

aneb
Průvodce
po magických místech
Československa

• PASEKA •

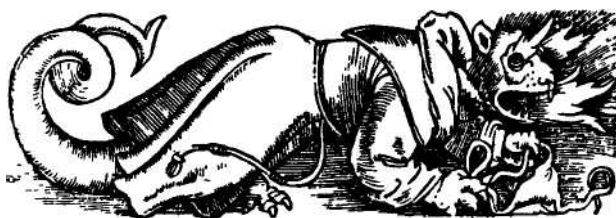
LABYRINTEM TAJEMNA

aneb

Průvodce po magických místech Československa

Napsal a ilustrace
vybral
Martin Stejskal

Slovenskou část
zpracoval Albert Marenčín

© Martin Stejskal, 1991
ISBN 80-85192-08-X

Pod současnou tvář krajinu, takové, jaká se jeví našim dnes více či méně exploatačně zaměřeným zrākům, dřímá v zapomenutí její odvracená imaginární tvář. Je plná pradávnych ozvěn, naléhavého šepotu stínů, jež propojeny s nepředpojatým poznáváním mohou dosud vznítit záračná světla obrazotvornosti.

„Už jsem tu viděl devětkrát pole, devětkrát lesa třikrát ves, ale tohle jsem ještě neviděl,“ zaznívá povzdech démona našich pověstí. V melancholii tohoto leitmotivu je zhuštěno lidové povědomí o plynoucím čase, který zahlazuje. A přece existují ještě připomínky dob, kdy obři chodili po zemi, d'ábel pokoušel lidstvo a ve studánkách tekla živá a mrtvá voda. Jsou jako skaliska vzdorující bouři času a je v nich uchováno staré poznání a chápání světa pod rouškou alegorických příběhů Společně sdílena obrazotvornost spolu se zcela konkrétním utvářením krajiny daly vzniknout tajemnému světu, k němuž nám dnes ve většině případů chybí klíč. Nepochybujeme však, že v době svého vzniku to byl svět se zcela reálnými funkcemi. Pod poetickými maskami opakujících se symbolů spočívá totiž racionální jádro. Klíč k němu byl nejprve založen někam pod hromadu pozitivistických výkladů, později překryt nánosy brilantních psychologizujících hlušin, až nakonec zmizel docela.

Osvojili jsme si přezíravý úšklebek, tik, jímž automaticky reagujeme tvář v tvář tomuto tak jinému světu Patří k němu i nadhled, s nímž pole kouzel „přenecháváme malým“. Chceme být za každou cenu dospělí, zůstáváme však přesto v mnoha směrech nechápajícími dětmi. Velkými shrbenými dětmi, odvrácenými od vlastního ponorného proudu - snažíme se jej přehlušit opojným rámusem spalovacích motorů. Citové touhy a zvláště hrozby současného světa nejsou touž o nic méně iracionální než dávní démoni. Jen náš slovník se proměnil. Poddal jsem se tedy důvěřivě záračnému proudu fantazie a nechal pero zaznamenávat nejnevěřitelnější příběhy Postupem času se ukázalo, že se spojují do nečekaných souvislostí a začínají tvořit řetěz, podobný skryté řeči Několik z jeho zvláštních ok, korespondenci mezi místy a jejich utajeným významem, tu naznačím Můj výklad se obrací ke všem zvidavým hledačům *zlata času* ve všech jeho představitelných proměnách, k jejich imaginaci a inspirovanosti.

V chiliastické doktríně husitů bývalo připomínáno pět měst, která měla uniknout předpokládané zkáze světa Byla jim přiřazena kosmologická symbolika Mezi nimi Žatec (ale někdy i Plzeň) byl nazýván Sluncem, město Louny bylo spojováno s Lunou (vycházelo se též z etymologické příbuznosti) a Slaný byl zván Hvězdou. Poslední korespondence je zvláště významná, neboť odpovídá hermetickému symbolismu, který takzvanou sůl mudrců (*sel harmonial*), třetí harmonizující složku Velikého Díla, vždy označoval obrazem osmicípé hvězdy, tak jak je znázorněna ve znaku města (Podle Hájka z Libočan město založil jistý Holot na místě slanych pramenů)

Pět husitských měst leží na západ od Prahy seřazeno tak, že třem výše zmíněným na severu odpovídá na jihu Plzeň (Žižkovo slunce) a Klatovy, nazývané chiliastickou terminologií Zář.

Jejich protipólem na východě je město draka - rtuti, Trutnov Nazváno podle svého mytického zakladatele Truta (anagram rtuti), je symbolickým vyjádřením Merkura, nejvýznamnějšího z činitelů při přípravě Kamene mudrců.

Protikladem západovýchodního rovníkové směru je směr poledníkový, na jehož pólech leží dvě nejvýznamnější alchymistická dominia rudolfinských Čech Na Jihu to jsou rožmberské državy se svými akvatickými sídly (Jindřichův Hradec, Vodňany, Kratochvíle, Český Krumlov, Třeboň atd.), které s erbovní růží a Krčínovskou tendencí „zakládání rybníků“ odkazují k symbolice tzv. „mokré cesty“.

Jejich protějškem na severu byla hazmburská sídla. Na hradech Klapém a Budyni nad Ohří se tehdy čile laborovalo Jan Zbyněk Zajíc se chlubil svými výdaji na alchymii, srovnatelnými s výdaji Viléma z Rožmberka, jehož byl antipodem v severních Čechách.

Tyto směry se křížily v Praze, nejvýznamnějším středisku rudolfinské alchymie.

Odhlédneme-li od starého hraděště Vyšehradu, byla Praha podle pověsti založena na místě prázdném, vyprahlém. /1/

Tím je míněno její založení na levém vltavském břehu, na hoře zvané Sviňský vrch. Název je třeba chápat ve smyslu, který se objevuje až v novějším překladu Kosmovy kroniky, totiž jako vrch mořského vepře. Ostatně i jiní starí kronikáři zaznamenali, že vrch byl svým tvarem připodobňován k mořské svině čili delfinu, jak se jméno tohoto živočicha u nás kdysi překládalo. Co však hledá představa typicky mořského zvířete uprostřed Evropy, a nadto na „suchém a vyprahlém místě?“ Připomeneme-li si, že nový či

/1/ „Slovo Praha je starým metalurgickým termínem starých Slovanů. V Praze se tavilo (pražilo) na hradním ostrohu mezi potokem Brusnicí a Vltavou i pod nim. Znamená tedy místo prastaré huti.“ (Místní jméno Praha, jeho původ a význam - J. Karnet, in: Vlastivědný sborník Podřipska, 1971

mladý král byl v západní tradici ve středověku zván delfinem, lépe porozumíme tehdejší snaze vybudovat na protějším vltavském břehu antipod starého sídla Vyšehradu (Chrastěnu), kde by se tento dauphin cítil jako doma. Ocas mořské svině byl pak onou „via quid cauda dicitur“, starou cestou vedoucí na hrad po opyši (ocase), podle které se celá úzká část zámecké hory nazývala Opyš nebo Opuš.

Nový král býval tedy symbolicky vsazen do středověho křížení břeven (či otesávaných prahů ze staré pověsí o založení Prahy). Zbytek této symboliky lze spatřovat v křížení povytažené mříže z pražského znaku, pod níž se vysunuje jediná ozbrojená paže legendárního hrdiny Brunclíka.

Tyto indicie spolu s etymologií odkazují k okruhu symbolů, který je v alchymii tradičně nazýván krátkou nebo suchou cestou. Tuto „hlavu království“ (*caput regni*), nalézající se přesně uprostřed středoevropského vrčího kadlubu, lze chápat jako „hmotu mrtvé hlavy“ (*caput mortuum*), vsazenou do žíhaného královského kelímku či *crucibulu*, souvisejícího také s „křížovatkou Evropy“, jak bývala Praha nazývána, a křížení břeven jako její střed a kříž, v němž je usazen královský lev.

Jak vznešená je tato symbolická triáda rudolfínských Čech, seřazená v převrácené hierarchii poledního směru: Růže - Lev - Zajíc! Nalezeme ji i v tabuli *Mons philosophorum* v anonymním díle Tajné figury rosekruciánů, kde lze spatřit strom s červenou a bílou růží, ve středu obrazu sedí mohutný lev a dole na planině uhaní zajíc. Domnívám se, že jsme tu na stopě příčinnosti vyššího řádu, než jaká k nám doléhá z prostého historiografického řazení faktů.

Východně od hazmburských držav leží Roudnice (rudný pramen), kde již ve středověku laborovali pražští arcibiskupové, zejména Konrád z Vechty. O něm se říká, že je pochován ve zříceninách hrádku Helfenburku u Úštěku.

Podzdější majetek Rožmberků, ostatně krátkodobý a zcela mimo oblast jejich tradičních držav, lze interpretovat v širším kontextu jako zoufalou snahu po změně cesty v osudovém předurčení soumraku rodu. V té době již ležel starý roudnický most, zbudovaný roku 1333 arcibiskupem Janem z Dražic pod zámek poblíž brodu, v troskách, takže jeho přechod „suchou nohou“ byl iluzorní...

Přál bych si, aby tento zlomek nekonvenčně formulovaných interpretací podnítil čtenářovu obrazovostnost./2/

Průvodce chce být společníkem na cestách po stopách středověkých zasvěčujících poutí a promlouvat k dnešním nepředpojatým protějším dávných účastníků Svátku bláznů. Není ani zdaleka vyčerpávajícím souborem té stránky lidových zkazek, kterou zvláště sleduje. Mnoho z údajů jsem vypustil buď proto, že jsou místopisně neurčitelné, nebo z toho důvodu, že lokality, k nimž se vztahují, zmizely v neúprosné jámě času. Nejednou jsem stál před rozhodnutím, zda určité okruhy do tohoto souboru vůbec zařadit. Týká se to většinou „inflačních“ témat, jakými jsou např. pověsti o vodnicích, ohnivých mužích, šotcích a podobně. Poctivého hastrmana má téměř každá česká ves s kdekjakou louží nebo i bez ní. Podobná témata jsem proto jen shrnul v první části. Pominul jsem i stále dosti rozšířené masopustní a jiné zvyky spojené s průvodou.

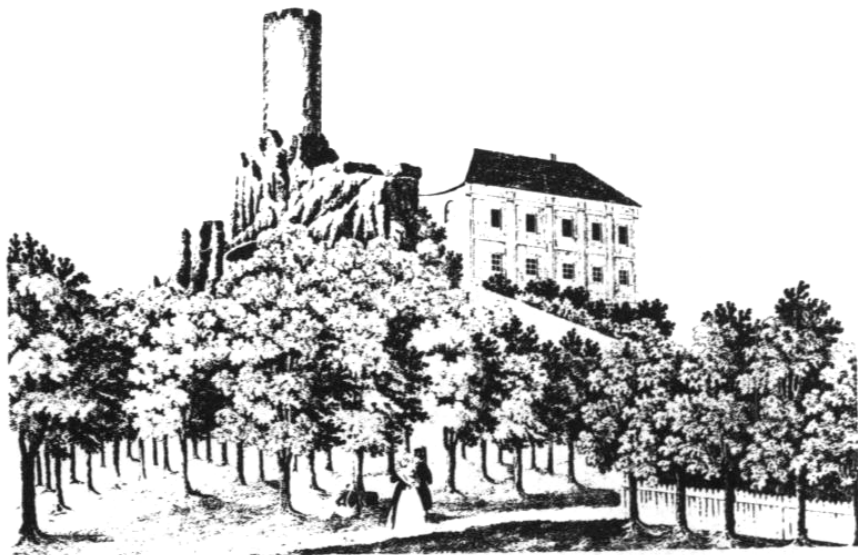
Zbýlý materiál však bylo třeba přece jen určitým způsobem rozřadit. Vedle démonologické látky jsou tu i údaje o templářích, poutích, zázračných studánkách a zvláštní místo zauímají popisy lokalit se vztahem k alchymii a alchymistům. Zmíněny jsou i lokální kuriozity, které se do obvyklých průvodců nevejdu. Jedná se o jakýsi příčný řez navykle klasifikovanými údaji. Základní otázku *Proč?* odkazují všem, kdo budou bloudit v labyrintu krajiny i této knihy, hledat a nacházet ve svém nitru. Uvítám, jestliže zaujatý čtenář doplní či zpřesní obsah místopisného slovníku a stane se tak spolutvůrcem jeho případného rozšíření. Zaměrně jsem vynechal všechny odkazy, třeba i k těm nejpřednějším uměleckým či archeologickým památkám, o nichž se čtenář dozví v jiných, snadno dosažitelných příručkách.

Jsem zavázán díkem všem pracovníkům muzeí a archívů, kteří podle svých možností poskytli cenné odpovědi na moji anketu, a zvláště pak soukromým místním badatelům za jejich neocenitelná upozorně-

/2/ V roce 1979 jsme se s přáteli ze surrealistické skupiny dohodli na anketě nazvané *Hledání společného jazyka*, jejímž účelem bylo konfrontovat názory na obsah některých pojmů jako strašidlo, přízrak, obluda, jejichž význam a obsah se v čase přirozeně mění. V dělení tzv. strašidel nikdy nepanovala přílišná shoda a jednotlivé pojmy byly dosti libovolně užívány, zneužívány a zaměňovány (viz též hesla v první části). Vybrané odpovědi jsou pokusem o částečné zpřesnění pojmu a zachycení jejich aktuálního významu a prostupují na různých místech tímto průvodcem. (viz heslo *Strašidla*) pozn. autora.

ni./3/ Původní inspirací mi byl francouzský průvodce *Guide de la France mystérieuse*, uspořádaný renomovaným historikem hermetických věd René Alleaum roku 1964, z něhož jsem čerpal okruhy témat k sestavení své ankety. Ostatní údaje pocházejí z lokálních sbírek českých i německých pověstí, místních a farních kronik, starých periodik, a zvláště pak z prvních ročníků časopisu *Český lid*. Knihu věnuji památce zvědavého ducha 19. století, badatele s imaginací Václava Krolmuse.

Zvu vás k cestě.

/3/ Zvláštní dík patří Albertu Marenčinovi, který v krátkém čase a za obtížných podmínek sestavil slovenskou část. Bude-li se vám zdát skrovná, pak vězte, že autor na jejím rozšíření dále pracuje pro případně slovenské vydání. Současně děkuji Janě Kašové a Ivanu Beránkovi za trpělivost a všestrannou pomoc při konečné redakci knihy.

POUŽITÉ SYMBOLY

Osnova prvků vyjádřených stejným grafickým symbolem Slouží k rychlé orientaci v místopisné části a v mapách.

1/ ZVYKY, SLAVNOSTI, MÍSTNÍ LEGENDY.

Kuriózní slavnosti
Přežívání magických zvyků
Legendární historie místa

2/ ENIGMATICKÉ MONUMENTY

Megality, menhiry, pověsti o nich.
Kameny a skály, ke kterým se vztahují nadpřirozené jevy.
Tajemné nápisy a artefakty.

3/ TAJEMSTVÍ PODZEMÍ A UKRYTÉ POKLADY

Jeskyně, labyrinty, podzemní chodby, lochy,
katakomby (mumie)
Poklady, jejich historie, legendy a stopy

4/ POSVÁTNÁ MÍSTA, POUTI, ZÁZRAKY

Místa starých kultů, jejich legendy
Stopy světců, jejich divy
Zázračné prameny a pouti
Černé madony

5/ STOPY HERMETICKÝCH FILOSOFŮ

Alchymistické, astrologické a magické symboly
v architektuře, nástěnných malbách, obrazech
Alchymisté a jejich laboratoře
Zázrační lékaři. Sekty, tajné společnosti, templáři

6/ ČERNOKNĚŽNÍCI, DÉMONI, ĎÁBEL

Čarodějnické procesy, místa sabatu
Démonické praktiky. Případy posedlosti
Zjevení ďábla a jeho stopy. Zakleté zámky

7/ REVENANTI, VLKODLACI, MŮRY, FEXTI

Bílá paní. Přízraky bývalých majitelů. Mše duchů
Lykantropie a vampyrismus v pověstech
Fexti

8/ BÁJNÍ TVOROVÉ

Skřítkové, permoníci, obři, divoženky
Lesní muži, světélka
Místní vládcí hor. Rýbrcoul

9/ FANTASTICKÝ BESTIÁŘ

Draci, monstra, prokletá zvířata
Divoká honba

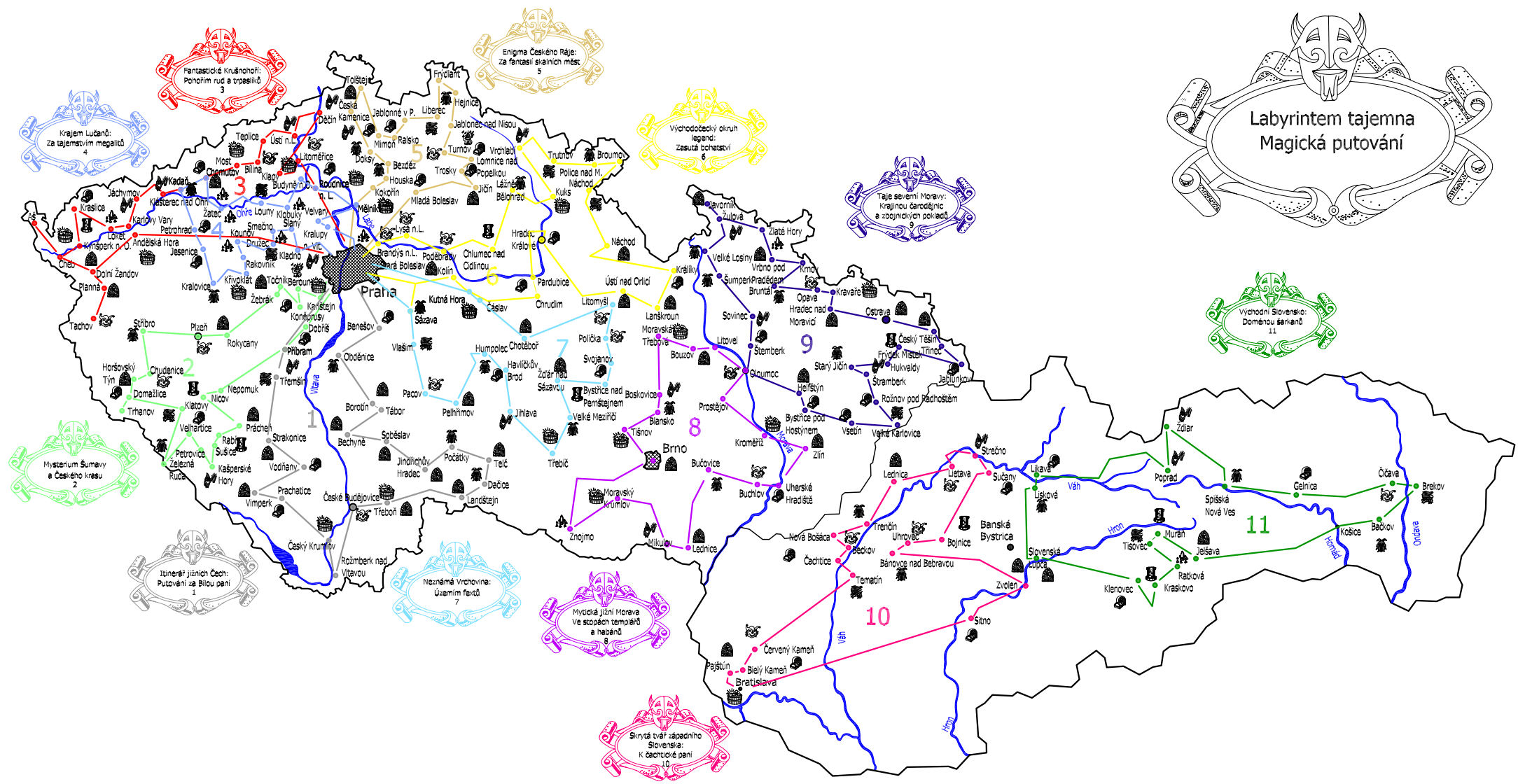
10/ JINÉ KURIOZITY

Bizarní architektura, zahrady, parky.
Kostnice. Insitní sochy a malby.
Neobvyklé atmosférické jevy.

Labyrintem tajemna Magická putování

Krajem Lužaně:
Za tajemstvím megalitů
4

Fantastické Krušnohoří:
Pohorím rud a trpaslíků
3

Enigma Českého Raju:
Za fantasi sívalních měst
5

Východočeský okruh legend:
zasata pohádkami
6

Tajemství severní Moravy:
Krajinou čarodějnic
a zablouklých pokladů
9

Východní Slovensko:
Doménou šarhanů
11

Mysterium Šumavy
a Českého krasu
2

Itinerář jižních Čech:
Putování za Bílou paní
1

Neznámá Vrchovina:
Uzemím Ferků
7

Mytická jižní Morava:
Ve stopách templářů
a habánů
8

Skrytá tvář západního
Slovenska:
K čarodějné paní
10

10

11

1 Itinerář jižních Čech: Putování za Bílou paní

Mníšek pod Brdy Nový Knín Dobříš Smolotely Rožmítál p. Třemš. Březnice Třemšín Lnáře Blatná Kadov Pisek Sousedovice Protivín Helfenburk Husinec Vlachovo Březí	Zálezly Nahořany Boubín Volary Hus Kuklov Křemže Dívčí Kámen Zlatá Koruna Kájov Vyšší Brod Velešín Římov Hluboká n Vlt. Nové Hrady Kolence	Nová Bystřice Slavonice Roštejn Mrákotín Štamberk Studená Žirovnice Nová Včelnice Jarošov n Než. Choustník Hlavitce Týn n Vlt. Temelín Dobronice u Bechyně Opařany Příběnice	Mladá Vožice Blaník Vlašim Vočice Kosova Hora Sedlčany Milevsko Zvíkov Orlík Kamýk n. Vlt. Hřimeždice Křepenice Osečany Neštětice Jílové u Prahy Dolní Břežany
---	---	---	---

2 Mystéria Šumavy a Českého krasu

Rudná Mořina Sv. Jan pod Skálou Tetín Neumětely Hostomice Plešivec Jince Králuv Dvůr Hýskov Nižbor Jivno Křivoklát Týřov Hořovice Komárov Valdek Zbůroh	Terešov Libštejn Lhota p. Radčem Litice Dýšina Nebílovský Božek Blovice Lopata Kozel Radyně Kladruby Planá Bor Tachov Holýšov Staňkov Polen	Osvračín Milavče Klenčí p. Čerchovem Pivoň Chodov Babylón Kdyně Rýzmbek Nový Herštejn Loučim Pocinovice Řakom Klenová Pajrek Horní Staňkov Dobrá Voda Rejštejn Kašp. Hory	Annín Vimperk Boubín Volary Hrádek u Sušice Kraselov Nalžovské Hory Švihov Žinkovy Lužany Přeštice Letiny Třemšín Spálené Poříčí Rožmítál p. Třemšínem Březnice Mníšek p. Brdy
--	--	--	--

3 Fantastické Krušnohoří: Pohoří rud a trpaslíků

Nové Strašecí Petrohrad Stružná Hartenštejn Chrudim Bečov n. Teplou Dolní Žandov Planá Tachov Dyleň Komorní Hůrka Františkovy Lázně Chlum n. Ohří	Vysoký Kámen Oloví Svatošské skály Šemnice Ostrov Hroznětín Merklín Pernink Kovářská Vejprty Měděnec Šumburk Lestkov	Hasištejn Jirkov Hradišťany Duchcov Osek (Rýzmbek) Bohosudov Doubravská Hora Krupka Kyšperk/Supí hora Stadice Libouchec Tisá Vrábínec	Buková Kamýk Opárno Košťálov Třebenice Hrdly Budyně n. Ohří Říp Vražkov Veltrusy
---	--	--	---

4 Krajem Luňanů: Za tajemstvím megalitů

Chabry Zdíby Chržín Brozánky Ctiněves Říp Straškov Račiněves Budyně n. Ohří Dlažkovice Klapý Mšené-lázně Zlonice Skůry	Dřínov Kvílice Třebíz Klobuky Telce Panenský Týnec Hřivčice Slavětín Toužetín Jimlín Hřivice Březno Postoloprty Břvany	Drahomyšl Selibice Libočany Droužkovice Petrohrad Šprymberk Krtý Kožlany Petrovice Lišany Hředle Nečemice Pravda Džbán	Třeboc Nové Strašecí Stochov Družec Libušín Smečno Ledce Přelíc Jemníky Kamenný Most Horoměřice Levý Hradec Libčice n. Vlt. Okoř
---	---	---	---

5 Enigma Českého ráje: Za fantasií skalních měst

Kostelec n. L. Liběchov Želízý Krvomlýn Bělá p. Bezd. Staré Splavy Jestřebí St. Bernštejn Hefenburk Ronov Sedlo Konojedy Kravaře Jezvě Horní Police	Ostrý Sloup Děvín Ještěd Nové město p. Smr. Smržovka Krásná Zásada Železný Brod Malá Skála Frýdštejn Český Dub Valdštejn Koberovy Kozákov	Rotštejn Košťálov Rovensko p. Tros. Kozlov Tábor Železnice Bradlec Valdice Rumburk Nová Paka Levín Zebín Prachovské skály Brada Pařez	Sobotka Staré Hrady Mnichovo Hrad. Klášteří Hrad. Zvířetice Michalovice Krmsko Stránov Bezno Sudoměř Benátky n. Jizerou Kostelní Hlavno Stará Boleslav
---	---	---	--

6 Východočeský okruh: Zasutá bohatství

Bon Repos Kostomlaty n. L. Sadská Libice n. Cidlinou Oškobrh Městec Králové Nový Bydžov Červená Třemošná Miletín Velký Vřešťov Chotěborky Hustřany Jaroměř Choustníkovo Hradiště Dvůr Králové Pecka	(Krkonoše) Jilemnice Hostinné Malé Svatoňovice Vizmburk Rokytník Vlčinec Machov Hronov Dobrošov Nové Město n. Metují Nahořany Solnice Kostelec n. Orlicí Častolovice Svídnice	Vamberk Potštejn Litice Žamberk Kunvald Klášteřec n. O. Česká Třebová Lanšperk Žampach Choceň Vysoké Mýto Holice Černílov Smiřice Neděliště Hrádek u Nechanic	Opatovice n. L. Kunětická hora Litošice Zdechovice Lichnice Kačina Kouřim Vrbčany Chotouň Klepec Škvorec Jirny Úvaly Uhřetěves
---	---	--	---

7 Neznámá Vysočina: Územím festů

Doubravčice	Krouna	Jimramov	Rohozná
Pečky	Rychmburk	Skály/Štarkov	Batelov
Sión	Skuteč	Pernštejn	Vlásenice
Tupadly	Vojetice	Nové Město na Mor.	Kámen
Tis	Honbice	Ostrov nad Oslavou	Vodice
Leština u Světlé	Toulovcovy maštale	Mostiště	Mladá Vožice
Vilémov	Nové Hradky	Brtnice	Blaník
Žleby	Červený palouček	Rokštejn	Jankov
Lichnice	Mendryka	Větrný Jeníkov	Divišov
Oheb	Sebranice	Polná	Český Šternberk
Seč	Jedlová	Ronovec	Talmberk
Lipká	Rohozná	Lipnice	Sázava
Velká Losenice	Bělá n. Svitavou	Želiv	Lštění
Žákova hora	Bohuňov	Červená Řečice	Mukařov
Svratka	Bystré	Kremešník	

8 Mýtická jižní Morava: Ve stopách templářů a habánů

Veveří	Mladeč	Čimburk	Kurdějov
Černá Hora	Unčovice	Hluk	Čejkovice
Čertův hrádek	Náklo	Blatnice	Horní Věstonice
Adamov	Příkazy	Javorník	Sírotčí hrad
Sloup	Náměšť na Hané	Strážnice	Děvičky
Krásensko-Podolí	Čechy p. Kosířem	Bzenec	Dolní Kounice
Jabloňany	Slatinice	Lanžhot	Vedrovice
Kunštát	Plumlov	Ždánice	Cornštejn
Letovice	Čertův hrádek	Vyškov	Slavonice
Sebetov	Polkovice	Luleč	Dačice
Velké Opatovice	Kojetín	Habrovany	Templštejn
Jaroměřice	Chropyně	Slavkov u Brna	Jamolice
Čimburk	Napajedla	Viceměřice	Oslavany
Vránová Lhota	Buchlovice	Žarošice	Ivančice
Špránek	Velehrad	Klobouky	

9 Tajе severní Moravy: Krajinou čarodějnic a zbojnických pokladů

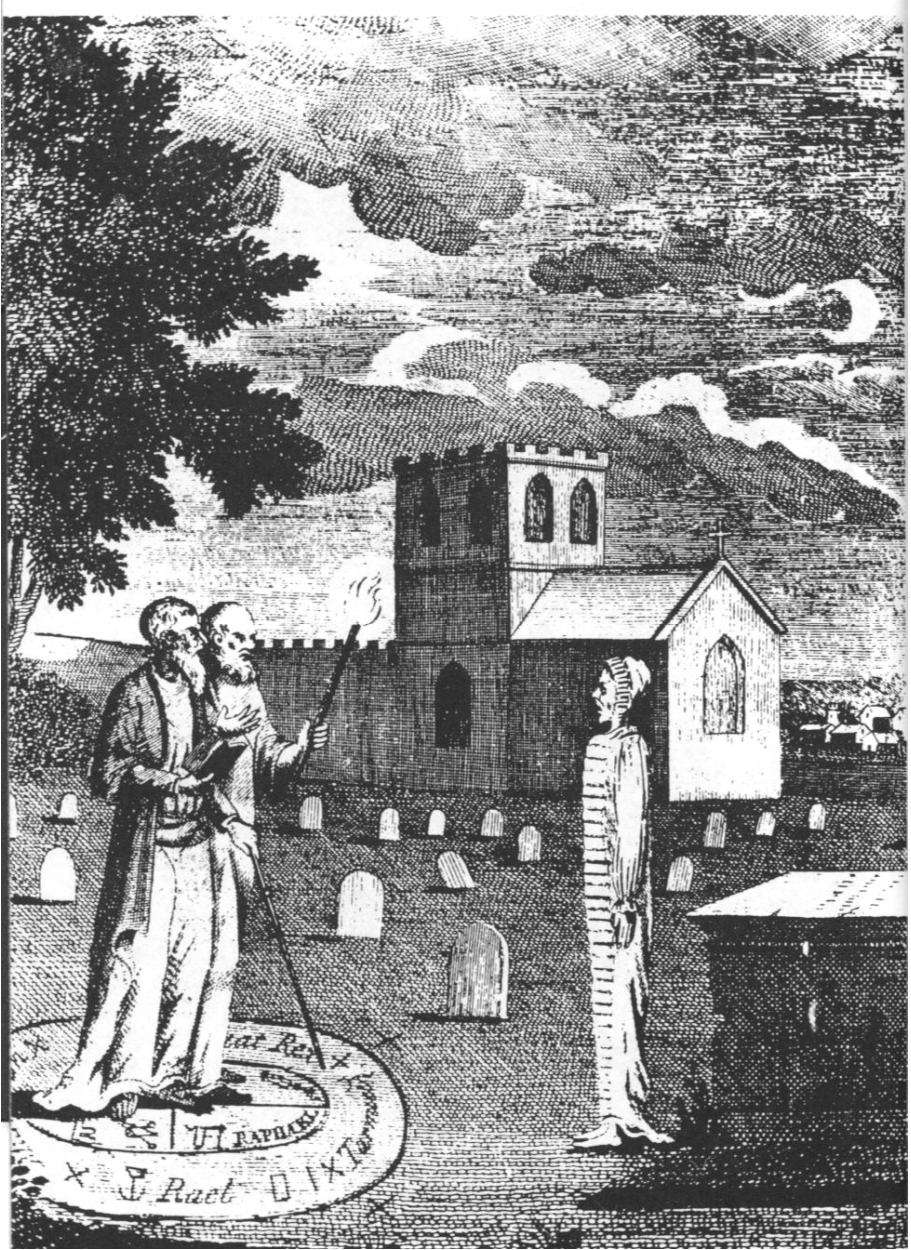
Karviná Třinec Čantoryje Godula Příbor Frenštát p. Radhošť Lysá Hora Radhošť Soláň Lidečko Pulčín Liptál Bystřička Vizovice	Všemina Lukov Holešov Hostýn Dřevohostice Podhradní Lhota Kunovice Kelč Hranice Odry Puchart Potštát Drahotuš Přerov	Kokory Vel. Újezd Tepenec Moravský Beroun Huzová Mohelnice Loštice Zábřeh Brníčko Bludov Ruda n. Moravě Štítý Písařov	Nový Hrad Branná Praděd Petrovy skály Jeseník Rejvíz Kobřštejn Edlštejn Cvilín Holasovice Přerovec Pustá Polom Landek
--	---	---	---

10 Skrytá tvář západního Slovenska: K čachtické pani

Bratislava Sitno Zvolen Bánovce n. Bebravou Uhrovec Bojnice	Minčol Sučany Strečno Hričov Lietava Lednica	Trenčín Nová Bošáca Beckov Čachtice Temaín Červený Kameň	Bielý Kameň Pajštún Devín Bratislava
--	---	---	---

11 Východní Slovensko: Doménou Šarkanů

Košice Bačkov Brekot Čičava Gelnica	Spišská Nová Ves Ždiar (Belan. Tat.) Poprad (Vys. Tat.) Likava Lisková	Slovenská Lupča Klenovec Maginhrad Kraskovo Ratková	Tisovec Muráň Jelšava Košice
---	--	---	---------------------------------------

John Dee a Edward Kelley

ALCHYMIE

Není jen dějinným předstupněm chemie, za něž bývala nejčastěji vydávána. Je to tajná věda o jednotě hmoty. Jejím vrcholem (i když ne jediným) byla výroba *Kamene filosofů*, projekčního média, které mělo schopnost transmutovat kovy. V požitelné formě to bylo vytvoření *Elixíru života* či *Pitného zlata*, prodlužujícího život. Těmto procesům se souhrnně říkalo *Velké dílo* a jeho realizace byla nejvyšší metou alchymistů, při níž přetvářeli nejen objekt svého zkoumání, ale zároveň i sami sebe.

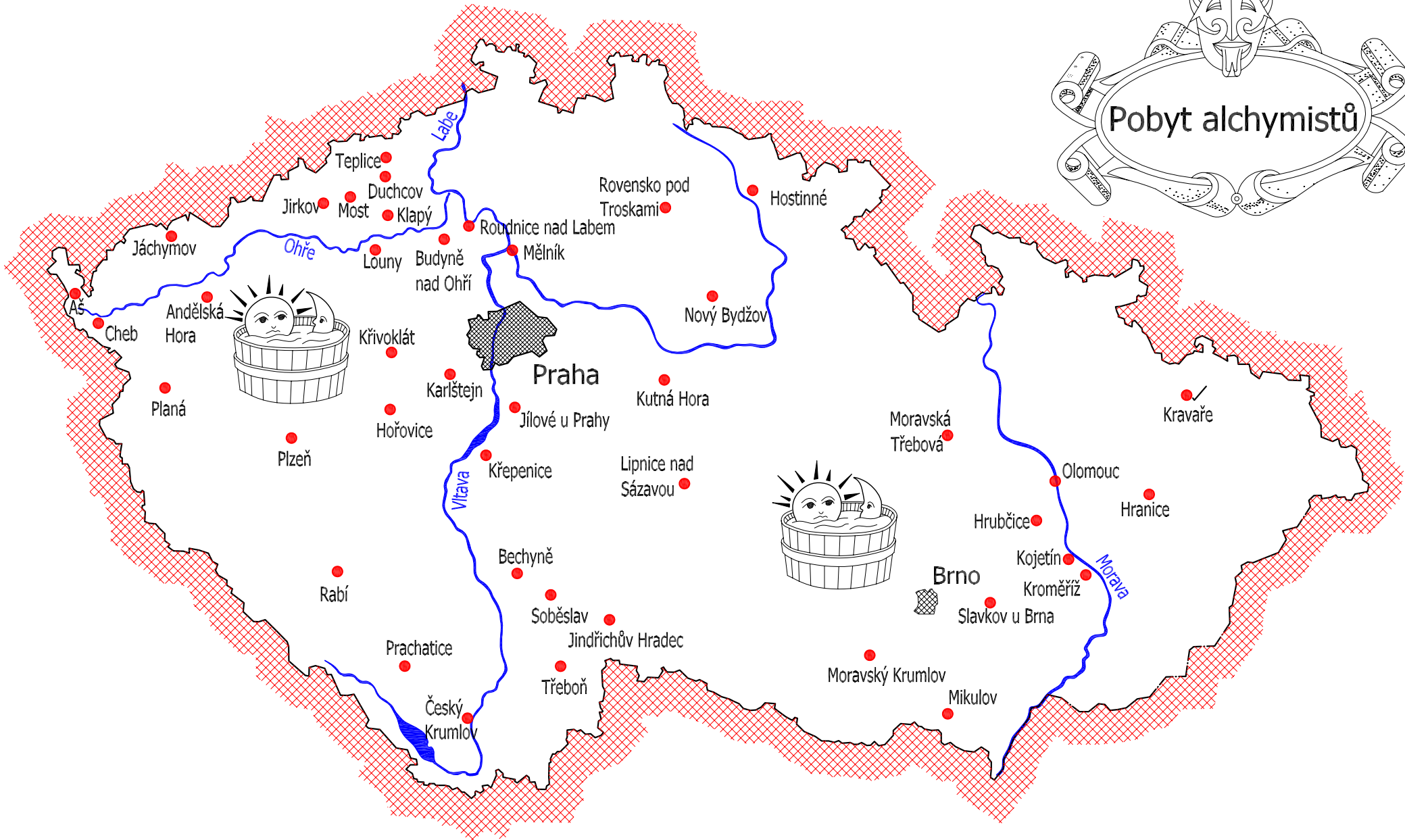
Ještě v 19. století znělo podobné tvrzení vědeckému duchu zcela absurdně. Dnes je již možné v nukleárních laboratořích transmutovat prvky, a v laboratořích biologických naproti tomu vyrábět účinné fermenty. Je pravda, že jsou dosud velmi nerentabilní, ale první pokusy již byly provedeny...

Alchymie je však zároveň vědou o univerzálních analogiích hmoty, a v tomto smyslu splývá s tzv. *hermetickou filosofií*. Jestliže v dějinách technických věd byl již učiněn reálný krok k pochopení alchymistických axiomat, historie umění naproti tomu dosud téměř neprokročila ke studiu hermetické symboliky. Je absurdní, že dnes víme například téměř více o staroegyptských památkách než o našich katedrálách. Přitom je už dávno známo, že katedrály byly kamennými knihami, v nichž byla uchována hermetická symbolika. Středověká řemeslná bratrstva, cechy zedníků, ale také kováři, zlatníci a emailéři skrývali souhrn svého vědění pod rouškou hermetických enigmat. Alchymie byla pěstována také v mnišských kolegiích.

Místní pohádky a pověsti skrývají často esoterní základ. Se zákonitostmi těchto mýtů a jejich skrytými významy se lze shledat i v širších geografických celcích. I zde tušíme působení univerzálního zákona analogií: jeho poznávám odkrývá hlubší a strukturovanější obraz dějin, než jsme byli dosud ochotni připustit.

Není možné na tomto místě podrobně rozebírat dílčí aspekty alchymie. Mělo by to být jen inspirující východisko pro další studium této problematiky.

Pobyt alchymistů

BABY

Bývají tak nazývány tzv. *Cyrlometodějské kříže*, většinou kameny hrubě otesané do podoby kříže. Nacházejí se na mnoha místech Moravy a svým výskytem zasahují až do Čech. Podle lidové tradice se připisují misionářskému působení apoštolů Cyrila a Metoděje, i když většina z nich vznikla prokazatelně později. Podobně jako *Svaté vody* jich podle pověstí mnoho zasvětili osobně oba věrozvěsti na místech, kde kázali.

Jiným druhem jsou slovanské, ale i starší *mohyly* na místech pohřebních kultů. Konečně tak bývají nazývány i některé *menhiry* (viz *MEGALITY*).

BASRMAN, BESTRMAN, BESRMANT - viz VODNÍK

BAZILIŠEK

Bájně zvíře známé už ze starověku. Byl to čtyřnohý kohout s korunkou na hlavě a s ocasem hada. Pouhým pohledem a horkým dechem proměňoval své oběti v kámen. Rodil se prý z kulatého vejce starého kohouta, které bylo buď zahrabáno ve hnoji, nebo vysezeno žábou či hadem. Obranou proti němu bylo kohoutí kokrhání nebo zrcadlo. V hermetismu byl symbolem prukého ohně a Merkura, důležitých činitelů, jak o tom svědčí i jeho jméno *basiliscos*, tj. malý král.

BEJVÁLEK

Strážný duch předhůří Šumavy v kákovských polesích mezi Nepomukem, Plánicí a Nalžovy. Zjevoval se jako chlapec s nápadně velkou hlavou, s pomalou řečí. Byl to duch vcelku neškodný, druh dobromyslného skřítka, nebezpečný jen tehdy, byl-li vydrážděn.

BĚS

Byl starobylým slovanským výrazem pro démona (*Běsb*). Původně značil pohanské božství vůbec. Vlivem křesťanství však začal nabývat významového protikladu k pojmu křesťanského Boha. Stal se z něho zlý pohanský bůh, ztotožněný s ďáblem. Podle Machka už toto slovo bylo tabuizovaným výrazem za původnější *sěbb* (od chetitského *sepa, zipa* = démon), aby zlá mocnost nebyla pravým pojmenováním přivolána.

BÍLÁ PANÍ

Slavné zjevení rožmberského domu, odkud se spřízněním s jinými šlechtickými rody rozšířilo i jinam. Podle pověstí se však zjevuje i v sídlech rodů, jež s Rožmberky nikdy spřízněny nebyly, někdy i v městech, u studánek a v kaplích.

Příznak Bílé paní je patrně pozůstatek z pohanských dob, kdy bílý oděv byl znamením smutku. Později se směšuje se zjevením *Černé paní*, což svědčí o pronikajícím křesťanství. Zjevovala se většinou v noci, v dlouhém až k zemi visícím rouchu. Měl-li se někdo z Rožmberků ženit anebo se čekala jiná radostná událost, tu bývala vidět v bílých rukavičkách, plná spěchu, s klíči u pasu. Měl-li někdo zemřít, mívala černé rukavičky.

Její původ není dostatečně jasný. Podle jedněch to byla Perchta z Rožmberka, narozená mezi lety 1420 - 1430. Byla dcerou Oldřicha II. z Rožmberka a paní Kateřiny z Vartenberku. Roku 1449 se provdala za urozeného pána ze Štýrska Jana z Lichtenštejna. (Podle jiných pramenů za Jindřicha z Hradce.) V manželství mnoho zkusila a žila střídavě ve Vídni a na Krumlově u své dcery. Po manželově smrti se vrátila jako vdova ke svému bratru Jindřichovi IV. z Hradce a zůstala u něho. Po bratrově smrti připadlo panství Menhartovi z Hradce, který ji v závěti ustanovil poručnicí svých dětí. (Podle jiných pramenů se jmenovala Markéta a byla dcerou purkrabího na Maidburce. Za svého života byla prý nucena strávit dvacet let života v Mikulově.)

V Hradci dala stavět celou jednu stranu zámku, za což lidu zdarma, vždy na podzim, podávala sladkou

kaši. Tento zvyk se zde dlouho udržel a vždy, když byl porušen, zjevil se prý rozhněvaný přízrak Bílé paní. Totéž se dělo v Telči až do třicetileté války, kdy se zde vypráví o švédském důstojníkovi, jenž tento zvyk zakázal a byl za to Bílou paní pronásledován. Podávání kaše se zde udrželo až do roku 1793.

Objevuje se i v Erasmově díle *Des Prodiges* (O divcích), kde autor cituje paměti říšského kancléře Viléma Slavaty. Podle něho nemohla být vykoupena z očištěnce dřívě, dokud bude stát jindřichohradecký zámek.

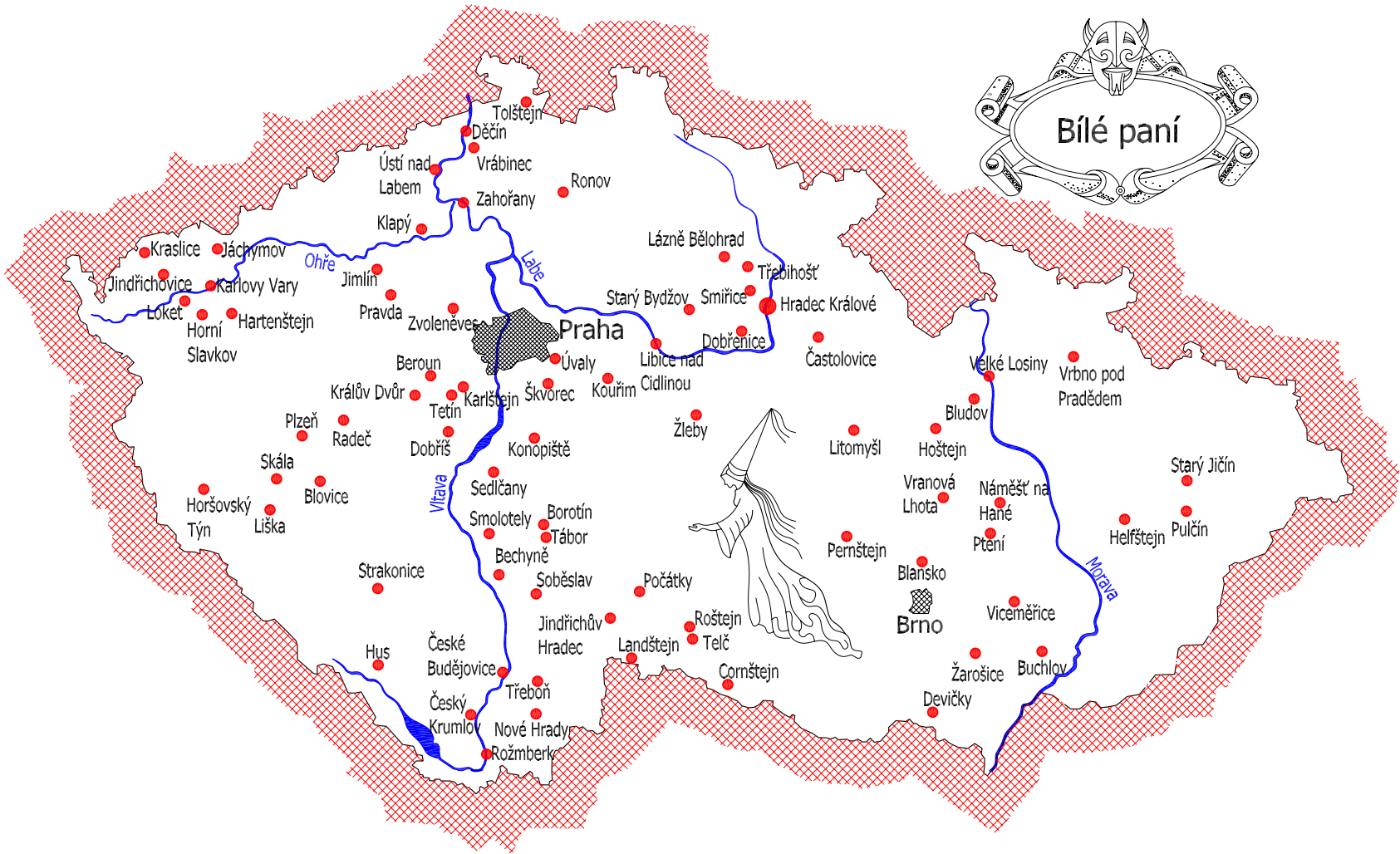
Když měl dne 4. ledna 1604 Adam z Hradce umřít a nikdo nešel pro kněze, zaklepala Bílá paní sama na dveře tehdejšího zpovědníka pátera rektora Mikuláše Piktora a nabádala ho, aby si pospíšil, poněvadž hrabě bude žít už jenom hodinu - což se i stalo.

Za poručnictví Kateřiny a Anny, kněžny z Münsterberku, poručnic Petra a Viléma Voka, synů nejvyššího purkrabího Jindřicha z Hradce, se Bílá paní zjevovala nejčastěji. Když kojná a chůva spaly, brala malého Petra Voka do náručí a tišila ho. Jednou přišla do domu nová chůva a osopila se na ni. Od té doby se již Bílá paní neukázala. Tam, kde se ve zdi ztratila, bylo později kopáno a našel se prý poklad.

Rožmberský rod byl spřízněn s vladařskými domy v Brunšviku, Brandenburku, Badenu a Pernštejně. Tam všude se zjevovala Bílá paní jako pramáti rodu. Podoba této Bílé paní, Perchty z Rožmberka, je uchována na obrazech na zámcích v Telči, Válči a Rožmberku; v Jindřichově Hradci se ukazuje pokoj, kde zemřela.

Podobně se zjevovala i Bílá paní žerotínská, především na zámcích ve Velkých Losinách a Bludově. Podle ní údajně koncipoval F. Grillparzer své drama *Die Ahnfrau* (Pramáti). Jeho předobraz vinou změny názvů bývá též zaměňován s Bílou paní landštejnskou, zjevující se na hradě Borotíněv jižních Čechách.

Známý přízrak Bílé paní se zjevoval také na Karlštejně (byl zde ztotožňován s prvou ženou Karla IV. Blankou z Valois), a jinde (viz seznam).

Zjevení Bílé paní se objevuje v těchto místech:

Bechyně
Beroun
Bílovice-Lutotín
Blanský
Blovice
Bludov
Borotín
Brandov
Brno
Buchlov
Čornštejn
Častolovice
České Budějovice
Český Krumlov
Cihovice
Děčín
Děvičky
Dobřenice
Dobříš
Doksy
Dolní Žleb
Doudleby n. Orlicí
Dřevohostice
Dřínov
Hartenštejn
Helfstýn
Horní Bříza
Horní Slavkov
Hořovský Týn
Hostivice

Hoštejn
Hradec Králové
Hroznětín
Hředle
Hřivice
Hus
Husinec
Chotouň
Chrástany
Chroustov
Chřestovice
Ghudobín
Jáchymov
Jimlín
Jindřichovice
Jindř. Hradec
Kaltenštejn
Karlový Vary
Karlštejn
Kladno
Klapý
Kláštevec n. O.
Klobouky
Konopiště
Koterov
Kouřim
Králov Dvůr
Kraslice
Křemže
Kunvald

Landštejn
Lázně Bělohrad
Leština u Světlé n. S.
Libice n. C.
Libomyšl
Liška
Litomyšl
Loket
Ludvíkovice
Mendryka
Náměštl na Hané
Nevězice
Nové Hradky
Pernink
Perštejn
Plzeň
Počátky
Praha/Vyšehrad
Prácheň
Pravda
Přemyslovice
Příkazy
Ptení
Pulčín
Radeč
Ronov
Roštejn
Rožmberk
Sedlčany
Sehradice

Skála
Smiřice
Smolotely
Soběslav
Starý Bydžov
Starý Jičín
Stochov
Strakonice
Škvorec
Tábor
Telč
Tetín
Tolštejn
Třebihošť
Třeboň
Turnov
Ústí n. L./Střekov
Úvaly
Velké Losiny
 Vícemilice
Vicemilice
Vikštejn
Vrábínec
Vránová Lhota
Vrbno p. Prácheňem
Záhořany
Zdíby
Zvoleněves
Žarošice
Žleby

BLUDIČKY / SVĚTÝLKA

Podle jednoho ze starých démonologických názorů to jsou duše nekřtěňátek, podle jiného duše čarodějnic, které se po smrti proměnily v malá světélka. Poskakují po bažinách a hřbitovech jako modré anebo zelenobílé plamínky. (Jejich reálný vznik není dosud uspokojivě vysvětlen. Jedni usuzují na projevy atmosférické elektřiny, jiní na emanace bahenního plynu, světélkující pařezy nebo světlušky.) Jejich povaha je ambivalentní: potrestají toho, kdo na ně zapíská, zavádějí do močálů, ale také pomáhají najít správnou cestu. Objevují se vždy v lichém počtu.

Na Železnobrodsku se jim říkalo *cvendy*, na Českotřebovsku zkomolenou němčinou *rychmandle*. Na Moravě jsou jejich ekvivalentem *zahubenčata*, *zabobončata*, též zemělá nekřtěňátka s průhlednými těly.

Pověsti o nich jsou rozšířené po celém území Čech a Moravy, a z toho důvodu nejsou připomínány v místopisných heslech.

BOHYŇKY

Slovenská obdoba zlých vil. Připomínají se ve více obcích tatranské oblasti. Kradly ještě nepokřtěná novorozeňata a zaměňovaly je škaredými a nemocnými. Byly to vlastně stařeny vyhlížející jako děti. Přebývaly v potocích a močálech, kde předstíraly praní prádla. Ze svých skrýší vycházely jen po západu slunce a za tmy.

V Javorině žily bohyňky pod vrchem Rogovou, V olšinách a Za vrchem.

V Jezerském je nad vsí jezero, v němž žily nejen bohyňky, ale také *bogyňozi*, podobní tvorové mužského pohlaví. Zdržovali se hlavně na loukách okolo Výborné.

V Lendaku žily na místech zvaných Bejch a ve Zbojnické dolině.

Mluví se o nich také v Osturni, Rakuších, Slovenské Vsi, Mlynččkách, ve Východné, Vikartovicích a Zubenci.

Místně se jim říkalo také *indžibaby* nebo *džendžebaby* ve Folvarku.

BOSORKY

Jsou moravskou a slovenskou obdobou českých *čarodějnic*. Svou povahou jsou zlé. Mají prý moc zahnat Měsíc na obloze. Lid se před nimi chránil mnoha různými magickými praktikami.

CABOCH - viz RARÁŠEK

CVENDY - viz BLUDIČKY

ČARODĚJNICTVÍ

Čarodějnictvím se rozumí lidová obdoba magie v opozici vůči náboženství. Bylo určitou formou revolty proti triumfujícímu náboženství, avšak výsledky a moc byly přímo úměrné nadšených intelektu jeho praktikantů. Čarodějnictví bylo hlavně ženskou záležitostí, hrál v něm mnohy roli i nevědomý masochismus žen. Podle Julese Micheleta připadalo na jednoho čaroděje deset tisíc čarodějnic. Středověká víra v magickou moc jejich působení na jiné lidi měla svůj odraz i v existujících návodech tzv. *grimoirů*, knihách o čarování (viz též *zaklínací knihy*). Podle této víry, hojně posilované klérem, čarodějnice škodily lidem a dobytku, zejména pomocí tzv. voltů. jednalo se o druh sympatické magie, při níž se zhotovila loutka člověka, jenž měl být čarováním postižen; bývala většinou z vosku a opatřena nějakou částí této osoby, např. kousky vlasů či nehtů. Do loutky byly potom vraženy jehly a věřilo se, že stejná bolest a zranění jsou působena vyhlédnutému člověku.

Podle legend měly čarodějnice svá místa srazů, kde se většinou o filipjakubské noci slétaly na *sabat* (viz). Na svá shromaždiště létaly pomocí košťat, natřeny kouzelnými mastmi z rostlinných jedů. Tyto látky mohou působit dočasně obluzení a stavy simulující šílenství.

Věřilo se též na *posedlost zlými duchy*. Není pochyb, že různé druhy hysterie a jiných duševních chorob tyto víry jen posilovaly. Posedlost ďáblem byla vymítána knězi pomocí rituálních exorcismů.

ČERNÁ MADONA

Ikografie černých Matek božích není v dnešní uměnovědě dosud uspokojivě vysvětlena. Všeobecně se předpokládá převzetí byzantských a orientálních vlivů, zejména etiopských. V evropském křesťanském kontextu odkazuje k přetrvávání pohanských plodivých kultů, k starověkým telurickým bohyním. Podle Fulcanelliho se jedná o obraz christianizované egyptské Isis. Její socha bývala prý pravidelnou součástí podzemních katedrálních krypt s pramenem. Několik krypt s prameny se pod katedrálními kostely dochovalo i u nás, avšak bez přítomnosti Černých madon (např. *České Budějovice*). Jejich zřetelná analogie s temnými zemními silami se v hermetickém symbolismu přímo vztahuje k okruhu *Prvotní hmoty*.

Je možné očekávat, že by průzkum míst s jejich zjevnou koncentrací mohl přinést zajímavé objevy, pokud jde o geologické zvláštnosti regionů.

Typ Černých madon není ustálen, mění se jejich oděv, shledáváme se s obrazy i sochami. Jejich zobrazení vycházející z předloh *Loretánské panny Marie* a *Čenstohovské madony* se zdají být vesměs mladšími replikami, než je tomu u soch.

Není bez zajímavosti si všimnout, ke kolika poutním madonám se vztahuje legenda o jejich nalezení v *zemi* (většinou oračem) a nevysvětlitelném ulpívání na místě nálezu.

K nejznámějším sochám u nás patří Černá madona s dítětem, vystupující dnes v roli domovního znamení na rohu Celetné ulice, poblíž bývalého Templu v Praze (dnes znovu umístěná za mřížemi nové stavby domu „U černé Matky Boží“). Překvapivě veřejné umístění na odedávna exponovaném bodě

poplží bývalého templářského sídla opravňuje k domněnce o telurické důležitosti tohoto „těžiště“ Prahy. K dalším patří Černá Matka boží z tzv. Svaté brány v Kadani. Tato dřevěná polychromovaná socha, umístěná v bráně na počátku křížové cesty se sedmi kaplemi, svědčí rovněž o důležitosti místa. Známe také další sochy v Českém Krumlově, Boru u Tachova a na několika dalších místech.

K nejznámějším obrazům patří tzv. Mostecká (Kapucínská) Černá madona, dnes v Národní galerii; dále madony z Bechyně, Javorné, Libice, Litoměřic, Loun, Plzně, Brna a Želivu. Jako mnoho jiných vzácných předmětů i Černé madony doplatily na časté války a pozdější přemísťování na tomto území. Tak se kupříkladu vzpomíná vzácná gotická Černá madona z Roudnice, která zmizela už někdy během husitských válek. Je známa její replika z Březnice, z jejíž zadní strany vyplývá, že byla pořízena pro krále Václava IV. Je zobrazena v černém rouše s bílými hvězdami. Kolem hlavy nese v aureole latinský nápis: *Nigra sum sed formosa filia n.* (Černá jsem, leč sličná dcera nazaretská), dle začátku 5. verše 1. kapitoly Šalamounovy Písně písní.

V kostele sv. Prokopa u Butovic (nad Prokopským údolím) býval obraz Černé madony na dřevě, ale roku 1885 byl přemístěn do knížecí kaple ve Schwarzenberském paláci ve Vídni.

Zajímavá lidová pověst o „zčernání“ původně bílé madony se váže k vojenskému drancování starého kláštera v **Chlumci nad Cidlinou** (viz).

ČERNOBOH

Spoře doložené jméno jednoho z bohů u polabských Slovanů. Zdá se, že jeho představa (spolu s anti-tezí - *Bělbohem*) vznikla až v pozdější křesťanské fázi působením dualistických koncepcí. Do zdejších oblastí byl přenesen jako jednoznačný reprezentant zla a zaměňován s d'áblem.

ČERT

Zdá se, že čert je výtvar už předkřesťanské démonologie. Ze zbytků pohanského dualismu starých Slovanů víme, že oddělovali pojem *boha* od *běsa*. Původce veškerých nezdarů pak i po pokřesťanštění si nadále udržoval toto jméno. Teprve kolem 14. století začíná ustupovat pojmem *d'ábla*, přijatého ze západní tradice, a *čerta*, vlastního výtvaru Slovanů.

I když západní tradice přijala apokryfní výklad vzniku d'áblů jako svržených andělů vedených odbojným vůdcem archandělem Luciferem (odtud jejich znak kulhavé nohy, podobně jako jí byl obdařen Hefajstos, svržený Diem z Olympu), není vůbec jisté, zda se tato představa mohla uplatnit při vzniku slova v našem prostředí. Machek se dovolává rostliny *čertkusu* (*Scabiosa succisa*), o němž již Matthioli ve svém Herbáři praví, že „čert znaje velikou moc této byliny a jí lidem přiti nechtěje, jakž vyroste, hned největší kořen okusuje“.

Dábel, ale i čert bylo tabuizovaným slovem, a proto byl tento výraz opisován jako *rohátý*, *čechman*, *čerchman(t)*, *čerchan*, *čermák*, *černast*, *červ*, *červivec*, *čés*, *čmert*, *chmert*, *jalbl* apod.

Jinými opisy byly *nedobryj*, *ten nedobryj*, *d'as*, *d'ách* (Liptálsko), *diblik* atd. O původu čertů si lidé v Čechách a ve Slezsku vyprávěli, že jsou to pyšní andělé svržení do pekla. Nedopadli však všichni hned tam, nýbrž někteří na skály, jiní zase na vodu. Tak vznikli zlí duchové lesní a skalní a také vodníci.

Čert mívá v našich pověstech lidskou podobu. Jeho znakem bývá kulhavá noha nebo přímo koňské

kopyto, na ruce drápy a ve vlasech růžky. Tento obraz jej sblíží se s antickým Panem. Bývá oblečen v černém, někdy vystupuje jako myslivec oblečený v zelené vestě s červeným kloboukem. Dovede se proměňovat a často vystupuje ve zvířecí podobě. Jeho zjev bývá především spojován s *kozlem* (v této podobě jej vzývaly čarodějnice na sabatu a také templářům byl jejich *Bafometem*) se špičatými ušima, růžky, kopytem a chlupy. V pověstech vystupuje nejčastěji jako černý pes s ohnivými očima. Zjevuje se i v podobách jiných černých zvířat: havrana, kocoura, zajíce, medvěda, také jako bezhlavý kůň či ve zjevech různých neskutečných monster.

Podle legend žijí čerti v pekle (od *peku*), nalézajícím se kdesi v podzemí. Tato pekla se snažili budovat i různé po světě, aby měli blíže k duším sváděných lidí (viz [Holasovice](#)). V Čechách i na Moravě se mnohým tvorům přisuzuje pochybná vlastnost být dírami do pekla (viz [Houska](#), [Vedrovice](#), [Litice](#)). Čerti jsou ohnivě přirozenosti a za tuto vlastnost jim údajně vděčí vyprahllost různých vrchů a skal, anebo roztavené otisky ve skalách (viz *např.* [Studená na Moravě](#)). Divoké přírodní scenérie, křivolaké skály či osamělé obrovské balvany či homole spojuje lidová imaginace většinou s ďáblovým vztekem po prohraných sázkách se smrtelníky (viz *např.* [Ještěd](#), [Bechyně](#), [Zebín](#)). Rozervané strouhy bývají připisovány buď ďáblovi samotnému (viz [Chotouň](#)), nebo nešťastníkům zapraženým do pluhu, které čert pohání (viz [Lázně Bělohrad](#)).

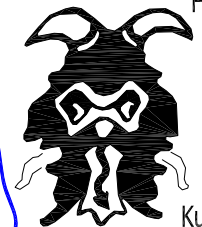
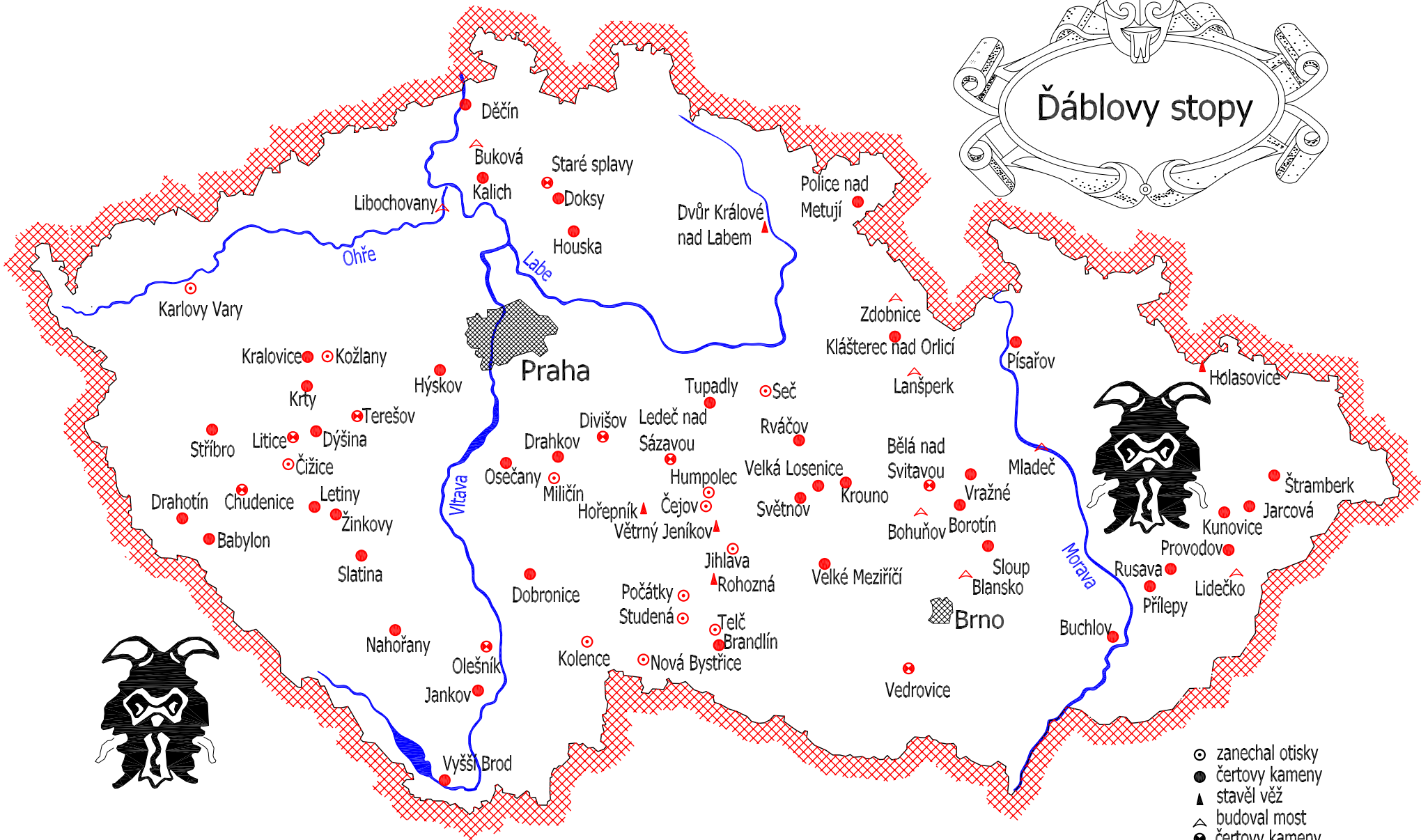
Čert s lidmi uzavíral pakt stvrzený krví, jehož předobrazem byla historie Faustova. Tato legenda se umísťuje do pražského Faustova domu. Čert výměnou za duši přinášel obvykle bohatství, poklady, moc, ovšem jen na časově omezenou dobu. Někdy bylo možné se čerta zbavit vyhranou sázkou. Mnoho českých a moravských pověstí vypráví o jeho prohraných sázkách, a to většinou proto, že kohout svým zakokrháním ukončil dobu, ve které měl ďábel určitý úkol provést. Kohouta se ďábel bál nejen proto, že byl symbolem světla, ale pro moc, kterou má kohout už od časů sv. Petra a nabytí jí známými Ježíšovými slovy (Mat. 26, 75). Mimo to se jak známo čert bál svěcené vody a příslovečného kříže. Čert se většinou sází, že za noc postaví *most* (viz [Týřov](#)), vystaví *věž do nebe* (viz [Brandlín](#)), anebo *vykope či zasype studnu* (viz [Velké Meziříčí](#), [Pravda](#)).

O pekle se říkalo, že se do něho dostanou jen lidé opravdu zlí; odtud ta spousta pověstí z nevolnických dob o krutých vrchních či drábech, se kterými čert orá, prolétne střechou apod. (viz [Švihov](#), [Nové Město nad Metují](#)).

Konečně ďábel předsedal sabatům čarodějnic v podobě obrovského černého kozla (viz [Petřova skála](#), [Radhošť](#), [Horní Planá](#)). Byl vzýván a ctěn nekonvenčními a svobodomyšlnými lidmi, pro něž slepý Bůh prostrádající tolik očekávanou spravedlnost ztratil veškerou svou důvěryhodnost.

Ďábel mohl na lidi přímo působit dvojitým vlivem: pokušením a posedlostí. Za stavy posedlosti bývaly často považovány psychické abnormality a chorobné stavy, provokovaná posedlost se vyvolávala pomocí drog a rituálních tanců. Z posedlého byl zlý duch vyháněn (tzv. exorcismy) pomocí modliteb, svěcené vody a jiných magických prostředků.

Ďáblovy stopy

Čertovy kameny:

Babylón Batelov Borotín Brandlín Buchlov Čimburk Čistá Děčín Dobronice n. Bech. Doksy Drahotín Drachkov Dýšina Habry	Helfštýn Houska Hýskov Jankov Jarcová Kalich Klášterec n. Orl. Krouna Krtý Kunovice Kydliny Letiny Nahořany Osečany	Petříkovice Pisářov Police n. Metují Praha Pravda Provodov Přílepy Rusava Rváčov Slatina Sloup Stříbro Světnov Škudly	Štramberk Trpíšovice Třemšín Tupadly Týřov Velká Losenice Velké Meziříčí Vrázné Vyšší Brod Ždechovice Žinkovy
---	--	--	---

Čert zanechal stopy:

Březolupy Bučovice Čejov Čížice Humpolec Chotouň Javorník	Jihlava Karlovy Vary Kolence Kozlany Lhotice Lužnice Miličín	Mrákotín Nová Bystřice Nové Město n. Met. Obřany Otov Počátky Radhošť	Radnice Seč Studená na Moravě Telč Valečov Železná Ruda
---	--	---	--

Vyoral brádu:

Frýdlant Hluboká n. Vltavou Lázně Bělohrad	Lovčice Lukavec u Hořic Obděnice	Písek Postřelmov Sázava	Tupadly Velké Karlovice Zachotín
--	--	-------------------------------	--

Stavěl hrad:

Dvůr Králové n. Labem Holasovice	Hořepník Větrný Jeníkov	Rohozná Roštejn
-------------------------------------	----------------------------	--------------------

Budoval zeď:

Bechyně Bezděz	Český Dub Ještěd	Královice Křemýž
-------------------	---------------------	---------------------

Stavěl most či bránu:

Blansko Bohuňov Buková Dobříš	Lanšperk Libochovany Lidečko	Mládec Týřov Zdobnice
--	------------------------------------	-----------------------------

Zanechal kopec:

Koberovy Malé Svatoňovice Melice	Polešovice Příbram Straškov	Štramberk Zebín
--	-----------------------------------	--------------------

Čertovy díry:

Bělá n. Svitavou
Budenice
Divišov
Chudenice

Ledeč n. Sázavou
Litice
Nové Hrady
Obory

Olešník
Sedlo
Staré Splavy
Štramberk

Terešov
Vedrovice
Zhořce

Čertova studánka:

Mysliv

ČERVENÝ PANÁČEK

V Krkonoších se zjevovala zvláštní bytost zvaná Červený panáček. Objevoval se vždy o půlnoci, byl malý, jiskřivých očí a oblečen celý do červeného šatu. Zjevoval se v souvislosti s vodou, zejména když ji někdo „necitil“. Mizel však ihned, jakmile na něho někdo promluvil (*Horní Štěpanice*).

DIVOKÁ HONBA / ŠTVANÍ

Zástup přízraků, valících se nejčastěji v noci (zřídka i ve dne) lesem. Zpravidla bývá veden *Divokým lovcem*. Letící zástup tvoří démoni různých stupňů, zlomyslní duchové, vyžlata, vlkodlaci, pekelné kočky, medvědi a mnoho dalších oblud. Při Divoké honbě se strhne bouřka, zatím se, je slyšet dusot koňských kopyt a kopytek pronásledované zvěře. Říká se, že kdo v tom čase zůstane v lese, málokdy unikne bez úhony. Podle lidové tradice má zůstat ležet s hlavou skloněnou k zemi, anebo uprostřed magického kruhu. Častou součástí pověstí o Divoké honbě bývá sekvence o příchodu Divokého lovce, jenž k zápraží nebo na okno vrhne kus roztrhané zvěřiny se slovy: „Když jsi nám pomáhal štvát, tak s námi i jez!“

O *Divoké honbě* (což je ustálený výraz), někde zvané také *Štvani*, existuje mnoho dokladů z krajových pověstí. Je více rozšířena v Čechách než na Moravě, a to převážně v okrajových lesnatých oblastech.

V okolí České Třebové se zjevoval lesní přízrak v podobě muže v šedém obleku, jemuž se zde říkalo *hraničník*. Jméno má od lesních hranic. Objevoval se znenadání a potichu po boku člověka nebo za jeho zády a po dešti mizel.

V okolí Čelákovic bývalo občas v poledne vidět přízrak myslivce pasoucího zelená kuřata. V Dlouhé Třebové se zjevoval myslivce jedoucí na praseti.

Na Kraslicku se objevoval jak v českých, tak v německých pověstech *lesní duch* (*Waldschütz*). Obcházel okolními lesy vždy o půlnoci a tloukl do stromů.

DIVOŽENKY / DIVÉ ŽENY

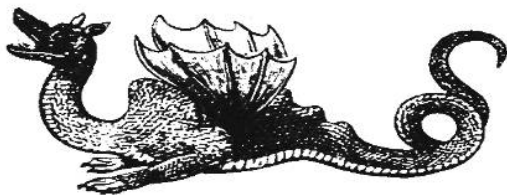
Byly to lesní bytosti, někde zvané i *žinky*. Pověsti mluví o jejich svatbách s lidmi (posekaly bez vědomí muže nezralé obilí před bouřkou a muž je zapudil), anebo o záměně jejich dětí s lidskými. V prvním případě vystupují jako dobrodějné, v druhém jako zlovolné síly, přičemž se shodně tvrdilo, že děti divoženek jsou zvláště ošklivé, s obrovskou vodnatelnou hlavou. Postižená žena musela s takto vyměněným dítětem obzvlášť vlídně zacházet, aby jí to divoženka na jejím dítěti neoplatila a aby měla naději, že je ziská zpět.

Tyto pověsti mohly mít i svůj reálný podklad v různých vyobcovaných jedincích, kteří se z nejrůznějších důvodů stranili lidí.

K divoženkám bývají počítány také pohádkové *jezinky* či *jeskynky*, prý bílé přízraky krkavčích matek. Obývají jeskyně, zvláště v krasových územích (viz [Sloup](#)). Viz též [žinky](#), [vily](#).

DRAK

Bájně zvíře pověstí, svou podobou metamorfóza hada s ještěrem. Někdy mívál i několik hlav, jimž z tlamy sršel oheň.

Boj s drakem symbolizoval boj dobra se zlem či ctivosti s nečestí. Též civilizace proti barbarství byla emblematicky představována bojem heroa, rytíře nebo svěťe proti draku.

U nás se pověsti o dračích sídlech lokalizují do dávného pomezí, kde místní lid vpády vetřelců ztotožňoval s drakem.

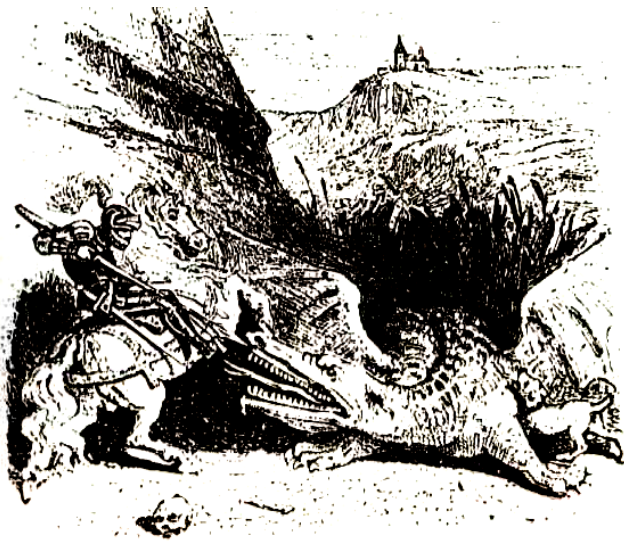
Charakteristickým detailem těchto pověstí je zmínka o pískotu, slyšitelném těsně před objevením draka. Je vysvětlován jako varovný signál strážců hranic, tzv. venátorů. Z lučanského pomezí jsou známy pověsti o draku ze Džbánů (viz [Hředle](#)). V protilehlém pomezí Čech se vypráví o dračích z Náchoda a Trutnova. Boj s trutnovským drakem lze však chápat také v hermetickém smyslu jako zápas chthonického (podzemního) principu surové Materie s volatilním Merkurem (hrdina báje *Trut* je anagram *rtuti*).

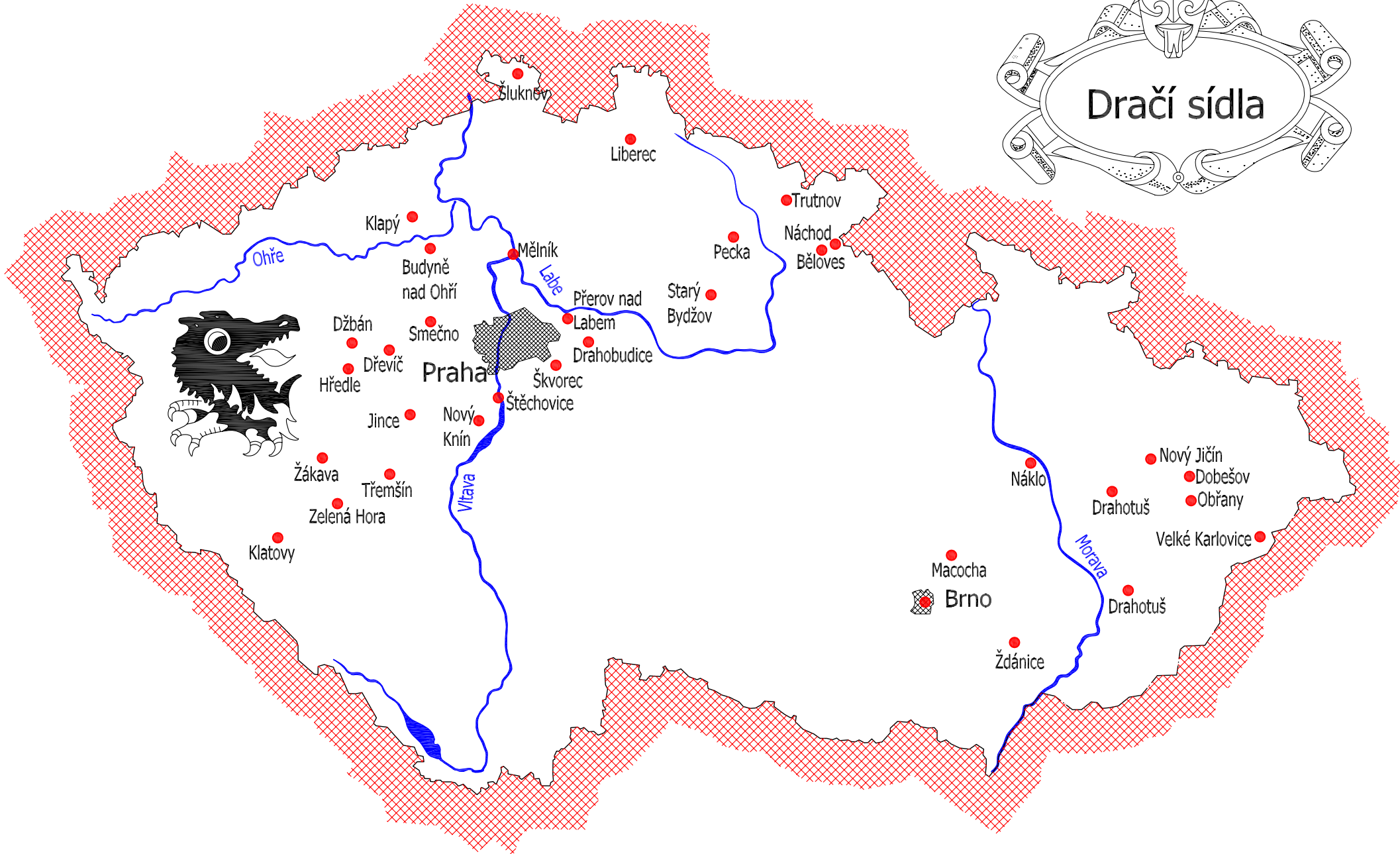
Drak býval vůbec častým návštěvníkem alchymistického bestiáře. Boj dvou draků mezi sebou byl emblematickým výrazem soupeření dvou nižších principů. Bývají od sebe oddělovány Merkurovou holí. Emblem je také často znám v podobě dvou propletených dračích těl, na němž stojí hermafrodit se dvěma hlavami, mužskou a ženskou.

U nás draci neměli svá vlastní jména, jako tomu bylo v antické mytologii anebo např. ve Francii. Byl rozeznáván pouze *drak* s více hlavami a *saň* s hlavou jedinou. Jinak je tomu s jejich vznikem, kde lidové pověsti hýří podrobnostmi. Podle jedné verze jej bylo možno vypěstovat z „hadí panenky“ - ještěrky, živěné lidskou krví. Obecně se věřilo, že drak vyrůstá z hada. Narůstají jim po určitém čase nohy (v této fázi se jim říkalo *smok*), později i křídla, a to už jsou *draci* (srovnej též [Prašivec](#)).

Obrovitě okřídlené nestvůře s jednou hlavou se na Vsetínsku říkalo *Šarkan* vlivem blízkého Slovenska.

Zmok byl podle místní démonologie had, jehož po sedm let neviděl žádný člověk. Takový býval pak nebezpečný i lidem.

Drak sídlil:

Běloves Bohuslávky Brno Budyně n. Ohří Dobešov Drahobudice Drahotuš Dřevíc Hředle	Jince Klapý Klatovy Liberec Loukov Macocha Mělník Náchod Náklo	Nový Jičín Nový Knín Obřany Pecka Přerov n. L. Smečno Starý Bydžov Škvorec Šluknov	Štěchovice Trutnov Třemšín Velké Karlovice Zelená Hora Zlín Žákava Ždánice
---	--	--	---

FABIÁN / BABÍ JAN

Horský duch Brd, obdoba krkonošského Rýbrcoula. Podle pověsti býval kdysi rytířem, jehož nešťastná opuštěná milenka zaklela v lesního ducha. Od té doby nemá klid a toulá se po Brdech v okolí svého hradu. Jeho sídlo je na hoře Babě nad Hostomicemi (odtud též zván *Babí Jan*). Objevuje se jako tlustý vousatý mužíček v mysliveckém šatě, a tak byl také zobrazován v místním lidovém umění, v šatech z kůry a stromových šišek. Ozývá se táhlým houkáním, jímž děsí lidi, avšak jinak jim neškodí. Na Babě se dodnes ukazuje kámen zvaný *Fabiánova postel*, kde prý odpočívá. Často bývá viděn i na magické brdské hoře Plešivci, kde má i svou zahrádku.

FAJERMON / FAJERMONOVY BOTY - viz OHNIVÝ MUŽ

FEXT

Člověk, který nemohl být zastřelen obyčejnou kulkou z bambitky, a ani po smrti se jeho mrtvola nerozložila.

V Machek v Etymologickém slovníku jej spojuje se slovem *fest*, jež vzniklo stažením z německého *kugelfest* = nezranitelný kulí. Souvisejí též s *gefroren*, byl zván i *zmrzlík*.

Pověsti o něm se téměř bez výjimky soustřeďují do východních Čech, popřípadě západní Moravy. Mnoho z nich je situováno do dob třicetileté války.

Fexta bylo možno zabít pouze skleněnou kulí (nebo kuličkem, kterým se přivazují stromky).

Narodí-li se děčko v plodovém obalu, má z něho být opatrně snát, usušen a v dospělosti nošen pod levou paží, tak se údajně stane z člověka fext. Ostatně narodí-li se děčko takto obalené, je to známkou, že z něho fext bude. Po smrti fext neshnije, poněvadž má kolem sebe zvláštní tuhý obal. Podobný fext v obalu prý kdysi stával v kostnici v Dašicích. Někde byly chovány jen části fextů: tak v Kostelci u Heřmanova Městce jeho obrovská ruka, ve Vjevanovicích dětská ručička. Na území východních Čech se vypráví mnoho strašidelných příhod s fexty, které jistě určitým způsobem vycházejí z reality (viz [Dobré](#), [Chotěborky](#), [Honbice](#), [Sebranice](#), [Skuteč](#), [Voletice](#), [Jihlava](#)) O fextovi se vypráví i ve Vamberku, kde jsou dodnes v kostelní kryptě k vidění mumifikované mrtvoly ze 17. a 18. století.

Poznamenejme, že v některých sběrech regionálních pověstí se neprůhledné slovo *fext* nahrazuje příjmením velmi nepřesným *kostlivcem* (sborník *Slavie*).

GOLEM

Dávným lidským snem bylo stvořit umělý život. Zvláště v tradiční židovské doktríně kabale se lze často setkat se spekulacemi o vytvoření „homuncula“, jemuž se říkalo Golem. Již v knihách Eleazara Wormského 17. stol. jsou uvedeny nejstarší recepty na jeho zhotovení. Podle tradice to byla socha z červené hlíny (adamahy) oživená magickými formullemi. Tajné boží jméno *Emet/h/* bylo buď napsáno na jejím čele, anebo napsané na kousku papíru bylo jí vkládáno do úst. Tento „šém“ (od „šém-ham-foraš“ - tj. celek 72 božích jmen) bylo třeba každý pátek obnovit. Poté se socha vztyčovala a vykonávala, co jí bylo přikázáno. Rozpadla se v prach, jestliže jí Slovo bylo smazáno, anebo nahrazeno výrazem pro Smrt. Golem bývá představován jako žlutý bezvousý mongoloid se šikmými očima. Sloužil k ochraně při pogromech v ghettu, anebo pracoval jako chrámový sluha.

Nejznámějšího Golema stvořil podle legendy pražský Epimetheus Rabbi Jehuda Löw ben Bezalel (viz [Praha - Staré Město](#)). Vypráví se, že jednou mu rabbi zapomenul vytáhnout šém, Golem se osvobodil a terorizoval okolí, zabíjeje každého, koho potkal. Nakonec Löwovi nezbylo, než jej zničit. Podle legendy se však může znovu objevit každých třiatřicet let.

Golem opět ožívá v imaginaci dvacátého století: Paul Wegener o něm natočil dva filmy v letech 1914 a 1930 a Gustav Meyrink o něm vydal v roce 1916 knihu.

HAD HOSPODÁŘÍČEK

Souvisí všeobecně s pohanskou představou starých Slovanů o dobrodijném domácím duchu, praotci sídlícím v domě (nejstarší podobou je *děd*), jenž se může proměňovat ve zvířata. Doklady o hadu hospodářčkoví jsou v Čechách datovány v XVI. století.

Traduje se, že had hospodářček sídlil v různých částech domu, nejobvykleji pod venkovním prahem. Rozšířená pověst vypráví o selce, která překvapila své dítě pijící mléko spolu s hadem. Hada vyhnala a od té doby domácnost pronásledovalo neštěstí. Proto mu bylo také na různá místa dáváno jídlo, mléko apod.

Je třeba poznamenat, že s představou domácího ducha, hada hospodářčeka, byla v minulosti nejčastěji zaměňována užovka stromová (*Elaphe longissima*), dříve zvaná Aeskulapova, zdržující se někdy ve starých domech.

HANS HEILING / JAN SVATOŠ

Bájná postava německých pověstí na Loketsku. Byl knížetem duchů zdejšího kraje. Matkou Hanse Heilinga byla vodní víla Oharka. Jeho mýtus s prométheovskými prvky se stal vyjádřením lidové touhy po zázračnu. Přes svou nadpřirozenou moc je dojmavý lidským rozměrem a svým koncem. Nad Ohří vystavěl „největší a nejkrásnější“ město na světě. Jeho zbytky jsou spatřovány v Hans-Heiling-Felsen, Svatošských skalách. Nakonec, dobrovolně zbaven svých magických schopností, podléhá v boji s medvědem.

Pověsti o něm sebral a vydal Ch. H. Spiess v díle *Hans Heiling, čtvrtý a poslední kníže duchů Země, Vody, Vzduchu a Ohně*. Některé odchylné verze zaznamenal T. Körner, od něhož pověst převzali bratři Grimmové (viz [Loket](#)).

HEJKAL

Byl lesním duchem, který strašil lidi pronikavým pokřikem: Hej, hej! Na tento křik se nedoporučovalo odpovídat, jinak přiběhl hejkal (popřípadě i s hejkalkou) a člověka roztrhali. Zdržovali se všude tam, kde byly hluboké lesy, což před několika sty lety bylo téměř na celém území Čech a Moravy, což dokládá množství a rozšíření pověstí. Z tohoto důvodu nejsou ani zařazeni v abecedním soupisu lokalit. Říkalo se, že jedni z nejmocnějších hejkalů se zdržovali na Plzeňsku.

Hejkaldo bylo krajoovou variantou hejkalů, jež se zjevovalo v lesích Vysočiny, zvláště na Počátecku a Chrudimsku.

HEJMON

Na Vitorazsku v jižních Čechách tak byl nazýván lesní duch, jenž se zde zjevoval i ve dne a plašil pytláky.

Ve Sv. Anně u Tábora v lesích byli nazýváni *pohunkové*. Prý to byly duše nepoctivých myslivců.

HOCKAUF

Lesní démonická bytost německého okruhu pověstí z pohraničí. Na Šumavě se mu říkalo také *Škrtič*. V tradici na Mikulovsku se vyskytují také jako *kožíškoví mužíčci*. Jejich podoba není známa, divoká přirozenost však vysvítá již zejména („*Hop na záda*“). Osamělým chodcům skákali na záda, dusili je, a tak je třeba také chápat jejich název Kožíškoví mužíčci, totiž zachycující se v kožichu. Byli jakousi personifikací nepojmenovatelného děsu ze samoty.

HÚKALKY - viz VÍLY

JALBL - viz ČERT

JOHANES / PAN JOHANES, též PÁN Z HORY, či PÁN JAN Z HORY-viz RÝBRCOUL

KLEKÁNICE

Lidová démonická bytost, již bývaly strašeny děti v Čechách. Byla představována v podobě shrbené ženské postavy, zahalené do splývavého tmavého šatu. Přízrak se zjevoval za soumraku, po večerním klekání.

KRAKONOŠ - viz RÝBRCOUL

KUDIBAL / KANIBAL

Na Bydžovsku se vypráví o zjevení podivného tvora s nepřilíh známým vzhledem. Podobal se prý krávi, ale měl jen dvě nohy (Minotauros?). Zjevoval se v souvislosti se „zákazem draní peří v sobotu“.

LULKYNĚ - viz VÍLY

MEGALITY

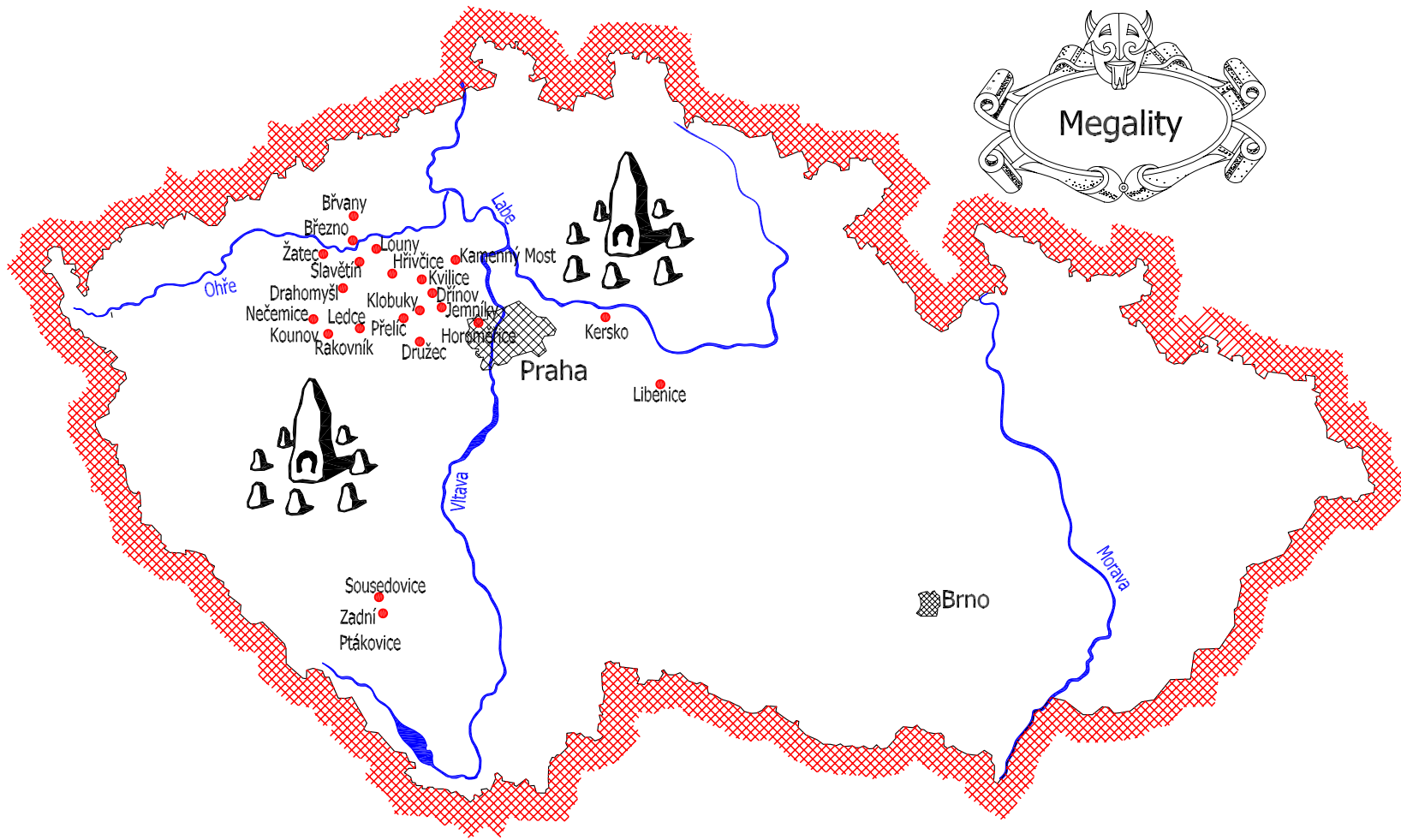
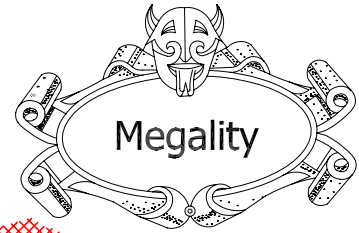
Obecně jsou to velké kameny (z řec. *mega* = velký, *lithos* = kámen); v užším smyslu se jimi rozumí lidskou rukou vztyčené jednotlivé balvany, jejich řady apod. Megalitickou kulturou pak nazýváme období dějin lidu, jenž vztyčoval tyto podivné a tajemné monumenty. Nejvíce těchto památek se uchovalo ve Francii, kde také vznikla pojmenování pro jejich jednotlivé druhy. Shledáváme se však s nimi i v Anglii, Německu, v Čechách i na Kavkaze. K nejznámějším útvarům patří řady v Carnaku ve Francii a kromlech Stonehenge v Anglii.

Jednotlivé vztyčené kameny bývají nazývány *menhiry* (od *men* = kámen, v bretonštině). Podle nedávného výzkumu M. Špürka a spolupracovníků (viz *Technický magazín a Památky a příroda*) je dnes známo 26 lokalit menhirů ze slánsko-velvarské oblasti (oblast jejich největšího výskytu) i několik izolovaných odjinud. Jejich vztyčování souvisí s ithyfalickým kultem, s mýty o plodnosti země a se „vstupem semene“. V českém výzkumu se zmíněný autor pokouší prokázat astronomickou závislost jejich rozmístění. Lokality menhirů se táhnou hlavně v dvojím směru: sledují buď poledníkový směr, anebo směr slunovratový. U kamenných řad se dnes už téměř nepochybuje o jejich astronomickém účelu. K nejzná-

mějším u nás patří Kounovské řady na Rakovnicku, vzletně zvané Českým Carnakem (viz [Kounov](#)).

Dolmeny (*dol* = stůl, v bret.) jsou megalitické stavby překryté „střechou“, tvořenou velkým balvanem. Sloužily snad jako primitivní svatyně a obětiště.

Komplikovanými kruhovými seskupeními vztyčených kamenů jsou *kromlechy* se zjevně astronomickým účelem. Sloužily k určování přesné doby setby, jako prastarý kalendář. Také u nás, v Libenicích u Kutné Hory, byla na keltském oppidu vykopána stéla, o níž se všeobecně soudí, že sloužila jako astronomický vezír ve složitějším paleoastronomickém uspořádání. (Tento menhir dnes stojí na dvoře Archeologického ústavu v Praze.)

- Břevany
- Březno
- Žatec
- Slavětín
- Louny
- Hřivčice
- Kamenný Most
- Kvičice
- Kersko
- Klobuky
- Drinov
- Jemnice
- Přelč
- Drahomyš
- Nečernice
- Kounov
- Ledce
- Rakovník
- Družec
- Horonice
- Praha
- Libenice
- Sousedovice
- Zadní Ptákovice
- Brno

Kameny považované za menhiry, jejichž původní lokality jsou známé:

(ZK) = legenda o zkamenění

Dosud stojící:Drahomyšl (ZK)
Droužkovice
Družec (ZK)
Horoměřice
HřivčicePraha-Chabry (ZK)
Kamenný Most
Kersko
Klobuky (ZK)
LedceRakovník (ZK)
Slavětín
Smečno**Ležící, přemístěné, ztracené:**Brožánky
Březno (ZK)
Dřínov
Dlažkovice
JemníkyKralupy (ZK)
Kvílice
Libenice
Louny
SelibiceSkury
Slaný
Sousedovice (ZK)
Všestudy*(dle dr. Špárka)***Problematické a neověřené:**Chržín
Liběchov
PetrohradPrachatice
Přelíc (ZK)
Skrýje

Sušany

Kamenné řady:

Kounov

Nečemice

Sousedovice

Zadní Ptákovice

Vyklany:

Kadov

Krtý

Skalní útvary, k nimž se váže legenda o zkamenění:Branná
Břvany
Buková
Děvičky
Svatoslav
TroskyDobromilice
Doubravčice
Horní Branná
Jablonec n. N.
Vel. Opatovice
ZdíkovJestřebí
Jevíčko
Nové Hrady
Plumlov
Znojmo
ŽitenicePocoucov
Ramzová
Řepčice
Štaňkovice
Žinkovy**Pastýř se stádem:**Branná
Castrov
Limúzy
MyslínOslavany
Petrovice
Raděčice
ČejovLibčice n. Vlt.
Svojanov
Zelená Hora
Zlaté Hory**Svatební průvod:**Drslavice
LoketMílovy
Oloví

Vanovice

Hrad: Kraslice

Machov

Myslív

Chleby: Pivoň

Kraslice

Meterit s legendou: Loket (ZK)

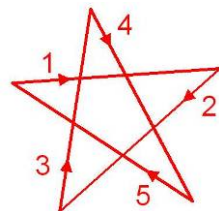
MELUZÍNA - viz VÍLY

MYŠKA / MNIŠKA - viz VÍLY

MŮRA

Bílý ženský přízrak, vlastně *Succubus* dávné démonologie, vkrádající se do obydlí zpravidla v podobě stěbla, jindy jako táhlý bledý stín anebo bílá kočka. Někdy, přilétá jako moucha, s červeným páskem kolem „krku“. Můry dusí ve spánku lidi, ale škodí i zvířatům, stromům a květinám. Můra je žijící osobou, jež se do své démonické podoby proměňuje jen v noci. Osobě, o níž bylo známo, že je můrou, bylo třeba darovat čerstvý chléb, který nemohla odmítnout, a tím se (alespoň pro sebe) zbavit jejího škodlivého vlivu. Říkalo se, že někdy se člověk můrou narodí, jindy se jí vinou jiných stane. Některé prý mořily i stromy a květiny. Prostředkem proti můrám bylo zrcátko v zánadří, aby se v něm můra zhlédla. Jinou ochranou byla tzv. *můří noha*, jedním tahem bez přerušení a co nejrychleji nakreslená pěticípá hvězda (viz obr.).

Mory jsou na Slovácku obměnou latinských Succubů, o nichž, podobně jako o jejich maskulinních protějšcích *Incubech (morousích)*, existuje rozsáhlá démonologická literatura.

OBŘÍ

Bývají představováni jako fantastické bytosti s mohutně vyvinutou lidskou postavou, požírající malé děti. Vyskytují se v pohádkách a některých místních pověstech. Jsou antipody trpaslíků. Podle démonologických názorů jsou trojí přirozenosti: lidské, zvířecí a démonické. Vyskytují se již v antické mytologii (*Kyklopové*).

U nás se pověsti o nich soustřeďují do oblastí dávného osídlení, bývaly tak nazvány zbytky hradišť starých kultur (*Obrova noha* u Otaslavic, *Obersko* na Mohelnicku, *Obřany* v Brně). Z toho se dá usuzovat, že si tak lidé představovali dávné předchůdce (odraz této představy lze nalézt i v Bibli), popřípadě jejich kanibalismus. Svědčí o tom i většina pověstí, v nichž vystupují jako poslední vymírající představitelé jiné rasy. Jejich činnosti byly vysvětlovány též některé zvláště velké stavby anebo mohutné rozeklané skály. (V Čechách obři žili a zápasili spolu na *Plešivci*, dávném mohutném keltském hradišti.) V našich místních pověstech jsou obři nevyraznými postavami (obvykle beze jména) a jejich styk s lidmi se omezuje na přiblížení a vzájemné srovnávání (*Obřany*).

Jejich původ byl kdysi mylnou etymologií hledán v *Avarech*. V Hostinném se kdysi ukazovaly dvě kosti obřů a v Budyni pod radnicí obrova kolenní česka.

OHNIVÝ MUŽ / též OHNIVÁK, OHNIVÁČ, OHNIVEC, FAJERMON, SVĚTLÍK, SVĚTLOŇ, SVĚTLONOH, ŽAVÁK

Podle lidové víry se jím stal po smrti člověk, jenž za svého života bezprávně přesazoval mezníky pozemků anebo rozorával společné meze. Poněvadž to býval, jak se zdá, přečin velmi rozšířený, i pověsti o něm jsou známé z mnoha míst Čech a Moravy. Z tohoto důvodu nejsou jeho zjevení zařazena u příslušných lokalit (podobně jako je tomu s bludičkami, vodníkem, divými ženami apod.).

Jeho podoby bývaly různé: zjevoval se v podobě ohnivě postavy, nesoucí na zádech mezník a volající: „Kam ho dát?“ (což je jedna z nejrozšířenějších variant pověstí), nebo jako hořící sud, ohnivě kolo, kotouč či sloup, jiskřící snop, nebo jako ohnivý pes a zajíc.

Na Moravě se mu místy říkalo *fajerman* (z něm. *Feuermann*). V západních Čechách a na Šumavě byl znám pod jménem *světlík*, v podobě ohnivého vozu. V Plzenci přeplul řeku, zvětšoval se, bral na sebe lidskou podobu a poté bloudil celou noc po břehu. K ránu se ztrácel opačným postupem.

Na Rožnovsku znají nižšího démona podobného ohnivému muži, jemuž zde říkají *světlonoh*, *světloň*. Podle zdejší tradice vznikl, podobně jako vodník, z padlých andělů.

Na Moravě v okolí Bílé Lhoty se zachovala pověst o podivném přízraku na obloze ve tvaru bot, zapa-

lujícím stavení. Říkali mu zde *Fajermonovy boty*.

Ve východních Čechách u Černčic byl znám přízrak ohnivého muže v podobě hořící otepi, kterého nazývali *žavák*.

PAVŮZNÍK - viz KARÁSEK

PERMONÍK / též PERMON, PERKMON, PERGMON (Příbram), PERKMONT (Jílové), PERKAJST (Kladno)

V hornických pověstech jsou to zčeštělé názvy duchů hor a dolů, z něm. *Bergmännchen* (důlní muži-ček) a *Berggeist* (důlní duch), vládnoucích podzemním pokladům. Podle tradice měli neobyčejně velkou hlavu, široké plece a poměrně krátké nohy. Oděni byli po hornickém způsobu. Každý permon nosil v ruce svítilnu se zářivým světlem. Kdykoli horníci spatřili permona, museli jej okamžitě a hlasitě pozdravit havířským Zdař Bůh. Zjevovali se obvykle tam, kde se mělo stát neštěstí nebo zaniknout důl. Také ohlašovali bohaté žíly drahých kovů. Za dobré znamení pokládalo, bylo-li je slyšet pracovat ve skále. Když horníkům vstoupil do cesty permon a nechtěl uhnout, bylo třeba podlézt mezi jeho nohama. U nás bývají permoni někdy zaměňováni se *skřítky*, *trpaslíky* a *koboldy*. Vypráví se o nich všude tam, kde v minulosti bývaly doly a těžily se drahé kovy a kameny (Kladensko, Příbramsko, Kutnohorský, Oslavansko). Kupodivu se o nich téměř nevypráví na Jáchymovsku. Zde se zjevoval pouze *Důlní duch* obrovité postavy.

Důlní duchové a strážci pokladů na slezském Ostravsku se nazývali - oproti přejatým názvům v Čechách a na ostatní Moravě - *skarbník*, *pustecký*, *fantana*, *sosna* či *klímek*.

PIKULÍK - viz RARÁŠEK

PLIVNÍK / ZMEK

Je to zlomyslný ďáblík, zjevující se většinou v podobě zmoklého černého kuřete, ale také jako ohnivý (červený) kohout, ohnivý chvost apod. Lidové pověsti oba pojmy často zaměňují. Když se jej lidé ujmou a vezmou pod střechem, někdy jim přináší bohatství, jindy škodí. Říkalo se, že kdo má plivníka, bude sedm let šťasten, ale pak propadne pecklu. Dal se údajně vypěstovat též magickou praktikou z vajíčka černé slepice, nošeného devět dní pod levou paží. Při této proceduře se nesmělo promluvit. Jeho jméno je odvozeno od kořene *-pl-*, odtud i *plný*, *oplyváti*.

O *zmekovi* se říká, že ho zahání kohoutí kokrhání. Kdo se jej chce zbavit, musí ho odnést popzátku na místo, kde k němu přišel, a nesmí přitom promluvit ani se ohlédnout.

Podobnou představou byl i *šotek* (*šetek*). Byl to druh domácího ducha a říkalo se mu také *hospodářček*. Získat jej bylo možné toutéž magickou praktikou jako plivníka. Bral na sebe i jiné podoby: malého trpaslíka, černého kocoura, ježka, koule, kamínku aj. Šotek sloužil, ale po smrti si odnesl duši. Zbavit se ho bylo možno několika způsoby, zejména tzv. „zaseknutím do špalku“.

POKLADY

Motiv ukrytých pokladů je jedním z nejrozšířenějších témat pověstí kolem starých českých a moravských staveb. Téměř každý hrad, tvrz a klášter je obestřen pověstí o ukrytých pokladech, někde je jich i několik. Světskými poklady bývaly kovové peníze, dukáty, zlaté šperky a drahokamy. Zvláštní kapitolou jsou loupežnické poklady, ukryté zbojníky nebo loupežníky v horách (mnoho pověstí tohoto druhu je z míst někdejšího působení Juráše a Ondráše na Vsetínsku a Jabluňkovsku). Pověsti o klášterních pokladech pravidelně mluví o dvanácti stříbrných sochách apoštolů a zlaté soše Krista. Jsou ukryty většinou ve sklepeních anebo tajných chodbách pod zrušenými kláštery (*Opatovice n. L.*, *Vilémov*, *Kladruby*, *Valdice*, *Police n. M.* aj.).

Jiným druhem pokladů jsou v pověstech *zlaté kvočny* (*kachny*), případně s dvanácti zlatými kuřaty (kachnaty). Mluví se o nich v Čechách i na Moravě, a to převážně v místech starých pohanských kultů. Spojují se s prastarou tradicí vzývání hojnosti a plodnosti (*Levý Hradec*, *Litoměřice* aj.).

Dalšími poklady bývají též ukryté sudy vzácného vína nepodléhajícího zkáze. Bývají soustředěny

převážně do starých vinařských oblastí (**Bzenec, Klapý** apod.).

Nad místy uložení pokladů hoří někdy modravý plamínek, který lze za určitých okolností spatřit. To-muto jevu se říká, že se poklady (peníze) zčistíují, čistí nebo hoří.

Poklady hlídá strážný démon nebo duch v podobě ohnivého černého psa, kocoura, kohouta či jiné d'á-belské obludy, přízrak zemřelého majitele, bezhlavý rytíř či Bílá paní. Získat je bylo velkým uměním, o němž mluvily též lidové magické knížky, tzv. *Krýštofky* (viz **Zaklínací knížky**). Bylo třeba úlitby stráž-ným duchům nebo jejich oklamání. Sloužily k tomu různé rituály se svícenou křídou a jinými fantasti-ckými rekvizitami. Hořící plamínky se doporučovalo přehodit droby chleba nebo růžencem. Bylo třeba dodržet tabuové předpisy: při vzývání a během celého dobývání pokladu se obvykle nesmělo promlu-vit, ani se otočit.

Také doba k vyzvednutí pokladů byla ve většině případů přesně vymezena. Obvykle to bývalo o veli-konoční Květné neděli a na Velký pátek. Říkalo se, že během čtení pašijí v kostele knězem se otvírají zasypaná sklepení, hory a skály. Jakmile byly pašije dočteny, poklady se znovu ztrácely a hory zavíraly. S tím související pověsti o dětech, které matky zanechaly v hoře, a mohly se s nimi shledat až po roce. V tomto případě se poklady otvíraly ve dne. Ve vzácnějších případech i o filipojakubské nebo štedrovečerní noci.

V některých pověstech se mluví též o tzv. *otevírácím kořínku* anebo o *květu kapradí*, pomocí nichž se daly poklady snáze dobyt (**Žitenice, Šternberk** aj.).

Zvláštní kapitolu tvoří žily drahých kovů, o nichž se zmiňují především staré hornické pověsti. Větši-na z nich se točí okolo představ *zlatého koně*, na něhož horníci narazí v dole. Tento mnohovýznamný termín (viz **Koněprusy**) hrál zřejmě zasvěcovací roli v tradicích hornických cechů. Tvrdilo se, že zlatého koně bylo nutno *rubat odzadu*. Byl-li porušen tradiční postup, famózní kreatura se ztratila. Okruh myto-logicích představ kolem pojmu koně a kobyly se vztahuje i ke starým prospekčním metodám. Někdy se v pověstech mluví též o *zlatém teleti* či *zlaté koze* s podobným významem (viz **Mníšek pod Brdy, Jílové u Prahy, Hříměždice, Nový Knín**).

POLEDNICE / POLEDNÍČEK

Dvojice denních příznaků vystupující kdysi často v českých pověstech. Polednici si lidé představovali jako starou ženskou postavu v plachtetce. Bývaly jí často strašeny děti zvláště kvůli polednímu jídlu. Mistrně ji evokoval ve stejnojmenné básni K. J. Erben.

Polednice spolu se svým protějškem *poledníčkem*, představovaným nejčastěji točícím se sloupem vzduchu (prachu), jsou antipody nočních děsů, zjevují se ve zvláštní nehybné době pravého poledne, již byl připisován podobně magický význam jako půlnoci.

PRAŠIVEC

Je to přišera způsobující oheň, zvláště když přelétala nějaké stavení. Ve východních Čechách v okolí Chrudimi se věřilo, že pochází z hada, jemuž po sedmi letech narostla křídla.

V okolí Týnce nad Labem se říkalo, že když je prašivec hodně starý, přestane růst do délky a přibývá do šířky, až je tlustý jako mužská ruka. Potom začne měnit barvu a z šedého hada se stane tzv. *jískrnáč* pestrých barev (modrá, žlutá, zelená). Takovému starému hadu, z něhož se dělá prašivec, počnou za hlavou pomalu narůstat modrá křídla. Nejprve vylézají jako dvě kůstky, až jsou velké jako ploutve a mají blánu. Když mu dorostou dostatečně velká křídla, začne létat, ale pouze v noci, přitom svítí jako oheň a za ním srší jiskry. V povětří za ním zůstává dlouho viditelný ohnivý pruh.

Prašivec býval někdy zván též *Výkal hvězd*. Kam letěl, tam podle pověry brzy hořelo. Je prý vlastně tím hadem, co svedl Evu v ráji.

RADEN / RADOUŠ / RODEN

Legendární zakladatel Plzně a blízkého hradu **Radyně** (viz). Podle tradice byl synem vладыky Hro-zislava z vesnice Radouše, odkud se spolu se svým lidem vydal hledat nová sídla na západě. Bývá líčen jako nevzhledný muž s dlouhýma oslíma ušima, koží bradkou a křivými zuby.

Na hradě Radyni se zjevuje jako přízrak jezdcí s kolečkem plným kolomazi. Hlídá zde svůj ukrytý poklad. Na Plzeňsku a Rakovnicku se pro kolečko dosud užívá názvu *radvanec*. *Radanec/radvanec* byl i

staročeským druhem koláče, mazaného švestkovými povidly. Tak se za pokřivenou a tabuizovanou podobou Radouše/Rodena z bájí objevuje v obrazném smyslu *duch růže* (řecky rhodos), rozdávající sám sebe, jako dávný a předkřesťanský eucharistický mýtus.

Poslechněme si, co o něm říká V. Krolmus: „Radouš čili Rodouš. Růže pohanská, symbolisovaná moc a síla boží v přírodě. Každé krajiny, země a polohy plodné byl jejím bohem pohanským jako na Plzeňsku, na Štáhlavě, u Staré Plzně, Plzeňce. Odtud pohanský koláč slově 'Radovanec', kuličko na Křesýně i koláč. Týž bůž je jezdí prý ve dne v noci s radovancem po Radině u Plzně po sklepení, po zdi, po oblacích s kolomastí, s radovancem, tj. s koláčem. Lid vůbec dí, když hřmí: Radouš Honza (Jan) jezdí s kolomastí po Radině, strhne se před bouřkou hrozivý vítr, bouře krutá, lomoz nastane, kláčení stromů...”

Radouš patří svými výraznými individuálními rysy a originální symbolikou k řídkým výjimkám ve stereotypním spektru mýtických figur z českých pověstí. Jeho význam, který za zavádějící clonou celého komplexu fabulí o něm spíše jen tušíme, musel být velmi závažný, když se v neporušené podobě a celé fantomatické životnosti udržel až dodnes.

RARÁŠEK

Věřilo se, že je druhem zdivočelých domácích bůžků - *dědků*. Objevoval se v různé podobě, nejčastěji jako trpaslík s červenou čepičkou. V okolí Topola se zjevoval jako černý chlapec s očima jako uhliky, jimiž si svítil ve tmě. Kdo ho zakleje, toho prý „ofoukne“ tak, že se mu v obličejí nadělají boláky (*Smidary*). Kdo se dá přivázat ke stolu, je před ním bezpečný (*Horní Štěpanice*). Kdo ho při sobě nosil, tomu dopomáhal ke štěstí, zejména při hrách a při losování. V jiné podobě se zjevoval na jižní Moravě. Popisuje se zde jako létající stvůra chrlící oheň. Vypadal prý jako velká ryba s ohnivým ocasem.

Jeho synonymy jsou *rarach*, *skřítek*, *pikulik*, *šotek*, *díblík*, *jarášek* (Vsetínsko) ap. *Pavůzník* mívá podobu podivných zvířat. Když letí, vypadá jako ohnivý snop slámy. Kam padne, tam dojde k neštěstí. Jednou prý zastělili pavůzníka na olši. Měl na sobě šupiny jako kapr. V České Třebové hnízdil pavůzník ve chmelnici (zahradě u vody) na vrbě a odtud vylétal do povětří. Jiným jménem pro raráška v okolí České Třebové bylo *Caboch* (nebo snad *Caboh*). Někdy se prý z něho sypaly jiskry jako rybí šupiny.

REVENANT

Souhrnný výraz používaný etnografy pro označení zjevení nebožtíků v pověstech. Francouzský výraz *revenant - strašidlo* je odvozen od *revenir*, znovu se objevovat.

Podle staré lidové víry se duše některých mrtvých za určitých podmínek vracejí na svět v podobě fantomů, přízraků, vampyrů apod. Většinou bývají vázány k místům svého pozemského pobytu a svých činů, hluboce emocionálně působícím v lidové imaginaci (různé stavby, kříže apod.), anebo na místa posledního odpočinku (hřbitovy). Mezi revenanty lze počítat širokou škálu přízraků, objevujících se v pověstech Bílá pani, potrestaní zlí feudálové a lakomci (*Ohnivý muž*), duše mnichů nebo rytířů hledající poklady, upíři a další.

RÝBRCOUL

Patrně už v 15. století měl Rybrcoul své pevné místo v lidovém povědomí jako horský a lesní duch. Zpočátku byl považován za démona větru. Později si ho představovali jako obra, někdy však též jako skřítka. Nejstarší známe označení, něm *Rübezah*, zaznamenané v 16. století, bylo asi posměšné.

Rybrcoul / Librroul / Rübezah Němci odvozují od Rube (řepa) a zahlen (počítat). V mnoha pověstech Rybrcoul platířepou, aby dostal svému jménu.

Kněz Havel Žalanský v knize *O zlých anjeliích neb ďáblích* z roku 1618 píše „Na horách krkonošských začastě se ukazuje mnich, kterýž Rubízal sluje,“ přidává se k lidem a ty svádí z cesty.

Jmou etymologickou domněnkou je vznik z obráceného čtení slova *Luciper - Re-picul*. Mají to dotvrdit zprávy, že po dostavění kaple na Sněžce hrabětem K. L. Schaffgotschem v roce 1667 se tam horský duch už nezjevoval. Dalším etymologickým výkladem je původ zejména *Roncevall*.

A. J. Tůma-Patry v knize *Báje o Rybrcoulovi, ve svém historickém vývoji a ve světle pravdy* z roku 1931 nabízí i výklad z českého rubeč- dřevorubec, což mělo být pozdějšími německými osadníky zkomo- leno na Rubetz, a dále údolí dřevorubců = *Rubetzthal*.

B. Balbín v *Miscellanea historiae regni Bohemiae* z r. 1679 uvádí dle vypravování místních obyvatel, že na vrcholku Sněžky sedává strašidlo v lidské podobě, klátí nohama visícíma přes srázné stěny a jednotvárně křičí. Balbín je označuje jménem *Ribenzall* a objevuje se podle něho v podobě mnicha, horníka, myslivce, starce, ale též divokého koně, žaby, kohouta nebo havrana. Rád se připojuje k poutníkům a poučuje je o tajích horské přírody. Nerad slyší na jméno Ribenzall, ale je potěšen, říká-li se mu *Strážce pokladu*. Když jej někdo urazí, zjeví se v hrozivé podobě démona. Ovládá živly, a když se zlobí, spouští blesky, liják, krupobití anebo způsobí, že začne v létě padat sníh.

V knize vydané rytířem z Bienenberka roku 1798 se píše, že lidé od Mělnika a z polabských nížin - tedy Čechové - putují k pramenům Labe a tam obětují podle prastarého obyčeje černé kohouty Rybrcouloví, aby nepustošil povodněmi jejich pole. Potvrzuje to i V. Krolmský, badatel z minulého století, který sám ještě v letech 1805 a 1814 viděl takové poutníky do Krkonoš. Muži nesli černé kohouty, ženy černé slepice a u pramenů Labe pak kohouty pouštěli do lesa a slepice házeli do vody. Zůstávali zde tři dny, sbírali léčivé koření a odnášeli si také vodu z labských pramenů. Doma jí pak omývali dobytek.

Do poloviny 17. století byl Rybrcoul jen lokální a málo známou démonologickou postavou Krkonoš. Teprve po vydání několika svazků pověstí od J.P. Pretona se tyto příběhy začínají šířit, především do Německa, kde se jimi zabývá dokonce i univerzitní věda (*Daemonologia Rubenzalii Silesii* - 1662 ve 3 svazcích a *Satyrys Etimologicus* - 1672). Pozdějším autorem, který převzal Pretonovy motivy, byl Musaeus,

Český ekvivalent, slovo *Krakonoš*, byl uměle vytvořen a ujal se až v 19. století. Do té doby se obecně používal název Rybrcoul. Poprvé se objevuje u Hájka v jeho *Kronice české* jako *Krkonoss*, snad ozvěna z Ptolemaiova *Korkontoi*. Jak už výše řečeno, své jméno Rybrcoul vládce hor nerad slyšel, a tak mu leckde říkali eufemistickým a tabuizovaným *Pan Johannes* (Trutnovsko, Úpícko), *Pan z hory*, *Pán Jan z hory* či *Januš*.

RYCHMANDLE - viz BLUDIČKY

SABAT

Na rozdíl od téměř všeobecné domněnky nepochází slovo od hebrejského *schabat* (odpočívát), ale ze jména dávných dionýských mystérií v Thrácn, označovaných jako *Sabazia*, ze *Sabasein* (dělat hluk) Původní sabat byl lidovým pohanským shromážděním dávného původu na počest „rohatého boha“, analogického Sabazioví či Mithroví, a ne pouze shromážděním čarodějnic a černokněžníků, jak ujišťovali středověcí démonologové. Byl příležitostí k oslavám, rituálním hodům, tancům a orgiím. Rituální sexuální akty v primitivních společnostech měly podpořit plodnost země, nebo přesněji byly manipulací s magickými silami, na niž tato plodnost závisí. Důležitost sexuality v ritech sabatu se snadno vysvětlí faktem, že se ho účastnili zvláště venkované a rolníci, kteří na rozdíl od řemeslníků a městských obchodníků zůstali dlouho věrní archaickým virám a praktikám na počest telurických bohů a bohyň. Černá barva, jež dominuje dekoru sabatu, symbolicky indikuje důležitost kultu země a podzemních mocností v těchto ceremoniích. Venkované také patřili k nejhudším vrstvám společnosti a vzývání jejich „rohatého boha“ - Satana bylo revoltou proti světu bohatých. Návrat Satana vždy předcházela revolucím.

Ve formě imputované křesťanskými démonology byl sabat karikaturou mše. Vzýval a líbal se Satan v podobě kozla, dělením žaby bylo parodováno dělení hostie atd. Byly vypracovány detailní scénáře sabatů, nepřiliš obměňované. Létalo se na něj za pomoci čarodějných masť na košťatech. Shromaždišti bývaly význačné vrcholy v okolí, případně křížovatky cest. Nejméně známým a příslovečným místem sletů byla hora Brocken v Německu u Eichstadtu, kde si už od 9. století dávali dostaveníčka čarodějové u hrobu sv. Walpury 1. máje, odtud též název Valpuržina noc. Během 16. století se připomínají sabaty téměř všude. V Čechách (kde se jim říkalo též *rakosy*) hora *Trístoličník* na Šumavě, na Moravě pak *Radhošť* a *Petrova skála* v Jeseníkách, o níž se mluví i v protokolech tanních čarodějnických procesů.

SEKAVÁ BÁBA

Strašidlo, o němž se vyprávělo na Bydžovsku. Sekala lidem nohy, zvláště pak těm, kteří chodili večer k vodě.

SKALNÍK

Je to skalní duch, podobný krkavci s trojí hlavou, z níž srší oheň. Míval své doupe na vrchu Skarmani u Domažlic. Bylo možno ho spatřit o svátku Všech svatých a o Dušičkách.

V Krkonoších se před tímto duchem varovalo zvláště na Silvestra, kdy se občas připojil k podnapilému, zavedl jej na skálu a shodil dolů.

SKARBNIK - viz PERMONÍK

SKŘÍTEK

Domácí duch, zaměnitelný se *šotkem* či *hospodáříčkem* (viz [Plivník](#)), jehož slovní podoba se ustálila teprve vlivem staroněmeckého *scrat*, později *schratt* - lesní bytost V češtině je doložen až od 13 století Jeho synonymy dále jsou *děd*, *šetek*, *krat*, *lucek*, ale i *kobolt*, *diblík* a *zmek*.

Skřítek a diblík byli podle jiných názorů pokládáni za duše nekřtěnátek, jak dosvědčuje již v 15 století Cibbor Tovačovský z Cimburka. Na Valašsku se mu říkalo *špírek* (od *Spiritus*, duch).

SLIBKY - viz VÍLY

SMOK / ZMOK - viz DRAK

STODOLNÍK / PŘÍSTODOLNÍK

Perzonifikace domácího ducha, ochránce úrody. Zjevoval se jako vysoký muž s velkým širákem na hlavě, celý obtočený povřísky. Chodil po stodolách a uměl se zvětšit nebo zmenšit. V prázdných stodolách se zvláště roztahoval. Lidem neubližoval. Je znám z pověstí na Počátecku.

Podle pověsti z okolí Železného Brodu se jednalo o strašidlo ve stodolách, hlídající úrodu. Má prý železné kosti, ale lidskémaso.

Na Valašsku se mu říkalo *Stodolový mistr*.

STRAŠIDLA

Viz poznámku pod čarou v úvodu. Definice jednotlivých specíes jsou na stranách druhé části.

SUDIČKY - viz VÍLY

SVĚTLÍK / SVĚTLONOH - viz OHNIVÝ MUŽ

ŠARKAN - viz DRAK

ŠOTEK / ŠETEK - viz PLIVNÍK

ŠPÍREK - viz SKŘÍTEK

ŠRAKAKAL/ ŠTRAKAKAL

Bájná postava loketského skřítka z německých pověstí (z něm *ein schrecklicher Kerl* = hrůzný chla-pík). Zjevoval se jako rozcuchaný mužík v dlouhém splývavém šatě s hřebemem v ruce. Byl dětským strašidlem honil mládež kvůli nečesaným vlasům (viz [Loket](#)).

TAJNÉ CHODBY / LOCHY / JESKYNĚ

Tajné chodby bychom našli v podzemí téměř každého hradu nebo tvrze. Sestávaly z drobných světniček a sklípků spojovaných nízkými chodbami. Sloužily jako útočiště ve válkách, únikové a přístupové (zásobovací) cesty, jako skrýše majetku a také jako žaláře. Jako bludiště se prostírají pod některými starými městy. Většinou bývají zasypané a zazděné. Jejich délka je proměnlivá od několika málo metrů až do kilometrůvých vzdáleností (podobně už existují většinou jen v pověstech). Často ústily v blízkém lese, mívaly maskované vchody ze studní (*Špilberk, Náměšť nad Oslavou*). V pověstech bývají především sídlem strašidelných bytostí a mistry skrytých pokladů.

Specifickými podzemními chodbami byly jihomoravské lochy. Bývaly budovány už od středověku proti neustálým a nenadálým vpádům uherských a asijských plenitelů. Později byly zdokonaleny pronásledovanými novokřtenci - habány, a od nich pravděpodobně pochází i jejich pojmenování (z něm. *loch* = díra).

Procházejí pod selskými domy anebo v jejich blízkosti. Často spojují sklepy s opevněným kostelem či tvrzi. Vedou také pod navěs, anebo k potoku a do lesů. V Kloboukách u Brna směřují ze selských stavení pod silnici k potoku, z radničního sklepa objevili loch vedoucí pod náměstím směrem k faře. V Nenkovicích jde loch pod návsí, protíná studni a ztrácí se ve sklepech souseda.

Vchody mívaly úzké, často ze sklepa, a maskované obvykle vinným sudem (*Dambořice, Sobůlky, Zlechov, Dunajovice* aj.). Někdy ústí do studny (*Klobouky, Rožná, Kuřim u Tišnova*). Bývají maximálně 20 až 30 metrů dlouhé, podle místních pověstí jsou však některé z nich i několikakilometrové. Bylo v nich nalezeno jen málo věci, jež by pomohly určit jejich stáří. Občas se přišlo i na sedící lidské kostry.

Jeskyně bývaly u nás nepříliš obydlené fantastickými bytostmi, na rozdíl od německé mytologie. Patří k nim např. *Dračí díra u Bělovse a Čertovy díry na Želivce u Kozlí a u Březové nad Svitavou*.

V Doupovských horách jsou *jeskyňky trpaslíků (Zwerklocher)*, patřící do původně německé jazykové oblasti, a splývají zde s vírou v úslušného mužíčka *Heinzelmannchen*.

Specifika krasových jeskyň, kde už sama příroda napomáhá rozletu obrazotvornosti, je v bájných bytostech zvaných *jeskyňky*, jak se o nich vypráví v oblasti Moravského krasu.

TEMPLÁŘI

Rytířský a kněžský řád Rytířů Templu Byl založen ve Francii sv. Bernardem, Hughesem de Paynsem a osmi dalšími francouzskými rytíři v roce 1118 na ochranu Božího hrobu v Jeruzalémě a poutníků k němu. Rytíři nosili bílé řádové roucho, ozdobené na prsou a na plášti červeným osmihrotým křížem. Služební bratři se dělili na zbrojnoše a řemeslníky a nosili šat černý nebo skořicově zbarvený. Na svém černobilém raporu měli heslo *Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam*. (Ne slávu, Pane, ne slávu, jen tvé jméno oslavuji) a v řádové pečeti byli zobrazeni dva rytíři sedící na jednom koni, což mělo upomínat na jejich původní chudobu a obětavost. Ke konci 12. století dosáhl řád vrcholu své moci a rozšiřoval své kláštery po celé Evropě.

Do Čech byl templářský řád uveden Václavem I. kolem roku 1232 a o 11 let později se rozšířil i na Moravě. Templářská sídla u nás náležela k velkopreceptorátu „alemanskému a slovanskému“. Hlavním sídlem byla Praha, v níž se usadili při kostelu sv. Vavřince a zbudovali zde komendu zvanou Jerusalem. (Ještě začátkem tohoto století bývalo prý vidět na pěti severních oknech tohoto kostela malby na skle s vyobrazením 36 templářských symbolů. V kostele byla ještě v minulém století zřízena knihovna. Nic se však nezachovalo.) Sídliili také na místě nynější skupiny domů mezi chrámem sv. Jakuba a Celetnou ulicí, kde se dodnes říká V templu. Jiná sídla měli v *Uhříněvsi, Blatné, Budyni, na Zvíkově, ve Žlebích* a jinde. Na Moravě měli komendu v *Čejkovicích*, dále sídliili v *Jamolicích, Templštejně, Brně* a jinde.

Počátkem 13. století si templáři ustavili tajný mystický řád na základě esoterních nauk, s nimiž se seznámili v Orientě. Měli svůj způsob zasvěcování, obřady a jejich učení se blížilo gnosti. Z toho důvodu je lze pokládat za předchůdce všech pozdějších heretických sekt. Udává se, že mimo křesťanský kult začali později adorovat *Bafometa*, podivný rohatý idol připomínající Ďábla. Jeho kult byl tajný a „nemorální“.

Konec templářů je známý v roce 1311 pařížsky synod odsoudil 51 předních rytířů řadu k hromadnému upálení. Roku 1312 byl řád oficiálně zrušen papežem Klementem V. Poslední velmistř řadu Jakub de Molay byl upálen roku 1314. Jejich jmění bylo konfiskováno a jenněkteří se zachránili útekem.

V té době zaniká i působení řadu v našich zemích a v ústech lidu přetrvávají jen pověsti o jejich pokladech a zjeveních.

Podle některých zpráv však rád nikdy nezanikl zcela, jeho působení a myšlenky se přenesly na středověká cechovní bratrstva a posléze i do nitra svobodného zednářství.

UPÍR / VAMPÝR

Slovo tureckého původu (*obur* - démon), rozšířené už dávno u všech Slovanů, a nakonec i slovo evropské, po dvou vampýrských aférách v Srbsku z let 1725 a 1731. Upíři byli tradičně rozšířeni zvláště na Balkáně a v Transylvánii.

Věřilo se, že upír je zhmotnělou emanací mrtvého nerozkládajícího se těla, může vystupovat z hrobu a sát spící krev. Tím se postižení stávali sami „nakaženými“ a po brzké smrti se stali sami upíry.

U nás býval také nazýván *mírou* a *morousem*. Je mnoho dokladů o zdejším nakládání s mrtvolami lidí, jejichž příznaky podle přesvědčení lidí strašily. Bylo třeba je vykopat z hrobu a srdce protknout zašpičatělým kulem popřípadě ještě odrýpnout hlavu, tedy tytéž praktiky, které se používaly u údajných upírů.

Upír byl rozeznáván podle rozličných známek, mluvílo se o dlouhých zašpičatělých uších, bledé tváři avšak plných rtech, protáhlých špičácích, ochlupených dlaních a zvláštním mrtvolným zápachu.

Z českých zemí je známa pověst o upírovi z Ivančic z let 1617 a 1618. Počestný měšťan po své smrti vstával z hrobu a několik lidí připravil o život. Opat Calmet v druhém díle svého spisu *Traité sur les apparitions des esprits et sur les Vampires ou Revenants de Hongrie, Moravie etc.* z roku 1751 uvádí zprávu o upírovi ve vesnici Libavé na Olomoucku, případ který byl soudně vyšetřován. Vážený muž zde po své smrti vstával z hrobu, chodil do různých domů a velmi znepokojoval. Obyvatele Jiné případy byly zaznamenány v Bruntále, Olomouci a Moravském Berouně, tedy vesměs v oblasti, která se předtím neslavně proslavila svými čarodějnickými procesy.

Pozoruhodné je ze vzestup viry ve vampyrismus nastal až dlouhý čas pote, co ustaly v této oblasti čarodějnické procesy. Jejím výrazem je i kniha *Magia posthuma*, kterou vydal roku 1706 v Olomouci tajný biskupský rada šlechtic Karel Ferdinand Scherzo.

VENUŠIN LID / VENUSLEUTE

Přízračný narůdek z místních německých pověstí kolem Žulové na Šumperku. Obýval jeskyně a žulové mísy v okolí. Postavou byli jen o málo větší než trpaslici. Ženušky (*Venusweibla*) byly úpravné a velmi půvabného vzhledu. Svoji povahou byli dobromyslní a lidem zřídka kdy škodili. Ženy pomáhaly též zbloudilým dětem, které krmily sypanými koláči. Ve skalních mísách vařily a za jasných měsíčních nocí se v nich i koupaly (viz *Žulová*).

VÍLY

Jsou slovanskou obdobou středomořských *nymf*, ženské přirozenosti, zosobňující živly Antická mytologie je dělila na nymfy vodní neboli *najády* (u nás rusalky), nymfy horské neboli *oreády* a nymfy lesní neboli *dryády* (*žínky*). Byly též víly vzdušné.

Mořské panny s tělem naplň rybím byly též svérázným druhem vil. Jejich nejznámější představitelkou byla *Meluzina* z francouzských pověstí. Byla pramáti starého šlechtického rodu de Lusignan a teř zakladatelkou jejich stejnojmenného rodového sídla. Její jméno se odvozuje od Mere de Lusigne. Podle pověsti lká pro své dítě a její nářek byl přenesen na kvílení větru, ozývající se v komínech. V našich pověstech o Meluzině se jí z okna hází mouka nebo sůl, prý na kaši pro děti. U nás se pověst o Meluzině vztahuje k zámku ve Velkých Losinách.

Sudičky vyskytující se v českých pověstech patří také k vilám Bývají zpravidla tři a nad kolébkou novorozeněte mu přisuzují osud Jejich původ je též v antické mytologii, odkud také přišly ke svým atributům (Francouzsky název vil Fees pochází z lat. *Fatae*, od *Fatum* = osud)

Mýška nebo *mniška* je malá bytost patřící mezi lesní víly. V Krkonoších si ji představovali jako malou panenku. V Orlických horách se prý zjevuje ustrojena jako jeptiška a zahalena v závoj.

Lulkyně - na Valašsku tak byly zvaný místní víly, a to podle zvuku „ulululu...“ podle beskydských pověstí byly zle a doporučovalo se jim vyhýbat Dokázaly utancovat poutníka k smrti.

Húkalky - jsou to lesní víly, nazvané tak podle zvuků, jež vydávají. Na severní Moravě se vypráví, že podle nich získal své jméno hrad Hukvaldy (Valašsko).

Slíbky byly druhem vil, podobné valašským húkalkám, o nichž se vypráví mnoho pověstí na Rožnovsku.

Samotné slovo *víly* však u nás nebylo nikdy mezi lidem rozšířeno, do obecnějšího povědomí se dostalo uměle, zásluhou literatury v poměrně nedávné době. Užívalo se spíše názvu *žínky*.

VLKODLAK

Z Čech jsou prvé zmínky o víře ve vlkodlaky ze 14. století, avšak na Balkáně to byla víra rozšířená už půl tisíciletí předtím. Je to starý pojem rozšířený ve všech slovanských jazycích. Slovo se skládá ze staroslověnského *vlk* a *dlaka*, tj. chlupatá zvířecí kůže.

Na našem území je rozšířeno několik pověstí tohoto druhu, především ve východních Čechách a na Moravě. Vlkodlakem se stát, resp. ve vlka se proměnit mohl člověk buď zvláštní magickou praktikou (viz *Potštát*), anebo jeho rod obestírala temná kletba, která příslušníky rodu nutila měnit se ve vlky a zabíjet v lesích (viz *Černá hora*). S touto druhou pověstí zajímavě souvisí i tradice v ruském *Slovu o pluku Igorově*, podle níž se kníže Vseslav v noci měnil ve vlka a před kuropěním běhal z Kyjeva do Tmutorokani.

Víra ve vlkodlaky jako ukrutné bytosti se zvířecím srdcem patrně vycházela ze skutečných případů takzvané *lykantropie*, duševní nemoci, při které nemocný věří, že je vlkem. Lykantropie někdy ve středověku nabývala epidemických rysů. Postižení táhli krajem s řevem a štěkotem a vrhali se na lidi.

VODNÍK / též HASTRMAN, BASRMAN, BESRMAN, BESTR-MAN (Zlínsko), BESTRMANT(Vsetínsko), ŠOSÁČ (Litovelsko), VOSRMON (Ještědsko)

Obdoby z něm. *Wassermann*, vodní muž. Je to nejrozšířenější zdejší pohádková bytost, duch živlu vody, v Čechách a na Moravě je v pověstech lokalizován všude tam, kde je i přirozené vodní prostředí (neobývá však moře). Z tohoto důvodu jej nepřipomínáme v soupise jednotlivých míst. Podle démonologických názorů vodníci povstali ze svržených andělů, a to těch, kteří při svém pádu skončili ve vodě.

Zjevoval se většinou jako starší nevzhledný zelený mužík, jemuž ze šosů kapala voda. Byl představován jako zvětšená zába, se širokými ústy, bambulovitými nehty, blánami mezi prsty a vypoulenýma očima. Říkalo se, že ve svém obydli pod vodou v hrnčících uschovává duše utopených lidí. Když se poklíčka zvedla, duše se v podobě vzduchové bubliny mohla osvobodit. Na zvědavce a dívky líčil pestré pentličky a zrcátka, zavěšované v rákosí a na nebezpečných místech nad vodou.

Měl schopnost proměny v různá zvířata, potřeboval k tomu však vždy alespoň kapičku vody. Ve vodě býval silný, na suchu svou moc ztrácel. Jeho příznačnou proměnou byl kůň, zvláště bez spodní čelisti

(Poseidon z řeckých bájí byl patronem koní). Dokázal se proměnit i ve vodní zvířata jako žabu, raka, rybu, zvláště sumce, ale i v bílého nebo černého psa, kočku, sovu, vepře, zajíce, husu, slepici atd. Někdy se měnil i v neživé předměty jako bochník chleba, poleno, lucernu, kámen atd. Spoutat jej bylo možno pouze provazem z lýčí.

Je znám z našich a německých pověstí, francouzská mytologie ho například vůbec nezná. U nás se vypráví většinou o jeho stycích s lidmi. Býval nestálý, rád tropil zerty, někdy však trpěl zlou náladou a topil lidi. K opakujícím se tématům z jednotlivých míst patří především jeho různé proměny, příhody s medvěďádem ve mlýně, namlouvání apod.

VYŽLATA

Ve svém druhém významu (dosud živém v Kladsku) se o nich mluví jako o zjeveních v podobě malých divokých psů v lesích. Obvykle provázejí **Divé ženy** (viz) a jsou pravidelnou součástí **Divoké honby** (viz). Jsou zlá a usne-li někdo v lese, hrozí mu nebezpečí, že ho potrhají nebo odnesou.

ZAHUBENČATA / ZABOBONČATA - viz BLUDIČKY

ZAKLÍNACÍ KNIHY K HLEDÁNÍ POKLADŮ

Lidové čarodějnické knížky bývaly kdysi rozšířenou četbou; patřily k nim různá vydání a opisy tzv. *Malého Alberta*, *Červeného Draka*, *Heptameronu* a *Šalamounových klíčků*. Jejich speciální odrůdou byly zeměklíče (antipody náboženských nebeklíčů).

Podle patronů, které zaklínač k vydání pokladů vyzýval, se nejrozšířenější nazývaly *Křišťůvky*, *Křišťofky* (podle sv. Kryštofa), dále *Gabrielky* (podle archanděla Gabriela), *Tafrielky* (duch Tafriel) rozšířené hlavně na moravském Valašsku, Korunky (podle sv. Koruny, Korony, kroniky), *Ambetky*, *Generky* (podle sv. Ambeta a Genera), *Theodorky*, *Zachariášky*, *Anaelky* (podle ducha Anaela) a jiné.

Jméno Kryštofek zajímavě souvisí s kdysi velmi uctívaným problematickým svatým, jehož podoba byla z kostelů v průběhu 16. a 17. století důsledně odstraňována a kult potlačován. Jeho obrazy se dochovaly jen na nemnoha starých, většinou gotických nástěnných malbách, a to převážně pod omítkou, kde šťastnou shodou okolností unikly pozdějšímu obrazoborectví. Svatý Kryštof, tento pokřtěný obr, odkazující svým původem a mýtem k pohanským kořenům křesťanství (jeho příběh zapsal Jakub Voragine ve *Zlaté legendě*), významným způsobem souvisí s alchymistickou symbolikou (Fulcanelli). K nejlepším a nejzachovalejším zobrazením u nás patří sv. Kryštof z chrámu sv. Barbory v **Kutné Hoře**, z kostelů v *Brandýse n. L.*, *Horšově*, **Housce**, *Chvojenu*, *Jistebnici*, *Vyšším Brodě*, *Žirovnici*.

Jak vysvítá ze starých zápisů (např. z paměti F. I. Dremsy, městského hlásného z Pelhřimova v 18. století), existovalo v té době úsloví „Modliti se ke sv. Kryštofu“. což může být podle okolností vyloženo jako kacířství, anebo eufemistický obrat za čarování.

ZÁZRAČNÉ PRAMENY / STUDÁNKY

Místa, jimž byla připisována zázračná, většinou léčivá moc, opředená z tohoto důvodu mnoha pověstmi, někdy i ověřenými zprávami. Na některých z nich byly později založeny lázně. Bývala to i dějiště prastarých kultů, christianizovaná později stavbami kaplí. Prameny bývaly svěceny a konány k nim velké pouti. Říkalo se jim také *Svatá voda* a dodnes na ně upomínají jména mnohých českých a moravských

Dobrych vod.

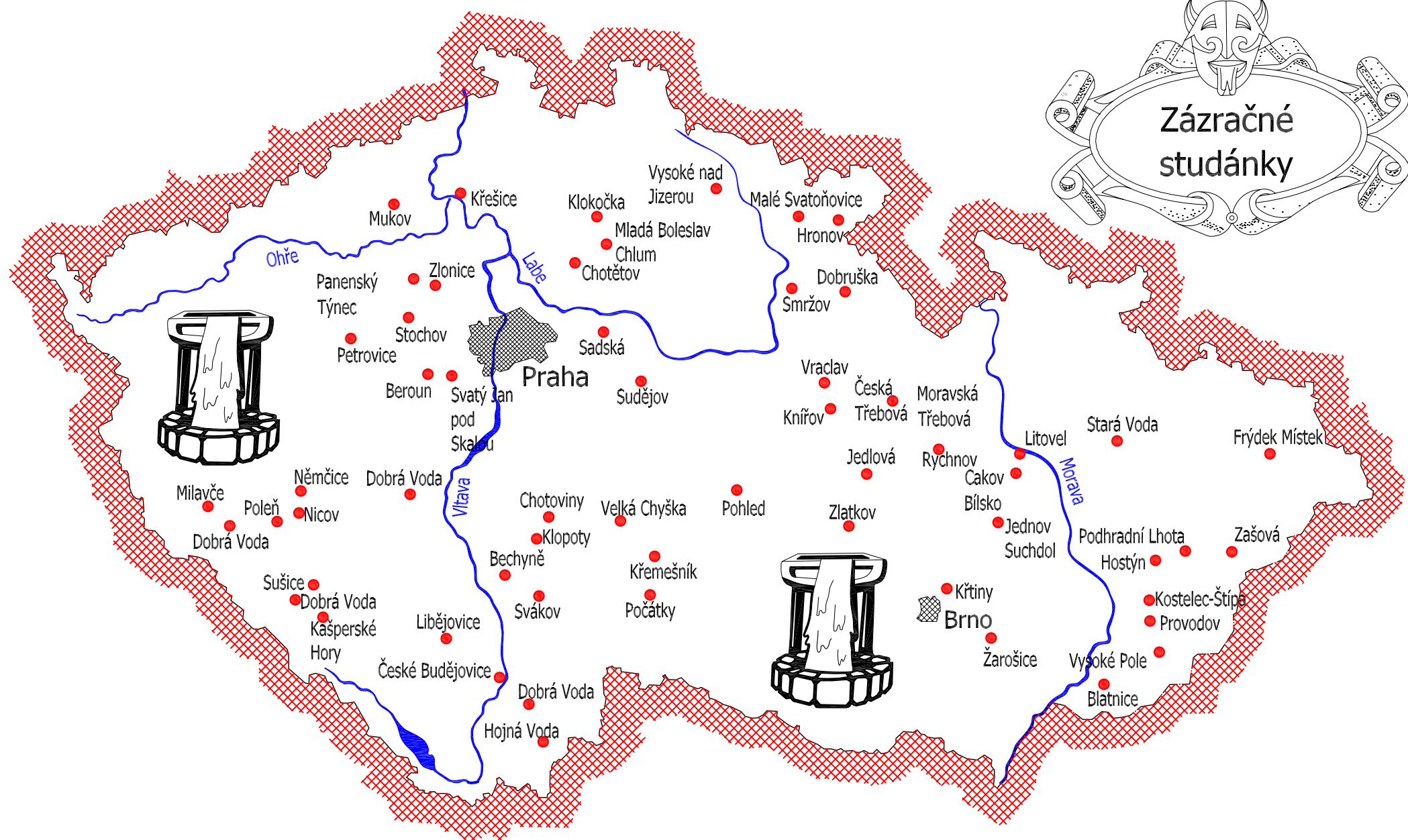
Zajímavou teorii vyslovil dr. J. Peisker, podle něhož zázračné studánky leží vesměs uprostřed mezi dvěma dávnými místy slovanského pohanského kultu. V jednom z nich se vyzýval bůh dobra (býval zván po kobyle), v druhém pak bůh zla (lokality připisované **čertovi**). Svoji teorii zakládá na příkladu **Třemšína** (viz), existují však i další (viz např. **Provodov**).

Zázračné studánky:

Bechyně	Klokoty	Provodov
Beroun	Knižov	Petrovice (Rakovník)
Blatnice	Kostelec - Štípa	Rychnov u Mor. Třebové
Čakov - Bilsko	Křemešník	Sadská
Česká Třebová	Křešice (Litoměřice)	Smržov u Smiřic
Dobrá Voda (Č. Budějovice)	Krtiny	Stará Voda
Dobrá Voda (u Hor. Stropnice)	Libějovice	Stochov
Dobrá Voda (Příbram)	Libnič	Sudějov
Dobrá Voda (Domažlice)	Litovel	Sušice
Dobrá Voda (Klatovy)	Malé Svatoňovice	Svákov
Frydek-Místek	Milavče	Svatý Jan pod Skalou
Hojná Voda	Mladá Boleslav (Chlum)	Velká Chýška
Hostýn	Mukov	Vysoké n.J./Tříč
Hronov	Němčice	Vysoké pole
Chotoviny	Panenský Týnec	Vraclav
Chotětov	Nicov u Plánice	Zašová
Jedlová	Počátky	Zlatkov
Jednov	Podhradní Lhota	Zlonice
Kašperské Hory	Polen	Žarošice
Klokočka	Pohled	

Zázračné studánky

ZLATA KVOČNA - viz POKLADY

ZMEK - viz PLIVNÍK

ŽÍNKY - viz DIVOŽENKY/ VÍLY

ŽITHOLA / OBILNÍ MUŽÍČEK

Je strážnou bytostí polí. *Žithola* se mu říkalo na Hradecku a pohyboval se prý tak rychle, že ho nebylo možno zahlédnout.

Jeho obdobou na Kraslicku byl *Obilní mužíček*. Byl malé postavy a nosil třírohý klobouk. Hlídal zrající úrodu a sedláci mu proto v rohu pole nechávali vždy stát několik klasů.

„Čechy jsou zemí čarodějů“

Chateaubriand

ABERTAMY (Karlovy Vary)

18 km SZ od Karlových Varů

Poklad na Skalce

Severně od města leží na rašeliništi skalní partie zvaná Skalka (Felsl). Podle místní pověsti je to zřícenina hradu, v jehož útroběch byl ukryt velký poklad zlatých a stříbrných mincí, drahých kamenů a perel. Poklad se otvírá na velikonoce o pašijích, dvakrát za třicet let, a jen tehdy je možno se ho zmocnit.

ADAMOV (Blansko)

14 km S od Brna

Pohanské přízraky

Blízká Býčí skála v Josefském údolí bývala zasvěcena pohanskému bohu slunce Svantovitovi a jsou v ní prý ukryty nesmírné poklady.

Jednou přišlo zdaleka nádherné a početné procesí a v noci se ztratilo v jeskyni. Z hlubin se nesl pláč a kvílení, plálo v nich světlo a zjevoval se tam průvod kostlivců.

V minulém století tu byla nalezena soška býčka z doby bronzové, po němž má skála své jméno, a vykopalo se mnoho koster pravěkých lidí.

ALBRECHTICE NAD VLTAVOU (Písek)

10 km SZ od Týna nad Vltavou

Bohatství v Čihadle

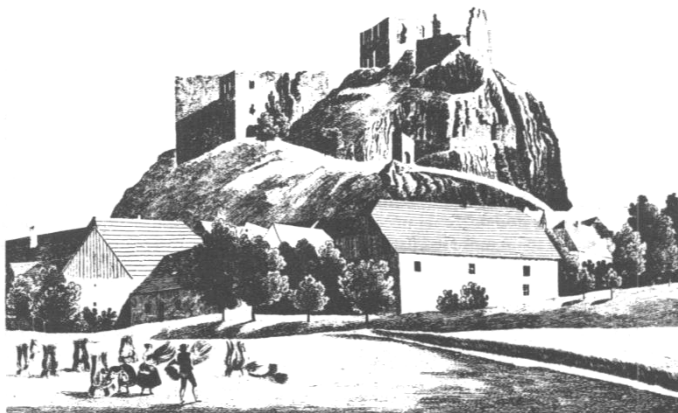
V okolí se traduje, že uvnitř vrchu Čihadlo (432 m) je ukryt velký poklad. Vypráví se zde varianta pověsti o ženě, která na Štědrý večer uvnitř hory zanechala své dítě. Oproti klasické osnově této pověsti se zde lidé ženy zželelo a pokoušeli se do vrchu prokopat. Námaha však byla marná a žena do roka zemřela. Vysvětluje se tak i nedokončená štola na Čihadle, sloužící občas jako přístřeší v nepohodě.

ALBRECHTICE U SUŠICE (Klatovy)

4 km JV od Sušice

Památky po plemenu obrů

Jižně od obce se zvedá zalesněný vrch Sedlo (902 m) se zbytky starého hradiště. Místní obyvatelé ve zdejších nálezech viděli pozůstatky po obrech, kteří podle pověsti kdysi žili na Šumavě. Nejprve sídlili na Obřím hradě na Rockenbergu jižně od Červené, později i zde. Konaly se tu prý i jejich srazy.

ANĎELSKÁ HORA - hrad (Karlovy Vary)

8 km JV od Karlových Varů

Západočeský alchymista

V předbělohorské době, kdy zdejší hrad držel Linhart Colonna z Felsu, jenž patřil k předním osobnostem stavovské opozice, zde byla alchymistická laboratoř. Pracoval tu *Jakob Tentzel*, jehož pojednání o alchymii se nalézá ve sborníku z pražského Národního muzea *De metallis diversis tractatus*.

ANNÍN (Klatovy)

7 km J od Sušice

Temný Mouřenec

Nad obcí Annín - Dlouhá Ves, na zalesněném vrchu Mouřenci (617 m) stojí pozdně románský kostel sv. Mořice (lidově Mouřence) se starým pohřebištěm a kostnicí. K tomuto místu se vztahuje mnoho strašidelných pověstí o světlékujících kostech, kostlivcích, potrestaných rušitelích klidu zemřelých a zlodějích v kapli.

Podle některých spekulací byl Mouřenec vlastně zkřesťanštěným Černobohem, pohanským démonem, o němž se v okolí rovněž vypráví. Snad i proto byl později kostel přsvěcen kultu sv. Vavřince, ale síla lidové tradice, spolu s tajemnou mocí místa, udržuje temné povědomí o jeho původním zasvěcení.

AŠ (Cheb)

23 km SZ od Chebu

Adept Lascaris v Čechách

Údajně se zde uskutečnila jedna z nejpodivuhodnějších transmutací v dějinách alchymie:

„V únoru r. 1704 wertherburský vyslanec Liebknecht byl pověřen posláním ve Vídni. Cestou zpět měl za společníka cizince mluvícího velmi dobře francouzsky, italsky, latinsky a řecky, jenž navštívil mnoho evropských zemí.

Když projížděli Čechami, konverzace se zcela přirozeně stočila na alchymii. Vyslanec byl člověk umíněný ve svých názorech, popírající realnost této vědy, a jak říkal nevěřil ničemu, co neviděl na vlastní oči.

Šestnáctého února k večeru oba cestovatelé přijeli k městečku Aš. Liebknechtův společník, aniž by cokoliv řekl, jej přivedl ke kováři. Chtěl provést pokus pomoci ohně z kovářské pece, ale pro pozdní hodinu museli experiment odložit na příští den. Nazítří vložil neznámý do kelímku rtuť, potom k ní nasypal červený prášek a rychle jej smísl s kovem. Rtuť začala tuhnout, a když obsah vyklopil, bylo to nejkrásnější zlato, jaké lze spatřit.

Potom si cizinec připravil druhý kelímek, do kterého rovněž umístil rtuť, aby zopakoval předcházející pokus. Tentokrát je zlato méně pěkné než předtím, konstatoval operátor a dodal, že jej přečistí. Hned nato jej rozpustil v novém kelímku a přidal k němu malé množství jistého prášku. Zlato téměř okamžitě ztratilo svou barvu a zbělelo. Když se kov slil, našli na místě zlata devět uncí nejčistšího stříbra. Zlato, jež obdrželi v prvním pokusu, mělo cenu šesti dukátů. Cizinec nabídl oba kovy darem Liebknechtovi a opustil jej, aby pokračoval svou cestou do Francie."

Úryvek je převzat z knihy historika hermetismu Louise Figuiera *Alchymie a alchymisté*. Autor soudí, že dotyčným alchymistou, možná největším Adeptem ze všech, byl tajemný *Lascaris*, narozený na ostrově Mytilene a pocházející ze staré císařské rodiny Lascarisů. Byl údajným zasvětitelům jiného velkého Adepta *Solomona Trismosina*. Působil začátkem 18. století v celé Evropě, zvláště na území Německa, kde jej osobně poznal dánský kancléřský rada Dippel, jehož vzpomínek se Figueri na mnoha místech dovolává.

Lascaris obvykle neprováděl transmutaci před svědky, ale je možné, že pro jednu porušil své zásady, aby přesvědčil nedůvěřivého vyslance.

Na Jenském universitě se prý uchovávaly tři kelímky, které byly k této transmutaci použity.

BABICE **(Hradec Králové)**

16 km Z od Hradec Králové

Přízrak z Vlčího hradu

Za obcí proti hřbitovu se nalézají zbytky tvrže, kterým se zde říká Vlčí hrad. V noci tu jezdil bezhlavý jezdec na bezhlavé kobyle a kolem poskakovali černí psi se žhavými zuby a ohnivými očima.

BABYLÓN - rybník **(Domažlice)**

5 km JZ od Domažlic

Čertovo kámen

Asi 500 metrů od rybníka, při turistické cestě na Českou Kubici, spočívá viklan zvaný Čertovo kámen. Ještě před sto lety jím bylo možno pohybovat. Je dlouhý přes 4 m a vysoký kolem 1,5 metru.

Kdysi na něm kdysi odpočíval ďábel a dodnes tam jsou znát jeho kopyta a ocas. Jednou byl kámen shozen ze svého místa a v noci potom bylo slyšet čerta funět, jak tlačil kámen znovu nahoru na jeho místo.

Byl zván také Čertův mlýn, prý proto, že na něm mlel pekelník své obili. V minulém století při stavbě drahý jej dělníci svrhli z jeho lože. Zmiňuje se o něm již B. Balbin ve svých *Miscellaneích*.

BAČKOV - hrad **(Třebíšov)**

8 km SZ od Sečovic

Vojvoda Drak a čert

Kdysi byl majitelem hradu vojvoda zvaný Drak, který zabíjel nejen své poddané, ale i náhodné cestovatele. Proto se každý hradu zdaleka vyhýbal. Tímto způsobem ukrutník shromáždil velké bohatství. Když umíral, do jeho hradu třicetkrát udeřil blesk.

Na jeho duši už netrpělivě čekal čert, ale chtěl sebrat i jeho poklady. Namísto zlata však prý potmě nabral jen samé skály. S těžkým břemenem dospěl až k pohoří Vihorlatu, kde celý zmožený usnul. Vzбудily ho až ranní červánky a polekaný čert skočil ze skály, zem se pod ním probořila, a tak vzniklo vihorlatské „mořské oko“.

BALKOVY **(Klatovy)**

6 km V od Chudenic

Šumavský Pegas

Je odtud známa fantastická historka, jak zde nevědomky stáhli z kůže živého koně. Když poznali, že kůň žije, namazali ho sádlem a kůži znovu přilepili. Poněvadž sádlo bylo větším dílem husí, narostlo mu peň, kůň jím vzletěl a na Švihovské skále snesl vejce Balkovšti se pro ně vypravili. Přivezli vejce na velíkém voze, ale protože každý chtěl svůj díl jako náhradu za sádlo, nezbylo než z vejce uvařit polévku, aby se podělila celá vesnice. „Proto vystavěli si za vsi kapličku a v ní polévku uvařili,“ uzavírá regionální sběratel pověstí J. Biskup.

BÁNOVCE NAD BEBRAVOU **(Topolčany)**

28 km Z od Nováků

Upálená bosorka

V září roku 1603 zde byla zaživa upálena jista Zuzana Santová, obviněna z čarodějnictví, protože „se natírala čarovnou masti, stýkala se s ďáblem, s nímž lítala na metle, dokázala se proměnit v různá zvířata, krupobitím zničit úrodu...“ atd. Při mučení se ke všemu přiznala.

BATELOV

(Jihlava)

7 km SZ od Třeště

Čertův hrádek

Ze skalnatého Vršku u Batelova vozil kdysi ďábel kameni na stavbu svého hradu na sever za Rohoznou, do míst, kde se nyní říká Čertův hrádek. Je to kopec (714 m) s vrcholovými skalnatými partiemi, připomínajícími rozvalinu hradu.

Podle pověsti pekelník svůj hrádek nedostavěl, neboť byl zaskočen ranním kohoutím zakokrháním. Jen roztroušené kameny od Batelova až ke Hrádku svědčí o jeho námaze. Jeden kámen upustil na Vršku u Batelova.

V balvanu je otvor, jemuž se říká Čertův kočár. V něm se prý ďábel schovával před nepohodou. Často zde pobýval K. H. Borovský a má tu i svou pamětní desku.

Přízrak zlého správce

V lichou noční hodinu se zde zjevoval přízrak zlého správce panství Gaigera. Říkalo se, že nemá v hrobě pokoj, a proto musí řezat na stoličce řezanku. Když se pověst příliš rozšířila, byli povoláni kati, kteří mrtvole srýpli lebku. Hlava je pochována na hřbitově a tělo na hranicích batelovských pozemků, u lesa zvaného Holejna. Udává se, že Gaiger zemřel roku 1827.

BECKOV - hrad

(Trenčín)

8 km SV od Nového Města nad Váhom

Šaškovo sídlo

Podle pověsti obdržel hrad své jméno podle dvorního šaška Bečka, jemuž sídlo postavil jeho pán, velmož Ctibor. Po skončení stavby se však hrad pánovi velmi zalíbil a odkoupil ho od Bečka za „tolik zlata, kolik unese na zádech," a přidal mu k tomu ještě jeden ze svých hradů. Šašek měl jen jedinou podmínku - aby hrad navždy nesl jeho jméno.

BEČOV NAD TEPLOU

(Karlovy Vary)

15 km J od Karlových Varů

Gotické planety

V gotické hradní kapli Navštívení Panny Marie jsou nástěnné malby mysticko-astrologického obsahu, mj. Slunce, Měsíc a hvězdy, a také sv. Kryštof, bohužel značně poškozené.

BECHYNĚ

(Tábor)

20 km JZ od Tábora

Podvodní alchymisté

Za Petra Voka z Rožmberka zde pracovali alchymisté Rožmberský kronikář Březan k roku 1592 připomíná:

„15. mají nějaký pokrytec, vyzáblý distilátor, byv od pana prve na Bechyni skrze sobě podobné fedrován, toho dne ode dvora vypraven, obrátil se mezi novokřtěnce. Ten slovutný podvodník magister, vězeň na krumlovském zámku, zcepeněl."

Filosofické obydlí

Na zámku lze spatřit emblematické i figurální nástěnné malby, které zde Petr Vok dal zhotovit kolem r. 1587. Je zde cyklus Ctností a Neřestí a v tzv. Soudní síni jsou motivy s tematikou *Memento mori*, převzaté z knihy emblematické G. de Montanya.

Černá madona

V děkanském kostele sv. Matěje na náměstí je boční oltář Panny Marie s obrazem Černé madony.

Nalezený poklad

Pověst vypráví, že při hledání pokladu v místní stodole vytryskl léčivý pramen a založil tak slávu místních lázní.

Čertova zeď

Nacházejí se zde zbytky původního hradu, založeného Přemyslem Otakarem II., takzvaná Čertova zeď. Podle pověsti ji měl za noc vystavět ďábel Sázků, však prohrál, a proto zeď ve vzteku pobořil a poslední kameny mrštil okolo, jak se tu dodnes spatřuje.

Bílá paní

J. Beckovský ve své knize *Poselkyně starých příběhů českých* k roku 1594 píše, že v bechyňském zámku žil v mládí Petr Vok z Rožmberka. Zjevovala se zde Bílá paní, jako na všech sídlech rožmberského rodu „... jehož ta bílá paní z pokoje a z rukauch jeho chůvy častěji vzala a jinam zanesla, však zase podle své libosti bez všeho aurazu ho přinesla a chůvě navrátila, ji napomínajíc tím aučinkem, aby chůva pilně to dítě hlídala. Ta bílá paní když mezi děvečky do světnice přišla, častěji několik hodin pořád s nimi, nic nikdá nemluvic, seděti zůstala. U večer po zámku ona chodíc, rozžatou svíčku nosila a ní sobě svítila, pročež častěji mnozí aneb do zámku neznámí přichozí neb hosti, aneb tak někteří nepozorní domácí k ní přistupovali a svíce od ní rozsvěcovali. Někdy, když do některého pokoje vešla, nejinačeji než jako by z daleké cesty unavena všechna byla, do sesle se posadila, těžce oddychla a stejskanlivě vzdychala, tato někdy slova promluvic 'O, jak mnoho míst dalekých já jsem dnes chodila!'"

BĚLÁ NAD SVITAVOU

(Svitavy)

20 km J od Svitav

Zakletá panna v Čertových dírách

Mezi Bělou nad Svitavou a osadou Nová Amerika zvedá se po levé straně vysoká zalesněná stráň. Ve skále jsou hluboké jeskyně, kterým se říká Čertovy díry. Němci je nazývali *Querliche*.

V nedaleké Březové nad Svitavou se kdysi zařekla služka, že bude třeba s čerty tancovat. Zjevil se jí ďábel a odnesl až sem Podzemní chodbou ji dopravil pod banínský kostel. Tam ji posadil na židli, na níž pryč dodnes sedí a šije. Železnou košili. Jeden steh jí trvá sedm let a až košili došije, bude konec světa.

BĚLÁ POD BEZDĚZEM

(Mladá Boleslav)

12 km SZ od Mladé Boleslavi

Význační kostlivci

V kostele sv. Václava je kaple sv. Mikuláše. Jsou v ní fresky duší v očistci a pod nimi jsou vymalováni kostlivci s odznaky papeže, biskupa a vojína. Jde o pozoruhodnou malbu z 1. poloviny 18. století.

Tajná chodba na Bezděz

V Bělé pod Bezdězem se udržuje pověst, že z domu č. p. 27 na náměstí vede podzemní chodba až na hrad, dnes však již na mnoha místech zasypaná. Zmiňují se o ní různí autoři, též Schaller v *Topografii království českého* z roku 1786. Její vchod byl údajně později ve sklepě zmíněného domu zazděn.

Tradice o tajné chodbě inspirovaly E. Krásnohorskou, podle jejíhož libreta složil B. Smetana operu *Tajemství*.

BELANSKÉ TATRY - pohoří

Magie pojmenování

Některé z místních názvů, tak jak je vysvětluje lidová etymologie.

Kuracia dolinka - název odvozený od hradu anebo domu stojícího na kuří nožce, v němž sídlila ježibaba.

Jánov prameň - studánka v dolině Drabina při vchodu do Belanské jeskyně. Na den sv. Jana o půlnoci se u ní měnil písek ve zlato a lidé si ho prý odnášeli plné kapsy.

Čosek - krátké, SZ rameno vybíhající z hlavního hřebenu na západ od Jatkového sedla. Toto rameno je v ostrém úhlu zkřížené s oběma směry hlavního hřebenu a takto připomíná ostrý úhel zkřížení čosku (v místním horalském nářečí metla) a lopaty, dvou pomůcek při pečení chleba v peci. Jejich špičaté zkřížení bývalo velmi rozšířenou magickou praktikou, kterou místní obyvatelé zažehnávali působení zlých bohů. Z této asociace vzniklo i pojmenování sedla Oželec v severním hřebeni Bujačího vrchu Oželec je místní zdobnělinou „ožehu“, což je synonymum názvu „čosek“

V Tatrách žily také **bohyňky** (viz heslo v první části).

BĚLOVES

(Náchod)

2 km SV od Náchoda

Běloveský drak

Kdysi pustošil celou náchodskou oblast veliký drak Sídli v Bělovsi, v jeskyni na vrchu, jemuž se říká Hejzlarův kopec.

Vypráví se zde pověst o neohroženém Jiřikovi, který zachránil náchodskou princeznu ze spárů draka (Viz též jiné pověsti z českých pohraničních území, např. **Hředle, Trutnov**).

BENÁTKY NAD JIZEROU

(Mladá Boleslav)

17 km SV od Brandýsa n. Labem.

Alchymistická laboratoř Tychona Braha

V roce 1599 pobýval na pozvání císaře Rudolfa II. na zdejším zámku slavný dánský astronom, alchymista a rosekrucian *Tycho Brahe*. Panovník mu nabídl několik svých zámků v okolí Prahy. Brahe si vybral Benátky pro jejich polohu příznivou k pozorování hvězd. Začal zde budovat observatoř a alchymistickou dílnu. Z ní téhož roku poslal císaři elixír proti moru. Dopisoval si s Rudolfem II. též o zhotovení takzvané „perlové tinktury“. Ke svým pozorováním zajížděl i do sousedních tvrzí Hrušov a Jiřice.

Setkal se zde i s J. Keplerem, který sem přijel na jeho pozvání začátkem února roku 1600.

V muzeu na zámku je dnes slohově zařízená síň Tychona Braha s památkami na pobyt slavného astronoma.

BENEŠOV

38 km JV od Prahy

Poklad a zjevení na Sladovce

Kolem města teče Sladový potok, nad nímž se zvedá stráž Sladovka - Pod ní, na břehu potoka, se ukazuje tzv. popravní kámen, kde se před dávnými lety stínalo - Zjevuje se zde přízrak bezhlavého mladíka. Chodí tudy se sepjatýma rukama, s uřatou hlavou v podpaží.

Po prudkém dešti, navečer, je třeba udeřit do všech balvanů na Sladovce. Který z nich zazní kovovým zvukem, v tom je prý ukryt poklad.

BENEŠOV NAD ČERNOU (Česky Krumlov)

10 km V od Kaplice

Posvátné stopy

Těsně před místem, kde říčka Černá opouští obec, se ukazují stopy Panny Marie Jsou to prohlubeniny v tvrdém kameni, prý otisky jejich nohou a záhybů pláště.

BERNARTICE NAD ODROU

(Nový Jičín)

5 km SV od Nového Jičína

Zefe!

Kaple Panny Marie v obci byla postavena v minulém století párem lakotných manželů. Jejich přízraky byly po smrti spatřeny několika hodnověrnými svědky. Rolník, který koupil jejich usedlost, spal prvé tři dny v domě sám a byl probuzen třikrát po sobě strašidelným voláním Zefe!. Ač prošel celým stavením, nikoho nenalezl. Když byl později grunt přestavován, našel se za trámem stříbrný peníz.

Starojické přízraky

Na cestě od Starého Jičína bývá vidět v noci ohnivou kouli, měnící se v žhnoucího koně. Někdy se tu zjevuje též přízrak velkého černého psa s ohnivýma očima.

Tajemství Panského vrchu

Za Bernarticemi se vypíná Panský (Bernatský) kopec Stával zde kdysi původní Starý Jičín, jenž se podle pověsti i s kostelem propadl do země Vypráví se, že pod kopcem vede podzemní chodba ze starojického hradu až na Štramberk.

BEROUN

28 km JZ od Prahy

Klepavý mužík

Zjevuje se tu duch jednoho z berounských primátorů. Objevuje se v podobě podivného mužíka Klepáčka, ohlašujícího se klepáním na stěny. Hlídá prý městské poklady, které se v době mezi 15. a 17. stoletím ztratily.

Ohnivý Beha

Ve městě strašil i duch nešťastného měšťana Behy, který se nad městem někdy projížděl v ohnivém kočáře. Byl mu připisován i rozsáhlý požár v roce 1735.

Zástup fantomů a ukryté poklady

Ve velkém domě za kostelem sv. Jakuba je údajně ukryt poklad. Vedle Pražské brány stával kdysi dominikánský klášter. V několika okolních domech se dlouho potom objevovaly přízraky. O půlnoci nebo i v poledne se zde zjevovale kýchající Bílá paní. Bývala to prý žena husitského vojáka. Když vtrhli do Berouna nepřátelé, kýcháním prozradila Žižkovým bojovníkům, kde jsou v domě (U Žaludů) skryty zbraně.

V domě U černého orla, bývalém hostinci, v noci řinčela okna a chodil tu přízrak mnicha. Hlídá prý poklady z rozbořeného kláštera.

Jenštejnském domě na náměstí obchází v poslední den roku přízrak bílé ženy s klíči a nařiká. Je to bývalá služka, která zavinila smrt dětí a byla odsouzena k smrti.

Okolí:

Kaplička U studánky

Na vrchu Průhoně v Járově byla zbudována kaplička nad studánkou, kde se po záračném zjevení věřilo, že zdejší voda uzdravuje. Říkalo se zde též U Boží vody.

Kdysi sem poslala matka dceru pro vodu, a když dlouho nešla, zaklela ji, aby zkameněla. Její tělo v podobě kamene je zde vidět dodnes. Podle V. Krolmuse pověst jinotajně naráží na fakt, že dcera se vrátila k modloslužbě a spolu s pohanstvím zmizela.

BĚŠINY

(Klatovy)

10 km J od Klatov

Prapor předzvěsti

Od doby, kdy Žižka pobořil kostel sv. Bartoloměje nad Běšinami, se zde každoročně ve výroční den zkázy zjevuje černá postava mávající černým praporem. Ten, kdo prý ji spatří, zakrátko zemře.

BEZDĚKOV

(Klatovy)

5 km JZ od Klatov

Spießova skála

Od roku 1750 vlastnil zdejší zámek rok Künigglů a tehdy tu pobýval známý německý autor strašidelných a loupežnických románů *Christian Heinrich Spiess* (1755 - 1799).

Jeho náhlá smrt, téměř současná s úmrtím hraběnky Küniglové, zavdala příčinu k mnoha romantickým dohadům.

V blízkém lese je tzv. Spießova skála, kde podle místních pověstí straší.

BEZDĚZ - hrad

(Česká Lípa)

6 km JV od Doks

Kláster templářů

Podle některých pověstí tu ve 13. století sídlil templářský řád a zřídil si zde klášter.

Páter V. Poche ve svém německém popisu Bezdězu z r. 1743 vypravuje, že tu templáři před svým odchodem ukryli v Čertově věži velký poklad, k němuž pak zasypali přístup.

Poutní místo

Roku 1666 sem byla slavnostně přenesena kopie montserratské Černé madony a od té doby se stal Bezděz cílem velkých poutí. Při cestě do hradu byly postaveny kapličky křížové cesty.

Hrad hluboce zapůsobil na K. H. Máchu, zvláště při jeho pouti do Krkonoš. Přímým ohlasem návštěvy je jeho dílo *Večer na Bezdězi*.

Vznik bezdězských kopců

Podle pověsti vznikly z prohrané sázky ještědského ďábla s potulným jezdcem. Měl stavět zeď tak rychle, jak jezdec uháněl na koni. V blízkosti Bezdězu zakokrhal kohout,

ďábel nestačil dostavět a prohrál sázku. Ze zbylého kamene pak navršil oba kopce. Dodnes zřetelný val spojuje Bezděz s Ještědem a lid jej nazývá Čertovou zdí. (viz též *Doksy*).

Ďábelské rejdy

Ve věži u třetí hradní brány se prý kdysi usadili ďáblové a tropili tam hluk, kdykoliv měl kněz v hradní kapli sloužit bohoslužby. Proměňovali se v různá zvířata, zjevovali se na cimbuří věže a děsili hradní posádku. Někdy se objevovali v podobě černých kohoutů, jindy na sebe brali kozlí vzhled. Nikdo prý je odtud nemohl vypudit.

Nižší z obou bezdězkých vrchů bývá nazýván též Čertův vrch a věži na vyšším vrchu se říká Čertova. Bývalá hradní kaple byla zasvěcena sv. Michaelovi jako vítězi nad ďáblem.

Vypravuje se, že v Čertově věži je ukryt velký poklad hlídaný ďáblem, který se již mnozí pokoušeli vyzvednout.

BEZNO

(Mladá Boleslav)

10 km JZ od Mladé Boleslavi

Propadlý kočár s bezbožným pánem

Poblíž Bezna leží lokalita nazývaná Na propasti. Kdysi se zde propadl kočár s bezbožným pánem, jenž zabíral svému kočimu v modlitbě. Obdoba pověsti o propadlé kněžně Drahomíře se vypráví i na pražských Hradčanech a není bez zajímavosti, že zdejší panství údajně vlastnil její pohůnek. Štyrsa, jeden z vrahů sv. Václava. Některé verze jej přímo ztotožňují s propadlým pánem.

Riká se, že kachna vhozena do této propasti vypluje pramenem buď u Kropáčovy Vrutice, anebo u Nemyslovic (viz [Krnsko](#)).

Poklad u Bezna

Ves Bezno leží na skále s ruinou staré stavby, v jejímž sklepe je údajně ukryt poklad loupeživého rytíře. Po jeho smrti ho získal satan. Poklad hlídá příšerný pes s ohnivýma očima. Každých sedm let se ozývá z podzemí sténání, jen tehdy lze poklad získat pomocí černého kohouta s křížem mezi nohama. V den čarodějnic (30. 4.) lze prý na skále v noci vidět pohybuující se světélka. Pověst zachytil J. V. Grohmann.

BIELY KAMEN - hrad

(Bratislava-venkov)

14 km SV od Bratislavy

Poklad ve zřícenině

Svatojurský hrad, zvaný též Neštich, vznikl při obci Jur nedaleko Bratislavy v 9. století. V roce 1663 byl vypálen Turky a od té doby je zříceninou.

V ruinách hradu je prý ukryt poklad. Pověst vypráví o ženě, která v jedné jeskyni ve zříceninách objevila zlato, zapoměla tu však své dítě. Musela pak čekat celý rok, než ho znovu spatřila.

BÍLAVSKO

(Kroměříž)

nem

3 km JZ od Bystřice pod Hostýnem

Zlato a stříbro

Na kopci (421 m) východně za vsí leží hradisko zvané Chlum. V okolí se vypráví, že v jeho podzemí jsou ukryty zlaté a stříbrné poklady hlídané duchy.

BÍLINA

(Teplice)

12 km J od Teplice

První rytířské turnaje v Čechách

Podle Hájka z Libočan založila zdejší hrad a město Kazina dcera Bila roku 744. Pozdější majitel hradu Ojíz z Frýdberka byl prý první, kdo zavedl v Čechách rytířské turnaje (ve 13. století).

Manda

Zajímavou kuriozitou je antropomorfní bašta z konce 15. století, lidově nazývaná Manda.

Poklad na Bořeni

Ve znelcovém vrchu Bořeni (639 m) JV od města, jenž se z dálky podobá ležícímu lvu, jsou údajně zakopány poklady. Vypráví se, že na Květnou neděli se Bořen otvírá a člověk čistého srdce se může obdivovat jeho podzemním pokladům hlídaným skřítky.

BÍLOVICE - LUTOTÍN

(Prostějov)

7 km SZ od Prostějova

Bílá paní hlídá propadlý hrad

Nad železniční trati za Lutotínem, chráněn obloukem řeky Romže, stával prý kdysi pevný hrad. Dodnes se tamním místům říká Na hradě. Propadl se do země kvůli prostopášnostem svého majitele. Zjevuje se tu Bílá paní, přízrak dcery hradního pána. Obchází zde v poledne, celá v bílém, a s karabáčem v ruce hlídá, aby se nevynořil některý z propadlých duchů.

Na Velký pátek se hora otvírá. Vypráví se zde varianta pověsti o dvou chlapcích, zavedených Bílou paní do vrchu, kde byli nuceni strávit celý rok.

BÍLSKO

(Olomouc)

20 km SZ od Olomouce

Původ Svaté vody

V lese poblíž osady Cakov, dnes místní části obce Bílska, byl prý kdysi zakopán poklad z náměšťského kostela. Na jeho místě vytryskl pramen, který byl později posvěcen. Konaly se sem velké pouti. Poklad prý se propadl do veliké hloubky a je tam dosud. Objevuje se však pouze na Velký pátek.

K pramenu se vztahuje i jiná legenda, jež by se dala nazvat:

Faun pokřtěný poustevníkem

Za časů apoštolů Cyrila a Metoděje se usadil u Svaté vody poustevník a zbudoval zde malou kapličku. V té době žili prý v okolí ještě fauni, přírodní polobozi, poslední zbytek vymírajícího pohanského světa. Poustevníkovi se podařilo jednoho z nich pokřtít a faun mu sloužil. Leč zůstal v něm ještě zbytek staré víry, a tak se svými druhy podkopával kapličku, která se pak propadla do hlubin a zasyřela i poustevníka. Od těch dob bývá prý v bezměsíčných nocích, když slunce stoupá k letnímu slunovratu, slyšet faunovo vyzvánění z podzemní kaple na znamení usmíření jeho viny.

BÍLÝ KÁMEN

(Jihlava)

6 km SZ od Jihlavy

Čerti tu stavěli zeď, aby měli pokoj od lidí

Nedaleko Bílého Kamene je vidět kupu velkých i malých balvanů. Říká se jí Čertova zeď. Kdysi v těchto místech provozovali své reje pekelníci. Aby nebyli rušeni od lidí, umínili si postavit kolem místa svých srazů vysokou zeď. Stavbu však museli - podle neměnného magického rozvrhu - dokončit za jedinou noc. K ránu šla kolem místní hospodyně do Jihlavy na trh Kohout, kterého nesla v tašce, v těchto místech zakorhral Čerti zanechali práce a zmizeli. Zeď se časem sesula a dnes jsou z ní vidět jen skrovné zbytky ve formě kupy balvanů (viz *Větrný Jeníkov*).

BÍLÝ KŮŇ

(Chrudim)

16 km JV od Vysokého Mýta

Lakomcův kámen

V Bílém Koni u Střemošic se nalézá skalisko zvané Lakomcův kámen. Říká se, že na něm sedá přízrak sedláka se soudkem na hlavě, volající hlasitě o pomoc. Za svého života prý kradl sousedům víno.

BLANÍK - hora (Benešov)

21 km V od Votic

Spící vojsko

Známa pověst praví, že až v Čechách bude nejhůř, vynoří se z Karlova mostu v Praze zázračný Brunclíkův meč, zaplane, obrátí se v tu stranu, kde leží hora Blaník, a trojím zamáváním přivolá na pomoc knížete Václava, který tam prý se svojí družinou spí. Meč se potom snese k hladině Vltavy a se sykotem navždy zmizí.

Na Podblanicku, v Louňovicích, Načeradci, Světlé a mnoha dalších vsích se vyprávěly pověsti o setkání místních obyvatel s blanickými rytíři. Jednou to byla děvečka, jež rytířům sloužila, jindy jim místní kovář koval koně.

Říká se, že se kdysi v bitvě bránil slovanský kníže Stojmír, napadený neznámým kmenem. V kruté řeži byli on a jeho lidé zabiti, ale jejich mrtvolvy se nenašly. Z toho prý vznikla původní pověst, že jsou ukryti uvnitř hory.

Později se začalo po Čechách vyprávět o zázracích, které se na hoře dějí, a konaly se sem četné pouti. Vystupoval proti nim dokonce Mistr Jan Hus, který je pokládal za bludy.

V 18. století, v době tíživého útlaku, se znovu rozšířila legenda o ukrytém vojsku, tentokrát už vedeném knížetem Václavem. Říkalo se, že až bude v Čechách nejhůř, tehdy se zazelena suchý dub na vrcholu Velkého Blaníku a pod ním ležící vyschlá studánka dá tolik vody, až poteče po stráni dolů. Tehdy oživne zkamenělý lev na milíčinské Kalvárii, příběhne před Veřejovou skálu, mohutně zařve, skála se otevře, vojsko se vzbudí, vyjede ven a potře nepřítele, až voda v Blanici zrudne krví.

Také podle Sibylina proroctví v rozhodné bitvě vyjede z Blaníku vojsko a požene nepřítele až ke Kolínu nad Rýnem, kde bude pobit. Vojsko se tam pak ztratí a do hory se už nevrátí.

Blaník je prototypem a nejznámějším představitelem vrchů, o nichž se u nás říká, že ukrývají ve svém nitru spící vojsko. Totéž se s malými obměnami vypráví o [Boubínu](#), [Ošskobruhu](#), [Turovu](#), [Kunětické hoře](#) atd. v Čechách, [Hostýnu](#) a [Čantoryji](#) na Moravě a ve Slezsku a [Sitnu](#) na Slovensku.

Stopa svatého Václava

Vrchol Velkého Blaníku (638 m) tvoří příkrá skála, přístupná jen ze severní strany. V jižní stěně je hluboká začernalá trhlina, zde je údajně vchod do podzemních blanických sálů. Na úpatí této skály je takzvaná Stopa sv. Václava a otisk kopyt jeho koně.

BLANSEK - hrad (Blansko)

7 km V od Blanska

Kamenní rytíři

Straší zde kamenní rytíři a Bílá paní, a to kvůli tajemné kletbě, stíhající všechny majitele hradu. Bílá paní byla posledním ženským potomkem prokletého rodu rytířů, kteří se po své smrti měnili v sténající kámen. Dělo se tak vždy o půlnoci, jako připomínka vraždy, kterou zde spáchal krutý pán hradu na chudém poustevníkově.

BLANSKO (BLANKENŠTEJN) - hrad (Ústí nad Labem)

9 km SV od Ústí nad Labem

Sídlo zlomyslného obra

Zřícenina hradu na protáhlém mnohoúhelném půdorysu se dvěma nárožními válcovitými baštami. Podle pověsti na něm kdysi sídlil zlomyslný obr. Terorizoval okolí, až ho nakonec měšťané z Ústí nad Labem utloukli.

BLANSKO

18 km S od Brna

Černobohův sloup

Žil zde kdysi ctižádostivý vladyka, který chtěl mít nejvýstavnější hrad a sklepy. Upsal se proto pohanskému bohu Černobohovi. Ten ho vyslyšel a začal rychle stavět. Když však uviděl procesí s Cyrilem a Metodějem, poznal, že jeho vláda na Moravě končí, a mrštil kamenem do půdy. Ten tu zůstal třet a na památku legendární příhody je lidmi zván Sloup.

Čertův most

V divokém údolí, jímž protéká Punkva, je poblíž Blanska vidět bizarní skalní útvar zvaný Čertův most. Do výše se zde vypíná kamenná brána sestávající ze dvou oblouků, jimiž je vidět obloha.

Podle pověsti zde strašilo a místní lidé se sem dlouho neodvažovali. Vypráví se o místním chudákovi, jemuž bylo poručeno přinést odtud krutému pánovi orlí mláďata. Na Čertově mostě spatřil poklad, o němž později pánovi vyprávěl. Hamižný šlechtic se tam vypravil sám a zabil se.

BLATNÁ

(Strakonice)

23 km SZ od Písku

Templářská legenda

Hrad byl založen templářským řádem. Dokládala to mj. nástěnná malba známá ještě v 18. století v jedné síni druhého patra v severním zámeckém křídle.

Vypráví se také o pokladu ukrytém ve staré hodovní síni. Jeho umístění naznačoval vymalovaný mouřenín s lucernou a průvod templářů. Vyloupil jej prý zámecký písař, který dokázal rozluštit tajemné náznaky nástěnné malby. Jiná verze pověsti mluví přímo o duchu templáře, který tento poklad hlídal.

Čertovo pole

Ríká se tak pozemku na ostrově v rybníku poblíž Blatné, při cestě k Tchořovicím. V blízkém mlýně prý mlynář zaklínal ďábly pomocí čarodějné knihy. Jednou ji našel jeho malý synek a začal číst. Okamžitě se zjevili pekelníci, ale našťastí právě vstoupil mlynář, který jim poručil vytvořit v rybníku pole na ostrůvku.

Spící vojsko v Hadí hoře

O Hadí hoře u Blatné se vypráví, že v jejím podzemí odpočívá rytířské vojsko, které přijde zemi na pomoc, až bude nejhůře.

BLATNICE

(Hodonín)

8 km V od Veselí na Moravě

Ďáblův žlab

Mezi Střečkovým kopcem a vrchem, na němž stojí poutní kostel sv. Antonína Paduánského, je v zemi vyryt žlab, o němž se vypravuje, že je to dílo ďáblů. Na konci žlabu je studánka, v níž kdysi sídlili a topili pod velkým kotlem plným zlaťáků.

Jeden muž z Blatnice dostal kdysi zálsuk na jejich poklady a vydal se pro ně Čerti převrhli roztopený kotel, roztavené dukáty vyryly žlab a vzaly s sebou i místního odvážlivce.

Slovácké poutní místo

Dva kilometry severně od Blatnice se vypíná vrch sv. Antonínka (350 m). Je to nejzápadnější výběžek Bílých Karpat, podobný táhlé kupě. Kostel sv. Antonína Paduánského postavený na jeho vrcholu byl proslulým poutním místem kraje.

Podle pověsti se zde zastavili slovanští věrozvěsti Cyril a Metoděj cestou z Nitry na Velehrad. Vyvrátili zdejší pohanské božiště a křtili vodou ze studánky, která je zde dodnes. Její vodě býval připisován zázračný účinek.

BLATNO

(Chomutov)

5 km SZ od Chomutova

Krušnohorský Faust

V Blatně působil páter *Adalbert Hahn* (nar. zde 29. 1. 1789, kde též zemřel 25. 6. 1855), o němž se v celém okolí. Krušných hor hovořilo jako o zázračném lékaři. Byl znám jako krušnohorský Faust, zázračný kaplan, kolem jehož osoby kolovalo mnoho legend o neobvyklém uzdravování a stycích s ďáblem.

BLOVICE

(Plzeň-jih)

19 km JV od Plzně

Ohnivci

V Blovicích se zjevoval v noci přízrak bezhlavého a ohnivého muže. Nad Blovicemi v lese se zjevuje přízrak ohnivě zvině.

BLUDOV - zámek

(Šumperk)

4 km JZ od Šumperka

Bludovská pramáti posloužila básníkovi

Na renesančním zámku se zjevuje přízrak Bílé paní. V minulém století zde pobýval i velký romantický básník Franz Grillparzer, jenž z tohoto motivu čerpal látku pro svou truchlohru *Pramáti* (Die Ahnfrau) (viz [Borotín](#) a [Velké Losiny](#)).

Zázračná včelí monstrance

O založení gotického kostela v Bludově se vypráví, že kdysi na tomto místě místní sedlák vytrousil ukradenou hostii. Divoké včely ji odnesly do dutého stromu a kolem ní vystavěly z vosku podivuhodnou monstranci.

BOHDANEC

(Pardubice)

8 km SZ od Pardubic

Bohdanečský poklad

Jihovýchodně od Bohdanče na mírném a širokém návrší stávala kdysi rozsáhlá tvrz. Její sklepy jsou dosud skryty uvnitř země. V Bohdanči se říkalo, že je na tom místě ukryt poklad, a byl již mnoha lidmi hledán.

Rýbrcoulovo rodiště

Podivná pověst, rozšířena v Bohdanči, byla zaznamenána F. A. Heberem v díle *Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser* (1847). Podle ní bylo město rodištěm pověstného ducha krkonošských hor Rýbrcoula. Byl to potomek pokračující lásky zemřelého (či jeho ducha) a jeho bývalé, dosud živé snoubenky. Přišerný otec dopomohl synovi nejprve k panství nad Kunětickou horou, kde mladý Rýbrcoul započal svou démonickou dráhu, a odtud se později přenesl do Krkonoš.

BOHDAŠÍN

(Náchod)

5 km V od Náchoda

Stavení čp.1 s pokladem

V bývalé krčmě ve stavení čp.1 na okraji obce, v místech, kde od Dobrušské silnice odbočuje stará cesta od hor k Novému Městu nad Metují, je údajně zakopán poklad. Na místě bylo již mnohokrát bezvýsledně kopáno, ale stará pověst se usilovně drží.

BOHOSUDOV (Teplice)

5 km S od Teplíc

Mariánský zázrak

Vyhlášené poutní místo severozápadních Čech s barokním poutním kostelem, vystaveným uprostřed starších ambítů. Kdysi tu byl údajně nalezen *záračný* mariánský obraz.

Jakási dívka z Krupky žala v těchto místech trávu, a přitom se jí kolem ruky ovinul had. Děvče vykřiklo strachem. Vtom z blízké lípy vyšlehl paprsky, ozářily dívku a omámily hada, který sjel z paže, aniž ji uštkl. Když se děvče podívalo na strom, spatřilo v dutině mariánský obraz (Říká se také, že jej zde uschovaly prchající jeptišky ze světeckého kláštera). Příhoda byla prohlášena za zázrak a obrázek přenesli do Krupky. Druhý den se však znovu objevil ve staré lípě. To se opakovalo několikrát. Byla zde proto vystavěna dřevěná kaple. Přicházela sem procesí zblízka i zdaleka, dokonce až z Lužice. Poutníci přinášeli peněžní dary, z nichž byl zbudován poutní kostel. Později zde sídlili jezuité, kteří tu vystavěli klášter s takzvaným malým seminářem.

BOHUŇOV (Svitavy)

25 km J od Svitav

Čertova brána

Nazývá se tak soutěska mezi Bohuňovem a Hutěmi na starých hranicích Čech, kterou protéká říčka Křetínka. Dábel prý kdysi nechtěl pustit věrozvěsta Metoděje do Čech a nosil ze všech stran balvany, aby zatarasil Trstenickou stezku, kudy probíhala hranice. Pracoval v noci, házel kameny, až se blýskalo, ale nestihl dílo dokončit do rána, kdy ho přerušil hlas kohouta a zjevila se zde též Panna Maria. Pekelník vztekem pustil skálu a vstup do Čech byl volný. Jen rozebrané skály tu zůstaly jako památka jeho snažení. Na levém břehu říčky strmí vysoký útes, na němž jsou ve výši vidět barevné pruhy, které lid pokládá za obrazy Panny Marie a kohouta.

BOHUSLÁVKY (Přerov)

5 km S od Lipníka nad Bečvou

Smokova skála

V horách nad vsí, u Brandeburského potoka, je skalka, v níž kdysi sídlil podle pověsti smok. V místech zvaných Na bažině pásal ovčák své stádo a často se prý připlazil smok a některou ovci pohltit.

Lidé se ho zbavili, až když použili receptu známého i odjinud: zabili tele, dovnitř nacpali nehašené vápno a dali ho smokovi sežrat. Když se potom napil vody, pukl.

Pověsti o ukrytých pokladech

Ve vsi se vyprávělo o několika ukrytých pokladech. Jeden z nich byl údajně v gruntě č. 13, bývalém pivovaru. Jiný u Obecního lesa, v místech zvaných Kovářovo uhliisko.

BOJNICE (Prievidza)

2 km Z od Prievidze

Vznik léčivých pramenů

Jeden z prvních majitelů zdejšího hradu Peter Paky nechal prý ohradit pradávny léčivý pramen a pouštěl k němu nemocné pouze za poplatek. Jednou odehnal od pramene chromého žebráka a ten ho za to proklel, aby se mu všechno jeho zlato proměnilo v kámen. Rozvzteklý pán vytrhl žebrákovu berle, zapichl je do země a zbil ho. Když se ubohý chudšas doplazil k svým berlím a vytáhl je ze země, z dřev vytryskla léčivá voda a vrátila mu zdraví. Panský pramen mezitím vyschl. Z nových vydatných pramenů povstaly dnešní lázně.

BON REPOS - zámek (Nymburk)

6 km SZ od Lysé nad Labem

Obydlí ptáčníka - filosofa

Na Ptačí hůrce blízko vesnice Čihadel dal vystavět kolem roku 1700 hrabě F. A. Špork, filosof, zednář a „generalissimus ptáčníků“, soustavu staveb a sousoší jako místo svého oblíbeného letního pobytu. Zachovalo se několik staveb, sousoší i alegorických maleb. Hrabě se zde oddával meditaci a čižbě. Důkazem jeho rozjímání byly i četné nápisy v budovách, často psané jeho rukou. Bohužel zámek je momentálně nepřístupný.

Na křižovatce silnice s odbočkou k záměcku lze obdivovat pouze dvě velké braunovské lebky z pís-kovce. Spočívají na masivních podstavcích před zadní fasádou kaple, obráceny směrem k brandýskému zámku, (viz [Kuks](#) a [Lysá n. Labem](#)).

BOROHRÁDEK (Rychnov nad Kněžnou)

10 km JZ od Kostelce nad Orlicí

Poklad pod cementárnou

Pod dnešní cementárnou je údajně zakopán velký poklad. Podle pověsti jej mohl nalézt jen člověk, který by přišel na tato místa se svým známým, aniž s ním promluvil.

Mnoho lidí se o to pokoušelo, ale nikomu se ho nepodařilo vyzvednout. Není známo, zda to bylo tím, že Borohrádečtí byli tak hovorní.

Zjevení na Roubíčku

Každé noci tu objížděl bývalé panské lány přízrak zlého správce. Byl zahalen v dlouhý plášť a na hlavě nosil vysoký klobouk.

BOROTÍN (Blansko)

7 km JZ od Jevíčka

Čertův kámen na Hradisku

Pán z borotínského zámku uzavřel kdysi smlouvu s ďáblem. Když se naplnila její lhůta, požádal čerta, aby v blízkém lese vystavěl přes noc kostel. Pekelník nestačil podmínku splnit a poslední kámen v podobě srdce kostelního zvonu upustil na Hradisku ve chvíli, kdy ve vsi zakorhal kohout. Kámen je tam možno spatřit dodnes.

Zlaté kachny

Na rybníku v zahradě borotínského zámku se v noci zjevovaly přízraky zlatých kachen.

BOROTÍN - hrad (Tábor)

12 km SZ od Tábora

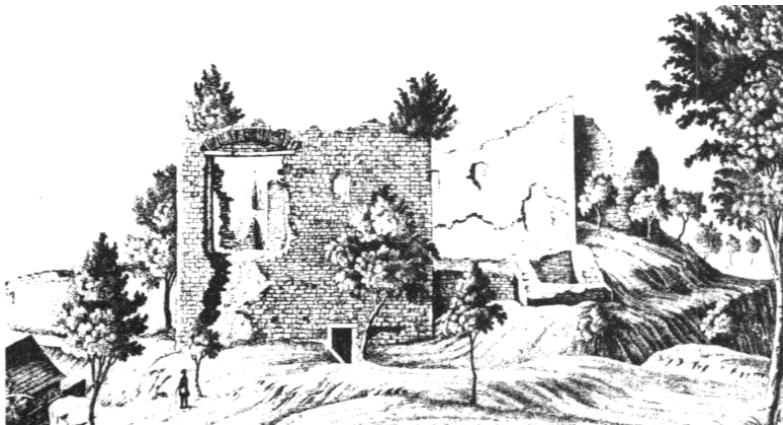
Bílá paní

Na zříceninách tzv. Starého zámku se zjevuje pramáti landštejnského rodu jako přízrak Bílé paní. Je hlavní hrdinkou hry *Pramáti* rakouského básníka Franze Grillparzera. (viz [Bludov](#), [Velké Losiny](#))

Zakletý nápis u pokladu

Nedaleko Borotína na vršku nad Novým Kostelcem stojí starý kostelík Narození Panny Marie. Pod ním bývala kdysi ves Zelený Kostelec. Podle lidového podání tu však stával klášter a veliké město. Dosud jsou tu prý ukryty velké poklady.

Kdysi tu kopali na hřbitově chalupníci ze sousední vesnice, až přišli na železné dveře. Byl prý na nich nápis: „Prachzatracené duše! Kdo sem nic nedal, ať odtud ničeho nebere!“ Vykopanou jámu zaházeli, a od té doby se o vyzvednutí pokladu nikdo nepokoušel.

Čertova skála nad Moravčí

Na stráni nad Moravčí leží tzv. Čertova skála. Upustil ji zde ďábel, když letěl od Borotína, kde urval kus skály, k mlýnu pod Moravci, který chtěl zasypat. V těchto místech však zakokrhral kohout, pekelníka opustily síly a skála padla na strán, kde dodnes leží.

BORŠOV NAD VLTAVOU

(České Budějovice)

7 km JZ od Českých Budějovic

Poklady Boršova

Na levém břehu Vltavy, jižně od obce, jsou zbytky valů starého hradiště. Podle místní pověsti si v něm loupeživý rytíř uschoval velký zlatý poklad. Vypráví se, že ho hlídají tři přízraky panen a myslivce s černým vychrtlým psem.

BOSKOVICE

(Blansko)

32 km S od Brna

Skřítci na Zlatníku

Kopci proti boskovickému hradu se říká Zlatník. Byly tu kdysi hledány zlatonosné rudy. Jako téměř na všech podobných lokalitách, i zde se prý zjevovali skřítci.

Černý kavalír

V místě zvaném U tří sklípků, v zasypaných chodbách, je údajně ukryt poklad. Hlídá ho kohout s ohnivým hřebínkem a očima. Podle pověsti se tu zjevoval přízrak černého kavalíra, který ke skrytému bohatství zaváděl.

BOŠKOV

(Přerov)

20 km SV od Přerova

Ďáblův kuželník

V lese mezi Boškovem a Slavkovem, poblíž takzvaného Slavkovského chodníčku, cesty vedoucí hlubokým lesem, je místo zvané Ďáblův kuželník. Podle pověsti se zde kdysi poutníkům zjevoval ďábel, sváděl je ke hře v kuželky, a tím z jejich cesty.

BOŠOVICE

(Vyškov)

12 km JZ od Slavkova u Brna

Slet na Čarodeni

Na pahorku Čarodeni v Bošovicích stojí dřevěný kříž. Kdysi zde mivaly o filipojakubské noci slet čarodějnice z okolí. Podle pověsti jich několik bylo na tomto místě upáleno.

Stříbrná mísa a zlaté kachny

Jedna část Bošovic nese jméno Krchůvek. Při něm stával kdysi kostel s klášteřem. Říká se, že když kladli základy ke klášteři, byla do nich vložena velká stříbrná mísa s dvanácti zlatými kachňátký, na nichž seděla zlatá kachna.

Až donedávna chodily po deštích místní děti hledat zlaté kachny, jestli je někde nevyplavila voda.

BOUBÍN - hora

(Prachatice)

12 km JV od Vimperka

Čaroděj Židek

Boubín (1362 m), hora známá dnes především svým pralesem, byla odedávna tajemným místem opředeným mnoha pověstmi. Kdysi zde prý sídlil jeden z nejmocnějších čarodějů země. Jmenoval se Židek a v okolí, ve Volarech a Horní Vltavici, se vypráví celý soubor pověstí o jeho divech. Po smrti prý nedošel klidu v hrobě a zjevoval se se hřmotem na úbočí Boubína.

Pověstmi o čaroději Židkovi prorůstají i příběhy o divotorném boubínském doktorovi. Vypráví se v nich o mnoha případech zázračného vyléčení.

Propadlé město a boubínské poklady

Na hřbetu vybíhající z Boubína stálo kdysi tzv. Obrové hradiště, které se podle pověsti propadlo do země.

V nitru Boubína jsou ukryty vzácné poklady. Doutná tu věčný oheň a osvětluje sině plné drahého kamení, zlata a stříbra. Poklady hlídá devítihlavý ohnivý drak, nebo trojhlavý obrovský pes, jemuž ze tlam šlehá oheň. Podle jiné pověsti o poklady pečuje královský lev se lvíčaty.

Vypráví se také, že z Boubína vede hluboká podzemní chodba až k vrcholku sousedního Bobíku, v jehož nitru jsou rovněž ukryty vzácné poklady. Touto chodbou probíhá obrovský černý pes s ohnivými očima a žhnoucím jazykem. Kdokoliv prý na něho pohlédne, zkamení.

Spící vojsko boubínské

V hoře spí svatováclavské vojsko a vyjede Čechám na pomoc, až bude nejhůře. Na Boubíně je balvan, vedoucí k jejich tajemnému podzemnímu sídlu. (viz [Blaník](#))

BOUZOV

(Olomouc)

13 km Z od Litovle

Zkamenělý zámek se Svěcenou dírou

Skalisko zvané Zakletý zámek, jihovýchodně od Bouzova, bylo kdysi skutečnou zámeckou stavbou. Panstvo však vymřelo a zůstala jen stařenka s kočkou a psem. Stýskalo se jí, a tak zámek proklela, aby na věky zkameněl. Dosud lze prý skalním oknem spatřit její podobu. Od té doby tam rejdí ďáblové a jiní démoni, vyhnaní posvěcenou vodou z tzv. Svěcené díry. Zjevuje se zde také strašlivě vyjící černý pes s ohnivými očima. Čerti tu mají podobu koní i raků. (viz [Špránek](#)).

BRADA - hrad (Jičín)

4 km S od Jičína

Poklad pohanů

Pod skrovnými zbytky raně gotického hradu ze 13 století má být ukryt pohanský poklad. Údajně se nalézá pod starým valem, opevněním z předhistorických dob.

Jiná tradice uvádí, že na stráni pod zříceninou hradu bývaly vinice, které patřily jičínským jezuitům. Když byl hrad zrušen, někteří z nich se po nějaký čas skrývali ve zdejších viničních sklepech. Byla tu také studánka a u ní uloženo mnoho sudů s vínem. Později přístup do sklepa dovedně zazdili. Dosud zde vytéká pramen, ale do sklepu a k jejich pokladům se zatím nikdo nedostal.

Zvon s planetami

V raně gotickém kostele sv. Bartoloměje je pozoruhodný zvon ze šedesátých let 16. století. Jsou na něm vysoké reliéfy figur sedmi planet i s příslušnými znameními Zvěřetníku. Na zadní straně zvonu je znázorněna skupina chlapců, představujících činnost jednotlivých Múz.

BRADLEC - hrad (Jičín)

3 km SV od Železnice

Tajná chodba s pokladem

Pod zříceninami hradu je prý tajná chodba spojující hrad s bývalou tvrzí v Železnici. V tomto podzemním průchodu má být podle pověstí ukryt poklad. Je však možno jej nalézt pouze na Velký pátek před východem slunce.

Vysvobozená Bílá paní

Podle staré pověsti se na hradě Bradlci i na blízkém Kumburku kdysi zjevoval přízrak krásné Bílé paní. Vypráví se, že mladou manželku hradního pána, původem z Kumburku, zaklela do této podoby místní čarodějnice. Bílá paní se často zjevovala lidem a pomáhala jim. Leckdo ji spatřil, ale jakmile se pohnul nebo promluvil, zjevení zmizelo. Na smrtelné posteli čarodějnice prozradila svůj hrozný čin a Bílou paní se podařilo ze zakletí vysvobodit. (viz [Kumburk](#)).

BRANDLÍN (Jindřichův Hradec)

8 km SZ od Dačic

Čertův kámen

Za vsí stávala kdysi takzvaná Čertova věž, vysoká stavba, kterou si tam prý chtěl postavit ďábel z velkých kamenů. Pověst říká, že na nejvyšší kámen usedla moucha a zbourala tím celou věž. Spodní balvan stavby se tu dodnes zachoval a říká se mu Čertův kámen.

BRANDOV (Most)

4 km SZ od Hory sv. Kateřiny

Tři Bílé paní

Cestou do této horské vsi při německé hranici je v lese skála, přičke spadající k silnici, nazývaná Loupežnický zámek, ačkoliv tu nenalezneme žádné stopy po jakémkoliv bývalém sídle. Podle pověstí se tu zjevují přízraky tří bílých panen.

Re skále se vztahuje i varianta pověsti o matce oslněné pokladem, která zanechala v otevřeném hoře své dítě a shledala se s ním až po roce.

BRANDÝS NAD LABEM - STARÁ BOLESLAV

(Praha-východ)

15 km SV od Prahy

Ve znamení múzy Uránie

Zdejší zámek byl vlastnictvím císaře Rudolfa II., který tu na nějaký čas ubytoval dánského hvězdáře a rosekruciána *Tychona Braha*.

Zvuk potopených zvonů

Mezi Starou Boleslaví a Brandýsem ve zbytku koryta starého Labe je za temných nocí v hukotu brandýského jezu slyšet vyzvánění potopených zvonů. Byly prý kdysi zapůjčeny z Klecan na slavnostní vysvěcení kostela sv. Václava. Zapomnělo se však, že zvony každou noc odlétají na své původní místo. Jednou jel po mostě v tu dobu bezbožný kočí. Když strašlivě zaklel, zvony spadly do tůně, kde prý odpočívají dodnes.

Nezabílitelné skvrny

V bývalém kostelíku sv. Kosmy a Damiána, před kterým byl 28. září 935 zavražděn svým bratrem Boleslavem sv. Václav, se vždy znovu objevovaly skvrny Václavovy krve, které nebylo možné zabílit. Později kolem nich byla vybudována kovová schránka opatřená tlustým sklem.

Paládium

V poutním kostele Panny Marie je chováno tzv. Paládium, kovový reliéf Panny Marie s dítětem z počátku 15. století, tzv. Panna Maria Staroboleslavská, o němž se vypravuje, že bylo kdysi vyoráno sedlákem na poli. Tato událost je také nejčastějším námětem poutních obrázků. Ke zdejšímu kostelu byly konány velké pouti.

Podle pověsti reliéf dala ulít svatá Ludmila z kovu rozbitých a zničených pohanských model, a sv. Václav jej obdržel darem a nosil stále při sobě.

Brandýský fext

Také Brandýs n. L. měl svého fexta, tj. nezničitelného člověka. Při kopání základů za císaře Rudolfa II., když se rozšiřoval zámek, byla k velkému podivu učenců na dvoře tohoto panovníka dlicích vykopána úplně neporušená mrtvola, jež podle jejich svědectví „líbeznou vůni ze sebe vydávala“. Přišla pravděpodobně do Rudolfových sbírek, avšak dále po ní veškeré stopy mizí.

BRANNÁ

(Šumperk)

22 km S od Šumperka

Vozkova skála

Východně od městečka se vypíná tzv. Vozkova skála. Podle pověsti tu zkameněl zlý pán ze zámku v Branné (dříve Kolštejn, podle zaniklého hradu Goldensteinu), jenž dal místním hladovějícím přivést místo chleba kameny z hor. Lidé ho svázali a spolu s jeho nákladem poslali ke slezským hranicím, kde zkameněl.

Jiná verze vypráví, že tu zkameněl vozka, který si z ďáblova návodu dláždil cestu z močálu svým nákladem - čerstvými chleby. (viz [Ramzová](#))

Zkamenělý pastýř

Poblíž městečka ční velký nachýlený balvan v podobě lidské postavy. Znovu dosvědčuje, jak si zde lidé vážili chleba. Vždyť to je prý bývalý ovčák, který zkameněl, když chlebem pohrdl.

Na zpropadeném zámku

Západně od vsi jsou v lese zbytky kdysi opevněného sídla. Říká se tam Na zpropadeném zámku. V sousedství vedla důležitá obchodní stezka a hrádek sloužil k její obraně.

V pozdějších dobách zde sídlili lupiči, kteří prý ve sklepeních zakopali své poklady. Za měsíčních nocí se ozývá řinčení řetězů a zjevuje se tu dvanáct bíle oblečených postav, nosoucích velkou otevřenou rakev.

BRATISLAVA

Zkamenělí zrádcové

Tradí se, že mezi Bratislavským hradem a hradem Wolfsthal na druhém břehu Dunaje v Rakousku vedla kdysi pod řekou podzemní chodba. Dnes je prý zatavena obrovskými balvany, což jsou vlastně zakletí šlechtici, kteří připravovali vzpouru proti Marii Terezií. Císařovna je za trest nechala místní bosorkou zaklít do balvanů.

Podle jiné pověsti jsou to údajně bývalí milenci, které dala panovnice zaklít, aby nevyzradili její milostné pletky.

Přízraky dvanácti konšelů

Na rohu Náměstí 4. apríla a Zelené ulice se kdysi vypínala čtyřposchoďová stavba věžovitého tvaru zvaná Burg, podle níž získala Bratislava své německé pojmenování Pressburg.

V dávných časech, kdy bylo město terčem nepřátelských nájezdů, scházelo se v této budově dvanáct konšelů a celé noci se radili, jak město zachránit. Jednou při obléhání byli konšelé zabiti a od těch dob se tu zjevují jejich přízraky. Scházely se dále po nocích a mstily se každému, kdo se opovážil narušit jejich rokování.

V roce 1883 byl Burg zbořen a na jeho místě stojí od té doby tříposchoďová budova. Jestli v ní straší, není známo.

Tajemství Zeleného domu

Na rohu Zelené ulice dosud stojí dům, podle něhož ulice dostala své jméno, a sám je už několik století nazýván Zeleným domem. V dokladech z r. 1550 se připomíná, že býval zevnitř i vně pomalován zelenými obrazy. Za krále Ferdinanda I. tam zasedal městský magistrát, konaly se tu všechny důležité porady a vynášely rozsudky.

Vypráví se, že později, když byl dům přestavěn, se tu o půlnoci zjevují přízraky městského soudce v černém taláru a ostatních členů magistrátu.

Rolandův obrat

Na náměstí 4. apríla, které si dodnes zachovalo svůj původní středověký charakter, stojí kašna, kterou dal r. 1572 postavit král Maxmilián II. Její součástí je socha rytíře Rolanda, představitele svobodných stavů.

Říká se, že na Silvestra, když věžní hodiny radnice oznamují konec starého a začátek nového roku, otočí se Rolandova socha jedenkrát kolem své osy. Milenci, kterým se poštěstí spatřit tento Rolandův obrat, budou prý mít štěstí v lásce.

Chorál duchů

Františkánský kostel s klášterem patří mezi nejstarší pamětihodnosti města. Ferdinand I. zde byl roku 1526 korunován na uherského krále. Pod kostelem jsou krypty významných občanů a františkánských mnichů.

Na Štědrý den okolo jedenácté v noci se krypta rozzáří a zazní velkolepý chorál františkánů k počtu Jezulátka. Úderem dvanácté světlo samo od sebe zhasne, zpěv utichne, a teprve v tuto chvíli začíná slavnostní půlnoční mše.

Duch ztracené baronky

Z paláce barona Vaye, stojícího na františkánském náměstí, v minulém století záhadně zmizela baronka. Ve městě se povídalo, že o půlnoci je ze sklepních prostor paláce slyšet zoufalé volání o pomoc. Hraběčin duch se prý odtud ozývá v několika jazycích.

Segnerovo kolo a alchymisté

Gotický dům, stojící v dnešní Michalské ulici (čp.7), je nazýván Segnerova kurie a byl pojmenován po známém fyzikovi, který tu žil a zemřel.

Tento dům byl v 16. a 17. století údajně sídlem bratislavských alchymistů, kteří se tu pokoušeli vyrobit zlato. Jejich dům navštívil podle pověstí i císař Rudolf II.

Je historickou skutečností, že v Bratislavě pobýval svého času i slavný lékař a alchymista *Theophrastus Paracelsus*. Po jeho pobytu se však ve městě nedochovaly žádné stopy.

Bílá paní

V dnešní Jiráskově ulici č. 3 stojí Stará mincovna, historická budova, jejíž část pochází ještě ze středověku. V roce 1465 zde král Matyáš Korvín založil Academii Istropolitana, nejstarší vysokou školu v Uhrách. Později se stal majitelem budovy bohatý měšťan a po jeho smrti tu jeho rozmařilá vdova pořádala hlučné zábavy.

Za jasných měsíčních nocí, když věžové hodiny dómu sv. Martina odbijí půlnoc, kráčí prý po uzavřeném nádvoří Academie Istropolitany záhadná postava ženy v bílém. V ruce má džbán, do něhož si nabírá ze studně vodu. Dívá se prý do všech koutů a nakonec odchází směrem k bráně, za níž mizí. Nikdo ji ještě neviděl vrátet se.

Čas, který zahlazuje

Mnoho z dějů podivuhodných příběhů Bratislavy zmizelo v propadlišti času, a proto je ani neuvádíme. Pouze jedno za všechny. Sochař F. X. Messerschmidt, autor slavné kolekce 69 „charakterových studií“, bizarních hlav se šklebicími se tvářemi, žil a zemřel (1783) v bratislavské čtvrti Zuckermandel (v podhradí, které padlo celé za obět' asanaci). Když zemřel, obyvatelé čtvrti byli přesvědčeni, že jeho mrtvé tělo odnesl ďábel a že rakev připravená k pohřbu je prázdná. Proto místní kněz odmítl mrtvého sochaře pochovat. Stalo se tak až na primasův příkaz. Byl uložen na hřbitově sv. Mikuláše pod hradním příkopem, umístění hrobu však zůstalo neznámé. Roku 1941 mu na hřbitově jeho ctitelé postavili symbolický pomník, který však po válce padl též za obět' asanaci, podobně jako celý hřbitov, takže po Messerschmidtovi zanikla i poslední stopa.

Zlověstný sluha od Červeného voľa

V domě čp. 41 v Dunajské ulici se prý zjevuje přízrak zlého sluhu z bývalého hotelu Červený vůl, který stával na konci Růžové ulice. Sluha prý kdysi v hotelu okradl a zabil bohatého obchodníka s kořením a potom utekl. Po mnoha letech se vrátil do města jako boháč a koupil si zmíněný dům v Dunajské ulici. Hryzlo ho však svědomí, a tak se nakonec ve svém domě oběsil. Od té doby prý před vánočními měsíčními nocí lomoží po schodišti v těžkých dřevácích. Někdy se objevuje také v podobě černého psa.

Kamzík s poklady

Na vrchu Kamzíku (430 m) nad městem, nedaleko horské chaty, stojí mohutný strom, z jehož kořenů prý někdy o půlnoci vyšlehnou modrozlutý plamen, který však mohou spatřit jen vyvolení. Říká se, že ten, kdo plamen uviděl a začne na označeném místě kopat, narazí na ukrytý poklad.

BREKOV - hrad (Humenné)

7 km JZ od Humenného

Pán zakletý v koně

Nad stejnojmennou vsí v Zemplíně stojí zbytky hradu ze 13. století, zničeného zemětřesením v roce 1778. V hradním vrchu jsou dosud neprobádané krápníkové prostory.

Na zříceninách se prý zjevuje přízrak černého koně. Podle pověsti místní sedlák kdysi proklel hradního pána Fera Balkóczyho, aby se po smrti proměnil ve stejného koně, jakého mu kdysi pán ukradl. Když hrad zničilo zemětřesení a jeho pán pod troskami zahynul, kletba se naplnila.

BRNÍČKO - hrad (Šumperk)

9 km J od Šumperka

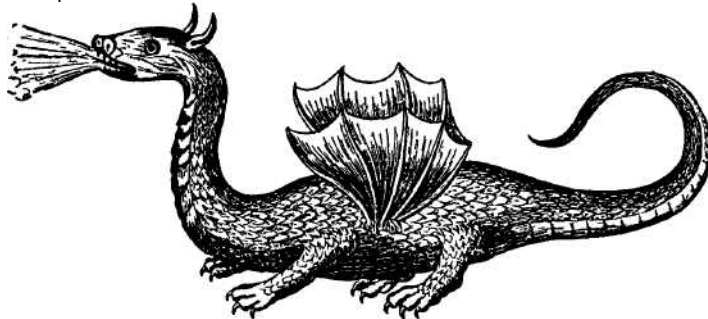
Tunkl a ďábel

Pánem na hradě Brníčku a v Zábřehu býval kdysi rytíř Jiřík Tunkl. Po jihočeském vzoru tu zakládal rozsáhlé rybníky na úkor poliček poddaných. V roce 1493 byl svými poddanými v Zábřehu ubit. Po smrti se na břehu Podhrázského rybníka zjevoval jeho přízrak zapražený do pluhu a poháněný čertem. Podle pověsti jej ze zakletí vysvobodila jeho žena, poněvadž až do svého stáří rozebírala hráze okolních rybníků a ve svých šatech je odnášela do okolí. (viz [Postřelmov](#)).

Brněnský drak

Jak brněnská radnice přišla ke svému drakovi, vysvětluje několik pověstí. Podle jedné jej sem dal dopravit Trut, legendární zakladatel města Trutnova. V jiné pověsti vystupuje místo Truta pan Albrecht z Trautenbergu. Při pobytu knížete Oldřicha v Brně draka pán z Trautenbergu daroval knížeti, a ten zase městu Brnu. Městská rada dala draka pomocí tří fetězů zavěsit v předsíni brněnské radnice.

Jiná pověst vypráví, že drak se kdysi usadil v Brně-Lišni na Slatinské skále. Všichni se ho báli, a tak byla vysána odměna na jeho polapení. Vysloužil si ji chlapík, jenž do volské kůže zašil nehašené vápno a saň tím nakrmil. Obluda vlezla do potoka Švarcavy utišit žížeň, vápno se začalo hasit a saň zcepeněla. Její kůži si měšťané na paměť této události zavěsili na radnici.

Šemberův přízrak

Každou noc přesně o půlnoci se rozlétnou vrata boskovického domu naproti minoritskému klášteru a vyřítí se odtud přízrak bývalého bučovickeho pana Šembery proměněný v koně.

Byl to proslulý divoký šlechtic. Zamklada v souboji probodl buchlovského pána Zikmunda Prašického ze Zástřizl. Vypráví se také, že spálil darovací listiny, podle kterých mělo jeho jmění připadnout minoritskému klášteru v Brně.

Na místě nešťastného souboje, před rohovým domem naproti minoritskému klášteru, se zjevoval od těch dob přízrak rytíře s krvavým mečem Šembera, proměněný v koně, jemuž z nozder šlehá oheň a stoupá dým, nese na svém hřbetě d'ábla. Ujíždí s ním ulicí před klášterní fortnu, tam se zastavuje, smutně hrabe kopytem, řičí a úzkostně pohlíží na kostel a klášter. Potom se obrátí do Koblišné ulice a uhání ven z města přes Cejl, na Husovice a k Obřanům, kde mizí se syčícím d'áblem ve své jeskyni. Sem, do této jeskyně, která se nalézá nad obřanským údolím, asi hodinu cesty od Lišně, prý kdysi chodil Šembera se svými kumpány hýřit. Dodnes se jeskyni říká Šembera nebo Šembera. Rovněž z této jeskyně každou noc vyjíždí d'ábel sedící na Šemberovi a oře s ním celý kopec, o čemž svědčí veliké vyorané kameny na vrcholu skály (viz [Bučovice](#)).

Přízrak barona Trencka na Špilberku

Podle některých pověstí sídlili kdysi na hradě Špilberku templáři a měli zde klášter. Hrad byl později přestavěn na věžeňskou pevnost a z jeho slavných věžňů se zvláště připomíná pověstný vůdce pandurů baron Trenck, který zde též zemřel. Byl pochován v kapucínském kostele, v kutně, s okovy a řetězy na rukou, jak prý si přál. Říká se, že neměl v hrobě pokoj a jeho ploužící se přízrak vidělo v chodbě před jeho celou mnoho lidí. Zjevení se tu prý objevovalo dlouhá léta.

Každý rok o svátku Všech svatých se u jeho hrobu v kapucínském kostele objevuje v noci přízrak bleďé ženské postavy. V kleče se tu modlí až do svítání a poté mizí.

Věže za templářský poklad

Dvě vysoké věže u dominikánského kostela byly prý postaveny za dar, získaný dvěma žebrařskými mnichy od přízraků templářských rytířů na Templštejně (viz [Templštejn](#))

Bílá paní v domě U sedmi Švábů

Ve starém domě v Horní ulici bývala zájezdní hospoda, v jejímž sklepení kdysi údajně zabili sedm švábských vojáků, od čehož bývalá hospoda i dům získaly své jméno.

Od těch dob se tu zjevoval přízrak Bílé paní. Kráčela zamyšleně přes velký dvůr anebo se vznášela nad stromy stojícími u studny uprostřed dvora. Spatřil-li ji někdo, postava se rozplynula. Její zjev býval vykládán jako znamení, že do tří dnů někdo z domu zemře.

Zakletý poklad na Zelném trhu

V domě č.9 na Zelném trhu, kde údajně pobývala císařovna Marie Terezie při svých návštěvách Brna, jsou hluboké dvoupatrové sklepy. Jsou v nich prý ukryty veliké zakleté poklady. Každý, kdo prý se je pokusí najít, přijde o život.

Poklad na Starých zámčích

Za tzv. Dlouhým kusem u Líšně je vrch zvaný Na Starých zámčích. Podle pověsti je tu uschován velký poklad sřežený červeným kohoutem s ohnivými očima. Mnohokrát se v místě už kopalo a byly tu nalezeny různé starožitnosti. Země v těchto místech pod kroky duní, jako by skrývala tajnou chodbu.

BROUMOV

(Náchod)

10 km SV od Police nad Metují

Pověst k nejstaršímu dřevěnému kostelíku

Nejstarší dochovaný dřevěný kostelík v českých zemích, Panny Marie pod lipami (z r. 1449), byl podle pověsti založen pohanskou pannou. Na znamení svého úplného odvrácení od pohanství upletla věnec propletený svými vlasy, který se tu donedávna ukazoval. Říkalo se, že kdo by jej byl s posměchem vzal do ruky anebo na něm něco strhl, tomu se v nejbližší době zjevilo strašidlo v předem neodhadnutelné podobě a nemilosrdně jej ztrestalo.

Přízrak švédského bubeníka

V lese mezi Broumovem a Teplicemi poblíž Pěkova se zjevuje přízrak strašidelného bubeníka, vířícího paličkami na svém nástroji. Je to duch švédského vojáka z bitvy, která se tu strhla r. 1646. Mnoho lidí jej slyšelo a dokonce hlas jeho bubnu prý předpověděl i světovou válku.

BROZANY

(Litoměřice)

9 km J od Litoměřic

Alchymistická dependance

V r 1601 získal zdejší zámek Jan Zbyněk Zajíc z Házmburku, milovník alchymie, a ihned přistoupil k jeho nákladné přestavbě. Udává se, že si tu dal vybudovat též alchymistické labororium, v němž pracovali někteří z alchymistů v jeho službách.

BRTNICE

(Jihlava)

11 km JV od Jihlavy

Poklady na Královně

V Dolní Brtnici nad Horním rybníkem se zdvihá mírný pahorek zvaný Královna. Sestává z několika kupovitých pahrbků. Stávala zde prý později zničená zemanská tvrz. V jejích zasutých sklepech jsou údajně ukryty poklady. Podle jiné verze tu stával ženský klášter, spojený tajnou chodbou s kaplí, na jejímž místě stojí nyní kostel. Později zde bylo mnohokrát bezúspěšně kopáno.

BRUMOV - hrad

(Zlín)

6 km J od Valašských Klobouk

Ohnivě spřežení

Nad městem stojí zříceniny raně gotického, původně zeměpanského hradu. Podle pověsti zde prý duch hradního pana v noci objíždí se splašenými koňmi, kterým z tlam šlehá oheň.

BRUMOVICE

(Břeclav)

13 km V od Hustopečí

Duch starého habána

V Brumovicích sídlila v 16 století sekta novokřtěnců (habánů). Vypráví se zde o starém sklepu, v němž se zjevoval duch starého habána.

Bezhlavý jezdec

Na konci vsi směrem ke Kobylí stojí na mírném návrší kamenný kříž. V tomto místě se zjevoval bezhlavý přízrak majitele panství Jezero, který za svého života zavraždil svého otce. V noci se tu projížděl na koni a zdviženou rukou ukazoval ke svému rodovému panství. Kříž tu prý stojí jako památka na zachránění místního formana, jehož koně se po zjevení přízraku splašili a forman přitom malém přišel o život.

Rostoucí přízrak

Ve sklepeních pod farním kostelem sv. Antonína Paduánského kdysi vidělo mnoho lidí strašidlo. Pozdě večer se tu zjevoval přízrak muže, tím víc se zvětšující, čím víc se blížila půlnoc. O dvanácte prý už dosahoval ke střeše kostela a pote se začal vytráčet.

BRUNTÁL

33 km Z od Opavy

Případ vampyrismu

Roku 1651 se zde připomíná krajně znepokojující aféra. Ve městě řadil vampýr a byl identifikován i jeho hrob. Povoláný kat na příkaz vrchnosti vykopanému nebožtíkovi uťal hlavu, z níž se prý přitom řinula krev. Některé obyvatele města, které bylo tehdy komendou řadu německých rytířů, tato událost tak vyděsila, že se odtud raději vystěhovali.

Zažehnávající velmistr

Od r. 1654 neomezeně vládl celému Bruntálsku velmistr řádu německých rytířů Kašpar z Ampringenu. V jednom ze starých domů na bruntálském náměstí strašil v té době přízrak křivopřísežníka. Vypraví se, že jej jedné noci za hojné účasti obyvatelstva velmistr zažehnal.

Zjevení ve Starém městě

Poblíž staroměstského hradiska u Bruntálu se zjevuje přízrak zakleté panny. Vypráví se, že si nechtěla vzít za muže vraha svých rodičů a byla jím zakleta do podoby bílého králíka. Poněvadž se dosud nikomu nepodařilo vysvobodit ji ze zakletí, zjevení se objevuje dodnes.

BŘEZNICE

(Příbram)

14 km JZ od Příbrami

Kříž nad pokladem

V oboře březnického zámku stojí kříž, pod kterým býval podle místní pověsti ukryt poklad. S jeho pomocí vyplatila majitelka zámku svého muže z tureckého zajetí.

Tajemství obrazů

V chrámu sv. Ignáce v Březnici byly nad hlavním vchodem umístěny portréty Přibíka Jeniška z Újezda v tmavém šatě s klíči v ruce, a jeho ženy, rovněž v černém, držící růži.

Rod Lokšanů, zdejších majitelů, musel po bitvě na Bílé hoře opustit zemi. Majitel březnického panství zakopal rodový poklad pod růžový keř v zámecké oboře. Když byl později zámek zkonfiskován a připadl bezohlednému Přibíkovi Jeniškovi, byl nákladně přestavěn a v té době byl založen i chrám. Nový pán se pravděpodobně zmocnil pokladu Lokšanů, čemuž se zdá naznačovat i to, že se spolu se svou ženou nechal portrétovat s atributy vztahujícími se k pověsti.

Březnická Černá madona

V kapli zámku je chována kopie roudnické Černé madony. Je zobrazena v černém rouše s bílými hvězdami. Chová Ježiška oděného v bílé roucho poseté modrými hvězdami. Madona má kolem hlavy latinský nápis *Nigra sum sed formosa filia n.* (Černá jsem, ale slíčná dcera n (azaretská)), parafrázující verš z Písně Šalamounovy – kap 1./5./1. Na zadní straně obrazu je nápis, z něhož vysvítá, že kopie byla zhotovena přímo pro krále Václava IV.

BŘEZNO

(Louny)

4 km Z od Loun

Zakletá dívka

Tak byl lidově nazýván menhir vysoký asi 135 cm při cestě z Března do Malnic. Podle pověsti jej kdysi odvezl sedlák, aby si z něho udělal u svého statku sedátko. Potřeboval k tomu dva páry koní. Kolem kamene se však v noci sbíhali psi a žalostně vyli. Sedlák byl nakonec nucen menhir vrátit na původní

místo. Tehdy mu kupodivu stačil jen jeden pár koní.

Umístění Zakleté dívky vyznačuje spolu s Kamennou pannou u Rakovníka přesný poledníkový směr.

Menhir se delší dobu povaloval v příkopu okresní silnice poblíž svého původního místa Na podzim roku 1986 byl dopraven do areálu muzea v Žatci.

BŘEZOLUPY (Uherské Hradiště)

12 km SV od Uherského Hradiště

Ďáblovly stopy na zámku

V březolupském zámku se objevuje na jednom ze schodů čas od času černá stopa a vedle na zdi otisk černé dlaně. Je to prý pozůstatek po ďáblovi, který si odtud odnesl krutého zámeckého pána. Znamení se zde objevovala i později, jako napomenutí vrchnosti, aby netýrala lid. Od té doby tu také strašilo. Teprve když byla v severním křídle zřízena kaple, zjevení ustala. Znamení čertova kopyta a dlaně se však objevovalo dále.

Zjevení na zaniklém hradě

Poblíž Březolup prý stával hrad, dnes srovnaný se zemí. Podle pověsti se v těchto místech o půlnoci zjevují přízraky dvou bíle oděných panů se smutnými tvářemi. Mlčky obcházejí místa, kde stával hrad. Jednou za sto let se tu objevuje jezdec na bílém koni, podávající mimojdoucím klíče od hradního pokladu.

BŘEZSKO (Prostějov)

17 km JZ od Litvle

Strašidla Pečené Mandy

Mezi Březskem a Hvozdem je v dolině jisté místo, zvané Spálená nebo Pečená Manda. Místní lidé se tomuto místu vyhýbají, říkají, že zde straší. V noci se tu zjevuje přízrak bílé ženy se psem.

BŘVANY (Louny)

8 km SZ od Loun

Kamenní mužiči

Poblíž vrchu Chlumu u Břvan je možno spatřit roztroušené balvany, připomínající schýlené nebo vztyčené lidské postavy. Jsou to prý lidé zkameněli za trest, že porušili náboženský příkaz a pracovali ve sváteční den. Podle pověsti zde musí setrvat i se svým pánem až do soudného dne, kdy budou vysvobozeni.

BUČOVICE (Vyškov)

25 km V od Brna

Šembera a ďábel

Majitel bučovického panství Jan Černohorský z Boskovic, zvaný Šembera, se stal protagonistou mnoha místních pověstí.

Když stavěl zámek v Bučovicích, ďábel každou noc odnosil dohotovené dílo do bažiny u Litávky. Nakonec Šemberovi nezbylo nic jiného, než založit stavbu v bažinách.

Jednou zápasil Šembera s ďáblem. Dlouho byl boj nerozhodný, až nakonec chytil ďábla za ocas a mrštil jím o stěnu tak, že ji ďáblova krev celou zastříkala. Čert skučící bolestí utekl. Jeho krev prý vsákla do zdi a nezdařil se žádný pokus vyškrábat ji nebo zabít. Ještě dnes je možno ji tam vidět, ale prý jen spravedlivému člověku. Kdo není poctivý, pro toho je zeď jako každá jiná.

Podle tradice je socha bakchanta na fontáně v nádvoří zámku zkamenělou postavou Jana Šembery, kterého tak ďábel potrestal za hříchy.

Za vsi Obřany byla v lese jeskyňka, kudy nakonec ďábel vtáhl Šemberu do pekla. Zjevoval se i po smrti v podobě ohnivého koně (viz [Brno](#)).

BUDEČ (Kladno)

8 km JZ od Kralup

Krokův hrad

Podle Hajka z Libočan zde založil roku 678 kníže Krok svůj hrad a město. Jeho tři dcery zosobňují souhrn magických praktik pohanství nejstarší Kaša nebo Kazí, v Kosmovi. *Casi* (odtud *Kazín*), představovala psychurgickou větev, tj. oddíl nižší magie. Byla zběhlá v kouzlech a čarodějnictví. Prostřední dcera Teta či Tetka (viz [Tetín](#)) symbolizovala theurgickou větev neboli magii vyšší, spočívající v komunikaci s božstvem. Zavedla prý vyzývání bohů a jejich rituál. Nejmladší *Libuše*, Kosmova *Lubossa* (odtud *Libušín*), představovala sjednocení a vyvrcholení magické triády. Vypráví se o ní, že byla nejvzdělanější, zběhlá ve všedních praktikách a spagyru (příprava léčivých směsí jak rostlinného, tak i nerostného původu).

Na Budči bylo i první středisko vzdělanosti pohanských Čech, které navštěvovala také Libuše.

BUDYNĚ NAD OHŘÍ (Litoměřice)

9 km Z od Roudnice nad Labem

Památka po templáři

Budyně nad Ohří se v některých literárních dílech připomíná jako působiště templářského řádu, stával prý tu jejich klášter. V knize *Chronik von Böhmen* z počátku minulého století je reprodukována rytina budynského, údajně templářského sloupu s letopočtem a znakem.

Útočiště alchymistů

Po roce 1583 vlastnil Budyni mecenáš věd a alchymie, pan Jan Zbyněk Zajíc. Dlouho zde pobýval známý heraldik Bartoloměj Paprocký z Hlohol. Pracovala zde alchymistická dílna a v ní i nejvýznamnější český alchymista *Bavor mladší Rodovský z Hustiřan* (1526-1600). Často zde pobýval též slavný dánský astronom Tycho Brahe.

Jan Zbyněk Zajíc z Hazmburka, prezident apelačního soudu v Čechách, byl potomkem jednoho z nejvznešenějších rodů. Měl alchymistická laboratoria na mnoha svých sídlech (*Budyně, Brozany, Mšenné, Hostinné* a v paláci v *Praze*). Vlastnil bohatou alchymistickou knihovnu a napsal též dvě díla, jejichž opisy jsou v Národním muzeu. Prohlašoval o sobě, že vydal na alchymii více peněz než císař Rudolf II. Po jeho smrti v roce 1616 se zjistilo, že prodal veškerý svůj majetek a své syny zanechal v chudobě.

Bavor mladší Rodovský z Hustiřan a na Radoslově pocházel z několika dětí. Svě jméno dostal po dědovi, o němž se tvrdilo, že byl čarodějem a uměl dělat zlato. Rodovský se nejprve zajímal o mnoha a rozličná témata a napsal řadu knih. Po sňatku s Voršilou ze Šelndorfu z jejího věna zakoupil dvůr Radostov u Nechanic, kde si zařídil i alchymistickou pracovnu. Pro dluhy však byl brzy uvržen do pražské Černé věže, odkud r. 1573 napsal prosebný list panu Vilémovi z Rožmberka. Ten jej z vězení vyplatil, ale Rodovský musel brzy tvrz Radostov prodat. Odešla od něho žena s dítětem a on nastoupil tvrdou cestu námezdného alchymisty. Pracoval v rožmberských službách a v Praze u císařského dvora.

Rudolf II. si ho pravděpodobně velmi vážil, poněvadž po jeho smrti dával vyplácet jeho synu Janovi podporu. Později se jeho majetkové poměry zlepšily a koupil dokonce dům na Příkopech v Praze, naproti Dvoru královu v místech dnešního náměstí Republiky. Svě poslední roky trávil na Budyni, kde pravděpodobně v r. 1600 též zemřel. Zanechal po sobě čtyři původní alchymistická pojednání psaná česky, která patří mezi nejvýznamnější díla světové alchymie. *Hermesova filosofie* - 1576, *Knihla o dokonalém umění chymickém*- 1585, *Řeči filosofské*- 1591, *Česká alchymie*)

Budyňský drak

Před dávnými časy žil v Ohři drak a požíral děti. Podle pověsti mu jednou hodili tele nadité nehašeným vápnem a drak zcepeněl. Byl pak pověšen na stropě radničního průjezdu. (Pověst se vztahuje k draku-krokodýlovi, jehož přivezl ze svých cest Jan z Hazmburku za vlády císaře Rudolfa II.).

Kvasnička

Na nádvoří ve výstupku arkýře v rohovém zkosení, přímo naproti návštěvníkovi vstupujícímu do areálu budyňského hradu, je umístěna pískovcová socha muže vysoká asi 80 cm, které se odedávna říká Kvasnička. Představuje sedícího starce s plnovousem, dobrosrdečného, soustředěného výrazu obličeje, se špičatou čepicí na hlavě, oděného pláštěm, který mu sahá po kolena. Je obut ve středověkých škorňích. Obě ruce má položeny před sebou. Kdysi spočívaly na jílci starodávného meče, jehož hrot byl opřen o zem. V nové době byl zkorodovaný meč necitlivě nahrazen velkým kladivem. Oči sochy hledí upřeně šikmo dolů k zemi.

Na rozdíl od výše uvedené tradice, podle pověsti Jan Zbyněk Zajíc z Hazmburku objevil alchymistickým postupem zlato. Dal z něho ulít rozmanité sochy, mj. dvanáct zlatých apoštolů a kvočnu s dvanácti zlatými kuřaty. Tyto poklady ukryl hluboko ve sklepeních budyňského paláce.

Socha Kvasničky, stojící kdysi při bráně hlavního, dnes zbouraného křídla paláce, pohlížela právě v ona místa, kde ve sklepeních bylo ukryto zlato zámeckého pána, a tak nenápadně označovala cestu k jeho úkrytu.

Kromě své funkce symbolického hlídače pokladu je socha i ztělesněním pozorného alchymisty, sledujícího za pomoci svých magických prostředků postup práce. (Socha je nápadně podobná zobrazení alchymisty na chrámu Notre-Dame v Paříži.)

BUCHLOV - hrad

(Uherské Hradiště)

13 km SZ od Uherského Hradiště

Markomanská pevnost

Traduje se, že hrad založila ve 4. stol markomanská královna Fridegilda, která prý byla prvou křesťanskou markomanskou panovnicí.

Vyvraždění templářů

Podle některých pověstí býval hrad kdysi sídlem templářů. Pripisuje se jim stavba severovýchodní mohutné věže, v níž měli svou kapli, i podzemní sklepy a tajné chodby. Podle jedné z pověstí templáři půjčili buchlovskému pánu peníze na obnovu hradu. Stalo se to v kritické době zániku řádu, kdy ve Francii už byl upálen velmistr Jakob Molay a buchlovský pán se proto zdráhal zaplatit. Nakonec pozval moravské templáře k bohaté hostině, po níž je dal všechny zavraždit. (Podle historických zpráv však templáři u nás po zániku řádu nebyli pronásledováni).

Pokoj strašidel

Mezi pozoruhodnosti hradu patří také tzv. pokoj strašidel s egyptskou mumii, lebkami a portréty zemřelých. V jednom z výklenků sídlila prý Bílá paní.

Vypráví se, že to byl duch zemřelé paní hradu Podle pověsti tu po její smrti vládl zlý správce, hrubě nakládající s vesničany. Bílá paní se mu zjevila a tak ho vystrašila, že vyskočil oknem a zabil se. Později se zde zjevovala vždy, když hradu hrozilo nebezpečí od nepřátel.

Také se říkalo, že na hradě strašili černí duchové a přízrak bývalého hradního pána, který každou noc přepočítával své peníze.

Lípa nevinny

K zajímavostem hradu patří čtvercový kámen pod tzv. lípou nevinny. Zde se kdysi konal takzvaný soud nevinny. Obviněný musel zasadit lípový stromek do země kořeny vzhůru a když se lípa ujala a kořeny se obalily listím, byl zproštěn obvinění.

Buchlov - kámen

Severně od hradu stojí osamocený balvan, který zde podle pověsti svrhnul ďábel, když se mu nepodařilo vyhrát v sázce s mlynářem z blízké vesnice. Je znám pod názvem Buchlov-kámen.

Podle jiné verze se ďábel vsadil s panem buchlovského hradu, že mu za jedinou noc přinese z nedalekého stříleckého lomu obrovský balvan. K ránu však zakokrhál kohout, ďábel už nestačil kamen donést na určené místo, a proto jim ze vzteku mrštil o zem. Kamen se přitom rozpadl na tři kusy, jak jsou zde dodnes k vidění.

Poklad na Farkače

Severně od Buchova, nedaleko Staré Huti, je kopec Frkačka. Na něm byl kdysi dávno panem blízkého hradu zakopán poklad. V noci nad ním vyskakují plamínky. Je možno ho vykopat pouze na Velký patek, o což se zatím bezúspěšně pokoušela řada lidí.

BUKOVÁ - hora

(Děčín)

15 km SV od Ústí nad Labem

Čertův most

Mohutný masiv zalesněné hory Bukové (683 m), vybíhající k Labi několika sráznými svahy byl odedávna střediskem místních bájí.

Je zde kamenný blok, podle pověsti zbyly pilíř mostu přes Labe, který zde měl ďábel za noc postavit. Vsadil se s místní stařenou o duši a nosil kameny až z vrchu Sedla nad Liběšicemi, kde se dodnes ukazuje Čertova rokle odkud kameny bral. Do kuropení však nebyl hotov, most se zřítíl a zbyl jen kamenný pilíř, jemuž se dříve říkalo také Zinkenstein.

Trpasličí poklad

Kdysi se zde zdržovali trpaslici, kteří v hoře zakopali velký poklad. Hlídá jej skalní duch, starý trpaslík samotař s dlouhým šedivým vousem. Jednou za sto let, na Květnou neděli, vychází, aby se rozhlédl po kraji. Poklad by prý mohl získat jen nevinný člověk v době kdy mocny strážce nakrátko zmizí. Místo uložení pokladu údajně označuje modry plamínek.

Rytířský skok

Jiná pověst vypráví o obrovském kusu zlata, připomínajícím svým tvarem muže s dlouhým plnovousem. Tento poklad už od nepaměti leží uvnitř Bukové. Kdysi se k němu chtěl prokopat jistý rytíř, ale zahynul pádem s koně. Od té doby se na tomto místě zjevuje jeho přízrak skákající na koni a skalní partii se říká Rytířský skok.

Zkamenělá panna

Na severním úpatí Bukové v horské rokli Koutě u Těchlovic stojí balvan připomínající ženského poprsí. Podle pověsti je to zkamenělá děvče zakleté svoji babičkou, které zde v čas mše sbíralo jahody. Dříve prý držela v ruce ještě kamenný hrnec s jahodami z kamene, ale ten jí prý ustřílel kdysi zde proslulý pytlák Gaube.

Divoký myslivec

V malé osadě Milřísku pod Bukovou a také mezi Těchlovicemi a Rytřívem se v lese v noci zjevoval přízrak Divokého myslivce se psy.

BUŠOVICE

(Rokycany)

7 km SZ od Rokycan

Fantom z Dubové hory

Poblíž vsi se zdvihá zalesněná Dubová hora. Říká se, že se zde zjevuje přízrak jezdce ve starodávném rytířském oblečení na černém koni, jehož oči svítí jako oheň a z nozder mu tryskají plameny. Zjevení je doprovázeno dvěma psy, kteří za sebou zanechávají ohnivou stopu.

Zlatá metlice na Chlumu

Na vrchu Chlumu u Doubravky vyrůstá jednou v roce zlata metlice s divotvornou mocí. O velikonicích na Velký pátek lze pomocí jejího doteku otevřít vstupy k ukrytým pokladům.

BYSTRÉ

(Svitavy)

11 km JV od Poličky

Přízrak vrchního Hoppy

Za renesančním zámek směrem k Hartmanicím leží tzv. Valpuržino údolí. V místě, jemuž se říká U lávek, se objevoval přízrak zlého vrchního Hoppy z bysterského zámku. Tento krutý a nelítostný zuřivec odtud často dohlížel na robotníky a zde také klesl zasažen bleskem. Zjevoval se tu o půlnoci, jedoucí bez hlavy v kočáře, šlehaje okolo sebe karabáčem Nakonec přízrak zažehnal novovysvěcený kněz z Hartmanic. Jméno tohoto krutého pana ještě dlouho žilo v paměti lidu a bývaly jim strašeny i male děti.

BYSTRICE NAD PERNŠTEJNEM

(Žďár nad Sázavou)

16 km JV od Nového Města na Moravě

Okolí :

Tajnosti vsi Rožné

Jižně od Bystrice nad Pernštejnem, ve vsi Rožné, žili kdysi novokřtění a jejich loch (podzemní chodba) zde spojuje několik domů v tajné sídliště i se studnou, z níž vedla podzemní chodba.

Vypráví se zde také o bývalém zlem vrchním správci, který neměl v hrobě pokoj a jeho přízrak tu v noci strašil.

Zázračná studánka

U vsi Zlatkova, jižně od Bystrice nad Pernštejnem, je ve Vejšlavinku studánka, jejíž voda je považovaná za zázračnou. Voda je údajně radioaktivní a říkalo se, že léčívá je jen tehdy, když je čirá, zkalená ale věštila smrt.

BYSTRICE POD HOSTÝNEM

(Kroměříž)

11 km SV od Holešova

Podzemní vojsko

V okolí se vypráví, že pod Hostýnem je ukryto podzemní vojsko. Často prý bylo slyšet podzemní bubnování a dusot koní. Jedni říkají, že vojsko pochází z tatarských válek, jiní soudí, že je vydržuje Matka boží hostýnská, aby chránilo Moravu před nepřáteli. Až bude nejhůř, vojsko se vyřítí z hory a nepřátele porazí.

Ohnivá panna

Na Javorníku poblíž Bystrice pod H. se zjevuje přízrak ohnivé panny. Vždy o velikonicích se proměňuje do planoucí podoby a v ústech drží zlatý klíč od truhlice se svým ukrytým pokladem. Vypráví se, že to byla marnivá a lakotná dcera pána bystrického zámku. Může ji vysvobodit jen neohrožený mladík, který jí zlatý klíč vytrhne z úst.

Poklad na Chlumu

Jižně od města se vypíná vrch Chlum, o němž se vypravuje, že v jeho nitru jsou ukryty poklady.

BYSTRĚČKA

(Vsetín)

6 km J od Valašského Meziříčí

Klenovské poklady

Nejpravděpodobnějším místem na Vsetínsku, alespoň pokud jde o ukryté poklady, je vrch Klenov. Vypíná se na ostrohu nad potokem Bystřičkou a skládá se z mohutné pískovcové skály, rozryté mnoha otvory a slujemi. V těchto přirozených chodbách je údajně nashromážděno mnoho pokladů.

Templáři na Klenově

Podle pověsti na vrchu Klenově vybudovali koncem 13. století svůj hrad Freundsberg templáři. Připomíná se pouze v roce 1308. Po zrušení řádu chátral a brzy zanikl. Stával na vrcholu kopce a dosud se horní částí skály říká Zámčisko. Dnes se z něho nedochovaly žádné zbytky.

BZENEC

(Hodonín)

10 km S od Strážnice

Poslední zámecký kastelán

Vysoko nad Bzencem je kopec zvaný Starý hrad, na němž stával kdysi knížecí hrádek, zbyly tu po něm zasuté a zapomenuté sklepy. V nich se zjevuje přízrak posledního zámeckého kastelána, hlídajícího v podzemí prastaré sudy Bzenecké lipky, určené ke korunovační hostině.

BZÍ

(Jablonec nad Nisou)

3 km SZ od Železného Brodu

Pozoruhodnosti kostela

Ke kostelu Nejsvětější trojice ve Bzi se váže několik pověstí, zvláště k jeho stavbě. Původně ho chtěli obyvatelé postavit na cestě k Alšovicím, na místě lomu. Když už byla stavba hotova, v noci se ztratil zvon. Byl nalezen kus cesty odtud, až téměř na svahu nad Jizerou. Podivná událost se prý třikrát opakovala, a tak raději stavbu rozebrali a znovu postavili na místě, které jim označil zvon.

V kostele se také nalézá na oltáři Panny Marie obraz Černé madony, pocházející z 18. století.

CIDLINA

(Jičín)

7 km S od Jičína

Černá zjevení

Ve vsi Cidlině na místě nynějších stavení č.p. 1, 21 a 28 stávala kdysi tvrz, kterou roku 1624 Albrecht z Valdštejna daroval jičínským jezuitům. Dosud se tam říká Ve tvrzi.

V noci se zde zjevují přízraky čtyř černých mužů oblečených do jezuitských kápí, sedají se stůl a po hodině se ztrácejí. O půlnoci se tu často strhl velký hřmot, jako by se na chodbách, po schodech a na půdě válely prázdné sudy.

CIMBURK - hrad

(Kroměříž)

4 km V od Koryčan

Zlatá lucerna

Ve zříceninách hradu je prý ukryt velký poklad. Je známo mnoho marných pokusů místních lidí poklad vykopat.

Pod hradem byly vyhloubeny tajné podzemní chodby vedoucí až na druhou stranu údolí, za říčku Stupačku. Vypráví se zde o chlapci, jemuž do jámy ve zřícenině spadla čepice. Vlezl za ní a v hloubce potkal starce, který mu dal vybrat z mnoha krásných čepic. Chlapec však trval jen na té své potrhané čepici. Darem dostal svítilnu, o níž doma zjistil, že je ze zlata.

Zkamenělý d'ábel

Blízko hradu pod kopcem Ocáskem je skála zvaná Kozel. Je to zkamenělý d'ábel, který kazil práci poustevníkovi, jenž se tu kdysi usadil. Stavěl obydlí ze skály a čert mu kamení odnášel. Nakonec ho poustevník zaklel do kamenné podoby.

CORNŠTEJN - hrad (Znojmo)

2 km JZ od Bítova

Dvě šlechtičny v podzemí

Z hradu, vypínajícího se nad dnešní Vranovskou přehradou, vedla tajná podzemní chodba na starý vranovský hrad. Za jakési v pověsti nespecifikované války, když Cornštejn obléhala cizí vojska, se domluvily dvě šlechtičny z hradu, že touto chodbou prchnou na Vranov. Tam však nikdy nedorazily a v okolí se vypráví, že dosud v podzemí obcházejí Cornštejn.

Sud s pokladem v hradní studni

V hradní studni je uschován velký poklad, který zde ukryl cornštejnský pán během obléhání hradu. Ten byl později dobyt, lidé povražděni a na poklad se zapomnělo. Dodnes tam leží na dně a jen na Květnou neděli vystupuje sud s pokladem až k okraji studny.

Cornštejnské mámení

V troskách hradu se zjevoval také přízrak Bílé paní. Vypráví se, že v okolí se setmělo a kolem zřícenin se rozprostřela podivná záře. Na hradbách se zjevil bílý fantom házející dolů dukáty. Když se později v těchto místech pátralo, nic neobvyklého nebylo nalezeno.

CTĚTÍN (Chrudim)

15 km J od Chrudimi

Přízraky a poklady

V lesích nablízku se zjevoval přízrak mrtvého hajného Elicha. Mezi Ctětínem a Skalkami bývala stará hruška, pod kterou sedával o půlnoci černý kocour s ohnivýma očima. Na tomto místě je údajně zakopán poklad.

CTINĚVES (Litoměřice)

7 km JV od Roudnice nad Labem

Hroby praotců

Ve vsi ležící na jihovýchodním úpatí Řípu žil a zemřel legendární praotec Čech. Udává to ve své *Kronice* Hájek z Libočan a smrt klade do roku 661. Podle téhož autora je zde pochováni kníže Krok.

Hrob praotce Čecha je podle místní pověsti v místě, kam v poledne dopadá stín špičky ctiněveského kostelíka. Jiná místní pověst jej lokalizuje do prostoru skupiny vysokých topolů viditelných při pohledu z Řípu na levém okraji obce. Konečně se také uvádí, že hrob je východně od kostela, na návrší kdysi zvaném Želiv, kde obráceno k východu slunce spočívá praotcovo tělo se zlatými zbraněmi a zlatou kvočnou s kuřaty. Legenda říká, že jej nalezne oráč, který bude v tomto místě orat s párem černých (nebo strakatých) krav.

CVILÍN (ŠELENBURK) - hrad (Bruntál)

2 km JV od Krnova

Černý román pod zříceninami

Pod troskami zříceného hradu je ukryt poklad loupeživého rytíře. Měl jedinou dceru, která se hrozila jeho krutých skutků. Po loupežnickově smrti tu žila sama a nakonec byla zakleta mezi ohavné plazy. V prostorách hradu se někdy ozývá její hlas. říká se, že hlídá zdejší poklad. Vysvobodit ji a zároveň i získat

poklad by mohl jen ten, kdo by po tří noci odolal útokům příšerných fantomatických plazů.

Morové stádo

Na hradních zříceninách bývalo občas vidět příznaky bílých pasoucích se koní, někdy i s bíle oděnými rytíři. K ránu odbíhali směrem ke Krnovu, kde se ztráceli v mlze. Stádo se zjevovalo obvykle za měsíčních nocí a v dobách, kdy kraj pustošily války, nebo krátce po nich. Věřilo se, že přináší neštěstí a mor.

ČAČHTICE - hrad

(Trenčín)

6 km JZ od Nového Města nad Váhom

Krvavá hraběnka

Roku 1602 se stal majitelem hradu František Nádasdy, manžel krvavé hraběnky *Alžběty (Ersebeth) Nádasdyové-Báthoryové*. Říká se, že když ji jednou služka česala a z neopatrnosti jí vytrhla pár vlasů, rozzuřená hraběnka ji tak uhodila, až služku zalila krev. Pár kapek dopadlo i na hraběničinu tvář. Když si je setřela, zdálo se jí, že pokožka na tomto místě zůstala svěžejší. To jí vniklo nápad koupat se pravidelně v dívčí krvi. Tak začaly na čachtickém hradě pověstné krvavé koupele, kterým padlo za obětí více než 600 děvčat z Čachtic a okolí.

Na všeobecný nátlak se roku 1610 odhodlal palatin Juraj Thurzo celou věc vyšetřit. Na hradě v Bytči se konal soud nad hraběnkou a jejími pomocníky. Dne 7.1.1611 byl vynesena rozsudek: hraběnka byla uvězněna doživotně na čachtickém hradě (†1614), její pomocnice Helena Jó a Dorota Szentesová byly mučeny a jejich těla vhozena do ohně.

Hlavní komplic Ján Ficko Ujváry byl sťat a jeho tělo taktéž vhozeno do ohně.

Hraběničiny osudy románově zpracoval a zpopularizoval slovenský spisovatel Jožo Nižnanský ve svém několika svazkovém díle *Čachtická pani*.

ČANTORYJE - hora

(Frýdek-Místek)

5 km SV od Nýdku

Spící rytíři

Mezi Těšínem a Jablunkovem je na hranici s Polskem vrch Velká Čantoryje (995 m), na němž prý kdysi stávaly pohanské modly a uvnitř jsou ukryty nesmírné poklady. Vypráví se zde také pověst o spícím vojsku ukrytém v hoře, které přijde zemi na pomoc, až jí bude nejhůře. (viz [Blanki](#)).

ČÁSLAV

(Kutná Hora)

10 km JV od Kutné Hory

Duch stavitele Štěbety

Špitální kostelík sv. Alžběty na hřbitově v Čáslavi byl údajně podruhé přestavěn z materiálu, který na jeho prvé opravě vyšetřil místní stavitel Štěbeta. Za zpronevěřené peníze si vystavěl dům, tížilo ho však svědomí, a tak se brzy rozemohl a zemřel. Od toho dne v novém domě strašilo. V noci zde bylo slyšet bolestné vzdychání a bouchání dveřmi. Někteří lidé tu dokonce viděli světlo. Jeho manželka se konečně odhodlala strávit ve strašidelném domě noc. Po půlnoci se jí zjevil duch manžela a prosil ji, aby dům dala zbourat, cihly a kamení z něho nanosila ve svém svatebním závoji ke kostelíku a dala ho znovu přestavět. Vdova učinila podle jeho přání, kostelík dala přestavět do nynější podoby a duch jejího manžela se od té doby přestal v místě zjevovat. Okolí, kde dům stál, se dlouho potom říkalo Na puštěáku.

ČASTOLOVICE

(Rychnov nad Kněžnou)

8 km JZ od Rychnova nad Kněžnou

Předzvěst smrti

Na renesančním zámku v Častolovicích se o půlnoci objevoval přízrak Bílé paní vždy, kdykoli měl někdo ze zdejšího šlechtického rodu zemřít.

ČASTROV (Pelhřimov)

10 km V od Kamenice nad Lipou

Mámení nad Louvarem

Severně od vsí je v lesích hájovna Barborka. Kdysi zde stával hrad stejného jména, nazvaný prý podle snoubenky syna hradního pána Barborky z Tučap. Vypráví se, že z barboreckých lesů jezdívá po cestě k Častrovu strašidelný ohnivý vůz řízený rytířem Ctiborem, pánem hradu. Nad rybníkem Louvarem přízraky Ctibora a jeho syna svádějí zápas. Syn ohnivým mečem zahání kočár do rybníka, v němž nakonec celé fantomatické divadlo mizí.

Zkamenělý pastýř

Nedaleko vsí je vrch Pastýřská skála (680 m). Na jeho vrcholu se tyčí vysoké skalisko, připomínající pastýře s holí a kloboukem. Podle pověsti zde zkameněl místní pastýř, když pohrdl chlebem.

ČECHY POD KOSÍŘEM (Prostějov)

10 km SZ od Prostějova

Poklad nad Hanou

Mezi městečkem Čechy pod Kosířem a Slatinicemi se táhnou hřebeny Velkého (442 m) a Malého Kosíře. V okolních vsích se traduje, že na Malém Kosíři je v zemi ukryt poklad, objevující se na povrchu země každý rok na Velký pátek, v době, kdy se v blízkých kostelích čtou pašije.

Vypráví se tu o pokusu dvou místních staříků poklad vykopat. Porušili však tradovaný zákaz a při vyzvedávání pokladu promluvili. Nato se bohatství opět propadlo do země.

ČEJKOVICE (Hodonín)

15 km SZ od Hodonína

První komenda templářů na Moravě

Zdejší tvrz, předchůdkyni pozdějšího zámku, založili templáři, kteří zde měli svoji první komendu na Moravě. Poprvé se připomíná k roku 1248, naposledy v roce 1308, čtyři roky před zrušením řádu. Prvým komturem pro Moravu byl Fridrich, jak uvádí zpráva z roku 1243.

Jezuitský poklad

V renesančním čejkovickém zámku je údajně dodnes ukryt jezuitský poklad. Podle pověsti se mniši kdysi dali raději zabít, než aby jej vydali chtivým rytířům. Poklad se prý otvírána Velký pátek při čtení pašijí a jen v tu dobu jej lze vydobýt.

Bájně vojsko v Babí hoře

V nedaleké Babí hoře spí rytíři na koních, kteří přijdou zemi na pomoc, až jí bude nejhůře.

ČEJOV (Pelhřimov)

4 km S od Humpolce

Ďábel zde zaklel ovce

Skále zdvihající se za obcí Čejovem se říká Čertovo kopyto. Podle pověsti tu kdysi pásal ovcák ovce a sedával na teto skále. Jednou, když se mu ovce stále rozbíhaly, zaklel „Čert vás vezmi“. V té chvíli ovce zkameněly, ze skály se ozval chechtot a silné dupnutí. Od té doby se na skále spatřuje otisk čertova kopyta a okolní roztroušené kameny jsou údajně zkamenělým stádem ovcí.

ČERNÁ HORA

(Blansko)

7 km SZ od Blanska

Polský šlechtic vlkodlakem

K hradu se vztahuje pověst o polském šlechtici Zikmundu Laském, který se na hradě zastavil cestou na polní tažení proti Turkům roku 1683. Zamíloval se tu do místní dívky a když se vracel z boje, chtěl ji vzít s sebou do Polska. Na den sv. Stanislava (polský národní svátek) se však mocí podivné kletby změnil ve vlka a byl také v této proměně v nedalekých lesích zastřelen.

Jeho předek se prý podílel na vraždě krakovského biskupa Stanislava a ve výroční den jeho smrti se všichni mužští potomci rodiny měnili ve vlky a řádili v lesích. Teprve Zikmundovou smrtí byla z rodiny kletba sňata.

ČERNČICE

(Náchod)

4 km JZ od Nového Města nad Metují

Planoucí zjevení v Hluboké cestě

Vpravo od silnice do Opočna, na mírném návrší na levém břehu Metuje v sousedství hřbitova a kostela, stávala kdysi tvrz. Místu se dodnes říká Hradčany. Kolem byl hluboký náhon, později zarostlý křovím. Říká se mu Hluboká cesta.

Po setmění z něho vycházel přízrak černého ohnivého psa s ohromnými rozžhavenými očima. Na mohutném ocase tahal doruda rozpálený řetěz. Říká se, že koho uviděl po klekání venku, toho roztrhal. Teprve když byl na tvrzišti postaven kříž, zjevení ustala.

ČERNILOV

(Hradec Králové)

7 km SV od Hradce Králové

Gryllovská sekta

Sedlák *Václav Gryll* tu koncem 18. století založil sektu, po něm nazvanou gryllovskou. Jeho stoupenci chtěli Grylla dosadit na trůn jako českého krále.

Nejprve ho zvolili svým panovníkem. Na svém dvoře upevnil na silný dub kolo od vozu spolu s červeným a bílým šátkem. Kolo mělo znamenat, že z rolníka se stal král, dub představoval pevnost jeho království, bílý šátek byl odznakem čistoty a bezúhonnosti a červený šátek výrazem radosti lidu. Nakonec Grylla vezli sedláci na káře do Hradce Králové jako svého krále. Po cestě byli rozprášeni a Gryll zatčen.

Václav Gryll (Kryl) pocházel z Černilova, kde se narodil roku 1738 v domě č. 96. Tvrdil, že je přírodním potomkem rodu Davidova a že jméno Gryll (Kryl) znamená vlastně král... Měl mesiášské myšlenky a hlásilo se k němu asi 50 rodníků. Později byl udán a strávil čtyři roky v blázinci. Zemřel roku 1804. V té době působil v gryllovské sektě nejradikálnější Karel Skalický, ale začátkem 19. století se sekta rozpadla.

Slavnostním způsobem se tu pálily jinověrecké knihy na hranici. Na kopci poblíž nynějšího chrámu sv. Štěpána se kolem „kacířských“ knih shromáždily děti, které musely u zapálené hranice tančit a zpívat.

ČERNOVICE

(Chomutov)

4 km JZ od Chomutova

Zmizelé poklady na Hradišti

Na vrchu Hradišti (Purberku - 594 m) jsou stopy po prehistorickém osídlení a vztahují se k němu pověsti o ukrytých pokladech. Hlídkou je strašlivý černý pes a zlato podzemních chodeb stráží nejrůznější kouzla. Na Květnou neděli prý nad nimi hoří modravé plamínky.

Vypráví se tu varianta pověsti o místním muži, který šel poklad v noci dobývat. Porušil však nařazené mlčení a poklad s rachotem zmizel v útrobách země.

ČERNOVICE

(Pelhřimov)

15 km sz od Kamenice nad Lipou

Jihočeský Blaník

Podobně jako o Blaníku se vypráví, že ve vrchu Svidníku (740 m) severně od Černovic spí svatováclavské vojsko, očekávající dobu, až bude v Čechách nejhůře. Pak prý vyjde po stříbrných schodech z hory a potře nepřátele.

V lese spočívá velký kámen, poznamenaný otiskem kopyta, kryjící vstup do podzemí. Říká se, že tento balvan může každý spatřit jen jednou v životě.

ČERTŮV HRÁDEK - hrad

(Blansko)

5 km J od Blanska

Poklady loupežníka Čerta

Ve zříceninách hradu, založeného Jakubem Čertem z Bořkova, zvaným Suchý čert, který byl znám jako loupežník, jsou prý zasypány poklady. O majiteli se vypravovalo, že se upsal ďáblu. Poklad hlídá obludný přízrak černého psa.

ČERTŮV HRÁDEK - hrad

(Prostějov)

15 km Z od Prostějova

Lýkem na ďábla

V lesích nad potokem Oklukou leží zříceniny středověkého hrádku. Žil na něm kdysi loupeživý rytíř v samých prostopášnostech. Jednou v noci ho odnesl ďábel a od té doby se zde zjevovaly hrozné přízraky.

Vypráví se tu o neohroženém kováři, který později zdejšího ďábla svázal lýkem a donutil podepsat listinu, v níž se zřekl moci nad hradem. Od těch dob zde (prý) nestraší.

ČERVENÁ LHOTA - zámek

(Jindřichův Hradec)

8 km S od Kardašovy Řečice

Rouhačské znamení

Nad nejvyšším oknem v levém křídle tohoto vodního zámku je patrný nepravidelný obrys kříže. Ani obnovované nátěry jej nezakryly. Vypráví se, že dcera někdejšího pána zámku se odcizila víře a vyhodila kříž z okna do jezera. Vzápětí ji odnesl čert a namaloval svým spárem krvavý kříž. Ve snaze zakrýt toto znamení byl zámek přebarven načerveno, a tak získal své jméno.

ČERVENÁ ŘEČICE

(Pelhřimov)

12 km SZ od Pelhřimova

Černé mše templářských přízraků

Podle pověsti založili Řečtí rytíři templářského řádu, kteří tu byli později popraveni. Ve sklepech zámku se zjevoval průvod popravených rytířů, krácejících s hlavami pod paží.

Každý rok o svátku Dušiček vycházejí z hladamorny řečického zámku všichni popravení nešťastníci a jdou v průvodu vykonat temnou pobožnost na hřbitov. Vypráví se, že paní zdejšího zámku se jednou tajně zúčastnila této černé mše duchů v kostele, byla však odhalena a málem přišla o život.

Zámek sídlem Bílé paní

V červenořečickém zámku má sídlo přízrak Bílé paní. Zjevuje se v noci s podobnými atributy, jako je tomu na jiných středověkých hradech a zámcích.

Kámen poslušný biče

Na cestě mezi Červenou Řečicí a vsí Rovné stojí kříž, pod nímž leží velký kámen, vypravuje se o něm, že se kdysi zčistajasna objevil na dvoře jednoho hospodáře v Rovném. Ten vzal bič a kámen se sám od sebe začal kutálet, až skončil pod zmíněným křížem. Podle jiné pověsti je pod křížem uschován poklad.

Magie mlýnského kamene

V Zádolí za Červenou Řečicí leží starý mlýnský kámen. Vypravuje se, že před lety u Hořepek stával mlýn. Jednou přijal mlynář do služby krajánka znalého kouzel.

Když se pak spolu nepohodli, krajánek vyzdvihl kouzelnou mocí mlýnský kámen na střechu mlýna do štítu. Mlynář měl však také praxi v černém umění, mlýnský kámen ze střechy odstranil a poslal jej za krajánkem. Kámen ho dostihl až v Zádolí a zabil. Od těch dob tu leží jako výmluvný památník.

ČERVENKA

(Olomouc)

2 km S od Litovle

Ohnivý sud

Na cestě vedoucí ze vsi k Novému Dvoru se kdysi zjevoval přízrak ohnivého sudu. Vidělo jej mnoho lidí a někteří si na něj i sáhli. Sud prý byl i při své ohnivé podobě studený. Nakonec byl zařikáván knězem a od té doby se nezjevil.

ČERVENÝ HRÁDEK

(Příbram)

2 km V od Sedlčan

Přízrak s kolečkem kamení

Původně středověká tvrz v údolí Mastníku byla v první polovině 19. století přestavěna na neogotický zámek. Patřila tou dobou panu Karabinskému, o němž se tvrdilo, že po smrti neměl v hrobě pokoj a na zámku strašil. Přízrak viděli lidé v pravé poledne jezdit s kolečkem po střeše a po hradbách. Přitom bylo prý slyšet, jak se z kolečka sype kamení.

ČERVENÝ KAMENŮ - hrad

(Bratislava-venkov)

9 km SV od Modry

Legenda o stavbě

Hrad byl postavený na příkaz královny Konstancie, manželky Přemysla Otakara I., roku 1230. Podle pověsti ho původně začali stavět na blízkém vrchu Kukle (564 m), avšak horské víly jej přenesly na dnešní místo, kde byl dobudován.

ČEŘENICE

(Benešov)

3 km od Českého Šternberka

Rituální omývání kamene

Pod návrším u potoka leží veliký kámen uprostřed prohloubený, jako by na něm někdo sedal nebo lehal. Podle pověsti jej kdysi užíval sv. Prokop jako sedátko, když se toulal v posázavských lesích. Kámen se proto těšil zvláštní pozornosti a oblibě u okolního lidu. V suchých letních obdobích chodívalo k „čeřenskému kamenu“ procesí, lidé namáčeli šátky v potoce a kámen omývali. Modlili se přitom a prosili o dešť. Do tří dnů po rituálním omytí vždy zapršelo.

ČESKÁ KAMENICE (Děčín)

16 km V od Děčína

Zámecký sedlák

Na jih od České Kamenice, na Zámeckém vrchu, se prý kdysi objevoval přízrak starého bezvousého muže v krátkých kalhotách; na nohou měl světlé boty a přes ramena šmolkově modrý plášť s tuhým koženým límcem. Říkalo se mu Zámecký sedlák. Ve tváři byl bílý jako stěna a vanul z něho nepřírozný chlad. Komu se postavil do cesty, toho brzy potkalo nějaké neštěstí. Vypráví se zde také o ukrytém pokladu.

Tajuplné okolí

Přibližně kilometr od města se vypíná romantická skalní vyhlídka Na Jehle (Nolde). Za pradávna se zde usadili trpaslici. Občas je bylo vidět, jak potajmu vycházejí skrytými chodbami pod kořáním stromů.

Traduje se, že na Šibeničním vrchu nad městem chytila kdysi místní dívka, krásná Zuzanka, v noci černého koně ověšeného pytlí peněz a přivedla ho až na náměstí, kde pekelný oř vytlačil kopytem v kameni dodnes patrnou stopu.

Divoký lovec

Cesta ze Srbské Kamenice k Filipovu a dále do České Kamenice vede kolem vysoké skály, které se říkalo Geldštejn. Pod ní je údajně zakopána válečná pokladna. V noci se tu zjevuje za zvuků Divoké honby strašlivý Divoký lovec. Býval viděn také u Krenštejnu.

Sedm sudů zlata

V Pustém zámku v České Kamenice je prý uschováno sedm sudů zlata, ale může je vyzvednout jen ten, kdo se nezalekne červené hlavy s hrozivě vyceněnými zuby, která poklad hlídá.

ČESKÁ LÍPA

10 km J od Nového Boru

Dar od Bílé paní

Na českolipském vodním hradu se kdysi zjevoval přízrak Bílé paní, vysoké bílé postavy se závojem splývajícím přes hlavu a s dvěma svazky klíčů na zlatých kroužcích.

Vypráví se zde pověst o zvonáři (v jiné verzi je to bednář), který se usadil v pustém hradu, ale nedařila se mu práce. Jeho dcera potkala přízrak Bílé paní a dostala od ní darem hromádku suchého listí. Dívka však listí odhodila. Zbývá větvička se jí proměnila ve zlato a od tohoto okamžiku i otci přálo štěstí a zdárně dokončil práci.

Původní hrad byl až na nepatrné zbytky nedávno zbořen a s ním zaniká i povědomí o této pověsti. Zachoval se pouze renesanční letohrádek, tzv. Červený dům, stojící v původním obvodu hradu.

ČESKÁ TŘEBOVÁ (Ústí nad Orlicí)

12 km SV od Litomyšle

Třebovská zjevení

Jednomu místu poblíž města se říká U Zuzany. Obchází tu přízrak ženy, která nemá v hrobě pokoj. Za svého života byla odlišné víry než okolní sousedé a mnoho od nich zkusila, až se nakonec oběsila. V těchto místech bývá slyšet charakteristické kvílení, prý Zuzanino nařikání. I blízký vrch Šklíba má souvislost s tímto nářkem. Podivné zvuky bývají vysvětlovány tak, že tímto místem mají větry „od Moravy“ volný průchod do třebovské kotliny, a tím vzniká zvuk podobný pláči.

Na hranicích třebovských pozemků, v tzv. Poukarově hájemství, byl kdysi pochován sebevrah Deml. V těchto místech bývá občasně slyšet temné volání: „Dé - ml! Dé - ml!“

Chodba se zlatým zvonem

Na hřbitově stojí románská rotunda sv. Kateřiny. Vede od ní údajně tajná chodba výšinou, v níž je ukryt zlatý zvon.

Zázračná studánka na Horách

Poblíž města leží někdejší poutní místo Hory se zázračnou studánkou a kaplí Panny Marie. Vypráví se tu o mnoha případech neobvyklého uzdravení.

Poklady na Jelenici

Na blízkém kopci Jelenici jsou prý na Květnou neděli vidět hořet poklady. K hoře se vztahuje varianta rozšířené pověsti o ženě, jež oslněna poklady zanechala tu své dítě a setkala se s ním až příští rok o velikonocích.

Huráně, duch Divoké honby

V okolních lesích se za bouřlivých nocí prohání Divoká honba, provázená zoufalými skřeky pronásledované zvěře a štěkotem vyzlat. Vůdcem štvání je prý duch Huráně, sídlící v lesní studánce.

Ornitologická kuriozita

Na zdejší radnici byl kdysi vyobrazen kohout s lidskou hlavou, s dlouhými vlasy i vousy a nasazeným čínským kloboukem.

ČESKÉ BUDĚJOVICE

148 km J od Prahy

Tajnosti klášterního chrámu

Kostel Obětování Panny Marie pomáhal prý budovat Petr Parléř v polovině 14. století. Jeho prací je zde mj. též studniční kaple. Chrám býval spojen s někdejším dominikánským klášterem tajnou podzemní chodbou. Byla obetkána řadou pověstí a její stopy zůstaly dodnes utajeny.

Jednou v noci jí procházela jeptiška a v chrámu přistihla lupiče, kteří se chtěli zmocnit klášterního pokladu. Podařilo se jí lupiče uvěznit v sakristii a přivolat pomoc, jejich podoba se údajně zachovala ve třech maskách na východním průčelí zbrojnice, zvané též solnice. Tato budova patřila ke klášteru a nalézá se na západní straně, proti vedlejšímu vchodu do chrámu.

Traduje se také, že hluboko pod kostelem je kobka, v níž je ukryt poklad. Podle místní pověsti ho hlídá ropucha. Když se chrám stavěl, pod jeho základy prý spočívala obrovská žába. Všechny pokusy nebezpečné zvíře vypudit byly marné, až teprve pomocí zaklínání zmizela a mohlo se pokračovat ve stavbě.

Na památku události byla velká kamenná žába umístěna na horní ploše boční zdi vchodu.

Na náměstíčku mezi katedrálou a děkanstvím se v noci zjevoval přízrak mohutného černého psa. Obtěžoval noční chodce, skákal jim na záda a mizel až po pronesené modlitbě.

Objevovala se tu také Bílá paní. Říkalo se, že ji může spatřit jen člověk narozený v prvou neděli po novoluní. Kdo ji uviděl, strnul hrůzou a nemohl se pohnout z místa. Bílá paní se zjevovala též v Pekárenské ulici.

Bludný kámen

Na dnešním Žižkově náměstí, asi 4 m od kašny směrem k hotelu U zvonu leží kámen, který prý má v sobě ukrytu zázračnou moc. Kdo jej bezděky překročí o deváté hodině večer, nemůže najít cestu domů. Říká se mu Bludný kámen a byl sem zasazen na paměť popravě spiklenců obviněných z vraždy.

Dávný bezhlavý jezdec

Na starých časů, kdy byly České Budějovice ještě opevněny, se věřilo, že po jedenácté hodině v noci se v ulicích zjevuje přízrak bezhlavého jezdce na koni. Pověst se vztahuje k okolí bývalého zájezdního hostince U zlatých lvů.

Zjevení ve Vítkově dvoře

Na staroměstským kostelem na Pražském předměstí stával tzv. Vítkův (Veitův) dvůr. Dodnes se z něho zachovaly jen skrovně zbytky. V noci se tu zjevoval přízrak černě oděné paní. Později se tu jednomu čeledínovi zjevila oblečená napůl černě a napůl bíle a od té doby ji zde nikdo nespátlil.

Hlaveně pušky nad pokladem

Poblíž Roudného, v Tomkově lese stával kdysi hrádek Rammschissel. Dnes se už z něho nic nezachovalo. Podle pověsti tu jeho bývalý majitel zakopal poklad a dělníky, kteří mu pomáhali, dal zastřelit. Sám pak odešel do války, ve které padl. Na Květnou neděli se v místě, kde je poklad zakopán, ukazuje zjevení hlavně pušky. Kdo ji spatří a dotkne se jí, může se zmocnit nesmírného bohatství. Musí však cestu na místo bývalého hrádku a zpět vykonat mlčky.

V okolí se vypravovalo mnoho dalších pověstí, o Bílé paní jako poselkyni smrti, různých strašidlech a ukrytých pokladech.

ČESKÝ DUB

(Liberec)

18 km S od Mnichova Hradiště

Mrtvý ponocný straší na zámku

Na zámku v Českém Dubu, přestavěném kdysi z johanitské komendy, se zjevuje přízrak mrtvého ponocného. Kdysi prý hlídal zámek a ukradl z něho peníze. Trápen výčitkami toulal se po lesích, až se oběsil. Jeho přízrak lne ke starým zdem a v noci tu obchází.

Čertova zeď

Od úpatí Ještědu se táhne podivuhodný skalní útvar, původně 28 km dlouhý, až k Bezdězu. Je to čedičová žíla vyvěřlá z pískovcového podloží. Pískovec postupně erodoval, takže skalní zeď vyvstala z povrchu země jako hráz vysoká tři až sedm metrů, skládající se z vodorovně položených hranolů. Na mnoha místech je dnes zeď přerušena. Největší výšky dosahuje u osady Smržov, dnes místní částí Českého Dubu, a říká se jí Čertova zeď. Vypráví se, že vynikla z čertovy sázky. Měl ji vybudovat za noc. To, co už nestačil po ranním kohoutím zakokrhání postavit, vysypal z pytle u vsi Světlé, a tak povstal vrch Horka.

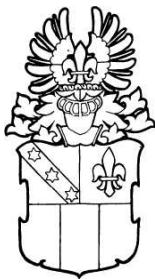
V kraji kdysi zmiňaném národnostními problémy se udržela i jiná verze, v níž se říká, že místní sedlák chtěl od sebe oddělit Čechy a Němce zdí. Pomohl při tom čert, a Čertova zeď je toho výsledkem. (viz [Bezděz](#)).

ČESKÝ KRUMLOV

24 km JZ od Českých Budějovic

Jihočeská Mekka alchymistů

Starý hrad Vítkovců se za pana Viléma z Rožmberka stal po Praze nejvýznamnějším sídlem alchymistů. Vladař rožmberského domu se rád chlubil, že vydal na alchymii více než císař Rudolf II. (přibližně 8 miliónů zlatých). Střídali se zde laboranti upřímní a vzdělaní i podaření sufléři, jak na mnoha místech dokládá Břežan v *Rožmberské kronice*. Zde u něho pracovali mj. Antonín Michal z Ebersbachu (vězněný později Petrem Vokem v bráně zámku, kde i zemřel; v křížové chodbě minoritského kláštera se dochoval jeho kamenný náhrobek z r. 1593. V Krumlově mu patřil dům v Široké ulici čp. 77, pro který je typický pěkný kamenný portál ve stylu saské renesance). Dále *Krištof z Hirschbergu*, *Jeremiáš Waldener z Greipfelsteinu* a z českých alchymistů *Bavor Rodovský z Hustiřan* a *Václav Lavín z Ottenfeldu*. (viz [Třeboň](#)).

Doktor *Václav Lavín*, později s přídomkem z *Ottenfeldu*, je totožný s Vincelasem Laviniem de Moravie, autorem proslulého díla *Traité du ciel terrestre* (Pojednání o pozemském nebi), které často citují francouzské prameny. Byl osobním lékařem posledních Rožmberků a laboroval pro pana Viléma. Titul z Ottenfeldu mu byl udělen r. 1578. Svě alchymistické znalosti získal za studií ve Francii u J. Fernela a D. Zachaira, od něhož získal prý i tinkturu, není však známo, provedl-li transmutaci. V Praze se setkal s Michalem Sendivojem. Pracoval spolu s právníkem Janem Kaprem z Kaprštejna v laboratoři Ludvíka Korálka z Těšína, bohatého staroměstského patricije. Pro Rožmberky pracoval spolu s jiným pražským měšťanem Martinem Klugerem, jenž mival v Praze přístup i do císařské laboratoře na Hradčanech. V Břežanově kronice se poprvé na krumlovském zámku připomíná k roku 1595.

Bílá paní rožmberská

Podobně jako na jiných rožmberských sídlech, zjevovala se i zde rodová Bílá paní, jakýsi archetyp všech ostatních. Dostala se tak i do Erasova díla *Des Prodiges* (O divech). Autor cituje paměti pana Viléma Slavaty, říšského kancléře, který v nich vypravuje, že Bílá paní se zjevovala nejen když někdo z rožmberského rodu měl zemřít, ale také když se měl narodit nebo slavit svatbu. V prvním případě ji bylo vidět s černými rukavicemi jako znamením smrti, v druhém s bílými, znamením radosti.

Vypráví se, že mimo zámek se zjevovala též v budově bývalé jezuitské koleje, dnes hotelu Růže, v Horní ulici. Jedno takové zjevení popisuje rektor krumlovské koleje Vojtěch Chanovský z Dlouhé Vsi v dopise z 16. 6. 1618, adresovaném abatyši u sv. Jiří v Praze. (viz [Bechyně](#), [Jindřichův Hradec](#), [Třeboň](#), [Telč](#), [Rožmberk](#)).

Šílený císařův syn

Roku 1601 prodal Petr Vok z Rožmberka Krumlov císaři Rudolfovi II. Ten zde dal internovat svého syna dona Julia, kterého měl s dcerou antikváře Strady. Šílený mladík tu zabil svoji milenkou, dceru lazebníka. Mrtvolu rozřezal podle přísného rituálu a kusy jejího těla rozházel po celé místnosti. Potom uspořádal slavnostní smuteční obřad, přičemž se dal do hrobky provázet sloužícími a duchovními v smutečních oděvech a s pochodněmi v rukou.

Pověst vypráví, že ho udávil rařešek. Po své smrti byl zčernalý a z nosu se mu spustila krev. Je pochován spolu se svojí obětí Markétkou Pichlerovou na bývalém hřbitově při klášterním kostele Božího těla a Zvěstování Panny Marie.

Hermetické symboly

Budovy na druhém nádvoří krumlovského zámku jsou z Vilémovy doby. Nesou mytologické, alegorické a biblické fresky (Vulkánus, Temperantia, Fortitudo aj.). Mezi dalšími nástěnnými malbami na zámku je možno spatřit mj. cyklus planet.

Na nároží náměstíčka Na louži a Široké ulice stojí bývalý dům Jakuba Krčina z Jelčan (čp. 54), vyzdobený nástěnnými malbami iluzivních oken a postav z roku 1570.

Bezesporu nejzajímavějším objektem, pokud jde o hermetické i úzce alchymistické symboly, je dům, jenž se nachází na Latránu čp. 53. Jde o nárožní stavení; do hlavní ulice Latránu jsou orientovány lunety, ve kterých jsou fresky (dnes bohužel značně sešlé) představující deset proměn lidského života od pacholety po starce (s podobnými výjevy se lze shledat též v Litoměřicích). Alchymistické symboly a pece provedené sgrafitovou technikou jsou v lunetách shlízejících do Klášterní uličky, vedoucí na nádvoří bývalého minoritského kláštera. Do areálu tohoto kláštera patří též křížová chodba (dnes používaná jako depozitář muzea). V jejím nádvoří je tzv. rajska zahrada s kapličkou Panny Marie Einsiedelské, v níž se nachází soška Černé Matky boží z poloviny 17. století.

ČESKY ŠTERNBERK - hrad (Benešov)

12 km S od Vlašimi

Dukáty se sypou do Sázavy

Pod hradem ve skalách byl prý ukryt poklad. Na Velký pátek, v den, kdy se otvírají útroby země, skála pukne a dukáty se sypou do Sázavy. Občas v ní lze najít kousek zlatého plíšku.

O tom, že pověst měla reálné jádro, svědčí zpřístupněná expozice tzv. šternberského pokladu, nalezeného v odlehлém hradním prostoru v roce 1971. Obsahuje mj. drobné předměty ze 17. a 18.století.

Čertův kámen

Poblíž hradu nad plynoucí Sázavou stojí temný les s vysokou skálou. Na jejím vrcholu je vidět otisk koňské podkovy. Říká se, že zde ďábel odnesl místního sedláka, který se pod skálou schoval před bouřkou. Od té doby se místu říká Čertův kámen a pověst uvádí ve své sbírce J. V. Grohmann.

ČESKÝ TĚŠÍN

(Karviná)

25 km J od Ostravy

Bizarní pohřeb Černé kněžny

Po smrti se zde zjevoval přízrak Černé kněžny, dobrotivé a lidumilné paní Kateřiny Zdeňky, manželky Emericha Forgače, pána z Trenčína. Vyprávějí se pověsti o její dobré povaze a zvláštním pohřbu. Její mrtvolu táhli ze zámku na prostém voze čtyři býci. Na místě, kde sami stanuli, byl podle její poslední vůle vykopán hrob. Brzy potom se nad ním vypínal kostel a byla založena obec zvaná Kostelec. Na oltáři se tam často zjevoval její přízrak v kněžském rouchu a v noci ji lidé vidali chodit po zámku se svazkem klíčů.

ČIČAVA - hrad

(Vranov nad Topľou)

8 km SV od Vranova nad Topľou

Kniha lži a lhářů

Nad obcí Podčičava leží zříceniny hradu, jehož majitelem býval kdysi palatin Raynold, zakladatel rodu Rozhanských. Na čičavském hradu vznikla a byla opatrována tzv. Kniha čičavská neboli Kniha lži a lhářů, do níž se zapisovaly nejnehoráznější lži i se jmény autorů.

ČÍHOVICE

(Pelhřimov)

18 km Z od Humpolce

Bílá paní konejší dítě

V Čihovicích na návsi je rybník. V kanále pod ním bývá o půlnoci slyšet dětský pláč. Prý se tu objevuje přízrak Bílé paní konejšící dítě, uložené v proutěném košíku.

ČIMELICE

(Písek)

18 km S od Písku

Nepokojný mitrovický předek

Ve vsi stojí vrcholně barokní zámek z let 1728 - 30 s nástěnnými malbami. Po smrti krutého majitele, pana Josefa Vratislava z Mitrovic (†1832), se zde zjevoval jeho přízrak. Vypráví se, že už při jeho pohřbu se strhla prudká bouřka, takže rakev museli přivázat k pohřebnímu vozu, aby nebyla živlem smetena.

Později se tu objevoval pánův přízrak v podobě černého psa, sedícího o půlnoci před zámeckou branou a celou hodinu žalostně vyjícího. Vypráví se, že nakonec byla mrtvola pána z Mitrovic vyzdvížena z hrobky a rýčem ji byla srýpnuta hlava.

ČINĚVES

(Poděbrady)

12 km SV od Poděbrad

Ohnivý muž na zvonici

V místech, kde se říká Na Jíkalce, tam, co je nyní farní činěveský kostel, stávala kdysi tvrz. Vypráví se, že zde má být ukryt poklad. Ještě dříve, než byl postaven chrám (před r. 1723), stávala tu dřevěná zvonice. Když měl někdo ve vsi zemřít, objevil se předtím o půlnoci na věži ohnivý muž a vyzváněl.

ČISTÁ (Semily)

9 km Z od Hostinného

Pověst podkrkonošských tkalců

Na čistecké Hůře (587 m) je dodnes kámen, u kterého se prý zastavil archanděl Gabriel po sázce s ďáblem, kdo z nich dříve na Hůru vyjede. Archanděl vyhranou sázkou zachránil místního tkalce s rodinou před peklem. Tkadlec prý býval pověstný svým klením.

ČISTÁ (Svitavy)

6 km JV od Litomyšle

Bezhlavé podzemní vojsko

Podle místní legendy byli zde kdysi pobiti rytíři. Odpočívají v zemi a nad místem krveprolití byl vystavěn pomník. K místu se vztahuje obdoba pověsti o svatováclavském vojsku: až bude nejhůře, bezhlaví rytíři se probudí z těžkého snu a pojedou ku Praze. Tam se spojí s blanickým vojskem a osvobodí zemi.

ČIŽICE (Plzeň-jih)

12 km J od Plzně

Ďábel tu zanechal vizitku

Na levém břehu Úslavy v Čižicích (proti parcele Podnivej) se nalézá obrovský žulový balvan se stopou, kterou tu údajně zanechal ďábel, když tudy kdysi procházel.

DAČICE (Jindřichův Hradec)

30 km V od Jindřichova Hradce

Templáři a kamenná ruka

Ve městě stojí Starý zámek se znakem Albrechta Krajiře z Krajku. Tento palác byl dostavěn r. 1579. Přesto se udržuje pověst, že byl kdysi obydlím templářů. Traduje se, že ve sklepech byla zazděna kamenná ruka, ukazující k ukrytému pokladu.

Černý muž

Odedávna se v Dačicích říkalo, že v několika domech na Horním náměstí straší. Před starou školou se před půlnocí otvírala země a z hrobu vycházel přízrak velkého černého muže. Pokaždé ze sebe shodil černé šaty, oblékl hnědé a rychle kráčel na Horní náměstí.

Pověst vypráví o neohroženém vězníku Papežovi, který jednu záhrobní šaty schoval u sebe na věži a když se přízrak na něho sápal, rychle zvonil půlnoc. V té chvíli se zjevení rozpadlo na prach. Vězník tak přízrak vysvobodil ze zakletí a strašidelná zjevení ustala.

Přepodivné čarování

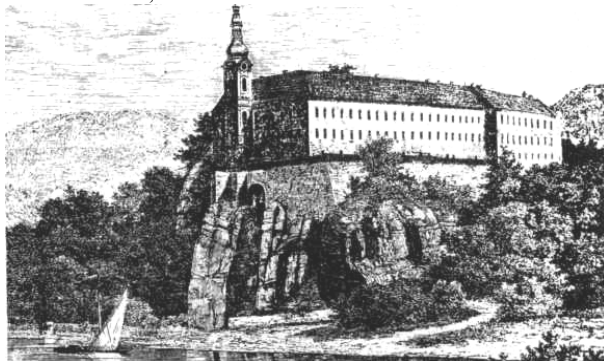
V kronice města Dačic stojí tento zápis: „Bylo to roku 1797, když Ján Leixner v starém haraburdí na půdě našel čarodějnickou knížku. On v ní četl divné kousky; mezi jinými taký, kterak se může člověk neviditelným, malým, velkým a i tak pevným udělat, že žádná sebedrudší střela neublíží mu. Na Velký pátek mezi pašijemi šel Leixner na kopec Františkánů (u tří křížů). Tam dělal hokuse pokuse, jak v knize stálo, pichl se do prstu levé ruky a pravé nohy, krví vytřel pistoli, pak zas rebentil z knihy, nabil ji kul-kou, klna sobě před třemi kříži, počal zlé duchy zaklínati, přepodivně kříže dělati a když s tou komedií hotov byl, vzal pistoli, chtěje pevnost čarodějnou, ceremonií nabytou zkusiti, namířil k srdci, bác spustil, padl, ostal tak pevným, že nikdy více nevstal.“

Pastýřská stěna

Na této výšině nad Labem se objevovalo zjevení obrovského ovčáka se stádem ovcí. Držel v ruce světélkující hůl a někdy i zpíval. Na místě, kde se zjevoval, je prý ve skále ukryt poklad.

Čertův kámen

Ďábel prý kdysi závodil s mlynářem o jeho duši. Utíkali s velkým kamenem a mlynář vyhrál. Tam, kde rarach kámen ve vzteku odhodil, se dosud říká Čertův kámen.

Bílá paní na Kvádrovci

Na pravém břehu Labe, severně nad městem, se tyčí vyhlídkový vrch Kvádrovec (Stoličný vrch), středisko mnoha starých bájí a pověstí.

Vypráví se, že se zde zjevuje přízrak Bílé paní. Kdysi prý býval Kvádrovec sídlem obrů a trpaslíků a je zde také ukryt poklad.

Sídlo skřítků bývalo prý také v Bechlejovicích, cestou k Chlumu se ukazovala Trpasličí jeskyně. Další jejich sluj byla na předměstí Loubí, asi uprostřed vycházkové cesty na Kvádrovec, v lese. Byla to jeskyněka tak malá, že se do ní stěží vešel jeden člověk. Palác skřítků měl být také na Zvonovém kameni poblíž vrchu Klobouku, v němž skřítkci hlídají ukryté zvony.

Podzemní chodba

Na Kamenném vrchu (432 m) nad Ludvíkovicemi stával podle pověsti hrad, který se jednoho dne i se svými obyvateli propadl do země. Děčínský zámek s ním byl údajně spojen tajnou chodbou. Její východ měl být v Loretánské kapli nad děčínským náměstím, k níž z jižní a severní strany vedou tři stupně.

Vyprávělo se, že na místě bývalého hradu je zakopán poklad a v noci kolem bloudí přízrak Bílé paní, bývalé manželky hradního pána.

Poklad křížáckého rytíře v Oldřichově

Ve Windrichově lese v Oldřichově je prý zakopán poklad křížáckého rytíře. Na Boží tělo se země otvírá a bohatství je možno vynést. Pověst vypráví o rytíři Wolfgangovi, který se vrátil z křížové výpravy zasmušilý. Jeho žena se tajně dozvěděla, že manžel ubil dva Saracény a ve sklepě má ukryt jejich poklad. Po rytířově smrti dala poklad vynést a zakopat v lese.

DĚDICE

(Vyškov)

31 km SV od Brna

Pantofle obrů

Kdysi stavěli na Moravě obří hrad. Jeden z nich si vysypával hlínu ze svých pantofli, a to jsou dosud viditelné stopy na dědických Podělkách směrem k Drnovicím.

DĚŠENICE

(Klatovy)

4 km JV od Nýrska

Veselá věda

Trosky věže kostela sv. Mikuláše má na svědomí místní rolník, který k pluhu místo dobytka přivázal párek hus. Ty se vznesly s pluhem i sedlákem a urazily špicí kostela.

DĚVIČKY (MAIDBERK) - hrad

(Břeclav)

8 km S od Mikulova

Zkamenělé dívky

Před hradem stojí tři skalní útesy. Jsou to podle pověsti zkamenělé dívky. Odtud pochází i název hradu Děvičky, Divčí hrady nebo Maidenburg. V jedné z pověstí to byla tatarská princezna a její družky, v jiné tři dcery pána hradu Arnulfa, které chtěl zneuctit ďábelský Trabaccio, v jiné opět tři neposlušné zámecké dcery zakleté svojí matkou. Za tichých nocí se od těchto kamenů ozývá tichý nářek.

Bílé paní

V noci obcházejí kolem hradních zřícenin přízraky dvou bíle oděných postav. Když spatří člověka, s výkřikem prchají na Děvičky, v jejichž troskách mizí. Podle legendy jsou to dcery hradního pána, které po švédském vpádu roku 1645 byly zasypany v podzemní chodbě. Tato chodba údajně vede z hradu až pod kostel v Dolních Věstonicích, jiný podzemní vchod na Děvičky býval prý i ze sklepů v Pavlově, nebo z „panského dvora“ (nyní objekt JZD) ve Strachotíně. Před druhou světovou válkou se na obě Bílé paní dokonce vypravili i místní odvážlivci s klacky a řetězem, aby je chytili a odvedli do vesnice. Nikoho však nenašli. Nyní se Bílé paní už dlouho neukázaly.

Pálavský poklad

Pod hradem je prý ukryt zlatý poklad, hlídáný velkým černým psem. Podle pověsti jej uviděla jedna žena z Pavlova, žnoucí pod Děvičkami travu Rozprostřela plachtu a srpem do ní nahrnula zlato. Pes ji však kousl a ruka ihned zčernala. Zvonilo právě poledne. Spolu se psem v zemi zmizelo i zlato kromě toho, co bylo na plachtě. Od té doby měla žena ochrnutou ruku.

DEVÍN - hrad

(Bratislava)

8 km Z od Bratislavy

Přízrak černé kozy

Na devínské Kobyle (514 m) v místech, kde stával prastarý hrad, zmiňovaný už r. 864 v letopise fuldského kláštera, se za temných nocí zjevuje přízrak černé kozy. Je to jedna ze dvou dcer hradní paní, která se kvůli své hašteřivosti proměnila v černou kozu. Dodnes prý obchází kolem hradu a hryže jablonoňové listí.

DĚVÍN - hrad

(Česká Lípa)

2 km JV od Hamru

Divoký kanec se zlatým klíčem

Jednou za sto let se zde zjevuje přízrak zakletého rytíře v podobě divočáka, nesoucího ve svých klech zlatý klíč. Před mnoha lety býval panem hradu a utrápil k smrti mnoho lidí, kteří ho prokleli. Po své smrti bloudil lesem pronásledován stínem jedné ze svých obětí. Jen málokdy se mu podaří zůstat sám. Pouze tuto chvíli může využít ke svému osvobození. Kdo by mu pomohl, tomu by se otevřelo podzemí hradu se všemi ukrytými poklady.

Podzemní chodba

Z hradu údajně vede podzemní chodba až do kostela sv. Víta v Osečné.

DÍVČÍ KÁMEN (MENŠTEJN) - hrad

(Český Krumlov)

4 km S od Zlaté Koruny

Zjevení a poklady

V zasypáných sklepeních hradu jsou prý uschovány velké poklady. Hlídá je král trpaslíků s dlouhou šedivou bradou. Vždy na jaře opouští svou podzemní skrýš a cele léto bloudí po zpuslém hradě. V té době se také často ukazuje lidem. Obyčejně sedává na omšelém balvanu srázné skaly vyčnívající nad Brložským potokem a silně kýchá. Kdo prý ho po každém kýchnutí uctí tradičním pozdravem, tomu se odmění poklady. Kdo se mu však posmívá, tomu se pomstí.

Vypraví se také, že v noci se na zříceninách zjevují přízraky zakletých rytířů.

DIVIŠOV

(Benešov)

9 km S od Vlašimi

Čertova pec

Nedaleko od Čenska, lesní samoty blízko Divišova, je v zemi dlouhá chodba. Je prý to tajná chodba vedoucí až do zámku Šternberků, vystavěná za Žižkovy doby. Podle pověsti v ní d'ábel pekl brambory a odtud přišla i k svému jménu.

DLAŽKOVICE

(Litoměřice)

8 km JZ od Lovosic

Zjevení v kostele

Ve zdejším kostele sv. Václava bývalo o půlnoci vidět světlo. Říkalo se, že tam slouží mši duch porvnilého kněze spolu s dvěma velkými černými psy.

Zakopaný menhir

Ještě počátkem tohoto století stával asi 500 m od rozcestí zámecké cesty a silnice vedoucí do Lháně menhir. Později byl prý místními sedláky zakopán Na místě, kde pravděpodobně leží, stojí dosud v porostu akátu železná boží muka.

DOBEŠOV

(Nový Jičín)

17 km SZ od Nového Jičina

Drak létající za měsíčních nocí

Poblíž žil kdysi drak. Lidé ho zde vídali létat, zvláště ke konci roku. Údajně měnil podobu, takže se jeho popis lišil od jednoho pozorování k druhému od okřídleného hada až k ohnivému sloupu.

DOBRÁ VODA

(Havlíčkův Brod)

4 km V od Světle nad Sázavou

Režná paní

Zjevoval se zde přízrak ženy, které se říkalo Režná paní. Podle rady čarodějnice prý kdysi zasíla len a z něho si ušila košili, kterou neustále nosila na sobě. Všechno se jí proto dařilo, zbohatla a byla krutá k sousedům. Beztrestně přenášela i své mezníky na cizí pozemky. V dobrovodských lesích je prý zakopán i její poklad.

V poledne a o půlnoci chodí po lese, od mezníku k mezníku, a vzdychá. Nejčastěji její možno spatřit na Panině louce nebo u Turkova palouku. Může ji však spatřit jen člověk narozený v prvou neděli po novoluní.

DOBRÁ VODA

(Katovy)

3 km J od Hartmanic

Zázračná Vintířova studánka

O kapliče sv. Vintíře (Günthera) a studánce u ní se vypráví mnoho pověstí. Sebral a zapsal je sušický děkan K. F. Rosacinus již v 17. století V kapli visí divotvorný obraz sv. Vintíře, jenž několikrát převezl jinam, vždy se přes noc nevysvětlitelně vrátil zpátky. Pramen, který vyvěrá u kaple, je odedávna zván - podobně jako na mnoha jiných místech - Dobrá voda a vypráví se o mnoha případech jeho zázračného působení na nemocné. Od něho dostala své jméno i osada.

DOBRÉ

(Rychnov nad Kněžnou)

8 km JV od Dobrušky

Fext v kostele

Ve vsi Dobrém v Orlických horách stál v kostele ve výklenku u schodiště na kůr fext. Byl prý to bývalý doberský rychtář, který za třicetileté války statečně bojoval proti Švédům.

DOBROMILICE

(Prostějov)

17 km Z od Kojetína

Zkamenělý Modrovous

U sakristie farního kostela leží kámen, o němž se vypravuje, že je to zkamenělý pán dobromilického zámku, který zabil své dřívější manželky a jejich těla zahrabal ve sklepení zámku. Během snatku s třetí ženou ve zdejším kostele zkameněl.

DOBRONICE U BECHYNĚ

(Tábor)

6 km SV od Bechyně

Kámen lhář

V řece Lužnici poblíž vsi leží kámen, na němž jsou vidět vyryté čertovy drápy. Staří voraři jej nazývali kámen-lhář. Je pozůstatkem po čertovi, který se tu vsadil, že z Říma přinese kámen dřívě, než ve zdejším kostele Panny Marie kněz doslouží mši. Sázkou prohrál, a tak mrštil kamenem do koryta Lužnice. Poněvadž lhal, je kámen takto nazýván. (viz [Praha - Vyšehrad](#)).

DOBROŠOV

(Náchod)

3 km JV od Náchoda

Zlato hlídané trpaslíky

Nad vsí se zvedá stejnojmenný kopec (640 m) se skálou, o níž se vypráví, že se na svatojánskou noc otvírá a uvnitř jsou ukryty velké poklady zlata střežené trpaslíky.

DOBROVICE

(Mladá Boleslav)

8 km JV od Mladé Boleslavi

Ohnivý půlnoční jezdec

Poblíž města a v blízkém lese se zjevuje přízrak zlého vrchního, který tu kdysi zle utiskoval lid. O půlnoci projíždí na silném koni, jemuž z nozder srší jiskry. Je zahalen v černý plášť, do čela má vtisknut třírohý klobouk a na ramena mu splývá paruka.

DOBŘENICE (Hradec Králové)

14 km JZ od Hradce Králové

Bílá paní

V zámeckém parku v Dobřenicích poblíž rybníka se v noci zjevuje přízrak Bílé paní. Bývá slyšet šustot šatů a potom se tajemný zjev ztrácí v houšti.

Dobřenický poklad

V lese mezi Dobřenicemi a Rohoznicí je nad bažinou zvanou Klechtánky hradiště se zřetelnými valy a příkopem. Tam je údajně zakopán velký poklad. Podle několika verzí místních pověstí zaplatilo za snahu poklad vykopat pár odvážlivců životem.

DOBŘÍŠ (Příbram)

16 km SV od Příbrami

Zpívající strážce pokladu

Na východní straně města, od rybníka Papeže podél Koryta k Hutškému rybníku, se zvedá návrší zvané Vargač. Stával zde kdysi královský hrad, z něhož dodnes zůstaly jen některé fragmenty přestavěné na sýpku. V podzemí zde hlídá černý rytíř v tmavém splývavém pláští nesmírné poklady.

Za jasných úplňkových nocí, když zámecké hodiny odbijí půlnoc, otvírají se dveře hlubokého sklepení pod starým purkrabstvím a z údajně templářské hrobky vychází zahalená postava černého rytíře s mečem po boku a s velkým červeným křížem na prsou. Prochází malým hradním nádvořím až na vargačské návrší směrem k zámku, usedne na vyčnívající skálu nad rybníkem, rozhalí plášť a hraje na loutnu podivně staré zpěvy. Později zmlkne a jen vzdychá. Z podzemí se ozvěnou nesou zvuky pohřebních žalů. S úderem jedné vše mizí.

Přízraky templářů

Podle některých starších pověstí zde měli sídlo templářští rytíři. Dvě starobylé budovy na Vargači mají být pozůstatkem jejich dávného kláštera. Vedla odtud tajná chodba až na Oboru. Za noci se zde zjevují přízraky rytířů a smutně bloudí místy svých dřívějších modliteb.

Čertův most

V zadní části dobříšského parku, poblíž místa Na vyhlídce, se klene přes úzké údolí omšelý můstek zvaný Čertův most. O tomto místě se vypráví, že tudy kdysi převáděl d'aběl ševče a nechal přes údolí padnout mohutný kmen. Později zde byl postaven kamenný most, jemuž na paměť události zůstalo staré jméno.

Bílá paní

Jihozápadně od Dobříše poblíž silnice k Rosovicím stojí na pravé straně lesa kaplička sv. Anny. Kdysi tu býval rybníček, u něhož se zjevoval přízrak Bílé paní. Častokrát byla také spatřena na korytské hrázi, v Lipech a ve Višnickách, na papežské hrázi i na oborské cestě.

Poblíž Mokrových Vrat leží velký kámen, dnes již celý zčernalý. Říká se tam však stále U bílého kamene. Také zde se zjevovala Bílá paní. Poblíž kapličky sv. Anny, v místech U dubu, nebo také U obrázku, se zase zjevoval přízrak ohnivého psa.

Podzemní vojsko ve Vartě

Nad Skalici ční vrch Varta, dávné strážíště pobočné větve obchodní stezky mezi Čechami a Bavorskem. Vypráví se, že ve vrchu je ukryto podzemní vojsko hlídající poklady.

Ohnivý kočár tažený čerty

V dobříšském okolí se zjevuje ohnivý kočár tažený čerty s příznakem bývalého zlého správce panství. Ten dal kolem dobříšského zámku postavit zeď z tvrdě vymáhaných pokut. Mezi jedenáctou a půlnocí jezdí strašidelné zjevení po polích v okolí a nakonec mizí v rybníce.

DOKSY (Česká Lípa)

18 km JV od České Lípy

Nešťastná Bílá paní přináší štěstí

Na renesančním, později barokně upraveném zámku v Doksech se zjevuje přízrak Bílé paní. Objevuje se o půlnoci, prochází komnatami a za temných nocí vychází i do parku.

Za svého života se jmenovala Alžběta a byla manželkou Kristiána Valdštejna. V mládí bývala uznávanou krasavicí. Později se její jediná dcera utopila v zahradní nádržce v zámeckém parku. Alžběta od té doby chřádlá a brzy ji pochovali. Říká se, že kdo se s ní setká, tomu přinese štěstí.

Ďáblovy pozůstatky v Máchově jezeře

Dva ostrůvky v Máchově jezeře (na jednom z nich stával tzv. Myší hrádek obestřený pověstí) jsou prý pozůstatky po ďáblovi, jenž tudy nosil balvany z Jestřebí na Bezděz.

Podle pověsti se kdysi spřáhl mlynář ve Starých Splavech s ďáblem. Když si ve stanovenou dobu pro něho čert přišel, domluvil se, že se rozhodne podle toho, kdo z nich za jedinou noc navrší vyšší kopec. Mlynář dostal od staré babice kouzelnou zástěru, s jejíž pomocí sázku vyhrál. Když pekelník nesl od Jestřebí dva poslední obrovské balvany, zakokrhal kohout a ďábel je pustil do jezera, kde jsou v podobě ostrovů vidět dodnes.

Čertova skála u Černé louže

V lese pod vrchem Šedinou mezi Chlumem a Doksy ční pískovcový masív zvaný Čertova skála. Vypráví se, že tudy kdysi jel z trhu v Doksech lakotný sedlák z Chlumu. Když jeli lesem, zvonili právě poledne a čeledín zastavil, aby se pomodlil. Sedlák se rozkřikl, ať jede ke všem čertům, a tu se koně rozběhli proti skále, která je pohltila s vozem a sedlákem. Od té doby se jí říká Čertova skála a dodnes jsou vidět vytažené koleje od bryčky, které k ní vedou.

DOLNÍ BŘEŽANY

(Praha-západ)

17 km J od Prahy

Sto kroků k pokladu

Velký poklad pana Kryštofa Želinského ze Sebzuzína, bývalého místokancléře Království českého za císaře Rudolfa II., jenž vlastnil zámek v Dolních Břežanech, spočívá poblíž, v bývalém rybníce v Hodkovicích. Po Bílé hoře jej tam uschoval sám majitel. Rybník byl později zavezen, avšak poblíž dosud stojí kaplička sv. Anny, od níž sto kroků na sever - jak se traduje - má být poklad ukryt.

DOLNÍ DUNAJOVICE

(Břeclav)

5 km JZ od Dolních Věstonic

Tieffenbachovo zvonění

Říká se tak vyzvánění na počest hraběte Rudolfa Tieffenbacha, jenž kolem roku 1630 daroval obci listinu, jež rušila robotu. Jednou se místní konšelé rozhodli tento zvyk zrušit, ale zvony se údajně rozezněly samy od sebe a nevysvětlitelně se otevřely skříně s obecními glejty. Od té doby se opět zvonilo a obyčej zanikl až v tomto století.

DOLNÍ KOUNICE

(Brno-venkov)

8 km JV od Ivančic

Pozůstatky umučených v tajné chodbě

Pod hradem v Dolních Kounicích vede útroby kopce šikmo dolů dlouhá podzemní chodba, končící až u hladiny řeky Oslavy. V bočních výklencích lze prý dodnes spatřit v hlíně kosti lidí, umučených před staletími v příšerné díře.

Stával zde klášter Rosa Coeli, založený roku 1181. Byl vypálen husity. Po jeho zániku se zde rozšířily četné náboženské sekty: novokřtění, valdenští a Čeští bratři.

DOLNÍ ŽANDOV (Cheb)

15 km JV od Chebu

Pověsti zbořeného hradu

Tři kilometry severně od obce stával hrad Boršov (Borschengrün). V jeho okolí se za bouřlivých nocí prohání Divoký lovec. Je to údajně zakletý kastelán hradu. O jiném purkrabím Boršova se říká, že byl ze žárливosti zavražděn na cestě vedoucí jižně od hradu směrem k Dolnímu Žandovu. Bývaly zde zbytky kostelíka, který na tomto místě vystavěl Jindřich z Plavna. U něho se občas zjevuje přízrak černého muže se psem, který skáče lidem na ramena. Z hradu prý vedla tajná podzemní chodba do protějšího kopce a v ní má být uschován poklad.

Bydliště slepého mládence

Traduje se, že v Dolním Žandově bydlel onen „slepý mládenec“, který Karlovi IV. prorokoval osudy českého království.

DOLNÍ ŽLEB (Děčín)

8 km S od Děčína

Podmínka černého rytíře

Kdysi prý tu stával hrad černého rytíře. Podle pověsti si přivedl nevěstu z okolí a měl s ní dítě. Žena se však trápila a toužila vrátit se domů. Rytíř, který byl nejspíš ve spolku s ďáblem, se proměnil v myslivce a slíbil, že ji z hradu odvede. Nabízel jí, aby šla a neohlédla se. Vtom začalo plakat dítě, které musela v hradě nechat. Žena se obrátila a spatřila přízrak černého rytíře. Mrštil dítětem z Čertovy stěny a nakonec tam shodil i jeho matku. Hrad se prý potom s rachotem propadl do země.

Nešťastné zjevení

Za noci se tu zjevuje Bílá paní přepásaná černou stuhou, s dětskou hlavičkou pod paží. Je prý ji možno spatřit pobíhat po dolině a žalostně kvílet, zvláště pod Čertovou stěnou, u skály zvané Jeptiška. Pověst praví, že komu se jí podaří vysvobodit, tomu ukáže vchod do podzemního hradu, ukrývajícího poklady.

DOMAŽLICE

37 km SZ od Klatov

Tajemství Dmoutu

Jihozápadně od města se táhne vysoký lesnatý hřbet zvaný Dmout (Ermout). Hřbet končí srázně nad vsí Havlovicemi. Na tomto výběžku, nejvyšším místě celého hřbetu (580 m), stávalo staré hradiště a dodnes tu lze pozorovat obrovské roztroušené balvany. Místo se nazývá Zámek nebo Na zámku.

Vypravuje se, že odtud vedla tajná podzemní chodba, dnes už polozaspaná, ústící do věže hradu na Chodském náměstí a do sklepa rohového domu, proti kostelu Nanebevzetí Panny Marie augustiniánského kláštera. Chodský hrad i tento dům stávaly již ve starých dobách uvnitř města za hradbami. V chodbě je údajně ukryt obrovský poklad. Vrch Zámek je od hradu vzdálen asi tři kilometry.

Ríká se, že také na Zámku je ukryt poklad. Hlídá jej kruh přízračných mlčenlivých starců, sedících kolem ohně - zlata.

Skalníkovo díra

Pod hřbitovem U svatých, na bývalém Dolním předměstí, se ukazovala takzvaná Skalníkovo díra. Bylo to prý doupě skalního skřítka. Každou noc odtud vyjížděl na hořícím pometle do vsi Havlovic k čarodějnicí, která byla ve spolku s ďáblem.

Jiné doupě měl na vrchu Škarmani na severovýchodním konci Domažlic, kde se kdysi začalo s dolováním zlata a stříbra. Po hornících zbyla jen jeskyně na dně zalitá vodou. Její vchod je rozdělen mohutným skalním pilířem na dva vstupy. Také jeskyni se říká Skalníkovo díra. Skalník je prý duch hodný k chudým, ale nepřívětivý všem, kdo nabylí bohatství podvodem. Bylo ho tu možno spatřit o svátku všech svatých a na Dušičky.

Zjevení kočáru se zakletým zemanem

Na Smolově, východně od Domažlic, stoupá silnice do Kouta. V místech, kde je největší stoupaní, se říká Na kočárku. Nazývá se tak proto, že se tu v noci zjevoval přízrak černého kočáru se zakletou duší místního zemana.

Poutní Vavřineček

Na Veselé hoře či Vavřinečku (582 m) jižně od města stojí barokní kostel sv. Vavřince, místo kdysi proslavených poutí.

DOMOUŠICE

(Louny)

15 km JZ od Loun

Strašidlo Umrličího lesa

Poblíž vsi se rozkládá les zvaný Vorany nebo též Umrličí les. Kdysi v něm totiž pochovávali oběti moru. Vypráví se, že tu o polednách straší přízrak myslivce. (viz [Kounov](#))

DOUBRAVA

(Karviná)

4 km Z od Karviné

Poklady v loupežnickém zámku

Na výšině nad řekou Olší stával kdysi loupežnický zámek a na úpatí hory zakopávali loupežníci své poklady. Vypráví se zde o marných pokusech karvinských měšťanů poklady vykopat.

DOUBRAVČICE

(Kolín)

8 km JZ od Českého Brodu

Tajnosti Starých zámků

Jižně od vsi stávalo kdysi prehistorické hradiště a později slovanské opevněné sídlo. Ve středověku zde byl zbudován hrad Šember, patřící skalickým mnichům. Místu se říká Šember, Na zámkách anebo Na starých zámkách.

Vypráví se, že ze Zámků vede tajná chodba do Kostelce nad Černými lesy. V ní je údajně ukryt velký poklad šperků a drahokamů. Na Velký pátek se tu zjevuje přízrak mužíčka s pytlek plným dukátů, jímž ustavičně třepe.

Občas je zde možno spatřit též přízrak černého kočáru taženého dvěma páry vraníků. Sedí v něm dvě zamklé kněžny v černém sametu.

Byl zde také kámen zvaný Ženská. Kdysi na tomto místě utancovaly lesní žinky hoča k smrti a od té doby tam stál kámen v lidské podobě.

J. V. Grohmann ve svých *Českých pověstech* vypravuje, že na severním výběžku zříceniny Šemberku sedává ďábel a hraje na dudy.

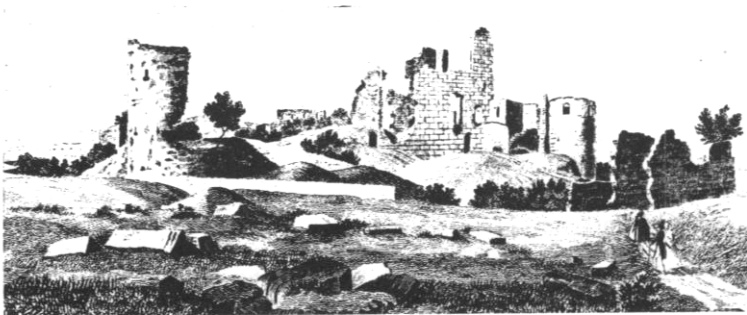
DOUBRAVSKÁ HORA - hrad

(Teplice)

2 km V od Teplíc

Čarovná růže

Ke zříceninám hradu i k celé hoře se váže mnoho pověstí. Kdysi tu prý bývalo pohanské obětiště. Později tu sídlila mocná čarodějnice. Podle jiné pověsti lze na svazích hory objevit, ale jen jednou za sedmkrát sedm roků, květ čarovné růže, schopné zrušit prokletí hradu i Doubravky, dcery pohanského žreče, podle níž byla prý hora pojmenována.

Kámen čarodějnice Vely

Pod Doubravskou horou na poli, u silnice mezi Teplicemi a Drahkovem, leží velký bílý křemenný kámen obrácený k západu. Jsou na něm vyryty tři žlábký. Svými spáry je vyrýpla zlá čarodějnice Vela (Běla), sídlící na hradě, čekajíc tu na lidskou oběť. (viz [Kyšperk](#))

Podzemní chodba

Z hradu údajně vede podzemní chodba na hrad Chlumec či na Supí horu. Tudy prý prchali obyvatelé Doubravské hory v nebezpečí.

Tajemný jezdec

V nitru hory už 700 let spí tajemní rytíři. Čekají na chvíli, až bude lidu v Čechách nejhůře, aby mu přišli na pomoc. Potůček na úpatí bývá často zkalen odpadem z koníren uvnitř hory. Na stráni leží kameny, v nichž se spatřují vytlačená kopyta koní.

Houru před půlnocí se zjevuje u brány, jež zůstala z původního hradu, tajemný jezdec, nesoucí svou hlavu pod paží. Ujíždí pak cestou přes Černý rybník na Supí horu.

DOUDLEBY NAD ORLICI

(Rychnov nad Kněžnou)

4 km JV od Kostelce nad Orlicí

Přízraky smrti

Obec byla založena kolem 10. století Slavníkovci, kteří sem převedli část kmene Doudlebů z jižních Čech.

Říká se tu, že když má někdo zemřít, zjevuje se od bývalého židovského hřbitova vích slámy, přízrak bílého psa nebo Bílé paní.

Doudlebský zámek stojí v parku na kraji obce. Je to renesanční stavba doplněná barokizujícími prvky. K jeho zajímavostem patří vzácná nástropní malba z řecké mytologie, nazvaná podle četných postav satyrů Čertova svatba.

Traduje se, že v noci vylézal z otvoru starého zámeckého sklepa přízrak ženské postavy proklínající zámek a tlukoucí na vrata. Byl to prý duch ženy jednoho zdejšího hraběcího majitele.

DRAHKOV

(Plzeň-jih)

5 km JZ od Blovic

Čertovo břemeno

Nazývá se tak úzký skalnatý hřeben táhnoucí se u Drahkova od severovýchodu jihu. Je prý pozůstatkem po hrázi, kterou měl zde ďábel na Holém vrchu za noc postavit místnímu hajnému, jenž se mu upsal vlastní krví. Myslivcův kohout však předčasně zakokrhal a oklamáný čert přeházel skaliska na započaté hrázi, takže dostala svou divokou podobu.

DRAHOBUDICE

(Kolín)

4 km JV od Zámuk

Pověst o drakovi

Ze starého hradiska u Drahodobudic, označovaného nyní Na valech, vylétal drak. Dnes na místě bývalé tvrze stojí dům č.p. 38. Podle jednoho názoru se jednalo o plivníka (ohnivého dráčka), přinášejícího štěstí chudým.

DRAHOMYŠL

(Louny)

Zakletý mnich

U křižovatky na cestě k Strkovicím stojí menhir, jemuž se odedávna říká Zakletý mnich. Je to plochý pískovcový kámen, vyčnívající více než dva metry ze země.

Váže se k němu pověst o žatecké panně, která se nešťastně zamilovala do mladého mnicha. Milenci spolu uprchli, ale sledoval je podezíravý převor kláštera. Ten nad mnichem vyslovil strašlivou kletbu, jež mladíka změnila v kámen. Dívka byla obviněna z čarodějnictví a nařčena, že způsobila neštěstí svého milence. Ze strachu před mučením se k činu doznala. Podle žateckých smolných knih, které tuto událost popisují, byla upálena roku 1668.

DRAHONICE

(Strakonice)

9 km SZ od Vodňan

Dávné přízraky

Na zdejší tvrzi, z níž se dodnes zachovala válcová věž, pozůstatky hradeb a přízemní stavení, se zjevovaly přízraky dávných majitelů panství. Pověst vypravuje, že jeden z přízraků se zjevil knězi, jenž je přišel zažehnat, a oznámil, že zde nebude pokoj, dokud majitel zámek nepřenechá jednomu z místních mladců. Když se tak stalo, přízraky zmizely a od té doby zde nestrášilo.

DRAHOTÍN

(Domažlice)

14 km SZ od Domažlic

Ďáblův kámen

Na louce jihovýchodně od Drahotína, při pěšině do Načetína leží kámen, který chtěl kdysi ďábel svrhout na kladrubský klášter. Vztekal se nad vyzváněním klášterních zvonů a rozhodl se klášter i mnichy zničit. Jedné noci vytrhl ze Starého Herštejna ohromný balvan a na hřbetě jej vlekl vzduchem na sever. Když byl nad Drahotínem, právě kokrhal kohout a ďábel se strašlivou kletbou kámen upustil.

DRAHOTUŠ - hrad

(Přerov)

6 km SV od Lipníka nad Bečvou

Zakletí

Hrad byl kdysi zaklet i s hradním pánem a jeho deseti syny. Na zříceninách se objevovaly jejich přízraky. Nakonec byli vysvobozeni neohroženým mladíkem. Na hradě se zjevoval také ohnivý drak.

DRAŽICE (Mladá Boleslav)

3 km SV od Benátek nad Jizerou

Železná hůl z hradu

V obci jsou zříceniny gotického hradu z druhé poloviny 13. století, přestavěného po roce 1329 posledním pražským biskupem Janem IV. z Dražic za účasti francouzské stavební huti.

Na hradě prý bývala uschována železná hůl, o níž se vypráví následující pověst. Jednou chtěl ďábel připravit loupežníky o peníze. Lapkově se bránili a zahnali jej. Ráno našli hůl s nápisem: „Kdo tuto hůl zdvihne, bude štásten.“ Zjistili, že hůl sama od sebe třikrát tluče o zem v místech, kde je uschován nějaký poklad. Nakonec byla hůl lapenému loupežníkovi odebrána a uschována na hradě v Dražicích. Lidé věřili, že čert si pro hůl chodí a v pekle s ní mučí hříšné duše. Tak to alespoň líčí J.V. Grohmann ve svých *Českých pověstech*.

DRSLAVICE (Klatovy)

6 km JZ od Klatov

Zkamenělá svatba

Na okraji lesa v Dubíčku můžeme spatřit Zkamenělou svatbu. Podle pověsti celý svatební průvod do této skály zaklela nevěstina matka. Svatební vůz byl právě u rybníka, když ho dostihla matčina kletba. Z této bulizníkové skály se prý také line tajemná hudba a v noci je tu možno spatřit tančící oněmělé svatebčany.

DRŠTKA (RONŠPERK) - hrad (Rokycany)

12 km JV od Rokycan

Tři bílé panny a dva černí psi

Nedaleko vsi Skořic se bělají na malé skále zbytky pobořeného lomového zdiva spojovaného pevnou maltou. Dnes je zakrývá řídký les a dosud se zde říká U hradu. Na zříceninách se objevují přízraky tří bílých panen se zelenými věnci na hlavách. Někdy je tu prý vidět i přízraky dvou černých psů, kteří za sebou nezanechávají stopy.

DRUŽEC (Kladno)

6 km JZ od Kladna

Zkamenělec

Říká se tak menhiru stojícímu po pravé straně hlavního vchodu do kostela v Družci, s podobně naznačenou hlavou jako u horoměřického menhiru. S drahomyšlským, selibickým a droužkovickým vytváří slunovratový směr (podle dr. Špůrka).

Kdysi se zde prý pohádali dva bratři a jeden z nich druhého zaklel do kamene. Výčtkami pronásledovaný viník chtěl kámen pochovat, ale kněz to nedovolil, pouze svolil postavit kámen do kouta hřbitova. Nejprve nad ním stávala i stříška proti nepohodě, ale ta se časem rozpadla. „Každý se ho bojí a každý se mu vyhýbá.“

Podle jiné verze je tento asi 150 cm vysoký menhir zkamenělým pasákem, který v době, kdy se v kostele zpívaly pašije, hnal kolem stádo ovcí a posměšně práskal bičem.

Kdysi prý bývala na sloupu dřevěná deska s trojazyčným nápisem: „Falešně přísahající člověk zde v kámen obrácen.“

Zdejší menhir se nachází v anonymním církevním spisu *Via Sancta Praga Vetero-Boleslavium*, kde je druhým nejstarším známým vyobrazením menhirů u nás.

DRŽKOV

(Jablonec nad Nisou)

8 km SV od Železného Brodu

Světelná zjevení ukazují k pokladu

Jižně od vsi, ve vrchu Skalicích (564 m) pod mohutnou Krupkovou skálou je údajně ukryt poklad. Vypráví se, že zde byl kdysi cizími vojáky umučen prchající kupec. Před smrtí se mu podařilo ukryt poklad. Vyřkl však kletbu, která bohatství chrání. Každý rok „o půlnoční“ ukazuje mocná záře umístění tohoto pokladu.

Také v Plchově mezi Držkovem a Zásadou a v Potůčkách mezi Plavy a Držkovém jsou údajně uloženy poklady, jejichž místa naznačují v temných nocích bludičky.

DŘEVÍČ

(Rakovník)

15 km SZ od Berouna

Ohnivý drak

K místu se vztahuje stará pověst o ohnivém draku, přilétajícím sem z dálky a působícím velikou škodu. Dával dobytek a několikrát zapálil zdejší hrad. Nakonec se přece jen pomocí magického prostředku podařilo draka přemoci a zabít. Tato pověst bývá spojována s dávnými vpády Lučanů na zdejší pohraniční území Čechů. (viz [Hfedle](#))

DŘEVOHOSTICE

(Přerov)

14 km JV Přerova

Plamenná Bílá paní

V místním renesančním zámku se zjevuje přízrak Bílé paní. Objevuje se v pravé poledne, z úst jí šlehají plameny a v ruce prý drží dobřela rozžhavený klíč, který je jí třeba vzít. Hlídá na zámku ukryté poklady.

Poblží, při cestě z Dřevohostice, jsou staré hroby s mohylami. Také sem bývá zjevení Bílé paní lokalizováno.

Jak nakládat s přízrakem

Po smrti zde strašil duch zlého vrchního správce. Tak jak se to praktikovalo tehdy i na mnoha jiných místech, jeho tělo bylo vyňato z hrobu, hlava byla oddělena od těla a nový hrob mu byl vykopán na tajemném vrchu Smolném, kam se většinou pochovávaly mrtvolky vyděděnců.

DŘÍNOV (Kroměříž)

9 km SZ od Zdounek

Sedmero zjevení

Za vlastnictví rodu Walderode v 17. století se na zdejším zámku připomíná pověst o Bílé paní. Zjevila se tu prý sedmkrát za sebou na tzv. čínské věži zámku.

DUBENEC (Trutnov)

5 km J od Dvora Králové nad Labem

Zlatá horečka

Na temeni Zámeckého vrchu stávala kdysi stará tvrz. Protože byla postavena nad mlýnem Kalinovcem byla tak i často nazývána.

Udržovala se tu pověst, že pod ní je ukryt poklad. Proto se tvrziště stalo už v 80. letech 18. století středem pozornosti vojáků, kteří se v době stavby josefovské pevnosti usídlili v okolních vsích. Snažili se nalézt vybájený poklad a proto kousek po kousku přehrabali celou zříceninu. Ještě dnes tu najdeme stopy přikopu a valu, které vykopali. Dodnes se také mezi lidmi trápí ze pod zemi je zasypaná chodba kterou se dalo z původní dubenecké tvrze v případě obležení utéci až do Chotěborek.

DUCHOV (Teplice)

5 km JZ od Teplíc

Filosofův přibytěk

Na zámku lze spatřit Braunovy sochy – Minervu, Marta a dvojí zobrazení Herkula. Budova je obklopena barokním parkem se dvěma sochami sfing.

Roku 1785 sem přivedl hrabe Josef Karel z Valdštejna slavného dobrodruha a zednáře *Giacoma Casanovu de Seingalt* (1725-1798). Působil zde od té doby jako knihovník. Napsal tu utopicky román *Icosameron, Historii mého útěku z olověných komor v Benátkách a Paměti*. Zde také 4. 6. 1798 zemřel a je pochován v zámeckém parku U kaple sv. Barbory je zasazena jeho pamětní deska. V místnostech podle tradice spojených s jeho činností na zámku byl vybudován jeho památník.

DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM (Trutnov)

24 km S od Hradce Králové

Ohnivý kočár prokletého boháče

Za Matějem se kdysi v noci zjevoval přízrak ohnivého kocaru taženého ohnivými koňmi. Jezdil tu prokletý boháč, který zaživa ošídil mnoho lidí a neměl proto v hrobě pokoj. Přízrak vidělo mnoho lidí až do té doby, dokud místo nebylo vysvěceno.

Čertovy hrady

V blízkých lesích nad trati k Bílé Třemešné jsou zdaleka viditelné pískovcové balvany, zvané Čertovy hrady. Poblíž měl prý kdysi poustevnu sv. Ivan, když odešel z Loděnice. Znepokojovali ho však v modlitbách čerti. Světec na ně nemohl, protože se skrývali ve svých mohutných hradech. Nakonec se mu péce jen podařilo vyhnat je jejich doupat a pryč z kraje.

DYLEŇ - hora (Cheb)

20 km Z od Mariánských Lázní

Tajemná dominanta Chebska

Pohraniční Dyleň (940 m) je starou posvátnou horou Chebska. Na její tajemnou minulost upomínají dosud četné pověsti o trpasličích, kteří zde ve skalách a slujích žili. Stávalo tu prý veliké město, které se pro hříšný život svých obyvatel propadlo. Podle jiné báje město zaklel starý cikán, když byl dopaden při

krádeži a odsouzen k smrti.

Vždy na Květnou neděli se otvírá brána do hory a uvnitř lze spatřit propadlé město pulsující čilým životem. Jestliže sem vstoupí člověk narozený v neděli, může si nabrat z jeho pokladu hlídaných trpaslíky.

Jiná pověst vypráví, že tu sídlí zakletá princezna hlídající své svatební šperky. Jednou za rok vychází z hory a spatří-li nějakého mladíka volá ho k sobě. Spravedlivého prý bohatě odmění, ale zlého zavede do vrchu, odkud není návratu.

DÝŠINA

(Plzeň sever)

9 km SV od Plzně

Ostrý kámen

Východně nad Dýšinou je v Kohotském lese velký balvan a místo se odedávna jmenuje Na ostrém kameni (474 m). Balvan tu prý upustil ďábel, když jej měl přenést na hranice rokcycanského okresu. V těchto místech ho překvapil poslední úder půlnoční hodiny.

Vypráví se také, že pod kamenem je schován uloupený poklad. Jsou to dva zlatí andělé, které tu uschovali zloději z lupu v Praze. V noci nad ním občas vyskakují plamínky.

Pozdním poutníkům se v těchto místech zjevuje Bílá paní. Po každém chodci se prý bedlivě otáčí.

DŽBÁN - hrad

(Rakovník)

13 km SV od Rakovníka

Janasová paní a poklad

Nedaleko obce Mutějovice nad hlubokým údolím zvaným Na valech, na strmém ostrohu jsou zbytky hradu Džbánu či Držemberka. Byl založen na hraničním území Čechů a Lučanů. V okolí se vypráví, že jsou v něm ukryty poklady a otvírají se na Velký pátek.

Podle místní pověsti se zde zjevuje fantom Janasové paní. Byla svým mužem kdysi zakleta do dřeva janasového stromu a od té doby bloudí i její duch po zříceninách hradu.

EDELŠTEJN - hrad

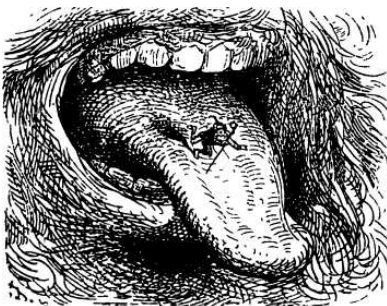
(Bruntál)

3 km JZ od Zlatých Hor

Obři živící se lidským masem

Na zámeckém pahorku nedaleko Zlatých Hor leží zbytky kdysi pevného pohraničního hradu. Podle pověsti jej zbudovali lidožraví obři, aby mohli do okolních krajů podnikat výpravy na své oběti. Dlouhá léta byli postrachem zdejší krajiny, potom ale náhle zmizeli, aniž se ví kam.

Také tu prý bývaly podzemní chodby, jimiž sem bylo zradou přivedeno vojsko, aby hrad dobylo a vypudilo loupeživého rytíře Otu z Linavy, jenž z hradu vyjížděl na své lupy po okolí.

FALKENBERK - hrad

(Česká Lípa)

6 km S od Jablonného v Podještědí

Zlately oděná

V rozvalinách hradu Falkenberku, kdesi ve sklepení, dodnes odpočívá poklad hlídaný černým psem. Vypráví se o dívce, jež sem přišla hledat ozvěnu a našla místo ú poklad. Strávila ve sklepení půl roku a poté vyšla celá oděná zlatem. Mnoho lidí potom prohledávalo zříceniny, ale dosud nikdo v nich nic nenalezl.

FRENŠTÁT POD RADHOŠTĚM

(Nový Jičín)

40 km J od Ostravy

Poklady v Beskydech

V okolních horách jsou podle pověsti ukryty poklady. O Radhošti se vypráví, že jsou v něm stříbrné střechýle (tj. rampouchy). Také v Čeladné je ukryt poklad. Mohou jej získat pouze společně tři prvorození synové od tří sester. Musí však začít kopat v pašijové dny o půlnoci. Na Tanečnici je ukryt poklad zbojníků. Hlídá ho velký černý pes a nikomu nedovolí přiblížit se do jeho blízkosti.

FRANTIŠKOVY LÁZNĚ

(Cheb)

4 km S od Chebu

Tajemství Komorní hůrky

Na svahu této vyhaslé sopky (503 m) vyúsťuje štola, vykopaná kdysi z podnětu J.W. Goetha a K. Šternberka za účelem zjištění její geologické skladby.

Vypráví se, že na Komorní hůrce se kdysi usadil syn krále trpaslíků z dalekého severu a založil tu oheň. Převrhl se mu však kotel, vroucí voda se rozlila na všechny strany a dala vznik zdejším kyselkám. Nato vybuchl podzemní oheň, zničil palác trpaslíků a otvorem na temeni vrchu dlouho hořel. Z treštu za svou nepozornost nesměli si trpasličí zbudovat nový palác a později bydleli jen v temných slujích vrchu.

Lidé o nich vyprávěli jako o dobrých bytostech. Za prokázané služby se bohatě odměňovali zlatem. Jinak se chovali plaše, sami se však obveselovali zpěvem a tanci, zvláště za měsíčních nocí. Zdržovali se zde prý až do té doby, než je lidé hlukem strojů a zvoněním kostelních zvonů vypudili.

FRÝDEK-MÍSTEK

20 km J od Ostravy

Poutní místo se záračnou vodou

Stojí zde barokní poutní kostel Panny Marie, k němuž byly kdysi konány velké pouti z dalekého okolí, dokonce až ze Slovenska.

Vypráví se, že na místě hlavního oltáře, v kapli na frýdeckém náměstí kopali kdysi dělníci hlínu a našli v ní kamennou sochu Panny Marie, která byla potom převezena do poutního kostela na Vápenkách, kde se dodnes ukazuje na oltáři.

Nedaleko odtud je lesík Hájek se záračnou vodou a se schody pokání, které ke studánce vedou.

FRÝDLANT

(Liberec)

17 km S od Liberce

Ďábel a duch

Zámecký pán Bedřich z Bibrštejna údajně kdysi prohrál s ďáblem při hře v kostky duši. Ďábel mu na oplátku zoral kouzelnými vraníky skálu pod hradem. Za bouřlivých nocí se pod rozrytou skálou objevuje a nařiká duch zámecké paní.

Když pána pochovávali v cínové rakvi do rodinné hrobky ve frýdlantském kostele, vyprávěli ti, kdo rakev nesli, že je nápadně lehká. Usoudili, že pánovo tělo odnesl ďábel do pekla. Dodnes je z hradního nádvoří, mezi dolním a horním hradem, vidět strmou sloupovitě rozpukanou skálu jako pozůstatek ďáblův orby.

FRÝDŠTEJN - hrad

(Jablonec nad Nisou)

3 km SZ od Malé Skály

Obžalovaný brusič

O hradu (dnes pouhých zříceninách), zčásti vytesaném v pískovcových skalách, se vypravuje, že měl tak jako mnoho jiných svůj poklad kdesi zde ukrytý. Pocházel z loupeže v rohozeckém zámku. Podle pověsti jej našel a zpeněžil místní brusič drahokamů. Šperky však byly poznány a vráceny pravému

majiteli. Brusič byl zatčen a jen s obtížemi prokázal svou nevinu.

FRYMBURK (Česky Krumlov)

12 km SZ od Vyššího Brodu

Přenos v čase

Vypráví se zde o muži, který se dostal na onen svět. Na louce po něm tehdy zbyly jen střevíce. Po třiceti letech se vrátil, musel však do vsi bosky. Mohl pak lidem předpovídat, co je čeká, poněvadž „tam“ viděl „svíce lidí“. Farář mu to zakázal, muž ho však neposlechl, a byl proto uvězněn na faře.

GELNICA - hrad (Spišská Nova Ves)

42 km SZ od Košic

Poklady ve studni

Podle pověsti je v hradní studni ukryt poklad bývalé majitelky hradu, vdovy po kuruckém důstojníkov. Říkalo se o ní, že byla velmi bohatá. Císařské vojsko hrad kvůli jejím pokladům dobývalo, ale obránci se statečně bránili. Nakonec však podlehli přesile, a tehdy majitelka hradu hodila všechny poklady do studně a nakonec skočila za nimi. Po čase našli její tělo v řece, což prý bylo důkazem, že je řeka s hradní studní pod zemí spojena.

GODULA - hora (Frýdek-Místek)

6 km JZ od Třince

Zlatohlavec

Hora, zvaná též Hodovnice (738 m), náleží k památným vrchům starých Slovanů. Bývalo zde pohanské obětiště a pořádaly se tu velké hody (odtud název).

Na vrchu se zdržuje král hadů Zlatohlavec, o němž se zde vypráví pověst, jejíž osnova je známá i od jinud. Hlídá v hoře ukryté poklady.

Podle jiné verze tu prý kdysi stával hrad a v jeho zasutých sklepeních jsou uloženy poklady Černé kněžny z Těšina. (viz [Český Těšín](#))

GUTŠTEJN - hrad (Tachov)

4 km JV od Konstantinových Lázní

Bílá paní a mnich

Hrad byl pojmenován po Guttě Hroznatové, jejíž přízrak se tu na ruinách zjevuje jako Bílá paní. Spolu s ní prý straší i přízrak modlíciho se mnicha. Býval kdysi zdejší páterem a s pánem hradu velmi hýřil. V jedné pitce ho pán v opilosti zabil a jeho duch se musí na ruinách zjevovat do té doby, dokud ho nevyssvobodí mravný mládenec.

HABRY (Havlíčkův Brod)

18 km JV od Čáslavi

Poklad na Páchu

Ve východní části obce zvané Na Páchu byl v jedné chalupě zakopán poklad. Majitel se jej bezúspěšně snažil vykopat, avšak poklad se prý propadl hluboko do země. Aby ušel posměchu, byl majitel nucen se vystěhovat.

Radinovský hlídač

Nedaleko Habrů je dvůr zvaný Radinov. Blízko zdejšího kostelíka je prý zakopán poklad hlídáný přízrakem černého kocoura s ohnivýma očima. (viz [Leština u Světlé](#))

Legenda o Peklu

Jižně od Habrů je kopec zvaný Peklo. Na vrcholu leží veliký balvan, na němž jsou vidět tři hluboké rýhy. Podle místní tradice nosil tento kámen čert nabodnutý na vidlích. Nemohl ho unést a odpočíval s ním na tomto kopci. Zastihlo ho tu kohoutí zakokrhání, pekelník se lekl, vytrhl vidle z balvanu a utekl.

HARTENŠTEJN - hrad

(Karlovy Vary)

2 km JV od Bochova

Bílá paní hartenštejská

Podle pověstí bloudí po zříceninách hradu bílý přízrak bývalé majitelky hradu, čekající trpělivě každých sto let na své vysvobození. Kdysi se tu prý zjevila pasáčkovi a přikázala mu, aby druhý den na ni čekal a nebál se, třebaže se mu ukáže ve své hrůzné podobě. Nazítří se skutečně zjevil strašlivý přízrak se psem na zádech. Pasáček se lekl, a tak Bílá paní na své vysvobození dosud čeká.

HASIŠTEJN - hrad

(Chomutov)

11 km Z od Chomutova

Filosofické středisko

Koncem 15 století sem soustředil svou velkou knihovnu a astronomické přístroje významný humanista *Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic*. Po svém návratu ze zámoří zde vybudoval proslulé kulturní středisko evropského významu.

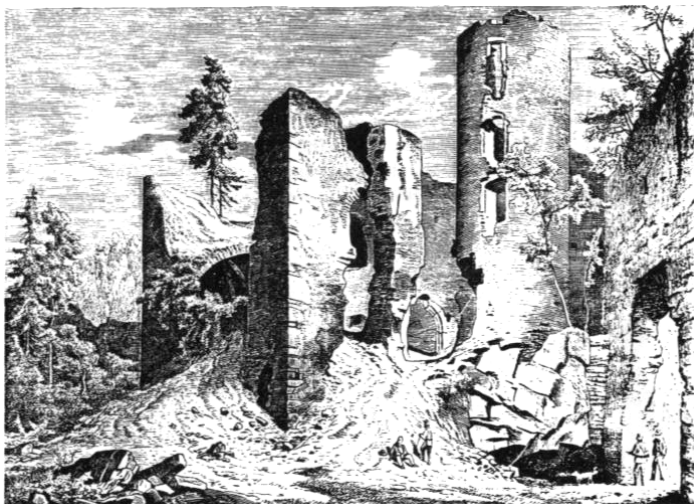
Podle starých zpráv se pod hradem připomínaly též „alchymistické kuchyně“.

Oživená minulost

O hradu se vypráví, že na Velký pátek se tu otvírají všechny ukryté poklady a hrad se objevuje ve své bývalé kráse, se všemi minulými pány a služebnictvem.

Skála nenávisti

Německý název Hassenstein vysvětluje pověst o majiteli, který odjel do války a zanechal na hradě dceru pod dohledem kaplana. Dcera se však po čase vdala za dobrodružného rytíře. Když se hradní pán vrátil, zabil kaplana, jenž pár sezdal, dceru dal zaživa zazdít a sám s koněm skočil ze skály do propasti pod hradem v místě, kde hradby byly nejnižší.

Hlídač pokladu

Obrovský starý muž s velkým psem hlídá prý v podzemním sklepení pod hradem velký poklad. Vypráví se tu o dvou bratřích z Bystřice, kteří chtěli poklad vyzvednout. Po dlouhém a namáhavém kopání se jim zjevil zmíněný přízrak a vyděšení bratři utekli.

HAVLÍČKŮV BROD

25 km S od Jihlavy

Kostlivec s kladivem

Na věži kostela Nanebevstoupení Panny Marie bývalo vidět kostlivec s kladivem. Podle legendy to byl neopatrný ponocný jménem Hnát, který zaspal, když na město útočili jihlavští Němci v r. 1427 (Dnes je dřevěná kostra na renesanční radnici).

Propadlé sochy pod náměstím

Pod havlíkobrodským náměstím v blízkosti sochy Panny Marie se prý kdysi propadlo do země dvanáct stříbrných soch apoštolů a zlatá socha Kristova. Dodnes tu někde leží a několik horníků se je už v minulosti pokoušelo vykopat.

Vypráví se, že sochy pocházely z jezuitského pokladu v Kutné Hoře. V době, kdy byl jejich řád zrušen, dali jezuité odlít sochy a odvážet je do Havlíčkova Brodu vozkou se zavázanýma očima. Na náměstí se ho ptali, zda by trefil zpátky. Když přítakal, jezuité mu vypálili oči. V tom okamžiku se prý sochy propadly do země.

HEJNICE

(Liberec)

10 km JV od Frýdlantu

Panna Maria na pařeze

Legenda praví, že zde kolem r. 1211 došlo k zázračnému uzdravení rodiny sířaře ze vsi Lužce, když po zjevení Panny Marie sem ze Žitavy přenesl a na strom zavěsil její sochu. Hejnicím se proto dlouho říkalo „Matka boží na pařeze“ a konaly se sem velké pouti z dalekého okolí. Později tu byla zbudována kaple a nakonec i gotický, v baroku přestavěný kostel Navštívení Panny Marie. Při kostele býval i klášter františkánů.

Zakleté hejnické zvony

Po smrti hříšného františkánského mnicha, který tu byl zvoníkem, hejnické zvony odmítaly zvonit a zůstávaly němé. Teprve když jeho ducha v podobě černého kohouta odnesl kouzel znalý myslivec až k rašelinným jezírkům. Na čihadlech ve svahu Černé hory a tam ho hodil do vody, zvony se opět rozezněly.

Hajní kostel s poklady

Nad osadou Bílý Potok se zvedá Hejnický vrch (698 m) s tzv. Hajním kostelem. Podle staré pověsti měli na této skále svou svatyni pohanští uhlíři a dřevorubci, kteří tehdy jako jediní mohli proniknout nepřístupným pohraničním hvozdem. Vypráví se, že jednou do roka se Hajní kostel otvírá a uvnitř skály jsou uloženy poklady.

HELFENBURK - hrad

(Strakonice)

6 km SZ od Bavorova

Divoký muž

Pod zříceninami hradu je ukryt zlatý poklad. Hlídá ho Divoký muž a odstraňuje případné zájemce. Vypráví se tu o mnoha pokusech poklad dobýt.

Tajná chodba do Bavorova

Z Helfenburku vede údajně tajná chodba až do Bavorova, kde končí - ke slastnému mrazení turistů - ve sklepech hotelu Šumava (dříve Moser).

HELFŠTÝN - hrad (Přerov)

4 km JV od Lipníka nad Bečvou

Templářské sídlo

Podle starých pověstí sídlil v mohutném hradě, založeném koncem 13.století, i templářský řád.

Ďáblova studna

Pověst vypráví, že tu ďábel vykopal studnu s tajnou chodbou pro zakladatele hradu, loupeživého pána Friduše z Linavy. Potom si hradního pána odnesl do pekla. Mechem porostlý kámen, který přitom upustil, je dodnes u hradní zdi a vchodu ke studni.

Fridušovy poklady

Zjevuje se tu velký černý pes, hlídající zakopané poklady. Údajně je to duch samotného Friduše.

Pod helfštýnskou skálou je chodník zvaný Pohanec, o němž se říká, že je zde vstup do podzemí, v němž jsou tyto poklady ukryty ve formě slítků obalených smůlou. Vstup do podzemí se otevírá pouze na den sv. Jana Křtitele.

Helšštýnská zjevení

Na helfštýnských hradbách se zjevuje přízrak Bílé paní. Poslední svědectví o jejím spatření jsou ještě z minulého století. V kapli helfštýnského hradu se občas v noci zjevuje průvod duchů.

Hora čarodějnic a černokněžníků

Vedle vrchu, na němž stojí mohutná rozvalina hradu Helfštýna, stojí vyšší a rozložitější hora nazývaná Krásnica. Zde prý odedávna mívaly své sídlo čarodějky a černokněžníci z okolí. Jsou tu zakopány jejich poklady, hlídané hadem se zlatou korunkou na hlavě.

HEŘMANŮV MĚSTEC (Chrudim)

8 km Z od Chrudimi

Nezabílitelní lapkové

Dvanáct synů zakladatele města Heřmana z Mrdic bylo podle pověsti loupeživými rytíři a své poklady uschovali v tajné chodbě, vedoucí z míst dnešního zámeckého parku až k raně gotickému kostelu s valovým opevněním v blízkém Kostelci. Vypráví se, že když byl tento kostel postaven, objevilo se na zdi dvanáct postav rytířů s tváří skloněnou k oltáři, jako by prosili o milost. Několikrát se lidé pokoušeli jejich obrazy zabilít, ale po čase na omítce znovu vyvstalo všech dvanáct podobizen. Ještě do r. 1898, kdy byl kostel přestavován, jich bylo na omítce vidět sedm. Ostatní prý došli odpuštění svých četných provinění.

HLAVATCE (Tábor)

10 km SZ od Soběslavi

Zkamenělá svatba

Na louce u háje Kužele leží balvany, které okolní lid nazývá Zkamenělou svatbou. Podle pověsti tu zaklel svatební průvod zrazený milenec, syn nádvořníka z vyhnanického dvora, když se vrátil ze služby u vojska a zjistil, že jeho milá, dcera bechyňského lovcího, se vdává za jiného. Zrazený milenec si na průvod počkal u lesa a tady jej zaklel. Vyprávělo se též, že v noci bývalo v okolí slyšet žalostný zpěv a vytrubování.

HLAVENEC **(Mladá Boleslav)**

5 km SV od Staré Boleslavi

Tajemné zjevení na Kobyli hlavě

Jihovýchodně od Hlavence ve staroboleslavském polesí leží vrch Kobyli hlava (215 m). Vypráví se, že se v těchto místech zjevuje černý kočár s přízrakem pána, opásaného dlouhou šavlí. Kočár táhne pár vraníků s ohnivýma očima.

HLUBOKÁ NAD VLTAVOU **(České Budějovice)**

11 km S od Českých Budějovic

Čertova brázda

V oboře u Hluboké n. Vlt. (SZ od města u Munic) se ukazuje hluboká strouha, kterou tu nazývají Čertovou brázdou. Podle místní pověsti ji vyoral ďábel se zapraženým správcem panství, jenž za svého života sužoval sedláky. Jednalo se o vrchního ředitele de Bossiho (lidově nazývaného Nebosý či Tubosý), který v r. 1760 na Hluboké stál v čele vrchnostenského úřadu, na čas sem přeneseného z Českého Krumlova.

Poklady v močále

U nedaleké vesnice Zaháj (SZ od Hluboké), která proslula krvavou porážkou francouzského vojska v polovině 18. století, se rozkládal velký močál. Podle pověsti do něho zapadl vůz s hlavní pokladnou francouzského vojska. Zjevovaly se tu prý bludičky, lákající chodce k pokladu.

Zkamenělé stádo

Poblíž Hluboké je skupina roztroušených kamenů, o níž se vypráví, že zde i se svým stádem zkameněl klející ovčák.

HLUK **(Uherské Hradiště)**

10 km JV od Uherského Hradiště

Poklad v hluké tvrzi

Ve sklepeních zdejší renesanční, barokně upravované tvrze jsou prý ukryté poklady. Vztahuje se k nim místní varianta pověsti o ženě, která zde zanechala své dítě a teprve za rok ho mohla spatřit.

Devítikilometrová tajná chodba

Ze zbytků panské usedlosti v Hluku vede údajně tajná podzemní chodba až pod Starou horu, k Louce u Veselí nad Moravou, dlouhá 9 km.

HOLASOVICE **(Opava)**

8 km SZ od Opavy

Čerti zde stavěli filiální peklo

V obci se zachoval areál bývalého hradiště, hlavního sídla slovanského kmene Holariců, ovládajících kdysi severní Moravu. Podle tohoto kmene má ves své starobylé jméno.

U Štemplovce, místní části Holasovic, se vypínají divoké rozebrané skaly zvané Hůrka, o nichž se vypráví, že tu čerti stavěli nové peklo, aby měli blíž svou říši, kam by hříšníky z tohoto světa sváděli. Muse-li s ním však být za dvanáct nočních hodin hotovi. Skoupili proto všechny kohouty v okolí, aby se pojistili proti nenadálému ohlášení dne. Ráno však šla na trh babička s jedním přece jen opomenutým kohoutkem, který zakokrhál. Stavba se d'áblům v tom okamžiku sesula a jeden z čertů ve zlosti otiskl své drápy na kámen, kde jsou dosud znatelné.

Zjevení na neplachovickém zámku

V neplachovickém zámku (dnes místní části Holasovic) se zjevoval přízrak zlého správce. Říkalo se, že měl oči „jako vejce“ a po smrti mu je museli zatlačit „funtovými“ kameny. Zjevoval se celý obtočený řetězy a z očí mu sršel oheň. Někdy se měnil v koně se třema nohama a skákal proti prochájecím pocestným.

HOLEŠOV (Kroměříž)

14 km SZ od Zlína

Ohnivý kohout

V holešovském mlýně, v jeho mohutných sklepích, které se prý táhnou až do poloviny náměstí, byl ukryt nesmírný poklad. Hlídal ho kohout s ohnivýma očima, s neobyčejně dlouhým zobákem a s pazoury jako rýče. Nakonec se prý propadl do hlubin.

Uctívač hvězd

Na starém židovském hřbitově v Hankově ulici je pohřben rabín *Sabbatai ben Meir Kohen* (†1663), zakladatel sekty sabbatizmu. Toto hnutí uctívalo hvězdy.

HOLICE (Pardubice)

17 km V od Pardubic

Pohanské obětiště

Za městem na návrší, na němž byl roku 1850 postaven kostel, býval v dávné minulosti posvátný pohanský háj s modlou, ke které se lidé ze širokého okolí scházeli k obětem.

Poklady v podzemí

V blízkosti stály dvě tvrze. Jedna z nich stávala na dnešní zahradě domu čp. 414/1, v blízkosti kostela, na mírně terénní vyvýšenině. Dodnes se zachovaly tři rohové rondely. Pod těmito tvrziemi prý vedly podzemní chodby. Bájilo se o ukrytých pokladech, hlídaných příšernými a strašidelnými zjevy.

Divé ženy

V lesích kolem žily divé ženy. Ukazovaly se zde zbytky starého zdiva, prý pekárny divých žen. Život každé z nich byl spojen s některým obrovským dubem v okolí. Když byl strom poražen, zahynula i divoženka. Před pádem některého z těchto velikánů zaznívá prý z lesů strašlivý nářek a úpění divých žen. Občas se stýkaly i s lidmi a dobře jim sloužily. Jak byl postupně kácen starý dubový les, divoženek ubývalo. Poslední byla údajně chycena ve čtyřicátých letech minulého století v opočenská oboře.

Ohniví muži

Na několika místech se tu zjevovali též ohniví muži. Říká se, že vesměs pomáhali lidem v nesnázích. Bývaly to prý zakleté duše zlých úředníků.

Poklad na Žernově

Žápadně od Holic se zdvihá kupovitý kopec Žernov, v němž byl podle pověsti ukryt poklad. Označoval ho modrý plamínek, který bylo třeba přehodit chlebovými drobtý, aby se člověk pokladu mohl zmocnit.

Černá panna

Poblíž Holic se zjevuje na Velký patek přízrak černé panny. Nejčastěji se tak děje v lese Na Hradcích, kde se také objevují třínohé kozy. Někteří soudí, že jsou to duše zakletých jeptišek ze sezemickeho klášteřa, jiní v nich vidí zosobněnou smrt.

Poklady na Koudelce a Věžišti

Na Koudelce prý stával hrad, po němž dnes nezůstala ani stopa. Říká se, že poklady z něho jsou uschovány v jedné z bývalých bažin, dnes vysušených, a hlídá je velký černý pes s ohnivýma očima.

V lese Na Hradcích stávala tvrz, kopec je dodnes zván Věžiště (3 km východně od města). Bývaly tu prý dvě tajné chodby. Ve sklepích tu zůstal velký poklad také hlídáný černým psem.

HOLŠTEJN - hrad

(Blansko)

3 km V od Sloupu

Bohatství v Hladomorně

Na skalisku zdvihadícím se nad údolím jsou zříceniny rané gotického hradu. Pod ním, v hluboké jeskyni Hladomorně, je ukryt zakletý poklad zdejšího loupeživého rytíře. Propadl prý ďáblu a poklad je od té doby střezěn černými pekelnými mocnostmi. Zjevuje se tu tajemný mužík v černém plášti, s širokým kloboukem a bílým hrncem. Mnoho lidí se už pokladu pokoušelo zmocnit, ale dosud bez úspěchu.

HOLÝŠOV

(Domažlice)

8 km JZ od Stodu

Poklad v Trném

Severně od Holýšova se zdvihá vrch Trný (516 m) se zřetelnými valy starého hradiště. O kopci se v okolí vypráví varianta pověsti o ženě, která spolu s dítětem vstoupila do jeho nitra a našla v něm ukrytý poklad. Zapomněla však na své dítě a shledala se s ním až po roce.

HOMBERK - hrad

(Rokycany)

12 km JV od Rokycan

Lup čtyř bratří

Nad Vískami u Milošova je v lese osamělá skála se třemi vrcholky, na jejímž středním a západním vrcholku stával hrad panů z Homberka. Hrad býval přístupný asi jen po schodech a ochozech. Vypráví se o čtyřech bratřích, majitelích hradu, kteří odtud přepadali pocestné. Jejich poklad zde dosud kdesi odpočívá, zakopaný ve skalách.

HONBICE

(Chrudim)

8 km JV od Chrudimi

Vejce z fexta

V márnici na zdejším hřbitově měli kdysi pololežící postavu obrovského fexta. Mezi jeho nohama si udělaly slepice hnízdo a snesly sem vajíčka. Když jedna hospodyně chtěla vajíčka vyndat, fext sevřel náhle tak těsně nohy, že užaslá žena nemohla vyprostit ruku. Teprve když prý slíbila, že přispěje na mši svatou, fext sevření povolil.

HORAŽĎOVICE

(Klatovy)

18 km SZ od Strakonice

Zazděný poklad na zámku

Na místě gotického hradu byl od 15. do 18. století vybudován zámek, ve kterém má být ukryt poklad, hlídáný vzteklým černým kocourem. Poklad dala zazdít Eleonora z Mansfeldů, když do Čech vpadli Francouzi bojující proti Marii Terezií.

Tomášův kočár

Na svátek sv. Tomáše v noci jezdí po Horažďovicích přes náměstí až na hřbitov ohnivý kočár. Tam prý čeká na všechny mrtvé Tomáše, kterým jejich svatý patron pomáhá do vozu a jezdí s nimi po mostě.

V rukou přitom drží ohnivý bič.

HORNÍ BLATNÁ (Karlovy Vary)

8 km S od Nejdku

Na Strašidlech

Cesta z bývalého horního města Horní Blatné do Potůčků vede lesnatým údolím. Asi v polovině se zvedá po pravé straně vrch s kamenným vrcholem, jemuž se kdysi říkalo Jindřichova hora, který je opředen mnoha místními pověstmi. Dnes nese velmi přílehlavé jméno Na strašidlech (913 m).

Ve vrchu je údajně ukryt poklad zlatých a stříbrných mincí, otvírající se jednou do roka, na velikonoce. V té době tu prý lze nalézt klíč k pokladu. Bohatství je však stráženo Divokou honbou, hordou strašidelných přízraků, podle nichž hora dostala své nynější jméno.

Také o Blatenském vrchu (1043 m) se vypráví strašidelná pověst o zjevení muže, který za svého života přenášel mezníky.

HORNÍ BRANÁ (Semily)

4 km Z od Vrchlabí

Památný kámen na Principálku

Severovýchodně od vsi se vypíná homolovitý kopec Principálek (523 m). Na jeho vrcholu je veliký, asi 4 m vysoký čedičový balvan, z něhož je dobrý výhled na Krkonoše. Vypráví se, že zde bývalo popravčí místo. Jeden nevině odsouzený člověk žádal, aby směl - na důkaz své nevinny - otisknout svoji tvář do tohoto kamene. Kámen skutečně jeho podobu přijal a muž byl osvobozen.

Tuto antropomorfní zvláštnost vykládá i jiná verze, podle níž se zde před popravou nevinného zjevil sám Krakonoš a propůjčil kameni podobu onoho ubožáka.

Plakánek

Je to jméno skalnatého vrchu ležícího severozápadně od Horní Branné. Je tak nazván proto, že o půlnoci tu obchází duch nešťastné zavražděné nevěsty, usedavě plačící a zlořečící svému vrahu. Byl jím zlý rytíř, který nejprve zabil nevěstina milence a potom ji i s rodiči upálil v jejich chalupě zde na Plakánku.

HORNÍ BŘÍZA (Plzeň-sever)

9 km S od Plzně

Kámen, pod nímž je poklad

Jižně od Horní Břízy směrem k Záluží a Třemošné je místo zvané Na Žemličce. Leží zde veliký balvan, pod nímž je podle pověsti ukryt poklad.

Bílá paní v lese Kašovně

V noci, ale někdy i v pravé poledne se v lese Kašovně nad obcí zjevuje přízrak Bílé paní. Někdy prý bývá vidět s dítětem v náruči.

HORNÍ DUNAJOVICE (Znojmo)

13 km SV od Znojma

Zlatá rakev ve stříbrné

V městečku se nachází torzo renesančního zámku, postaveného na místě starší gotické tvrze. Vypráví se, že za husitských dob v ní žil mocný šlechtic. Po jeho smrti bylo tělo vloženo do zlaté rakve a ta opět do stříbrné. S sebou mu dali mnoho zlatých předmětů. Potom byl sloužícími pochován u Domčic, v místech pod cihelnou, kudy teče potok Rosavka. Dvořané, kteří znali umístění hrobu, byli prý sťati, aby se nikdo nedozvěděl, kde odpočívá spolu se zlatým pokladem. Na rakvi má být údajně nápis „To vše daruji tomu, kdo mne vysvobodí ze zlaté rakve“. Dosud se o to nikdo nepokusil.

HORNÍ KAMENICE

(Domažlice)

15 km SV od Horšovského Týna

Stopy propadlé šlechtičny

U Horní Kamenice na vrchu Hrádku stál před dávnými časy zámek, jehož majitel dal prý vystavět most až do Staňkova. Měl mladou pyšnou dceru, která vyhloubila housky a obula si je místo střeviců, když se chystala do kostela. Pravě když vstupovala na poslední schod, ozval se temný hluk, hrdopyška se propadla do země a s ní celý zámek. Její poslední šlépěje jsou však dosud vytlačeny v jednom z kamenů, který údajně býval stupněm zbořeného mostu. (viz [Staňkov](#))

HORNÍ LIBCHAVA

(Česka Lípa)

5 km SZ od České Lípy

Kde čert nechal díru

Na zámku v Horní Libchavě býval prý kdysi zlý správce Mezi lidem se vyprávělo, že ho odnesl čert. Jen místa, kde se tak mělo stát, se různí: jedni říkají, že jej odnesl dírou ve střeše rovnou z jeho pokoje. Otvor byl později mnohokrát spravován, ale vždy se prý znovu v tomto místě objevila díra. Později celou střechu pokryli plechem, ale snih se na tom místě nedrží, i když je celá střecha zasněžená. Druha verze se váže k nejnižšímu místu v zámeckém parku, kde prý ještě před nějakým časem byl hluboký otvor. Tudy prý za velikého hřmotu a s dvěma páry černých koní odnesl ďábel zlého správce. Toto místo lze v zámeckém parku dodnes spatřit.

HORNÍ MARŠOV

(Trutnov)

17 km SZ od Trutnova

Přízraky z Helfenštejna

Západně od Horního Maršová, v úbočí výběžků krkonošského masívu nad Temným dolem, leží zbytek hradu Helfenštejna (Hrádku). Podle místní pověsti to býval hrad loupežníků. Po jejich smrti se tu v podzemí objevoval obří sud, z něhož přízraky rytířů nalávaly víno. V r. 1614 žila prý v Maršově mladá služebná, která jednou trosky hradu navštívila, dostala se do přízračné hodovny síně v podzemí a byla přítomna orgiím přízraků.

HORNÍ PLANÁ

(Český Krumlov)

21 km Z od Českého Krumlova

Místo sabatů

Hora Třístoličník (1302 m) byla prastarým a vyhlášeným místem sletů čarodějnic. Vypráví se zde o místní čarodějnici - selce, která v noci nasazovala uzdu svému čeledínovi, proměňovala ho tím v koně a létala s ním na sabat. Jednou se nechal proměnit v koně čeledínův kamarád, na sabatu vše vyslechl, a když se změnil znovu v člověka, nasadil uzdu selce. Potom ji nechal podkovat jako koně. Čarodějnice nějaký čas předstírala, že je nemocná, nakonec ji však usvědčili a upálili.

HORNÍ POLICE

(Česká Lípa)

9 km Z od České Lípy

Duch ve zdi

Obec se stala v 17. století významným poutním místem s poutním kostelem Navštívení Panny Marie. Na blízkém hřbitově se ukazuje tzv. Jakenova zeď, kde prý v noci vřeští duch zlé zámecké paní. Jde o Polyxenu, manželku šachovského pána, která prý velmi trápila své sloužící. Po smrti ji bez úspěchu zaříkávali. Říká se, že její duch je ve zdi. Ze skulin občas vystupuje kouř. (viz [Starý Šachov](#))

HORNÍ RADOUŇ

(Jindřichův Hradec)

5 km Z od Nové Včelnice

Černý muž v kočáře

Západně od Nové Včelnice leží ves Okrouhlá Radouň, dnes osada obce Horní Radouň. V její blízkosti se rozkládá veliký les. Říká se, že v čase novoluní se v něm prohání Divoká honba a po lese tam v kočáře jezdí přízrak černého muže.

HORNÍ ŘEDICE

(Pardubice)

2km Z od Holic

Zlatý kříž u kostela

Na mírném návrší stojí kostel sv. Václava, u něhož se za tmavých nocí zjevují modravé plamínky. Říká se, že je zde ukryt kotel plný zlatých peněz, na jehož víku leží zlatý kříž. Nikdo ho nehlídá, ale je možno ho dobýt jen jednou za století, a to jen spravedlivému člověku. (viz [Holic](#)).

HORNÍ SLAVKOV

(Sokolov)

7 km JV od Lokte

Hadwabl - lesní žena

Mezi Slavkovem a obcí Doubi se prostírá hluboký les Haid. Stával v něm hrad, jehož lakotná paní tu na jedné z mýtin ukryla obrovský poklad. Po smrti se tam zjevoval její přízrak a strašil pocesné. Později hledala svůj poklad v podobě malé dívky s červenými punčochami (lokality Červená karkulka). V ruce držela červenou pásku, na níž visel starodávny klíč. Vedle ní stávala lesklá skříňka.

Přízraky na místě zaniklého kostela

Jihozápadně od města pod horou Chrudimí (836 m), poblíž vsi Krásno a osady Třídolí, stával kdysi kostel sv. Mikuláše. Údajně zanikl spolu s hradem, který měl stát na hoře.

Vypráví se, že zde v noci obchází přízrak muže s kapucí, hlídající víno, uložené v hlubokých sklepích. V noci se tu zjevuje také přízrak Bílé paní se svazkem klíčů, hrncem a lžící. Říká se, že nikdy na nikoho nepromluví.

Hora Chrudim (Krudum) je středem celého okruhu různých bájí a pověstí. Vypráví se, že uvnitř spočívá propadlý zámek, na úbočích hory jsou jeskyně s nesmírnými poklady, hlídané zdejšími vládci duchů Hansem Heilingem, a to od té doby, kdy se odtud odstěhovali místní trpaslíci. Na Velký pátek se hora se všemi svými poklady otevírá. Vstoupit dovnitř a nabrat si pokladů může jen člověk narozený v neděli. Také na vrchu Chrudimí se zjevuje přízrak Bílé paní. (viz [Loket](#))

HORNÍ STAŇKOV

(Sušice)

15 km Z od Sušice

Zlaté brambory

Stará pověst traduje, že v druhé polovině 17. století majitel Horního Staňkova Smil Zdebora Janovský měl ve sklepech zdejší tvrze alchymistickou kuchyni a přišel na způsob pěstování zlata na poli. Údajně zem

nejprve důkladně prosolil, pak z olova ulil semena budoucího zlata, která vysel na poli. Potom denně zaléval alchymistickou hnojnicí-elixírem, který sám vyrobil a jemuž říkal „merkuryáš". Rostliny, které ze semen vzešly, připomínaly obyčejné brambory, některé však kvetly bíle, a pod těmi se rodily hlízy z čistého stříbra, jiné kvetly červeně, a pod nimi se nalézaly zlaté valouny. Podle pověsti je velký poklad a recept „merkuryáše" zazděn někde ve sklepeních zámku. Po smrti Smilově se prý jeho syn Jindřich Viktorin marně pokoušel pokračovat v otcově díle. Když neuspěl, tvrz prodal. Rostliny na poli prý zplahněly, ale nevyhynuly docela. Čas od času se mezi normálními keříčky objeví ty pravé, zlatonosné, červeně kvetoucí, a pod nimi se dají vykopat hrudky zlata nebo i mince obalené smolou.

HORNÍ STUDÉNKY

(Šumperk)

15 km Z od Šumperka

Černá paní s klíčem v ústech

Nedaleko vsi je vrch zvaný Králova hora. Na něm bývalo kdysi panské obydlí zvané Zámek. Zjevuje se tu přízrak Černé paní, čekající na vysvobození ze zakletí. V ústech, z nichž jí šlehají plameny, drží klíče, které je třeba vytáhnout. Dosud se nenašel nikdo, kdo by to provedl, a tak zde dodnes bloudí smutně lesem.

HORNÍ VĚSTONICE

(Břeclav)

9 km S od Mikulova

Míry obrů

Nad Horními Věstonicemi mezi Klentnicí a Pavlovem je skalní stěna nad Průsmkem, jež vydává mnohohlasou ozvěnu. Na těchto místech se za dávných dob scházeli obři. Poměřovali tu své postavy a na skále se dosud ukazuje otisk obra, jímž druhý mrštil o skálu.

Černý jezdec

Na Pálavě nad Věstonicemi se zjevoval přízrak černého rytíře s třírohým kloboukem a třínohým koňem.

HOROMĚŘICE

(Praha-západ)

4 km SZ od Prahy

Antropomorfní menhir

Severovýchodně od obce při cestě ke Kozím hřbetům stojí v hustém porostu poblíž starého dřevěného kříže pod osamělou lípou poškozený menhir s částečně antropomorfními rysy. Okolí dosud obtížně přístupného kamene bylo v poslední době upraveno vysekáním hustého porostu.

Tento menhir, příslušející do slánsko-velvarské oblasti výskytu, naznačuje spolu se slavětínským a dřínovským směr zimního slunovratového východu Slunce (podle současných výzkumů dr. Špürka).

HORŠOVSKÝ TÝN

(Domažlice)

10 km S od Domažlic

Zjevení Bílé paní

Na různých místech zámku se v noci zjevuje bledý přízrak smutné Bílé paní. Pověst o ní se váže k době, kdy na horšovotýnském zámku panoval krutý šlechtic Volf (snad z Ronšperka). Utiskoval své poddané i měšťany tak, až se vzbouřili. Byl za to předvolán před panský soud do Plzně a tam prinucen, aby jednal s poddanými lépe.

Z jednoho z mnoha válečných tažení si přivezl mladou a krásnou ženu. Poněvadž však už byl ženat, nemohl ji hned ubytovat v zámku. Dal se s ní tajně oddat v Loretě (nachází se v parku). Zároveň nařídil, aby byla jeho první žena zazděna do hradní zdi, dříve než bude svatební obřad u konce. Od té doby přízrak této jeho zaživa zazděné ženy smutně bloudí po nocích zámkem.

Magické pouto

Na zámku se občas zjevuje také duch starého hraběte Trautmannsdorfa. Hrabě choval v oboře krásného bílého jelena, s nímž byl osudově spojen. Když cítil, že přichází jeho konec, jelena zastřelil a sám hned nato naposledy vydechl.

Podzemní chodby

Ze zámku vedla podzemní chodba do zadní části parku. Dnes je zasypaná. Také všechny domy na náměstí jsou důkladně pospojovány podzemními chodbami. Pod všemi domy byly dvoupatrové a někde i třípatrové sklepy.

Znesvěcení hostie

V horšovotýnském muzeu je umístěn šestidílný obraz vypovídající o pověsti, jež dala podnět ke stavbě blízké kaple. Roku 1427 ukradli prý Židé, kteří toho času bydleli v Hostouni, z kostela v Bernarticích sedm posvěcených hostií a doma do nich bodali vidličkami a nožem, až z hostií tekla krev, která postříkla stůl, stěnu i samotné pachatele zločinu. To prý nahnalo zločincům takový strach, že tyto hostie v tichosti zahrabali na místě, kde nyní stojí zmíněná kaple a kde za onoho času rostlo malé křoví. Když následující den hnal pasák ovci své stádo kolem tohoto místa, padly ovce s neobyčejným bekotem předníma nohama na zem. Tato příhoda vzbudila všeobecnou pozornost. Lidé hned spěchali na označené místo, rozkopali je a našli sedm hostií. Farář je přenesl do kostela a později zaslal papeži. Pachatelé zločinu byli zaživa upáleni a všichni Židé z celého panství vypovězeni.

Pouti k černé sv. Anně

Západně od města stojí na mírném návrší, obklopeném parkem, zdaleka viditelný poutní kostel sv. Anny, k němuž vede několik zastavení křížové cesty. Na hlavním oltáři byla ve skleněné skřínce chována socha svatě Anny z černě lakovaného dřeva. Podle legendy ji na tomto místě vyoral koncem 15. století místní občan Křenka. Odněl ji domů a zamkl do skříně. Druhý den ji však na téže místě vyoral znovu. Když se mu nevysvětlitelná událost přihodila i potřetí, postavil spolu s horšovotýnskými měšťany na tomto místě dřevěnou kapličku. Později zde byl zbudován pozdně gotický kamenný kostel, k němuž se pořádaly četné pouti z okolí. Gotická socha sv. Anny je dnes v kostele sv. Apolináře ve městě.

HOŘICE (Jičín)

25 km SZ od Hradce Králové

Kultovní místo s posvátnou studánkou

Východně od města se vypíná vrch Gotthard (353 m) s kostelem sv. Gottharda a zázračnou studánkou. Je to dávné kultovní místo, jehož voda z posvátné studánky má kypřící účinky (CO₂).

HOŘOVICE (Beroun)

19 km JZ od Berouna

Pozdní mecenáš alchymistů

V r 1734 zdědil hořovické panství Eugen Václav Vrbna z Bruntálu. Traduje se, že podporoval alchymii a na zámku pro alchymisty pořádal časté hostiny. Z jeho dychtivosti a lehkověrnosti však těžila také řada šejdiřů.

Dostavěl nový zámek v Hořovicích, kde nad schodištěm bývala rozměrná alegorická freska Věd a Umění. V parku se ukazuje takzvaná Sluneční brána z umělecké slitiny, výmluvný hermetický symbol z konce 18. století.

Kilometr severně od města stojí napodobenina zřícené hradní věže. Nedaleko byla postavena i uměla jeskyně. Zřícenina existuje dosud.

Amen

Podle místní pověsti musel městem po své smrti v noci objíždět přízrak jednoho ze zdejších regentů Jakuba Veltruského, jemuž se před smrtí nedostalo svátosti. Bylo ho vždy slyšet opakovat poslední slova kněze, která ještě před smrtí zaslechl „... et in saecula saeculorum." Teprve po mnoha letech byl prý vysvobozen místním usedlíkem, jenž při setkání s přízrakem dopověděl zbývající „Amen“.

Bezhlavý františkán

Cestou k Žebráku je údolí zvané V rybníčkách. V těchto místech o půlnoci straší přízrak bezhlavého františkána.

HOSTINNÉ

(Trutnov)

12 km Z od Trutnova

Rolandi

Na bocích věže v průčelí radnice stojí dvě alegorické mužské obří postavy zvané Rolandi. Podle místní pověsti to bývali loupeživí obří, přepadající často obyvatele města. Po dlouhém čase se nad nimi podařilo zvítězit a jejich kamenné sochy jsou též ve znaku města.

HOSTIVICE

(Praha-východ)

7 km Z od Prahy

Milhavé zjevení

V jihozápadní části obce, v Litovicích, se zjevuje přízrak Bílé paní. Bývala viděna u břevských luk a u klácelovského břevského vrchu, kde pokaždé mizela ve studánce.

HOSTOMICE

(Beroun)

11 km SZ od Dobříše

Obří hrady

Mezi Hostomicemi a Dobříší se rozkládá horské pásmo Brd. Na vrcholcích byly podle pověsti tři hrady obrů Dvorce, Hradec a Pustý vrch. Archeologickým průzkumem bylo zjištěno, že zde bývala opevněná hradiště prvních Přemyslovců.

Zlatý poklad na Hradci

Vlevo od nejvyššího místa silnice mezi Hostomicemi a Dobříší leží sotva patrné zbytky opevněného hradiště Hradec. Podle pověsti je zde v hluboké podzemní sluji ukryt zlatý poklad hlídáný bělovlasým kmetem, duchem starého hradu. Zlato je možno spatřit pouze na Velký pátek.

Vládce Brdského lesa

Býval zobrazován jako figurka ze smrkových šišek, představující vousatého fořta s dýmkou a se sukovicí, podobně jako v Krkonoších Krakonoš. Je to vládce Brdského lesa zvaný *Fabián*. Sídliil na vrcholku Bábě nad Hostomicemi. Měl zde svůj hrad a přivedl si kdysi mladou ženu. Jeho milenka - čarodějnice se mu však pomstila a jedné bouřlivé noci zmizel hrad i se všemi svými obyvateli. Fabián se stal dobrým duchem zdejších lesů. Ozýval se táhlým houkáním, které nebylo radno napodobovat.

Ze zakletého hradu zůstalo jen malé skalisko na hřebeni, jemuž se říká Fabiánovo lože. Podle domněnky inspiroval tento motiv K. J. Erbena k napsání balady *Záhořovo lože*.

HOSTÝN - vrch **(Kroměříž)**

4 km JV od Bystřice pod Hostýnem

Dávné kultovní sídlo

Na vrcholu Hostýna, kde se dosud nalézají zbytky hradišť několika historických epoch, bývalo pravděpodobně pohanské kultovní místo.

Později zde byl postaven poutní barokní kostel Panny Marie a křížová cesta. Konaly se sem četné pouti.

Zázračná záchrana a podzemní vojsko

K hoře (735 m) se váže legenda o zázračné záchraně obyvatel, kteří se sem uchýlili před tatarským vpádem v r. 1241. Vypráví se, že ve vrchu spí podzemní vojsko, připravené pomoci Moravě proti nepřítelům. Často bývá z vrchu slyšet duté bubnování a dusot koňských kopyt. Někteří lidé soudí, že vojsko pochází z dob tatarských válek, jiní myslí, že je podporuje zázračná Matka boží hostýnská. (viz [Bystřice pod Hostýnem](#))

HOŠTEJN (HOHENSTEIN) - hrad **(Šumperk)**

8 km Z od Zábřehu

Jednooký zajíc

Nad stejnojmennou vsí na prudce se svažujícím návrší leží nepatrné zbytky loupežnického hradu, zbořeného již za husitských válek. Podle staré pověsti jsou pod ním zakopány poklady a obrovské sudy vína, hlídané bizarním zjevem. Jako strážce pokladu se na zříceninách zjevuje přízrak jednookého zajíce (snad symbolická podoba husitského vůdce, jak soudí jedna verze pověsti).

K zasypaným pokladům může také dovést přízrak Bílé paní, který se tu rovněž zjevuje.

HOUSKA - hrad **(Česká Lípa)**

8 km JV od Dubé

Hermetická výzdoba

Mezi zbytky fresek ze 14. století lze na severní straně kaple nalézt mohutnou postavu Offera, jenž býval zpravidla chápán jako alchymistický jinotaj. Nosiče zlata, a další alegorické malby (archanděl Michael s drakem, fragmenty hlav Sibylí aj.).

Díra do pekla

Dodnes se tu ukazuje „díra, odkud duchové zlí se ukazovali a pozměňovali v zvířata, a proto hrad pustý zůstal.“ Tento otvor „vede rovnou do pekla,“ jak ujišťoval Hájek z Libočan. Aby se čelilo zlým duchům, byla díra později zasypaná a nad ní vystavěna kaple. Podle jiné verze to bývala nově vykopaná studně, do níž se nastěhoval ďábel a nedovolil čerpat vodu, takže lidé museli hrad opustit. Čert pak pod zemí zahradil i ostatní prameny studní. Proto je dnes v okolí nedostatek vody.

Poblíž myslivny stojí tzv. ďábelský kámen, na němž odpočíval čert, nesoucí místního sedláka do pekla. Lze na něm rozeznat otisk řetězu a koňská kopyta.

HRADEC KRÁLOVÉ

101 km V od Prahy

Bohatství v tajných chodbách

Pod městem jsou údajně rozsáhlé tajné klenuté chodby, z nichž jedna vede až do opatovického kláštera. V časech nejistot si v nich místní měšťané schovávali své poklady. Mnoho jich zde zůstalo a říká se, že kdo je uvidí, musí zemřít. Jsou prý chráněny mohutnými proudy jisker a ohně.

Svatodušský poklad

Podle východočeského kronikáře Sála stojí u kostela sv. Ducha starobylý dům, v jehož chodbě se nalézá veliký kříž. Vypráví se, že je ochráncem nesmírného pokladu ukrytého v domě pod ním. Podle pověsti sem bylo před nepřítelem uschováno bohoslužebné náčiní, vzácná roucha a staré kancionály z kostela sv. Ducha. Několikrát se stalo, že poklad chtěl vykopat zloděj, pokaždé však padl mrtev a zčernal jako moučnin. Bohatství tu dodnes kdesi odpočívá.

Úkryt opatovického pokladu

V lese nad Roudnickou, dnes jižním předměstím Hradce Králové, je vrch, v jehož nitru je prý skryta část pokladu opatovického kláštera. Může jej spatřit jen spravedlivý člověk, a to pouze na Velký pátek o pašijích. (viz [Vysoká nad Labem](#))

Přízraky jeptišek

Ve starém hradě (na jehož místě bylo později postaveno renesanční purkrabství) a v jeho okolí se zjevovaly přízraky zemřelých jeptišek a Bílá paní. Zprávu o tom po dává B. Balbín ve svých *Miscellaneich*. Cituje případ služebné své matky, která byla Bílou paní obdarována zlatem a stříbrem.

Zámek v rybníce

Mezi Pražským předměstím a vsí Kukleny býval malý nenápadný rybník, o němž se říkalo, že je bezedný. Prý je v něm zakletý zámek. Na velikonoční neděli bývaly z rybníka slyšet zvony a z vody vystupovaly ohnivé sloupy. V ten čas se vždy ubíraly dvě zakleté panny provázené drakem ze zámku do zámecké kaple. Tak to alespoň uvádí sběratel českých pověstí z minulého století J.V. Grohmann.

HRÁDEC NAD MORAVICÍ

(Opava)

9 km J od Opavy

Zakletí rytíři v Hanuši

Nad řekou Moravicí na okraji lesnatého vrchu Hanuše (427 m) je velká skála, o které se vypráví, že je pod ní ukryto zakleté vojsko, které přijde zemi na pomoc, až bude nejhůře. (viz [Blaník](#))

HRÁDEK

(Klatovy)

3 km SZ od Sušice

Dvanáct stříbrných soch

Mezi Hrádkem a Tetražicemi na vrchu Zdouni osamoceně stojí románsko-gotický kostel sv. Vavřince. Traduje se, že tu byl kdysi ukryt poklad: dvanáct stříbrných soch apoštolů s množstvím stříbrných mincí. V minulém století bylo po pokladu rozsáhle, avšak marně pátráno. Z panského rozkazu zde byl za tím účelem r. 1820 rozkopán celý hřbitov. Bezpečnou zprávu o umístění pokladu měl prý místní hrobník Lupíšek, který však za třicetileté války zmizel ve světě, aniž oznámil jeho přesnou polohu.

HRÁDEK (HELFENBURK) - hrad

(Litoměřice)

3 km JV od Úštěku

Strážci pokladu

Zemřel zde pražský arcibiskup *Konrád z Vechty* (†1431), oblíbenec krále Václava IV., který se zabýval alchymii a magií. Pravděpodobně byl pochován v bývalé hradní kapli.

Říká se, že na hradě jsou ukryty poklady, které hlídá černý havran nebo snad sám ďábel. Prozrazují se prý modravou září a přístup k nim se otvírá jen na Květnou neděli.

Opičí hrad

Hrad Helfenburk byl později zván i Affenburk, protože podle pověsti se ho zmocnily opice a škodily tehdy širokému okolí.

HRÁDEK (KLABAVA) - hrad

(Rokycany)

4 km Z od Rokycan

Obr v podzemí

O Hrádku u vsi Klabavy, zvaném též Starý zámek, se vypráví, že byl kdysi sídlem loupeživého rytíře, který zde nashromáždil veliké poklady a upsal se ďáblu. Pekelník mu k hlídání pokladů poskytl ohavného obra, jenž snad v podzemí střeží poklady doposud. Z hradu dnes zbývá jen nepatrná část zdiva.

HRÁDEK NAD NISOU

(Liberec)

18 km SZ od Liberce

Rytíř Bezhlavec

V Hrádku a okolí se vypráví o tajemném zjevení bezhlavého rytíře, putujícího hlubokými roklemi Lužických hor. Občas se prý o půlnoci zastavuje u osamělých stavení a prosí o chléb. Koho však osloví, ten upadne do těžké nemoci. Někteří v něm viděli německého rytíře, člena družiny zimního krále Bedřicha Falckého, jiní ducha pana Kryštofa z Redern, pána libereckého kraje, jehož císař Ferdinand II. zapudil a po bitvě na Bílé hoře nechal dát do klatby. Další soudí, že je to některý z členů velkého bratrstva stupku (tj. loupeživých rytířů). Zbytky jejich hradu najdeme ještě dnes ve skalním městě za Popovou skálou (565 m) na tzv. Loupežnickém vrchu.

HRÁDEK U NECHANIC - zámek

(Hradec Králové)

9 km Z od Hradce Králové

Šramoty předzvěsti smrti

Nedaleko obce Hrádku na Lubenském vrchu stojí romantický hrádek, postavený ve slohu anglické gotiky v polovině minulého století.

Vypráví se zde o podivných úkazech: měl-li někdo ze zdejšího rodu Harrachů zemřít, bylo na jindy tichém Hrádku slyšet šramot a bouchání. Jednou dokonce sama od sebe spadla socha železného rytíře, stojící u dveří.

HRADIŠŤANY - vrch

(Teplice)

7 km JZ od Milešovky

Keltské poklady

Nedaleko Bíliny, mezi obcemi Lhotou a Mukovem, se rozkládá lesnatý vrch Hradišťany (752 m). Býval v minulosti silně opevněn, jak o tom svědčí dvojnásobné valy z čedičových balvanů. V starověku sloužil keltským Bojům a důležitou roli hrál i ve slovanském dávnověku.

Podle pověstí jsou ve vrchu ukryty obrovské poklady strážené zlým duchem, zapadající rok po roce hlouběji do země. Vypravuje se, že jeden ze zdejších myslivců upsal svoji duši ďáblu, aby se jich mohl zmocnit. Šťastně se dostal do hlubin, ale když spatřil strážné příšery, byl zachvácen děsem, zešlel a nakonec skončil sebevraždou. Dodnes jeho duch bloudí v poledne lesem.

Studánka neštěstí

Na úpatí vrchu bývala zlověstná studna s černou vřící vodou. V blízkosti nic nerostlo a každý tvor, který do ní spadl, vzápětí zahynul. Podle pověsti zde poustevničil sv. Prokop, jemuž se podařilo studánku zakrýt posvěceným dřevem. Tehdy se z hloubi země ozval rachot a studně se zasykala. (viz [Mukov](#))

HRANICE

(Přerov)

25 km SV od Přerova

Malíř alchymista

Žil zde Jan Červenka, hranický malíř, o němž je známo, že r. 1578 sepsal dílo *Alchymie česká dokonaná a přepsaná od J. C. a nyní znovu přepsaná 1680*, které se nachází v Národním muzeu.

Přízrak propastí

V okolí hranické propasti (s prozatím zjištěnou hloubkou 244 m) se zjevuje přízrak prokletého rytíře, hledajícího svůj zmizelý hrad. Býval prý loupežníkem a jeho sídlo stávalo na místech nynější propastí. Jednou se jeho hrad pjopadl a přízrak rytíře na ohnivém koni tam dodnes o vánočních nocích bloudí. Na Štědrý den je prý z hlubiny slyšet zvuk zvonku z pohřbeného hradu.

Prokletý vrchní

V hranickém kostele strašil zlý vrchní, který tam byl pochován. Varhany samy od sebe hrály, zvonky cinkaly a o půlnoci vyskočil z krypty vrchní s planoucíma očima, svlékl si kůži a začal hrát se třemi dábly v karty. Po hře se zvedl a s chechtotem běhal po římsách. Teprve když k ránu zakokrhla kohout, oblékl si zase svou kůži a ulehl do hrobky.

Na knězovo naléhání bylo nakonec jeho tělo vyzdvíženo z krypty a pochováno na Smolně. Od té doby byl v kostele klid.

Mše duchů

Východně od Hranic směrem k Hluzovu stojí v polích osamělý kostel se hřbitovem (místo zvané U kostelíčka), opředený mnoha strašidelnými historkami. Podle nejznámější z nich se tu v určité noc v roce konaly mše duchů zemřelých.

HRDLY

(Litoměřice)

5 km J od Terežina

Zjevení Bílé paní

Obec Hrdly patří k nejstarším osadám dolního Poohří (poprvé je zmiňována k r. 993). Václav Krolmus zde počátkem minulého století zaznamenal, že „z lesíka Schofe vystupoval přízrak Bílé paní.“

HRIČOV

(Žilina)

5 km V od Bytče

Kamenný mnich

Před zámek v Hričově stojí kámen, k němuž se váže pověst o zlém pánu, který tu věznil nevinnou vdovu, původní majitelku hradu, a později uvěznil i kolemjdoucího mnicha. Stal se však div: druhého dne stál před bránou zámku mnich znovu - tentokrát však z kamene. Tehdy se prý zjevily příšery, zapálily hrad a v ohni zlý pán zahynul. Od té doby stojí kamenný mnich před bránou, a cokoliv prý by tam člověk přes den postavil, bylo by do rána rozmetáno.

HRONOV

(Náchod)

8 km S od Náchoda

Poutní místo Maternice

V lese Maternice u Zbečniku poblíž Hronova leží stejnojmenná studánka, o níž se již dávno říkalo, že její voda je léčivá. Bývala cílem poutí z okolí. U studánky také strašilo. Zjevoval se tu bílý přízrak sedící na větvi anebo poskakující před osamělým chodcem. (viz [Turov](#))

Poklad pod zbořeným zámečkem

V Rokytniku, dnes místní části Hronova, stával kdysi zámeček v místech, kde se dosud říká Na zámečku. Ještě počátkem 20. století byly patrné jeho rozvaliny na zahradě statku č.p. 1, později byly však srovnány se zemí. Vypravuje se, že v těchto místech je zakopán poklad, nad kterým občas hoří světýlko.

HROZNĚTÍN

(Karlovy Vary)

10 km S od Karlových Varů

Bílá paní ve Flašnerských skalách

Západně od vsi na úpatí Krušných hor se tyčí Flašnerské skály, ve kterých se podle pověsti zjevoval zakletý duch v podobě Bílé paní, hlídající ukrytý poklad. Může prý být vysvobozen jen poctivým člověkem, a to jednou za století.

Přízraky v Rokli smrti

Na cestě mezi Hroznětinem a Merklínem je tzv. Rokle smrti, místo dávné bratrovraždy. O půlnoci se tu zjevují přízraky dvou vyjících pudlů s ohnivýma očima. O silvestrovské noci je zde slyšet zvonění umíráčku.

HRUBÁ SKÁLA

(Semily)

8 km JV od Turnova

Čertova ruka

Mezi podivuhodnými pískovcovými útvary u Hrubé Skály na Turnovsku je také skalisko připomínající ruku s pěti prsty. Říká se mu zde Čertova ruka a je údajně památkou na ďábla, který po prohrané sázce letěl kolem a vyznačil na skále svých pět pařátů.

HRUBČICE

(Prostějov)

6 km JV od Prostějova

Potrestaný alchymista

Po Hrubčicích se psal moravský alchymista *Jiří Hoznauer* z Prunhofu a Hrubčic, jenž laboroval na dvoře vévody Bedřicha Virtemberského, velkého příznivce alchymie v Německu. Stačil vévodu připravit o dvě tuny zlata, a když vyšel podvod najevo, chtěl utéci. Nechal se ostříhat a oholit, ale přesto byl vévodovými lidmi dopaden a odsouzen k smrti. Byl pověšen na železně, pozlátkem polepené šibenici a v pozlaceném rouše.

HRYZELY

(Kolín)

10 km J od Kouřimi

Zlatá kvočna

Pod zbytky starého hradíš tě Zličanů u Hryzel, kde se dosud říká Na šancích, je ukryt poklad. Je zde prý schována zlatá kvočna s kuřátky, dávný symbol plodnosti.

HŘEDLE (Rakovník)

9 km S od Rakovníka

Drak ze Džbánu

Za dávných časů létal z vrchu Džbánu do Hředel ohnivý drak. Dříve než se objevil, bývalo ve vsi slyšet pískot. Natropil mnoho škody a marné byly všechny pokusy ho zabít. Nakonec však draka zabil místní lesník pomocí čarovného prostředku.

Pověst bývá interpretována jako ohlas na dávné vpády Lučanů do pohraničního území Čechů. Drak byl ztotožňován s Lučany a hvízdání se signálem pohraničních hlídek Chodů, lat. venatorů, tj. myslivců.

Bílá paní

Nadšený sběratel démonologických miscellaneí z minulého století Václav Krolmus píše: „Od Hředlí k Hudlicím na cestě v lese se zjevuje přízrak krásné bílé paní. Zjevuje se při měsíci, v létě v zimě prostovlásá, dlouhé vlasy na zad nad kolena maje, v bílém oděvu, jako snih.“

HŘÍMĚŽDICE (Příbram)

22 km V od Příbrami

Zlaté tele o polednách

Na blízkém vrchu se údajně zjevuje, zvláště v poledne, zářící zlaté tele. Pokaždé však mizí ve zříceninách zdejší tvrze. Od tohoto zjevení dostal prý vrch své jméno Telecí. (viz [Lipiny](#))

HŘIVČICE (Louny)

12 km JV od Loun

Starý ukazatel cest?

Při silnici z Peruce do Vrba stojí uprostřed obce Hřivčic štíhlý pískovcový sloup s omšelým povrchem. Sloup byl kdysi přeražen a je vidět jeho spojení cementovou maltou. Ve směru k silnici je opatřen starou plechovou tabulkou s ručně psaným textem: „starý ukazatel směru cest z r. 1680. Památkový úřad v Praze.“ Nadšený český výzkumník dr. Špůrek se domnívá, že se jedná o menhir, a jeho umístění spojuje přímkou s menhiry z Kamenného Mostu a Chaber.

HUDLICE (Beroun)

7 km Z od Berouna

Šije do konce světa

Nedaleko Hudlic je mohutná černá skála s jeskyní, kamenným vytesaným stolem a lavicí. Na ní se prý zjevuje přízrak panny v bílém rouchu, šijící košili. Každým rokem udělá jen jeden steh. Až svou práci dokončí, bude konec světa.

Zjevení zlaté kachny

Asi čtvrt hodiny chůze od vsi mezi skalami u libotického potoka se u lesa nachází studánka, na níž se o Velký pátek zjevuje zlatá kachna. V tu dobu se otvírá protější vrch Církev a z něho vychází obrovský huňatý pes, který kachnu střeží. Po skončení pašiji se třikrát ozve táhlé zavytí a vše zmizí.

HUKVALDY - hrad (Frýdek-Místek)

10 km JZ od Frýdku-Místku

Húkalky

Podle lidové tradice hrad získal své jméno podle místních vil, kterým se tu říkalo húkalky.

Zakopané poklady

K hradu se váže mnoho lokálních pověstí o zakopaných pokladech. Hledači pokladů také značnou měrou přispěli k jeho postupné zkáze.

HUMPOLEC (Pelhřimov)

17 km SV od Pelhřimova

Tajemství zřícenin

Na lesnatém kopci, 2 km východně od Humpolce, jsou zbytky hradu Orlika. Ve zříceninách tohoto hradu, zvaného původně Humpolec, je údajně zakopan poklad, který patřil pánům z Dubé. Podle pověsti se zdejší tajné chodby otvírají na Velký pátek, a tehdy je možno poklad vydobýt. Vypráví se zde několik pověstí o setkání místních obyvatel s přízraky hlídajícími poklad.

Čertovka a Andělka

Mezi zříceninou Orlika a židovským hřbitovem u Humpolce stojí dvě osamělá skaliska. Vyššímu a přístupnějšímu se říká Čertovka (Čertova skála) a druhému, nesnadno přístupnému, Andělka. Podle pověsti se na vyšší skále usadil ďábel a zle řádl v celém kraji. Bůh se slitoval a naproti Satanovu sídlu vzniklo nové skalisko Andělka. Od té doby musel pekelník vést časté pŕtky s anděly, až byl poražen. Zlostně udeřil nohou do skály a otisk jeho kopyta se tam spatřuje dodnes. Poblíž místa stojí poutnická kaplička.

HUS - hrad (Prachatic)

8 km JZ od Prachatic

Poklady sřežené Bílou paní

Zřícenina gotického hradu na úzkém skalnatém ostrohu nad pravým břehem Blanice je dnes pokryta vysokým lesním porostem. V okolí kolují pověsti, že v troskách hradu jsou zakopaný poklady, sřežené Bílou paní. Její přízrak se tu občas zjevuje. Za dřívějších časů zde bylo hojně, ale bezúspěšně kopáno.

Zjevení hradu v plné kráse

Ríká se, že v blízkých lesích roste „bludný kořen“. Kdo ho prý překročí, po tři dny z lesa nevyjde. Kdysi se to přihodilo místnímu uhlíři. Zabloudil v lese a najednou se před ním objevil velkolepý hrad s osvětlenými okny. Vstoupil dovnitř a našel zde množství rytířů v družné zábavě. Úderem půlnoci však zjevení zmizelo a uhlíř se ráno probudil na zříceninách hradu.

HUSINEC (Prachatice)

5 km SZ od Prachatic

Zakletá na Hrádku

Na ostrohu nad řekou Blanící stával nevelký hrádek. Zjevuje se tu Bílá paní, čekající na odvážlivce, jenž by ji vysvobodil ze zakletí, které má trvat až do „devátého kolena“.

Zasuté tajné chodby

Pod tvrzí bylo hluboké sklepení (lochy) a chodby odtud vedly až k prvnímu stavení města, „k Lochovským“ (č.p. 26), kde lze dosud najít několikapatrové dlouhé a hluboké sklepy, na koncích zahrazené a zasuté.

HVOZDEČKO (Prostějov)

3 km JV od Bouzova

Fantom na Holém vrchu

Nad Hvozdečkem je skála, u které se za dne zjevoval přízrak silné paní, oblečené do hanáckého kroje. Opakovalo se to častěji v poledne a svědky bylo více lidí. Přízrak se nejprve zjevil v povětří, s jednou rukou zdviženou. Potom klesl na zem a zmenšoval se, až se docela ztratil.

HÝSKOV (Beroun)

3 km S od Berouna

Na Čertových kamenech

Poblíž Hýskova je lokalita Na čertových kamenech. Kdysi se tu údajně zdržovali ďáblové. Když bylo ve vsi posvícení, čerti zde pitvorně poskakovali, a tak proti nim začali vyzvánět na kostelní zvony. Teprve potom prý ďáblové mizeli jako pára.

CHEB

30 km SZ od Mariánských Lázní

Zjevení bílé ruky

Ve zdivu chebské falce byl kdysi zaklet rytíř. Jeho bílá ruka se občas zjevovala natažená ze zdi, žádající potravu. Podle jedné z pověstí jistá dívka podala ruce své jídlo a byla za to odměněna od rytíře zlatem.

Stopy alchymistů

Z kaple chebského hradu se lze dostat po točitých schodech, které však jsou v přízemí ulámány, do výše položené komnaty opatřené komínem. Zde údajně provozoval alchymii chebský měšťan *Vahn* v letech 1458 - 1477.

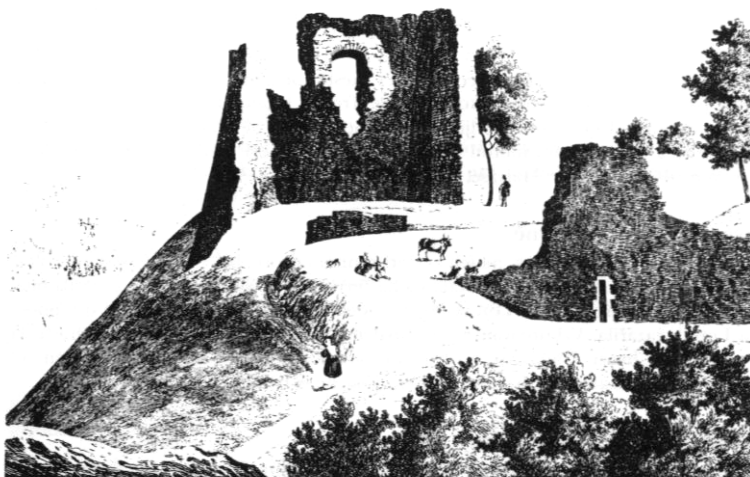
Na Chebsku kdysi působil také opat *Jiří Angelus*, na slovo vzatý alchymista. Pomocí alchymistického zlata prý zbudoval 300 kostelů a kaplí a ještě po sobě zanechal velký poklad ryzího zlata.

Valdštejnova smrt a jeho duch

25. února 1634 zde byl zavražděn Albrecht z Valdštejna. Jan Kepler, který zpracoval Valdštejnův horoskop, znal dobu a příčinu jeho smrti, ale odmítl mu je sdělit. (viz [Jičín](#)).

Po půlnoci se na hradě zjevuje přízrak zavražděného Valdštejna v kočáře taženém čtyřmi vraníky,

jimž z očí šlehaají plameny. Uvnitř sedí duch s krvavou skvrnou na prsou. Podle kočáru klušou přízraky šesti jezdců s tasenými meči.

Nerovná výměna

Podle pověsti jsou na hradě ukryty poklady. Vypráví se zde o ženě, která uvnitř sklepů zapomněla své malé dítě a až teprve po roce se jí znovu otevřela brána a ona se s ním šťastně shledala.

Poutní kostel za loupežnické peníze

Osada zvaná Chlum sv. Máří se připomíná již ve 14. století jako poutní místo. Nejprve zde stála pouze gotická kaple, zasvěcená Panně Marii. Podle pověsti ji založil řezník, jemuž se Panna Maria zjevila ve snu. Na místě kaple byl později zbudován barokní poutní kostel, k němuž se pořádaly četné pouti z okolí.

K místu se váže pověst o loupežnické skrýši, zpracovaná ve hře J. N. Štěpánka *Loupežníci na Chlumu*. Rytíř, který zde při modlitbě zapomněl šachovnici, vyslal pro ni svého sloužícího. Posel byl v kapli tajným svědkem přepadení mladé šlechtičny. Podařilo se mu nepozorovaně se vytrátit a oznámit hrozný čin. Po zajetí loupežnické bandy a osvobození dívky byl z naloupených a zabavených pokladů zřízen na místě bývalé kaple poutní kostel. V mariánské kapli se dosud ukazuje „vražednická jáma“, připomínající postavu Bibiany z výše zmíněné hry.

Heyman - strážce lesa

Chlum sv. Máří byl v minulost vyhlášen jako pověstné rejdiště zlých duchů a čarodějnic z Chebska a Falce. Pánem a strážcem lesa býval zde Heyman (v Českém lese Hehman), obrovitá postava se širokým kloboukem, s mechem a lišejníky místo vlasů a vousů. Býval chebskou obdobou Rýbrcoula.

CHLUMEC NAD CIDLINOU

(Hradec Králové)

25 km V od Poděbrad

Zlý jelen

Stará pověst říká, že má-li se něco zlého v městě přihodit, objeví se v noci přízrak jelena, pádícího od Valů kolem kostela svatě Trojice k zámku a zase zpátky. Je s ním spojena varianta báje známé i odjinud, že krutý pán na něj dal kdysi přivázat svého poddaného a jelen i s ním utonul v Cidlině. Jelen sám byl podle některých náhledů přízrakem zlého hraběte Matyáše.

Pověst o Černé madoně

Uprostřed starého kláštera, na jeho čtverhranném dvoře, byl v koutě postaven oltář chráněný železnou mříží. Za ní stávala socha černé Panny Marie. Dříve prý bývala bílá. Kdysi bylo v klášteře zvaném Loreta ubytováno nepřátelské vojsko. Jednou o půlnoci celá Loreta zazářila. Vzburcovaní vojáci spatřili, že socha Panny Marie - náhle celá zčernalá - jim hrozí. Ulekli se a okamžitě odtáhli. Chlumec tak byl zachráněn od drancování. V prostorách bývalého kláštera jsou dnes byty.

Přízraky v podzemní chodbě

Z vesnice Prasku až do Chlumce vede prý tajná chodba. Po půlnoci se v ní prochází černě oděná dvojice přízraků.

CHOCEŇ

(Ústí nad Orlicí)

7 km SV od Vysokého Mýta

Poklady v trojici hradů

Nad pravým břehem Tiché Orlice je přírodní park Peliny. Jedné ze zdejších skal se říká Komín. Vedle ní, na jiné skále, stával kdysi hrad Vranov. Vypravuje se, že tam bývala hluboká studna, do které pán hradu potopil velký poklad, dříve než odjel do války, z níž se už nevrátil. Několik místních lidí se pokoušelo poklad vyzvednout, dva přitom přišli o život, ale poklad ve studni odpočívá dodnes. Z hradu se zachovala podzemní chodba vedoucí až na Vrchovinu a k mohutným Komínům.

Za Chocní směřuje Orlice k severozápadu. Nalevo od ní stávaly též dva hrad, Hlavačov a Zítkov. O obou se vypráví, že jsou v nich ukryty velké poklady. Na Zítkově je to poklad loupeživého rytíře, otevírající se pouze na Velký pátek při čtení pašijí.

CHODOV

(Domažlice)

8 km JZ od Domažlic

Tajnosti chodských lochů

Chodské vsi mívaly své tajné chodby, vedoucí často daleko do polí, jako spásný prostředek úniku v čase nepřátelských nájezdů.

Nad Chodovem, směrem k Výchledům napravo od okresní silnice, je pole zvané Kopajna. Dodnes je zde vidět u silničního mostu stopy po hluboké, dnes už z větší části zasypané jámě. Je to východ z chodovské tajné chodby, v níž se podle pověsti zjevoval velký černý pes, táhnoucí za sebou truhlu plnou zlaťáků. Chodba je údajně spojena s podobnými v Klenčí pod Čerchovem a v Postřekově.

Chodské spící vojsko

Podle pověsti je v Chodovské skále ukryto spící vojsko bájných rytířů, kteří mají zemi přijít na pomoc, až jí bude nejhůř. Tradici podporuje i nažloutlý železitý pramen - údajně hnojůvka z podzemních koníren rytířů. (viz [Blaník](#))

CHOLINA

(Olomouc)

19 km SZ od Olomouce

Pozor na Květnou neděli!

V Dubčanech, dnes místní částí Choliny, se vypráví, že je tu zakopán poklad zdejšího vладыky. Byl už mnohokrát marně hledán. Je to prý možné jen na Květnou neděli, když nad ním hoří modrý plamen.

Zjevení v Rampachu

Zjevoval se tu přízrak obrovského černého psa s ohnivou hlavou. Podle některých názorů to byl sám ďábel. Jednou si údajně vyžádal od obyvatel nejlepšího koně, se kterým odletěl ke kopci Rampachu, v němž zmizel.

CHOLTICE

(Pardubice)

7 km JV od Přelouče

Bílý přízrak na zámku

V barokním zámku se zjevuje bílý přízrak. V noci vstupuje do místností a působí zvláštní hluk. Je to prý duch nevině odsouzeného a umučeného syna prvního vrátného ze zámku.

Obrazy kacírů

V nejcnějši součásti zámku, v zámecké kapli Thunů zasvěcené sv. Romediovi, lze spatřit štukové plastiky význačných heresiarchů (Šimon mág, Arius, Manes, Nestorius, Hus, Jeroným Pražský, Luther, Kalvín). Původcem ideového programu kaple byl František Kryštof z Talmberka, který v r. 1693 vysvětil i kapli Nanebevzetí v Kuksu. Vlastním autorem těchto a mnoha dalších soch byl A. Nuvolone.

CHOMUTOV

22 km SZ od Žatce

Poklad hlídaný podzemními duchy

V rozbořeném hradě je údajně ukryt poklad hlídaný podzemními duchy. Vypráví se tu varianta pověsti o střevíci vhozeném chlapi do hluboké jámy, v níž byl potom nalezen poklad.

Mumifikovaný kominík

Pod kostelem sv. Ignáce je stará jezuitská hrobka se zachovalými mumii. V jedné z rakví lze prý podle oblečení zřetelně poznat mrtvolu kominíka. V minulém století se zde vyprávělo, že do kominíka jezuitské koleje spadl kominík a ztratil se. Po čase byl nalezen v hrobce u dveří mezi poházenými rakvemi, sedící, s okousanými prsty, zřejmě zemřelý v šílenství z hladu. Byl dodatečně uložen do rakve mezi mrtvolky jezuitských mnichů. Od těch dob bylo jisté, že z hrobky vedou vzduchové šachty, ústící v komínech.

Zjevení mnicha

Na bývalém zámku, později sloužícím jako radnice, se ukazuje tzv. Mnichův dvorek. Na jedné zdi je tu reliéf představující mnicha s oddělenou hlavou a rukama. Upomíná na dobu, v níž se zámek stavěl. Podle pověsti tam byl zazděn mnich, jehož přízrak se zde později zjevoval, hrozilo-li městu nebezpečí. Kráčel vždy od radnice až ke kasárnám, bývalému klášteru jezuitů, kde zmizel. Zjevil se prý r. 1832 a za tři dny nato město vyhořelo.

CHOTĚBORKY

(Náchod)

9 km Z od Jaroměře

Bývalý milenec fext

Na hřbitově u hrobky chotěborecké pani, krásné Vely, stával kostlivec či fext, což prý za jejího života býval její milenec, rytíř. Vypráví se tu příběh známy i odjinud, jak ho kterási neohrožená žena přinesla do místní hospody na zadech, ale kostlivec se ji nechtěl pustit. Musila s ním zpátky do hrobky, kde teprve odpadl do své rakve a rozpadl se na prach.

CHOTĚBOŘ

(Havlíčkův Brod)

15 km SV od Havlíčkova Brodu

Noční jízdy pana Rašina z Rýzemberka

Chotěbořské panství vlastnil v sedmáctém století pan Jaroslav Sezima Rašin z Rýzemberka. Poddaným byl krutým panem a po své smrti prý neměl v hrobě pokoj. Každou noc úderem dvanácté hodiny vyjížděl z východní strany chotěbořského zámku jeho přízrak. Do nádherného kočáru měl zapraženo trojsprężi ohnivých vránek. Sám byl zahalen v černém a po celou hodinu projížděl městem. Sprężeni

vydávalo takový hluk, že mnohdy vzbudilo celou Chotěboř. Nakonec se podařilo useknout přízraku hlavu a od té doby se tu prý neobjevil. (viz [Svojanov](#)).

Tajná chodba pod městem

Podle pověsti vedla v Chotěboři podzemní chodba od bývalé tvrze na okraji města, z místa, na němž dnes stojí zámek, k původně románskému kostelu sv. Jakuba Většího.

Tajnosti Doubravského údolí

Za Chotěboří protéká řeka Doubrava malebným údolím. Stával zde kdysi hrad zvaný Sokolov či Sokolohrady. Podle pověsti unesl kdysi sokolovský rytíř dceru pana z Chotěboře a ten jej zde ze msty svrhnul ze skal do Doubravy.

Poblíž na skalním útesu je možno vidět též tzv. Čertův stolek. Podle jedné pověsti tu kdysi hodoval s ďáblem chytrý sedlák a v sázce nad ním zvítězil. Čert pak odtud s divokým chechtotem skočil do tůně. Od těch dob zde voda nabývá krvavého zbarvení. Podle jiné verze tu žil poustevník, jehož v nábožném rozjímání znepokojoval ďábel. Když už si asketa nevěděl rady, obrátil se na kněze. Ten mu poradil, aby na stolku, na němž ďábel vždy sedával, nakreslil svícenou křídou tři velké kříže. Pekelník se tu naposledy zjevil, a když spatřil posvátné znaky, navždy zmizel.

CHOTĚŠOV

(Plzeň-jih)

3 km SV od Stodu

Pověst o klášterním pokladu

Ve starém klášteře premonstrátek, založeném kolem r. 1200 blahoslaveným Hroznotou, byl prý ukrytý poklad. Podle pověsti jej zde nechal za třicetileté války zazdítk tehdejší opat kláštera. Jedna verze tvrdí, že ho objevil kostelník ve věži dnes zbořeného kostela, podle jiné tady někde odpočívá dodnes.

CHOTĚŠOV

(Rakovník)

4 km S od Jesenice

Bílá paní ze Šprymberka

Mezi Chotěšovem a Bilencem se zdvihá Vlčí kopec (482 m), na jehož úpatí stával středověký hrad Šprymberk. Dnes po něm zbyl jen příkop a místní označení Na zámeckých schodech. Říká se, že na místě bývalého hradu se zjevuje přízrak Bílé paní. Poblíž stávala prokletá samota U Ullmanů. Vypráví se, jak přízrak Bílé paní zavedl chudáka z této samoty do podzemí, kde černý pes hlídá poklady. Měl si nabrat, kolik unese. Leč všechny kapsy se mu pod tíhou zlata prothaly. Nakonec sebral jen několik zlatých zlomků a odběhl.

CHOTOUŇ

(Kolín)

7 km V od Českého Brodu

Rodiště svatého Prokopa

obci se údajně narodil jeden z patronů českých zemí svatý Prokop. Vypráví se tu o něm několik legend. V okolí oral s pluhem, do něhož měl zapraženy dvě dvojice čertů. Dokončil zde orbu Čertovy brázdy a když oškřábal bláto z radlice, vznikla mohyla, které se dnes říká Homole. Ukazoval se tu taky patník, ke kterému sv. Prokop přitiskl čerta, až se na něm otiskl čertův zadek. Dodnes je zde studánka Prokopka, o níž se bájí, že k ní chodil sv. Prokop jako malý chlapec pro vodu.

19. století zde byla Václavem Krolmusem zachycena lidová tradice o zjeveních Bílé paní. (viz [Sázava](#)).

CHOTOVINY

(Tábor)

9 km S od Tábora

Mariánské zjevení

Poblíž rybníka V jezerech, u pramene „záračné vody“ se prý v r 1855 zjevila pasákům Panna Mana. Na místě zázraku stojí kaple, vystavěna rytířem Ludvíkem Nádherným v r. 1857.

CHOTUSICE

(Kutná Hora)

5 km S od Čáslavi

Noční provoz duchů

Poblíž barokního kostela sv. Václava se zjevuje přízrak ohnivého černého psa. Okolo půlnoci tu bývá slyšet hluk sem tam jezdících kočárů. Objevují se tu prý také plamínky a světýlka.

CHOUSTNÍK - hrad

(Tábor)

15 km JV od Tábora

Poklady pekel

Vypráví se, že ve zříceninách hradu se na Velký pátek otvírá obrovská prohlubeň, do níž vedou schody. Je to prý vstup do pekel, kde jsou ukryty poklady. Podle pověsti se zdejší hradní pán kdysi na dvacet let upsal d'áblu.

Hradní přízraky a sněm čarodějnic

V hradním nádvoří je hluboká studna, o které se říká, že bývá shromaždištěm čarodějnic z okolí. Ve svatojánské noci se tu scházejí ďáblovy kněžky a až do kuropení tančí divoké tance. Potom se rozletí na všechny strany.

U studně se prý každoročně v den sv. Jana Křtitele objevuje ptáček-ohniváček, pijící dvě minuty vodu. Říká se, že když se v té vodě okamžitě vykoupe nemocný člověk, bezpečně se uzdraví.

Chystá-li se k dešti, vychází ze studně pára hustá jako mlha. To prý vodní šotkové, kteří tu žijí, ve studni ohřívají vodu, aby se hodně vypařovala a déšť byl vydatnější.

Otisky zvonů

Poblíž jsou obrovské balvany, na kterých jsou patrné otisky zvonů. Kdysi prý byly zvony z blízké vesnice Mlýny zavěšeny v Choustníku. V noci se však samy vracely zpět. Po cestě odpočívaly na zmíněných kamenech.

CHOUSTNÍKOVĚ HRADIŠTĚ - hrad

(Trutnov)

5 km V od Dvora Králové

Templářské poklady

Přestože podle známých údajů byl hrad založen až na počátku 14. století, pravděpodobně míšeňským šlechticem Pütou z Turgova, udržuje se pověst, že jej založil řád templářských rytířů. Na Velký pátek se prý otvírají staré zasypané sklepy a je možno spatřit jejich poklady.

CHRÁŠŤANY

(Praha-západ)

3 km JZ od Zličína

Z Krolmusových zápisků

V noci kolem jedenácté hodiny chodí z Dušníků ke Chrášťanům přízrak Bílé paní. Zjevuje se také u Bílé Hory, kráčí od Pískovny ke studánce Vojtěšce, kde se ztrácí.

V místě Na Horkách se zjevuje přízrak rohatého čerta v podobě zajíce. Po západu slunce tam bývá slyšet hrozný hluk. O filipojakubské noci se zde páli čarodějnice.

Poblíž obce leží tzv. zázračná studánka Světice, kde se také podle pověsti zjevovala Bílá paní.

CHRAST

(Chrudim)

10 km JV od Chrudimi

Černé zjevení

Zámek v Chrastu byl od poloviny 17. století letním biskupským sídlem. Traduje se, že za biskupa Kolovrata se tu zjevoval přízrak černě oděné paní. Topič, jemuž se zjevila, dal za ni sloužit mši svatou na hřbitově a tak ji vysvobodil ze zakletí.

CHRATICICE

(Příbram)

13 km J od Příbrami

Půlnoční rytíři v Pteči

Severovýchodně od vsi se vypíná vrch Pteč (633 m). Bývala na něm kdysi tvrz spojená prý tehdy tajnou chodbou s bukovanským zámekem.

V hoře jsou zakletí rytíři i s koňmi. O půlnoci se všichni probouzejí, aby se posílili a nakrmili koně. Hluk, který při tom působí, proniká až ven, takže jde-li někdo kolem půlnoci okolo Pteče, může slyšet hlomot a dunění vycházející z nitra hory.

Hořící košťata

Na rozcestí u Sedlecká se podle pověsti objevují příznaky hořících košťat. Podle místní víry jsou to duše zlých lidí.

CHROPYNĚ

(Kroměříž)

7 km S od Kroměříže

Král Ječmínek

V okolí se traduje, že zde, v ječmenném poli, na místě zvaném Markrabina se narodil bájný moravský hrdivina markrabě Ječmínek. Zjevoval se i na zdejším zámku. Židle a stůl, kde sedal, se tu dodnes ukazují. V jídelně stojí tzv. Ječmínkův stůl, o němž se říká, že zaklepe-li se na něj o půlnoci, ozve se Ječmínek. Vždy jednou do roka přijíždí, zahalen v plášti neviditelnosti, u stolu zasedne a hoduje. Kdysi prý býval stůl vždy připraven k hostině. Na Moravě se říká, že až se Ječmínek zjeví, nastanou zlaté časy.

Markrabina se říká i cestě, kudy běžela nešťastná paní vyhnaná z chropynského zámku. Toto pole i cesta jsou obestřeny mnoha místními pověstmi. Zjevuje se tu Ječmínek, vždy v noci, většinou čte knihu a

z prsou mu vychází nadpřirozené světlo.

Také se říká, že pod Markrabínou je ukryto bájně vojsko, které má zemi přijít na pomoc ve zlých časech.

Tajnosti chropýňského zámku

Kdesi v zámku je ukryta hodovní síň, jež kdysi zvláštním způsobem zmizela a nelze ji nalézt. Hledali ji zde údajně i cizí alchymisté, už ji i spatřili, ale když chtěli zasednout k plným stolům, zmizela.

Občas se v zámku rozžehnou všechna světla a ze zámeckých vrat vychází průvod duchů dávno zemřelých šlechticů. Jsou oblečení ve starodávných šatech a na hlavách mají bílé paruky.

Poklad ve vejci

Kdysi tu prý bylo vykopáno železné vejce plné zlatáček.

CHROUSTOV

(Nymburk)

15 km S od Městce Králové

Bílá paní u zázračné studánky

Ze zdejší zázračné studánky vycházela Bílá paní, třikrát prošla kolem a poté mizela. Říkalo se, že děvče, na něž Bílá paní pohlédne, do tří dnů zemře.

CHRUDIM

10 km J od Pardubic

Bradáčova hlava

Do zdi staré školní budovy byla zasazena hlava bradáče jako upomínka na Žižkovu bránu. O tomto místě se vyprávělo, že je zde ukryt zlatý vůz a další vzácné poklady.

Stín ukazující k pokladu

V chrámu Nanebevstoupení Panny Marie bylo kdysi dvanáct stříbrných soch apoštolů v životní velikosti se zlatými očima. Na počátku 15. století dali měšťané poklad zakopat do země na místě, kam dopadal stín vysoké kostelní věže v určitý den ve tři hodiny odpoledne. Poněvadž požáry a války se dotkly i Chrudimi a věž se zřítily, nikdo dnes neví, kde vlastně poklad leží.

Hyksovo peklo

V blízkosti města byla tak nazvána louka, kde se zjevoval se strašlivým křikem přízrak zlého sládky Hyksy v d'ábelské podobě. Vedla sem i tajná chodba.

Bezhlavý kapucín

V noci po klášterních valech chořoval duch bezhlavého kapucína. Kráčel po úzké stezce, měl zdviženou kapuci, která zakrývala jen část krví zbroceného krku bez hlavy. Údajně to byl duch mladého kapucína, který se zamiloval do místní řeznice. Její muž je spolu přistihl a kapucínovi širočinou srazil hlavu, kterou hodil do řeky. Bezhlavý noční zjev prý vždy věštil nějakou neblahou událost.

Zázračný obraz sv. Salvátora

Za třicetileté války hráli prý na tomto obraze švédští vojáci karty. Jeden z nich zabil ze vzteku do obrazu dýku a obraz začal krváčet. Obraz byl později přenesen do chrámu, kde na něm lidé občas vídali podivné proměny. Tak se tam objevovaly tři hvězdy, ruka se zdviženými prsty, jiní viděli, jak obraz slzel, a byly pozorovány i proměny výrazu světceva obličje. K zázračnému obrazu se každoročně konaly velké pouti.

Zjevení ve „fišmistrovském domě“

Po léta zde strašilo a objevovaly se nejružnější přízraky: krvavá postava na chodbě, rakev na schodech, ohnivá hlava, d'ábové a jiné obludy.

Ďáblem posedlá

Chrudim je jedním z mála měst u nás, která se mohou pochlubit podrobně zachycenými démonologickými pověstmi. Zasloužil se o to místní rodák Alois Gallat útlou knížkou *Chrudim z doby kouzel a strašidel*, vydanou r. 1889. Na jednom místě vypráví: „Roku 1699 se Mandaleně Korbářové ztratily za Novým městem husy. Nemoudrá osoba ta vinšovala nevážně tomu, který jí je vzal, ďábla na krk. Načež ona sama ďáblem posedlou se vynalezla, neb jí zlý duch ústa rozškleboval, hlavu na zad obracel a hrozně řváti přinutil. Obecní čarodějník z Rabštyňku, pro něhož hned poslali, brzy tu pomohl. Položiv oloupanou vrbovou hůlku Korbářce na hlavu, pronesl několik nesrozumitelných slov, načež ďábel z Korbářky ústy vyletěl, strašně zařval a zmizel. Však tuto událost mnoho hodnověrných lidí dosvědčilo.“

Zubzandovská skála

V lese zvaném Hůra králové leží tzv. Zubzandovská skála, která se na Květnou neděli otvírá. Komu se povede vstoupit „na 500 stop“ do skály, nalezne tam prý kapradí, které „kvete zlatem“.

CHRUSTENICE

(Beroun)

7 km SV od Berouna

Zjevení na zámku

V chrustenickém zámku se v noci zjevoval přízrak dávného předka majitelů potrestaného za to, že ubližoval sv. Ivanu poustevníkovi. Neměl po smrti klid a musel jezdit kolem v ohnivém voze. Nejčastěji se zjevoval u zahrady, kde byl postaven veliký kříž.

CHRŽÍN

(Kladno)

4 km S od Velvar

Čertův menhir

Mezi Chržínem a vsí Loučkou se v polích ukazoval veliký balvan s nehlubokými rýhami, o nichž se v okolí říkalo, že to jsou stopy čertových drápů.

Je to prý upomínka na sázku mezi sv. Jiřím a ďáblem, když se hádali, kdo dále dohodí kamenem z hory Řípu. Ďábel dohodil sem, ale sv. Jiří až za Velvary, na místo, kde založili velvarský kostel.

CHŘEŠŤOVICE

(Písek)

8 km V od Písku

Bílá paní nad Vltavou

V obci s barokním zámkem se podle místních pověstí zjevuje přízrak Bílé paní. Občas ji bývalo vidět v lipovém stromořadí na cestě k Písku, anebo na pěšinách vedoucích od Vltavy ke vsi.

CHŘIBSKÁ

(Děčín)

9 km SV od České Kamenice

Poklad na hradě Karlštejnu

V blízkosti Dolní Chřibské, dnes místní části obce Chřibská, se tyčí pískovcové skály, z nichž jedna část je lidově nazývána Pustý zámek. Jsou zde skrovné zříceniny chřibského hradu Karlštejna. Skrytá poloha hradu byla zvláště vhodná pro loupeživé rytíře, kteří hrad vlastnili. Jeden z nich si tu prý v podzemí uschoval svůj poklad.

Vypráví se zde rozšířená pověst o chudé vdově, která získala část zlatého pokladu. Na Květnou neděli vystoupila se svým synkem ke zřícenině a tam nalezla otevřený vstup do podzemí. Oslněna zlatem zapomněla na dítě a vynesla část pokladu na denní světlo. Pojednou se však skála zavřela i s dítětem. Matka musela čekat až do příštích velikonoce, než se se svým dítětem znovu shledala.

CHUDENICE

(Klatovy)

12 km SZ od Klatov

Černínské legendy

Městečko se připomíná jako původní sídlo, z něhož vzešel slavný rod české šlechty Čerminové z Chudenic. Rodová legenda o jejich jménu má několik verzí. Podle jedné měl prý jeden z potomků tmavou pleť, podle jiné bylo vyraženo při bavorském vpádu celé osazenstvo chudenického sídla až na chůvu s malým chlapečkem, poněvadž se ukryli v krbu černé kuchyně. Umouněného chlapce prý později litovali „Chudětec, ó jak je černý“.

Ve starém chudenickém zámku ukazují tzv. Andělský pokoj pana Humprechta Černína z Chudenic, který zde trávil svá stařecká léta. Zjevil se mu prý anděl a předpověděl, že do tří dnů zemře, což se skutečně stalo. Na památku je obraz anděla dodnes vymalován na stropě.

Bolfánek s ďáblou škvirou

Kilometr jihozápadně od Chudenic se tyčí vrch Žďár (583 m) s bývalým poutním kostelem sv. Wolfganga (lidově Bolfánek), jehož věž byla po zboření lodi upravena na rozhlednu. Vypráví se, že když se řezenský biskup Wolfgang vracel po vysvěcení prvního českého biskupa Dětmara z Prahy, zastavil se u Chudenic na vysokém vrchu a rozhodl se tu založit kostel. Ale co přes den se svou družinou postavil, ďábel vždy v noci zbouřal. Nezbylo mu než dohodnout se s pekelníkem, že mu bude patřit první živá duše, která do nového kostela vejde. První se objevil vlk (v jiné verzi liška, viz symbolika blízkého [Pušperku](#)) a zklamaný čert za hromového rachotu zmizel dírou ve skále. Stačil jen pronést osudové prokletí až se díra po něm rozšíří do té míry, že jí projde člověk (podle jiné verze těhotná žena), nastane konec světa. Nyní je díra široká asi 10 cm.

Dodnes ukazují v kapličce přistavené k věži kámen, na němž sv. Wolfgang spal, s jeho stopou. Jestliže prý na tento balvan položí hlavu člověk stížený bolestmi v kříži, okamžitě se mu uleví.

CHUDOBIŇ

(Olomouc)

5 km Z od Litvle

Zámecká Bílá paní

Pod pozdně empírovým zámekem v Chudobíně jsou prostranné sklepy. Mezi jedenáctou a dvanáctou hodinou v noci se tu zjevuje přízrak Bílé paní, táhnoucí se jako mlžný přelud po zdech až k sýpkám, od nich k „baště“ (altánu v rohu zahrady) a pak znovu zpět. Po dvanácté hodině v noci se ztrácí.

Revenant s řetězem

Jednou za rok se tu zjevuje přízrak mrtvého chudobinského pána, obcházející po vsi s řetězem. Nemá prý v hrobě pokoj, protože za svého života poslal místo sebe na popravu zakoupeného poddaného.

CHVOJEN

(Benešov)

4 km Z od Benešova

Osamocená pozoruhodnost

O samotě stojící raně gotický kostel sv. Jakuba většího ze 13. století skrývá několik pozoruhodných obrazů. Na západní straně lodi je pozdně gotická malba sv. Kryštofa, na severní straně vítězného oblouku je vidět obraz Pekla. Je zde i drobný nástěnný obrázek světové soustavy z poloviny 14. století.

CHVOJENEC

(Pardubice)

13 km JV od Hradce Králové

Poklad ve staré tvrzi

Ve vsi Chvojenci stávala kdysi tvrzi, z níž se dosud zachovaly valy a část příkopu. Tvrziště se nalází po levé straně silnice Chvojenc - Rokytno, naproti motorestu. Místu se říká Na baště.

Lokální pověsti umísťují do tvrže poklad. V noci nad ním hořel modrý plamínek. Bylo třeba přehodit

ho drobty chleba nebo růžencem, neohlédnout se a nepromluvit, aby bylo možné poklad získat. Vypráví se tu i varianta pověsti o pasáčkovi a jeho botě, která spadla do sklepení, s jejíž pomocí se poklad našel.

CHÝŠE

(Karlovy Vary)

6 km SV od Žlutic

Divoká honba

V okolních lesích se v noci zjevoval přízrak Divého jezdce, provázeného smečkou psů-vyžlat a nej-různějších příšer, honících zvěř.

IVANČICE

(Brno-venkov)

21 km JZ od Brna

Případ ivančického upíra

Roku 1617 vzrušil obyvatele Ivančic (v minulosti Evančic) případ vampyrismu. Tvrdilo se, že jeden zemřelý místní měšťan vstával v noci z hrobu a zahubil řadu lidí. Byl povolán kat, který jeho tělo vykopal z hrobu a rozsekal je na kusy. Při této proceduře začala prý z nebožtíkových úst tryskat krev a byl z něho vytážen závoj, který údajně vzal a rozkoušal své nebožce ženě, ležící vedle něho v hrobě.

JABLONEC NAD JIZEROU

(Semily)

7 km J od Harrachova

Divoká honba v Krkonoších

Podle starého zápisu „v údolí mezi dvěma horami“ poblíž Jablonce nad Jizerou bývá občas v noci slyšet štěkot honících psů. Prohání se tu dy se strašidelnými zvuky Divoká honba pronásledující zvěř.

JABLONEC NAD NISOU

12 km JV od Liberce

Čarodějný doktor Kytl

Na zdejší Zámečku žil po celých Čechách proslulý doktor a magik *Jan Josef Kittel (Kytl)*. O jeho záračných schopnostech vypráví řada pověstí, mj. jak létal vzduchem na svém rozprostřeném plášti aj. (viz [Pěnčín](#))

Zkamenělé panny

Pod svaahem zalesněného vrchu mezi Jabloncem a Libercem u vsi Rýnovic jsou tři pískovcová skaliska zvaná Panenské kameny. Vypráví se, že to původně byly bezbožné dcery místního sedláka, které nedbajíc svátku pracovaly po celou dobu trvání mše. Při rozmarné hře se srpy zkameněly.

Manový déšť

V pamětní knize vsi Rychnova (nyní součásti Jablonce n. Nisou) je zaznamenána událost, která se zde stala po neúrodném roce 1804, kdy panoval v kraji hlad:

„Když byla nouze nejvyšší, ukázala se ubožákům zdejšího okolí ale-
spoň po několik dní pozoruhodná pomoc. Dne 16. července 1805 totiž zdvihla se ráno prudká bouře, která přinesla k poledni hustý déšť, smíšený s kroupami. V Pelikovicích, u Železného Brodu a u Liberce padala místo krup zrnka, velká jako hrášek a čočka, a to v takovém množství, že jich lidé sbírali plné ošatky. Byla různá velikosti a různého tvaru, některá více nebo méně podlouhlá jako zrna žita, jen poněkud silnější. Někteří lidé je vařili v mléce a zvali manový déšť.“

Dračí skála

Poblíž města je tzv. Dračí skála. Vyprávělo se, že zde kdysi žil příšerný drak, který každý rok žádal určitý počet lidí jako oběť (určenou losem). Jednou, v den losování, přišel na tato místa prostě oděný muž. Jakmile uviděl draka, zdvihl hůl a vyslovil zaklínadlo. Drak zařval a přimkl se ke skále - dodnes tu lze spatřit stopy jeho drápů, které se zde otiskly. Vypravuje o tom J. V. Grohmann ve svých *Českých pověstech*.

JABLONNÉ V PODJEŠTĚDÍ

(Česká Lípa)

18 km SV od České Lípy

Podoby dvou svatých alchymistů

V kostele sv. Vavřínce založeném blahoslavenou Zdislavou, jejíž ostatky jsou v kryptě, se nacházejí ve střední kapli barokní sochy ideálně zpodobující dva slavné středověké myslitele a alchymisty: sv. Alberta Velikého a sv. Tomáše Akvinského.

Poklad v podzemní chodbě

Z bývalého hostince „U císaře rakouského“ vede prý stará podzemní chodba do zřícenin hradu Starého Falkenburku. Podle pověsti v ní leží veliký poklad, hlídáný dvojicí černých psů s ohnivýma očima. Do podzemní chodby je možno vstoupit jen na Květnou neděli.

Hradní duch

Podle starých německých pověstí vládne na troskách hradu Starého Falkenburku severně od Jablonného hradní duch. Zjevuje se v podobě malého roztomilého mužíčka se sněhobílými vousy a vlasy. Rád prý obdarovává děti.

Také se vyprávělo, že se tu skrývá Falkenhund, obrovský černý pes s dlouhým a hustým ocasem. Každý večer běhá křížem krážem okolím. Všeobecně se soudilo, že je to zakletý rytíř.

JABLUNKOV

(Frýdek-Místek)

12 km JV od Třince

Zbojnické poklady v okolních horách

Pod vrcholem Velkého Stožku v jablunkovské vrchovině je stráň plná ohromných kamenů, zvaná Štítovka. Pod kameny je údajně zakopán velký poklad zbojníků. Jiný zbojnický poklad má být ukryt pod kamennou tabulí na Kostýlkách. Vypráví se, že když kdysi v Uhrách věšeli zbojníka z Jablunkova, prozradil krajanovi jeho úkryt. Ten později mnoho let marně hledal, takže poklad tu někde dodnes spočívá.

JÁCHYMOV

(Karlovy Vary)

15 km S od Karlových Varů

Rudné doly a alchymisté

V 16. století byly všechny rudné doly hlavními sídly alchymistů. Stejně tomu bylo i s Jáchymovem. V letech 1527 až 1533 tu působil jako lékař proslulý autor knih o kovech a hornictví *Georg Bauer Agricola* (1494 - 1555), rodák ze severní strany Krušnohoří. Jeho nejvýznamnější dílo *O hornictví* vyšlo posmrtně, v r. 1556 v Basileji. Agricola do něho shrnul popisy důlních technik, hutních praktik i základy mineralogie, které nasbíral na obou stranách Krušnohoří. Jako první popsal též hornické choroby z povolání. Jeho přítel jáchymovský evangelický farář a kronikář *Johannes Mathesius* (1504 - 1565) a jeho syn byli horlivými alchymisty. Ve sbírce svých kázání *Sarepta oder Bergpostilla* (1562) se sice vyslovil proti alchymistům, ale jinak uznával možnost přeměny kovů.

Horním hejtmanem jáchymovským byl alchymista a důvěrník císaře Rudolfa II. *Sebald Schwertzer*. Do Prahy a Jáchymova se dostal přes Augustův kurfiřtský dvůr v Drážďanech..

Bergeist

Vypráví se, že zdejší podzemní poklady chrání mohutný skalní duch Bergeist. Před náhlými závaly varoval táhlým zpěvem, jindy se zjevoval v podobě světýlka. Výjimečně se objevil v lidské podobě, jako malý mužíček s velkým hrbem.

Valpuržina noc

Okolí Jánské kaple nad Jáchymovem bylo pověstným místem sletů čarodějnic tohoto kraje. Shromažďovaly se tu o Valpuržině noci před prvním májem (název vychází z místní německé tradice).

Bílá paní

Na Stříbrném vrchu nad Jáchymovem se v noci za svitu luna zjevovala Bíla paní sušící prádlo. Říká se, že je tu zakletý zámek. Občas odtud bývá slyšet hudba a v noci jsou vidět jeho osvětlena okna.

Přízrak hrající kuželky

V troskách hradu Šlikovky (Freudensteinu) se v noci zjevoval přízrak zakletého rytíře hrajícího kuželky. Podle pověsti zde zbohatl jeden náhodný svědek, který si ze strašidelné hry odnesl stříbrnou kouli.

Proslulé poutní místo

Na místě nynější osady Mariánská, patřící k Jáchymovu, bývalo od 17. století proslulé poutní místo Krušných hor Maria Sorg. Stával zde klášter a dva kostely.

Předmětem uctívání byl obraz Panny Marie s probitým čelem, k němuž se váže legenda o zbožné dívce vzývající obraz a jejím bezbožném a škodolibém bratrovi, který obraz probil hřeby a vzápětí se zabil pádem ze žebříku.

JAKUBOVICE

(Šumperk)

6 km SV od Štítů

Tříkrát mocný ohnivý pes

Na cestě vedoucí Hrubým lesem k Svatému vrchu poblíž vody se zjevoval přízrak velkého černého psa, jemuž z tlamy a z očí šlehal oheň. Každý večer tříkrát po sobě strašlivě zařval a pak dlouho žalostně vyl. Šel-li po cestě nějaký opozdílý chodec, pes jej tříkrát předhonil a nechtěl pustit dal.

JANKOV

(Benešov)

15km JZ od Vlašimi

Tajemná předzvěst bitvy

Poblíž Jankova v lese Hartmany byla 6. března 1645 svedena bitva mezi císařským vojskem a Švédy, v níž byla císařská armáda poražena.

Ve starém kostele v Jankově je po levé straně zavěšena socha sv. Václava, která v pravé ruce třímá prapor, v levé meč a štít. Vypravuje se, že před bitvou u Jankova při pobožnosti v kostele lidé zpozorova-

li, že se soše otvírá ruka s praporem. Vzápětí dopadl prapor za všeobecného úžasu na lidi a lavice pod sochou, kde se roztránil na tři kusy. Událost byla vykládána jako předzvěst příští bitvy.

Hýkavý Martin

Za soumraku a v noci se zde zjevoval přízrak zemřelého, zvaný Hýkavý Martin, o němž se říkalo, že byl zaživa velkým mamonářem a přenášel mezníky (viz rozšířená obdoba pověsti o **ohnivém muži**). Jeho duch bloudil po okolí, hýkal a křičel „Kam ho dám?“ Když se mu někdo posmíval, vlezl mu na záda a postižený ho musel nést až ke svému obydlí. Nakonec byl prý správnou odpovědí na svou věčnou otázku vysvobozen a od té doby se neukázal.

JANKOV

(České Budějovice)

15 km JZ od Českých Budějovic

Ohnivý tříhlavý kohout

Nad Jankovem se zdvihá táhly kopec Svata Trojice. Každou noc se tu zjevoval ohnivý tříhlavý kohout v oslepující záři. Na ochranu proti němu byl na staré borovici zavěšen obraz svaté Trojice, a odtud také kohout získal svoje jméno.

Čertovo skalisko

Při úzké lesní silnici vedoucí z Jankova ke Křemži je zčernalá skála zvaná Čertovo skalisko. Podle pověsti se tu zjevil jednomu pocestnému ďábel a požádal ho, aby hodil pod skálu klacek, kdykoliv půjde okolo. Pověst zde našla živnou půdu, a pod skálou tak vznikla velká hromada klacků.

Plačící duch na Kozím kamenu

Z Jankova do Křemže vede také lesní cesta rozsáhlým pásmem Švehlánem. Je tu velké skalisko zvané Kozí kámen, prý pozůstatek hradu loupeživého rytíře. Byl zabit a o dušičkách bloudí jeho duše nad troskami bývalého hradu a žalostně pláče. Z dálky tento pláč připomíná kozí mečení přerývané vzlyky, a proto lidé dali tomuto místu název Kozí kámen.

JANOV NAD NISOU

(Jablonec nad Nisou)

7 km S od Jablonce nad Nisou

Báje o Trníšti

Východně od Janova n Nisou se zdvihá 15 metrů vysoká žulová skála s vytesanými schody. Říká se, že zde kdysi stával dřevěný hrádek, obývaný zlým rytířem. Dodnes se tu zachovaly opracované skály s výstupky, na kterých byly údajně položeny trámy stavby. Podle jedné z pověstí uzavřel zdejší loupeživý rytíř sázku s ďáblem a ten později hrádek rozbořil a rytíře zaklel v podobě vlka či výra do hradních zřícenin. Vypráví se též o jeho osvobození dívkou, která za to byla odměněna zlatým listím.

JANOVICE V PODJEŠTĚDÍ

(Česka Lípa)

4 km V od Jablonného v Podještědí

Tajemství Divokého myslivce

Východně od vsi leží Janovický les s kopcem Buková (468 m), o němž se vypráví, že jsou tu uloženy velké poklady. Kdysi zde loupil myslivce, který si svou kořist schovával v kopci. Po smrti musí prý za trest uvnitř vrchu stavět svůj zlatý zámek a nesmí přitom usnout. Zdáme si jen jednou za rok o svatojánské noci. Jen tehdy je prý možno přijít a vzít si něco z jeho pokladů. Je však třeba dát pozor na jeho koně, který stále běhá kolem. V ostatní dny se na těchto místech zjevuje Divoký myslivce, jehož koni z nozder sálá ohnivý dech.

JANSKÉ LÁZNĚ

(Trutnov)

15 km SZ od Trutnova

Pověst o Harfě

Nad Janskými Lázněmi směrem k Maršovu se zdvihá veliká skála zvaná Harfá. Podle staré pověsti se skála každý rok o velikonočních otvírá a vzhůru vystupuje Bílá paní, hraje na harfu a zpívá, aby přilákala odvážlivce ke svému vysvobození. Uvnitř vrchu je prý také ukryt báječný poklad, který připadne tomu, kdo Bílou paní osvobodí. Podle jedné verze to bývala za svého života necitelná žena, která v Maršově vlastnila velký dvůr. Když k ní jednou přišel žebrák a prosil o almužnu, byl vyhnán psy. Nato se otevřela země a zlou ženu pohltila. Jiná verze vypráví, že zde stal její hrad a rytíř, který bydlel naproti, se ucházel o její ruku. Byl odmítnut, a tak se upsal ďáblu a ženu s hradem proklel. Tak to alespoň vypráví J. V. Grohmann ve svých *Českých pověstech*.

JARCOVÁ

(Vsetín)

3 km J od Valašského Meziříčí

Čertův kůl

Nad obcí stojí osm metrů vysoká Jarcovská kula, přírodní skalní zajímavost známá také jako Čertův kůl. Upustil ji zde ďábel, když na vyzvání selky měl za noc na hoře postavit mlýn a změnit koryto Bečvy, aby se mohl ucházet o její dceru. Dívka totiž předtím z furiantství vyzvala „samého čerta" k tanci. Když pekelníka překvapil zakokrháním kohout, upustil poslední kámen a zasypal jim chalupu i s matkou a dcerou.

JAROMĚŘ

(Náchod)

16 km SV od Hradce Králové

Přízraky v pevnosti

V sadech v Josefově bývalo v noci vidět přízrak bílé postavy. Okolo pevnosti, mezi hradbami, chodila zase černá postava s papírem v ruce a prohlížela zdi, jako by něco zkoumala. Podle pověsti to byl duch nespravedlivě popraveného stavitele pevnosti. Přízrak vidělo mnoho lidí, zvláště vojáci, kteří zde sloužili.

Pavůz v Prašivce

O kopci Prašivce se už dávno vyprávělo, že je v něm ukryt zvláštní poklad zlatý „pavůz", určený jen pro spravedlivého člověka.

Zvony z podzemí

Mezi Chlumkem a Prašivkou se táhne údolí, kde se před dávnými časy údajně propadla vesnice. Kdo položí hlavu na zem, dodnes uslyší vyzvánět zvony propadlého kostela a dokonce i hlasy lidí. Na tomto místě prý dlouho rostl strom s krvavou mízou, který se nikdo neodvážil parazit.

Schránka na paskvily

V muzeu mají dřevěnou sochu poustevníka s lebkou, jejímiž otvory se dovnitř házely paskvily (dobový název pro udání).

JAROMĚŘICE

(Svitavy)

3 km V od Jevíčka

Významné poutní místo

Po r. 1700 se Jaroměřice staly významným poutním místem. Jeho střediskem je kostel Povýšení sv. Kříže na Kalvárii, tj. vrchu nad městem, v jehož tumbě je reliéf skupiny hříšníků v pekle.

Zlý Bešterenec

Pod záměčkem v Jaroměřicích jsou hluboká sklepení, z nichž se několika směry rozbíhají podzemní chodby. Jedna vede do sklepa hospody postavené při silnici k Jevíčku. Všechny jsou však dnes zazděny.

Zjevoval se v nich přízrak bezhlavého muže v aksamitovém kabátci, úzkých nohavicích, jezdeckých botách s ostruhami, držící svoji oddělenou hlavu v podpaží. Byl to zlý dráb či místní šlechtic Bešterenec. V noci pak vyjížděl na černém koni ze dvora, držel v jedné ruce otěže, v druhé svou hlavu a proháněl se po polích.

Poklady na Kalvárii

Bývala zde kdysi velká jeskyně se stolem, na němž ležela hromada zlata. Hlídal ji sám ďábel. Jejím zbytkem je Kadrmanka.

Kadrmanka

Jmenuje se tak malá rokle v místech, kde se stýká jaroměřická Kalvárie s Hájem. Vypráví se, že se zde u železného stolu shromažďovali ďáblové. Nejvyšší pekelník se jmenoval Kadman a rokle podle něho dostala své jméno. Čerti škodili místním lidem a říkalo se, že každý, kdo do Kadrmanky odhodil kámen, byl postižen na úrodě. Teprve když na kopci byla postavena kaplička, čerti odtáhli.

JAROŠOV NAD NEŽÁRKOU

(Jindřichův Hradec)

7 km od Jindřichova Hradce

Divoká honba v Kruplově

U mostu přes řeku Žirovničku, který vede do Kruplova, a na stráni nad ním se v noci prohání strašidelný zakletý lovec štvoucí psy a přízraky. Vypráví se zde příběh chasníka, který tu kdysi našel pytel od obilí a když jej rozvázal, vyřítla se z něho smečka zdivočelých psů a utíkala se štěkotem do straně. Na chasníka pak byla na všech stranách nalíčena tenata a měl co dělat, aby se ve zdraví dostal domů.

JARVICE

(Kladno)

10 km S od Slaného

Čertův lesík

V Budenicích, dnes osadě obce Jarpice, stojí barokní zámek s anglickým parkem. Je v něm zalesněné místo, jemuž se dodnes říká Čertův lesík.

Na tomto místě zmizel kdysi ďábel se zlým pánem budenickeho zámku. Ten dával se zvláštním potěšením vymrskat ze dvora chudé, zdarma krmené jeho milosrdnou manželkou. Po smrti se tu zjevoval jeho přízrak.

JAVORNÍK

(Hodonín)

2 km J od Velké nad Veličkou

Úkryty zbojnických pokladů

Místní tradice vypráví o dvojici míst v okolí, kde mají být údajně zakopány poklady. Jedním z nich je vrch Nový háj mezi Javorníkem a slovenskými kopanicemi. Poklad je tu umístován buď k „šancím“, které se zachovaly z hraničního opevnění v 17. století, nebo ke skále, nápadně označené vytesaným znamením, v němž lidová obrazotvornost viděla koňskou podkovu a husí šlapku. (Původně snad erbovní znak dávných majitelů, pánů z Kravař - zavinutá střela.)

Druhým místem, kam bývají lokalizovány zdejší pověsti o pokladech, je vrch Hradisko (636 m) ležící dva kilometry jižně, se zbytky prehistorického hradiště. V obou případech se mluví o zbojnických pokladech.

JAVORNÍK- zámek (Šumperk)

24 km SZ od Jeseníku

Krvavé stopy

Na Jánském vrchu stával kdysi hrad, přestavěný později ve stejnojmenný barokní zámek. V polovině 17. století zde žil krutý zámecký hejtman Thümling von Löwenberg, jenž se nesmazatelně vepsal do paměti zdejšího lidu.

Na zdi, obrácené k městu Javorníku, se objevují červené skvrny, které nelze nijak zabilít, údajně stopy po řádění ďábla, jenž si zámeckého správce odnesl.

Podle jiné verze byl Thümling původně ovčákem, jenž uzavřel s ďáblem smlouvu na sedm let bezstarostného panování v zámku. Pronásledoval ho však stále zámecký zvonek, v jehož zvucích: Tim - ling! Tim - ling! slyšel přibližující se konec a ďábelský výsměch. Nakonec si ho ďábel odnesl a zůstaly jen nezahladitelné stopy.

JEDLOVÁ (Svitavy)

7 km JV od Poličky

Zlatý pramen v Baldě

Poblíž Jedlové leží známé poutní místo zdejšího kraje Balda se zázračným pramenem a kaplí. Byly sem kdysi pořádány četné pouti z okolí.

Vypráví se, že okolo r. 1650 našel jistý osadník z Jedlové v lese, kde je dnes pramen, zlatou růži. Později tu kopal a našel zlato. Při dolování prý vytryskl Zlatý pramen.

JELŠAVA (Rožňava)

12 km JV od Revúce

Strážce pokladu

Vypráví se tu pověst, že starý hrad a Hradisko bývaly prý spojeny koženým mostem, po němž z jednoho hradu na druhý přecházel přízrak, jemuž se tu říkalo Paní Pú. Na obou hradech přízrak hlídal velké poklady. Dnes prý na Starém hradě vykonává úlohu strážce velký černý had.

JEMNICE (Třebíč)

12 km JV od Dačic

Barchan

Od 14. století až dodnes se zde každoročně koná lidová slavnost Barchan, upomínající na Jana Lucemburského a královnu Elišku. Spočívá v rituálním běhu od hradeb města směrem k Budkovu a končí znovu v Jemnici. Koná se pravidelně poslední zářijovou nedělí. Vítěz dostane barchet, tj. látku, druhý v pořadí šátek, třetí punčochy a čtvrtý věnec z květů.

Větrný kopec

Větrný kopec na jihovýchodním okraji Jemnice byl v minulosti vyhlášeným místem sabatů čarodějnic. Podle pověsti tu stával větrný mlýn a jeho majitel měl smlouvu s ďáblem.

Černý purkrabí

Po půlnoci rachotil po ulici ohnivý kočár a přes náměstí zajížděl do domu č.p. 61. Po smrti se tu zjevoval přízrak purkrabího celého oblečeného v černém a převracejícího listy veliké knihy. Za svého života okrádal sirotky a neměl proto v hrobě pokoj. Zvláštní bylo, že přízrak bylo zvenčí vidět oknem, avšak uvnitř nebylo nic. Když byla světnice vysvěcena, začal se přízrak zjevovat před domem, sedící na lavičce. Vidělo ho zde mnoho lidí.

Štědrá ruka

V kryptě kostela spočívalo tělo mrtvého faráře, kterému ani po letech nezetlela ruka, kterou kdysi obdaroval žebráka.

JEMNÍKY

(Kladno)

4 km JV od Slaného

Menhir se strašidlem

Na vyvýšeném místě v poli na katastru obce stával donedávna menhir. Asi před třiceti lety byl kámen odstráněn ze svého původního stanoviště a dnes je zasypaný drobnou skládkou poblíž, ve starém odkryvu.

Vztahuje se k němu varianta pověsti rozšířená po celých Čechách. Strašil zde duch sedláka, který tento kámen (chápaný jako mezník) přemístil do sousedova pole. Jednou v noci se setkal přízrak s opilcem a na otázku „Kam ho mám dát?“ mu tento muž odpověděl, aby ho vrátil tam, kde ho vzal. Přízrak poděkoval a zmizel. Od té doby tu prý nestraší.

JEMNIŠTĚ

(Benešov)

9 km JV od Benešova

Jámy, kudy se propadla kněžna

Na barokním zámku v Jemništi žila kdysi kněžna tak marnivá, že nosila střevíce z těsta. Každý den jí služebnictvo muselo péci nové. Den co den pak v nich chodila ze zámku do vedlejší kaple, v níž byla rodinná hrobka. Po své smrti se vždy o půlnoci zjevila v rudé záři, sedíc na ohnivém voze s dvojím spřežením ohnivých koní, a jela od zámku k zámecké kapli. V zahradě se ještě dnes ukazují jamy, kudy se za trest propadla do země.

JESENICE

(Rakovník)

19 km Z od Rakovníka

Poklad pod znamením levé ruky

Jihovýchodně od Jesenice při obci Drahotuň stojí v lese barokní lovecký zámček. Svatý Hubert se symetricky řešenými hospodářskými budovami a paprskovitě se rozbíhající soustavou cest v oboře. V minulosti tu byly pořádné štvanice na jeleny. Východně od zámku, asi v polovině cesty ze Sosně do Chmelištné, jsou pozůstatky bývalých stříbrných dolů, nyní zcela zasypaných, a zničené, dnes už sotva patrné vsi.

Vypráví se, že je zde ukryt zlatý a stříbrný poklad. Leží prý pod kamenem, na němž je vytesána levá lidská ruka. Pověst o pokladu byla v okolí tak vžitá, že v minulém století se uskutečnilo několik hromadných pokusů o jeho vyhlednutí.

Kámen sv. Huberta

V blízkosti téhož loveckého zámčku, na cestě k Sosni leží kámen, o němž se vypravuje, že na něm odpočíval sv. Hubert a zanechal tu svou stopu. Kámen je vyhlouben jako sedadlo. Kdysi na něj rády sedaly místní dívky, které se chtěly v příštím roce vdát, neboť panovalo přesvědčení, že kámen jim k tomu pomůže.

JESENÍK (Šumperk)

33 km SV od Šumperka

Pastýř - duch Hohohé

V lesích poblíž bažin se zjevuje v noci pastýř-duch, který straší pozdní chodce příšerným pokřikem „hohohé“. V německých pověstech byl nazýván také Seehirt, Sinhirt anebo Moosbruchhirt. Většinou bývá dobrý, ale někdy i škodolibý. Zjevuje se s bičem v ruce, oděný v plátěné spodky a vestu, s mošnou na chléb po boku. Jindy se objevuje jako rybář a ještě v jiných podobách. Straší hlavně u rejvízských mechových jezírek (viz [Rejvíz](#)).

JESTŘEBÍ- hrad (Česka Lípa)

8 km J od České Lípy

Magnet romantiků

S hradem je spojena řada pověstí o ukrytých pokladech a špercích. Přestože části hradu vybudované lidmi postupně zanikly, přírodou vytvořený pozoruhodný skalní útvar stále přitahuje pozornost romantiků. Navštívil jej i K. H. Máchá.

Spící panna

Skalnatému kopci nad Jestřebím se říká Spící panna. Podle pověsti zde zkameněla dcera rytíře z podpadlé vsi Myšlina, jež si odmítla vzít za muže ďábelského rytíře. Občas tu prý bývá slyšet z podzemí hlas myšlinských zvonů.

JEŠOVICE (Mělník)

4 km SZ od Liběchova

Otesané skály

Zdejší pískovcové skály zdobí reliéfní plastiky Václava Levého. Jsou tu fantastické obrovité hlavy, kaple sv. Magdaleny vytesaná ve skále v podobě jeskyně s reliéfními stromy, jinde najdeme reliéf obrovského hada aj. (viz [Liběchov](#))

JEŠTĚD- hora (Liberec)

2 km od Světlé pod Ještědem

Čerti a jejich zed'

Na Ještědu žili kdysi tři čerti. Ze sázky mezi potulným jezdcem a ďáblem byla vystavěna Čertova zed'. Ďábel měl stavět zed' tak rychle, jak jezdec uháněl na koni. Zed' se dosud táhne u Vesce nevysokým hřebenem a o kus dál nese jméno Měděnec. Pokračování je neznatelné, až u silnice z Osečné do Českého Dubu vystupuje znovu na povrch pod názvem Kotelský vrch. U Budíková tvořila Čertovu bránu na mocných čedičových pilířích tam ležely skalní bloky, dnes už bohužel zničené. Zed' se potom táhne ke Studýnkám, Dolánkám a Těšnovu, kde tvoří rybníční hráz. Blízko Olšiny se ztrácí pod zem, ale poněvadž je v těch místech zvětralý čedič, roste tam porost bujnější než v okolí, kde jsou pouze písečné pozemky. U Kuřívod se Čertova zed' znovu zdvihá ze země a prochází hlubokými lesy až k úpatí Bezdězu (viz [Bezděz](#), [Český Dub](#)).

JETŘICHOV (Náchod)

6 km SZ od Broumova

Bílá paní šije košili

Poblíž Jetřichova leží kopec, dříve nazývaný Prstenová hora (Ringelkoppe). Vypravuje se, že uvnitř kopce sedí Bílá paní šijící košili. Každý rok udělá pouze jeden steh a hlídá v hoře ukryty poklad, který se otvírá jen v době pašiji. Ženský přízrak prý pouze třikrát křikne, „Ber!“ Po poslední výzvě se hora uzavírá.

JETŘICHOVICE

(Děčín)

8 km S od České Kamenice

Černý myslivec

V okolí se v noci zjevuje přízrak černého myslivce, někdy doprovázeného smečkou ohnivých psů. Nabízí svou pušku k výstřelu na zvěř. Jednou prý ji podal vysloužilému vojákovi, a tomu se ve chvíli výstřelu změnila srna, na niž mířil, ve světle oděnou paní s rozpuštěnými plavými vlasy.

JEVIČKO

(Svitavy)

15 km J od Moravské Třebové

Potopený poklad

V údolí Holcizně, dnes zatopeném vodami Smolenské přehradní nádrže, je údajně zakopán poklad tajemného černého cizince, jenž svého času žil v Jevičku. Údajně mu patřil dům č.p. 131 na náměstí.

Říkalo se, že nad pokladem, skládajícím se ze zlaté kachny a kachňátek, zářil na Velký pátek plamen. Cizinec měl prý smlouvu s ďáblem a kdo mohl, ten se mu vyhnul. Jednou si chtěl vzít místní dívku za ženu. Ta ho však odmítla, a tak zhrzený cizinec zakopal poklad a zmizel.

Zjevení u bývalé Chornické brány

Kdysi bylo Jevičko obeháno hradbami, které se otvíraly čtyřmi branami. Jednou z nich byla Chornická brána. Přesně v poledne se tu zjevoval přízrak malého chlapce s kloboučkem a džbánkem. Chodil k Žilbku, kde nabral vodu, a vrátil se k bráně, v níž vždy zmizel. Ve strážnici, která stávala vně hradeb, na místě nynějšího domu č.p. 13, v noci také strašilo. Bývalo tu slyšet nevysvětlitelné dunění kroků a samy od sebe se otevíraly dveře.

Zkamenělí hledači pokladů

Na zalesněném vrchu Kumperku, tyčícím se nad městem, jsou dvě jámy a poblíž leží dva balvany. Říká se, že to jsou zkamenělí hledači pokladů a jámy že jsou výsledkem jejich marné námahy. Kdysi tu hledali poklad, avšak ve chvíli, kdy se jim objevila kýžená truhlice, jeden z nich promluvil, poklad se s rachotem propadl do země a muži zkameněli. Dnes už dešť a vítr smyl jejich lidskou podobu.

Pouti k zázračné sošce

Po r. 1617, kdy převor augustiniánského kláštera přivezl z Brna sošku Panny Marie, považovanou za zázračnou, se sem konaly četné pouti. Žalkovští páni pro ni postavili kapli s oltářem a věčným světlem. Bývala prý ověšena spoustou díkuvzdání za nabytí zraku a jiná zázračná uzdravení. Po r. 1784, kdy byl Josefem II. klášter zrušen, byly pouti zakázány a postupně ustaly.

JEZVÉ

(Česká Lípa)

8 km Z od České Lípy

Tajuplná Orlí skála

Vpravo od silnice, mezi obcemi Jezvé a Stružnici vystupuje z polí osamělý a malebný čedičový kužel Orlí skála (Oertelsbergl).

Tento nápadný krajinný bod byl odedávna střediskem místních pověstí. Vypráví se, že v nitru pahorku jsou uloženy poklady, otvírající se na Květnou neděli. Je odtud známa varianta pověsti o chudé ženě, jež vyplašena štěkotem psa zanechala své dítě v nitru hory. Po roce je tam našla živé a hrající si.

Podle jiné pověsti bydleli v pahorku trpaslíci.

Kříž Pod koželuhy

Pod jičínským zámekem bývala v městských hradbách tzv. koželuzská branka, kudy chodili koželuzi k řece Cidlině máčet kůže. Dodnes se tu říká Pod koželuhy. Přes Cidlinu tady stojí most, u něhož je kříž s Kristem namalovaným na plechu

Vypráví se, že v těchto místech byla kdysi upálena čarodějnice. Po její smrti se zde zjevovali tři velcí černí psi, kteří se každému, kdo tudy šel, znenadání vrhali pod nohy, takže upadl. Místu se proto lidé dlouho vyhýbali, vlastně až do té doby, kdy zde byl vztyčen kříž se Spasitelem.

Černá Panna Marie rušánská

V kostele sv. Ignáce byla chována ruská (odtud rušánská) ikona Černé Matky boží v byzantském slohu, přinesená sem kdysi z Moskvy. Věřilo se v její zázračnou moc a k místu jejího uložení byly konány velké pouti. Podle ní bylo zhotoveno mnoho kopií, jak malovaných na deskách, tak vyrytých v kovu. Byla předlohou i pro sochu stojící na holínském předměstí.

Valdštejn a Kepler

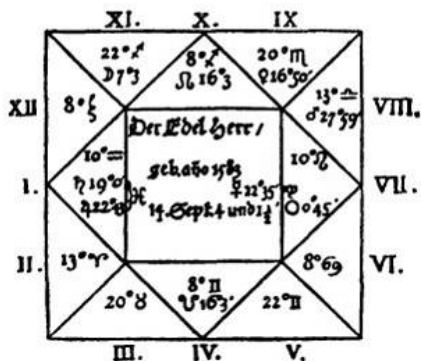
Po r. 1620 připadlo zdejší panství Albrechtovi z Valdštejna. Chtěl z Jičína udělat centrum svých rozsáhlých držav v severovýchodních Čechách. V dubnu r. 1630 zde pobýval ve Valdštejnově rezidenci geniální astronom Johannes Kepler. Zdržel se zde tři týdny a byl to jeho poslední pobyt v Čechách.

Albrecht z Valdštejna byl zasvěcen do astrologie svým domácím učitelem a průvodcem na cestách Petrem Virdungem, s kterým odešel do Padovy, aby tam studoval pod vedením známého astrologa Ondřeje Argoliho.

Johannes Kepler přijel do Čech na pozvání Tychona Brahe. Po jeho smrti byl Rudolfem II. jmenován císařským matematikem. Vedle astronomie se věnoval astrologu (*O pevnějších základech astrologie*, 1601). Roku 1608 vytváří svou první verzi horoskopu pro Albrechta z Valdštejna. Tehdy mladý český šlechtic Valdštejn spolu s Gerhardem z Taxisů požádal zprostředkovatele Stromera o horoskop od Keplera. Skutečně také tato verze horoskopu je anonymní, jméno Waltstein sem Kepler svým tajným písmem dopsal později. Údaje pro sestavení horoskopu byly daný jen přibližně. Přesto předpověď byla velmi přesná. Tento horoskop se zachoval v originále, je opatřen vlastnoručními poznámkami Valdštejnými a je uschován v drážďanské knihovně. V letech 1624 - 1625 provedl Kepler první korekci Valdštejnova horoskopu. Další korekci už prováděl jako Valdštejnův zaměstnanec v r. 1628. Valdštejn jej usídlil na svém zámku v Zahání v Prusku. K proslulému Valdštejnovu horoskopu lze ještě dodat,

Horoscopium gestellet durch Ioannem Keplerum

I 6 0 8 .

že Kepler, přes všechna naléhání, odmítl Valdštejnovi vypracovat podrobný horoskop na dobu po roce 1634, poněvadž zjistil, že na březen 1634 připadla velmi nepříznivá konstelace planet. Skutečně Valdštejn byl zavražděn v Chebu 25. února 1634. Kepler se však jeho smrti nedomáhal. Zemřel v Řežně 15. 11. 1630 a tam je také pochován.

Jiným Valdštejnovým astrologem byl *Giambattista Zenno*, zvaný *Seni*. Narodil se r. 1600 v Janově a studoval jako Valdštejn u Ondřeje Argoliho. Jak známo, tvrdil ještě před Valdštejnovým zavražděním, že dosud neminulo nebezpečí, oznámené postavením hvězd. Po smrti Valdštejnově byl Seni zatčen a odvezen do Vídně, kde však byla prokázána jeho nevina. Vrátil se do Janova a zemřel tam r. 1656 na mor (viz [Cheb, Třebíč](#)).

Přízrak zlého správce

Kdysi žil na robouském dvoře zlý správce. Jezdívával rád po okolí na bílém koni. Na poddané byl krutý, při práci je týral a bil karabáčem. Po smrti si lidé začali vypravovat, že se zde zjevuje jeho přízrak, jezdcí na bílém koni. Aby jej zapudili, zasadili tam hrušku. Když vyrostla, rozčísil její korunu blesk. Potom zasadili jabloň, ta však uschla. Znovu zasadili planou hrušeň, stojící dodnes. Je to místo asi v polovině cesty od robouského dvora k Moravicím. Říká se tam U hruštičky.

Bílá panna se sudy

Východně od Jičina (za obcí Studeňany) míří k Radimí cesta, u níž o samotě stojí malá kaplička.

Říká se, že v noci se kaplička otvírá a objevuje se přízrak bílé panny, která obratnými pohyby nohou valí po cestě tři bílé sudy. Potkat zjevení je prý nebezpečné: člověka porazí a jezdí na něm tak dlouho, dokud nezemře.

JIHLAVA

87 km SZ od Brna

Ohnivý Švéda

Na zimních nocí bloudí městem ohnivý jezdec. V hradebním příkopu se pokaždé zastaví a nařiká. Potom zasvíští kulka a přízrak padá, prožívaje tak každou noc svou smrt. Má to být duch švédského generála Samuela Österlinga, který kdysi zabil člověka a prchal před spravedlností. Tvrdilo se, že generál je fex-tem, tvorem, jemuž se vyhýbají obyčejné kulky. Podle pověsti se ho podařilo zastřelit dívkou, která si do bambitky nechala ulít skleněnou kouli.

Záhada jihlavského podzemí

Pod vnitřním městem se rozprostírají staré podzemní chodby, tvořící dokonale bludiště. V některých místech jsou až třípatrové, například pod radnicí. Chodby vybíhají z každého domu kolmo do náměstí a ulic a pak se rozvětvují v celý systém štol, jimiž bylo možné se nepozorovaně přemísťovat.

Okolí :

Karel IV. vysvobodil zakletého rytíře

Poblíž města v lesích se nalézá nízkým plotem obehnaný tzv. Karlův kámen. Prý na něm odpočíval císař Karel IV, když zabloudil v lesích na honu. Podle pověsti se mu zde zjevil duch zakletého rytíře v podobě bílé postavy a žádal, aby ho mohl oholit. Císař svolil, ale náhle si uvědomil, že je neznámému zjevení vydán na milost a nemilost. Sáh po meči, když vtom sjel z oblohy blesk a bílá postava se proměnila v rytíře, děkujícího císaři za záchranu ze svého prokletí.

Pověst o Zaječím skoku

Šest kilometrů západně od města je přírodní rezervace žulových skal zvaná Zaječí skok. Podle pověsti se tu zabil zlý pan, který v honbě za podivným zajícem skočil s koněm z útesů. Jeho kůň tu v posledním vzepětí otiskl do skály své kopyto, což se zde dodnes ukazuje.

Pekelníkův otisk

Východně od Jihlavy, v Malém Beranově u Kamenného mlýna je na skalce vidět otisk údajně čertova kopyta. Vypráví se, že zdejší nájemce mlýna měl smlouvu s ďáblem. Když ho později nesl čert do pekla, odrazil se právě na této skále.

Bílá paní a ukryté poklady

Severně od města se zdvihá zalesněný vrch Rudný (613 m), středisko mnoha starých bájí. Kdysi prý stál na kopci hrad. V noci se zde zjevuje Bílá paní a v zemi leží zakopány báječné poklady. Sřeží je trpasličí v čele se svým králem. Vypráví se tu varianta pověsti o ženě, která sem přišla s dítětem a musela je v hoře zanechat celý rok.

Bílá paní se zjevovala také v osadě Damli západně od Jihlavy. V okolí se vyprávělo o mnoha ukrytých pokladech, nad nimiž v určitých nocích hoří modravé plamínky, jako např. v osadě Novém Rounku západně od Jihlavy.

V osadě Starém Rounku při řece Jihlavě stojí zase tzv. Pekelský mlýn. Traduje se, že zde mívali čerti už od pradávna své srazy.

Divoká honba

Jižně od města v Rančířovském lese a v lesích západně od Vilance se v noci prohání Divoká honba, shluk příznaků letících vzduchem.

Trpasličí jeskyně

Jižně od Jihlavy, poblíž obce Popice je tzv. Trpasličí jeskyně (Zwirgalloch). Jedná se pravděpodobně o vstupní otvor do bývalé štoly v rančířovském revíru. O této jeskyni se tradují pověsti o ukrytých pokladech hlídaných skřítky.

Jinou podobnou jeskyni v okolí je další Trpasličí jeskyně (Zwergliloch) v údolí smrčenského potoka severozápadně od Jihlavy. Toto údolí a jeho okolí je plné skalních doupat.

Podle starých německých pověstí žili trpasličí také na Vysokém kameni (681 m) a Kopuli (637 m) severně od Jihlavy, na kopcích, poblíž kterých vede nyní dálnice z Prahy do Brna.

JILEMNICE

(Semily)

8 km Z od Vrchlabí

Kočáry černokněžníka Vejrycha

Ve staré čtvrti Jilmu žil na poplužním dvoře okolo r. 1630 panský hejtman Vejrych z Gensenfelsu, jenž se měl vyznat v černokněžnickém umění. Po jeho smrti tu strašil jeho přízrak. Od Hrabačova k Jilmu jezdil v noci kočár, později dokonce tři kočáry, v nichž seděl Vejrychův duch spolu s dalšími černými přízraky. Až teprve jednomu pohodnému z Pecky se podařilo Vejrychova ducha zažehnat, a od té doby se tu zjevovat přestal.

Propadlé město na Žalým

Severovýchodně se tyčí hora Žaly (1019 m), neodmyslitelně dotvářející panorama města. Na jejím úbočí je místo nazývané Na ztraceném městě (Na propadlém městě). Říká se, že tu kdysi stávalo město, které se propadlo. Ukazují se tu také kameny jako jeho pozůstatky.

JÍLOVÉ

(Děčín)

9 km Z od Děčína

Bílé zjevení

Na hoře Hájníku se zjevoval přízrak zlého zámeckého pána z Jílového. Když byl pohřbíván v místě zvaném Farské křoví (dnes Březový lesík), jeho rakev musela být řetězy upevněna ke kočáru. Jeho hrob označoval velký kámen. Neměl však v hrobě pokoj a v noci se tu objevoval jeho přízrak jako bíle oděná postava s běloušem. Nakonec ho však mladý kaplan zaříkal, a od té doby je v Hájníku klid.

Kelley a Sendivoj

Je pravidlem, že kolem horních středisek nalezneme i stopy po alchymistech. Uchýlil se sem známý anglický alchymista a dobrodruh Edward Kelley. Koupil v Jílovém domy Fumberk a Markvartovský, dále Hrádek u Jílového, ještě 12 domů, pivovar v Jílovém a zavalil tak příčinu k opětovným stížnostem jílovských měšťanů před zemským soudem.

Edward Kelley, vlastním jménem *Talbot*, se narodil 1. 4. 1555 ve worchesterském hrabství v Anglii (proto se mu u nás říkalo také Engenlander). Nějakou dobu tam působil jako notář či lékárník a pro podvodny, jichž se dopustil, mu uřizli v Leicesteru obě uši. Náhodně přišel na venkově na starý alchymistický rukopis spolu s projekčním práškem. Roku 1582 se seznámil s učeným doktorem, alchymistou

Johnem Deem (viz **Třeboň**). Na pozvání polského šlechtice Laskiho odjeli oba r. 1583 do Polska, odkud se dostali do Prahy. Kelley nejprve pracoval v Třeboni u pana Viléma z Rožmberka. Po vypovězení Deea ze země nastoupil Kelley u císařského dvora. Nejprve byl zkoušen v domě Tadeáše Hájka z Hájku, kde provedl transmutační. O této projekci se zmiňují Gassendi, Matouš z Brandova a Libavius. Rudolf II. jej pasoval na rytíře z Imany, když předtím už byl přijat do českých šlechtických stavů. Na Pražském hradě pracoval tři roky, a v té době také zakoupil majetky v Jílovém. Od Viléma z Rožmberka dostal darem blízká zboží: Novou Libeň, Okrouhlo, Bohulibý, Oleško, Záhořany, Hodkovice, Kamenná Vrata, Oboru, Ostrov, Petrov, Třebšín a hrad Libeřice, dnešní Libeř, vše vesměs západně od Jílového. Oženil se v té době s Johannou, s níž měl syna Jana Adama a dceru Johannu Alžbětu. Z Anglie přijel i jeho mladší bratr a oženil se zde. Na začátku května 1591 zmizel Kelley náhle z Prahy. V

souboji prý zabil císařského úředníka Jiřího Hunklera. Byl pronásledovatelem dostižen v Soběslavi a uvržen do vězení na hradě Křivoklátu. Zde byl mučen a vyslýchán o výrobě filosofického kamene. Tehdy za něho prosila dokonce i anglická královna. Pokusil se o útěk z věže Chuděrký, ale přetřhl se mu provaz, Kelley si zlámal nohu a byl znovu jat. Na přímluvy manželky a pana Viléma z Rožmberka byl konečně propuštěn, ale ke dvoru už nesměl. Znovu se zadlužil a po smrti svého příznivce Viléma z Rožmberka byl opět vsazen do vězení, tentokrát v Mostě. Zde napsal své nejdůležitější dílo *De lapide philosophorum*, věnoval je císaři, avšak neodpustil si trpkou poznámku. To císaře rozlítlo a dal mu zpřísnit vazbu. Kelley se pokusil o nový útěk a tentokrát si zlámal druhou nohu. Císař nařídil, aby byl převezen do Prahy, ale Kelley, když viděl, že už neunikne, vypil koncem r. 1597 jed.

Druhým alchymistou, jehož stopy se kříží v Jílovém u Prahy, byl Michal Sendivoj (viz **Kravaře**). Poprvé zde pobýval ještě u Kelleyho, ale malé městečko se nehodilo do plánů ctižádostivého alchymisty. Dostal se do Prahy ke dvoru a teprve později zakoupil od Kelleyho vdovy dům Fumberk v Jílovém. Sem se utekl před morem hrozícím v Praze. Zde byl také na základě udání zajat staroměstskými mušketýry a odveden do pražského vězení. V následujících letech svůj jílovský majetek prodal.

Zlatá kobyla

Vypravuje se, že ve zvláště bohatých dolech se objevovala zlatá kobyla. Kdo chtěl zbohatnout, směl jí useknout pouze zadek, přední část musel ponechat. Podle pověsti žila v Jílovém kdysi pyšná paní, vlastnicí jeden ze zdejších dolů. Nařídila svým horníkům, až spatří v dole zlatou kobylu, aby jí usekli místo zadku hlavu. Doufala, že se tak zmocní celého pokladu a bude nejbohatší ženou v království. Horníci uposlechli jejího rozkazu, a když spatřili zlatou kobylu, udeřili jí do hlavy. Ale sotva tak učinili, kobyla zmizela a už se neukázala.

Tato hornická pověst má zřetelně zsvěcovací obsah; její varianty se vyprávějí na mnoha místech, kde se těžilo zlato a stříbro. (viz **Mnišek pod Brdy, Lipnice**)

JIMLÍN (NOVÝ HRAD)

(Louny)

6 km JZ od Loun

Úkazy přízraku

Na zdejším zámku jsou o půlnoci slyšet po chodbách tiché kroky, otvírání a bouchání dveří, řinčení oken a jiný hřmot. Světla v tu dobu obvykle sama od sebe zhasnou. V té chvíli se zjevuje na zadním dvoře, na dlouhé chodbě a také u brány Bílá paní.

Další mámení

V kaštanové aleji u dvora se zase zjevuje přízrak muže se svítilnou na hlavě. Doprovází lidi domů, kde vždy mizí. Někdy se tu zjevoval též veliký ohnivý sud nebo ohnivý pes.

Divoký muž na Zbrasku.

Zjevoval se ženám. Vybíhal z háje s chechtotem, celý černý a zarostlý, a v ruce držel obrovský kyj. Vždy zmizel v křovinách u rybníka.

JIMRAMOV

(Žďár nad Sázavou)

14 km SV od Nového Města na Moravě

Jak Hana v tanci s rytíři nezestárla

Vypraví se zde o místní dívce, sloužící u bohatého sedláka. Jednou na Velký patek přišla ke Svatce a naproti ve skále spatřila otevřenou sluj. Zvědavě vstoupila a v jeskyni našla poklad. Po chvíli vstoupili starodávní rytíři, s nimiž musela tančit. Když se jim konečně vymkla a vyběhla ven, zjistila, že mezitím uběhla celá léta.

JINCE

(Příbram)

8 km JV od Hořovic

Drak z Koničku

V kamenných slujích vrchu Koničku (688 m) ležícím jihozápadně od městečka se kdysi zdržoval drak, který odtud létal na Velkou skálu na hoře Plešivci. Občas prý usedal i na střechy jineckých stavení. Když si odpočinul, ostře zapískl a letěl dál. Dům kde seděl, vždy stihlo nějaké neštěstí. Říkalo se rovněž, že drak požírá malé děti. Podobně se tu vyprávělo i o hadu s křídly.

JINDŘICHOVICE

(Sokolov)

8 km JV od Kraslic

Přízrak zazděné

Na jindřichovickém zámku bylo za letních nocí slyšet z věže nářek a zámekem obcházel přízrak Bílé paní. Kdo ji spatřil, toho brzy stihlo nějaké neštěstí. Byla to dcera zámeckého pana, kterou dal otec zaživa zazdít ve svatebních šatech ve věži, protože se přiznala, že si sama našla ženicha, zatímco otec ji chtěl výhodně provdat za jiného.

JINDŘICHOVICE POD SMRKEM

(Liberec)

14 km SV od Frýdlantu

Duch v rozbořeném kostele

Nedaleko jindřichovického nádraží při silnici k Děřřichovci stojí vpravo v lukách zříceniny gotického kostela sv. Jakuba ze 13. století, rozvráceného husity. Na tomto místě stávaly kdysi i staré Jindřichovice. Říká se zde Na Zámečku. Ve zříceninách se za měsíčních nocí zjevuje duch zabitého poustevníka, jenž zde kdysi žil a byl zabit zločinnými hledači pokladů. Lidé ho často vídali sedět na kameni vypadlém z kostelní zdi. Vypraví se také, že kdesi pod zříceninou je chrámový poklad, který tu byl ukryt před husity.

JINDŘICHŮV HRADEC

52 km SV od Českých Budějovic

Nejslavnější z Bílých paní

Zjevovala se zde po smrti Perchta, dcera Oldřicha z Rožmberka a Kateřiny z Vartenberka, choť Jana z Lichtenštejna, pramáti rožmberského rodu (1429-1476). Bylo tomu tak i na ostatních sídlech rožmberského rodu Třeboni, Krumlově, Rožmberku a Bechyni. Objevovala se v bílém šatě a s rouškou kolem hlavy, u pasu ji visel svazek klíčů. Zavírala za sebou vždy pečlivě všechny dveře. Oznamovala svému rodu blížící se smrt i narození, dokonce prý i umístění pokladu. Její podobizna se zachovala na několika zámčích. V Jindřichově Hradci nad průjezdem brány do hlavního nádvoří je kaplička Panny Marie, zvaná též Bílé paní.

Když žila na Hradci, zavedla četné nadace a dobročinné služby. Připomíná se tu zvyk, který zavedla - rozdávaní sladké kaše chudým.

Podle jme pověsti se objevovala i Černá paní, která v blízké kapli hlídala ukrytý poklad Jedno děvče od ní prý kdysi dostalo část pokladu.

Templářské sídlo

Podle starých dokumentů daroval pan Oldřich z Hradce r. 1297 templářům dvůr, ležící vedle lodhe-rovského statku.

Ptačí sněm

Jako i na jiných rožmberských sídlech se zde laborovalo, pěstovala Veselá věda, hledalo Filosofické zlato a mluvilo Jazykem ptáků. Velmi vzácným dokladem může být pozdně gotická alegorická nástěnná malba Ptačí sněm umístěna v zámku, v místnosti zvané Soudnice.

Divoká honba na Vaibertrucu

Za Nežárkou na cestě k Rudolfovu stojí v parku letohrádek zvaný Vaibertruc (z němž ženský vzdor). Vypráví se ze se tu kdysi nevázané bavily svobodné i vdané ženy, byla zde zřízena tančírna a provozova-ly se různé zábavné hry.

V okolí se zjevuje přízračná Divoká honba, divocí myslivci ji slaví v den letního slunovratu, v před-večer svátku Jana Křtitele Schází se na bývalém popravišti u Jakuba a dělí se o kořist. Vypráví se, že kdysi, po nevázané zábavě na Vaibertrucu, se tu zjevil Divoký myslivec a hodil na hodovní stůl kus masa z oběšence. Poté tančil se zalétnou ženou, až ji nakonec pustil omdlelou na zahradě.

JIRKOV

(Jablonec nad Nisou)

3 km S od Železného Brodu

Zápas s přízrakem

Ves Jirkov patřila kdysi k panství navarovského hradu. O jeho krutém panovi se vyprávělo, že se tu po smrti zjevoval jeho bezhlavý přízrak v černém kočáře.

Mezi Jirkovem a Radčicemi je samota, které se říká V houští. Jednou v noci se vracel zdejší usedlík se ženou z Držkova domů a zjevil se jim strašidelný fantom. Muž prý s ním zápasil tak dlouho, až žena strašidlo uhodila svým čepcem. Od té doby se tu neukázalo.

JIRNY

(Praha-východ)

8 km JV od Brandýsa nad Labem

Domácí oheň

Kolem r. 1850 stoupala po schodech jirenského barokního zámku panská (Kristina Žebráková z Čelákovic) a upozorovala, že za ní pluje modravá ohnivá koule. Lekla se, utíkala vzhůru, avšak plamenná koule se valila za ní. S křikem vrazila do dveří pokoje. Koule ji pronásledovala, vrazila s hromovým třeskem do stěny, prorazila zeď a vnikla do sousední stáje, kde zabila dvě krávy.

Tenkrát se soudilo, že to byl „domácí oheň“, blíže neurčený a většinou neškodící zjev, objevující se občas ve stavení.

JISTEBNICE

(Tábor)

14 km SZ od Tábora

Čertovo posezení

Severně od Jistebnice leží Javorová skála (723 m), které zde říkají Čertovo posezení. Podle pověsti vzal kdysi ďábel chudého sedláka z Jistebnice a letěl s ním na tuto skálu, kde odpočíval.

Mezi Jistebnicí a Bazejovicemi leží zase Čertův kámen. Také na něm prý odpočíval ďábel a zanechal tam své stopy.

JIVNO - hrad

(Rakovník)

6 km SV od Křivoklátu

Zakopané poklady

Pod hradní zříceninou jsou zakopaný poklady, které stráží spící duchové. Podle staré pověsti se jednalo o zbečenskému sousedovi zdál v kostele sen, v němž mu bylo přikázáno, aby ve zřícenině kopal. Našel skutečně část pokladu, ale probudil spící strážné duchy a ti jej svrhli až do údolí Klíčavy.

Černá slepice

Podle zápisků Václava Krolmuse se zde za pohanských dob obětovala černá slepice. Později se tu zjevoval přízrak v její podobě. Lidé se domnívali, že je to zakletý duch čekající na své osvobození, jenž jim dává najevo, aby mu obětovali černou slepici. Nato se jim prý odmění bohatstvím.

KADAŇ

(Chomutov)

7 km V od Klášterce nad Ohří

Černá madona v bráně

Z Mikulovické brány (od 16. století zvané Svatá), která tvořila součást původního opevnění města, se

zachovala jen věž. Vnitřek jejího průjezdu je členěn dvojicemi hrotitých výstupků. V jednom z nich, v nise s barokním štukovým orámováním, stojí gotická dřevěná polychromovaná socha Panny Marie, tzv. Černá Matka boží z první čtvrtiny 15. století. Vede odtud křížová cesta se sedmi kaplemi.

Obraz d'ábelské legendy

Na Svaté bráně býval namalován i obraz čerta, podávajícího staré bábě boty zavěšené na holi. Dosud je známa pověst, jež dala vznik tomuto obrazu.

V domě u městské brány sídlil švec s mladou manželkou. Měli se rádi a byli spolu šťastni. To velmi rozčilovalo čerta a umínil si jejich štěstí zkazit. Poslal za nimi starou bábu, aby je rozhádala, a slíbil jí za to pár nových střeviců. Říká se přece „kam čert nemůže, nastrčí bábu...“ Úkol byl splněn, manželé se hádali, ale čert se stařeny tak bál, že jí slíbené střevice podal hůlkou. Ono se totiž říká také „bába ošidí i čerta...“

KADOV (Strakonice)

7 km JZ od Blatné

Pověstný viklan

Nedaleko vsi, asi sto kroků od cesty je uprostřed polí malá skupina žulových skal se stromy, mezi nimiž vyniká nápadný viklan. Je to obrovský, asi deset tun těžký balvan, spočívající svým zužujícím se spodkem na jiném kameni. Má pohnutou historii. Byl už několikrát vandaly ze svého místa svržen. Nedávno byl znovu usazen do své labilní polohy skupinou nadšených ochránců přírody.

KÁJOV (Český Krumlov)

4 km Z od Českého Krumlova

Kutálející se hlava

Až do slavného poutního kostela Panny Marie se dokutálela hlava kněze, kterého sřáli loupežníci. Hlava vzdychala: „Chci se vyzpovídat...“ V kostele se jí konečně dostalo útěchy.

Stopy sv. Wolfganga

Blízko v lese byl kámen se stopami sv. Wolfganga. Stalo se z něho poutní místo.

KALICH- hrad (Litoměřice)

9 km SV od Litoměřic

Čertův kámen

Na stejnojmenném vrchu stával husitský hrad, podle kterého se psal Jan Žižka (z Kalicha). Na temeni kopce leží velký znělcový balvan zvaný Čertův kámen. Říká se, že na něm ďábel počítá peníze. Na Květnou neděli se dá prý kámen lehce odsunout a pod ním je ukryt velký poklad.

KALIVODY (Rakovník)

7 km SZ od Nového Strašecí

Čertovy schody

Říká se tak příkré pěšiny vedoucí z takzvané Pánovy louky do strmé severní stráně vrchu Voskové. Podle místní pověsti je to pozůstatek po ďáblu, který zde zápasil a nakonec prchal před bohem Perunem do stráně. Vyhlobil příkré „schody“ a stráně, kudy pěšina vede, bývá v mapách zvána jako Čertovka.

KALTENŠTEJN (HRADISKO) - hrad (Šumperk)

9 km S od Jeseníku

Z černé kočky v Bílou paní

Zříceniny hradu, zvaného podle vzhledu také Biskupská čepice, jsou opředeny mnoha pověstmi. Jedna z nich vypráví o zlé hraběnce, která zde po smrti straší v podobě černé kočky. V poledne se mění v Bílou paní, chovající na klíně křičící nemluvně. Musí je stále kolébat, i kdyby jí ruce sebevice bolely...

Podle jiných zpráv tu byly kdysi zakopány velké poklady, ještě v minulém století marně hledané.

KÁMEN- hrad (Pelhřimov)

16 km Z od Pelhřimova

Zazděná

Ve zdi hradu byla nalezena lidská kostra. Vypráví se, že patřila nejmladší ze tří sester sídlících na hradě. Její starší sestry ji ze závnosti zabily.

KAMENNÝ MOST (Kladno)

8 km V od Slaného

U kamene

Stojí tu pískovcový menhir, jeden metr vysoký, zasazený do meze při polní cestě, na jehož severní straně je vytesán latinský kříž na podstavci. Roku 1896, kdy tehdejší majitel pozemku vykopával v jeho blízkosti cestu na pole, našel zde dvě pohřbené kostry.

KAMÝK NAD VLTAVOU (Příbram)

13 km Z od Sedlčan

Přízrak rytíře z Hunce

Nad městem stával královský hrad zvaný Vrškamýk nebo Hunec, postavený ve 13. století. Kdysi zde sídlil zlý rytíř. Jednou si vyjel na koni ke Zduchovicím. V lese Jezeru byl přepaden a zabit. Na místě byla postavena kaplička, později zpusťovaná. Říká se, že v jejím okolí v noci objíždí přízrak tohoto zavražděného rytíře.

KARLÍK- tvrz (Praha-západ)

10 km JZ od Radotína

Mořinka hoří!

Z tvrze založené Karlem IV. zbyly dnes jen sutiny. Je vidět, že se tu hodně kopalo a hledaly poklady. Pověst praví, že jedině o pašijích bylo možno dosáhnout pokladů, ale když se někdo dostal až k nim, uslyšel naléhavé volání: „Mořinka hoří!“ Odběhl se přesvědčit, jestli je blízka osada opravdu v plameňech, a poklady mezitím zmizely.

KARLOVY VARY

126 km SZ od Prahy

Ďáblova vizitka

Obyvatelé dávné Obory, vsi rozkládající se na dnešním území města, kdysi zápasili s ďáblem o právo postavit kostel. Nakonec se jim to podařilo a rozzuřený ďábel ve zlosti dupal do blízké skály, až v ní zanechal stopy svých kopyt. Tato Čertova skála leží na svahu asi 200 metrů jižně od tzv. Schopenhauerova místa.

Dávné místo kultu

V památné obci Sedlci, bývalém středisku slovanských Sedličanů (dnes součásti města Karlovy Vary), stojí poutní chrám se zázračným obrazem. Na den svatě Anny se sem konaly četné pouti z okolí.

Bílá paní

Poblíž tzv. Premlovického dvora u Sedlce se o půlnoci zjevuje přízrak Bílé paní. Bývá ji vidět, jak se tu vážným krokem prochází.

Začarované komůrky u Čankova

Krušnohorská žula vytváří v okolí bizarní skalní skupiny, zvané Polštáře obrů. Říká se také, že se tu zjevuje přízrak bílé panny, a to večer mezi osmou a devátou hodinou, a potom opět o půlnoci.

KARLŠTEJN- hrad (Beroun)

9 km JV od Berouna

Alchymistické souvislosti

Hrad byl vybudován Karlem IV. v letech 1348-1358 jako úschovna českých korunovačních klenotů. Měl upomínat na Montsalvat a chrám svatého Grálu Kaple sv. Kříže, umístěná ve třetím poschodí Velké věže, je obložena 2392 drahými kameny (karneoly, acháty, jaspisy). (Teprve nedávno se jednomu amatérskému geologovi podařilo náhodou znovu objevit naleziště achátů, použitých při výzdobě kaple. Je to lokalita v Krušných horách). Nad vyzděným oltářem je výklenek, kde byly chovány ostatky sv. Kříže a jiné říšské klenoty Karel IV. byl vášnivým sběratelem relikvií. (Soupis uvádí mj. kus jeslí, zub sv. Jana Křtitele, částečku roucha sv. Jana Evangelisty, rámě sv. Anny, několik článků řetězu, jímž byli spoutáni sv. Petr, sv. Pavel a sv. Jan Evangelista. Vše bylo zasazeno ve zlatých a stříbrných monstrancích. Dále kus uhrusu od Poslední večeře, trny z Kristovy trnové koruny, žezlo a meč sv. Karla Velikého. Další ostatky byly umístěny ve zdech, v rámech obrazů a v oknech).

I když ideovým původcem byl zřejmě sám Karel IV., realizátorem duchovního předpodstatnění světla, obrazů svatých a vykládání kaple byl malíř alchymista *Theodorik*. Aby mohl ztvárnit požadovanou vidinu města světla, „nebeský Jeruzalém“, nestačilo totiž jen malířské školení, ale byla nezbytná i alchymistická praxe. Je zde oslaven solární kult, projevuje se tu úzká spojitost mezi zlatem a Sluncem. Slunce s Měsícem jsou na čelném místě klenby mezi hvězdami. Jejich spojení bývá provázáno orlem, obrazem světového ducha, a Karel IV. nechal proto na schodišti vedoucím do kaple vymalovat svatováclavskou legendu, čímž byla vyjádřena souvislost říšské orlice s orlicí svatováclavskou. V oknech místo skel byly původně zasazeny silné drahokamy, takže vnitřní prostor byl osvětlován stovkami voskovic, zpřítomňujících „světlo světa“, Boha Tam se císař chodil „osvěcovat“.

Mše pro duchy

Vypravuje se legenda, že k jednomu karlštejskému kanovníkovi přišel v noci přede dnem Narození Páně sv. Palmacijs, vzbudil ho a nakázal mu, aby sloužil mši zástupu pobožných, který čekal v kostele. Byli zde lidé v archaických krojích. Po skončeném obřadu mu poděkovali a v tichosti odešli. Sloužil mši duchům dávno mrtvých pobožných osob.

Ovčák - vítěz nad ďáblem

Karel IV. pozval kdysi rytíře, aby se utkali s ďábly, kteří brzdili výstavbu hradu. Nikdo z nich však nenašel odvahu, až prostý ovčák čerty přelstil. Od té doby se v okolí hradu zjevuje jeho duch s velkým beranem.

Beran je však podivným tvorem. Je to spíše velký vepř v měkkém ovčím rouně, s velikýma nohama. Ovčák má na nohou starodávné opánky a bílou hlavu mu pokrývá zprohýbaný klobouk. Za sebou na silném laně vodí zpitvořeného berana. Zjevuje se zde po celý rok a za měsíčního svitu pase obludu až do rána. Hlídá zde ukrytý karlštejský poklad.

Bílé paní karlštejské

Na rozdíl od jiných míst má Karlštejn Bílých paní hned dvanáct. Jsou to umučené panny a objevují se po sobě pokaždé v době, kdy je Měsíc v úplňku. Dvanáct vojáků chtělo kdysi panny vysvobodit ze zakletí, ale nesplnili slib, že celý rok neopustí Karlštejn. Pouze jejich vůdce podmínku dodržel. Ostatní byli nakonec nalezeni na hradě s uřezanými hlavami.

Podle jiné pověsti je Bílou paní duch Blanky z Valois, první choti Karla IV. Na prvním hradním nádvoří, na západní straně ve věži je stará karlštejská studně. Z nádvoří se k ní schází po čtyřiceti devíti schodech brankou, po parkánu obehnaném hradební zdí. U této studně se zjevuje Bílá paní. Bývá vidět jako mlžná postava sedající na roubení se zoufalým pláčem. Lze ji spatřit i v Budňanech, jak navštěvuje domy, kde leží nemocní. O půlnoci se zjevuje před stavením a ptá se, zda jsou všichni doma. Když lidé přisvědčí, povýjím, zda nemocný zemře, či nikoli. Nejsou-li všichni doma, řekne jim, že nemůže děle čekat a že nemocný zemře. Proto si pověřiví lidé v okolí zacpávali uši a zakrývali okna, aby Bílou paní neviděli ani neslyšeli..

Ohnivě hradní sudy

U purkrabského domu na prvním nádvoří se občas roztoupí země a vyvalí se odtud ohnivě sudy le-tící až dolů ke hradní studni. Šlehají z nich plameny a bývají z nich vidět jen rozpálené železné obruče. Vypráví se, že vojáci se kdysi chtěli zmocnit zde uloženého mešního vína. Když už ho málem našli, tu se sudy samy od sebe vyvalily ze sklepů a zmizely.

Zjevení rytíře

Zjevuje se tu také rytíř v plné zbroji, zvláště před nějakou významnou událostí v životě národa. Snad je to sám Karel IV.

KARLŠTEJN (CHRĚBSKÝ HRÁDEK) - hrad (Děčín)

13 km JZ od Varnsdorfu

Poklady v pískovcových sklepeních

Nad Doubickým potokem stával hrad Karlštejn, na strmé skále, ostrohu vrchu Spravedlnosti. Do pís-kovců je tu vylámaná hluboká jáma neznámého účelu a ve vnější stěně otvor, připomínající okno. Tyto indicie zavdaly příčinu k místním pověstem, že pod hrádkem jsou vylámané podzemní prosto-ry s poklady nahromaděnými loupeživými bandami, které se na hrádku skrývaly. Podle F. A. Hebera byly tyto poklady kdysi lidmi z Chřibské horlivě hledány (viz [Chřibská](#)).

KARVINÁ

18 km V od Ostravy

Stříbrná studně

Pod lesem u Suché je tzv. Stříbrná studně, kde jsou podle pověsti uloženy báječné poklady stříbra a zlata.

KAŠPERK- hrad (Klatovy)

10 km J od Sušice

Hradní duchové

Vypráví se zde pověst o obráncích hradu, kteří se zavřeli v podzemí. Nakonec nemohli ven, a tehdy jim nabídl ďábel, že je za tři duše osvobodí. Našly se tři ženy, ochotné se d'áblu poddat, a vtom se jim ukázal volný východ. Všichni prchali a byli už téměř venku, když se zřítilo kamení a navždy je v podzemí uvěznilo. Duše obránců i pozdějších nešťastných hledačů pokladů dodnes bloudí hradem a straší.

Swiza

Německé pověsti vypravují, že se v okolí vyskytovaly také můry. Na hradě se zjevoval přízrak tajemné ženy, nazývané Swiza. Prý je nekonečně stará, žila už za pohanských dob. Chodí oblečena do vlčí kůže s jeleními parohy na hlavě. Byla předzvěstí pohrom a nemoci. Měla také schopnost měnit svou oběť v kámen.

Bludný rytíř

Zlý rytíř z hradu, jehož téměř každý poddaný proklínal, jednoho dne zmizel. Jen za noci se tu zjevoval přízrak jeho černého koně s ohnivou ohlávku na krku. Podle pověsti ji bylo nutno hodinu udržet v rukou, aby byl duch rytíře vysvobozen. Zatím se to nikomu nepodařilo, a proto tu občas můžeme toulavého koně potkat dodnes.

Poklad Velhartických

Na Kašperku je ukryt poklad velhartických obyvatel, kteří si ho sem ukryli před nepřáteli. Později byli všichni povražděni. Vypráví se, že jednou o svátku Všech svatých se slabomyslné dívce zjevil přízrak ozbrojence a poklad jí ukázal. Vyzval ji, aby si z něho nabrala, co unese. V tom jí však zabránil velký černý pes s ohnivými očima. Když v kapli sv. Anny skončily bohoslužby, poklad se propadl. Údajně teprve za mnoho let bude moci mravná dívka v tutéž hodinu poklad vyzvednout.

KAŠPERSKÉ HORY

(Klatovy)

10 km J od Sušice

Skřítkové

Stejně jako v jiných horních městech, ani zde nejsou výjimkou pověsti o skřítcích.

Vypráví se například, jak se v domcích Na prádle ztrácela vajíčka. Nejprve podezřívali lišku, nakonec však dopadli skřítky.

Zázračný pramen

V poutním kostele Panny Marie Sněžné vyvěrá zázračný pramen, který údajně uzdravuje zrak. Lze tu spatřit i sochy z původního gotického oltáře, mj. sv. Kryštofa.

Truhla plná zlat'áků

Nad městem na hřbitově stojí barokní kaple sv. Anny. Tvrdilo se, že tam v noci hoří vysoký modrý oheň, označující ukrytý poklad. Jednou prý někdo oheň sledoval, ten se však pomalu ztrácel; na místě, kde zmizel, čekala šťastlivce truhla plná zlat'áků.

Čertovský les

Západně od Kašperských Hor, poblíž osady Tuškova se rozkládá tzv. Čertovský les. Podle starých německých pověstí se v něm zjevovali nebezpeční ďáblové a nedoporučovalo se v něm pobývat.

Věčný Žid zvěstuje požár

Ve dnech velkých požárů se ve městě zjevoval podivně se tváříci hrbatý mužíček, který si říkal Věčný Žid. Jednou šel dům od domu a všude žádal, aby stůl a židle v místnosti byly obráceny vzhůru nohama. Lidé se mu pochopitelně vysmáli a vyhnali ho. Pouze v jednom domě v Antonínově ulici vyhověli jeho zvláštnímu přání. Tu mužíček radostně položil mezi nohy stolu kousek chleba a řekl: „Díky Bohu, vy jste mne vykoupili. Za odměnu váš dům neshoří.“ Brzy nato při požáru všechny domy, až na onen poslední, shořely. Podle jiné tradice ohlašoval ve městě požár dlouhý muž se svítícíma očima, pobíhající ulicemi.

Královský kámen u Nicova

Podle pověsti je v podzemí hory Královský kámen (1060 m), ležící severovýchodně od Kašperských Hor u Nicova, ukryto královské vojsko, které prý přijde zemi na pomoc v čase nebezpečí, jako je tomu v Blaníku, Boubíně a mnoha jiných místech.

KAŠTICE

(Louny)

5 km S od Podbořan

Bílá paní Judita

O půlnoci prochází zámečkou zahradou a kolem zámku tajemná bílá postava. Je to přízrak Bílé paní, bývalé majitelky zámku. U pasu má velký svazek klíčů, odznak své důstojnosti. Noční zjevení nikomu neublíží, spíše prchá před opožděným chodcem, a jen občas zavolá teskným hlasem: „Judito!“ Volá prý sebe, svým vlastním jménem, hlasem plným výčitek. Je to přízrak JUDITY Geidlerové z Wolfsfeldu, bývalé zámecké paní, nenalézající pro nesmířenou vinu v hrobě klidu. Hospodařila zde mezi lety 1740-1780 a měla pověst velké ukrutnice.

KDYNĚ

(Domažlice)

10 km JV od Domažlic

Legendární poklady v okolí

O několika okolních kopcích a hradech se vypráví, že jsou v nich ukryty poklady, ke kterým se otvírá přístup na Velký pátek při čtení pašijí.

Severně od města leží zřícenina hradu Rýzemberka, pod nímž hlídá poklad duch rytíře, zakletý do podoby draka. O ukrytých pokladech se mluví také na blízkém Novém Herštejně a vrchu Škarmani (535 m) nad Slavíkovcemi.

Na hoře Dobré (640 m), ležící jihovýchodně od města nad Chodskou Lhotou, je podle pověsti ukryto zlaté tele, které lze získat jedině pomocí tzv. zlaté metlice, rostliny s divotvornou mocí rostoucí na této hoře. Je však obtížné si ji opatřit, poněvadž se předem neví, v kterou hodinu vyraší, a také proto, že jakmile vykvete, zmizí.

KELČ

(Vsetín)

11 km Z od Valašského Meziříčí

Přízraky u Švejdovy mísy

Ve městě ležícím při důležité křižovatce starých cest byl nalezen velký poklad mincí z 11. století. Na místě nálezu je dnes umístěn pomníček.

Mezi Kelčí a Zámrsky je skalní útvar známý jako Švejdova mísa, o němž se vypravuje, že tu za třicetileté války tábořili Švédové. K místu se vztahují pověsti o zjeveních světloňošů a bezhlavých rytířů.

KERSKO

(Nymburk)

4 km Z od Sadské

Jeden z dvaadvaceti

V lokalitě nazývané U kamene, asi 100 m od levého břehu Labe a asi 600 m západně od okraje obce Hradištka, stojí jeden z dvaadvaceti dosud známých českých menhirů, pravděpodobně pozůstatků po

Keltech. Tento menhir, stranou od slánsko-velvarské oblasti jejich nejhustšího výskytu, je přesto orientován v slunovratovém směru, spojíme-li jej pomyslnou čarou s keltským runovým menhirem, vykopaným na paleoastronomické observatoři u Libenic na Kutnohorsku. Byl nalezen v nedávné době pomocí mapového průzkumu dr. Špürkem.

Vypráví se o něm, podobně jako o mnoha jiných českých menhirech, že prý byl kdysi z místa odvezen, ale pod nátlakem veřejného mínění musel být znovu vrácen na původní místo.

KLADNO

20 km Z od Prahy

Dvě podzemní chodby

Ze sklepa barokního zámku upravovaného K. I. Dienzenhoferem vedou údajně dvě podzemní chodby. Jedna jde ke Smečnu, druhá míří do poli k Buštěhradu.

Skřítkové a Bílá paní

Podobně jako v jiných městech, v nichž se dolovalo, vypráví se i zde o mnoha zjeveních důlních skřítků.

Na pěšině vedoucí ke kladenskému hřbitovu se zase zjevovala Bílá paní.

KLADRUBY

(Tachov)

4 km J od Stříbra

Benediktinský poklad

V benediktinském klášteře, založeném r. 1115 knížetem Vladislavem I., jenž je zde i pochován, je prý kdysi v podzemí uschován velký klášterní poklad. Roku 1639 se k klášteru znovu blížilo švédské vojsko, jako již předtím v letech 1631 a 1634. Opat kláštera poručil místnímu zedníkovi benediktinský poklad zazdít v podzemí, v jednom záklenku. Zedník byl nucen přísahat mlčenlivost, ale tajemství z něho po čase vytáhla jeho žena. Později se mnohokrát pátralo po zazděném výklenku a podzemní chodbě, kterou byl zedník z podzemí vyveden až do skalnatého údolí, ale marně. Klášter byl zrušen r. 1785 a přeměněn v zámek.

KLAPÝ (HÁZMBURK) - hrad

(Litoměřice)

5 km J od Třebenic

Alchymistická pevnost

Po r. 1335 byl hrad v držení rodu Zajíců, kteří jej přezvali na Házmburk. Za Jana Zbyňka Zajíce zde bývala alchymistická laboratoř, v níž pracovali četní vlašští alchymisté.

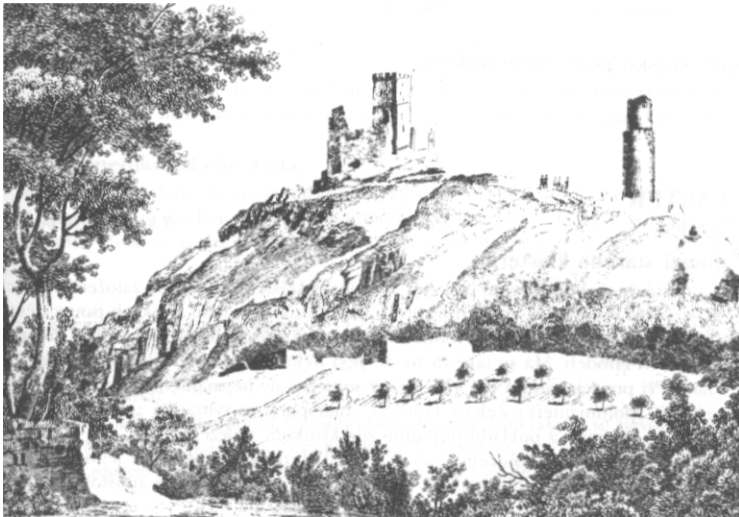
Jan Zbyněk z Házmburka, sídlem na Budyni, přišel skrze alchymii o veškerý svůj majetek, zvláště přičiněním vlašských alchymistů a Židů Eliakama z Libochovic, Arona z Litoměřic a Eliuda z Třebenic. (viz [Budyně nad Ohří](#))

Házmburské podzemí

Pod hradem jsou prý vytesány podzemní místnosti. Vztahují se k nim pověsti o skrytých sklepeních se sudy výborného vína, hlídaného třemi mužičky. Podzemí hradu je údajně spojeno tajnými zděnými chodbami s hrady Košťálovem a Budyní. Jedna chodba ústila do vsi Sedlce pod hradem. Podle některých pověstí jsou v podzemí ukryty poklady.

Dvě verze cesty k pokladu

Vypráví se, že pod hradem byl francouzským vojskem po Napoleonově porážce v Rusku zakopán poklad, když se jednotlivé oddíly vracely zdejší krajinou do vlasti. O jeho umístění kolují dvě různé verze: podle jedné tam, kam k večeru padá stín Černé věže, stávala hruška. V místech, kam dopadal stín toho stromu v šest hodin odpoledne, byl poklad zakopán. Druhá verze ujišťuje, že je ukryt v místě, odkud je současně vidět hrad a střechu hájecké myslivny.

Bílá paní s krvavou stopou

K hradu se vztahuje několik pověstí o Bílé paní. Jedna vypráví o tom, že Zajícova dcera Lucie se zde po smrti snaží s cimbuří hořejší věže v bílém šatě s velkou krvavou skvrnou na prsou a o půlnoci mizí v Černé věži. Její snoubenec se kdysi zavázal, že přivede do hradu živou saň. Panna se ho nedočkala a zemřela. Po letech se však snoubenec vrátil i se saní, a když slyšel, že jeho milá je mrtva, puklo mu srdce. I jeho saň zakrátko zcepeněla a její pozůstatky zůstaly zavaleny ve sklepení. Občas se tu prý zjevuje i létající saň, zapražena do kočáru.

Spící vojsko pod Házmburkem

Důležitost místa, na němž byl zbudován mohutný hrad, je podtržena i pověstí, že ve vrchu spí bájné vojsko, které přijde na pomoc Čechům ve chvíli nejvyšší nouze.

KLÁŠTER

(Plzeň-jih)

2 km S od Nepomuku

Tajnosti starého kláštera

Na místě dnešní obce stával původně románský klášter cisterciáků, založený v letech 1144 - 1145. Později byl vypálen husity. V obci vzniklé na jeho troskách jsou v některých domech zachovány zbytky románských a raně gotických zdí. Pod vsí je soustava podzemních chodeb. Má se také za to, že pod některými domy byly ukryty klášterní poklady. Při prodeji stavení čp. 39, v němž se uchovaly nejznamenitější zbytky budov, si někdejší spolumajitelka Zelené Hory G. Auerspergová vyhradila „pro všechny budoucí časy“ polovinu z pokladů případně zde kýmkoliv nalezených.

O nedalekém vrchu Štědrém (665 m) nad Vrčeni se vypráví, že v jeho roklicích si mniši kláštera uschovali své poklady, zejména zlaté sochy dvanácti apoštolů, stříbrný vůz se zlatou pavézou, kostelní náčiní a jiné cennosti.

Tráduje se, že klášter mívával několik navzájem podobných věží (ačkoliv cisterciácké kláštery neměly mít věže vůbec!). Ve východní věži stávalo prý pět soch andělů s pohyblivými křídly z labutích per, jež se pohybovala tak přirozeně, že divák měl představu živých bytostí. Rytmičky pohyb byl prováděn za pomoci důmyslného stroje, který vynalezl zdejší mnich.

Západní věž sloužila jako hláska a vedla z ní jedna z hlavních podzemních chodeb až k vrcholu Zelené hory. Ve východní části kláštera býval kostel nepřístupný obyčejným smrtelníkům. U vchodu stála stálá stráž, sestavená z třinácti panen. Nesměly se ničeho bát a vždy po třinácti letech bývala prý zkoušena jejich odvaha: tehdy se rozestupovala země a z ní vylézaly podivné a hrůzné příšery, takže každého, kdo je spatřil, pojala posvátná hrůza a nepopsatelný strach. Stalo se prý kdysi, že všechny strážkyně až na

tří nejsrdnatější se rozběhly ze svých stanovišť, za což byly podivně potrestány: byly raněny slepotou trvající pět dní...

Na severní straně kláštera stávala budova klášterní školy. Sem docházel i Jan Velflín, pozdější sv. Jan Nepomucký.

Vyprávělo se také o podivných světlech a vzdušných obrazech, planoucích v klášteře a jeho věžích. Jednalo se snad o laternu magiku. (viz [Nepomuk](#), [Zelená Hora](#))

KLÁŠTER HRADIŠTĚ NAD JIZEROU

(Mladá Boleslav)

3 km Z od Mnichova Hradiště

Dvanáct zlatých apoštolů

Poblíž komína klášterního pivovaru je údajně hluboká studna s pokladem. 30. dubna 1420 byl cisterciácký klášter Hradiště, na jehož místě stojí nyní pivovar, napaden husitským bratrstvem orebským, vedeným Hynkem Krušinou z Lichtenburka. Mniši už neměli čas jinde ukrýt sochy dvanácti apoštolů z ryziho zlata, stojící předtím v klášterním chrámu, a proto je ponořili do zmíněné studně.

Klášterní podzemní chodba

Vedla údajně severním směrem ze staré chrámové krypty v Klášteře, pod tzv. Kaplankou, a kdesi za Pachouni končila. Tímto průchodem se prý zachránilo několik mnichů při obléhání kláštera v r. 1420 a našlo útočiště na Bezděži. V kryptě bylo donedávna patrné místo, které mělo být zazděným vchodem do podzemní chodby.

KLÁŠTEREC

(Šumperk)

12 km Z od Šumperka

Bečky benediktinského zlata

Býval zde kdysi benediktinský klášter, který údajně vyvrátil Jan Žižka. Z kláštereckého kostela vede pod řekou Moravou chodba do Burdové hory. Na jejím konci stojí prý bečky plné zlata, na nichž sedí a hlídá je strašlivá obluda.

KLÁŠTEREC NAD OHŘÍ

(Chomutov)

8 km Z od Kadaně

Bezhlavý mnich

V kláštereckém zámku poblíž bývalého benediktinského kláštera se zjevoval přízrak mnicha s hlavou pod paží, držící v rukou kus bílého sukna. Nejčastěji se prý objevoval v bývalém pivovarském domě, kde už na jeho zjevení byli pivovarští dělníci zvyklí.

Staleté bílé zjevení

Na rozcestí k Měděnci mezi Perštejnem a Kláštercem se zjevuje přízrak Bílé paní. Objevuje se tu prý jen jednou za sto let a jen v tento čas je ji možno vysvobodit.

KLÁŠTEREC NAD ORLICÍ

(Ústí nad Orlicí)

9 km SV od Žamberka

Zlatá kvočna

Obec má jméno po klášteře cyriaků, který tu vznikl kolem r. 1260. Podle pověsti byl původně založen templáři. Zanikl za husitských válek. Vypráví se, že v okolí gotického kostela jsou zakopány klášterní poklady. V místě vedle kostnice, u branky vedoucí ke Kněžství, je prý ve sklepech ukryta zlatá kvočna s dvanácti kuřátky (symbol Krista a dvanácti apoštolů). Občas se tu při kopání hrobů narazilo na klášterní základy, nalezena byla však jen kamenná klenutí a zdi.

Čertova skalka

Nad Kláštercem, při cestě k Českým Petrovicím se vypíná tzv. Čertova skalka s několika otisky kopyt. Vypráví se o ní několik verzí rozšířených pověstí. Podle jedné zde kdysi ďábel pokoušel kněze. Vsadil se, že dřívě skalku vynese na kopec, než kněz odslouží mši. Čert ji vyvalil nahoru, ale při evangeliu se mu znovu skulila dolů. Vida, že nemůže být včas hotov, rozzlobil se a otiskl do skaliska své drápy. Podle jiné verze se vsadil se ševcem, že překlene údolí širokým mostem, dřívě než švec ušije boty. Oba měli však svou práci dohotovit dřívě, než třikrát kohout zakokrhá. Švec pracoval pomalu, kdežto ďábel rychle stavěl. Už mu zbývalo jen přinést poslední kámen, když vtom kohout pořetí zakokrhá. Čert vztekle mrštil kamenem do mostu a ten se sesul. Kámen zůstal ležet na místě a jsou v něm dodnes patrné čertovy stopy.

KLATOVY

40 km J od Plzně

Obraz ronící krvavé slzy

V Klatovech se vyprávělo, že se tu kdysi udal zázrak. Obraz Panny Marie, visící u jednoho místního sklenáře, začal zničehonic ronit krvavé slzy. Brzy se k němu začaly pořádat veliké pouti.

Ohnivý pařez

Podle pověsti se tu v noci objevoval duch kyrysníka v podobě ohnivého pařezu.

Magický políček

Hlásný na Černé věži zde podle tradice vytruboval jen do tří světových stran na památku políčku, který kdysi jeho předchůdci pomocí kouzel uštědřil dávný rytíř.

Bývalá lóže

Křížová ulice spojuje děkanský chrám s náměstím. Na pravém rohu stojí dům s arkýřem a vysokým stítem, v němž v 18. století bývala lóže svobodných zednářů.

Tajnosti okolních vrchů

U Klatov je vrch zvaný Pernet (Parnet), na němž prý nic neroste. Podle pověsti se na něm kdysi zdržovala obrovská obluda podobná hadovi, nejspíše drak. Trápila okolní kraj a žrala dobytek. Nakonec místní obyvatelé pokáceli stromy do poloviny vrchu a zapálili. Nestvůra uhořela, ale od těch dob na vrcholu nic neroste.

Západně nad městem, na Klatovské hůrce (495 m), jsou prý ukryté poklady.

KLENČÍ POD ČERCHOVEM

(Domažlice)

8 km Z od Domažlic

Lammingenovo zjevení

Z krypty kostela sv. Martina v Klenčí, kde je pochován pověsný „Lomikar“, vybíhá každou noc jeho duch v podobě psa s ohnivým jazykem a běží do trhanovského zámku a nazpět.

Zjevuje se také na lukách u rybníka Mejkosovce mezi Klenčím a Trhanovem. Tady se prohání na bezhlavém koni.

Jiným místem jeho zjevení byl tzv. Smluvní kámen poblíž Klenčí, na němž prý uděloval Klenečským zbytky lesa, které jim předtím uloupil. Musí tu v noci neustále znovu rozměřovat a lidé se místa bál, poněvadž tu bývalo slyšet vytí psů, říčení koní, rachot řetězů, proklínání a nářek. (viz [Trhanov](#))

Tajné chodby

Chodské osady vystavené nepřátelským útokům měly tajné podzemní chodby, ústící často daleko od vsi. V Klenči takový „východ z nouze“ býval v nejvyšším bodě vsi, tam, kde se říkalo U Motlů. Ve sklepě je dodnes zachován vchod do chodby, táhnoucí se na Bystrý. Bývala prý spojena s podobnými chodbami v [Chodově](#) a [Postřekově](#) (viz).

Bezhlavý přízrak

Nad vsí, u kříže, který tu stál, se zjevoval bezhlavý přízrak. Na tomto místě kdysi dřevorubec zabil pocestného a sebral mu peníze. Přízrak zmizel, až když tu vrah před svou smrtí nechal postavit kříž.

Stará pradlena v Šindelářouc koutě

Při cestě z Klenči do Dílů je v lese Lachce místo zvané Šindelářouc kout. Leží tu obrovský kámen s jedním sraženým rohem, takže připomíná sedačku. Zjevuje se zde přízrak staré pradleny, předoucí na vřetenu len. Když byl přízrak vyrušen, obvykle se mu přetrhla nit, a kdo prý jej spatřil, do měsíce zemřel.

Památná hora Chodů

K hoře Čerchov (1042 m) vázali Chodové mnohé ze svých pověstí. Říká se, že jsou tam naleziště obrovských křišťálů.

Čerchov má také neblahou pověst: v noci z něho vyjíždí Divoká honba, strašidelné štvání hřmotičích a vyjících duchů a zvířat v čele se zakletým myslivcem.

KLENOVÁ- hrad

(Klatovy)

8 km JZ od Klatov

Ďábelské dupnutí

Zdejší paní hradu byla ve spojení s ďáblem. Když umírala, vyznala se ze svých činů a na důkaz svých slov dupla bosou nohou na podlahu. Z prkna vyšlehl plamen a v podlaze zůstala vypálená stopa, která se zde dlouho ukazovala.

Duše nevině umučených mnichů

V noci tu bývá slyšet pláč a nářek. Jsou to prý duše mnichů nevině odsouzených na tomto hradě.

KLENOVEC

(Rimavská Sobota)

6 km SZ od Hnúšťa

Jánošíkův poklad

Na hoře Klenovském Veporu (1338 m) je prý síň, kde kdysi hodoval Jánošík se svou družinou. Visí tam ze stropu zlatá kachna a z jejích očí padají slzy - to je vlastně pramen řeky Rimavy. V bradle na vrchu Vepor je ukrytý Jánošíkův poklad, hlídáný knězem, prý Jánošíkovým duchem. Zjevuje se každých sedm let. Podle jiné verze hlídá poklad velký černý pes s ohnivýma očima. Toto bradlo se každý rok na svátek sv. Jana otvírá s ohromným třeskotem, při kterém z otvoru vyšlehne plamen, a potom do otevřené jeskyně může vejít, kdo se osmělí. Na tomto vrchu je také „bezdná“ studánka, do níž prý Jánošík hodil klíč od svých pokladů. Může ho však najít jen člověk narozený o svatojánské půlnoci a taktéž v tuto noc klíč hledající.

KLOBOUKY

(Břeclav)

11 km SV od Hustopečí

Lochy

Jsou to rozvětvené podzemní úkryty, které si zdejší obyvatelstvo, trápené tatarskými vpády, vyhloubilo na mnoha místech v hlíně. Bývalo jich hodně i v okolí. lidé v nich uschovávali živobytí a lochy jim mohly sloužit jako úkryt na dlouhý čas.

Místní legendy vyprávějí o tajemných obyvatelích těchto míst, kteří zde údajně prožili celý život.

Zakopané poklady habánů

V klobouckém lese Ochůzku, na Hradisku i na jiných místech v okolí byly údajně zakopány poklady habánů (novokřtěnců), které si s sebou nemohli odnést, když odtud byli vypovězeni. Poklad se prý dá nalézt podle toho, že v některých nocích se nad ním objevuje modrý plamínek.

Zjevení Bílé paní

V obci stávala kdysi tvrz pana Lva z Klobouk. Několikrát se tu zjevil přízrak jeho zemřelé druhé manželky. Bílá paní se rovněž později zjevovala v polích mezi bažinami, a to jednou v roce, v pravé poledne.

KLOBUKY

(Kladno)

10 km SZ od Slaného

Zkamenělý pastýř

Mezi Telcemi a Klobuky stojí jeden z nejmohutnějších českých menhirů. Je tři metry vysoký a jeden metr široký.

Pověst o něm vypráví, že při každém zvonění v blízkém kostele postoupí o jeden krok blíže ke kostelu, a až tam dojde, nastane konec světa. Jiní měří tuto vzdálenost špendlíkovou hlavičkou, kterou prý ujde za rok.

KNĚŽICE

(Poděbrady)

5 km S od Městce Králové

Poklad z husitské doby

Na místě fary stávala kdysi tvrz. V dávno vysušeném rybníku Podtvrzníku byl prý kdysi uložen poklad. Nechal ho sem schovat rytíř Kněžický v r. 1423, když táboří vedení Janem Žižkou táhli dobývat tvrz ve Velkých Kozojedech. Poklad už nikdy nebyl nalezen.

KNĚŽPOLE

(Uherské Hradiště)

6 km SV od Uherského Hradiště

Tajnosti Hrádku

V místech, kde od jarošovské silnice odbočuje cesta do Kněžpole, svažuje se až k silnici kopec zvaný Hrádek. Vypráví se, že zde kdysi stál hrad s mnoha podzemními chodbami. V noci prý začne kolem kopce hučet a ze země se ozývá vytí psa. Lidé se proto v noci Hrádku vyhýbali. Zjevují se tu též četné přízraky, podivný kočár se čtyřmi černými myslivci a černě oděný pán a paní. Říká se také, že v Hrádku jsou ukryty poklady.

KNÍŘOV

(Ústí nad Orlicí)

3 km JZ od Vysokého Mýta

Legenda poutního místa

Zdaleka viditelný gotický kostel byl poutním místem už od 18. století. Po celé léto se sem konala četná procesí mariánských ctitelů k zázračné Rodičce boží knířovské.

Pod vrškem poblíž bývalých rybníků na úpatí Hájků prýštíla studánka, které byla připisována zázračná moc.

Stará pověst uvádí, že kostel měl být zprvu založen před Knířovem, na cestě 1c Vysokému Mýtu, ale v noci se tu potíkrkrát zjevil záhadný stařec na bílém koni, který ve své zástěře odnesl kameny ze základů na vršek. Nakonec tedy nezbylo, než kostel založit tam.

KOBEROVY

(Semily)

7 km JZ od Železného Brodu

Obři vytvořili údolí

Od Kozákova k severu se táhne hřbet Hamštejnu. Spadá srážně k západu v podélné údolí. Vypráví se, že zde kdysi žili obři, kteří si krátili chvíle házením obrovských kyjů. Jeden z nich dopadl pod Hamštejn a vyhloubil údolí směrem k Suchým skalám.

Smítka z čertovy boty

U silnice z Koberov do zadního Smrčí se uprostřed údolí zdvihá kuželovitý Čertův kopeček, o němž se tu vypravuje varianta pověsti známé z Jičína (viz [Zebín](#)). Kdysi se vsadil místní švec s ďáblem o mnoho peněz, kdo z nich dříve doběhne na Vyskeř. Čert měl běžet ze Sněžky, švec jen od navarovského hradu. Pod Hamštejnem pekelník už ševce doháněl. Musel si zde vyklepat písek z boty, a tak vznikl nynější Čertův kopeček. Zatím švec doběhl na Vyskeř a sázku vyhrál.

KOBERŠTEJN- hrad

(Bruntál)

9 km JV od Jeseníku

Tajemní kuželkáři ve zříceninách

Ve zříceninách hradu se objevuje zjevení tajemných kuželkářů. Na louce pod věží se v poledne, po nenadálém zahřmění, objeví upravená kuželková dráha z ryziho zlata, s šedými kuželkami a královnou z modrého olova. Hru zde hrají tři mužičci ve starodávných šatech, kteří bohatě odmění toho, kdo je jim v takové chvíli ochoten stavět spadané kuželky. Po nějaké době zjevení mizí v prudkém víru.

KOBEŘICE

(Vyškov)

7 km J od Slavkova u Brna

Poklad na Zámčisku

U lesní cesty z Kobeřic do Dambořic stávala tvrz. Dosud se tam říká Zámčisko a jsou tam patrné stopy příkopů a valů. Je tady údajně zakopán poklad, hlídáný přízraky dvou černě oděných mužů s černým psem.

KOBYLÍ

(Břeclav)

9 km SV od Velkých Pavlovic

Co se skrývá v kobylském Hřebenu

Nedaleko vsi, na nevysokém vrchu hřebenu byly prý zakopány poklady. Otvírají se na Květnou neděli a Velký pátek, kdy je sem prozatím marně chodili lidé hledat.

KOČOV

(Tachov)

7 km J od Plané u Mariánských Lázní

Bílá paní

Ve vsi Kočově se nalézají zbytky vodní tvrže s vyvýšeným kruhovým tvrzištěm a širokými příkopy a valy. Uprostřed tvrziště stojí dnes myslivna. Podle místních pověstí se na tomto místě v noci zjevuje přízrak Bílé paní.

KOJETÍN (Přerov)

17 km JZ od Přerova

Rožmberský alchymista

Z Kojetína pocházel alchymista *Petr Lipenský z Týna*, který je tu připomínán k r. 1589 (vlastnil zde dům).

Pracoval v Českém Krumlově u pana Viléma z Rožmberka. V rožmberském archivu v Třeboni se dochoval jeho dopis adresovaný panu Vilémovi do Prahy, v němž žádá, aby mohl odjet podívat se na Moravu, kde laboroval jeho otec s jistým Martinem Rezlem.

Hanácká mana

Zde, a také v Dubu u Olomouce padala r. 1847 „nebeská mana“, jak je to zachyceno ve staré kronice kojetínských sedláků Ivanů: „Ten rok byl mezi lidem veliké hlad, ale místama napršela mana, tak to lidé sbírali a vařili; tady také spadla v Jestřábi v panským lesu a byla taková jako erteple, dyž začnó na jaře růst. A byla sladká, dyž ju jedli.“

Potvrzuje to i zpráva kronikáře O. Mazala z Dubu u Olomouce: „Roku 1847 dne 29. června padala mana tak velká jak vika, jak hrách, jak hrubý žito a na doví jaký způsob. Pršela v kovářový zahradě v Dubě na sv. Petra a Pavla.“

Poklad a Čertí stůl

Za Hrází, v místech zvaných U žlutého dolu, stával prý kdysi mlýn, který se propadl do země. Vypráví se, že je tu zasypaný zlatý poklad, hlídáný hejnem zuřivých vran.

Poblíž na louce býval kdysi tzv. Čertí stůl, místo, o němž se vyprávělo, že tu hrávali ďáblové karty. Plácek se nikdy nezazelenal a později tu postavili seníky.

KOKORY (Přerov)

7 km SZ od Přerova

Trest hradní panny

Východně od města stávala na vrchu tvrz vladyků Kokorských z Kokor. Dnes jsou zde jen sotva patrné zbytky valů. V pravé poledne se tu zjevují přízraky dvou černých psů honících černé kuře. Podle pověsti si rozmarná hradní panna kdysi vymyslela úkol pro své ženichy. Kdo z nich přehodí hradní věž, toho si vezme za muže. Oba házeli současně, každý z jedné strany. Nápadníci věž přehodili, ale padajícími kameny se vzájemně zabili. Hradní panna se nebožtíkům smála, a tak se zde za trest po své smrti objevuje v podobě černého kuřete, neustále honěného dvěma černými psy, svými bývalými nápadníky.

Rostoucí fantomy

Na jihovýchod od Kokor je zalesněný vrch Hradisko. O hradě, který tu prý kdysi stál, se vypráví, že se propadl do země i se svým pánem, bratrovrahem. Po smrti objíždí za temných letních nocí lesem hradisko, provázen svou smečkou. Nikde se nezastavuje, neboť všude ze země vyrůstají fantomy obětí jeho zločinů.

Na Hradisku jsou také zakopány poklady, hlídané přízraky dvou černých psů.

KOKOŘÍN (Mělník)

5 km Z od Mšena

Přízrak Černého rytíře

Za noci straší v Kokořínském dole černý rytíř na koni s kuší v ruce. Za ním běží smečka divokých psů s ohnivými jazyky. Když objedou všechny skály, zmizí na hradě.

Na hradě má být ukryt velký poklad, který lze nalézt jen v dopoledních hodinách, v den, kdy se v kostele čtou pašije. Hlídá ho přízrak černého kokořínského myslivce.

Duchové ve věži hradu

Vypráví se, že ve věži starého hradu, která je dole dutá, je uzavřen duch jakéhosi Kašťačka z Boryně, jenž se ve sklepech pod věží kdysi zastřelil. Každou noc je odtud slyšet sténání a nářek. O půlnoci bloudí po ochozu věže také přízrak bílé postavy s plamenem. Je to prý duch nerozumného krajánka, který se kdysi vsadil, že v noci z hradu přinese lidskou kost. Ráno ho všude hledali, ale marně. Od té doby se tu zjevuje jeho přízrak.

Krvavá historie

Každého dne o půlnoci je slyšet ze skal pod Kokořínem lomoz a úpění. Na hradě se zjevuje přízrak panny, která stírá krvavou skvrnu ze zdi. K tomuto vidění se vztahuje dlouhá a krvavá historie o dívce z blízkého mlýna, jejím otci a matce a krutém loupežníkovi z kokořinského hradu. Ten zabil nejprve otce, věznil a později zabil i matku dívky. Děvče chtělo zneuctít. Ještě za pomoci matky se dívka podařilo uprchnout a přivolat z Mělníka proti loupežníkům posilu. Byli nakonec zajati a jejich vůdci panna uřízla nožem hlavu.

KOLDÍN

(Rychnov nad Kněžnou)

4 km SV od Chocně

Lidová magická praktika

Na Velký pátek se na louce pod Hradiskem objevuje modrý plamínek šlehající ze země. Je tu údajně ukryt velký poklad. Přes plamínek je třeba přehodit chlebové drobtů, aby se poklad dal vydobýt ze země.

KOLÍN

56 km JV od Prahy

Třídvorské strašidlo

Kolem r. 1900 byla veřejnost vzrušena zprávami o úkazech, k nimž docházelo v osadě Tři Dvory, ležící 3 km východně od Kolína. V místní hájovně strašilo, ozývaly se tu nevysvětlitelné klepavé zvuky. Hajný a jeho dcery se stali vyhledávanými objekty senzacechtivých novinářů, nejrůznějších okultistů a zvědavců.

V okolí se ustálila verze, že se zde projevoval duch zemřelého napadníka dcery hajného. O případu se v tehdejšímu tisku hodně psalo, souhrnnou zprávu podává časopis *Český lid* z r. 1907 na str. 90.

KOMÁROV

(Beroun)

5 km JZ od Hořovic

Znamení k pokladu

Podle pověsti se na zámku nachází jisté znamení, označující místo na protější straně táhnoucí se k Mrtníku, kde prý je v lese zakopán poklad. Bylo tam už hledáno, ale dosud marně.

KONĚPRUSY

(Beroun)

5 km J od Berouna

Útržky zapomenuté kabaly

Celá oblast Zlatého koně a přilehlé okolí skrývá tajemství, která jen tušíme. Oslovují nás v názvech míst, v magickém utváření geologických vrstev, ve zvláštním rostlinném společenstvu, v archeologických nálezích a v neposlední řadě v pověstech.

Poslechněme si, co na okraj své knihy pověstí o Zlatém koni říká V. Palivec: „Kult Bílého nebo Zlatého koně doložený např. v jižní Anglii (Uffington Castle) byl u starých Keltů velmi rozšířen. V keltském okruhu pověstí Mabinogi se mluví často o bílých koních ve spojení s bohyní ve zlatém šatě, která se objevuje rytířům a zase mizí, aniž by byla dostižena. Je to prý Rhiannon, dcera Eveydda Starého. Bílého

koně bývalo často vidět se zlatými ozdobami, proto i Zlatý kůň. Nikoli bez zajímavosti je, že v okolí Zlatého koně se hojně vyskytují názvy odvozené od slova kůň. Tak Zlatý kůň, Kobyla (lom), V koníku, Koněprusy (prusý - bílý) aj. Jedna z tradic vypráví, že tu v Koněprusích byl v dávnou již vyhlášený chov koní mimochodníků, tj. koní, kteří kráčeji proti přirozené chůzi koňské oběma nohama jedné strany současně kupředu. Takových koní prý s oblibou používali na svých válečných výpravách mnohé starověké kmeny, zvláště východních národů. Že tak činili i Keltové, dokazuje pověst o Maxenu Wledigovi z cyklu Mabinogi, kde se vypráví přímo o koni mimochodníku."

Toto sdělení můžeme doplnit i jinou tradicí, podle níž zde kdysi bývala svatyně bílých (prusých) koní, odkud měl svého Šemíka i Horymír. Hipický obsah (tj. týkající se koní) lze tušit i v blízkých místopisných odvozeninách jako Koda, Kotýz. Jako bychom se pohybovali po okraji magického kruhu, znejistěli, avšak zároveň čím dál tím pevněji usazení v sedle jinotajného *koně*, jímž je nepředpojatá a udivující kabala. Víme ostatně, že výraz *cabala* souvisí s *kobylo* (lat. caballus) a *komoněm*, z čehož vzniklo české slovo kůň.

Zlatý kůň

Pověsti o zlatém koni ukrytém uvnitř hory se soustřeďují kolem dvou postav-symbolů: Železné ruky a Zlatých vlasů. V jedné verzi vystupuje sluha vdovy po zdejším rytíři Kotajzovi, přezdívaný Železná ruka, a jeho milá, jíž se říkalo Zlaté vlasy. Tyto dva klíčové symboly bylo nutno v pověsti i v životě spojit, aby byl nalezen poklad ukrytý v hoře. Chlapec spolu se zlatovlasou dívkou vstoupili do hory a byli tam obdarováni pokladem. Muž si vybral zlatou hůl, dívka zlatou růži. Zlá vdova po hradním pánovi si mezi tím dala zhotovit jakési falešné symboly-masky, zlatou paruku a železnou rukavici, a s jejich pomocí později také vjela na koni do hory. Chtívá pokladu si nevšimla, že její kůň tuhne a mění se ve zlato. Na poslední chvíli, když se skála již zavírala, se jí podařilo z hory bez pokladu utéci. Od té doby se zdejšímu kopci říká Zlatý kůň a jeskyně uvnitř skal skrývají známé sintrové koněpruské růžičky.

Na zkamenělé babičce

Po vrchu Zlatého koně jezdila prý kdysi stará bába (nejvyšší kněžka) z hradu Kotýzu. Projížděla se na koni a pletla přitom punčochu. Jednou jí spadlo klubko na zem a koník na ně šlápl. Rozzlobila se a zaklela, vrch se otevřel a oba se propadli a proměnili v kámen. Místo, kde se tak stalo, se dosud nazývá Na zkamenělé babičce a lidé se mu prý dlouho vyhýbali.

Poklad na Kotýzu

Koněpruské pásmo při Berounce končí svahem, kterému se říká Kotýz, prý podle rytíře Kotajze, který tam měl hrad. V hradišti je uzavřená prohlubeň zvaná Ve vratech, kde je v truhle údajně ukryt poklad. Hlídá ho černý pes.

KONICE

(Prostějov)

14 km Z od Náměští na Hané

Zmizelé město

Několik kilometrů od malebného horského města Konice se zvedá táhlý vrch zvaný Zvoník, nebo též Zvonový les. Kdysi zde stálo bohaté a zpupné město, které se jednoho dne za trest propadlo pod zem. Jednou do roka, v den zmizení, jsou tu slyšet smutné hlasy zvonů z podzemí.

KONOJEDY

(Litoměřice)

6 km S od Úštěku

Přízrak - škůdce

Po své smrti zde strašil přízrak starého a mrzutého rytíře Kuneckého. Každou noc objížděl na koni zámeckou zahradu a pokaždé pobořil zeď tak, že musela být neustále opravována. Někdy pobíhal zahradou v podobě černého psa.

KONOPIŠTĚ

(Benešov)

2 km Z od Benešova

Soudky plné dukátů

Podle staré pověsti je pod hradem (nynějším zámkem) ukryt poklad, a to soudky plné dukátů.

Bílá paní u kapličky

V noci se u kapličky poblíž zámku zjevuje Bílá paní. Objevovalo se tu též zjevení velkého černého psa.

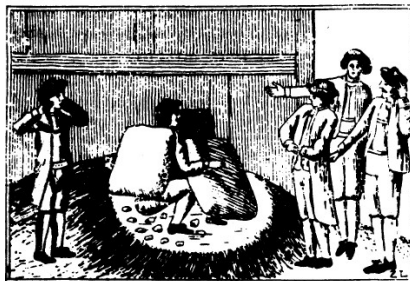
KOPIDLNO

(Jičín)

13 km JZ od Jičína

Zazděná služka

O rozlehlém renesančním zámku v Kopidlně se vypravuje, že v něm dávná majitelka dala zazdít svoji komornou, kterou podezřívala z krádeže vzácné brože. V místech, kde byla komorná zazděna, se začal později v noci ozývat zvláštní hluk, jako by tam někdo válel sudy. Lidé se místu vyhýbali a majitelka nakonec dala v těch místech pod zámek na usmířenou postavit sochu Panny Marie. Brož byla později objevena za čalounem, kam ji odnesla majitelčina cvičená straka.

Pověst o raráškovi

Do blízkých Běchar (2 km východně) je lokalizována nejznámější pověst o raráškovi, tak jak ji podal K. J. Erben ve svých *Českých pohádkách a bách.*

KOPISTY

(Most)

3 km S od Mostu

Divoká honba

U kopistského rybníka při cestě z Mostu do Dolního Litvínova lze prý někdy o půlnoci spatřit Divo-kou honbu přímo na silnici. Účastní se jí přízraky rytířů uhánějící vzduchem jako fúrie. Ti, kdo spatřili tuto noční honbu, slyšeli v blízkosti štěkot psů, troubení rohů, volání honců a práskání bičem. Svědkové prý často onemocněli a někteří dokonce následkem strachu zemřeli.

KOPŘIVNICE

(Nový Jičín)

10 km V od Nového Jičína

Váňův kámen

Vápencový skalní útes vyčnívající v poli na východním svahu Bílé hory (557 m) na někdejší tzv. Váňově roli byl odedávna zván také Čertův kámen. Uputil ho zde ďábel, když kolem letěl povětřím.

Rozcestí čarodějnic u Šostýna

Poblíž zřícenin raně gotického hradu Schauensteinu (Šostýnu) u Koprivnice, na křižovatce lesních cest, dodnes zvané Rozcestí čarodějnic, se kdysi scházely čarodějnice z okolí ke svým rejdům.

KORYČANY (Kroměříž)

13 km JV od Bučovic

Pochodující boty purkrabího

Poblíž zámku se každou noc objevovalo tajemné zjevení v podobě vysokých bot bývalého zlého purkrabího Richtra. Chodily kolem zámecké sýpky a hledaly svého pána. Purkrabí neměl po smrti dlouho v hrobě pokoj a jeho tělo bylo několikrát nalezeno vyvržené z hrobu. Říká se, že ho později zažehnal místní kněz.

KOŘENOV (Jablonec nad Nisou)

9 km SV od Tanvaldu

Jizeřiny poklady

V Jizerských horách na hoře Bukovci (1005 m, nejvyšší čedičový vrchol ve střední Evropě) jsou ukryty poklady bájně Jizery, dcery pána příchovického hradu Hvězdy a zosobněného ducha Jizerských hor. Poklad prý dodnes čeká na svého objevitele. Říká se, že čedičová skála se dvakrát ročně otvírá: na Zelený čtvrtek a na den sv. Jana před východem slunce. Vypráví se zde také obdoba pověsti o ženě, jež kvůli pokladům zapoměla na své dítě a shledala se s ním až po roce. Dodnes lze v písčítých náplavách Saffirového potoka, Jizerky i Jizery nalézt zrnka zlata, modré safiry a rubíny. Za Jizeřiny slzy jsou pokládány vzácné černé granáty - izeríny.

Zakletá zjevení

Nad Polubným (osada obce Kořenov) se zvedají Sokolí skály. Podle místní pověsti je v nich zakletá zámecká slečna. Ten, kdo ji osvobodí, najde prý ve skále meč a po mnoha dobrodružstvích získá obrovský poklad. V 70. letech minulého století našel tu skutečně jistý horal starou zrezavělou šavli. Nakonec se však pomátl na rozum. Pokládal se za osvoboditele nešťastné zakleté dívky, ale poklad nikdo nikdy nespasil.

V lese mezi Kořenovem a horou Zvonkem se zjevuje příznak bílé postavy. Je prý to duch mlynářovy dcery, která když spatřila svého milého s jinou, vyšplhala na skálu a svalila na něho balvan. Nyní nemá v hrobě pokoj a bloudí lesem.

Ohnivý pes

Poblíž Malířských skal u osady Rejdic stával prý kdysi zámek. Říká se tu Na hradišti. V noci se zde zjevoval ohnivý pes. Před náhodným chodcem však mizel ve skále. Od té doby, co tu postavili Boží muka, je klid a příznak se neobjevil.

KOSOVA HORA (Příbram)

3 km V od Sedlčan

Duch rytíře

Po své smrti se ve zdejší barokní márnici zjevoval duch rytíře Karvinského z Karviné z kosovohorského zámku.

Vytlačené čertovy stopy

Severně od Kosovy Hory se táhne lesnatý vrch Koliňovy. Na jižní straně vršku leží veliký balvan, jehož povrch je rozmanitě vyhlouben. V okolí se vypravuje, že na tento kámen jednou slétl čert, zemldlen dlouhým letem v povětří. Svou váhou vyhloubil na balvanu otisk částí těla, ocasu a kopyt.

KOST- hrad (Jičín)

4 km SZ od Sobotky

Pověsti o Plakánku

Jeden z nejzachovalejších českých hradů (unikl provedení rozkazu o rozboření hradů v r. 1658) je sám středem několika známých, zvláště etymologických pověstí, jež však nespadají do rámce této knihy.

Poblíž hradu je skalnatý kaňon odedávna zvaný Plakánek. I tento název vysvětluje lidové podání několika pověstmi. Vypráví se mj. o hradní panně, kterou její otec sřezil a zavíral na hradě před chudým milencem. Ten marně bloudil kolem a tesknil po ní. Z jeho slz vyrostly skály a v nich sídlí jeho duch, nenacházející pokoj. Bolestně lká a kvílí a jeho nářek za prudkých bouří přechází v divokou zuřivost a běsnění.

Proto se také říká, že ve skalách se usadil ďábel, a jeden z pískovcových vrchů se nazývá Čertovým hradem. Tam prý čert nakonec unesl krásnou dceru hradního pána. Její pláč a nářek se mísí se vzdechy jejího milence, takže se ozývají celým údolím, které má prý odtud své jméno.

KOSTELEC NAD ČERNÝMI LESY (Kolín)

9 km J od Českého Brodu

Přízračná horda

Jak ve svých *Pověstech z Čech* zaznamenal J. V. Grohmann, v hlubokých kosteleckých lesích se objevoval na Štědrý den o půlnoci přízrak Divokého lovce, provázený zástupem letících přízraků. V pádici hordě bývalo vidět i ženu s koněm bez sedla a uzdy. Po její pravici cválal Divoký lovec s ohnivou kápí a smečkou vyjících psů.

KOSTELEC NAD LABEM (Mělník)

7 km SZ od Brandýsa nad Labem

Fexti na hřbitově

Na hřbitůvku v Kostelci nad Labem, založeném na písčitém kopci, bývali v minulosti nacházeni fexti (jedinci, kteří se po smrti nerozložili a měli i mnoho jiných podivuhodných vlastností, viz heslo **Fext** v prvním oddílu). První z nich (počtem čtyři) byli prý uschováni ve sklepní místnosti pod márnici. Vedly k ní jen padací dveře a přístup byl v možný pouze po provazovém žebříku. Zvláště jedna z postav vynikala obrovským vzrůstem; byla vyslovena domněnka, že jde o vojáky z francouzských válek.

Zlatá slepice pod kostelem

Pod kostelem sv. Vítaje podle staré legendy ukryt poklad, a také zlatá slepice s kuřaty. Nedaleko města na kopci má být sklep s obrovským pokladem. V noci se v jeskyni vedoucí k pokladu objevuje drak provázený plameny.

KOSTELEC NAD ORLICÍ (Rychnov nad Kněžnou)

10 km JZ od Rychnova nad Kněžnou

Tajemství Stráně

Byl zde kostel se zlatým zvonem, který se prý pro hříšnost lidu propadl do země. Zvon pod zemí putuje a dostane se až do kořenů jisté borovice, zpod níž ho jednoho dne vyryje divoká svině. Touto borovicí byla míněna památná Erbenka (podle K. J. Erbena), která uschla už v r. 1934 a na jejímž místě byl vztyčen žulový památník. K tomuto místu v kostelecké Stráni se vztahují i další pověsti. Je prý zde zakopán poklad, který se otvírá jen o velikonocích, když se v kostele čtou pašije. Ve Stráni má být ukryto též svatováclavské vojsko, které přijde zemi na pomoc, až jí bude nejhůř.

Poklad v Čertově sklípku

V kostelecké Stráni je také skála s jeskyňkou, které se říká Čertův sklípek. Černý pes (nebo snad sám ďábel) v ní hlídá poklad nesmírné ceny. Lze se sem dostat jedině na Velký pátek, kdy pes na několik okamžiků opouští jeskyni a odbíhá se napít do řeky Orlice.

KOSTELEČ-ŠTÍPA

(Zlín)

6 km SV od Zlína

Poutní legendy

Na kopci Babě kdysi uctívali pohané ženské božstvo. Podle místní tradice nahradil sv. Metoděj tento kult uctíváním sv. Anny. Umístil prý v kostelíku v Kostelci též sošku Matky boží. Nyní je tato devocionálie uchovávána v poutním mariánském chrámu ve Štípě. Dole pod kopcem vyvěrá studánka Svatá voda, jíž byly připisovány léčebné účinky.

KOSTELNÍ HLAVNO

(Mladá Boledav)

9 km SV od Staré Boleslavi

Husar a fext

V minulém století se jeden husarský důstojník vsadil, že o půlnoci přinese z místní kostnice fexta, který tam visel na hřebíku. Podařilo se mu fexta odnést, ale když ho tam pak vracel, byl jím uštván k smrti.

Bílá paní u kapličky

Pod Kostelním Hlavnem při silnici k Hlavenci stojí prostá kaplička. Každý den v podvečer se tu prý zjevuje Bílá paní. Bývala viděna, jak chodí vždy v určitou dobu okolo, poté se chvíli zdrží a nakonec zmizí. Lidé se tomuto místu kdysi vyhýbali.

Bezhlaví mužici

Mezi Kostelním Hlavnem a Sudovým Hlavnem odbočuje od silnice do polí tzv. Krchovská cesta. Na těchto místech se podle zdejší pověsti zjevovaly přízraky bezhlavých mužiků. Lidová tradice tvrdí, že v úvozové cestě byl hromadný hrob z dávné války.

KOSTOMLATY NAD LABEM

(Nymburk)

5 km Z od Nymburka

Strašidlo z Mydlovaru

Zjevoval se zde přízrak krutého majitele blízkého hradu Mydlovaru pana Bedřicha z Donína. (Hrad Mydlovar ležel jihozápadně od Kostomlat, v ohybu Labe). Zapražen do vozu uháněl temnotou a byl dvěma černými postavami šlehán po nahém těle ohnivými biči. Říká se, že to byl trest za jeho rozkaz, jímž poručil těhotným ženám ze svého panství sypat hráz hladoměřského rybníka. (viz [Lysá nad Labem](#))

Poklad na hradišti

Ve zbytcích starého hradu Mydlovaru je dosud ukryt zlatý poklad. Sřeží ho skřítek a velký černý pes. Jednou v roce, v čase pašijí, se otvírá a spravedlivý člověk si z něj může nabrat, kolik unese. K pokladu se vztahuje i rozšířená pověst o chlapci, jemuž do sklepení spadla bota, kterou později vynesl plnou zlata.

Slavností sněženek

Vypráví se, že hrad Mydlovar dala postavit kněžna Libuše. V místech, kde dodnes bují bohatý bylinný porost, je prý zbytek Libušiny zahrádky. Nedaleko, tam, kde je dnes osada Rozkoš, byla prý tzv. Libušina lázeň, a na Lysé hoře měla kněžna své obětiště.

Ještě v minulém století stávaly na hradišti Mydlovaru dva mocné duby. Pod nimi se každoročně o Květné neděli konala slavnost sněženek. Setkávaly se tu dívky z celého okolí a ozdobeny sněženkami volily královnu a tančily. Tak to alespoň zaznamenal Václav Krolmus v polovině minulého století.

KOSTOMLATY POD MILEŠOVKOU

(Teplice)

7 km V od Biliny

Kalich na čele

Poblíž obce jsou zříceniny stejnojmenného gotického hradu. Kdysi ho obléhal a nakonec se ho i zmocnil husitský vůdce Jakoubek z Vřesovic (1434), jenž po bitvě u Lipan přestoupil na stranu císaře Zikmunda. Podle pověsti bloudí o půlnoci rozvalinami duch proradného Jakoubka s černou skvrnou v podobě kalicha na čele.

KOŠŤÁLOV- hrad

(Litoměřice)

7 km JZ od Lovosic

Hlídač pokladu

Podle místní pověsti je na hradě ukryt poklad, který hlídá pes s ohnivýma očima. Je možno se k němu dostat jen na Květnou neděli. Jistý muž prý kdysi našel trhlinu ve skále, odehnal psa a nabral si peněz. Doma však shledal, že si nabral jen bezcenné stěpiny, a do rána zemřel.

Vypravuje se tu také varianta pověsti o matce, která zde našla poklad a zapomněla své dítě, které si mohla vyzvednout až po roce.

KOŠŤÁLOV- hrad (Semily)

8 km JV od Semil

Duch hraběnky Slavatové

Západně od vsi Košťálová jsou na kopci nepatrné zříceniny gotického hradu ze 14. století, který byl již v 16. století pustý. Podle pověsti má být v rozvalinách ukryt poklad. Hlídá ho duch hraběnky Markéty Slavatové, rozené Smiřické, která z lakoty zahubila svého bratra a sestru. Její duch nemá v hrobě pokoj a bloudí po zříceninách.

Divoká honba

Mezi jedenáctou a půlnocí se u osady Valdic zjevovala Divoká honba, které se také říkalo štvání. Postupovala od Valdic k Lipníku a Kundraticím a odtud se točila ke Kruhu a k tzv. Černému moři nad Libštátem. Říkalo se, že je to horda zlých duchů v podobě divokých koček a psů. Koho prý v lese dopadla o samotě, toho roztrhala na kusy.

KOUNOV (Rakovník)

15 km SZ od Rakovníka

Český Carnac

V místě zvaném Na rovinách, na náhorní plošině severovýchodně od obce v lese jsou vztyčeny pravidelné řady menších balvanů, známé jako *Kounovské řady*. Někdy se jim s trochou nadsázky říká český Carnac, poněvadž svým uspořádáním připomínají slavné řady menhirů v britském městě.

Existuje zde 14 téměř úplných řad a několik je jich částečně zachovalých. Dosud bylo nalezeno téměř 2500 kamenů. Největším z nich je kámen nazývaný Gibbon I vážící 6 tun. Ostatní balvany jsou vysoké kolem 80 centimetrů a méně. Řady jsou situovány téměř přesně v severojižním směru a jejich poloha na náhorní plošině zaručovala kdysi (v bezlesnaté krajině) dobrou viditelnost

Mezi mnoha hypotézami o účelu těchto megalitických památek se zdá být nejoprávněnější domněnka o jejich kultovně-astronomickém poslání, o čemž by svědčila právě analogie s francouzským Carnakem, v jehož blízkosti leží menhírové uskupení; podobně jako tam zdejší řady sousedí se slánsko-velvarskou oblastí menhirů. Pro astronomický účel by svědčily i zjištěné intervaly, odpovídající známé vzdálenosti v tzv. megalitických yardech. Tato domněnka však dosud nebyla prokázána, hlavně proto, že mnoho velkých kamenů (snad zaměřovacích) už bylo odstraněno.

V historické době stály řady vždy mimo pozornost, čímž si lze vysvětlit jak nepřítomnost pověstí o nich, tak i absenci místních názvů s nimi spojovaných (nepočítaje v to ovšem uměle tvořené názvy od 30. let tohoto století, rozšiřované nadšenými místními archeology- amatéry).

KOUIŘIM (Kolín)

16 km Z od Kolína

Založení města

Podle pověsti, přejaté též Hájkem z Libočan v jeho *Kronice české*, založil město Kouřim bratr praotce Čecha Lech r. 653. U hory Řípu se rozešel s bratrem a tři dny postupoval se svým lidem. „Třetího dne, dřív než denice vzejde, vstupte na Říp a já toho času v lese oheň nesmírný učiním, a kde užití blesk ohně a dým kouření, tu zňte mé osazení,“ rýmuje Hájek. V tom místě pak počal stavět město a ohradil je mohutnými valy. Od onoho hustého kouře bylo nazváno Kouřim. Bývalo centrem slovanského kmene Zličanů.

Lechův kámen

Na Staré Kouřimi stojí osamělý balvan zvaný Lechův kámen. Údajně na něm obětovali už staří Zličané. Kámen má prý dodnes magickou moc. Kdo jej na Štědrý den o půlnoci třikrát bez vydechnutí obejde po jedné noze, tomu se otevře a vydá poklady, které jsou pod ním ukryty.

Zjevení v kryptě

V kryptě pod gotickým kostelem sv. Štěpána se kdysi zjevila Bílá paní jedné školačce, jež sem chodila za školu, a ukázala jí ostatky svatých, o nichž předtím nikdo nevěděl.

Mše duchů

Stará kourimská kronika se k r. 1631 zmiňuje, že se zde v noci na Svatodušní svátky konaly mše duchů v chrámu sv. Štěpána. Na příkaz mrtvých příznaků musel mši sloužit duch zde odpočívajícího pátera Bernardia Zollinise.

KOVÁŘSKÁ

(Chomutov)

8 km J od Vejprtu

Příšerný Hainzmichl

Na planinách a v lesích v okolí Kovářské se prý zjevují přízraky Divoké honby. Stává se tak zvláště v zimě, od vánoc do Tří králů. Vede ji „příšerný Hainzmichl“, bájná postava místních německých pověstí. Má to být obdoba hejkala, projevující se v lesích strašidelnými zvuky.

Poklad Na starém zámku

Pod Kovářskou, v místech, kde se nalézá stará strusková halda, se říká Na starém zámku. Vypráví se, že je zde ukryt měděný hrnc plný stříbra. Poklad lze vydobýt jen na Květnou neděli anebo na Velký pátek, a to prý zvláště ve tři hodiny odpoledne; je k tomu třeba dobrého proutku.

KOZÁKOV- vrch

(Semily)

8 km Z od Semil

Mysterium bohatého kopce

Aeneas Sylvius, pozdější papež Pius II., o Kozákově řekl, že když zde pastevec po krávě kamenem hodil, často prý kámen měl větší cenu než celé stádo.

O vrchu (744 m) a známém nalezišti polodrahokamů a granátů se vypráví mnoho pověstí. Poklady uvnitř hory střeží trpaslíci se svým králem Granátem.

Podle etymologické pověsti dostal vrch své jméno od kozy, která v místním lomu Radostném vykopala svým kopýtkem zlato a drahé kamení.

Přízraky na Drábovně

U jeskyně Drábovny na severních svazích Kozákova se v parném létě zjevují čtyři obrovští muži s železnými tyčemi. Tlučením do pramene zmrzlé vody posílají z Kozákova do Českého ráje krupobití (je to směr v Českém ráji převládajících meteorologických poruch).

KOZÍ HRÁDEK- hrad

(Tábor)

4 km JV od Tábora

Kutálející se zlat'áky

Na hradě, kde v letech 1412-1414 pobýval Mistr Jan Hus, když musel opustit Prahu (napsal zde *Postilu*), je prý ukryt poklad, který se otvírá na Velký pátek. Pod hrádkem je tzv. zemanská louka. Z jedné strany je ohraničena strání, z druhé pak Kozským potokem a lesem. V době pašijí se skála s rozvalinou hrádku otvírá a sypou se z ní zlaté peníze. Kutálejí se přes louku do protější stráně, v níž mizí. Také se tu zjevuje duch zlého správce a svádí lidi z cesty.

Železná vrata

O Kozím Hrádku se vyprávělo, že z něho vede tajná chodba až do Podolského Kostelce. Podle pověsti zde kdysi kopali dva lidé chtiví pokladů a narazili na železná vrata. Stalo se tak v poledne, a proto se šli naobědvat. Když se vrátili zpět, dveře byly zasypané a už je znovu nenašli.

KOZÍ HRĚBET (HRÁDEK) - hrad

(Příbram)

7 km S od Sedččan

Stařena s pokladem

Na strmé skále obtékané meandrovitým zákrutem potoka Mastníku stával hrad, z něhož nyní zůstaly jen nepatrné zbytky. V Řadiči a dalších okolních vsích je rozšířena pověst, že ve zříceninách Hrádku jsou zasuté velké poklady. Patří k nim i pověstně drahocenné sochy apoštolů. Hlídkaje přízrak černě oděné stařeny. K jejich vykopání byli kdysi povoláni dokonce zkušení horníci, kteří buď odešli s prázdnou, anebo byli ve sklepeních zasypáni. Také mnoho místních obyvatel se pokoušelo poklad vydobýt. Podle jiné verze jsou ve zříceninách hradu železná vrátka uzavírající chodbu, která vede k hradu Ostromeči. Také tady má být ukryt velký poklad, hlídaný ovšem černým psem. Na Velký pátek je prý jediná možnost, kdy je poklad možno vyzvednout.

KOZLOV- hrad

(Semily)

5 km JZ od Lomnice nad Popelkou

Poklad

V podzemním sklepení bývalého hrádku Kozlova ze 14. století je údajně ukryt poklad, je zachována zpráva, že v minulém století se skupina libušských občanů pokusila o jeho vyzdvižení (dostala se až k jakýmsi železným dveřím), avšak z nařízení úřadů musela práce zanechat a později v ní už nikdo nepokračoval.

KOZOJEDY

(Jičín)

5 km Z od Vysokého Veselí

Jan za chrta dán

Místní rytíř s čarodějnici vyměnil svého oblíbeného chrta za poddaného Jana. Čarodějnice chlapce usmrtila, aby z něho načerpala sílu ke svému omlazení. Rytíř se později kál a dal do místního kostela (kostel sv. Václava, připomíná se k r. 1368, nově vystavěn r. 1689, roubený, rané baroko) odlít nový zvon. Ten však začal vyzvánět: „Jan za chrta dán, Jan za chrta dán...“ Později se zvon dostal do Nového Bydžova, kde byl přelit.

Podle této pověsti složil v minulém století známou báseň K. S. Šnajdr, jenž toto téma uvedl do širšího povědomí.

KOŽLANY

(Plzeň-sever)

5 km SV od Královic

Čertova skála

Vypravuje se, že kdysi chtěl ďábel potrestat zdejší obyvatele, kteří mu nebyli po vůli. Chystal se městečko vytopit, a tak létal k hoře Plázku, trhal kameny a házel je do potoka Javornice. Kožlanská čarodějnice však v pravou chvíli vyhodila do vzduchu černého kohouta, ten zakokrhal (stalo se tak prý na místě, kde nyní stojí chrám sv. Vavřince), čert pustil poslední balvan a zmizel ze skály, na níž odpočíval. Od té doby se jí říká Čertova skála a ukazuje se na ní otisk jeho kopyta. (viz [Královice](#))

KRÁLÍKY

(Ústí nad Orlicí)

33 km SZ od Šumperka

Kostlivci v pláštích

Nad městem stojí bývalý klášter servitů s kostelem Nanebevstoupení Panny Marie. V nárožní kapli Dušiček jsou po stranách sochy dvou kostlivců v pláštích, na predele a mense jsou lebky a hnáty; jedná se o výtečnou řezbu vytvořenou po r. 1700. Kdysi zde zbývalo proslulé poutní místo Hora Matky boží u Králík.

Poklad v Tvarožných jamách

Na jižním svahu Kralického Sněžníku (1424 m) vyvěrají prameny řeky Moravy z vápencových dutin, zvaných Tvarožné jámy. Říká se jim tak podle bělavých vápencových usazenin tzv. nickamínku, připomínajících tvaroh. Podle pověsti jsou v jamách v nitru hory ukryty báječné poklady. Vypráví se zde o cizincích, kteří k těmto pokladům měli přístup. Je to obraz historické skutečnosti: ve všech našich horách bývali ve středověku prospektory především Vlaši, a na mnoha místech se také o nich vypravují podobné pověsti.

KRALOVICE

(Plzeň-sever)

27 km SV od Plzně

Čertova hráz

Osm kilometrů jižně od města v údolí Kralovického potoka leží takzvaná Čertova hráz. Kdysi zde majitel malého zámku upsal duši ďáblu, aby mu přes noc postavil nejkrásnější sídlo v okolí. Čert začal stavět o půlnoci nedaleko potůčku. Chytrá žena majitele zámku však přiměla kohouta, aby zakokhal dřív, než byl čert se stavbou hotov. Pekelník si myslel, že už svítá, utekl a zámek se s velkým rachotem rozbořil. Jeho zříceniny padly do potůčku a zatarasily jej. V proudu se časem vytvořil ostrůvek, který nyní potůček obtéká.

Podle pověsti na čertově hrázi také strašilo.

Poutní místo

Dva kilometry západně od Kralovic leží bývalé poutní místo Mariánský Týnec. Barokní poutní kostel Panny Marie se po zřícení kopule postupně opravuje. V místě je zachována i bývalá poutní hospoda.

KRALUPY NAD VLTAVOU

(Mělník)

20 km SZ od Prahy

Zkamenělá na Hostibejku

Na návrší Hostibejk nad Lobčem u Kralup byl kdysi vysoký vztyčený kámen, o němž se vyprávělo, že to byla původně těhotná žena, která zde za trest zkameněla. Před dávnými lety odešla hostinská z Lobečku na Hostibejk na trávu, všechno doma zamkla a vzala s sebou klíče. Když se dlouho nevracela a hospodský se nemohl dostat domů, prokrel ji a ona se proměnila v kámen. Vypráví se, že kdysi jistý člověk suchu stojící při cestě povalil a okolní lid mu to měl za zlé, neboť se bál, že jej za to stihne neštěstí.

Václav Krolmus v *Památkách archeologických* uvádí, že když se v minulém století spravovala silnice pod Hostibejkem, byl tento kámen svalen na cestu dolů a roztlučen na štěrk.

KRÁLŮV DVŮR

(Beroun)

4 km JZ od Berouna

Zjevení rytířů

Stojí zde renesanční zámek, barokně přestavěný v první polovině 18. století. V jeho dolních místnostech se v noci zjevoval přízračný průvod rytířů a jejich čeledí.

Taje Koukolové hory

Jihozápadně od města nad dvorem Slavíkem se tyčí Koukolová hora (470 m). Kdysi byla majetkem rodu Koukolů z Popovic. O jednom z nich se vypráví, že proklínal své poddané a byl za to krutě potrestán: bouře rozmetala jeho tvrz a rodina Koukolů byla proměněna v balvany rozseté po hoře. Veliké kameny jsou prý muži a ženy, malé pak děti. Náhrobky Koukolů lze spatřit u kostela sv. Jiří v Tmáni.

Podle jiné verze žil kdysi na hradě Kotýzu (nižší výběžek Zlatého koně do sucho-mastského údolí) zpupný rytíř. Jednou zde zabil nevinnou dívku, která mu nešťastnou náhodou přišla do cesty. Od těch dob se zjevoval její duch na Kotýzu i na Koukolové hoře. Prostopášný rytířův lid prý později proměnila v ohromné balvany, které je dosud možno vidět na Koukolové hoře.

KRASELOV (Strakonice)

8 km JZ od Strakonice

Truhla smrti

V kostele sv. Vavřince v postranní kapli je gotická truhla se starobylým nápisem, z něhož vysvítá, že sloužila kdysi Karlu IV. na uschování ostatků svatých. Poté se dostala do vlastnictví rodů Chanovských, Dlouhoveských a Častolarů. Byla uložena nejprve na hradě Rabí a později zde. Měl-li někdo z těchto rodů zemřít, truhla to oznámila sama od sebe zvláštním hlasitým klepnutím.

Kobylky na Kraselovsku

Podle kraselovské kroniky r. 1748 přitáhla do zdejší krajiny hejna kobylek, která na poli vše ničila, takže se před nimi nedalo nic uchránit. Obyvatelé Kraselova, Němčic, Hoslovic a jiných vsí je dlouhými pruty svázanými šátky sráželi do připravených příkopů a zasypávali zemí. Udržela se kuriózní pověst, že tyto kobylky měly na křídlech nápis: „Prosíme vás, nebijte nás, neb my jsme od Boha poslány na vás.“

KRASÍKOV (ŠVAMBERK) - hrad (Tachov)

15 km SZ od Stříbra

Bílá paní Švamberků

Jako téměř každý z velkých českých hradů měl i Krasíkov, bývalé sídlo rodu Švamberků, svou Bílou paní. Zjevovala se, když měl někdo z rodu zemřít anebo se narodit. Tak se vypráví, že se zjevila panu Janu Bedřichovi ze Švamberka v předvečer požáru hradu, po němž se mohutná stavba proměnila v ruinu. Podle lidového mínění se Bílá paní dosud zjevuje v zasutých zříceninách bývalého hradiště a v opuštěné kapli.

KRASKOVO (Rimavská Sobotka)

13 km S od Rimavské Sobotky

Svatá studánka

V Gemeru „Na Kraskové“ je tzv. svatá studánka, která má prý čarovnou moc léčit nemocné oči. Opo-
dál je jiná studánka, a z té kdo se napije, tomu údajně naroste hrb.

KRASLICE (Sokolov)

29 km SZ od Sokolova

Poklady na zámeckém vrchu

Na zámeckém vrchu (Hausbergu) se na Velký pátek otvírá hora a Bílá paní zde rozdává lidem v neděli narozeným z pokladu ukrytého v hoře. Přivádí je sem černé kůzlátko s ohnivýma očima. Zjevoval se tu také strážce pokladu v podobě starého mužika, který vyvolené zaváděl do útrob hory a dával jim z bohatství vybrat.

Okolí:

Strážce sněženského vrchu

V osadě Sněžná nedaleko Kraslic se vypravuje, že na sněženském vrchu se zjevoval velký černý pes s ohnivým jazykem, hlídající ukrytý poklad.

Kouzelná hornická lampa

Na vrchu Kamenáči (835 m) je údajně jeskyně s velkým pokladem. Otevírá se však jen na Zelený čtvrtek a Velký pátek, ale pouze tomu, kdo se narodil v neděli a byl kolébán v kolébce zhotovené ze dřeva vyrostlého na tomto vrchu. Člověk splňující tyto podmínky musí zaklepat na skálu proutkem s květy kočiček a skála se mu otevře. V zadní části jeskyně visí prastará hornická lampa. Kdo si ji vezme, nesmí se ostatních pokladů dotknout, jinak by se vchod s rachotem uzavřel. Lampa má kouzelnou moc a ukáže svému majiteli všechny poklady ukryté v zemi.

Zmizelý hrad

O vrchu Vysokém kameni (773 m), jenž patří k nejnávštěvovanějším místům Kraslicka, se vypráví, že zde kdysi stál mohutný hrad. Byl však spolu se zlým pánem proklet a propadl se do skal. Spočívají tam i jeho velké poklady. Často je od skal slyšet burácení, výskot i řehotání koní z podzemních síní a stájí. Za noci bývá slyšet ryk až ke třem pomezním křížům, kde teprve povyk utichá a mizí. V blízkosti těchto křížů (na terase za školou v Kostelní) je údajně vchod do chodby vedoucí do síně s poklady zničeného hradu. Její brána se otevírá jen jednou do roka na Velký pátek. Vchod k pokladům je údajně též u tzv. Francouzského kamene, otesaného žulového balvanu s letopočtem 1808.

V blízkosti Vysokého kamene se zjevovala také Bílá paní. Bývalo ji tu vidět v poledních hodinách se svazkem starobylých klíčů v rukou.

Na Vysokém kameni bývaly kdysi též skrýše trpaslíků, o nichž se vyprávělo, že pomáhali lidem v práci.

V osadě Kámen pod horou byly v jižní části kostela vytesány staré románské reliéfy, údajně tři trpaslíků z Vysokého kamene, kteří pomáhali kostel budovat. Říkalo se o nich, že vždy v noci dodělali to, co zedníci ve dne začali.

Zvony Totengrúnu

Jižně od Vysokého kamene spočívá v zemi propadlá ves Tockengrúne, nazývaná později Totengrúne, vesnice mrtvých. Její umístění se dnes už nedá přesně lokalizovat, kdo však prý sem v určitý den roku zabloudí, může zaslechnout vzdálené vyzvánění z hlubin země a nárek duší zahynulých obyvatel zaniklé osady.

Zkamenělé sídlo

Na vrcholu Špičáku (991 m), nejvyšší hory sokolovského okresu ležící severovýchodně od Kraslic, je zkamenělý hrad loupeživého rytíře. Jeho poklady ukryté hluboko ve skalách může získat jen ten, kdo k nim najde klíč, ležící v jednom zmizím hnízdě v okolí.

KRÁSNÁ LÍPA

(Děčín)

8 km Z od Varnsdorfu

Divoký lovec Berndietrich

V okolí Krásné lípy se vyprávělo o Divokém lovcovi, přízraku nazývaném zde Berndietrich, který za noci projížděl krajem a lovil pomocí tzv. „dřevěných psů" (což byl místní název pro vlky). Kolem nedaleké vsi Broumova se mu říkalo Lesní lovec; projížděl v jisté dny po lesích se čtyřmi ohnivými psy, před nimiž běžela planoucí slepice, což vše prý byly duše propadlé peklu. (viz [Varnsdorf](#))

KRATOCHVÍLE- zámek

(Prachovice)

3 km SZ od Netolic

Krčín a čerti

Renesanční zámek Kratochvíli vystavěl pověstný regent rožmberského domu, rybníkář a alchymista *Jakub Krčín z Jelčan* na místě bývalé tvrze Leptáč. Později jej přenechal panu Vilémovi z Rožmberka. V okolí Kratochvíle připomíná regenta i mnoho jiných jeho děl a žije zde i v pověstech. Poblíž zámku prý stály šibenice, které byly v neustálé činnosti. Krčín trestal za sebemenší provinění.

(Hradec Králové)

S městem Netolicemi žil v nepřátelství, a aby jim odvedl vodu, dal kopat od Lhenic k Bavorovu stoku. Netoličtí jej na oplátku chtěli nechat zavraždit místním písařem. Stoka se dodnes jmenuje Krčínka a vypravuje se, že jako trest za své ukrutnosti ji musí Krčínův duch orat, poháněn čerty. Mnozí místní obyvatelé prý spřežení viděli. Čerti při práci švihají Krčina dlouhými řetězy, vzájemně se povzbuzující: „Lupni Krčina, až řetěz uletí!“

KRATONOHY

15 km JZ od Hradce Králové

Ptáci v kostele

V kostele sv. Jakuba byl hrabětem J.V. Michnou z Vacínova zřízen hlavní oltář podle oltáře sv. Jakuba z Compostelly: je zde štuková jeskyně s dřevěnou sochou sv. Jakuba, nad grotou jsou plastiky plameňáka, sov, orlíků a dalších ptáků. Je tu též zajímavá kazatelna ve tvaru velryby.

Bezhlavá kobyla

Od kostela ke kapličky v noci bloudil přízrak velké černé kobylky bez hlavy. Byl to duch šlechtice Kinského, který na Moravě přišel o hlavu a byl v Kratonohách beze všech obřadů bezhlavý pochován.

KRAVAŘE

(Opava)

8 km V od Opavy

Sřevíce z housek

Podle pověsti se stará tvrz v Kravařích propadla do země za trest, že při panské zábavě tancovaly tři dcery zámeckého pána ve sřevících zhotovených z housek.

Sídlo polského alchymisty

Vlastníkem zámku byl na přelomu 16. a 17. století polský šlechtic a proslulý alchymista *Michal Sendivoj (Sendivoj) ze Skorska (1566-1646)*.

Setkal se kdysi v Německu se skotským adeptem Alexandrem Sethonem zvaným Kosmopolita, a ten mu před smrtí předal mj. i své rukopisy a část projekčního prášku. S ním později uskutečnil před císařem Rudolfem II. transmutaci, kterou dal císař zvěčnit v pamětní desce s nápisem: „Faciat hoc quispiam alius, quod fecit Sendziwogius Polonus“ (Učiň to někdo jiný, co dokázal Sendivoj Polák). Císař ho jmenoval dvorním radou, a tím získal Sendivoj věhlas. V Praze vydal i proslulou Kosmopolitovu knihu *Novum humen Chymicum (Nové chemické světlo)*. Bydlel na Uhelném trhu v domě U tří per.

Při jedné z cest do Krakova byl přepaden a uvězněn šlechticem, jemuž náležel kravařský zámek. Sendivojovi se podařilo uprchnout a zažalovat kravařského pána u císaře. Náhradou byl mu viník nucen postoupit kravařský zámek. Zde Sendivoj dosti často pobýval i v následujících letech.

Po bitvě na Bílé hoře se Sendivoj dal do služeb císaře Ferdinanda III., který mu stanovil pevný důchod. Až do své smrti přijímal v Kravařích návštěvy proslulých hermetiků z celé Evropy. Zámek dal potom věnem své dceři Veronice Marii, když se provdala za Jakuba z Eichendorfu. Jejich potomci zámek drželi až do začátku 19. století.

KRNSKO (Mladá Boleslav)

6 km JZ od Mladé Boleslavi

Čertovka

Nedaleko obce je strž zvaná Čertovka. Prý tu bývá slyšet hřmot z podzemí. Podle pověsti daroval zdejší tvrz kdysi kníže Boleslav jednomu z vrahů svého bratra knížete Václava. Ten si jednou vyjel na lov a snažil se „lukem sestřelit slunce“. V těchto místech se za trest propadl do země. Říká se, že ho d'ábel trestá za špatný život. (viz [Bezno](#))

KROMĚŘÍŽ

60 km SV od Brna

Paracelsův pobyt

V r. 1537 tu pobýval slavný lékař a alchymista Theophrastus Paracelsus z Hohenheimu u Jana z Lipníka, dědičného maršálka Království českého. Měl tady i alchymistickou laboratoř. (viz [Moravský Krumlov](#))

KROMPACH (Česká Lípa)

8 km SV od Cvikova

Strom starší než náš letopočet

V malé horské vsi Krompach na německé hranici roste mohutný exemplář chráněného tisů červeného (*Taxus baccata*), jehož odhadované stáří je přes 2000 let. Jedná se o nejstarší tis u nás.

KROUNA (Chrudim)

8 km V od Hlinska

Koruna na kostele

Jméno vsi prý připomíná korunu krále Vladislava (1107-1125). V průčelí chrámu sv. Michaela je nad vraty připevněna primitivní roztažená železná koruna. Byla prý podvržena cizím králem namísto zlaté české koruny.

Háповu skálu upustil d'ábel

Nedaleko odtud, u Rychnova, ční mohutná skála zvaná Háповa. Vypráví se, že v tomto kraji větrů, zimy a mlh jednou trvala tma tři dny. Z husté mlhy bylo tehdy slyšet jen rachot, klení a křik. Když se konečně rozjasnilo, stála na planině vysoká skála, kterou údajně upustil d'ábel, když už ji nemohl pro její tíži dále nést.

KRTY (Rakovník)

23 km Z od Rakovníka

Trpasličí díra - Zwergeloch

Bývala zde známá jeskyňka, do níž bylo nutno lézt po břiše. Později byla zničena, ale v okolí se podobných úkrytů nalézá více. Tyto jeskyňky byly prý v dávných dobách domovem trpaslíků.

Podle místní pověsti je odtud vyhnal hřmot zvonů z nového kostela sv. Vojtěcha (původně raně barokní, z r. 1682). Odstěhovali se do Krkonoš a mladík, který jim pomáhal, tu našel později poklad.

Čertův kámen u hřbitova

Nedaleko krtského hřbitova leží velký kámen, na němž jsou vidět stopy dvou koňských kopyt. O tomto kameni se vypravuje, že na něm vyjednával ďábel s místním chudým sedlákem o duši. Sedlák byl však chytrý, z pekelné léčky se vykrotil a čerta napálil. Ďábel pozdě zpozoroval sedlákovu lest, rozružen zadupal nohama a sjel do pekla. Od té doby jsou na kameni jeho stopy.

Mimo to bývaly u vsi dva viklany, zničené v 19. století dělníky při stavbě zdejší dráhy. Jeden viklan dosud stojí jižně od vsi na kótě 507 m.

Strašidlo na bělouši

Na louce V háji u Krt se zjevoval za větrných nocí přízrak jezdce na bělouši, ujíždějící v největším trysku. Vypráví se, že to byl duch krutého vrchního, který kdysi spravoval krtský dvorec a těžce přitom své poddané týral a ponižoval. Jednou připravil sirotky o otcovské dědictví a prodal je jednomu z přátel. Dostal za to velkou odměnu a krásného bělouše. Matkou sirotků byl však proklet a brzy zemřel. Neprávem získaný bělouš se vrchnímu stal osudným, neboť na něm musel jeho přízrak objíždět noc co noc všechna místa, kde za svého života páchal zločiny.

KRUPKA

(Teplice)

5 km S od Teplice

Duch se psím sprežením

Ve zříceninách hradu Krupky, zvaného též Roznberk, se v noci zjevuje bývalá zámecká paní se psím sprežením. Objíždí tak své tři hrady Krupku, Doubravku a Kyšperk a se svými sloužícími přebírá a počítá ukryté poklady.

Přízrak paní Sabiny

Při vstupu do hradního nádvoří byl přizděn ke zřícenině náhrobní kámen Sabiny z Vřesovic s latinským nápisem: Generosa domina Sabina (Urozená paní Sabina). Bývala dcerou majitele Krupky, rytíře Koldice. Zemřela v mládí žalem pro rytíře, jehož milovala. Její otec ho dal zrádně zabít. Vypráví se, že pokaždé, když od její smrti uplyne sto let, ožije a bloudí zříceninami, nařiká a pláče, hledajíc svého milence.

Libušin tanec

Nad Krupkou se zvedá vrch zvaný Libušin tanec na paměť toho, že město ve svém proroctví citovala a založila kněžna Libuše. Podle pověstí se tu za měsíčních nocí zjevuje její duch, přenáší se přes Krupku a usedá na tomto vrchu. Obklopuje ho přítomné kolo tančících vil.

Na hřbitově straší

V Horní Krupce stojí původní hřbitovní kaple ze 14. století se sochou sv. Prokopa a smířícími kříži. O hřbitově a kapli se vypráví, že tu straší. Zjevuje se tu průvod duchů zemřelých, přítomných půlnoční mši.

KRUŠNÉ HORY

Rudohoří

Pochmurný kraj starých šachet a podivných německých pověstí. V podzemí vesměs vládli skřítci střezící rudné žíly, v lesích se proháněly místní odrůdy hejkalů (hehman, v okolí Měděnce hojman nebo hansoh, v Kovářské Hansmichl) a stromových žen. Z tohoto kraje pochází i achátová výzdoba kaple sv. Václava v katedrále sv. Víta v Praze. Ve slavných horních městech se střetával zájem saských knížat s

Českou korunou. O bohatých zdejších ložiscích píše erfurtský alchymista Basil Valentin, v Jáchymově působil Agricola a jiní. (viz [Jáchymov](#), [Měděnec](#), [Vejprty](#), [Výsluní](#), [Horní Blatná](#) atd.)

KRVOMLÝN- tvrz (Mělník)

20 km SV od Mělníka

Krvavý mlýn

Tvrz Krvomlýn z 15. století, nazvaná podle pověsti, která se k ní vztahuje, stávala na příkré skalní stěně v kokořínském údolí nad tůní u bývalého Nového mlýna v Harasově. Dnes zůstávají jen příkopy a jakési pozůstatky skalních komnat se dvěma okny na skále 31 metrů vysoké.

Pověst vypráví o nelítostné pomstě zdejšího pána za zneuctěnou mrtvou dceru. Sestrojil pod stínadlem mlýnské kolo a přísahal, že ho musí roztočit krev jeho popravených nepřátel, což se nakonec stalo. Každou noc se na úpatí skály zjevuje přízrak krásné hradní dcery.

KŘEČOVICE (Benešov)

8 km SV od Sedlčan

Keltský sluneční bůh

V kostele svatého Lukáše je v jižní zdi vsazena kamenná plastika „slunečního boha“, pravděpodobně keltského původu.

KŘELOVICE (Plzeň-sever)

6 km JV od Konstantinových Lázní

Svědkové d'áblova zápasu

Hřbitovní kostel v Šipíně (dnes součástí Křelovic) byl postaven r. 1709 na místě kapličky, pod níž prýstila tzv. Svatá voda. K té kdysi hojně putovali lidé z okolí. Místní legenda připisuje postavení kostela svatě Barboře, již je kostel zasvěcen. Měla tu bojovat s d'áblem. Svědkem zápasu je jednak poblíž ležící Dáblův kámen, jihozápadně od vsi při Úterském potoce se nalézá též tzv. Čertova pekárna, jeskyně začouzená od ohňů pasáků, a poblíž Čertova skála, balvan s otiskem jeho podoby, a také Čertův rybník.

KŘEMEŠNÍK- vrch (Pelhřimov)

9 km JV od Pelhřimova

Zázračný pramen

Nejvyšší vrch v okolí (765 m) s poutním kostelem Nejsvětější Trojice z poloviny 18. století a křížovou cestou od sochaře Františka Bílka. Na západním svahuje pramen prýstící v kapličce, jemuž byla přisuzována zázračná moc. Podle pověsti se zde jako první uzdravil mrzák, jehož berle se v kapli dlouho potom ukazovaly. Konaly se sem velké pouti.

KŘEMYŽ (Teplice)

6 km J od Teplíc

Čertova zeď

Nedaleko od obce na úbočí Ladenského vrchu je obrovský val z čediče, spečeného na způsob lávy.

Podle pověsti zde sídlil loupeživý rytíř, jenž svou duši upsal d'áblu. Ten mu na oplátku vystavěl zeď, aby rytířovo sídlo bylo náležitě opevněno. V určeném čase však rytíř odmítl svou duši čertu vydat. Pekelník rozpoutal nesmírný oheň, který pohltil hrad i s rytířem. Zbyly jen spečené čedičové valy, které se zde dosud ukazují.

KŘEMŽE (Český Krumlov)

10 km S od Českého Krumlova

„Kluk“ v hoře

Obestřen tajemstvím zdvihá se severovýchodně od Křemže vrch Kluk (747 m), nad jehož temenem vyčnívá mohutná skála. V okolí se vypráví, že uvnitř hory odpočívá strážný duch tohoto kraje, jenž se kdysi zjevil rytíři Smilovi, pánu na Křemži. Má podobu malého chlapce; probudí se a přijde zemi na pomoc za stejných okolností jako blaníctví rytíři. Podle této pověsti dostal vrch své jméno.

Na vrchu Kluku se zjevuje také bleďý přízrak Bílé pani.

KŘENOV (Svitavy)

10 km J od Moravské Třebové

Vytrestaná chtivost

Východně od Křenova se nacházejí stopy po kulatém hradišti, lidově zvané Mariánské nebo Švédské šance. Podle pověsti je tu zakopán poklad a je odtud známa verze pověsti o matce s dítětem na rok zapomenutým v hoře.

KŘENOVICE (Vyškov)

4 km Z od Slavkova u Brna

Pokladna ruského vojska

V místech dnešních hospodářských budov byl kdysi hlavní stan spojených rusko-rakouských armád v bitvě u Slavkova. V okolí se traduje a je podepřeno i výpovědí jediného svědka (ruského vojáka Josefa Andrejevského), že je zde zakopán válečný poklad ruského vojska. Jedná se o šest sudů zlatých a šest sudů stříbrných mincí. Sám svědek zde po bitvě dal kopat, ale bezvýsledně. Jsou vytypovány dvě lokality, kde by poklad mohl v zemi spočívat. Jednak v bezprostředním okolí místa, kde byla pokladna už r. 1829 bezvýsledně hledána rakouskými úřady díky upozornění Andrejevského (mezi Slavkovem, Křenovicemi a Vážany, ve sníženině 10 kroků od potoka tekoucího do Slavkova), anebo na východ od Vážan, poblíž druhé, ale výhodnější ústupové trasy.

Pověsti o tomto zakopaném pokladu se tradují též v [Kobeřicích](#) a [Vícemilicích](#) (viz).

KŘEPENICE- tvrz (Příbram)

7 km SZ od Sedlčan

Krčínovo labororium

Vodní tvrz Jakuba Krčína z Jelčan a ze Sedlčan, regenta rožmberského panství, jenž zde měl alchymistickou laboratoř. Podle A. Sedláčka byla prý v místnosti bývalé „kuchyně“. V prvním patře se zachovaly zbytky renesančních nástěnných maleb s mytologickými postavami.

Podle pověsti vystavěli sídlo čerti, s nimiž Krčín uzavřel sázku. Byl však chytrý, před svítáním vypustil kohouta, ten zakokrhla a čerti se museli vzdát Krčínovy duše. Regentovi tak spadlo do klína honosné sídlo.

KŘEŠICE (Litoměřice)

7 km V od Litoměřic

Zázračný pramen

Východně od vsi stojí poutní kostel Navštívení Panny Marie. Původně to byla kaple nad zázračným pramenem. Dnes je studánka umístěna za presbytářem.

KŘIMICE (Plzeň-sever)

4 km Z od Plzně

Bezhlavý jezdec

Kdysi tu býval rybník zvaný Černý, který později vyschl a začalo se tam říkat U Kašoje jámy. V noci se tam zjevoval vzduchem poletující přízrak bezhlavého koně s bezhlavým jezdcem.

KŘINEC (Nymburk)

14 km SV od Nymburka

Pohanské bojiště

Na opukovém vrchu Chotuci (253 m) západně nad městem bývalo patrně staré pohanské bojiště. Na místě byl později vystavěn kostel Nejsvětější Trojice. Pověst vypravuje o očkákoví z blízkého Bošína, který v jámě na temeni vrchu našel velký poklad zlatých a stříbrných mincí.

Na vrch Chotuc vedla prý také tajná chodba ze středověké tvrze Kunčerku, postavené kdysi severně od městečka na stejnojmenném nízkém kopci (216 m). K této chodbě se vztahuje pověst, že po jejím dostavění dal majitel tvrze shromáždit pod záminkou pohoštění dělníky v dřevěné boudě, kterou pak podpálil, aby nikdo z přítomných polohu tajné chodby neprozradil. Na památku hrozného činu dala v tomto místě postavit pánova manželka kapličku, dodnes stojící nad silnicí k Rožďalovicím.

KŘIVICE (Rychnov nad Kněžnou)

4 km SV od Týniště nad Orlicí

Slety na Křivíně

U vsi Křivice se táhne vrch a lesnaté pásmo Křivina, nazvané podle svého tvaru. Podle místních tradic se tu scházely o filipojakubské noci a na den sv. Jana Křtitele čarodějnice z širokého rychnovského okolí. Ukazovaly se zde dlouhé tenké borovice s ohnutými vršky, na nichž se s oblibou čarodějnice společně s běsy houpávaly.

KŘIVOKLÁT- hrad (Rakovník)

13 km JV od Rakovníka

Vězení pro alchymisty

Ve věži Chuděrcce byl r. 1591 vězněn císařský alchymista Edward Kelley, zvaný Engellender. Zde mu i byly Rudolfem II. předloženy otázky o alchymistických tajemstvích.

Kelley se pokusil o útěk, při kterém si zlámal nohu, a byl tu znovu uvězněn. (viz [Jilové u Prahy](#))

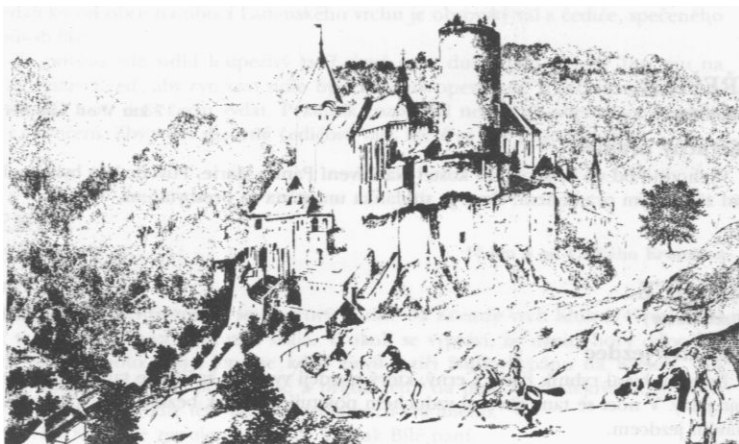
Byl zde žalářován i bývalý komorník císaře Rudolfa II. Jeroným Makovský z Makové. Svůj úřad mohl zastávat jen díky tomu, že r. 1594 se u pana Viléma z Rožmberka věnoval alchymii. Kul však politické pikle a podařilo se mu odstranit dva vlivné ministry. Roku 1603 byl zatčen a odsouzen k doživotnímu žaláři na Křivoklátě. Dostal se z něho (podle Dačického) až r. 1619, kdy údajně prozradil skrýše pokladů Rudolfa II. na Pražském hradě.

Tajné chodby

Podle pověstí byly pod hradem Křivoklátem, podobně jako je tomu i na jiných velkých hradech, prokopány tajné podzemní chodby. V poslední době byly učiněny pokusy tyto chodby lokalizovat pomocí proutku. (Je prý v nich ukrytý zemský poklad, který zde uschoval Václav IV. před husitskými válkami.)

Slavičí stezka

Podle nařízení císaře Karla IV. bylo manskou povinností okolních vesnic dodávat do okolí hradu zpěvné ptactvo, zvláště na tzv. Slavičí stezku či pěšinu pod hradem. Rozhodl tak prý na počest královny Blanky a její prvorozené dcery, aby princezna od nejtělejšího dětství slýchala ptačí jazyk.

KUBLOV (Beroun)

8 km SZ od Zdic

Klášterní poklady

Na nedalekém vrchu stával v minulosti bohatý ženský klášter. Jeptišky ze strachu před lupiči zakopaly jeho drahocenné poklady. Klášter byl později srovnán se zemí a poklady zde leží dodnes. Místo je však zarostlé lesem a nikdo donedávna neznal jeho přesnou polohu. Teprve v padesátých letech byly vykopány pozůstatky kláštera.

Velesův vrch

Severovýchodně od Kublova se tyčí homolovitý vrch Velis (578 m), na němž kdysi stávalo pohanské obětiště boha Velese. Kníže Jaromír tu podle tradice založil kostel jako dík za záchránění z rukou Vršovců, kteří jej zde zajali.

Traduje se, že v oltáři dnešního kostela sv. Jana Křtitele z počátku 13. století je uložen dubový peň, k němuž Vršovci Jaromíra přivázali.

KUKLOV (KUKLVAJT) (Český Krumlov)

10 km Z od Křemže

Duše upálených mnichů

Na lesnatém kopci při vsi stojí zřícenina bývalého kláštera kongregace sv. Františka z Pauly založeného r. 1495. Přesto lidové podání tvrdí, že klášter vypálil už Jan Žižka. V podzemních klášterních chodbách bloudí duše popravených a upálených mnichů. Chodby se síťovitě prolétají a jsou pravým bludištěm. Táhnou se pryč pod sumavskými lesy až do Bavor. Jimi se také zachránila většina mnichů před nepřátelským nájezdem.

KUKS (Trutnov)

6 km JZ od Dvora Králové nad Labem

Filosofická lázeň

Komplex staveb, koncipovaný jako lázně, byl založen hrabětem F. A. Šporkem a stavěn v letech 1694 - 1724. Nepříliš významný pramen by byl nestačil přilákat sem vysoce postavenou klientelu. Špork zde proto vybudoval mnoho staveb, kterými se v té době nemohly pochlubit ani ty nejvýznamnější lázně. Jejich zvláštní účel, výzdoba a vzájemné umístění však naznačují, že záměr přesahoval vybudování pouhého profánního střediska koupelí. Špork tu systematicky „chystal koupel pro krále", jak lze diplomaticky opsat jeho nakonec marné počínání. Založil zde Dům filosofů. Ze svých pokojů viděl věčně světlo hořící na oltáři hrobky na protější špitální straně Kuksu. Vybudoval hostinec U zlatého slunce, u něhož

vztyčil sochu Herkomanna - Zvykomila, později přetesanou na Goliáše.

Závodiště nechal osadit sochami čtyřiceti callotovských trpaslíků. Nejvýznamnějšími plastikami jsou alegorie Ctností a Neřestí umístěné před špitálem. Svou genialitu zde a v okolí osvědčil sochař Matyáš Bernard Braun.

Na stěnách dolní chodby špitálu byl cyklus nástěnných obrazů s tématem Memento mori. Dosud je tu chováno několik vysoce zajímavých obrazů s hermetickým podtextem. Za zmínku stojí i barokní lékárna, která se nachází v areálu špitálu.

V blízkém lese, „kde svatí na stromech rostli“, byla různá vyobrazení mága s kouzelnickými znameními na pásce, zakončené jménem „Sporck“. Své iniciály FAGUS (lat. buk - Franz Anton Graf von Sporck) dával rýt do kůry silných buků. Bylo to jeho magické zaklínadlo. V lesích kolem vzniklo mnoho poustev (sv. Pavla a sv. Antonína, sv. Brunona, zv. U černé studánky, mezi Kuksem a Kocbeří), v letech 1726 - 1733 vzniká Betlém.

Jakkoliv je sporné, zda byl hrabě F. A. Špork zakladatelem první zednářské lóže v Čechách, jeho činnost z něj činí poprávu přinejmenším jejich předchůdce. (Podle starších autorů, např. Svátek, Lešehrad, měl být 26. června 1726 zakladatelem lóže U tří hvězd. Novější šporkovská bádání, např. Preiss, tuto událost vyvracejí.) (viz [Lysá nad Labem](#), [Bon Repos](#))

KUMBURK- hrad **(Semily)**

12 km SV od Jičina

Duch Meluzíny

Po zříceninách se za větrných nocí toulá a nařiká duch panny Meluzíny, která tu byla vězněna ve věži, jejíž zbytky se dodnes nazývají Panenská věž. Podle jiné pověsti se zde také objevoval přízrak smutného myslivce.

Kohout hlídá kumburský poklad

Pod troskami hradu v zasypaných sklepeních je prý ukryt velký poklad, hlídáný obrovským kohoutem s ohnivýma očima. (viz [Bradlec](#))

KUNĚTICKÁ HORA - hrad **(Pardubice)**

6 km SV od Pardubic

Spící vojsko

Podle starých pověstí mělo být na Kunětické hoře kdysi jedno ze sídel templářského řádu.

Vypráví se tu obdoba pověsti o svatováclavském vojsku, spícím uvnitř hory. Vrch se jednou za rok otvírá a tehdy je možné se podívat do jeho síní a stáji. (viz [Blaník](#))

Opatovický poklad

Kdesi v hoře spočívá také poklad, uschovaný sem kdysi v sudech opatovickými mnichy. Vypráví se, že sudy vydávali z přílišné opatnosti za víno. Když zdejší pán poznal jejich pravý obsah, dal je vysypat a znovu naplnit vínem. Tak je také mnichům odevzdal a pravý poklad si ponechal.

KUNOVICE

(Vsetín)

14 km JV od Valašského Meziříčí

Ďáblův vztek

Jihovýchodně od nádraží Kunovice-Loučka na horském hřebetě leží na malé plošině asi čtyři metry vysoký pískovcový balvan zvaný Čertův kámen (623 m). Na kolmé straně kamene je důlek jakoby vytlačený spáry.

Podle místní pověsti sídlil kdysi nad Podhradní Lhotou na hradě Šaumberku zlý rytíř. Vrátil se z prohrané války a zjistil, že mu mezitím poddaní hrad rozbořili.

Upsal se proto d'áblu a žádal na něm, aby mu za jedinou noc zbudoval nové sídlo. Čert rychle stavěl, ale když nesl poslední kámen, právě zakokrhla kohout. Pekelník zlostně mrštil balvanem na horský hřebet, kde dodnes spočívá. (viz [Podhradní Lhota](#))

KUNŠTÁT

(Blansko)

11 km Z od Boskovic

Pobyt hvězdopravce

V Kunštátě v r. 1605 krátce pobýval slavný astronom a autor Valdštejnova horoskopu Johannes Kepler. Kvůli morové epidemii tehdy opustil na čas Prahu.(viz [Jičín](#))

Památky na místního sochaře

Zdejší čalounický dělník Stanislav Rolínek, nadaný sochař, hasičskou sekýrkou vysekal ze skály obrovskou sochu T. G. Masaryka. Z této 14,5 metru vysoké sochy nyní zbývají jen kuriózně působící obří boty. Později se Rolínek dostal na Akademii výtvarných umění, ale brzy opustil Prahu a pro místního příznivce Františka Buriana vysekal v jeskyni Rudce (2 km severně) sochy spícího vojska, sv. Václava, jeho korunu a českého lva, který rytíře hlídá.

KUNVALD

(Ústí nad Orlicí)

7 km SV od Žamberka

Bílá zjevení kunvaldská

V okolí je několik míst, kde se zjevují přízraky. V lese Na Suché směrem ke Slatině stával prý kdysi hrad. Dodnes se tu říká Na hradě. Procházel se tam přízrak Bílé paní se zlatými vlasy, čekající na své vysvobození.

Na stráni u čp. 116 (dříve obecní chalupy) je jeskyně, k níž se vztahuje fantastická hornická legenda. Říká se, že v ní stojí bílý kůň, jenž se z jedné bečky krmí a do druhé vzadu trousí stříbrné peníze. Později tu byly často hledány poklady.

KUNŽAK

(Jindřichův Hradec)

14 km V od Jindřichova Hradce

Ďáblůvy stopy

V okolí Kunžaku jsou četné osamělé skály a viklany. Na Liščí vrchu (646 m) mezi Kunžakem a Člunkem se ukazují stopy d'ábla, který tu údajně kdysi odpočíval. Jsou zde otišťeny jeho pracky, zadek a láhev, z které si přihýbal. V okolí se také za noci prohání Divoká honba. Ve svých *Pověstech* o tom vypráví J. V. Grohmann.

KURDĚJOV

(Břeclav)

3 km SV od Hustopečí

Tajný východ z opevněného kostela

Nad obcí stojí opevněný pozdně gotický kostel sv. Jana Křtitele z konce 15. století. Sem se uchýlovalo místní obyvatelstvo v době tatarských vpádů. Z kostelní lodi vede zachovaná, červenými cihlami vyzděná

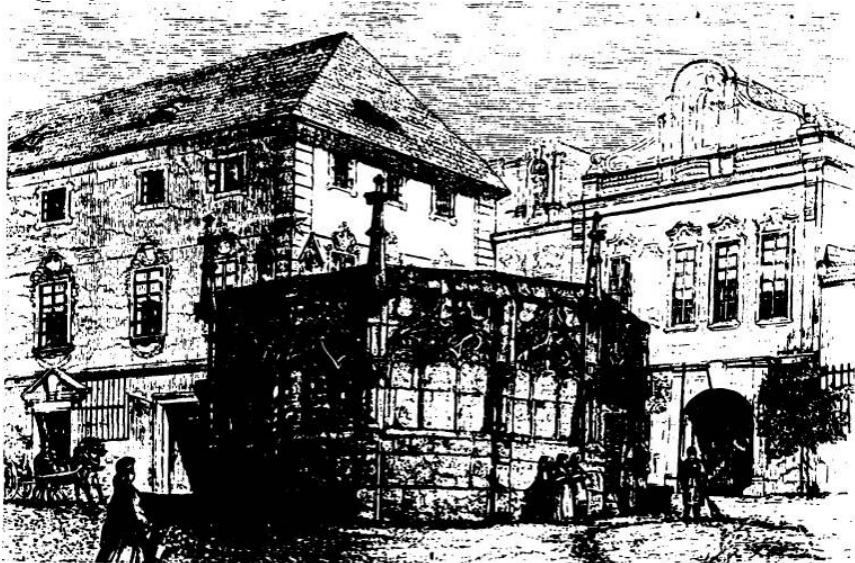
podzemní úniková chodba, ústící údajně až v Hustopečích. Podle jiných vede do sklepa domu čp. 1 v Kurdějově.

KUTNÁ HORA

15 km JV od Kolína

Pověst o založení

Mnich Antonín z blízkého sedleckého kláštera zde nalezl tři stříbrné pruty vyčnívající ze země. Chtěl o svém nálezu zpravit opata, a proto, aby místo znovu nalezl a přitom skryl, zahalil je svou kutnou. Odtud, podle pověsti, má město své jméno.

Alchymisté a jejich příbytky

V 15. století holdoval alchymii nejmladší syn krále Jiřího z Poděbrad Hynek, kníže Minsterberský. V Kutné Hoře zakoupil kolem r. 1480 Knajslíkovský dům a dal si ve věži na jeho zadní straně zřídít alchymistickou dílnu. Dům, od té doby zvaný Minsterberský nebo Knížecí (čp. 377), stojí na dnešním Palackého náměstí. Alchymistická dílna se nachází ve druhém poschodí věže. Je vyzdobena hermetickými ornamenty. Na jedné straně je ohniště, na druhé straně je odtok a žlábek pro kapaliny. K domu se poji i pověsti o ukrytém pokladu zlata a stříbra. V 17. století zde bylo kopáno, ve sklepe byla nalezena prázdná skrýš, ale pověsti se udržují dosud.

Alchymii v Kutné Hoře praktikovali i mincmistři. Petr Hlavsa z Liboslavi, pozdější laborant v rožmberských službách, zde mincmistroval v letech 1553 - 1561. Němec Šebastián Essen z Kemptenu se ujal roku 1552 šmelcování kaňkovských kyzů. Pro špatné hospodaření byl později vsazen do vězení a zemřel v Bílé věži na Pražském hradě. Lazar Ercker pracoval nejprve jako kutnohorský mincmistr, později se stal nejvyšším perkmistrem Království českého. V době svého působení v Kutné Hoře vydal německy v Praze *Knihu o pruběrství* (1574). Je v ní popisováno zkoušení rud, hledání jejich výnosnosti a výrobní postupy. Touto knihou se proslavil, dočkala se v průběhu dalších zhruba 150 let sedmi německých, tři anglických a též holandského vydání.

Z dalších alchymistů se v Kutné Hoře připomíná Mikuláš z Řásné, který se tu při práci otrávil i s manželkou.

Alchymista Kryštof Putz byl povolán do Kutné Hory, aby zavedl nový způsob šmelcování. Podobně David Wolfram, alchymista saského kurfiřta, sem byl v r. 1600 přizván, aby svým „kumštem“ pomohl výtěžku dolů.

Magický prostředek

Listem z 5. 2. 1608 nařizuje císař Rudolf II. kutnohorským konšelům, aby „něco mechu, kterýž na místech popravištních na kostech lidí pro jejich zlé činy z tohoto světa sešlých roste, k rukám vrchního hejtmána odeslali, obzvláště pak mechu toho, kterýž na lebkách lidských roste.“ Zároveň se přikazuje, aby to „v tajnosti opatřeno bylo.“

Jazyk ptáků

Kostel sv. Barbory je nejvýchodněji ležícím evropským chrámem katedrálního typu. Na projektu se podílela huť Petra Parlěře. V jedné z kaplí je velká nástěnná malba z konce 15. století, představující nosiče zlata sv. Kryštofa, Chrysofora. V chórové části mezi pilíři posledního severního pole, na úseku atiky, poznáváme emblémy Veselé vědy, plastickou skupinu šaška a dvou groteskních figur z r. 1506.

Stříbrný zvonek ve Vlašském dvoře

Každou půlnoc se ve Vlašském dvoře sám od sebe rozezněl stříbrný zvonek jako památka na zavraždění vlašských zlatníků kutnohorskými havíři. Ve vichřici, která pravidelně následovala, se zjevovaly přízraky zabitých Vlachů a pátraly po ztracených pokladech.

Bílá paní v ženském klášteře

Když v klášteře Voršilek v Kutné Hoře někdo zemřel, zjevoval se tu v noci přízrak Bílé paní, který se procházel po temných chodbách za zvuků posvátné písně. Také se však říkalo, že její zjevení přináší smrt.

Čerti na Kaňku

Na vrchu Kaňku (353 m), v němž jsou kutnohorské doly na stříbro, bylo mnoho jam a závrtů, o nichž se věřilo, že jsou obývány d'ábly. Později zatopila voda mnoho zdejších důlních chodeb a průduchů a z děr vyhnala i čerty. Říkalo se, že po půlnoci lítali pravidelně kolem města. Jako památka těch dob zde dodnes zbyla osada Čertovka.

Nejnámějším dolem byl Osel, později též zatopený. Ve městě se říkalo: „Dokud bude Osel řvátí, Kutná Hora bude státi.“

Hejkaldo hejkalovo

Je to lidový název ozvěny, odrážející se od zdi kostela P. Marie Na náměti. Vztahuje se k ní pověst o lakomci, který nechal zemřít svou zraněnou ženu ve sklepe. Z podzemí bylo slyšet nářek, a později si tak zvykli pokřikovat i kolemjdoucí.

Založení sedleckého kláštera

O cisterciáckém klášteře založeném r. 1143 Miroslavem z Markvartic se vypravuje, že zde kdysi odpočíval biskup Daniel, správce pražské diecéze. Měl na tomto místě vidění, potvrzené i svědky, kteří spatřili vlétnout do jeho úst bílého ptáčka - anděla, a po chvíli znovu vylétnout. Biskup nařídil postavit na tomto místě klášter.

Kostnice v Sedlci

Na starším hřbitově v Sedlci stojí původně gotický kostelík Všech svatých s pověstnou kostnicí od J. Santiniho. Opat Jindřich, který žil za Přemysla II., přimísil do zdejší hřbitovní půdy prst' z Golgoty u Jeruzaléma. Podle pověsti zde tělesné ostatky zemřelých ve 24 hodinách zcela zetlely. Za moru v r. 1318 bylo pryč na zdejším hřbitově pochováno třicet tisíc zemřelých. Vypravuje se, že slepý řeholník zde po léta rovnal kosti. Je tu možno spatřit oltář z lebek, ozdoby na zdech, lustry a jehly uspořádané z kostí. Také je z nich sestaven velký schwarzenberský erb.

KVÍLICE

(Kladno)

6 km SZ od Slaného

Boží sloup

Nazýval se tak kámen (pravděpodobně menhir), už od románských dob upravovaný na Boží muka. Je o něm zmínka i ve starší české literatuře z r. 1836. Byl odstraněn v blíže neurčené době a na jeho místě dnes stojí kamenný pomníček s podezdívkou.

KYDLINY

(Klatovy)

4 km V od Klatov

Bludný kámen

Blízko vsi je mezník zvaný Čertův kámen. Věřilo se, že kdo jej překročí, zbloudí v krajině.

KYJOV- hrad

(Plzeň-sever)

5 km V od Města Touškova

Zmizelé zdi, setřená paměť

Dnes už téměř nezřetelné zbytky hradu ze 14. století, k němuž se váží pověsti o zakopaných pokladech. Podle jedné kdysi hrad obývaly dvě pyšné panny. Jednou si daly z chleba udělat střevíčky, a když je pak obuly, hrad se i s nimi propadl do země. Ještě dlouho potom bylo prý v noci slyšet ze země pláč a sténání v místech, kde hrad stával.

Přízraky pohanů

Občas v noci se tu rozléhá podivný šum a honí se zde smečka psů a koček. Říká se, že jsou to duše hříšných pohanů, kteří na tomto místě kdysi konali své modloslužby. Hrad prý byl vybudován na místě někdejšího pohanského obětiště.

KYNŠPERK NAD OHŘÍ

(Sokolov)

13 km JZ od Sokolova

Zvěstovatel požáru

Na západním okraji města, na Zámeckém vrchu, je areál bývalého královského hradu s dosud patrným příkopem. Hrad zpusťl v průběhu 17. století. V jeho rozvalinách sídlil kdysi přízrak v podobě temně oděného mužika, jenž zvěstoval neštěstí. Před požárem jej bylo možno spatřit, jak se prochází ulicemi města a naříká.

KYSELKA

(Karlovy Vary)

10 km SV od Karlových Varů

Poklad na Košťálu

Nad osadou Radošov na pravém břehu Ohře se zvedá vrch Košťál (464 m) s pozůstatky starého halštatského hradiště s valy. Uvnitř vrchu je prý ukryt veliký poklad. Marně se ho tam pokoušelo vykopat několik jáchymovských horníků.

KYŠPERK (SUPÍ HORA) - hrad

(Teplice)

2 km SV od Krupky

Zakletí starci

Každých sto let se na hradě objeví přízraky šesti zakletých kmetů, čekajících na své vysvobození. Při té příležitosti se také hrad zjeví ve své staré slávě a lesku. Každý stařec sedí v samostatné komnatě u krbu a v sedmém sále jsou dva staří hostitelé, jeden z nich v šarlatovém pláští a druhý v bílém rouchu s krva-

vou skvrnou na prsou. Kdo by je chtěl vysvobodit, musí jim jistým obřadným způsobem poděkovat za pohostinství. Dosud se tak nestalo, a tak se oba starci - hostitelé pokaždé změni v černé supy a vyletí oknem hradu do noci. Hrad se pak s rachotem změni opět v nynější ruiny.

Čarodějnice Běla

K okolním lešům se váží pověsti o čarodějnicích či také krásné vile Běle, jež se tu nakonec se svým černým psem propadla do země. Dosud se za bouřlivých nocí honí po lesích v podobě Divoké lovkyně. Známý spisovatel strašidelných románů H. Spiess zpracoval tuto látku ve svém románu *Rytíř Hanuš z Beileben nebo čarodějnice Běla z Doubravky*. (viz [Doubravská Hora](#))

LANDEK- hrad (Opava)

7 km JV od Hlučina

Poklady a Mundloch

Na pohraničním hradě Landeku, stojícím kdysi na vrchu přímo proti soutoku Odry a Ostravice a zpusťlém již kolem r. 1517 (jeho zbytky jsou v terénu již sotva patrné), je podle pověsti ukryt poklad. Vypráví se zde o pasáčkovi, kterému se do tajného sklepení hradu zatoulala ovce, a při jejím hledání objevil část velkého pokladu.

Na sever od Ostravy při silnici do Bohumína a poblíž Landeku se vypíná příkrý pahrbek zvaný Mundloch. (Německy Mündung znamená v hornické terminologii ústí štoly nebo jámy.) O vrchu se vypravuje několik pověstí. Jsou tu údajně zakopány poklady, každou středu a pátek se zde zjevují světýlka, a také přízraky starodávných rytířů.

Magická pohádka

Dceru hradního pána z Landeku unesl kdysi černokněžník. Po čase se vrátila sedíc na drakovi a v ruce držela zlatý klíč. Pán hradu draka zabil a klíč hodil do Odry, čímž černokněžník nad ženou pozbyl své moci.

LANDŠTEJN- hrad (Jindřichův Hradec)

10 km V od Nové Bystřice

Přízraky landštejnských pánů

Za větrných nocí bývá na hradě slyšet hrůzostrašné kvílení a vzdechy. Je to duch pana Viléma z Landštejna, jenž pro svou krutou povahu nenalezl v hrobě pokoj. Na cestě pod hradem se také někdy zjevuje přízrak Bílé paní s vlajícím závojem. Je prý to duch hradní paní Markéty, nařikající nad svým údělem.

LANŠKROUN (Ústí nad Orlicí)

9 km V od České Třebové

Rieder v lahvici

Ve zdejšími okolí dlouho strašil duch zlého vrchního Riedera. Zjevil se v noci mnoha lidem, naháněl jim hrůzu a obyvatelé si stěžovali. Nakonec byl povolán obratný zaklánač, jenž Riedrova ducha uvěznil v lahvici a tu odnesl do Krkonoš. Na horách lahvici i s duchem ponořil do jezera a zatížil několika kameny, takže duch nemohl uniknout.

LANŠPERK- hrad (Ústí nad Orlicí)

7 km JZ od Letohradu

Nedokončený čertův most

Mezi zříceninami hradů Lanšperka a Žampachu je na stráních rozseto mnoho balvanů, kterým se říká Čertovy kameny. Čerti zde měli za jednu noc postavit lanšperskému pánovi most na Žampach. Šlechtic se upsal vlastní krví a zavázal se v okolí pochytat všechny kohouty. Na jednoho se však zapomnělo, ten v noci zakokrhral a překazil d'áblům dílo. Čerti mrštili kameny na různá místa kolem, a ty jsou zde dodnes.

Podle regionálního sběratele pověstí D. Filipa není vyloučeno, že pověst je ohlaselem na jméno dávného příslušníka rytířského rodu Žampachu, který se k r. 1400 připomíná pod přízviskem Čert.

LANŽHOT (Břeclav)

7 km JV od Břeclavi

Habánský poklad

Traduje se, že v Lanžhotu je ukryt habánský poklad. Vchod do sklepení, v němž se má nalézat, je podle lidového podání v domě č.p. 121. Kdo jej chce získat, musí o vánocích během půlnoční mše vykopat zasypané dveře, proběhnout chodbou a do onuček nabrat z hořícího pokladu. Nesmí však při tom promluvit.

LAŠKOV (Prostějov)

20 km Z od Olomouce

Tajemný Rmíz

Poblíž Laškova se rozkládá les zvaný Rmíz nebo Hermiz. Je v něm ukryt poklad hlídáný přízraky černých mužů, snad samotnými d'ábly.

LÁZNĚ BĚLOHRAD (Jičín)

15 km V od Jičína

Orající čert

Jihovýchodně od města podél lesa Úlehlna se táhne od Byšiček směrem k Lukavci hluboká strouha. Říká se jí Čertova brázda. Vyoral ji d'ábel pluhem, do něhož byli zapřaženi dva z krutých pohůnků někdejších majitelů bělohradského panství Schaffgotschů.

Bílá paní tajemnou věštkyňi

Severovýchodním směrem od Lázní Bělohradu se vypíná vrch Kamenná hůra. V místě Na kopci (489m) bývalo staré hradiště a dosud jsou zde rozeznatelné valy.

Podle pověstí tam stával hrad krutého pána, který se jednoho dne i s nashromážděnými poklady propadl do země. Pán hradu se zjevuje v podobě černého kozla a hlídá své bohatství ukryté v zemi. Podle jiné verze má jeho duch podobu strakatého kocoura. Vypráví se také, že poklad hlídá rota trpaslíků. Nad tímto místem, známým jako Čertův sklep, bývají často vidět modravé plamínky.

Občas se tu zjevoval i přízrak naříkající Bílé paní, věštky z kázu celým Čechám. Prý jenom tady, pod

Kamennou hůrou, budou lidé ušetřeni všeobecné zkázy.

Svatební košile

Na nevysokém vršku východně od města stojí bílý, původně románský kostelík sv. Petra a Pavla. Říká se zde Na Byšičkách. Údajně tu stávala kdysi ves Byšice, která se kvůli hříchům svých obyvatel propadla do země. Zkáze ušel jen kostel, a to díky jedinému místnímu věřícímu, který se na jeho schodech modlil ke svému patronu sv. Petrovi. Dosud jsou zde u kostelních dveří vidět dva důlky v tvrdém kameni, které orodovník vyklečel.

K tomuto kostelíku se hřbitovem i k cestě z Miletína na Byšičky se vztahuje Erbenova balada *Svatební košile*. Dnes tudy prochází turistická cesta K. J. Erbena. Pověst o pokladu v blízké Červené Třešně se stala předlohou balady *Poklad*.

LÁZNĚ KYNŽVART

(Cheb)

5 km SZ od Mariánských Lázní

Černý přízrak

Na Zámeckém vrchu ve zříceninách starého gotického hradu se prý občas v noci zjevuje přízrak černého muže.

Lesní duch Kober

Kolem Kynžvartu, v lesích teplesko-loketské vrchoviny, prý žil lesní duch, jakási obdoba krkonošského Rýbrcoula, obr Kober. Při bývalé osadě Smrkovci měl svůj brloh. Býval provázen Divokou houbou a strašily se jim malé děti v okolí.

LEDCE

(Kladno)

9 km SZ od Kladna

Ke dvěma kamenům

Na této lokalitě na styku katastrů obcí Ledce, Řisuty a Přelíc stojí vedle sebe na křižovatce polních cest dva menhiry. Už dávno se zde říká Ke dvěma kamenům. Tyto menhiry vytvářejí spolu s blízkým menhirem u Jamník rovnoběžkový směr. Pověsti o nich jsou uvedeny pod heslem [Přelíc](#) (viz).

LEDCE

(Plzeň-sever)

13 km SZ od Plzně

Zjevení U trubáka

Jednomu místu v lese poblíž vsi se říká U trubáka. Zjevoval se tu bezhlavý trubač na koni. Kdysi prý jezdil záletný hudebník z Přišova za selkou do Žilova. Její muž se to dozvěděl a postřelil ho. Trubač v těchto místech zemřel a od těch dob zde jeho přízrak straší.

Posvátnice

Poblíž se vypíná kopec, odpradávná zvaný Posvátnice (424 m). Traduje se, že za pohanského starověku byly na jeho vrcholku konány oběti bohům.

Bezhlavý pán z Vrtby

Nad příkopem u cesty od Žilová k Nevěni je umístěn obrázek Panny Marie. Vztahuje se k němu několik pověstí. Zejména se říká, že se tu v ohnivém kočáře v noci zjevoval bezhlavý nekmiřský pán z Vrtby, jenž Ledeckým neprávem vzal blízký les.

LEDEČ NAD SÁZAVOU

(Havlíčkův Brod)

24 km SZ od Havlíčkova Brodu

Pokřtěný zvon

Kdysi tu byl ulit zvon a pokřtěn jménem zdejšího pána Jana Buriána z Říčan, který byl toho času v dalekých zemích ve válce. Zvon údajně sám vyzváněl, když se pán vracel domů. Od té doby nesl na sobě otisk dvou prstů, jimiž ho Burian zastavil. Roku 1806 byl zvon při požáru zničen.

Čertovy díry nad Želivkou

Pět kilometrů jihozápadně od Ledče je na pravém břehu Želivky několik jeskyňových chodeb ve vápencové stěně, známých jako Čertovy díry. Stropy některých jeskyní jsou sesuty a stěny mají dutý poklep, z čehož možno soudit na jejich větší rozlohu. Poblíž se nalézá místo zvané Pekelsko.

LEDNICA- hrad

(Povážská Bystrica)

16 km SZ od Púchova

Duch mrtvé milenky

Pod hradem je za měsíčních nocí možno spatřit přízrak dívky, žalostně nařikající nad smrtí milence.

Hrad byl vystavěn v 15. století a v jeho areálu údajně stával také klášter. Vypráví se tu romantický a tragický příběh milenců. Když představený kláštera zavřel zamilovaného mnicha do vězení, kde ten později zemřel, vrhla se zoufalá milenka z hradní skály do propasti. Od těch časů se zde zjevuje její přízrak.

LEDNICE

(Břeclav)

12 km V od Mikulova

Strom života

Zámecký park je nazýván „zahradou Evropy“. Zámek patří k vrcholným stavbám romantismu u nás. Je doprovázen mnoha dalšími kuriózními pavilóny (minaret, Janův hrad), v jednom z nich lze objevit i zednářské symboly.

Na zámku je pozoruhodný reliéf Stromu života ze slonové kosti.

Černý jezdec

O půlnoci se v lednickém parku a jeho okolí zjevuje přízrak černého rytíře. Nejprve bývá slyšet dusot kopyt. Poté se objeví jezdec zahalený v širokém černém plášti, pod nímž lze spatřit umrlčí lebku. Černý kůň má jen tři nohy. Přízrak se ztrácí v jednom z lednických rybníků.

LEMBERK- hrad

(Česká Lípa)

4 km SV od Jablonného v Podještědí

Templářský klášter

Podle knihy A. A. Gluckseliga *Illustrierte Chronik von Böhmen*, vydané počátkem 19. století, měl v Lemberku kdysi svůj klášter řád templářských rytířů.

Dubový kámen

Jedné ze skal na Lemberku se říká Dubový kámen. Zde prý bývalo obydlí gnómů a skřítků. Je tu také otvor do skály, kde prý je ukryt jejich poklad.

LESTKOV (EGERBERK) - hrad (Chomutov)

2 km J od Klášterce nad Ohří

Útěk trpaslíků

Nad obcí, na prostředním ze tří kopců zvaném Černý vrch, jsou zříceniny gotického hradu postaveného v polovině 13. století. V Černém vrchu kdysi bydlel národ skřítků. Později je lidé pronásledovali.

Skřítkové zaplatili převozníkovi, nechali se převézt na levý břeh Ohře a od té doby tu nikdo nespátlil.

Ohniví obři

Jsou zde četné sluje a pramen, jemuž se připisuje zázračná moc. V místech, kde ústí nejvíce slují do prohlubně, se údajně zdržovali ohniví obři, „pod jejichž kroky se otřásala země.“ Z podzemí bývalo často slyšet různé zvuky a zpěvy.

LEŠTINA U SVĚTLÉ (Havlíčkův Brod)

7 km Z od Habrů

Okolí:

Přízrak s rakvičkou

Ve Vrbici se o půlnoci zjevovala Bílá paní. Procházela místnostmi a na rukou nesla rakvičku. Jakmile vešla do nějaké komnaty, hned vše, co tam bylo, popadalo na zem. Na chodbách se zpravidla ohlašovala podivným hlukem, podobným z dálky přijíždějícím vozům. Vypravuje se také, že v adventním čase bývala okna osvětlena tajemnými světýlky.

Pověst se vztahuje k vrbickému zámku, který stával vlevo od silnice vedoucí z Leštiny do Ledče nad Sázavou. V r. 1967 byl bohužel pro špatný stav zbořen.

Radinovský poklad

Severovýchodně od vsi je lesní pásmo Radinov, kde stál i stejnojmenný dvůr a u něho na vršku kostel. Je to snad pozůstatek bývalé vsi.

Podle místní pověsti je pod bývalým kostelem ukryt poklad. Skládá se údajně ze tří kádí vrchovatě naplněných zlatými, stříbrnými a měděnými mincemi. Hlídá ho ďábel v podobě černého kocoura s ohnivými očima. (viz [Habry](#))

LETAŘOVICE (Liberec)

4 km J od Českého Dubu

Legenda svatého Jakuba

V místním zbarokizovaném, původně gotickém kostele je strop pokrytý šedesáti obrazy ze života a kultu sv. Jakuba, dílo lidového malíře z r. 1722.

Poklad Na Mlejnsku

Pod Letavovicemi v místech, kde se říká Na Mlejnsku, je údajně zakopán poklad. O jeho vyzdvižení se podle pověsti bezúspěšně pokoušelo již mnoho lidí.

LETINY

(Plzeň-jih)

8 km JZ od Blovic

Čertovo břemeno

Severně od Letin u vrchu Kožichu nad Libákovcemi jsou roztroušeny romantické bulžňíkové skály zvané Čertovo břemeno (550 m).

Podle pověsti žil kdysi na místě nynějších letinských lázní poustevník (snad sv. Vintíř). Vypátrali jej však čerti a všemožně sužovali. Poustevník si tedy vymínil, že jestliže mu za noc pekelníci postaví kapli, stane se jejich služebníkem. Čerti vlekli od Plzně obrovskou skálu, ale právě v té chvíli vypukl v blízkých Libákovcích oheň. Poplašení kohouti začali kokrhát a čertům se zdálo, že se rozednívá. Shodili obtížné břímě ze svých beder na zem. Rozpadlé skále se od těch dob říká Čertovo břemeno.

LETOVICE

(Blansko)

27 km JV od Svitav

Reje na Sopouškách

V okolí Letovic měly čarodějnice své shromaždiště u Dvorská, ve Vymetené Zmole. Jejich hlavní místo srazu však bývalo na Sopouškách, panské louce u Letovic směrem ke Skrekovu.

Vypráví se zde pověst o pacholkovi, který když zjistil, že jeho hospodyně létá na sabat, napodobil ji a zúčastnil se sletu čarodějnic.

LEVÍN

(Litoměřice)

7 km SZ od Úštěku

Levínský kocour

V barokním kostele Povýšení sv. Kříže se zachoval kamenný klenební oblouk z doby po r. 1260 s reliéfem lva, známý jako Levínský kocour. Okolo něho jsou roztroušena nejasná písmena, o jejichž smyslu se vede dlouholetý spor. Podle jedné domněnky jde o nápis staroslovanskou kyrilicí s významem *Kristus vždy vítěz* a reliéf lva je zde symbolem Krista; jiné výklady viděly ve znacích germánské runy, keltské písmo atp.

LEVÍN - hrad

(Jičín)

5 km S od Nové Paky

Rytíř se zašlou zbrojí

Na vrchu Levíně (568 m) nad obcemi Ždírec a Levínská Olešnice jsou nepatrné zbytky stejnojmenného gotického hradu, připomínaného r. 1333, který však byl už v 16. století pustý. Na svazích vrchu je naleziště achátů s jemnou barevnou kompozicí.

Na zřícenině se zjevuje příznak rytíře čekajícího na své vysvobození. Může se tak stát jen jednou za 300 let, až se najde schopný cizelér, jenž dokonale vycídí veškerou starou hradní zbroj.

LEVÝ HRADEC - hradiště

(Praha-západ)

6 km S od Prahy

Zlatá kvočna s dvanácti kuřaty

Ostroh nad levým břehem Vltavy, dnes součást obce Roztoky, s prastarým osídlením již z doby kamenné a slovanským hradištěm ze začátku 9. století. Proslulé archeologické naleziště, k němuž se víže spousta mýtů o zakladatelích českého státu.

Traduje se, že ve zdejší zasypané studni je ukryta zlatá kvočna s dvanácti kuřaty, pohanská modla, kterou žreci používali ke svým věštbám. Byla tu pohřbena, když se kníže Bořivoj dal na Moravě pokřtít a přinesl křesťanství i do těchto míst.

LHOTICE (Pelhřimov)

8 km Z od Humpolce

Čertovo kopyto

Poblíž vsi v údolí Želivky, cestou k Otavažatům, se zdvihá mohutná žulová skála, v níž je prohlubeň známá jako Čertovo kopyto.

Kdysi prý stál na louce proti skále mlýn, jehož majitelkou byla čarodějnice upsaná d'áblu. Jednou svým černým uměním způsobila, že pes řezníka z Humpolce snášel vejce. Byla obviněna z čarování a upálena i s mlýnem. Komínem prý vylétl d'ábel a svým kopytem udeřil do skály nad řekou tak mocně, že tam zanechal na věčné časy viditelnou pečeť.

LIBČANY (Hradec Králové)

6 km Z od Hradce Králové

Smrt pana Straky

V původně románském kostele Nanebevzetí Panny Marie je náhrobek krutého pána Petra Straky z Nedabylic a Libčan (†1720). Vypráví se, že byl pohřben ještě živý a z hrobky pod kostelem bylo po několik dní a nocí slyšet bouchání a sténání. Později prý byla jeho mrtvola nalezena na schodech, pod náhrobním kamenem. Lidem se tu zjevoval duch v podobě velkého černého psa, který sedával na hranicích katastru Libčan a Lhoty.

Poklad a studánka

U silnice mezi Libčany a Hříbskem se rozkládá les zvaný Ohrada. V něm je tzv. Libušina studánka. Zde má být ukryt poklad pana Straky z Nedabylic.

Vojsko v Pašátě

Nad osadou Hvozdnice, což je dnes místní část Libčan, se nachází vrch Pašát, v němž je ukryto svato-václavské vojsko podobně jako v [Blaníku](#) a jinde (viz).

LIBČICE (Příbram)13 km JV od Dobříše

Poklad na Přeslance

Na vrchu Přeslanka poblíž Libčic bývalo starobylé hradiště. Dodnes jsou tu znatelné několikateré schody a hradby. Vypráví se, že na Přeslance je zakopán poklad. Bylo zde již několikrát, ale bezúspěšně, kopáno. Říká se také, že Přeslanka je pod zemí spojena tajnou chodbou s kapličkou na opačném konci Libčic.

LIBČICE NAD VLTAVOU (Praha-západ)

6 km JV od Kralup nad Vltavou

Zkamenělé stádo

Na stráni u Letek je roztroušena skupina balvanů, které se říká Zkamenělé stádo. Zde zaklel jakýsi stařec zlého ovčáka spolu s ovcem i psem do podoby kamenů.

LIBĚCHOV

(Mělník)

6 km SZ od Mělníka

Sochař skal

V Liběchově je barokní zámek, dnes s expozicí orientálních kultur. Jeden z jeho dřívějších majitelů, A. Veith, umožnil zdejšímu zámeckému kuchaři Václavu Levému (1820 -1870) uměleckou dráhu. Levý začal pracovat již v Liběchově a v okolních lesích vytvořil soubor pozoruhodných objektů z otesaných skal, např. Blaník a jeskyni Klácelku.

Nalézá se při cestě do Tupadel; je to umělá jeskyně s reliéfy fantastických bytostí lidských těl se zvířecími hlavami, jako svérázná ilustrace k básni J. W. Goetha *Ferina lišák* (inspirované dílem H. Grandvillla). V lese u cesty do Brocna je ve skále vytesána jeskyně U ještěra s nezřetelnými reliéfy ještěra, hada, harfenic a lidských hlav. Nad obcí Želízy jsou ze skal vytesány monumentální Čertovy hlavy, největší plastika ve volné přírodě na našem území. (viz [Ješovice](#))

LIBĚJOVICE

(Strakonice)

5 km J od Vodňan

Tři kněžny na Haniperku

V blízkém lese Haniperku se zjevují přízraky tří kněžen z libějovického zámku. Nemají prý v hrobě pokoj a v noci jezdí lesem v kočáře.

LIBENICE

(Kolín)

6 km JV od Kolína

Keltská observatoř

Roku 1959 tu byla vykopána paleoastronomická keltská observatoř. Její součástí je runový menhir, který zde sloužil jako vezír. Tento kámen spolu s menhirem v Kersku vytváří slunovratovou osu. Dnes je uložen na nádvoří archeologického ústavu v Praze v Letenské ulici.

LIBEREC

109 km SV od Prahy

Dračí vrch

Divoká změř žulových skal, zdvihajících se z lesnatého hřebene Jizerských hor severně nad Kateřinkami (676 m), je pozůstatkem po drakovi, který zde kdysi žil. S okolními obyvateli měl smlouvu, že za jednu lidskou oběť ročně je nechá na pokoji a bude lovit jinde. Nakonec však byl zabít a dodnes se zde ukazuje místo, kde drak ležal, a mísovitá prohlubeň, kam byly vkládány lístky se jmény dívek, ze kterých si drak volil svou každoroční oběť. Kameny rozvalené pod Dračím vrchem jsou němými svědky posledního vzteku bestie, drtící v agónii skály.

LIBICE NAD CIDLINOU

(Nymburk)

4 km JV od Poděbrad

Legendy slavného hradiště

Pod starým hradištěm Slavníkovců se nalézala tůň zvaná Libušina lázeň, kde žil posvátný hadí král s korunou na hlavě, ochránce ohně, domácího krbu a štěstí.

Říká se, že je zde pohřbena kněžna Libuše spolu se svým pokladem a zlatými žabkami, pomocí nichž věštila. Po své smrti se tu zjevovala v podobě Bílé paní, o půlnoci se měnila ve zlatou kachnu a mizela v rákosí. Na levém břehu Cidliny, proti hradišti, je homole Kuchyňka. Odtud Libušin přízrak vycházel. Zjevoval se i na Cidlině pod hradištěm.

Vypráví se také o tajných podzemních chodbách, které měly údajně spojit Libici s Oškobrhem. Tato dvě místa podle pověsti spojoval také kožený most.

LIBOČANY (Louny)

2 km Z od Žatce

Poklad na Kozákově

Poblíž obce, která se připomíná jako rodiště Václava Hájka z Libočan, autora *Kroniky české* (1533), je skála Kozákov, na níž kdysi bývalo staré hradiště. Je zde prý mnoho sklepů a zaspaných studní. Vypráví se, že je tu zakopán poklad, který je možno hledat jen o pašijích.

LIBOCHOVANY (Litoměřice)

7 km SZ od Litoměřic

Čertův dráp

Na Hrádku nad obcí Libochovany prý stavěl ďábel v noci most, ale do ranního kuropění nebyl hotov. Dodnes se tam ukazuje poslední balvan, který už nestačil odnést, s otiskem jeho drápů, tzv. Čertův dráp. Obrostlému rulovému balvanu se říká také Dáblova skála. Její k severu obrácenou plochu pokrývají záhadné vrypy.

LIBOMYŠL (Beroun)

8 km SV od Hořovic

Tajemství Hrádku

Na vršku zvaném Hrádek jsou údajně skryty poklady. Kopec, podle některých badatelů považovaný za Kazinu mohyly, je pravděpodobně celý umělého původu. Vypráví se, že jeden z hledačů pokladů slyšel uvnitř sklepů proti sobě úder, jako by naproti němu kopal ještě někdo jiný.

Zjevuje se zde Bílá paní hlídající poklady. Říká se, že Hrádek je uvnitř celý ze zlata a bohatství může dobýt jen určitá rodina z Libomyšlí (její deváté pokolení). Zjevoval se tu také ohnivý soudek a plamenný kočár s ďábly.

Kdysi prý bylo na vrcholu stavení s chrámem patřící jezuitům. Poklady v hoře bývají připisovány i jim a vypravuje se tu též obdoba pověsti o opatovickém pokladu.

Z Hrádku, na němž kdysi stávala i tvrz, vedla tajná podzemní chodba severovýchodním směrem na protější návrší Španělku.

LIBOUCHEC (Ústí nad Labem)

10 km S od Ústí nad Labem

Divoký lovec

V pískovcových skalách v okolí se v noci zjevoval přízrak Divokého lovce, který s velkým černým psem lovil v okolí a děsil lidi.

LIBŠTEJN- hrad (Rokycany)

10 km JV od Královic

Krvavá hradní dramata

Ve zříceninách hradu byl údajně ukryt velký poklad střežený zakletým duchem hradního pána a Bílou paní libštejskou. Byli na hradě kdysi zavražděni pánem z Krašova a jejich kosti byly vhozeny do hlubokých sklepů. Z jejich zakletí je vysvobodil rolník jménem Klouz, což byl jedenáctý potomek nevinných obětí (podle jiné verze pouze pochoval jejich kosti). K hradu se váže i varianta pověsti o ženě, jež zanechala své dítě v místnosti s pokladem a až po roce se s ním mohla setkat.

Zaklínači duchů

Několik místních sousedů se kdysi domluvilo, že vyzvednou libštejský poklad. Za tím účelem se každý postrní pátek modlili ve zříceninách. Při třetím modlení se jim zjevil přízrak obrovského obrněného

rytíře a vyzval je, aby ho nerušili. Od těch dob se už nikdo poklad vyzvednout nepokoušel.

LIDEČKO

(Vsetín)

8 km S od Valašských Klobouk

Čertova skála

Obrovská kolmá skála poblíž vsi o délce 70 metrů a výšce 15 metrů. Sestupuje po pravé straně z návrší Zámčiska dolů až k řece Senici, vedle níž vede silnice ze Vsetína do Valašských Klobouk. Tato místa se nazývají také Lomnisko. Je to pozůstatek po ďáblovi, který se vsadil, že přes noc postaví most a obrátí tok Senice vzhůru Lidečkem. Zaskočil jej kohout svým kokrháním, a tak je na skále možno spatřit vytlačená čertova záda, jak kámen odhodil.

Nad Zámčiskem býval prý kdysi zámek, z něhož vedla podzemní chodba na blízké Račné, kde jsou podle pověsti zakopány lidečské zvony. Také se vypráví, že jsou tu v hlubokých sklepeních ukryty poklady.

Na úpatí Zámčiska u Senice je Zlatá studánka, kterou prý obletovaly zlaté kačeny, nesoucí v zobáku po zlatém proutku.

U Čertovy skály bývalo také vidět černokněžníka, který zaváděl chudřasy do hradních sklepů a tam je obdarovával poklady.

LIETAVA- hrad

(Žilina)

11 km JV od Žiliny

Mnich ve vzduchu

Jeden z nejstarších a největších slovenských hradů. Byl postaven údajně na místě svatyně zasvěcené bohyni Ladě. Podle legendy obléhali kdysi Lietavu Tataři. Po zrádném příměří se zmocnili hradu, obránce začali vraždit a shazovat z hradní skály do propasti. Takto zahynulo mnoho obránců, jen u starého mnicha Patrika se stal zázrak: zůstal viset ve vzduchu (jeho roucho se možná zachytilo o strom).

Tento zázrak je vyobrazen na oltářním obraze, který je možno vidět v lietavském kostele.

LICHNICE - hrad

(Chrudim)

1 km SV od Třešnice

Dívčí kámen

Pověst vypráví o svedené panně, která si za ženicha chtěla vzít jen toho, kdo se s koněm třikrát otočí na úzkém kameni nad hlubokou Lověťínskou roklí. Mnoho rytířů tam zahynulo. Nakonec jeden z nápadníků podmínku splnil, ale jen proto, aby pomstil mrtvé, a hned nato pannu zastřelil. Od té doby duch nešťastné lichnické panny s pláčem obchází po hradu a místo, kde se bájné drama přihodilo, se dodnes jmenuje Dívčí kámen. Sejdeme-li do Podhradí, nalezneme zde skálu, k níž se pověst vztahuje. Je nahoře rovná a uprostřed má rýhu v podobě koňské podkovy.

Poklad v podzemní chodbě

Z hradu vede tajná podzemní chodba, ve které je ukryt poklad hlídáný černým psem. Kdysi tudy prchal před spravedlivostí zlý hradní pán a byl odtud unesen ďáblem.

LIKAVA- hrad

(Liptovský Mikuláš)

4 km S od Ružomberku

Hradní poklad

Nedaleko Ružomberku při vsi Likavce stojí na skalním výstupku Malého Choče hrad, o němž je prvá písemná zmínka z r. 1312. Roku 1707 jej dal Rákoczy zbořit. Na hradě je dodnes ukryt poklad. Vypráví se, že když císařské vojsko dlouho obléhalo hrad, jeho majitel dal na dvoře vykopat hlubokou jámu, do níž spustil bednu s pokladem. Poté zabil sluhu, jenž jámu vykopal, a zahrabal ho spolu s pokladem. Když císařské vojsko hrad dobylo, padl i hradní pán. Duch zavražděného sluhu dodnes zakopáný poklad hlídá.

Říká se také, že hrad je spojen podzemní chodbou s jeskyní Liskovou.

LIPÍ

(České Budějovice)

10 km JZ od Českých Budějovic

Zborcené podzemní chodby

Blízko předhoří Blanského lesa pod vrchem Kluk (741 m) leží ves Habří, dnes místní část obce Lipí. Nedaleko je zarostlá zřícenina starého kostela sv. Víta. Od něho vedou hluboké podzemní chodby několika směry. Místy jsou již sesuté, takže do nich nelze sestoupit.

LIPNICE- hrad

(Havlíčkův Brod)

7 km J od Světlé nad Sázavou

Ze staré groteskní výzdoby

Na hradě se dochovaly pozoruhodné figurální konzoly: svině kojící dva jinochy, démon, mužské a ženské masky. Je tu též sbírka středověkých kachlů, na nichž jsou mj. zobrazení draci s propletenými krky, Marie Egyptská, boj lva s drakem aj.

Stříbrný kůň

Traduje se, že ve skále pod hradem, v místech, kde se těžilo stříbro, byl kdysi nalezen stříbrný kůň. Byl dopraven na Vyšehrad a uložen prý v tamním podzemí spolu s ostatními zemskými poklady.

LIPOVÁ - zámek

(Děčín)

15 km Z od Rumburku

Bílá paní hledá svou obět'

Před dávným časem žila na zámku v Lipové hraběnka, která prý v zámeckém rybníku nechala utopit jednoho muže. Pro tento zlý skutek neměla po smrti v hrobě pokoje. O půlnoci se zjevuje její přízrak vycházející malou zámeckou brankou ven ze zámeckých zdí a u rybníka hledá utopence. Nakonec se vrací velkou branou zpět do zámku.

LIPTÁL

(Vsetín)

7 km JZ od Vsetína

Samé zbojnické poklady

Vypráví se, že v části Podsedniskách, v místech zvaných V potoku, je zakopán poklad zbojníků. Jiný poklad je ukryt v Zápači a občas nad ním hoří modrý plamínek.

Nad Liptálem, v místech, kde se říká V hlubokém, je též ve starém sklepení ukryt poklad. Tvoří ho zlatý sloup, na němž visí stříbrný pořiz a dvouúchá kád' plná zlatáček. Strážcem pokladu je přízrak silného, černě oděného muže.

Ondrášův poklad je údajně ukryt v Liptálských horách, v místech, kde se říká Na sklepiskách. Je hlídán velkými černými psy s obrovskými ohnivými očima.

Červený býk

Severně od Liptálu se zdvihá Červená hora (570 m). Vypráví se, že je v ní zakopán poklad zbojníků. Zjevuje se tu přízrak strašlivého červeného býka, takže vyzvednutí pokladu je spojeno s obzvlášť velkým nebezpečím.

Vartovna s poklady

Také o vrchu Vartovně (652 m) jihovýchodně od Liptálu se říká, že je úkrytem pokladů. Je zde prý jakási díra do země, rozšiřující se v podzemní chodbu, na jejímž konci jsou železné dveře od tajného sklepení, za kterými se má podle pověsti ukrývat velké bohatství.

LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

38 km V od Ružomberku

Zkamenělá žena

Pod zámek leží kámen, o němž se traduje, že je to zkamenělá žena s dítětem v náručí. Podle pověsti to byla chudobná dívka, do níž se zamiloval mladý dědic zámku. Otec ho však přiměl oženit se s jinou, bohatou ženou. O svatební noci přišla dívka na zámek, aby i s plodem své lásky skočila ze skály. Nad nevinným dítětem a svou zklamanou láskou se však tak rozlítostnila, že se v žalu a pláči proměnila ve skálu.

LISKOVÁ

(Liptovský Mikuláš)

5 km V od Ružomberku

Boží soud

V katastru obce byly dne 9. června 1682 podrobeny Božím soudu čtyři ženy obviněné z čarodějnic-tví. Jedna z nich se neutopila, což bylo pro soudce důkazem, že je skutečně vinna, a proto byla ještě týž den na břehu Váhu zaživa upálena.

16. září 1686 byly podobnému soudu podrobeny další „strigy“, čtrnáct žen z obcí Jamník, Vlachy, Lúčky a Nižné Sliače tak, že poblíž obce Dehtáre byly vhozeny do Váhu, kde se všechny utopily.

V červnu 1686 byl v místním kostele vykonán Boží soud, zkouška žhavým železem, nad dalšími dvěma ženami z Liskové. Když jim žhavé železo způsobilo na ruku značné popáleniny, byly uznány za bosorky a 11. června 1686 sťaty mečem ružomerského kata.

LÍSKOVEC

(Frýdek-Místek)

3 km S od Frýdku-Mítku

Strážce v šarlatu

O Lipině, části Liskovce zvané též Karlova huť, se vypravuje, že je tam „pod třemi lipami“ zakopán poklad. Sřeží ho přízrak červeně oděného muže s bílou bradou.

Několik místních obyvatel se kdysi rozhodlo poklad vykopat. Zjevil se jim hrůzný přízrak a ptal se, koho z nich má nejprve oběsit. Vystrašení lidé utekli, a od těch dob se o vyzvednutí pokladu nikdo nepokusil.

LIŠKA (PUŠPERK) - hrad

(Klatovy)

11 km SZ od Klatov

Bílé zjevení

V noci se hradem prochází bílé zjevení. Je to údajně duch mladé hradní slečny, která za krutosti spáchané za svého života nemá v hrobě klid.

Zlato Lišky

Vypráví se také, že ve zříceninách hradu jsou ukryty poklady. Sřeží je ohnivý pes a Bílá paní. Pod hradem vedla podzemní chodba až do sousedního kouřimského hradu. Touto chodbou probíhá ohnivý pes a hlídá poklady pro potomka pušperských hradních pánů. Ten se mu musí dát poznat, nesmí se však na něj obořit.

Příběh vychází z houževnatě se udržující pověsti o nepřátelství mezi pušperským pánem a majitelem blízké tvrze na vrchu Kouřimi. Podle ní vnikli kdysi na hrad Lišku Kouřimští a pána i celou posádku pobili. (viz [Chudenice](#))

LÍŠNÁ (Přerov)

13 km JV od Přerova

Bílá paní Na Krnovsku

U Líšné v místech, kde se dodnes říká Na Krnovsku, stával údajně kdysi hrad Krnov. V noci se tu zjevuje přízrak zakleté Bílé paní, čekající na své vysvobození. Podle pověsti hlídá nashromážděné poklady a jen ten, kdo je spravedlivě rozdělí, ji může vysvobodit.

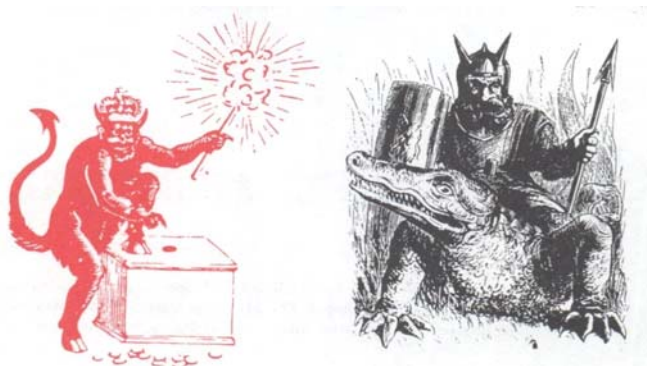
LITICE- hrad (Plzeň-město)

2 km J od Plzně

Vánoční zjevení

Na vysokém ostrohu nad řekou Radbuzou jsou zříceniny mohutného hradu z druhé poloviny 13. století, nejstaršího rodového sídla v okolí Plzně.

Vypráví se, že ve sklepení je ukryt poklad. Hlídá ho velký černý pes chrlící oheň. O Štědrém dnu, když se v litickém kostele slouží půlnoční mše, obíhá kolem hradu bělouš se zlatým klíčem v hubě. Může ho však spatřit jen člověk narozený v neděli. Po mši se sklepení zavírá a kdo by se tu omeškal, nedostane se už ven.

Čertova díra

V lese směrem k Plzni je kus pozemku zvaný Čertova díra. Podle starého podání tu býval východ z pekla. V hodině duchů se zde zjevoval ďábel v podobě černého zvířete nebo jako černý oděný muž s červeným pláštěm. Lidé se tomuto místu vyhýbali, pouze jedinci toužící po spojení s peklem tato místa navštěvovali a vzývali zde ďábla.

LITICE NAD ORLICÍ - hrad (Ústí nad Orlicí)

5 km V od Potštejna

Tajemství otesaných kamenů

Vedle velké vstupní brány do hradu jsou do zdi nad sebou zasazeny tři kameny. Na nich jsou vytesány postavy tří mužů, dnes už značně poničené, jež však tím více jítily obrazotvornost vykladačů. Na nejhořejším je patrná sedící osoba „otesávající kladivem nakloněný sloup“. Podle Emanuela z Lešehradu se jedná o pozůstatek templářské, a v širším smyslu kamenické tradice. Zobrazuje prý stavitele hradu. Jiný výklad však v této plastice vidí kováře. Pod ním je vytesána podoba sedícího, řasnatým pláštěm oděného muže, jemuž přes ramena splývá dlouhá stuha. Beckovský, který kdysi skulptury viděl v relativně zachovalějším stavu, udává, že tato postava držela v ruce nějaký nápis. Místní lidová tradice v něm viděla postavu černokněžníka.

Nejníže je vidět postavu s vousatou hlavou, snad se založenými rukama. Tatáž tradice ji vykládala jako „zaklínače duchů a velkého mudrce“.

Klíčnice litického hradu

V určitý den roku se tu prý zjevují přízraky dávných klíčnic litického hradu. Přicházejí v sudém počtu, buď dvě, nebo čtyři, v bílých šatech a se svazky klíčů za pasem.

Kuriozita hradní skály

Na jedné straně litické hradní skály je sluj pracně vytesaná ve skále, kudy se mohla vést voda z Orlice, aniž by obtékala širokým obloukem hradiště. Na druhém konci je otvor, jímž byl kdysi pouštěn umělý vodopád. Tuto velice pracnou a nijak funkční stavbu podle pověsti kdysi stavěli zajatí Turci.

Traduje se také, že z Litice vede podzemní chodba do potštejnského hradu.

Divoši štvou zvěř

Podle pověsti se v litickém údolí v noci zjevovala Divoká honba. Místní lidé říkali, že to „divoši štvou zvěř.“

LITOMĚŘICE

26 km JV od Ústí nad Labem

Tajný řád

V r. 1766 zde byl založen třetí tajný řád v Čechách (mimo svobodné zednáře a rosekruciány). Nesl název Řád svatého Jáchyma a založili jej dva svobodní páni z Eckeru a z Eckhofenu.

Zlaté slípky

Podle pověsti za husitských dob měšťané ulili ze svých šperků zlaté slípky, kuřata i vejce, a ty pak ve svých sklepech zakopali. Poklady prý prozrazují modré plamínky. Dodnes se tvrdí, že někde by ještě tyto poklady mohly být ukryty, především pod některým z domů na severní straně Mírového náměstí, v domě čp. 3 v Jezuitské ulici a v ulici Vojtěšské, která však později doznala značných změn.

Symbolická výzdoba

Na staré radnici u hrotilité vížky je figura tzv. Rolanda s kyjem. V kostele Všech svatých na pilíři hlavní lodi je rokokový oltář Černé Matky boží z umělého mramoru s obrazem z r. 1758. Na západní straně náměstí v průčelí domu U černého orla, zvaného též Královský hrádek, který si v 16. století vystavěl měšťan Aulik z Třebenic, je poblíž oken druhého poschodí kamenný reliéf s jinotajným obsahem: Drak s otevřenou zubatou tlamou a s ohromnými tlapami nese na zádech dítě ovinuté ohonem nestvůry. Proti drakovi spěchá nahý vlasatý obr ozbrojený ulomenou větví. Kyj nese na levém rameni. Obra předhání zvíře se psí hlavou a lví hřívou, aby mu proti drakovi pomohlo v ukrutném zápase.

LITOMYŠL

(Svitavy)

16 km SZ od Svitav

Enigma pěti G

Na zdi renesančního zámku, po pravé straně v rohu druhého poschodí, je mezi ostatními zajímavými nástěnnými malbami vyobrazena postava v kroji ze 16. století se zvířetem podobným kočce ovinutým kolem krku. Rytíř má nad sebou namalováno pět písmen G. Je to dávná záhada, která dosud nebyla rozřešena. Předpokládá se, že jsou to začátky slov. Pověst praví, že kdo rozluští toto enigma, najde ukrytý poklad. Tajemné nápisy jsou také ve věži.

Propadlá hraběnka

V zámku se zjevovál přízrak zlé hraběnky, která zde kdysi žila. Jednou si prý nechala zhotovit šaty z pečiva, a když v nich poprvé vyšla na procházku, byla starou žebráčkou prokleta. V tom okamžiku se propadla do hlubin. Stalo se to uprostřed zámeckého nádvoří, u mříže, do níž se svádí dešťová voda.

Z dalších tajů zámku

Kdysi se tu zachovával zvyk pravidelné sobotní pobožnosti v zámecké kapli. Za časů jednoho z Valdštejnů byl tento obyčej zanedbáván, a tehdy se v noci zjevila jedné zdejší dívce Bílá paní a nakázala jí, aby svému pánovi vyřídila, že si přeje obnovení modliteb. Na důkaz svinula v kornout cínový talíř, který se zde pak jako „corpus delicti“ dlouho uchovával.

O jednom ze zámeckých pokojů se vypráví, že tam strašilo. Zjevoval se tam nešťastný duch se slovy: „Saecula saeculorum.“ Teprve když se našel odvážlivec, který na tato slova měl odvalu odpovědět kýžene „Amen“, zjevení prý přestala.

Portmanův dům

Nedaleko zámku v místní části Záhrad', v domku čp. 75, kde žil známý tiskař a sběratel Josef Portman, jsou ve dvou přízemních místnostech unikátní nástěnné malby jeho přítele, malíře, grafika, spisovatele a mystika Josefa Váchala (1884 - 1969). Malby z r. 1920 pokrývají každý čtvereční centimetr stěn i stropů a zobrazují nejrůznější mystické vize, d'ábly a příšery. Jsou zde i vyobrazení Panny Marie a fantastické krajiny s hradem. Místnosti byly původně zařízeny taktéž Váchalem ručně vyřezávaným a vymalovaným nábytkem s podobnými motivy (dnes v depozitáři Památníku národního písemnictví ve Starých Hradech). Objekt s jeho tehdeším majitelem je zmiňován ve Váchalově *Krvavém románu* jako tzv. Portmonium.

O záchranu této unikátní umělecké památky se nyní stará nakladatelství Paseka, které ji v roce 1991 zakoupilo od NG v Praze. Po skončení restaurátorských prací zde bude otevřeno Váchalovo a Portmanovo muzeum.

Nebeské vojsko

Podle pověstí spí pod nedalekým lesem Dráby nebeské vojsko.

Okolí:

Zlatý kalich na Růžovém paloučku

Růžový palouček byl posvátným místem pobělohorských exulantů, kteří se zde loučili s vlastí. Leží 8 km západně od Litomyšle, u bývalé osady Tři kocoury. Říká se, že nikdy nikomu se nepodařilo Růžový palouček přeměnit v pole, a tak byl ponechán sám sobě. Rostou na něm plané rudé růže a kolem lípy. V hlubinách je prý ukryt zlatý kalich, zakopaný sem exulanty před odchodem z vlasti.

LITOŠICE

(Pardubice)

8 km Z od Přelouče

Divé ženy

Je zde studánka Litocha, u které se za letního slunovratu pořádaly slavnosti. Vztahuje se k ní též pověst o divých ženách, které se sem chodily koupat. Vypráví se, že jednu ljutochu (tj. divou ženu) si vzal za manželku místní sedlák. Ta kropila pole vodou ze zázračné studánky a vždy měli dobrou úrodu.

Jednou jel sedlák na trh a jeho žena zatím nechala posekat zelené obilí kvůli hrozící bouři. Sedlák v hněvu žince vyčetl její původ a vyhnal ji. Posekané obilí však mezitím uzrálo, ale sedlák už marně u studánky volal žinku zpět.

Ještě v minulém století se zde konala slavnost, při které děvčata pletla z kvítí věnce, chlapci vyčistili studánku a potom až do soumraku kolem ní s děvčaty tančili.

Strašidelné místo

Jihozápadně od Litošic na vrchu zvaném Vražda stával podle lidového podání hrad, jehož majitelé byli jedné noci úkladně povražděni lichnickými pány. Dodnes prý zde chodí o půlnoci jejich bezhlavé přízraky a hledají své hlavy. Nikdy však je nenaleznou, neboť rytíři z Lichnice je vzali s sebou a doma je dali požít psům. Krev zabitých prý vymlela mezi skalami velkou rozsedlinu, která se nyní jmenuje Hluboký.

LITOVEL (Olomouc)

19 km SZ od Olomouce

Převlek v jelena

Bývala zde tzv. Mariánská studánka, které byla přisuzována zázračná moc. Koupávaly se tu kdysi tři dívky z Litovle, které chtěl překvapit J. Šembera Černoohorský z Boskovic, zdejší pán, v podivném převleku v jelena kůži s mohutnými parohy. Když byl jednou štván myslivcem, vběhl do kostela, odložil převlek a změnil se tak v uříceného pána. Tato scéna byla vymalována na obrázku, který dlouho visel na vysokém dubu u Mariánské studánky.

Trest za ukradenou kasu

Ve velkém nárožním domě na náměstí (čp. 171), kde později bývala kavárna, strašilo. Zjevoval se tu přízrak bohaté skrblice, již dům kdysi patřil. Říkalo se o ní, že ukradla vojsku kasu a po své smrti neměla v hrobě klid.

LNÁŘE (Strakonice)

10 km SZ od Blatné

Ohnivý jezdec

Na lnářském zámku a v okolí se zjevoval v noci přízrak zlého správce, který za svého života velice sužoval poddaný lid. Nejčastěji ho bývalo vidět mezi Lnářemi a Záhorčicemi, u Koulovic a Kasejovic. Objevoval se provázen zvuky Divoké honby, v ohnivém kočáře a s ohnivou hlavou. U Kasejovic v lese Nesvini se zjevoval lidem jdoucím na dřevo v podobě ohnivého sloupu, poklonil se jim a poté zmizel. Když to trvalo už dlouho, byl jeho hrob otevřen a rýčem mu byla srýpana hlava. Od té doby se tu (prý) nezjevil.

LOKET (Sokolov)

8 km V od Sokolova

Skřítek Štrakakal

V ulicích Lokte se zjevuje místní skřítek zvaný Štrakakal, Šrakakal nebo Strakakar! (z něm. ein schrecklicher Kerl = hrůzný chlapík). Je to rozčuchaný mužik v dlouhém splývavém šatě, jenž drží v jedné ruce knihu a v druhé kartáč. Honí zvláště nečesané děti, které se pokouší kartáčem učešat, zatímco knihu je bije do zad. Koním někdy splétal z hřív copánky.

Štrakakal byl vlastně malou kamennou figurou s dlouhými šaty a uraženou hlavou, stojící dlouhý čas na zámeckém dvoře za farním kostelem, ale dnes nepochybně nenávratně ztracenou.

Zkamenělý purkrabí

Ukazuje se zde starý meteoritický kámen vytažený r. 1775 z hradní studně, o němž se říkalo, že je to jeden ze zdejších purkrabí, který pro své zlé činy zkameněl. Podle jedné verze se jednalo o Gerharda von Wüstenfelse, který nechával těla popravených nořit do vřídelní vody a obalené vřídelním kamenem je pro výstrahu rozvěšoval před hradem.

Dnes mají Loketští jen část svého „purkrabiho“, neboť jím byla podělena různá muzea. Svůj díl má také pražské Národní muzeum.

Hans Heiling

Je to kníže duchů zdejšího kraje, nejnámější postava místních bájí. Podle pověsti jej našel nějaký sedlák na vrchu Chrudimí (podle jiných na místě, kde dnes stojí hlavní oltář slavkovského kostela) jako nemluvně a donesl jej na loketský hrad, kde byl vychován. V tajných uměních ho vyučovala víla z řeky Ohře (jiná verze říká, že byl jejím synem). V jeho postavě ztělesnila lidová obraznost svou touhu po zázračnu. Měl nadpřirozenou moc a na Loketsku s pomocí duchů vystavěl největší a nejkrásnější město na světě. Později je poručil zbourat a jeho zbytkem jsou žulové skály, tyčící se nad levým břehem Ohře - Hans Heiling Felsen, Svatošské skály. Podle jiné verze jsou skály zkamenělým svatebním průvodem

Hanse Heilinga či zkamenělou svatbou jeho milenky. Heiling svatbu proměnil ve skály v tomto pořadí: Kapucín, Ministranti, Svatební pár, Svatební průvod, Muzikanti, Tchyně a Zámek.

Nakonec Hans Heiling (Jan Svatoš) požádal svou matku, aby byl zbaven svých magických schopností. V zápase s medvědem, už jako obyčejný člověk, byl rozsápán a vodními vílami pohřben v hlubinách Ohře.

Jeho příběh sebral a vydal známý německý spisovatel strašidelných románů Ch. H. Spiess v díle *Hans Heiling, čtvrtý a poslední kníže duchů Země, Vody, Vzduchu a Ohně*. Odlišné části mýtu zaznamenal T. Körner, podle něhož látku převzali bratři Grimmové.

Ve starém zbytku loketského urbáře je zmínka, že kdysi se louka u Svatošských skal jmenovala Svatá (Heilige Wiese), z čehož se soudí, že odtud mohly povstat pověsti o Heilingovi.

Tajemství Svatošských skal

V tzv. Trpasličí jeskyni viditelné od Ohřeje pod ohromným balvanem ukryt poklad hlídáný trpaslíky a jejich vůdcem H. Heilingem. Otvírá se jednou do roka na svátek Jana Křtitele. Vypráví se, že poblíž stál i bájný Heilingův hrad.

O Svatošských skalách se také traduje, že se tu zjevuje přízrak Bílé paní. Kdysi prý zavedla pasačku z Tašovic do podzemí, kde jí ukázala překrásný zámek. Než se pasačka vrátila, uplynulo šedesát let a nikdo ji nepoznal.

LOMNICE NAD POPELKOU

(Semily)

10 km S od Jičína

Zázraky na hoře Tábor

Nad Lomnicí se zdvihá vrch zvaný dnes Tábor (682 m). Je to starobylé poutní místo už z husitských dob. Ve zdejším poutním kostele Proměnění Páně je kříž, údajně od pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic, který tu pobýval cestou do Polska. Na počátku 16. století se začalo vypravovat, že na vrcholu Tábora se dějí zázraky. Ukazovala se tam světla a pod zemí zněly zvony. Poutníci, kteří vystupovali na horu, vláčeli s sebou podle zvyku kameny různých velikostí, neboť prý veškerý materiál na zde postavený kostel sem byl vynesena ručně. Tak ještě dnes je možno spatřit hromady těchto kamenů např. u studánky Křížovky na svahu k Lomnici nad Popelkou. Kdysi se věřilo, že pramen této studánky má prorockou moc.

Poklad pod Chocholkou

Pod vrchem Chocholkou směrem k městu je údajně zakopán poklad. V minulém století zde asi dvacet let marně kopal jistý člověk ze Starého Bydžova, který tvrdil, že se o pokladu dozvěděl z jedné čarodějně knihy. Vymohl si povolení od majitele pozemku a postupně prokopával stráž za pilou. Poklad se mu však najít nepodařilo.

LOPATA - hrad

(Plzeň-jih)

4 km JV od Štáhlav

Bohatství na Lopatě

Ve zříceninách gotického hradu postaveného na místě staršího prehistorického sídliště jsou prý zakopány poklady.

Pán hradu Habart Lopata z Hrádku sužoval okolní lid loupežemi a plněním. Roku 1432 jeho hrad oblehlo vojsko sousedních šlechticů. Když rytíř Habart viděl, že už dlouho obléhatelům neodolá, dal kdesi na hradě zakopat své poklady, poté dal hrad zapálit a uprchl. Poklady by zde měly být dodnes.

LOŠTICE

(Šumperk)

5 km J od Mohelnice

Peněžitý důl

V lese za Lošticemi při cestě k chlumu u sv. Františka je prohlubeň mající asi dva metry v průměru, které se tu říká Peněžitý důl. Tady prý spočívá v zemi ukrytý poklad. Na místě se už několikrát, zatím bezúspěšně, kopalo.

LOUČIM

(Domažlice)

7 km JV od Kdyně

Rodina obrů vystavěla kostel

Říká se, že zdejší kostel Narození Panny Marie vystavěla rodina obrů. Na jeho stavbu spotřebovali mnoho materiálu, posloužila jim i místní Černá skála. Později se s obyvateli rozloučili a odešli - odtud prý jméno vsi.

LOUNY

59 km SZ od Prahy

Město Luny

Husitští chiliasté věřili, že Louny jsou jedním z měst, která uniknou konečné zkáze světa. Městský znak obsahuje mj. srpek Luny a lidová etymologie s ní spojuje název města. Prvotní název je doložen z r. 1115 (villa Lun). Etymologie není dosud zcela vyjasněná, lze uvažovat i o staročeském lůň (luňák), anebo o keltském luna (louka). (viz [Žatec](#), [Slaný](#))

Město uprostřed menhirů

Louny jsou střediskem oblasti, kde se vyskytují menhiry. Ve městě samém stávaly dva: jeden na západním předměstí při silnici do Postoloprta a druhý na tzv. Glásrově poli v jižní části města.

Stopy alchymistů

Krátce se tu zastavil John Dee při cestě do Německa, když byl vypovězen ode dvora císaře Rudolfa II. Podle rožmberského kronikáře Březana to bylo 4. června 1586, a druhý den se ženou a dětmi pokračoval k Annabergu.

Žil zde také zchudlý Sendivojův žák, alchymista Trochopeus. Vypráví se, že při branách města zpíval o všem, o co jej alchymie připravila.

Cizincův duch

Na lounském předměstí Benátky na místě, kde stával klášter Magdalenitek a později zájezdní krčma, podle pověsti v noci straší. Obchází tu duch neznámého cizince, jenž byl ve zdejší hospodě úkladně zavražděn.

LOUZEK- hrad

(Český Krumlov)

4 km J od Kaplice

Hadi a štíři

V noci se na zříceninách s nářkem a kvílením objevuje duch místního rytíře. Kdysi za ním přišel poutník z Jeruzaléma a vyčítal mu, že žije nečestně. Rytíř ho zavřel do sklepení s kletbou: „Aby tě hadi a štíři umořili!“ Od té chvíle se tam prý tato havěť tak rozmnožila, že zaživa sežrala i rytíře.

LOVČICE

(Hradec Králové)

5 km Z od Chlumce nad Cidlinou

Čertova brázda

Okolo obce se táhne hluboký příkop, o němž se vypráví, že ho za trest vyoral ďábel, když se mu nepodařilo přelstít chytrého sedláka. Říká se mu Čertova brázda. Příkop se táhne od vesnice přes pražskou silnici k myslivně U tří šraňků a odtamtud až k Olešnickému rybníku.

LOVOSICE

(Litoměřice)

4 km Z od Litoměřic

Trampoty s přízrakem

Po smrti se tu zjevoval přízrak vrchního ze zámku, který za svého života všemožně utiskoval poddané. Rád jezdil na koni, a když umřel, byl pochován na lovosickém hřbitově. Pro svou nečitelnost však neměl v hrobě pokoj. Vždy o půlnoci jezdil tryskem na koni a strašil obyvatele. Aby byl klid, přenesli měšťané jeho ostatky nejprve na výšinu u Lhotky, později na vrch Kybičku. Na obou místech se však prý znovu zjevoval, bývalo odtud slyšet koňský dusot a psi vytí.

LŠTĚNÍ

(Benešov)

3 km SV od Čerčan

Bílé panny na Hradišti

Na ostrohu nad řekou Sázavou se rozkládá areál bývalého slovanského hradiště, na němž stojí původně románský kostel sv. Klimenta. V okolí se vyprávělo, že na Hradišti se o půlnoci zjevují přízraky bílých panen. K lidem prý jsou přívětivé, dovedou se však i rozzlobit, když je k nim někdo drzý. Buď člověka utancují k smrti, anebo přinutí vzít si jednu z nich za ženu, a pak jej stihne neštěstí.

LUDVÍKOVICE

(Děčín)

5 km SV od Děčína

Zakletý hrad

Na Kamenném vrchu u Ludvíkovic stával prý kdysi zakletý hrad. Majitel se upsal ďáblu při hře v karty. Potom se celý hrad zřítíl. Dosud tam obcházejí v noci dvě černé zahalené postavy, rytíř Hilarius a jeho karbanický společník.

Podle jiné pověsti se tu zjevovala též Bílá paní. (viz [Děčín](#))

LUKAVEC U HOŘIC

(Jičín)

4 km S od Hořic

Ďáblova sázka

Hluboká brázda u osady Černín je podle pověsti pozůstatkem po ďábově sázce s místním tkalcem a dnes slouží jako cesta. Vypráví se také, že tu kdysi chtěl čert sázet brambory, byl však poustevníkem pokropen svěcenou vodou a zmizel.

LUKOV- hrad

(Zlín)

12 km JV od Holešova

Tajemná znamení temné historie

Nad stejnojmennou obcí jsou zříceniny gotického hradu, založeného kolem r. 1300. Traduje se, že na čas patřil také templářskému řádu.

O půlnoci se tu objevuje přízrak bezhlavého rytíře v bílém šatě, jindy jako zjevení chlapce se zlatým znamením podkovy na hrudi. Hradní pán prý kdysi shodil z nedalekého osamělého balvanu svou manželku, protože nedokázala zabránit smrti jejich

dítěte. Přízrak je toto děcko, jemuž silné víko truhly urazilo hlavu, když do ní ze zvědavosti nahlíželo. U osamělého kamene poblíž hradu se zjevuje hraběncín přízrak a také bílý kůň se stříbrnou hvězdou.

Zlatá kachna snáší dukáty

Pod hradem jsou dlouhé chodby, jedna prý vede až na Hostýn, druhá do štípského kostela. Po každých pěti metrech jsou výklenky a v nich je zazděno mnoho zlata a stříbra. Hlídá je starý ďábel se čtyřma očima.

V podzemí hradu má být také zlatá kachna, která každou noc snese tři zlaté dukáty. Kdo by ji je chtěl vzít, na toho zasychá. Zlí duchové ho omámí a octne se v hlubokém jezeře pod hradem, kam se kdysi chodili koupat templářští rytíři.

LUŽANY (Plzeň-jih)

3 km JZ od Přeštice

Čertův Taneček

Jihovýchodně od Lužan se zdvihá Lužanská či Zelená hora (491 m). Jejím nejvyššímu místu se říká Taneček a je opředeno mnoha bájemi. Bývalo zde prý pohanské modloslužebné místo a konány taneční obřady. Na Taneček je lokalizována též pověst o propadlé hříšné hospodě, v níž tancovala místní dívka Káča s čertem. Zdejší verze se stala inspiračním zdrojem známé opery A. Dvořáka, který často pobýval v lužanském zámku u architekta J. Hlávky.

LYSÁ HORA- hora (Frýdek-Místek)

10 km od Frýdlantu nad Moravicí

Místo čarodějných sletů

Na této nejvyšší hoře Moravskoslezských Beskyd (1324 m) bylo podle pověstí vyhlášené místo sletů čarodějnic ze širokého okolí.

LYSÁ NAD LABEM (Nymburk)

12 km V od Staré Boleslavi

Ptáčnická architektura

Na místě bájného staroslovanského obětiště stojí zámek, který rozšířil a vyzdobil F. A. Špork. V zámeckém parku jsou alegorické sochy, lvi, sfingy aj. Hrabě dal město i okolí vyzdobit řadou dalších soch, pousteven a kaplí. Na západní straně zámku byl velký ptačinec s umělými jeskyněmi a vodotryskem. Blízký Bon Repos byl Šporkovým meditativním útočištěm, kde se oddával zejména ornitologii.

„Uhrn všeho charakterizuje tedy kuriózní směšování náboženskofilosofické, meditativní složky s rekreativní a zábavnou,“ píše znalec Šporkova díla P. Preiss. Tato „promiskuita profánního a sakrálního“ se může jevit podivnou, pokud nepřipustíme, že Špork byl zaujat Veselou vědou, jak byla nazývána jedna část esoterismu, charakterizovaná svrchovanou hrou směšování „vysokého“ s „nízkým“. (viz [Bon Repos](#), [Kuks](#))

Donín na Hladonosné hrázi

Severozápadně od města, poblíž kopce Na viničkách se táhne takzvaná Hladonosná hráz, kterou dal stavět nemilosrdný hrabě z Donína.

Říká se, že na této hrázi se mezi jedenáctou hodinou a polednem projížděly tři přízračné kočáry. V jednom z nich byl zapražen hrabě proměněný v koně. (viz [Kostomlaty nad Labem](#))

MACOCHA- propast

(Blansko)

7 km SV od Blanska

Duch macechy

Lidová etymologická pověst vypráví, že za bouřlivých dnů bývá slyšet z propasti zoufalé kvílení. Je to duch zločinné macechy, jež svrhla do propasti své nevlastní dítě a sama později skočila za ním.

Drak v propasti

Do propasti každou noc přilétal drak lizat uzdravující kámen. Jednou se prý na jeho hřbetě zachránil loupežník, za trest spuštěný do propasti.

MAGINHRAD- hrad

(Rimavská Sobota)

7 km SZ od Rimavské Soboty

Každoroční vidění

Nevelký hrádek nad řekou Rimavou při Skalníku, na němž prý kdysi sídlila kněžna Mága.

Každý rok na svátek Nanebevstoupení Páně se o půlnoci otvírají zdejší tajné síně, osvětlené jasným světlem. V jedné z komnat je na stole kalich a kříž, nad nímž svítí hvězda. U stolu stojí rytíř opřený o meč a okolo něho vojsko v plné zbroji. Rytíř vezme kalich, napije se z něho a po něm tak učiní celé vojsko, avšak kalich zůstává stále plný. Když poslední voják nádobu odloží na stůl, hvězda nad ním zhasne a síně se opět na rok zavřou.

MACHOV

(Náchod)

5 km JV od Police nad Metují

Zkamenělá princezna

Nad Machovem se zvedá hora Bor (915 m) s temenem rozeklaným hlubokými roklinami a slujemi.

Mezi mnoha skalními útvary je vidět též podobu sedící panny a celý zkamenělý zámek. Podle pověsti to byla dcera místního hraběte, kterou začaroval Krakonoš, poněvadž si ho odmítla vzít za muže. Každý rok na Velký pátek v čase pašijí se objevuje zámek v celé své bývalé nádheře.

Oživne i princezna a na košili, kterou šije, udělá jediný steh. Až prý košili dokončí, bude konec světa.

Kláštevní poklad na Boru

Pod jednou ze skal na vrchu je zakopán poklad benediktinů z kláštera v Polici nad Metují. S pomocí několika místních sedláků jej sem po r. 1639 odvezli a zakopali před Švédy. Vypráví se, že na blízké skále je dodnes vytesán plán, jak poklad objevit.

Zlatá kvočna v jezírku

V místním jezírku je podle zdejší tradice potopena zlatá kvočna s kuřaty. O velikonocích, zvláště při čtení pašijí, se tu ozývá její hlas i pípání kuřátek. Za letních nocí lze pozorovat nad hladinou modravé plamínky, objevující se nad místem pokladu. Říká se, že zlatou kvočnu je možno získat jen v předvečer svátku sv. Jana. Podle jiné pověsti kvočna pochází z lupu švédského generála, jemuž ji zase sebrali místní lidé. Švéda zabil i kvočnu i se zlatými kuřaty uschovali v místním rybníce. Za tento čin se švédské vojsko krutě pomstilo, avšak poklad nenalezlo.

MALÉ SVATOŇOVICE

(Trutnov)

12 km V od Trutnova

Zázračná studánka a suchý strom

Studánka vytékající ze země sedmi prameny byla v okolí známá už za dob třicetileté války. Pověsti se shodují v tom, že u ní stál uschlý třešňový strom. Podle jedné verze jej majitel pozemku rolník V. Šrejber ze Svatoňovic (z nynějšího čp. 68) daroval podruhovi V. Prouzovi, který však strom neporazil. Šrejber objednal sošku Panny Marie a umístil ji na suchý strom. O rok později počal strom pučet sedmi větve mi a o sv. Václavu nesl úrodu. Podle jiné verze chtěl tento suchý strom porazit místní chalupník. Když však vzal sekyru do ruky, uslyšel neznámý hlas: „Nesekej mne.“ To se opakovalo potřikrát. Přesto začal sekat, sekera mu však vyletěla a zranila ho na noze. Ve stromě se mu zjevila Panna Maria a poradila, aby si nohu umyl vodou, jež začala prýštit z kořene stromu. Zranění se ihned zacelilo. Brzy se u studánky začali scházet nemocní a vypráví se tu o mnoha zázračných uzdraveních. Později se Malé Svatoňovice staly známým poutním a lázeňským místem. Nad studánkou je barokní kaplička Sedmi radostí Mariiných.

Ďábel chtěl zasypat prameny

Kopec v blízkých Batňovicích má na svědomí ďábel, když tudy nesl náklad kamení z Kačenčíných hor, aby zasypal zázračné prameny v Malých Svatoňovicích. Před svítáním byl překvapen kohoutem a svůj náklad upustil.

MALÉ ŽERNOSEKY

(Litoměřice)

8 km Z od Litoměřice

Legenda o templářském hradu

Podle pověsti zde kdysi stál templářský hrad. Jeden z templářů unesl dceru pána z blízkého Kamýka a mučil ji ve sklepení žernoseckého hradu. Po mnohém hledání nakonec pán z Kamýka dceru našel na templářském sídle, ale už mrtvou. Proto žernosecký hrad podpálil a rozbořil, takže se z něho nic nezachovalo.

MARIÁNSKÉ LÁZNĚ

(Cheb)

25 km JV od Chebu

Divoký jezdec

Mezi Mariánskými Lázněmi a Teplou se za zimních nocí prohání Divoká honba. Vede ji černý muž, jemuž tady říkali Hajman, provázený černým psem se svítícíma očima.

MARTÍNKOV

(Třebíč)

9 km SZ od Moravských Budějovic

Černý přízrak

Po své smrti se tady zjevuje bezhlavý přízrak krivopřísežného úředníka, jenž kdysi zapřel, že martinovské lesy zvané Hory patří k obci. Vzápětí zemřel a jeho bezhlavý duch se každou noc kolem dvanácté prohání na černém koni od Lesonic k Martínkovu. Říká se, že objíždí Hory.

Na Štědrý den se v okolí zjevuje též přízrak Divokého myslivce.

MĚDĚNEC

(Chomutov)

6 km SZ od Klášterce nad Ohří

Měděná panna

V Měděné hůrce (910 m) nad městem je zakleta měděná panna. Hlídá tu ukryté poklady. Vysvobodit ji lze vždy jednou za sto let, a komu se to podaří, ten se údajně stane pánem Krušných hor.

Modré děvče u Černého rybníku

Z osady Kotliny vede pěší cesta na vrch Ptačí hejno (850 m) nad Měděncem. Prochází kolem malé bažinaté kotliny zvané Černý rybník. Zde se každý pátek v noci zjevuje přízrak dívky oblečené v modrých šatech s bílým závojem. Na podzim v ruce drží hrníček s ovocem, které kolemjdoucím nabízí. Říká se, že pocházela ze zámku v osadě Venkov, jehož zbytky se nacházejí poblíž v lese. Z nešťastné lásky se utopila v Černém rybníce a její duše nemá po smrti klid.

MĚLICE

(Pardubice)

11 km Z od Pardubic

Čertovy vršky

Na vesničku Mělice se kdysi rozzlobil ďábel; chtěl zahradit Labe a Mělice vytopit. Letěl k Hořicím pro písek a cestou zpátky jej troustil. Tak vznikly kupové kopečky (vrchy) od Neratova přes Nerad a Živanice až k Labi u Mělic.

O rybníku za statkem v Mělicích se zase vypráví, že je v něm ukryt poklad.

MĚLNÍK

32 km S od Prahy

Proroctví o Mělníku

Podle dávného proroctví je v kopci, na němž spočívá město Mělník, ukryto svatováclavské vojsko, podobně jako je tomu v Blaníku. Vyjde zemi na pomoc, až jí bude nejhůře. Také se vypráví, že uvnitř vrchu je ukryt poklad ve starých dubových sudech. Hlídá ho černý pes s ohnivýma očima. Lze se k němu dostat jen na velikonoce, v čase čtení pašijí. Podle pověsti kdysi touto dobou vešli do vrchu kněží, nesoucí rozsvícené svíce. Spatřili poklad, avšak když se k němu přiblížili na dosah ruky, zdvihl se vítr a svíce jim zhasil. Vrátili se z hory s prázdnou a už nikdy se neodvážili do podzemí vstoupit.

Královna alchymistkou

Mělník byl odedávna věnným městem českých královen. Mezi lety 1437 až 1451 zde žila vdova po císaři Zikmundovi Barbora Celská, která se zabývala alchymii. O královně Barboře se nepříliš uctivě vyjadřuje jiný český alchymista té doby Jan z Lazu, který ji znal a na Mělníku navštívil. Podle něho podváděla a Jan z Lazu jí to neohroženě řekl. Chtěla ho dát uvěznit, ale podařilo se mu uniknout.

Alchymistek v dějinách neznáme mnoho. Mimo mytickou *Marii Egypťskou* se připomíná Flamelova žena *Perenelle* a dánská královna *Kristina*. V Čechách k nim patřila také *Salomena Scheinpfugová*, laborující na **Třeboni** (viz).

Jan z Lazu byl českým alchymistou, upřímným laborantem, jenž se školil v Itálii u Antonína z Florencie. Jeho poctivost mu vynesla přezdívku *Lasnioro* (italsky: Laz-nien-oro = Laz žádne zlato).

Vlkoun

Václav Krolmus zaznamenal pověst, že od kostela sv. Trojice na Chloumku létal kdysi vlkoun (jako ohnivý drak) na horu Říp.

Divoká honba

Jihovýchodně od města mezi Skuhrovem, Záběřím a osadou Vavříneč je vrch, kde se říkalo Na Hodičku. Na zábořských polích a křižovatce U zlámaného kříže bývá v noci mezi jedenáctou a jednou po půlnoci slyšet strašidelné zvuky Divoké honby, nesoucí se lesem od dvora Míkova až k Mělníku.

Stříbro pod Spravedlností

V místech pod vrchem Spravedlností je údajně ukryt poklad. Je možno jej vyzvednout pouze na Květnou neděli o pašijích. Vypráví se tu o jedné pasačce, která v hoře strávila rok, než mohla vyjít. Vede sem prý tajná chodba z krypty kostela sv. Ludmily.

MENDRYKA

(Svitavy)

9 km JV od Litomyšle

Přízrak počestné Bílé paní

Zdejší rokokový zámeček byl postaven na počest vdovy po Vratislavu z Pernštejna, Marii Manriquez z Lary a Mendozy, a lidovým zkomolením jejího jména obdržela své jméno i ves. O zámečku kolovaly romantické i strašidelné pověsti. Obchází zde přízrak Bílé paní, zavražděné mladé ženy, která se odmítla poddat zvrhlým šlechticům při bujných orgiích.

Zámeček inspiroval A. Jiráska k divadelní hře *Lucerna*.

MERBOLTICE

(Děčín)

12 km JV od Benešova nad Ploučnicí

Zlatý muž

Jižně od Merboltice leží Strážný vrch (609 m), dříve nazývaný Goldberg. Podle staré hornické pověsti je v jeho útrobách ukryt „zlatý muž“. Vrch se stal v minulosti cílem mnoha hledačů zlata, jak o tom svědčí zasypané jámy.

MERKLOVICE

(Rychnov nad Kněžnou)

8 km JV od Rychnova nad Kněžnou

Okrouhlický poklad

U vsi Merklovic v blízkosti Vamberka je les zvaný Okrouhlice, který se prostírá na oválném pahorku. Na tomto místě stával prý kdysi klášter, jenž se i s ohromnými poklady propadl do země. Na Velký pátek v čase, kdy se čtou pašije, vystupuje poklad k povrchu, je však hlídán velkým černým psem.

MERKLÍN

(Plzeň-jih)

10 km Z od Přeštice

Halali Divoké honby

V lese u Merklína na Přešticku strašila za prosincových nocí Divoká honba. Bylo vidět, jak se něco temného valí mezi stromy provázeno štěkotem psů. Zjevoval se zde přízrak Divokého myslivce, který nabízel podíl z honby. Pokud by byl někdo tuto kořist přijal, stal by se jedním z přízraků.

U tří kamenů

V okolí Merklína se dříve dolovalo uhlí. Vypráví se, že na cestě mezi Merklínem a Radostí, na místě zvaném U tří kamenů, čekával na horníky velký černý pes s ohnivýma očima a doprovázel je celou cestu až k šachtě, kde vždy zmizel, jako by se do země propadl. Podle lidového názoru to byla duše zlého důlního dozorce, který zaživa horníky týral a šidil. V den, kdy zemřel, se přízrak zjevil poprvé.

MĚŘÍN

(Žďár nad Sázavou)

10 km SZ od Velkého Meziříčí

Poklady v Dědkovské hoře

Severně od Měřína je vrch Dědkovská hora (694 m). Kdysi zde bylo pohanské obětiště. Podle pověsti tu později stával hrad. Ukazují tu jeskyni, jejíž východ je zatarasen velkým kamenem. Býval to prý hradní sklep. Povídá se, že jsou v něm ukryty pohanské poklady, hlídané ďáblem.

MĚSTEC KRÁLOVÉ

(Nymburk)

15 km SV od Poděbrad

Rodiště železného krále

Město patřilo kdysi české královně a údajně se tu narodil král Přemysl Otakar II., prý v místech, kde dnes stojí domek čp. 39. Pověst zaznamenal F. J. Beckovský ve své *Poselkyni starých příběhů českých*. Král později město vyznamenal erbem.

Z podzemí domu čp. 25 prý vede tajná chodba na „Kostelíček“, do „sklepa pokladů“.

Bájilo se zde také o proroctví, jež předpovídalo zmrtvýchvstání Přemysla Otakara II. Tvrdilo se, že na několika místech byl uložen poklad, zejména v tzv. „Menclový uličce“.

MĚSTO TOUŠKOV

(Plzeň-sever)

12 km SZ od Plzně

Duch Kazimír

Po smrti se tu zjevoval přízrak místního sedláka, jemuž už za jeho života říkali Kazimír a který zaživa škodil lidem a přinášel neštěstí. Objevoval se jako černě oděný muž se širákem na hlavě a s vysokými botami na nohou.

MICHALOVICE- hrad

(Mladá Boleslav)

3 km S od Mladé Boleslavi

Putna a zelený oheň

Na ostrohu nad údolím Jizery stojí zříceniny hradu Michalovice s nakloněnou věží Putnou. Vypráví se, že pod věží je ukryt poklad. Za času císaře Rudolfa II. byl hledán Vlacha a alchymisty, kteří se k němu snažili probourat. Mohutný výbuch, provázený obrovským sloupem zeleného ohně (bývá spojován se symbolem „zeleného čerta“ v kostelíku v Nudvojevicích), prý naklonil věž a pohřbil pod ní poklad i jeho hledače. Poklad dodnes spočívá pod věží a je hlídán duchy rozmačkaných hledačů. Věž se naklonila a částečně zřítla v 19. století díky činnosti dalších hledačů pokladu. (viz [Turnov](#))

Tajemné podzemí

O michalovickém hradu se vypráví, že z něho vede tajná podzemní chodba pod Jizerou na levý břeh, kudy obyvatelé hradu mohli prchnout v čase nebezpečí. Jiná chodba prý spojovala Michalovice s hradem v Mladé Boleslavi.

MIKULÁŠOVICE (Děčín)

7 km JZ od Šluknova

Památka na bitvu

V blízkosti Mikulášovic, přímo na hranici leží hora Herrschelsberg. Podle pověsti tu stával kdysi hrad loupeživého rytíře, který odtud terorizoval celé okolí. Po jedné dlouhé a krvavé bitce byly zdejší skály potřísněny krví. Říká se, že z této krve zde vyrostly krvavě rudé hvězdičky.

Poklad na Taubenberku

Jihozápadně od vsi Brtníků leží na hranici hora Taubenberg (Holubí vrch). Větší část náleží sice do Saska, ale úpatí je české. O této hoře se vypráví, že si sem ve zlých časech schovávali své poklady lidé z okolí. Poklady jsou zde prý dodnes.

MIKULOV (Břeclav)

18 km Z od Břeclavi

Působišť Golemova tvůrce

Zdejší židovská obec patřila ve středověku k nejrozsáhlejším u nás a narodilo se tu mnoho významných osobností. Působil zde mj. pražský tvůrce Golema rabbi Löw ben Bezalel.

Žil zde i rabín Šmelke Lévi Horovitz, jeden z nejvýznamnějších mikulovských Židů. Patřil k sektě chasidů, studoval kabalou a dodnes se o něm vypráví mnoho pověstí. Zemřel v r. 1778.

Rabínovo oko

V místní synagoze bylo až do r. 1947 ve skleněné nádobě uchováváno oko jednoho ze zdejších rabínů, které mu bylo vyloupnuto na rozkaz císaře Ferdinanda II. Nešťastný rabín se sám přihlásil vrchnosti a vzal na sebe nepravděpodobné obvinění, aby uchránil celé ghetto.

Bezhlavý myslivec

Na okraji města poblíž bývalého mikulovského popraviště se zjevoval přízrak bezhlavého černého myslivce. Pohyboval se nachýlen dopředu, ve vysokých střevecích a červené kazajce.

Okolí:

Poklad na Turoldu

Na sever od Mikulova je kopec Turol, v němž jsou různé sluje a jeskyně. Vypráví se, že jsou tam zakopány poklady střežené skřítky.

Zlatý sud v Kočičí skále

Na cestě z Mikulova do Klentnice leží tzv. Kočičí skála (Bottichstein). Jsou v ní uschovány zlaté poklady, rovněž hlídané skřítky. Skála se otvírá jen jednou do roka o velikonoční neděli; uvnitř je uschován velký sud plný zlata a drahého kamení.

Kožíškoví mužíčci

Na Turoldu a na Pálavských kopcích se prý zjevovali tzv. Kožíškoví mužíčci. V německých pověstech se jim říkalo také Hockauferln (Hop na záda). Z tohoto názvu je zjevně jejich nepřijemné chování k lidem. Byli malého vzrůstu, vrískali a nosili bílé kapuce. (viz [Rejštejn](#))

MIKULOVICE (Znojmo)

12 km S od Znojma

Splet' podzemních chodeb

Pod starým domem vedle bývalého hostince U Štočků se rozbíhají tajemné podzemní chodby. Vypráví se, že vedou až pod faru a ke kostelu sv. Petra a Pavla (původně románský, za baroka přestavěn).

MILAVČE

(Domažlice)

5 km JV od Horšovského Týna

Zázračný pramen sv. Vojtěcha

Zdejší pramen léčivé vody vznikl kdysi zázračným zásahem sv. Vojtěcha. Ve svých *Miscellaneous* se o něm zmiňuje B. Balbín. Nad pramenem byla v r. 1674 postavena kaple Vojtěška. Je zde zachována i původní lázeňská budova z r. 1775 (stará škola čp. 1).

Rodiště Josefa Váchala

Dne 23. září 1884 se zde narodil jako nemanželský syn Hanči Váchalové a Josefa Alše, bratrance Míkoláše Alše, mystik, spisovatel a grafik *Josef Váchal*.

MILČICE

(Nymburk)

4 km J od Sadské

Přízrak zlého zemana

Zjevoval se tu přízrak zlého místního zemana. Obcházel v noci zámek anebo obíhal kolem vsi v podobě černého psa s planoucíma očima a ohnivými zuby. Postavili tu kapli, ale zeman strašil dál. Bývalo ho vidět, jak přijíždí ke kapliče u dobrýchovské hrobky v ohnivém kočáře.

MILETÍN

(Jičín)

5 km SV od Hořic

Inspirace k Erbenovým baladám

Miletín byl rodištěm K. J. Erbena (1811 - 1870). Je tu jeho památník v rodném domku a pomník na náměstí. Básník z okolního kraje čerpal většinu látek k baladám v *Kytici*. Např. *Svatební košile* je situována podle místní pověsti ke hřbitovu do Byšiček. V některých baladách Erben zpracovává témata, jež jsou leitmotivem téměř všech českých pověstí, např. *Poklad* a *Vodník*. Balada *Poklad* se váže k blízké vsi Červené Třemešné. Výjimku z regionálního rámce snad tvoří balada *Záhořovo lože*, o níž se udává, že byla zpracována podle pověstí o brdském duchu Fabiánovi a jeho „posteli“ na vrchu Babě nad Hostomicemi. (viz [Lázně Bělohrad](#), [Hostomice](#))

MILEVSKO

(Písek)

23 km Z od Tábora

Místní zajímavosti

Stojí zde hřbitovní, původně farní kostel sv. Jiljí s románskou chrámovou předsíní (westwerkem) z konce 12. století. Jsou v něm zabílené nástěnné malby, mj. sv. Kryštof.

Říká se, že z milevského děkanství vede podzemní průchod až do lesa u Zbislavi, do míst, kde prý kdysi stával hrad. Dodnes se tam říká Na zámcích.

MILIČÍN

(Benešov)

9 km J od Votic

Miličinský lev

Severně od Miličina se vypíná Vysoký vrch, zvaný též Kalvárie (698 m). Na jeho vrcholu jsou tři skalnaté výchozy, v jejichž složení je možno vidět podobu lva. Vypráví se, že když se sv. Václav se svými rytíři uchýlil do blanické sluje, jeho věrný lev ulehl zde a hlídá. Za staletí však ztvrdl na kámen. Až prý se budou blížit nepřátelé, miličinský lev zařve a vzbudí svatováclavské vojsko.

Oba vrchy (Blaník a Kalvárie) jsou prý také spojeny tajnou podzemní chodbou a občas tudy někdo ze svatováclavské družiny lva navštěvuje. Při té příležitosti šlehá prý z tlamy kamenného velikána oheň.

Čertův komín

V miličinských vrších stojí skála, v níž je vidět otisk ruky. Podle místní pověsti se zde kdysi zachytil ďábel. Opodál na sobě spočívají další dva skalní bloky, jejichž otvory lze prolézt. Říká se tu Čertův komín.

MILOTICE

(Hodonín)

6 km JV od Kyjova

Černá hraběnka a zámecký kaplan

Na zdejším zámku se v noci zjevuje přízrak černé hraběnky a duch zámeckého kaplana. Duchovní slouží mši a hraběnka přitom přebírá kostelní roucha.

MILOVY

(Žďár nad Sázavou)

5 km JV od Svatky

Zkamenělá svatba

U vsi je seskupení šesti párů kamenů zvané Zkamenělá svatba. Pověst říká, že když v tato místa kdysi přišli svatebčané od oddavek, kuchařky doma z nedočkavosti zaklely: „Bodejť by tam zkameněli!“ Svatební průvod na tomto místě podlehl kletbě a proměnil se v kameny.

MIMOŇ

(Česká Lípa)

15 km V od České Lípy

Vypálené znamení k pokladě

Na místě domu čp. 67/111 býval kdysi ovčín. Ve třicetileté válce jej obsadili Švédové, kteří tu s sebou měli plnou válečnou pokladnu. Při vpádu císařských vojsk ji nestačili odvézt, a proto ji zakopali v sousední zahradě. Údajně tam bylo později několikrát nalezeno blíže neurčené vypálené znamení. Ač se v zahradách již od té doby častokrát kopal, dosud se nic nenašlo.

MINČOL- hora

(Martin)

8 km SZ od Martina

Jánošíkův poklad

Minčol je žulový vrch (1364 m) na trenčansko-turčanském pomezí. Pod horou je skála, v níž má být v hovězím měchyři zakopán Jánošíkův poklad. Lze jej prý nalézt pouze o svatojánské noci.

Říká se, že další poklad je zakopán také pod vrchem Opokou.

MIROTICE

(Písek)

11 km V od Blatné

Strašidlo ve škole

Na mirotickém hřbitově byl kdysi zaživa pohřben mnich. V noci se tu rozléhal jeho srdcervoucí křik. Když ráno hrob otevřeli, mnich byl nalezen v rakvi obrácený. Později na místě hřbitova vystavěli školu. O půlnoci prý z ní bývalo slyšet rachot, vzdychání a strašidelné zvuky.

MĚŘENICE

(Klatovy)

15 km SZ od Sušice

Propadlí apoštolově

Kdysi zde úporně přetrvávalo uctívání pohanských bohů. Proto na vrchu nad vsí bylo údajně vztyčeno dvanáct zlatých soch apoštolů. Po zemětřesení se prý sochy propadly do země a snad tam někde dosud jsou.

MLADÁ BOLESLAV

56 km SV od Prahy

Podzemní chodby

O starém boleslavském hradu se vypravuje, že byl spojen tajnou podzemní chodbou s Michalovicemi a jiná chodba z něho vedla do městské radnice.

J. V. Grohmann uvádí, že poblíž Mladé Boleslavi ležel loupežnický hrad Buttna. Z něho prý vycházely dvě podzemní chodby, z nichž jedna vedla do mladoboleslavských kasáren a druhá do staré lékárny. Uprostřed chodeb má být veliké podzemní moře, u něhož se zjevuje příznak bílého rytíře s ohnivým koněm. Tento rytíř je prý posledním majitelem hradu a každého příchozího oloupi. V podzemní nádrži také odpočívá jeho ohromný poklad, který sem majitel po zničení hradu uschoval.

Pověst o Templu

K budově tzv. Templu na Starém městě v Mladé Boleslavi (čp. 102) se váže pověst o jeho templářském původu. Podle dosavadních znalostí se jedná o měšťanský dům, jenž byl v druhé polovině 15. století postaven na místě starší kaple.

Okolí:

Poutní místa na Chlumu

Jihovýchodně od města se rozkládá zalesněný vrch Chlum se slovanským hradištěm zvaným Švédské šance. Pramen vytékající zpod kapličky na úbočí Chlumu se nazývá Boží voda a podle pověsti je léčivý. Od 18. do začátku 20. století to bývalo oblíbené poutní místo.

Uprostřed hory ve stráni, nedaleko osady Jemníky (jarníci byli pohrdlivou přezdívkou českých pikartů, poněvadž se scházeli v dírách), je studánka v dolíku, u níž se zjevuje příznak černého ohnivého psa.

Divoký lovec

V lese u vsi Domousnice se zjevoval příznak Divokého lovece na bílém koni se zástupem pekelných příšer.

MLADÁ VOŽICE

(Tábor)

16 km SV od Tábora

Čertova pec

Po jedné straně města Vožice se táhne návrší, jemuž se říká Hrad. Na straně k potoku je vidět ve skalách velkou skalní rozsedlinu vzniklou smrštěním rulových skal, zvanou Čertova pec. Vypravuje se, že

před dávnými časy, kdy ještě stál hrad, jeho mladý majitel vždy touto slují unikal ke Staré Vožici anebo k Šelmberku a také zloději do ní uschovávali svůj lup.

V presbytáři kaple Hradní je hrobka hrabat Khuenburgů. Odtud se prý táhl hluboký sklep pod Vožici. Nyní je vše zasypáno.

MLADEČ (Olomouc)

4 km Z od Litovle

Zaživa zazdění loupežníci

Severně od Mladče, známé svými jeskyněmi, se nalézá vrch Plavatisko, který končí pahorkem Třesínem. Stával zde prý kdysi hrad loupeživých rytířů, pana Bočka a rytíře Plavatise. Když byli dopadeni, byli oba zaživa zazdění ve sklepích pod hradem. Poblíž je také jeskyně Bočkova díra, kde byla v minulém století nalezena kostra neobyčejně vysokého muže. Nález zavdal příčinu k pověstem o obru Bočkovi, který tu přebýval, přepadal pocestné a uschovával si zde svou kořist. Stará kupecká cesta vedla kdysi opravdu přes Třesín.

Čertův most

Na kopci Třesíně je brána z vápence zvaná Čertův most. Podle pověsti ji vystavěl ďábel, když plnil třetí přání mlynářskému pomocníkovi jako dík za své vyproštění ze želez.

Poklad v Šumině

Na jih od Měrotína, osady patřící dnes k Mladči, se vypíná vrch Šumina. Za noci tu prý bývá vidět modrý pláminek, označující ukrytý poklad. Hlídá jej černě oděný jezdec na vraníkovi s ohnivýma očima.

MLADĚJOV (Svitavy)

7 km SZ od Moravské Třebové

Tajemství hory

Za posledními domy Mladějova se zvedá mohutná masa hory, dříve nazývané Hausberg. Kdysi prý na ní stával hrad, jehož jméno je dnes už neznámé. Podle pověsti dosud spočívá v podzemí velký poklad zlata a drahých kamenů. Říká se, že když kněz v nedalekém Rychnově čte o velikonocích v kostele pašije, hora se otvírá, a jen tehdy by bylo možné poklad vyzvednout.

MNICHOV (Cheb)

12 km S od Mariánských Lázní

Poustevník a jeho rakev

Jsou tu zříceniny starého kostelíka sv. Jana Křtitele a kaple sv. Siarda, apoštola Tepelské vrchoviny, jak byl přezdíván. Založil ji sám poustevník a nedaleko ve svahu je prý ve zlaté rakvi pochován. Až do minulého století nad místem hrob stávala jeho socha.

V nové obci Mnichov, postavené o něco dále, v kostele sv. Petra a Pavla, jsou v kryptě mumifikované mrtvoly z 18. století a rakve s malbami. Stojí tu též socha sv. Kryštofa.

MNICOVO HRADIŠTĚ (Mladá Boleslav)

14 km SV od Mladé Boleslavi

Pozůstatky slavných

V kostele sv. Anny je pochován slavný vojevůdce Albrecht z Valdštejna, vévoda frýdantský. Jeho ostatky sem byly přeneseny r. 1785 z Valdic.

Na zámku je deponována knihovna, převezená sem z duchovského zámku. Mimo valdštejnský archiv obsahuje velký výběr staré hermetické literatury a písemnou pozůstalost G. Casanovy.

Obydlí obrů či fextů

Východně od města na svahu hory Mužský, jsou v pískovcových skalách vydlabaná obydlí zvaná Drábské světničky. Podle jedné pověsti jsou dílem obrů, z nichž poslední se jmenoval Dráb. Jiná verze říká, že ve skalách žili kdysi fexti.

MNÍŠEK POD BRDY

(Příbram)

29 km J od Prahy

Okolí:

Zlatý kůň

Poblíž Mníšku, v obci Nová Ves pod Pleší se kdysi zjevoval zlatý kůň, pasoucí se na louce. Místní obyvatelé na něj jednou uspořádali hon. Kůň ustupoval až k hoře Plešivci, v níž zmizel. Začali zde kopat a objevili sluj se zlatým koněm. Zvíře se vetřelců polekalo a schovalo hlavu s přední polovinou těla do jakéhosi otvoru. Muži opojení úspěchem uchopili koně za ocas a vši silou táhli. Kůň však vyhodil zadníma nohama, zablesklo se, celá skála se zřítíla a všechny pohřbila. Od té doby se tu zlatý kůň neukázal, jen zlato v Plešivci zůstalo.

Jedná se o zajímavou variantu hornické pověsti z dob, kdy se tu dolovalo zlato. Zachovalou památkou je vstup do Zlaté štolý.

MOHELNICE

(Šumperk)

33 km SZ od Olomouce

Oběť čarodějnických procesů

18. 9. 1685 tu byl zaživa upálen šumperský děkan Kryštof Alois Lanttner, humanistický kněz, jenž se na Šumperku postavil řádně pověstného inkvizitora Bobliga. Tomu se podařilo Lanttnera zatknout, pět let mučit a konečně upálit za účasti dvacetitřicetého davu. Na místě autodafé stojí pomník.

MOHELNICE NAD JIZEROU

(Mladá Boleslav)

5 km S od Mnichova Hradiště

Zápas s ďáblem

V údolí u Mohelnice je místo zvané V čertovinách. Pověst je vysvětluje zápasem, který tu vedl místní švec s ďáblem po celý rok. Vyváleli tu údolí, zvané později Čertoviny. Ďábel totiž nechtěl ševci zaplatit za dodané boty.

MORAVSKÁ TŘEBOVÁ

(Svitavy)

14 km V od Svitav

Třebí, pohanské obětiště

Podle dávné pověsti zřídil jeden ze slovanských kmenů asi v 7. století na území nynější obce Staré Město u Moravské Třebové svým pohanským bohům obětiště zvané Třebí, podle něhož byla pojmenována i osada, pozdější Stará Třebová, předchůdkyně nynějšího města.

Moravské Athény

Město a zámek se staly koncem 16. a počátkem 17. století střediskem vzdělanosti zdejšího kraje a byly dokonce nazývány Moravskými Athénami. Ladislav Velen ze Žerotína, který se města ujal po vyměnění Boskoviců v r. 1589, se obklopil družinou umělců, přírodovědců, astronomů, alchymistů a lékařů. Na třebovském zámku byla tehdy po vzoru pražských rudolfínských sbírek zřízena „kunstkamera“, sbírka kuriozit a podivných automatických strojků. Horoskopy sestavoval astrolog a alchymista vystupující pod pseudonymem Phoenix. Osobním lékařem Žerotínovým byl Christoph Blum a působil zde také francouzský oční lékař Jakob Denart, o němž je zaznamenáno, že byl dovedným propichovačem zákalu.

Zámek byl v té době velkolepě přestavován a i přes mnohé pozdější pohromy zůstává dodnes jedinečným dokladem manýristického slohu a filosofického přibytku své doby. Ke sbírkám patřil též v Bruselu tkaný raně renesanční gobelín s výjevem z francouzského rytířsko-alchymistického eposu *O růži* Jeana de Meunga (dnes je v muzeu).

Horlivě se zde pěstovala Hermova věda a byla Ladislavem Velenem štědře podporována. Významnou osobností na Žerotínově dvoře byl lékař a alchymista M. E. Bonacina, jenž svým rozhledem a vzděláním vysoko přerůstal dva jiné alchymisty Raaba a Klingera, působící v téže době v Moravské Třebové.

Marcus Eugenius Bonacina se narodil r. 1570 v Miláně a studoval nejprve v Padově práva. Později přešel na medicínu, již pěstoval s velkou pílí a horlivostí. Stal se záhy doktorem dvou věd.

Zabýval se i alchymii a získal si brzy velkou pověst doma i v cizině, takže byl zván na dvory různých feudálů. Dostal se tak do Slavkova u Brna, kde se seznámil s osobním lékařem Viléma ze Žerotína Františkem Reutzem, na jehož doporučení se stal osobním lékařem a alchymistou Ladislava Veleny ze Žerotína v Moravské Třebové. Bonacina r. 1616 věnoval Žerotínovi svůj latinský alchymistický spis *De auro potabili*, pojednávající o přípravě tzv. pitného zlata. Ladislav Velen byl se svým lékařem a alchymistou zřejmě velmi spokojen, protože ho štědře zahrnoval dary. Již r. 1618 „v pátek po svatém Jiří“ mu věnoval dům blízko tzv. Psího mlýna, osvobozený od daní a poplatků. V též připse osvobozuje Žerotína od poplatků i zahradu, kterou mu věnoval už dříve. Rok nato dostal od pána i zmíněný Psí mlýn. Bonacina žil velkopanským způsobem života, dával najevo svou intelektuální převahu, byl bystrý diagnostik a úspěšný léčítel. Pokoušel se také v okolí neúspěšně kopat zlato. Zemřel 20. března 1620, tři týdny předtím, než jeho pán musel emigrovat do Polska. Jiné prameny udávají, že žil ještě po Bílé hoře, kdy údajně svědčil proti Ladislavu Velenovi, aby si zachoval své jmění, statek a dům. Není potom překvapivé, že se o něm vypráví, že ho vzal čert. Místo jeho pohřbu je neznámé, ví se jen, že zanechal syna Weikarda.

Zázračné studánky a poutní místa v okolí

Starým poutním místem Třebovska byl klášter Koruna (Sancta Corona, Maria Krone), zřízený r. 1267 v meandru Moravské Sázavy (mezi nynějším Třebáfovem a Krasíkovem). Klášter zanikl r. 1550, zachovala se jen část zdva konventního kostela.

Po zániku kláštera a poutního místa Koruny se stal poutním místem nedaleký Rychnov. Byla tu zázračná studánka na severním úpatí rychnovského kopce (Marienbründel), u níž vystavěli mariánskou kapličku, i barokní kostel sv. Mikuláše. Přicházely sem davy lidí, kteří zde hledali, a také prý našli milost Boží. Zvláště byla uctívána dřevěná soška Panny Marie, přenesená však r. 1749 od studánky do farního kostela. Od r. 1750 sem byly pořádány hromadné pouti a Rychnov byl někdy zván Nová Mariace-la, podle známého poutního místa Mariazell v Rakousku.

Jiným pramenem, k němuž se poji pověsti o zázračném uzdravení, je tzv. Holubí studánka pod vrcholem kopce Husáky. Byla u ní postavena mariánská kaplička, a také sem se konala četná procesí.

MORAVSKÝ BEROUN (Bruntál)

13 km SV od Šternberka

Dějště čarodějnických procesů

Město se neslavně proslavilo v druhé polovině 17. a v první polovině 18. století, kdy se zde konala řada procesů s čarodějnicemi. K r. 1662 se zde připomíná případ vampyrismu.

O Křivém kopci

Křivý kopec je vrch nad Moravským Berounem v Nížkém Jeseníku. Podle místní pověsti zde stál hrad, po němž však dnes není ani památky. V zasypaných sklepeních prý bývalý majitel našel poklad, který však musel v náměsíčním stáru přenášet do vedlejší skály, kde ho od něj přebírali skřítkové. Teprve když byl vyburčován sluhou ze spánku a procitl, našel ještě pytel zlaťáků.

Mocný duch v šachtě

Kdysi se tu těžila železná ruda a byly činěny pokusy i o dolování zlata. Ve skále, dřive zvané Grossmanova, byla vyvrtána šachta, vedoucí prý až do Čabové. Podle pověsti v ní žil mocný duch. Později byla šachta ohrazena a zneprístupněna.

MORAVSKÝ KRUMLOV

(Znojmo)

27 km JZ od Brna

Paracelsův pobyt

V r. 1536 zavítal na zdejší zámek Filip Aureolus Theophrastus Paracelsus z Hohenheimu na pozvání dědičného maršálka Jana z Lipé, aby ho vyléčil z onemocnění žlučových kameny. V následujícím roce navštívil Bratislavu, v Čechách pravděpodobně nikdy nebyl. Na Moravském Krumlově bydlel v hlavní zámecké věži. Napsal zde třetí svazek svého nejvýznamnějšího díla *Die grosse Wundesarznei*, počátek díla *Astrologia magna, Labyrinthus* a též spis o nemoci z kamének. Pobyl zde téměř dva roky. Jeho pobyt připomíná tzv. Paracelsova síň na zámku.

F. A. T. Paracelsus (1493 - 1541) se narodil v Einsiedelnu ve Švýcarsku. Procestoval mnoho zemí a v Turecku údajně získal Filosofický kámen od Adepta Salomona Trismosina. Stal se basilejským universitním profesorem lékařství. Je pokládán za zakladatele moderní lékařské vědy stejně jako za jednoho z nejvýznamnějších alchymistů všech dob. Filosofický kámen nosil údajně v kulaté rukojeti své hole, s níž býval nejčastěji zobrazován. Na konci 16. století shromažďoval Paracelsovy texty lékař a matematik dr. Bulder z Prahy. Byly též v majetku Rudolfa

II. a podrobně se jimi zabýval jeho osobní lékař a alchymista Martin Ruland. Mezi četnými Paracelsovými žáky patřil k nejvýznamnějším Oswald Crollius.

MORKŮVKY

(Břeclav)

3 km J od Klobouk

Poklady a tajemná vidění na Hrádku

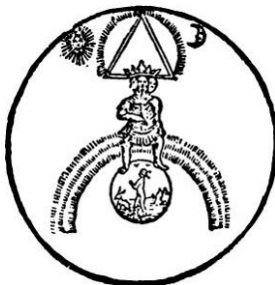
Na zalesněném kopci v morkůvském lese, v místě zvaném Hrádek stával prý kdysi hrad. Zjevuje se zde bezhlavý jezdec, údajně duch místního hraběte. V zasypaných sklepech jsou ukryté poklady hlídané zlým rytířem. Za poledne a o půlnoci se s rachotem otvírá země a vyjíždí z ní rytíř ve zlatém kočáře, taženém mnoha páry bílých koní. Jde-li kolem tohoto místa nějaký chodec, zjevení neslyšitelně mizí i se svým spřežením

MOST

35 km JZ od Ústí nad Labem

Císařská laboratoř

V devadesátých letech 16. století byla na zdejším hradě zřízena alchymistická laboratoř, kterou financoval Rudolf II. Pracovali tu známí cizí alchymisté ode dvora, např. Kypřan Marco Bragadino a Angličan Edward Kelley, který tu byl též vězněn. Napsal zde svou knihu *Tractates de lapide philosophorum*, pokusil se znovu utéci a zlomil si i druhou nohu. 1. listopadu 1597 zde údajně spáchal sebevraždu jakousi tinkturou. O tom, kde je pohřben, není zpráva. Vězněn tu byl i bývalý císařský komorník a alchymista Jeroným Makovský z Makové. (viz [Křivoklát](#), [Jílové](#))

Marco Bragadino, nebo též *Řek Mamugna*, pocházel z Famagusty na Kypru. Vydával se za syna benátského guvernéra. Působil v Řecku, později v Benátkách a ve Vídni jako alchymista. V Praze se prý vždy objevoval na ulici se dvěma velkými černými psy. Později odešel do Mnichova, kde byl v r. 1591 oběšen a spolu se svými psy potupně pohřben.

Zlatá trojka

Pod Hněvinem, v místech pozdější Jezerní ulice stávala největší mostecká uhelná šachta zvaná Zlatá trojka. Původně to prý bývaly šachty tři, které se časem spojily. Zlatá se jí říkalo proto, že mimo uhelné sloje obsahovala údajně též zlatou žílu.

Vypráví se o místním havíři, jemuž se v dole zjevil skřítek a žádal, aby jeho druhům okoval koně. Za odměnu havíř dostal plnou zástěru slámy. Položil ji před dveře kapucínského kláštera, kde se do druhého dne změnila ve zlato. Z pokladu byli poděleni chudí a na havíře a jeho ženu zbyly jen dva poslední zlatěřky.

Třicet spících rytířů

Východně od Mostu leží vrch Špičák (399 m), v němž odpočívá třicet zakletých rytířů v plné zbroji i se svými koňmi. I tyto rytíři jsou připraveni přispěchat na pomoc, až bude v Čechách nejhůře. (viz [Blaník](#))

MOSTIŠTĚ

(Žďár nad Sázavou)

3 km S od Velkého Meziříčí

Černí strážci

Nad vsí Mostišťem, na tzv. Krásné hoře, stával hrádek, z něhož se zachovaly jen nepatrné zbytky za zdmi hřbitova u kostelíka sv. Marka. Ve zříceninách jsou údajně ukryty velké poklady hlídané černým kohoutem s ohnivýma očima, nebo také černým psem.

MOUŘÍNOV

(Vyškov)

4 km JZ od Bučovic

Habánské poklady

Jsou zde údajně zakopány poklady habánů - novokřtěnců, vyhnaných v r. 1622 ze země. V zasypávaných sklepech stojí tři obrovské sudy. Na jednom posedává černý kohout, na druhém černý pes a na třetím černě oděný habán. Vchod k pokladům se otevírá pouze na Velký pátek.

Jiný poklad se v této obci údajně nachází ve sklepech pod zahradou domu čp. 22, který mohou podle tradice vykopat jen tři synové tří rodných sester. Při práci však nesmí promluvit ani slovo.

MRÁKOTÍN

(Jihlava)

6 km Z od Telče

Zastaví se tu podzemní vojsko

Podle pověsti se ve zdejším starobylém kostelíku zastaví svatováclavské vojsko, poté co vyjde z Blaníku na pomoc zemi proti nepřítelům. Má se tu také napojit vínem z obřího sudu, který se sem dokutálí až z hradu Štamberku. (viz [Štamberk](#))

Ďáblův hon

Na návsi je patrná do kamene vytlačená d'áblova stopa. Vypráví se, že ji zde zanechal, když s duší zlého telčského měšťana pronásledoval Pannu Marii. Později hon pokračoval ke Studené, na vršek Klimbort. (viz [Studená na Moravě](#))

MŠEC (Rakovník)

6 km S od Nového Strašecí

Zjevení zástupu jeptišek

V rohovém barokním domě U Kněžáků na náměstí (čp. 51) býval kdysi ženský klášter. Dům má zamřížovaná okna a ve výklencích stojí sochy sv. Josefa a Jana Nepomuckého. Dvakrát do roka, v noci před svátky těchto dvou světců, se o půlnoci rozsvítí světla v celém domě a v tmavém sklepení se ozve trojí zaklepání.

Po něm se rozestupují zdi, z nichž vychází fantomatický zástup jeptišek. Ve dřevníku mají uložen zdobený zlatý kříž, s nímž zástup odchází do kostela spolu s obživými sochami z průčelí. Po hodině se průvod vrací a mizí ve sklepech.

MUKAŘOV (Praha-východ)

6 km V od Říčan

Hlídač zvonu

Na sever od Mukařova se rozkládá les Dlouhá louka se studánkou. Říká se, že je v ní ponořen zvon z mukařovského kostela, který sem byl hozen za třicetileté války. Hlídá ho bílý pes, stahující neopatrné návštěvníky těchto míst do studánky.

Kněžnin poklad

Podle pověsti je na Dlouhé louce také zakopán zlatý kalich a monstrance, které tu dala uschovat bájná místní kněžna Ležárka.

MUKOV (Teplice)

10 km JV od Bíliny

Poutní pramen sv. Prokopa

Nedaleko obce stojí obrovská lípa, původně prý hůl sv. Prokopa, jenž ji zde vetkl do země. Světec tu údajně kdysi poustevničil a na Hradišťanském vrchu zakryl tzv. Studánku neštěstí. Opodál prýští pramen sv. Prokopa, k němuž se kdysi konaly četné pouti. (viz [Hradišťany](#))

Divoký lovec

Na jihozápad od Milešovky nad vsí Mukovem se vypíná Hradišťanský vrch. V noci se tu zjevoval Divoký lovec obklopený smečkou vyžlat ve víru Divoké honby. Lidem prý neublížoval, spíš je chránil před nebezpečím.

MURÁŇ - hrad (Rožňava)

8 km SZ od Revúce

Čarovný pramen

Východně pod muráňským hradem vyvěrá ze země silný pramen, který o kus dál pohání mlýnské kolo. Tvrdí se o něm, že jeho voda má čarovnou moc.

„Kto z tej vody piť bude,
mrcha ženu mať bude
a z tej ženy nikdy dobrá nebude.“

Hvízdavý had

Na muránských vrších žil prý až do 19. století, kdy shořely zdejší lesy, veliký had. Říká se, že „hvízdal jako valach“.

MUTĚNÍN

(Domažlice)

9 km SZ od Poběžovic

Fantomická bitva

Na vrchu Kamenné moře nad vsí bývá za jasných měsíčních nocí slyšet hluk bitvy, bubnování, hlas trubek a křik. V letech 1813 - 1814 zde byla svedena tuhá bitva s velkými ztrátami mezi napoleonským a ruským vojskem. Duše padlých vojáků tu ještě po mnoho dní po skončení skutečné bitvy bojovaly a dodnes je prý občas bývá slyšet.

MUTKOV (WALDHAUSEN) - hrad

(Olomouc)

8 km SZ od Šternberka

Zakletá Černá paní

Na Zámeckém vrchu nad Huzovou stával hrad Mutkov (Waldhausen), z něhož dodnes zbyly jen valy a nepatrný zbytek zdíva. Zjevuje se tu přízrak černě oděné ženy s černými rukavičkami. Vypráví se, že čeká na své vysvobození. Může k němu dojít jen jednou za sto let.

MYSLETÍN

(Pelhřimov)

9 km J od Humpolce

Kohout na zlat'ácích

Na vrchu Bojanově (665 m) východně od Mysletína jsou hromady kamení a velké jámy. Jsou prý v nich ukryty velké poklady. V podzemí leží hromada zlatých a stříbrných peněz, na níž sedí velký černý kohout, jemuž ze zobáku šlehají plameny.

MYSLÍN

(Příbram)

8 km JV od Březnice

Zkamenělé stádo a oživlý býk

Mezi vsí Myslínem a židovským hřbitovem se na rozlehlé pastvině našlo množství žulových kamenů. Říkalo se jim Zkamenělé stádo. Podle pověsti tu zkameněl pasák se svým stádem ovcí a krav, když jednou proklinal slunce. Lid se kdysi tomuto místu vyhýbal. Věřilo se taky, že vždy o půlnoci ožívá zdejší zkamenělý býk a pobíhá kolem dnes už zrušeného Zípelského rybníka.

Kameny byly postupně sváženy a používány na různé stavby v okolí, takže ze Zkamenělého stáda se téměř nic nezachovalo.

MYSLÍV

(Klatovy)

9 km J od Nepomuku

Čertova studánka

Západně od vsi v lese Kákově je tzv. Čertova studánka. Podle místní pověsti tu zmizel v zemi ďábel, když byl pokropen svččenou vodou. Vytvořila se prohlubeň, ihned se naplnila vodou a od té doby prý v ní čert vztekle bublá.

Zjevení dávného hradu

V rozsáhlém kákovském polesí západně od obce leží vrch zvaný Kákovský kámen (655 m). Podle pověsti to býval kdysi hrad, který zkameněl i se svými krutými obyvateli. Jen jednou v roce, na Velký pátek,

když se čtou v kostele pašije, se hrad na chvíli zjeví ve své bývalé mohutnosti a kráse. V jeho podzemních místnostech jsou prý ukryty poklady, které už tu byly nejednou hledány.

Jiná pověst o Kákovském kameni jej spojuje s poutní studánkou v Nicově. (viz [Nicov u Plánice](#))

NADEJKOV

(Písek)

9 km JZ od Sedlce-Prčic

Generálův přízrak

Kdysi tu bývalo v pravé poledne vidět přízrak někdejšího pána zámku, který jezdil s ohnivým kočárem po okolí. Později byla zhotovena a posvěcena jeho socha, kterou umístili ve výklenku jižní stěny kostela. Jedná se o A. F. Feuersteina, generála, který spolu s bratrem v 18. století panství koupil.

NADSLAV

(Jičín)

6 km Z od Jičina

Čertova orba

Nad vsí leží divoce rozeklaná stráž porostlá lesem. Kdysi ji rozryl ďábel. Provinil se prý v pekle, Satan jej vyhnal na zem a poručil, aby za trest sám zoral stráž nad dnešní Nadslaví. Pro čerta to byla ne snadná dřina, a tak nakonec opustil pluh a zmizel. Zůstaly po něm jen strmé brázdy a závaly kamení.

NAHOŘANY

(Náchod)

4 km Z od Nového Města nad Metují

Duch Šmádlo

Zdejší pán, Jan Šmádlo Kounický z Rittersteinů, vlastnil v obci vladický dvůr. Rozkládal se v místech nynějších čp. 37 a 55, kde se dosud říká Ve dvoře. Jsou zde též rozsáhlé sklepy, dnes už částečně zazděné. Pan Šmádlo podle místní tradice podepsal smlouvu s ďáblem. Vypravuje se o něm mnoho pověstí. Za svého života byl prý černokněžníkem a po smrti se tu zjevoval jeho duch.

NAHOŘANY

(Strakonice)

6 km JZ od Volyně

Čertův a Babí kámen

U vsi na tzv. Humíncích leží Čertův kámen a poblíž za vrchem jiný, zvaný Babí kámen. Říká se, že je zde upustil ďábel s čarodějnicí, kteří byli překvapeni ranním kuropěním, když nesli ze šumavského Bobíku balvanu, aby zasypali Pražský hrad.

NÁCHOD

41 km SV od Hradce Králové

Drak z hadí panenky

Vypravuje se zde o místním draku, jehož kůže byla uchovávána v zámku. Údajně si jej vychoval místní doktor z „hadí panenky“ - ještěrky, kterou krmil lidskou krví. Později se mu nestvůra ztratila a jen večer lidé slyšeli podivné pískání. Prý odlétla na Moravu. Nakonec se však vrátila a žrala lidi. Knižecí dceru před ní zachránil udatný rytíř. (viz [Hředle](#))

NÁKLO

(Olomouc)

12 km SZ od Olomouce

Strašidlo ve staré škole

Stará škola v Nákle bývala na farském dvoře za prelátskou rezidencí. V noci se zde zjevovala koza

okovaná železnými podkovami, jimiž silně dupala. Shazovala ze stěn obrazy a vytloukala okna. Dveře se samy od sebe otvíraly a bývalo slyšet plno lidských i zvířecích hlasů. Nejvíce strašidel bývalo ve starém sklepě pod někdejší ovčínem. Klid nastal, až když sklep zasypali a vchod k němu zazdili.

Na místě farního úřadu stával kdysi dvůr pánů z Hradiska. Zde se zjevoval přízrak krutého pána. Také na faře strašilo. Kutálela se zde ohnivá bečka. Vycházelo z ní jasné světlo jako z hořící slámy. Mizela u bývalé farské zahrady, kde podle pověsti stával první nákelský kostel. Býval tam kopeček a pod ním hluboké podzemní chodby. Občas vyjížděl z farského dvora kočár bez koní. Na kozlíku seděl kočí, jemuž z rukou a hlavy šlehaly jasné plameny. Někdy sdílel kozlík s kostlivcem. Kočár jel bez hluku, ale bylo jasné slyšet klapot podkov neviditelných koní.

Pavučina podzemních chodeb a lochů

V Nákle údajně stával starý hrad s věží, pod níž byly tajné chodby. Vedly do Příkaz, Unčovic a na státní silnici.

Také na Okolisku a pod celou hlavní ulicí je mnoho podzemních chodeb, z valné části zasypaných. Sahají od kostela až do uličky vedoucí k Mezicím. Vypráví se, že se v nich zdržovaly divoženky a lupiči tam schovali své poklady.

Ve stráni za Kravařovem a ve vrchu Hráči bývalo před lety mnoho děr zvaných lochy. Také k nim se vází pověsti o divoženkách a skrytých pokladech.

Ohnivý pes na Hráči

V nákelském Hráči se zjevoval divoký pes s ohnivýma očima. Byl veliký jako tele, tmavé barvy, a běžel vždy tiše jako duch. Vynořil se náhle ze tmy přímo u Božích muk, běhal kolem jako pominitý, ale nikdy neštěkal. Údajně zde hlídal ukrytý poklad.

Drak v hluboké jámě

Ve stráni táhnoucí se od Nákla k Mezicím se kdysi po dešti otevřela hluboká jáma. V té se usídlil ohnivý drak. Když nad ní létal, zanechával za sebou ohnivý pás. Mizel vždy směrem přes Kaluhu k Hynkovu. Po čase díra zmizela a s ní i drak.

Záhada Attilova hrobu

Podle místní pověsti jsou Boží muka v Hráči postavena na vršku, jenž je vlastně Attilovým hrobem. Vojevůdce Hunů zde prý onemocněl a zemřel. Vypráví se, že byl dán do tří rakví: zlaté, stříbrné a železné. Mrtvolu pochovali v Nákle u cesty Hračice a nad ni nanosili v helmách kopeček z hlíny. V šedesátých letech 19. století zde vypukla attilovská horečka. Mnoho lidí zde na různých místech kopalo, hlavně v noci, aby je druzí neviděli. Jeden výměnkář našel nějaké ozdoby z mosazi, ale Attilův hrob nebyl dodnes nalezen ani zde, ani kdekoliv jinde.

NALŽOVSKÉ HORY

(Klatovy)

11 km Z od Horažďovic

Duch se svíci

Nad obcí na kopci stojí barokní kostel sv. Kateřiny s hrobkou hraběte Václava z Pöttingu. V noci prý vychází jeho duch z hrobky se zapálenou svíci v ruce.

Kamenný drak

Severně od Nalžovských Hor leží zalesněný vrch Prašivice (574 m) s romantickým architektonickým souborem. Je zde umělá zřícenina a glorieta, hlídané kamenným drakem a želvou.

NÁMĚŠŤ NA HANÉ

(Olomouc)

12 km Z od Olomouce

Náměšťská Bílá paní

Říká se zde, že v bývalém starém zámku (Dolním) se v noci zjevoval přízrak Bílé paní.

Čarodějnice u lipové aleje

Impozantní lipová alej u Horního zámku je stará více než 200 let. Na jejím rozcestí se o půlnoci scházely čarodějnice ze širokého okolí.

NAPAJEDLA

(Zlín)

10 km JZ od Zlína

Poklad na Budačíně

Západně od města na svahu vrchu Katamendy stojí pískovcová skupina Budačinských skal. Podle místní pověsti jsou v nich ukryty zakleté poklady zbojníků hlídané hady. Skála se otvírá vždy na Velký pátek.

NASAVRKY

(Chrudim)

14 km J od Chrudimi

Bílé zjevení

Cestou k Bosovu, na tzv. Hradecku, se zjevuje přízrak bíle oděné ženy. Říkalo se, že muže, který tudy šel s levou kapsou obrácenou, nechala být, ale kdo pravidlo neznal anebo na něj zapomněl, toho utancovala k smrti.

NEBANICE

(Cheb)

4 km SZ od Kynšperka nad Ohří

Bezbožná přadlena

Na louce u Hartoušova, dnes osady obce Nebanice, vyvěrá šumivý pramen, který zní, jako když se přede. Podle pověsti je na místě, kde se propadl celý statek i s bezbožnou selkou, která nesvětila neděli a namísto pobožnosti předla přízi.

Na jiném místě je studánka, u níž v noci sedává přízrak stařeny, která kolemjdoucím skáče na záda a nechá se odnést až na nejbližší rozcestí. Byla tu prý kdysi zakleta poustevníkem, jehož rušila při rozjímání u studánky. Tak o tom vypravuje J. V. Grohmann ve svých *Českých pověstech*.

NEBÍLOVSKÝ BOREK

(Plzeň-jih)

12 km JV od Plzně

Stopy sv. Vojtěcha

V lese Na planinách východně od obce stojí kaple sv. Vojtěcha z r. 1685. Byla prý postavena na místě, kde se po návratu z Říma modlil sv. Vojtěch. Uvnitř kaple vyčnívá kámen a na něm jsou patrné stopy jeho kolen. Místo, kde klečel, je obklopeno barokní mříží. Byla sem konána častá procese, zvláště v obdobích sucha.

NEČEMICE

(Louny)

10 km JV od Žatce

Megalitické řady

V cípu lesa nad potokem tekoucím ze Lhoty (osada obce Nečemice) ke Klučku stojí kamenné řady, podobné známějším z Kounova, skládají se však z větších kamenů. Zato řady jsou kratší a je jich také méně (5-6). Též v polích u cesty se vyskytují balvany, nepochybné pozůstatky řad, odstraněné ze svých míst dávnými zemědělci. S blízkými kounovskými řadami mají společné složení (obojí jsou z křemence) a společný směr (sever- jih).

NEDELIŠTĚ (Hradec Králové)

8 km S od Hradce Králové

Strašidlo na zámku

Podle místní pověsti byla na zdejším zámku kdysi zazděna dcera majitele společně se zahradníkem. Od té doby tu strašilo. Zjevy se někdy projevovaly mocným boucháním, jindy nevysvětlitelnými vzduchovými víry .

NEČÍN (Příbram)

20 km V od Příbrami

Zlaté tele

Na severovýchod od osady Lipiny (místní část obce Nečín) se zvedá tzv. Zámecký vrch, kde kdysi stálo slovanské hradiště. Vypráví se, že ve zdejší krajině žilo kdysi zlaté tele, na něž jednou uspořádali hon. Zmizelo však střelcům ve vrchu, který se dodnes jmenuje Telecí. Na jeho místě se objevila zlatá kvočna se zlatými kuřaty, která utíkala až k místu, kde stávala stará tvrz, a tam zmizela. Jedná se možná o starou zasněvací legendu horníků. (viz [Hřímězdice](#))

NEHVIZDY (Praha-východ)

4 km JZ od Čelákovic

Kvočna s dvanácti zlatými kuřaty

V lesíku poblíž Nehvizd, u rozvalin starého hrádku o půlnoci straší. Pod jeho troskami je údajně skryta kvočna s dvanácti zlatými kuřaty.

NEJDEK (Přerov)

20 km Z od Nového Jičína

Kachna s klíčem

Severně od Nejdku leží mezi zalesněnými vrchy Radíčkovské údolí, nazvané tak prý podle hradu, který zde kdysi stál. V těchto místech na úpatí jednoho z vrchů vyvěrá pramen, lidově nazývaný Kachní studánka. Místní pověst praví, že na Květnou neděli i se na hladině této studánky objevuje kachna držící v zobáku klíč od vrchu, v němž jsou uschovány velké poklady zlata a stříbra. Dovnitř se lze dostat jen v tento čas.

NĚMČICE (Klatovy)

6 km SZ od Plánice

Zázračná studánka

Nedaleko vsi je studánka sv. Václava, které se podle místních tradic připisuje zázračná moc. Poblíž byly dokonce kdysi vystavěny lázně, dnes zničené.

NEPOMUK (Plzeň-jih)

11 km JV od Blovice

Tajemné ohně

V kostele sv. Jakuba Většího měli svého času svou hrobku Šternberkové. B. Balbín vypravuje, že kdykoliv měl někdo z rodu zemřít, kostel se sám od sebe v noci osvětloval tajemnými ohni.

Chrást sv. Jana Nepomuckého byl údajně založen na místě světcova rodného domu.

Kamenné památky

V okolí Nepomuku se připomínají památky na putování sv. Vojtěcha zdejší krajinou. Zámek a vrch Zelená hora nad městem vděčí podle pověsti za své jméno tomuto svěťci a v hradním kostele se ukazují otisk jeho nohy.

V lese Chlumci u Vrčeně, severovýchodně od Nepomuku, v místě zvaném Na poušti stojí barokní kaple sv. Vojtěcha. Podle staré legendy světec v těchto místech odpočíval, když se vracel z Říma do Prahy. Jeho stopa zde zůstala zachována v kameni a ukazuje se v kapli. Z místa zvaného Dobrá voda sem byl sveden pramen léčivé vody a konaly se tu mohutné pouti z celých západních Čech.

Stříbrný kůň a zlatá pavéza

Severovýchodně od Nepomuku nad obcí Vrčení se zdvihá kopec Štědrý (665 m). Vypráví se, že v jeho nitru je ukryt poklad, který se otvírá pouze při zvucích velikonočních pašjí. V útroběch hory je prý ukryt také stříbrný kůň a zlatá pavéza. (viz [Kláster](#), [Přeštice](#), [Zelená Hora](#))

NEPROBYLICE

(Kladno)

6 km SZ od Slaného

Alchymistický zvon

Začátkem 17. století držel zdejší tvrz pan Odolen starší Pětipeský z Chýš a Egerburka. Mimo to byl majitelem Blahotic, Bysně, Studeněvsí a Kvílic. Pověst o něm praví, že se zabýval alchymii a investoval do ní mnoho ze svého bohatství. Jednou se u něho objevil Trochopeus, zchudlý učedník Sendivojův z Loun, a přemluvil ho, aby s alchymii skoncoval. Z alchymistické slitiny pak prý dal odlít zvon v Kvílicích.

NERATOVICE

(Mělník)

10 km JV od Mělníka

Vojtěšský kámen

Téměř na okraji Neratovic stojí ve Vojtěšské ulici barokní kostelík sv. Vojtěcha. Uprostřed něho je mříží ohrazený přirozený východ horniny z podloží, označovaný jako Vojtěšský kámen, s údajnými stopami tohoto svěťce. Váže se k němu i scéna na oltářním obraze. Podobně je tomu i na jiných místech spojených s tradicí o pobytu tohoto svěťce. Má se za to, že magickým rituálem ulehnutí na kámen vlastně christianizoval původně pohanská kultovní místa. (viz [Vrčeň](#), [Nebilovský Borek](#), [Zelená Hora](#), [Nepomuk](#), [Poleň](#))

NESUCHYNĚ

(Rakovník)

8 km Z od Řevničova

Dorfelka

Jihovýchodně od Nesuchyně stávala kdysi osada s kostelem, která se prý propadla. V místech, kde stál kostel, je dnes hluboká studně s vodou, která ustavičně víří. Říká se jí Dorfelka, protože propadlá ves se údajně jmenovala Dorfle.

NEŠTĚTICE

(Benešov)

3 km SV od Neveklova

Zlatá studánka

Nad obcí se zdvihá Neštětická hora (547 m), známá selským povstáním proti Pavlu Michnovi z Vacínova, tehdejšímu majiteli Konopiště (1627).

Na Neštětické hoře bývala malá studánka, která se za dne i v noci třpytila zlatem. Později vyschla, avšak její místo je na Neštětické hoře stále patrné. Dnes však už jen málokdo o něm ví.

Hornická legenda

Poblíž Neštětické hory se zdvihá lesnatý vrch Chlum. Pod sedlem, spojujícím tyto dva kopce, se údajně nalézá trup zlatého koně. V Neštětické hoře se ukrývá jeho hlava a v Chlumu jeho ohon. Havíři povolání k jeho vykopání jej prý skoro celého odkryli, když tu jeden zaklel a zlaté zvíře se propadlo dvakrát tak hluboko, než bylo dříve.

Na Neštětické hoře je také tzv. Kubova jáma, pozůstatek po dolování zlata.

NEUMĚTELY

(Beroun)

3 km S od Hostomic

Šemík

Do Neumětél je situována pověst o Horymírovi a jeho věrném koni Šemíkovi. Zde měl mít vладыka tvrz, odkud napadal příbramské kovkopy. Dva kilometry severně od vsi se táhne hřeben zvaný Housiny. Na jednom z jeho vrcholků, zvaném Košík, byla kdysi zbudována tvrz obehnaná příkopem, podle pověsti Horymířův hrad. Poprvé to zaznamenal Václav Hájek z Libočan ve své *Kronice české*. Z okrouhlého tvrziště zůstaly jenom nepatrné zbytky, protože zde byl otevřen lom, který tvrziště dosti poškodil. Přesto je tu dodnes dobře patrný val.

Kůň Šemík pocházel prý z Koněprus, kde bývalo vyhlášené středisko chovu plavých koní. Šemík (Schemig, Schemming jsou jména koní z německých pověstí) po svém bájném skoku z Vyšehradu byl pohřben před vraty dvora v Neumětélích. Místní legenda je dosud živá, o čemž svědčí i opatrování jeho údajného hrobu. Je označen přírodním balvanem, který kryje zděná otevřená kaplička z r. 1887. (viz [Koněprusy](#))

NEVĚZICE

(Písek)

9 km SV od Čimelic

Bílá paní u Močidel

Mezi Nevězicemi a Zbonínem je uprostřed lesů rybník zvaný Močidla. Zjevuje se tam prý přízrak Bílé paní. Vždy o půlnoci začne prudce vát vítr a ona se vynoří z rybníka obklopená červenými světýlky. Každého, kdo jde tou dobou kolem, doprovází až za rybník. Jsou tu prý slyšet vzdechy a pláč; má to být přízrak paní zakleté i se svým služebnictvem.

NICOV U PLÁNICE

(Klatovy)

2 km V od Plánice

Poutní místo se zázračnou studánkou

Veľvo od barokního poutního kostela Panny Marie (K. I. Dienzenhofer) poblíž silnice k Plánici stojí kaplička s pramenem vody, již byla připisována zázračná moc, kterou voda získala na přímluvu Panny Marie Nicovské. Svědčí o tom množství proseb o uzdravení a diků, napsaných poutníky po stěnách kaple. Pověst, že se ve studánce zjevovala Panna Maria, byla podnětem ke stavbě poutního kostela. Konaly se sem četné pouti. Voda byla shledána radioaktivní, ale pramen je slabý.

Legenda poutního místa

Severně od Nicova se rozkládá rozlehlé kákovské poleší s vrchem Kákovským kamenem (655 m). Podle pověsti tato rulová skála divokých obrysů vznikla, když čert nesplnil úkol uložený mu místním polesním, jenž se mu předtím upsal. Měl na místo za jedinou noc přinést velkou horu zlata. Zakokrhral však kohout a pekelník musel břímě pustit. Zlato zapadlo do země a proměnilo se v dnešní Černé kameny. Tak vznikl i Velký kámen, na němž se dosud ukazují stopy ďáblova řádění. Jeden z padajících kamenů zabil i onoho polesného. Na místě, kde zahynul, vytryskl prý pramen, o němž se brzy rozhlásilo, že má léčivou moc. To je nynější nicovská studánka.

O Kákovském kameni se též vypráví, že je zkamenělým hradem. (viz [Mysliv](#))

NIŽBOR (Beroun)

6 km SZ od Berouna

Zámecká zjevení

Na ostrohu nad Berouňkou byl v polovině 13. století založen královský hrad, v 18. století přestavěný na barokní zámek. Zjevoval se zde přízrak černě oděného muže, údajně ukrutného majitele zámku. Zabíjel kdysi své oběti a házel je do řeky.

Objevoval se tu také duch zabitého písaře, v jedné ruce s chlebem a v druhé se džbánem vody. Vysvobodit ho může jen ten, kdo si od něho ukrojí kus chleba. Jeho vysvobození však zaplatí životem.

Poklady na Hradišti

Naproti zámku, u tzv. Hradiště, se vždy mezi půlnocí a jednou hodinou ranní ukazoval předlud černého psa. Říkalo se, že tu hlídá velký poklad.

NOVÁ BOŠÁCA (Trenčín)

20 km SZ od Nového Města nad Váhom

Skrýše s bohatstvím

V Bošácké dolině se vypráví mnoho pověstí o ukrytých pokladech. Tak nad Súchovaným, v Kubínové pod Lopeníkem je prý podzemní sklep, v němž jsou velké poklady. Hlídkají je různá zvířata a draci. Podobná podzemní skrýš je prý i na vrších Za Tulisy a také na Martákově skále.

Nebezpečné víly

V okolí Bošáce se prý často zjevují víly. Slovenský sběratel pověstí Holuby je charakterizuje jako mladé a pěkné ženské bytosti, ale lidem nebezpečné, neboť je vábí zpěvem, výskáním a houkáním, jak ve dne, tak zvláště v noci. Koho prý chytí do kola, toho utancují k smrti.

NOVÁ BYSTRICE (Jindřichův Hradec)

15 km JV od Jindřichova Hradce

Skály připomínají čertův pobyt

Severně od Nové Bystrice u vsi Čiměře, na východní straně Kostěnického potoka, se zvedá skalnatý val s mnoha vyhloubenými mísami, jimž byl připisován kultovní účel. Na vrchu Kamenci (643 m) mezi Čiměří a Dobrou Vodou se nalézá mohutný balvan se třemi mísovitými prohlubněmi. Podle pověstí je vytlačil ďábel, když tady odpočíval.

Opodál je skalní skupina na vrchu krytá mohutnou kamennou deskou se třemi prohlubněmi na spodní straně. Pod kameny prý stál čert, skrýváje se před nepohodou, a jamky vyhloubil hlavou.

K těmto romantickým skalám se váží i pověsti o Divoké honbě, kterou tu provozuje ďábel za rachotu drolicích se skal.

NOVÁ PAKA (Jičín)

15 km SV od Jičína

Madona z dolu

V okolí Nové Paky se kdysi kutalo. B. Balbín uvádí, že v kapli nad městem a později v kostele byla chována mariánská soška, proslulá zázraky. Podle staré pověsti byla nalezena přímo v dolech. Byly k ní konány pouti.

V kostele Nanebevstoupení Panny Marie je zajímavý iluzivní oltář a barokní obraz sv. Kryštofa.

Ve městě je známá klenotnice polodrahokamů z okolí (acháty, ametysty, jaspisy a zkameněliny).

NOVÁ ROLE (Karlovy Vary)

6 km SZ od Karlových Varů

Ďáblův kámen

Starý kostel sv. Michaela měl původně stavět na pahorku, jemuž se říkalo Houslista.

V noci však byl stavební materiál nevysvětlitelně přenesen na místo, kde dnes kostel stojí. Na vrchu Houslistovi zbyl pouze jediný kámen, na němž je vidět otisk jakoby koňského kopyta, a říká se mu Čertův kámen.

NOVÁ VČELNICE (Jindřichův Hradec)

12 km SV od Jindřichova Hradce

Poutí k Černé madoně

Zdejší majitelka panství, jako dík za své zachránění z bouře, putovala do známého poutního místa Öttingen v Bavorsku na řece Innu. Později nechala zhotovit kopii Černé madony z Öttingen a sochu umístila v nově postavené kapli (v r. 1662). Obec vzniklou kolem kaple nazvala Novým Etynkem a k obrazu sem byly koňany pouti.

NOVÁ VES (České Budějovice)

9 km SZ od Křemže

Červený mužiček

Nedaleko Nové Vsi stojí bílá kaplička s červenou taškovou střechou. Před dávnými lety se na těchto místech zjevoval ďábel v podobě malého červeného mužička. Tělo měl porostlé rezavě ohnivými chlupy a na hlavě dva žluté rohy. Zjevoval se vždy o půlnoci a koho chytí, tomu usekl hlavu. Poněvadž zde mnoho lidí přišlo o život, postavili sem v polovině 19. století kapličku. Od té doby byl klid.

NOVÉ HRADY- hrad (České Budějovice)

11 km JV od Trhových Svín

Přízrak ožehlého muže

Na zdejším hradě se zjevoval přízrak ožehlého muže vlekoucího žhavý kámen. Vypravuje se tu varianta pověsti známé i odjinud, že byl vysvobozen člověkem, který mu řekl: „Polož ho tam, kde jsi ho vzal!”

Čert na Žofiině zámečku

V parku východně za Novými Hradými stojí empírový tzv. Žofiin zámeček. Vypráví se, že zdejší hraběnka byla v paktu s ďáblem, jenž ji nakonec odnesl do pekla. Ukazovala se tu díra, která nešla zazdít, protože prý čert se svou obětí každou noc přilétal a hraběnka musela celou noc probdíť.

NOVÉ HRADY (Chrudim)

11 km J od Vysokého Mýta

Strašidelný Hein

Severně nad městysem jsou na vrchu patrné malé zbytky tzv. Nového hradu, podle něhož byla osada pojmenována. V polovině 17. století (1629 - 1653) spravoval zdejší panství hejtman Matyáš Cyril Hein z Heinbergu, proslulý bezohledností k poddaným. Krutě je utiskoval. Jednoho dne se zabil. Po smrti se za měsíčních nocí zjevoval na hradě i v podhradí jeho přízrak. Projížděl se v kočáře taženém párem bujných hřebců. Kdo ho potkal, tomu se zle vedlo. Nakonec odkryli Heinův hrob a oddělili hlavu od těla. Od té doby se prý nezjevil.

Zakletý kamenný sloup

O samotě v poli poblíž Nových Hradů stojí kamenný sloup. Je to zkamenělý zlý správce, který se na tomto místě rouhal.

NOVÉ MĚSTO NA MORAVĚ

(Žďár nad Sázavou)

10 km V od Žďáru nad Sázavou

Přízrak hejtmana Kotka

Před více než dvěma sty lety býval v Novém Městě zámeckým hejtmanem ukrutný Matěj Kotek. Za své zlé činy neměl v hrobě pokoj. Každého dne po odzvoněném klekání vyjížděl ze zámku ohnivý kočár a v něm seděl Kotkův přízrak. Koním sršel z tlam oheň a spřežení se hnalo temnými ulicemi ven z města do Michov. Teprve po půlnoci se divoké zjevení vracelo do zámku, kde mizelo.

Ohnivý pes

V místním lese Ochozi se zjevoval přízrak ohnivého psa, měnicího se někdy ve velikého brunátného muže, který lidem nabízel lidské maso. Říká se, že se tak dělo na místě zvaném U milíře.

NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ

(Náchod)

6 km J od Náchoda

Dukáty na Výrově

Ve zříceninách starého hradu na jižním okraji města je ukryt poklad, hlídáný prý samotným ďáblem v podobě černého psa s ohnivýma očima. K pokladu je možné se dostat jen na svatojánskou noc, kdy je vidět v hradním sklepení jasnou záři, vycházející z hromady dukátů.

Vypráví se také, že poblíž zřícenin starého hradu stávala kaple Čtrnácti svatých pomocníků. Na tomto místě má být v podzemních chodbách taktéž ukryt poklad, hlídáný drakem. Může být údajně vyzvednut pouze po osvobození zakleté panny. Klíč ke sklepením je nutno vyrvat ze chřtánu ohnivého psa, který se občas zjevuje v údolí na Beranově mostě.

Čertova šlápotá

K Novému Městu se do řeky Metuje prodírá úzkým temným údolím Slavoňovský potok. Bývala tu tzv. Mertova díra, pozůstatek po těžbě stříbra. Dnes už je zavalená.

V nejužší a nejtemnější části údolí, kde po obou stranách svírají potok skály, leží uprostřed bystřiny větší plochý kámen. Na jeho vrchní ploše je vidět vyhloubené místo ve tvaru koňského kopyta. Nazývá se odedávna Čertovou šlápotou. Podle pověstí honil tudy ďábel pověťm čarodějnicí. Skočil z vysoké skály a došlápl tak prudce, že v kameni zůstalo vytlačeno jeho kopyto.

NOVÉ MĚSTO POD SMRKEM

(Liberec)

11 km V od Frýdlantu

Strážný duch z Měděného vrchu

Na Měděném vrchu a Rapické hoře, kde se kdysi těžily měděné a cínové rudy a zachovalo se tu mnoho stop po důlních pracích, střeží skryté poklady duch v podobě buď statného jelena, nebo permoníka. Někdy se prý proměňoval i ve starý strom s dlouhými pokroutenými kořeny.

NOVÉ STRAŠECÍ

(Rakovník)

15 km Z od Kladna

Kámen pod Šibeňákem

Při polní cestě z Nového Strašecí na Rudu, pod vrchem Šibeňákem, leží po levé straně památný kámen. Je ze žehrovice pískovce, asi 190 cm vysoký a do poloviny je zapuštěn v zemi. Jsou na něm vytesány kříže a sloužil snad kdysi jako označení cesty. Podle místní pověsti je pod ním zakopán poklad a

za bouřlivých nocí je zde vidět fialové světlo. Říká se také, že každým rokem se kámen posune o špendlíkovou hlavičku k cestě. Až se dostane doprostřed (podle jiné verze na druhý okraj) cesty, bude prý konec světa.

Poklady loupežníka Babinského

Podle vlastního přiznání ukryl kdysi slavný loupežník Babinský naloupené peníze na prostředním za tří vrchů, při cestě z Pecínova na Brejl. Poklad se však dosud nepodařilo nalézt.

Také v lukách u Nového Strašecí, v místech, kde se říkalo U stromečku, je údajně ukryt poklad, na kterém se občas objevuje plamen.

NOVOSEDLY NAD NEŽÁRKOU

(Jindřichův Hradec)

9 km V od Lomnice nad Lužnicí

Čertovy šlápoty

Kolence jsou dnes osadou obce Novosedly nad Nežárkou. Jeden z kamenů nazývaných Čertovy šlápoty je v lese poblíž cesty do Třeboně. V kameni je vytlačena býčí a kozlí stopa. Podle pověsti právě zde odpočíval ďábel, když letěl do Říma pro sloup, který měl podle sázky odnést na pražský Vyšehrad, dříve než tamní kněz doslouží mši. Druhá Čertova šlápoty je na cestě z Kolence do Novosedel, napravo v lese. Tady jsou v kameni vytlačené prohlubně v podobě kozího kopyta. ([Praha](#))

NOVÝ BYDŽOV

(Hradec Králové)

23 km Z od Hradce Králové

Rytíř bez hlavy

Už tři sta let se prý v noci v Liliové uličce prohání zakletý rytíř bez hlavy na bílém koni. Tvrdí to pověst zachycená J. V. Grohmannem.

Alchymista evangelickým farářem

Po svém pobytu v Praze na císařském dvoře a v Rovensku pod Troskami zde působil jako evangelický farář známý český alchymista *Šimon Tadeáš Budek z Falkenberka*. I zde jsi prý našel čas k alchymistickým pokusům a navštěvoval sídla okolních pánů, kteří této činnosti byli nakloněni.

Zázračný rabín

Traduje se, že zde kdysi žil učený rabín, který svou magickou mocí zachránil místní synagogu od požáru (dnes modlitebna církve Českobratrské). Když už se oheň šířící se Novým Bydžovem téměř dotýkal synagogy, rabín zdvihl ruku. Vtom přiletěl pár holubic, posadil se na střechu svatyně a oheň se okamžitě odvrátil. Rabínova věštba, že synagoga nikdy nevyhoří, se splnila, i když kolem lehlo popelem celé ghetto.

NOVÝ HERŠTEJN- hrad

(Domažlice)

4 km SV od Kdyně

Tajemství Panenské věže

Do kulaté věže hradu prý kdysi Jan z Velhartic schoval před útokem Bavorů své tři spanilé dcery spolu se všemi svými poklady. Krátce nato však byl hrad dobyt a všechny tři dívky zahynuly ve věži, které se od té doby říká Panenská. Na Květnou neděli obcházejí jejich přízraky pusté zříceniny hradu. Pod nimi jsou prý zasuty ukryté poklady.

NOVÝ HRAD (RONOV) - hrad
(Blansko)

3 km S od Adamova

Zakletá panna

Na hradě, v němž podle některých starých pramenů měli své sídlo templáři, se zjevuje zakletá panna a jednou za sto let čeká na své vysvobození.

NOVÝ HRAD (FURCHTENBERK) - hrad
(Šumperk)

10 km SZ od Šumperka

Přízrak kruté novohradské paní

V rozvalinách největšího severomoravského hradu u Raškova, vystavěného podle jedné pověsti obry, bloudí zakletý přízrak hradní paní. Kdysi se prý zamilovala do svého sloužícího, jenž jí však odmítl. Byla příčinou jeho smrti i smrti jeho vyvolené. Sama pak skočila z věže. Čeká prý na vysvobození, které jí však může přinést pouze potomek panošova rodu; hradní paní se zjeví v podobě ohnivé saně a on jí musí lískovým prutem vyrazit z chřtánu klíče od hradního vězení.

Tajemství pokladu a tajných chodeb

Hrad v dávných dobách náležel loupeživým rytířům. Ti zde zakopali mnoho pokladů a jejich střežení bylo svěřeno hradním duchům. Vykopat je může jen spravedlivý člověk o půlnoci na Květnou neděli. V den, kdy kněz četl v kostele pašije, poklady hořely.

Jsou zde údajně též dvě tajné podzemní chodby. Jedna vede do údolí řeky Moravy, druhá až k Velkým Losinám.

NOVÝ HRÁDEK- hrad
(Znojmo)

19 km Z od Znojma

Rytířova smlouva s ďáblem

Na strmém ostrohu nad Dyjí se do současnosti dochovaly jen nepatrné zbytky valů a zdva z hradu, pobořeného již Švédy za třicetileté války. Váže se k němu pověst o rytíři, který uzavřel smlouvu s ďáblem. Pekelník měl naplnit věčně suchou studnu vodou v čase, kdy byl hrad obléhán. Čert přání splnil, ale vymínil si za to rytířova syna. Podle dohody ho měl dostat, „až se lípa na nádvoří hradu zazelená.“ Prohnáný rytíř však dal lípu porazit a ďábel tak přišel o svou oběť.

NOVÝ HROZENKOV

(Vsetín)

15 km V od Vsetína

Itinerář zavádějící k pokladu

V lese nad osadou Kobylskou je velká skála. Podle regionálního sběratele pověstí M. Václavka je pod ní jeskyně s chodbou, která údajně vede až do Frenštátu. Před vstupem do skály má být veliký balvan, v němž je vydlabáno dvanáct důlků. Do nitra vedou schody pokračující až k potoku, u něhož hlídá velký černý pes. Přes potok se klene lávka a za ní se přijde do komnaty se stolem a rozsvícenou lampou. Visí tam zlatá kachna a v truhle pod stolem jsou uschovány velké poklady, zanechané zde zbojníky.

NOVÝ JIČÍN

17 km S od Valašského Meziříčí

Výsměšný pozdrav drakovi

V lese u Nového Jičína sídlil kdysi drak. Bylo ho třeba pozdravit kuriózním způsobem - vystrčit na něho zadek, aby začal sypat zlatáčky.

NOVÝ KNÍN

(Příbram)

9 km V od Dobříše

Černá madona

Ve farním, původně románském kostele sv. Mikuláše visí obraz Černé madony.

Zlatá koza

V osadě Kozi Hory se kdysi těžilo zlato. Vypráví se tu obměna zaslavovací hornické pověsti: Horníci kdysi v dolech našli zlatou kozu. Když se to rozhlásilo, chodili si lidé pro zlato, osekávané z jejího těla. Dokud ji sekali odzadu, koza do rána znovu narostla, takže druhého dne byla celá. Když si však jednou kdosi umínil a začal ji osekávat zepředu, koza se do rána ztratila. Od pověsti prý dostala své jméno i osada.

Tajnosti blízkých vrchů

Ze zápisků Václava Krolmuse: „Vrch Havran u Slap byl zasvěcen d'áblu. Od hory Holčovky létá černý, navečer ohnivý drak."

NYMBURK

8 km SZ od Poděbrad

Tajemně zjevy na místě strašné popravy

Na husitských válek v r. 1425 zajali husité kněze Jiřího Rohovláda a kaplana Klimenta, vsadili je do vysmoleného sudu a upálili u tzv. Svatojiřské brány. V těchto místech se objevovala v noci podivná světla a bývalo zde prý slyšet zpěv andělů. Nikdy tu také nerostla tráva. Později zde byl postaven kříž. Brána byla zbourána r. 1885.

OBDĚNICE

(Příbram)

12 km JZ od Sedlce-Prčic

Krčinův hrob

Ve zdejší kostele Nanebevzetí Panny Marie je pohřben regent rožmberského vladařského domu, rybníkář a alchymista Jakub Krčín z Jelčan. Na severní straně presbytáře je jeho mramorový náhrobník s pozdně renesančním znakem. V kostele je také dnes zabílená nástěnná malba sv. Kryštofa.

Podle pověsti se bývalý regent upsal d'áblu a po jeho smrti tu strašilo. Pod obděnickou tvrzí se prý v noci zjevoval zapražen do pluhu a pobízen d'áblu. V zimních nocích je údajně možno slyšet pod vsí na

zamrzlém rybníku, jak čerti orají led a jeden na druhé volá: „Šlehní Krčina!“ Ráno prý bývají na rybníce nacházeny kusy přerванých řetězů. Vypráví se také, že Jakub Krčín uložil ve sklepení obdennické tvrze, kteréž se táhne až pod kostel, tři kádě plné peněz.

OBORY (Příbram)

16 km V od Příbrami

Komín do pekla

Mezi Oborami a Jabloncem je louka, kde je prý komín do pekla. Kdysi tu orač vyryl zlatý kroužek, jenž se mu však začal propadat do země. Podařilo se mu jej navléci na háček zavěšený na provazu, ale místo zlatého kroužku vytáhl čerta v podobě černého kocoura.

OBRÁNY- hrad (Kroměříž)

6 km JV od Bystřice pod Hostýnem

Hrad obrů

Kdysi žil na zdejším hradě párek obrů. Od nich dostal vrch i hrad své jméno.

Čertovo sedlo

Nazývá se tak skála na Černavě, severovýchodně od Obran. Jsou na ní vidět otisky čertových kopyt. Dábel kdysi odnesl krutého pána Obran i se skálou, na níž hrad stál. Se svým břemenem pak na tomto místě odpočíval.

Konec Čmocha

V okolí hradu žil ohromný drak s křídly ze stříbrných šupin a se zlatou korunkou na hlavě. Byl postrachem celého kraje a říkalo se mu zde Čmoch. Nakonec ho prý zabil zdejší zbojník Gargulák, který řádl mezi Hostýnem a Radhoštěm.

ODRY (Nový Jičín)

15 km SZ od Nového Jičína

Ohnivý býk s klíči k pokladům

Poblíž města stával prý na Mléčné hoře zámek, který se pro ukrutnosti svých pánů propadl do země i se všemi poklady. Na Bílou sobotu v noci se na této hoře zjevuje přízrak ohnivého býka, držícího v tlamě dva klíče. Jimi je prý možno otevřít dveře od sklepení vedoucí k pokladům.

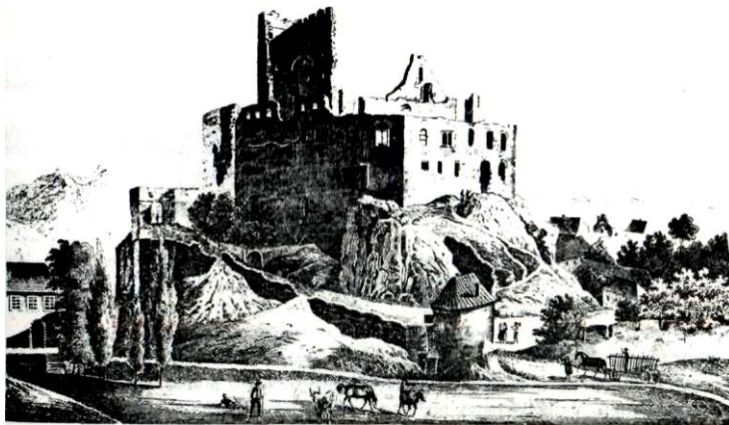
OKOŘ- hrad (Praha-západ)

11 km Z od Roztok

Poklad ve zřícenině

Navzdory populární tramské písni se ve zdejších hradních pověstech Bílá paní nevyskytuje. Odedávna se však vypráví, že v rozsáhlé hradní zřícenině je ukryt velký poklad. Bylo zde už mnohokrát bezvýsledně kopáno. Při jednom z výkopů v minulém století byla údajně nalezena síň s vyrytým nápisem „Letha Panie 1456 kopali jsme zde...“ doprovázeným vyrytou stélou.

OLEŠNÍK (České Budějovice)

8 km SZ od Hluboké nad Vltavou

Ďábelské hroby

V lese za osadou Nová Ves jsou veliké jámy, kde kdysi prováděli své reje vodníci, čerti a světlíci. Jednou se mezi sebou nepohodli a svedli spolu velikou bitvu. Ďablové při svém řádění nadělali obrovské jámy, v nichž své soky pohřbili. Dodnes se místu říká Na Čertovce.

OLOMOUC

Zpěv zazděných mnichů

Podle jedné z nejstarších pověstí bylo v bývalém klášteře na Hradisku zaživa zazděno několik mnichů. Měl to být trest za to, že jeden z nich obtěžoval a políbil v podzemní chodbě kněžnu Durancii (Duranu), jež tudy chodila na bohoslužby. Dodnes se prý v těchto místech občas ozývá zpěv zazděných mnichů.

Zamilovaný d'ábel

Na Dolním náměstí v Olomouci stojí dvoupatrový dům, z jehož zdi trčí černá koňská hlava. Pověst vysvětluje toto znamení podivným příběhem o koni, který se zamiloval do dívky, jež tu bydlela. Běhal neustále za ní, až jednou se v návalu vášně proboural štítem a nemohl tam ani zpět. Od těch dob je zde k vidění a je to prý sám d'ábel.

OLOVÍ (Sokolov)

8 km SZ od Sokolova

Bud'kámen

U vsi Oloví, ležící mezi Sokolovem a Kraslicemi, nalezneme skalní skupinu zvanou Bud'kámen (něm. Seistein). Podle pověsti tu čarodějnice kdysi proklela svatební povoz, když vozka týral koně, a změnila jej ve skálu.

OLŠANY (Šumperk)

12 km Z od Šumperka

U peněz

Blízko Kamenného dolu je pole zvané U peněz, v němž je uschován poklad tatarských nájezdníků. Na Velký pátek prý nad pokladem hořívá modrý plamínek.

OLTÁŘÍK (HRÁDEK) - hrad

(Litoměřice)

10 km JZ od Lovosic

Velikonoční víno

Na Květnou neděli je prý zde po celou dobu pašijí otevřena podzemní chodba, vedoucí do sklepa naplněného sudy starého vína. Kdo se dá zlákat a chce se napít vzácného moku, musí si pospíšet, neboť se skončením pašijí se chodba opět na rok uzavírá.

OPAŘANY

(Tábor)

12 km Z od Tábora

Kasa jezuitů

Při bývalé jezuitské koleji (dnes psychiatrická léčebna pro mládež) stojí barokní poutní kostel z let 1732-1735, k němuž se konaly časté pouti.

Severozápadně od obce ve vrchu Chlumu, v místech, kde se říká Na hradišti, zakopali prý opařanští jezuité za sedmileté války svůj poklad. Je to údajně kasa se skvosty a odpočívá zde dosud.

OPATOVICE NAD LABEM

(Pardubice)

13 km S od Pardubic

Poklad benediktinů

O zdejším benediktinském klášteře se vypráví známá legenda, že jej jednou v přestrojení a bez doprovodu navštívil císař Karel IV. Žádal, aby mu mniši ukázali svůj proslavený poklad. Zavedli ho do sklepa, vyzdvihli několik cihel a otevřeli vstup do dalšího hlubokého sklepa. Císař sestoupil za nimi. V jedné místnosti bylo samé stříbro, v druhé zlato a v třetí votivní předměty. Opat věnoval císaři na památku krásný prsten s diamantem. Teprve před svou smrtí o tom Karel IV. pověděl několika svým známým a prsten jim ukázal. Později klášter vypálili husité, mniši se rozutekli a od té doby se o pokladu neví nic přesného. Kolují jen pověsti, že buď byl vyloupen, nebo mnichy přenesen na jiné místo, anebo tam je dosud, nejspíše pod dnem Labe. (viz [Trosky](#), [Kunětická Hora](#))

OPAVA

30 km SZ od Ostravy

Vybájený vznik města

Podle kronikáře Hoesemanna ze 17. století, jehož mnoha smyšlenek se zmocnily lidové pověsti, založil město římský vojevůdce, jenž zde zbudoval čtyři pohanské chrámy. Neslo po něm jméno Luka. Později sem vpadli Hunové a byli poraženi právě na místě, kde nyní stojí město. Při této bitvě byl zraněn generál Bruno z Askánie. Po celém těle byl zakrvácený. Chtěl se umýt v blízkém rybníku a nalezl v něm poklady, které tam naházeli nepřátelé. Císař pak nálezu využil k tomu, aby dal na místě zpustošené Luky vystavět nové sídlo, jemuž bylo dáno jméno Opava.

První historická zmínka o Opavě je až z r. 1195. Byl zde založen jeden z nejstarších městských útvarů. Opavské knížectví vzniklo z kmenového svazu Holasiců. Vládla tu pobočná větev Přemyslovců (počátkem. 15. stol. zde Přemek, potomek nemanželského syna Přemysla Otakara II., postavil hrad).

OPOČNICE

(Nymburk)

10 km SV od Poděbrad

Dvakrát do roka

Na návrší Bolice je studánka, kde stávala kdysi stará tvrz. V Bolících je údajně uschován poklad, který se otvírá dvakrát do roka: o velikonočních při čtení pašijí a o jitřní vánoční mši. Případnému nálezci se doporučuje, aby celé návrší devětkrát bez dechu oběhl.

OPOČNO

(Rychnov nad Kněžnou)

5 km JZ od Dobrušky

Předzvěst smrti

Ve městě, v němž se každý srpen koná věhlasná tradiční pouť Porciunkule, se vypráví, že měl-li někdo ze šlechtického rodu na zdejším zámku zemřít, v místním kostele Nejsvětější Trojice se pokaždé potil náhrobek.

ORLÍK NAD VLTAVOU - hrad

(Písek)

16 km SZ od Milevska

Pověst o založení

Dítě loupežníka sídlícího poblíž uchvátil jednou orel a zanesl je na vysokou skálu. Lapka po krkolomném výstupu synka osvobodil a rozhodl se skoncovat se svou dosavadní živností. Na strmé skále, kde se příhoda odehrála, se rozhodl vystavět hrad a pojmenovat ho na paměť této události.

OŘECHOV

(Uherské Hradiště)

13 km JZ od Uherského Hradiště

Kaplička proti ohnivci

Na ořečovském zámku žil kdysi krutý pán Magnis. Po smrti sjížděl každou noc jeho duch v ohnivém kočáře ze střechy zámku do chodeb, komnat i do nádvoří a branou ven. Když se strašidelná zjevení opakovala, vybudovali před zámkem kapli a od té doby se tu prý přízrak neobjevil.

Poklad na Skalce

U vsi pod kopcem je nevelký kamenný útvar zvaný Skalka. Na Velký pátek se prý otevírá a uvnitř jsou uschovány poklady.

OSEČANY

(Příbram)

5 km S od Sedlčan

Čertův knoflík

Jihozápadně od vsi, na pastvinách poblíž potoka Mastníku, leží balvan zčásti zasypaný zemí, který je provrtán asi 10 cm širokým otvorem. Kdysi si tu hráli čerti z dlouhé chvíle s knoflíky. Házeli je z vrchu Mlýnského jižně od Osečan do Smrčin, lesa ležícího jihozápadně od vsi. Tento provrtaný kámen je jedním z čertovských knoflíků, který se sem zakutálel.

Poklad mezi třemi kříži

Poblíž obce zakopalo prý kdysi francouzské vojsko plnou pokladnu. Říkalo se, že se tak stalo v místě „mezi třemi kříži“, čímž byly míněny kříže vztyčené v minulosti na třech vrších v blízkosti vsi: Šiberném severozápadně, Holém jihovýchodně a Mlýnském jižně od vsi. Dnes tam však už kříže nestojí a ani určení polohy není dostatečně přesné.

OSEČNÁ

(Liberec)

7 km SZ od Českého Dubu

Zlatá kvočna v Kotli

Za husitských dob se mniši kláštera v Mnichově Hradišti rozhodli, že ukryjí svůj řádový poklad. Roztavili zlaté předměty a zhotovili zlatou kvočnu. V noci se pak vydali na svůj dvorec do Kotle, což je dnes část Osečné, kde velkou zlatou sochu spustili do studně. Vypráví se, že kdysi už ji místní obyvatelé našli, podebrali a nadzdvihli, ale protože zřejmě ležela na prameni, studna se začala plnit vodou, socha se vysmekla a kdesi v bahně tam odpočívá dodnes.

Záchrana ze zazděné chodby

Severozápadně nad obcí se nachází zřícenina raně gotického hradu Oseku z třetí čtvrtiny 13. století. Později byl zván též Riesenburg (Obří hrad). Vypráví se, že jeden z majitelů dal kdysi vést z hradu podzemní chodbu, kterou vykopal jediný člověk, aby se zabránilo jejímu prozrazení. Po vykonané práci dal pán zedníka v chodbě zazdít, a to v místech, kde náhodou do lesa vystupoval z chodby průduch. Další šťastnou shodou okolností byl zedník zachráněn dřevaři, kteří ho v podzemí objevili.

Opatovo zjevení

Při původním hradu byl koncem 12. století založen klášter cisterciáků, jenž se v průběhu staletí stal jedním z nejvýznamnějších kulturních center kraje. Po smrti se zde zjevoval přízrak opata zdejšího kláštera Jeronýma (Hieronyma Bösnekera). Jednou o půlnoci se ozvalo klepání na bránu, jež se vzápětí otevřela a v kočáře taženém čtyř-spřežím vjížděl nebožtík. Nový zbožný opat Kajetán mu vyšel vstříc a dlouho s ním latinsky rozmlouval. Poté ho vyvedl ven a odtud přízrak ujížděl lipovou alejí pryč. Za chvíli se strhla bouře, blesk uhořel do jedné z lip a obrátil jí kořeny vzhůru, korunou do země. Od té doby se přízrak neukázal.

OSLAVANY

(Brno-venkov)

4 km SZ od Ivančic

Zkamenělé stádo

U Oslavan je kopec zvaný Za klášterem. Leží na něm mnoho balvanů, kterým se říká Zkamenělé stádo. Podle pověsti zaklela kdysi macecha pasáčka i s ovcemi. Dosud je možno v jednom z kamenů spatřit jeho tvář, zatímco okolní kameny jsou zakleté ovce. Podle jiné verze jsou to jeptišky z oslavanského kláštera, jež utekly před vojskem na kopec. Modlily se tu, aby se raději proměnily v kámen, než aby padly do rukou vojáků. Jak je vidět, přání se jim splnilo.

OSTAŠ - vrch

(Náchod)

4 km SZ od Police nad Metují

Tajemné chodby

O stolové hoře Ostaši (700 m) se vypráví, že jsou zde staré zasypané chodby a schody vedoucí k nim. Některé z nich prý ukrývají poklady. Na Velký pátek se hora otvírá, poklad hoří plamenem a jen tehdy je možno se k němu dostat.

Trpasličí skála

Mezi mnoha skalami v bludišti na vrcholu Ostaše je také Trpasličí skála, podivuhodný útvar s mnoha děrami. Podle staré pověsti tu kdysi žili trpaslíci a v dírách měli ukryté poklady. (viz [Police nad Metují](#))

OSTRAVA

Červený skřítek

Pod starým zámekem ve Slezské Ostravě se nalézají podzemní chodby, v nichž jsou podle místních pověstí ukryty poklady. Dosud se zde ukazuje otvor vedoucí do hlubokého sklepa pod zámekem. Byl tu vídan skřítek oděný do rudého pláště, jemuž se říkalo Červený mužík, a také zjevení železného rytíře, hlídajícího ukryté poklady. Vypráví se, že v podzemních prostorách jsou obrovské sudy, na nichž sedí zlatá kachna chránící křídly svá mláďata. Poklad hlídá také velký černý pes s planoucíma očima.

Poklad ve veřejích

Před starým fojtstvim v Heřmanicích (Ostrava 2) bývala vrata zavěšená na mohutných dubových sloupech, v nichž prý byl ukryt poklad. Říkalo se, že kdo o půlnoci na sloup něco hodí a nepromluví při tom, má šanci poklad získat.

OSTROV NAD OSLAVOU

(Žďár nad Sázavou)

9 km JV od Žďáru nad Sázavou

Stará pec

U řeky Oslavy směrem ke Kněževsi leží na stráni osamocený plochý balvan, asi 12 metrů dlouhý, poněkud obloukovitě prohnutý. Pod ním bývala chodba, za starých časů mnohem větší, takže se do ní dalo proniknout. Této chodbě a celé stráni se tu říká Stará pec a v Ostrově si vyprávěli, že v ní bydlely divé ženy.

OSTRÝ (SCHARFENSTEIN) - hrad

(Děčín)

3 km JV od Benešova nad Ploučnicí

Převleky přízraku

Kdysi tu prý skočila dívka v sebevražděném úmyslu do Ploučnice a utopila se. Od té doby se v noci zjevuje na březích řeky přízrak ousané bílé panny. Někdy ji však lze spatřit jako černou pannu, nabízející chlapcům divotvorný proutek. Je třeba hodit ho z Ostrého do Ploučnice a skočit za ním, aby se získala zázračná moc. Leč v řece pak přízrak může chlapce utopit...

Bílá paní Matylda

Naproti zřícenině hradu, přes řeku, jsou tzv. Zlaté jámy, podle pověsti výstupy tajné chodby vedoucí z Benešova nad Ploučnicí ke hradu. Zde se zjevuje přízrak Bílé paní. Je to prý bývalá zámecká paní Matylda. Byla sem unesena franckým rytířem, který tu pro ni vystavěl hrad. Po letech však Matyldin otec oba našel a s rytířem se bil. Nakonec Matylda v zoufalství skočila do Ploučnice. Od té doby se tu zjevuje její přízrak. V zimě z čedičových skalních štěrbin vystupují teplé páry a lidé si vypravují, že Matylda si v hoře topí a vaří.

OSTRÝ- hrad

(Litoměřice)

2 km JV od Milešova

Zosobněná etymologie

Kdysi se tu usadili dva bratři, loupežníci jménem Paška a Pole. Místu na staré silnici mezi Lovosicemi a Bilinou, kde nejčastěji přepadali pocestné, se podle nich začalo říkat Paškapole. Na hradě prý nashromáždili velký poklad, který tu někde ve zříceninách má být dosud.

OSVRAČÍN- hrad

(Domažlice)

7 km V od Horšovského Týna

Zkáza hradu

Východně od vsi, v místě zvaném Na zámku stával hrad, z něhož se zachovaly jen valy a nepatrný zbytek zdí na jihovýchodní straně zadního příkopu. Ještě v 19. století však stály i jeho zdi. Lidové podání vysvětluje zánik hradu pověstí o krutém pánu Kozobradovi a jeho dceři, která se vdávala v post-ním čase. Na Velký pátek se konala svatební hostina a na hradě bylo hlučné veselí. Když kněz četl pašije a došel k místu, kde je psáno: „Opona chrámová se roztrhla,“ kostel ztemněl, zablýsklo se a ozvala se ohlušující rána. Hrad se propadl do země a jen jeho východní strana se tyčila do výše. Na Velký pátek se pak na tomto místě otvírala země a z hlubin bývalo slyšet podivný křik, výskot, zpěv a cinkání pohárů.

PACOV (Pelhřimov)

26 km SV od Tábora

Zázračný Čerenův zvon

Na místě pozdějšího hotelu, v tzv. Čefenově brance, bydlel kdysi zámožný usedlík Michal Čefen. Rozhodl se, že vykoná pouť do Jeruzaléma, a před odchodem zplnomocnil Pacovské, aby z jeho peněz dali ulít zvon a statek prodali ve prospěch chudiny, jestliže se do roka nevrátí. Jeho pouť se protáhla a měšťané proto splnili jeho přání. Když se však po letech přece jen vrátil, zvon začal sám od sebe vyzvánět a zvonil až do té doby, dokud nepřišel ke svému bývalému domu, kde vysílením zemřel.

Po velkém požáru v r. 1727 byl zvon znovu slit a přejmenován na Michala. Pověst je zřejmou obdobou středověké legendy o Alexiovi (Alešovi), která byla nově zpracována Juliem Zeyerem a s drobnými odchylkami se vypráví i na jiných místech. (viz [Ledeč nad Sázavou](#))

PAJREK - hrad (Klatovy)

2 km J od Nýrska

Zakletá v hada

V dávných dobách byla dcera hradního pána zakleta v hada. Zjevuje se tu v podobě zmije s korunkou na hlavě.

Poklad na Pajrku

V hradním sklepením je údajně ukryt poklad, který hlídá ďábelský černý pes. Klíče od něho jsou pryč v hluboké studni na hradě Klenová. Kdysi se tři občané z Nýrska pokoušeli poklad vyvzduchnout, ale ďábel si za to žádal jednoho z nich. Nemohli se dohodnout, který z nich se ďáblu podvolí, a tak o poklad přišli.

PAJŠTŮN- hrad (Bratislava-venkov)

24 km S od Bratislavy

Půlnoční rytíř

Hrad Pajštún, zvaný též Kvetov nebo Stupavský Kameň, je od r. 1810, kdy jej zničila napoleonská vojska, v rozvalinách. Vypráví se, že vždy o půlnoci se tu objeví přízrak rytíře v brnění cválajícího na bílém koni kolem zřícenin. Nakonec vždy vyskočí na nejvyšší zeď a potom zmizí v propasti.

PANENSKÝ TÝNEC (Louny)

15 km SZ od Slaného

Studánka se zlatou kvočnou

Zpod oltáře kostela sv. Blažeje v Žerotíně (osada obce Panenský Týnec), vytéká pramen se zázračnou vodou. Vypráví se, že jsou tady i zaspané podzemní chodby s uschovanými poklady. Pod kostelem je údajně ukryta zlatá kvočna s dvanácti zlatými kuřaty. Je tu zachovaná barokní čtvercová studna.

PARADIES - hrad (Teplice)

8 km JV od Teplic

Co je pod rajským hradem?

Nad vsí Rtyň nad Blínou se zdvihá Chotínská hora (Kotyně) s troskami hradu Paradies (Ráj). Chotínská hora pryč ve svém nitru ukrývá poklady. Je odtud známa verze rozšířené pověsti: Jedna chudá žena z Žalan šla na Velký pátek v době čtení pašjí se synkem po úbočí Kotyně. Když kráčela kolem ohromných balvanů, ozvala se hromová rána, jeden z balvanů se odvalil a odhalil vstup do dlouhé chodby. Žena vstoupila dovnitř i se synkem a nalezla tam zářivý poklad. Oslněna zlatem zapoměla na dítě a vynášela poklad na povrch. Znenadání se však hora zavřela a žena byla nucena čekat celý rok, než se se svým synkem shledala...

PARDUBICE

103 km V od Prahy

Tajnosti pardubického zámku

Od severozápadní strany pardubického zámku se údajně táhne dlouhá podzemní chodba, podchází Labe a vede až na Kunětickou Horu. Vypráví se, že byla zatopena vodou až počátkem 19. století a s ní i veliký poklad.

V severozápadním koutě hradeb zámku, v místě, kde stávala kdysi besídka, žili prý hadi se zlatými korunkami na hlavě.

Bezhlavá kobyla

V Karlově ulici, vedle Kopečku, se pozdě v noci zjevuje přízrak bílé bezhlavé kobylky.

Propadající se kámen

Při silnici z Pardubic do Heřmanova Městce stojí kámen, o němž se tvrdí, že se každého roku o kousek více propadne do země. Až docela zmizí z povrchu, bude údajně odpuštěna vina žoldněři, který kdysi unesl dceru českého vladyky. Na tomto místě byl dostižen a zabil ji i sebe.

PAŘEZ - hrad (Jičín)

2 km JV od Hrdoňovic

Vznik hradů Českého ráje

Etymologická pověst o východočeských hradech Pecce, Kostí a Pařezu vypráví o chalupníkovi, který při výlovu jičínského rybníka u Ostražná našel v bahně lahvičku, v níž byl zaklet mocný duch. Slíbil splnit chalupníkovi tři přání, když ho vysvobodí z lahvice. Tři věci, jichž se nejprve dotkne, se stonásobně zvětší... Tak nedopatřením vznikl hrad Kost z odhozené kosti, hrad Pecka z třešňové pecky a konečně i Pařez z pahýlu, na který udivený chalupník usedl.

PÁTEK (Louny)

10 km SV od Loun

Jeptišky hlídají poklad

Ve sklepeních pod starou myslivnou je údajně ukryt poklad. Dříve na tomto místě stával ženský klášter premonstrátek. Za třicetileté války tudy táhlo vojsko s naloupenými poklady. Vojáci zanechali znač-

nou část ve zdejších sklepeních, jeptišky k němu přidaly ještě zlatou monstranci a zlatou kvočnu s dvánácti kuřaty. Poklad prý hlídají duše jeptišek. Někdy je slyšet tajemné klepání z podzemí. To kvočna svolává svá kuřata.

PAVLOVICE U PŘEROVA

(Přerov)

9 km SV od Přerova

Přízraky u propadlé vsi

Jihovýchodně od Pavlovic jsou pole zvaná Lhota podle osady, která tu kdysi stála. Obyvatelé se oddali loupežnickému řemeslu a přepadali formany se solí. Později je pochytilo vojsko vyslané sem z Olo-mouce. Loupežnický vůdce Kapca se poblíž oběsil. Od té doby tu v noci straší, válí se zde ohnivá bečka, přebíhá černý pes s ohnivýma očima a byl tu spatřen také přízrak černého muže, prý Kapcův duch. Ves Lhota se propadla.

PECKA- brad

(Jičín)

6 km V od Nové Paky

Podivuhodné založení

Podle jedné pověsti pomáhal Pecku stavět d'ábel. Podle jiné zakladatel hradu musel nejprve zabít dra-ka, který hlídal vrch, na němž je Pecka postavena. (další pověst o založení viz [Pařez](#))

Purkrabí a rukavice

Po smrti tu strašil přízrak zdejšího purkrabiho. Vypráví se, že se jednou zjevil, aby si nechal od své ženy uplést teplé rukavice do hrobu.

Zazděný poklad

V kulaté věži je údajně zazděn poklad, který tam dala kdysi uschovat paní hradu. Zedníka, jenž poklad zazdil, srazila do hlubiny pod hradem a sama také později spadla z věže a zabila se. Poklad je tu prý dodnes.

Tajné chodby z hradu

Podle pověsti vycházejí z hradu Pecky tři podzemní chodby. Jedna vede až do Miletína, druhá na tzv. Kulatý vrch v Hůře nad Lázněmi Bělohradem a třetí ústí poblíž hradu.

Třínohý okovaný pes

Podle lidového podání zachyceného J. Š. Kubínem se v blízkých Vidonicích občas v noci zjevuje přízrak velkého černého psa se třema okovanými nohama.

PEČKY

(Nymburk)

10 km J od Nymburka

Jak na poklad

Kdysi stávala na louce u dolního mlýna v Peckách tvrz Kotkov. Jejím majitelem byl prý loupežný rytíř, který nashromáždil velký lup. Hrádek už dávno zanikl, ale pověst praví, že pod loukou dodnes spočívá poklad, který může nalézt jen ten, kdo ji na Velký pátek celou se zatajeným dechem oběhne. Říká se také, že tvrz byla spojena podzemní chodbou se zaniklou tvrzí Kandii pod Dobřichovem a se zámekm v Cerhýnkách.

Režnej Kuba

V místech, kde se říká V Bábinách, straší přízrak nazývaný Režnej Kuba. Tvrdilo se, že která žena se v noci odvážila do těchto míst na trávu, ihned ho měla v plachtě a nemohla se hnout z místa.

PEKLO- údolí (Náchod)

6 km JZ od Nového Města nad Metují

Pekelské přízraky

Při soutoku Metuje a Olšanky, 6 km od Náchoda leží romantické údolí zvané Peklo. Podle pověstí se zde zjevovalo mnoho přízraků. Strašil tu bezhlavý kůň, bludičky, a zvláště pak velký ohnivý sud. Sám se kutárel do kopce, kde praskl a s divokým rykem z něho vylétl ohnivý kohout. Místní lidé se Peklu dlouho vyhýbali.

Čarodějnice

V Pekle se údajně scházely ke svým obřadům čarodějnice z okolí. V Náchodě se k tomu dokonce kdysi jedna žena, obviněná z čarodějnictví, přiznala.

PELHŘIMOV

44 km V od Tábora

Přízrak pohanského knížete

Naproti bývalému špitálu stával křížek, pod nímž prý byl pochován jeden ze slavníkovských knížat. Byl to zlý a ukrutný člověk, a tak ani dlouho po smrti nemá v hrobě pokoj. Objevuje se v okolí v podobě černého, příšerně mňoukajícího kocoura, a hledá spásu.

Staropelhřimovští běsové

Poblíž Starého Pelhřimova stávala kamenná socha Panny Marie sedmibolestné. Dříve prý tu bývala šibenice. O půlnoci na Dušičky se sem sjíždějí běsové. Je to také vyhlášené místo stětí čarodějnic z pelhřimovského okolí.

Mše mrtvých

V kostele sv. Víta a ve hřbitovní káplí Panny Marie o Dušičkách slouží mši duše mrtvých. Vypravuje se, že sem kdysi zabloudila zbožná žena a dostala se odtud ve zdraví jen proto, že varována jedním z duchů zanechala tam svůj kabát a utekla. Ten byl ráno nalezen na hřbitově roztrhaný.

Tancující čert

V *Pamětech* Filipa I. Dremsy, městského hlásného v Pelhřimově, čteme: „V domě Matěje Štefla, kováře, čert v jeho domě se vokazoval (připsáno: a tancoval) A. D. 1777.“

Hamerská Lucerna

Pod káplí sv. Anny u osamocené dvora Hamru SV od města obchází v noci strašidlo, jemuž se tu říká Lucerna. Je prý to duch bývalého majitele hamerského dvora, jenž odmítl kdysi švédským vojákům vydat své bohatství a v noci je s lucernou vodil po různých místech v okolí. Vojáci ho zabili a jeho duch tu od té doby obchází a hledá peníze.

Podzemní chodby

Udává se, že pod pelhřimovským náměstím vedou tajné podzemní chodby.

Okolí:

Poklad ve Stráni

Východně od osady Pavlova ležící na jih od Pelhřimova se rozkládá lesík, nazývaný pro svůj sklon Stráň. Lesíkem vede pěšina k Nemojovskému mlýnu a na ní je v zemi zapadlý kámen, jehož vyčnívající strana se podobá čtverci. Kolem kamene lze při chůzi slyšet zvláštní dunění. Jsou tam prý rozsáhlé sklepy, v nichž je uschován poklad, otvírající se na Velký pátek.

Příbytek zdejšího „Fausta“

V osadě Krásná (Šumburk) dosud stojí dům zázračného lékaře a magika J. J. Kittela z poloviny 18. století, upravovaný v druhé polovině 19. století. Dům čp. 10 je patrový, zděný a roubený, s mansardovou střechou.

J. J. Kittel (Kytl) se narodil v r. 1701 z nemajetných rodičů. Je známo, že studoval v Praze medicínu. Váže se k němu mnoho legend. Podobně jako doktor Faust se prý kdysi upsal na padesát let ďáblu. Obdržel od něho divotvorný plášť a kouzelnou hůlku. Tyto pověsti mají snad své reálné jádro; velmi obratný doktor se objevoval výhradně ve svém obrovském rezavém kabátě a chodil k pacientům neobyčejně rychle. Měl velikého, nemotorného a ohyzdného sluhu, který mu byl oddán.

Ves Šumburk patřila tehdy farností ke kostelu ve Bzí. Vypráví se, že během jedné jeho návštěvy kostela nalezly Kytlové děti čarodějnou knihu a četly si v ní. Znenadání přiletlo hejno havranů a začalo děti bolestně klovat. Naštěstí se doktor včas vrátil a havrany zaklel. Je známo ještě několik variant těchto pověstí. Jiné se dotýkají čarodějné moci jeho pláště, pomocí něhož létal i do Prahy.

Jednou pozvali Kytla do Prahy k nemocnému hraběti. Nutili ho, aby svlékl svůj starý kabát a vzal si nový, bohatě zlatem vyšívaný. Když pak stál u hraběte a vyslechl, co ho tíží, mlčel. Hrabě se ho tázal, proč je zticha, na což Kytl odpověděl: „Nechtěli mě k vám vpustit v mém kabátě, musel jsem obléci tento zlatem vyšívaný. Domnívám se tedy, že kabát bude důležitější než já, tak čekám, až promluví a poradí vám.“ Když si opět navlékl svůj kabát, prohlédl hraběte a nakonec ho i vyléčil.

Doktor ve stáří oslepl a zemřel přirozenou smrtí v r. 1783, krátký čas po uvedení jeho nejstaršího syna Jana za faráře v Šumburku, u něhož žil na výměnku. Říká se, že nakonec ušel peklu, protože horlivě pomáhal nemocným. (viz [Jablonec nad Nisou](#))

Poklad v Černém rybníku

O blízké osadě Hutí (dnes spolu s Krásnou osady obce Pěňčín) se vypráví, že je zde v tzv. Černém rybníku zakopán poklad bývalé majitelky panství. Kdysi se jej dva místní muži pokoušeli vyzvednout, ale během kopání se jim zjevily strašidelné příznaky; poděšení kopáči hrůzou vykřikli a poklad zmizel.

PERNINK (Karlovy Vary)

6 km SV od Nejdku

Okolí :

Zakletá osada

Poblíž Perninku se zvedá do téměř tisícimetrové nadmořské výšky hora Vlčinec, na níž kdysi stála osada Wölfling, opředená fantastickými pověstmi. Zjevovala se tu Bílá i Černá paní, ďábel, různé nestvůry a byly zde též zakopány poklady.

Seje zlato

Kromě Vlčince lze v okolí Perninku navštívit i tzv. Bílou skálu, asi 2 km západně při lesní cestě k Novému Hamru. Je to nakupenina bizarních žulových kamenů, o níž se vypráví, že se na Velký pátek otvírá, ze skály vychází stařec a na jistém místě v okolí seje. Za rok poté vyrůstá na osetém místě zlato, a kdo jde v tu dobu kolem, může ho sklídit.

U Bílé skály se také v určitý čas zjevuje přízrak Bílé paní, která kouzelnou květinou otevírá přístup do podzemního paláce.

PERNŠTEJN- hrad (Žďár nad Sázavou)

2 km Z od Nedvědice

Pověst o založení

Věrozvěst Metoděj při příchodu v tato místa zarazil svou hůl do kamenité půdy. Vyrostl z ní mohutný tis, o němž se věřilo, že pokud se bude zelenat, bude stát i hrad. Dosud se tu ukazuje, i když je to s největší pravděpodobností jeho mnohem mladší potomek.

Pernštejská dáma

Na mohutném hradě se v noci občas zjevoval přízrak Bílé paní pernštejské. Bývala to prý dcera hradního pána, který ji sám zabil. Zvěstovala-li špatné události, bývalo ji vidět v černých šatech. Ještě r. 1626 ji tu údajně dvakrát spatřil proslulý jezuita Jan Drachovský.

Tajemné znaky

Porůznu se na stěnách hradu nacházejí vyrytá astrologická znamení a tajemné znaky. V jednom z výklenků je zazděn kámen, na němž je vystupující reliéf s tajemným nápisem. Pověsti tvrdí, že kdo na kámen sáhne, do roka zemře. Bájilo se též, že za nápisem je ukryt poklad; deska byla sňata, avšak nic za ní nalezeno nebylo. Vypráví se o několika případech nevysvětlitelného úmrtí po dotyku kamene.

Z hradu také údajně vychází tajná podzemní chodba.

PETROHRAD- hrad (Louny)

12 km J od Podbořan

Cesta k pokladům Slepé královny

Za dávných časů byl hrad se svými velkými poklady majetkem tří sester, z nichž nejmladší byla slepá. Když se sestry o bohatství dělily, chtěly nejmladší ošidit. Obě starší nepoctivé dívky však zemřely náhlou smrtí (odnesl je ďábel) a nejmladší se stala nečekaně majitelkou celého panství a pokladů. Po letech zavřela všechny poklady do podzemních slujů a zlaté klíče od nich i se zlatým křížkem dala vhodit do studánky pod kopcem, která se od té doby nazývá Křížová. Jakmile klíče ve vodě zmizely, hradní paní skonala. Od té doby sedí Slepá královna (jak ji lidová pověst nazývá) ve vrchu u svých pokladů. Jen v době kolem jitřní mše o vánocích obchází napůl bíle a napůl černě oděná kolem pustého hradu. Klíče dodnes leží v Křížové studánce a jen o pašijovém týdnu vyplavou k povrchu. Poklady získat a Slepou královnu vysvobodit by mohl jen neposkvrněný mladík. Hradní vrch se na Velký pátek otvírá a s ním i přístup k pokladům. Vypravuje se tu též varianta pověsti o ženě, která o pašijích vstoupila do vrchu a zapomněla na své dítě, které tu zůstalo a s nímž se mohla shledat až za rok.

PETROVA SKÁLA - hora (Bruntál)

2 km J od Pradědu

Shromaždiště jesenických čarodějnic

Tato 1446 m vysoká hora ve skupině Pradědu byla považována za místo sabatů čarodějnic ze severní Moravy a Slezska. Ve zdejších hromadných procesech s čarodějnicemi koncem 17. století se některé z čarodějnic přiznávaly, že létaly na sabat právě na Petrovu skálu. Víra v čarodějnice byla tak rozšířená, že císař Leopold I., aby jejich srazům zamezil, nařídil horu vykropit svěcenou vodou a postavit tu Boží muka.

Své jméno má však hora kupodivu od pověstí, že se tu pocestným opakovaně zjevil sv. Petr.

PETROVICE

(Klatovy)

8 km JZ od Sušice

Klíče k pokladu

Na vrchu Hrnčíř, starém hradišti mezi Petrovicemi a Jiřičnou, je ukryt ohromný poklad zlata hlídaný černým psem s ohnivýma očima. Posunuje se prý každým rokem hlouběji a dále k západu.

Na zámku v Jiřičné žily kdysi dvě pyšné slečny, které si daly upéci střevice z těsta. Když se s nimi objevily na bále, do zámku udeřil blesk a dívky byly za trest proměněny v kachny, které se tu čas od času objevují. Jejich poklady zmizely v zemi. V zámku panoval ještě dlouho potom zvyk, při němž si potomci předávali klíče k tajemnému pokladu, aniž bylo možno nalézt dveře, ke kterým patří.

PETROVICE

(Rakovník)

8 km JZ od Rakovníka

Kamenný ovčák se stádem

Mezi vsí Příčinou a Petrovicemi ve smrkovém lese je rozseta skupina malých i větších balvanů, zvaná Zkamenělé stádo. Traduje se, že tu zkameněl ovčák i se svými ovci, poté co proti chudákoví poštval svého psa.

Boží studnice

U barokního kostela Navštívení Panny Marie vyvěrá železitý pramen zvaný Boží studnice, opředěný pověstí o zázračné moci a mariánských zjeveních. Kdysi se sem pořádaly četné pouti, později tu byla dokonce postavena lázeňská budova.

PETŘÍKOVICE

(Písek)

14 km SV od Milevska

Kámen Čert

U vsi Modlíkova, což je dnes místní část Petřkovic, je velký balvan, na němž je vidět - jakoby vytesána - podoba ďábla. O kus dál leží jiný balvan s velkými dírami po stranách, jemuž se v okolí říká Čert. Kameny jsou prý pozůstatkem po pekelníkovi, který se tu vsadil s místní mlynářkou, že do kuropění přinese z Nazaretu kámen. Zakokrhál však ukrytý kohout a čert sázku prohrál. Mrštil kamenem a díry po stranách jsou po jeho spárech. Na druhý balvan si po namáhavém letu lehl a otiskl do něho svou podobu.

PETŘKOVICE

(Nový Jičín)

7 km JZ od Nového Jičina

Ďáblův most

Východně od Petřkovic se zvedá zalesněný kopec Petřkovičká hora (608 m). Celý svah je pokryt roztroušenými balvany. Podle místní pověsti jsou pozůstatkem po mostu, který tu měl ďábel za noc postavit. Vypráví se, že tuto práci mu uložila místní dívka, když za ní přišel na námluvy. Nakonec však čert práci nestihl, k ránu zakokrhál kohout a most se zřítíl. Jeho pozůstatky jsou zde dodnes.

PCHERY

(Kladno)

4 km S od Kladna

Bohatství v zasypaných sklepech

Na místě zvaném V Kodřících, severovýchodně od obce, stávala prý kdysi tvrz. Zámožný pán shromáždil v jejích sklepech velké bohatství. Časem se hrádek sesul a sklepy se zasypany. Občas se prý v těchto místech objevují modravé plamínky a na Velký pátek se sklepení otvírá.

PÍSAŘOV (Šumperk)

20 km SZ od Šumperka

Čertí skalka na Lazích

Na srázném vrchu nad písařovickým potokem třetí z lesa skalisko zvané Čertí skalka. Jsou na něm vidět prohlubeniny, údajně stopy po čarodějnicích a d'áblech. Říká se, že sem skalku odhodil kdysi dávno d'ábel, když se bránil útoku jiných pekelníků, jiná verze praví, že ji tu zanechal po prohrané sázce s mlynářem. Slíbil mu, že za noc postaví nový kamenný mlýn a obrátí k němu tok řeky. Mlynář ho však napálil ukrytým kohoutem, který zakokrhál, dřív než se rozběsklo. Čert byl nucen práce nechat a skalka je zbytekem nedostavěného mlýna.

Na tomto místě se také scházely čarodějnice z okolí. Jednou byl místní mladík přítomen jejich schůzce, na níž si rozebraly všechny části těla jedné ze svého středu. Chlapec si uschoval zatoulanou kůstku, a když čarodějnice svou družku znovu kost po kosti skládaly, chybějící články jí nahradily bezovým dřívíkem. Později chlapec čarodějnou dívku poznal a přede všemi odhalil její tajemství. Děvče padlo jako podřáté, čarodějnice si však chlapce vyčíhaly a do těla mu zarazily plno štětín.

PÍSEK

52 km SZ od Českých Budějovic

Čertova strouha

Podle pověsti tu místní rybář slíbil d'áblu duši, když za noc převede koryto Otavy jinam. Stalo se tak, ale d'ábel nestačil do východu slunce zaházet staré řečiště. Ve vzteku mrštil velkým balvanem do řeky a ten, spolu s Čertovou strouhou, je tu dodnes vidět. Podle jiné verze vyoral strouhu poustevník s čertem zapraženým do pluhu. Když se z blízkého kostela rozlehl hlas zvonu, d'ábel se splšil a i s pluhem prchal. Přítom ryl pluhem zemi a hluboká strouha je pozůstatkem po jeho úprku.

Trpaslíci na Jarníku

Východně od města leží vrch Jarník, v němž je prý ukryt poklad. Na Velký pátek se vrch otvírá a cesta k bohatství je označena modrým plamínkem. Ve vrchu je též bývalý hluboký důl, v němž přebývalí trpaslíci sřežící tento poklad.

PIVOŇ (Domažlice)

6 km JZ od Poběžovic

Zkamenělé chleby Na Haltravě

Býval zde klášter augustiniánů, kteří za velkého hladu pekli chléb a rozdávali jej lidem. Vypráví se, že jeden Němec je chtěl ošidit, bočník schoval v lese Na Haltravě a vrátil se do kláštera pro další. Když pak přišel do lesa, zjistil, že oba bočníky zkameněly. Dodnes je tu vidět dva balvany, připomínající spleně chleby. Říká se zde U dvou bočníků. (viz [Včelary](#))

PLANÁ (Tachov)

11 km J od Mariánských Lázní

Sídlo alchymistického mecenáše

V 17. století vlastnil zdejší panství a zámek hrabě Jindřich Šlik, nejvyšší komoří český a velký příznivec alchymie. Zlato mu měl připravit francouzský alchymista Busardière. Tento laborant přijel do Čech na pozvání Ferdinanda III. a pracoval zprvu u několika šlechticů. Hrabě často žádal svého hejtmana v Plané, aby mu z Německa opaťoval křivule a jiné alchymistické náčiní. (viz [Praha](#))

Strašidelný Charvát

Podle staré pověsti se u Kaple Panny Marie Klatovské při plzeňské silnici zjevuje přízrak charvátského vojáka v červeném kabátě a s tureckým turbanem na hlavě.

Přízraky u kaple sv. Anny

Za městem směrem k Chodové Plané stojí na mírném vrchu poutníčka kaple sv. Anny. Váže se k ní mnoho místních pověstí, např. o ohnivém mužíčkovi, který se tu občas v noci objevoval. V lipové aleji vedoucí ke kapli se prý zjevuje také přízrak Bílé paní. Někdo říká, že je to sama sv. Anna. Podle jiných je to bývalá majitelka planského panství, která má svůj hrob v kapli, ale nemá v něm pokoje. Před lety do kaple udeřil blesk a pobořil věž. Tehdy se prý na cestě vedoucí z kaple do města objevily dvě Bílé paní a zmizely až na náměstí.

Poklad u Červeného mlýna

Poblíž silnice k Tachovu stojí samota Červený mlýn (145/II). V blízkosti je údajně ukryt poklad. V olšovi lze prý v adventním čase spatřit modravé plamínky, označující jeho umístění.

Tajemství Trojkřížové hory

Vypráví se, že na Vrchu tří křížů u Plané se zjevuje přízrak Černé paní. Prý je to bývalá sebevraždě-kyně, která nenašla po smrti klid, protože podle tehdejšího zvyku nebyla pohřbena v posvěcené půdě.

V Trojkřížové hoře je prý také v podzemní chodbě ukryt poklad, který může najít jen člověk narozený v neděli.

Ďáblový stopy

Západně od Plané leží ves Zadní Chodov, v jejíž blízkosti je možno spatřit Ďáblůvu postel, stůl a otisk stopy a zadku čerta na povrchu velkých kamenů.

PLEŠIVEC- vrch

(Příbram)

4 km Z od Hostomic

Tajemná hora Keltů

Vrch Plešivec se dvěma vrcholy (643 m a 654 m) má v Brdech výjimečné postavení. Zřetelně vystupuje z hlavního horského pásma směrem k západu. Snad proto byl již odedávna vyhledávaným sídlištěm a obětíštěm. Bývalo zde jedno z nejrozsáhlejších hradišť v Čechách. Vnější obvod jeho trojitých, dosud znatelných valů měří přes tři kilometry a uzavírá plochu více než 56 hektarů. Podle všeho zde bývalo kulturní středisko Keltů. Vrch je opředen řadou podivuhodných pověstí.

Známý je i plešivecký viklan, bludný balvan spočívající na východním úbočí pod Krkavčími skalami, který se kdysi skutečně kýval, dnes však už pevně sedí na svém podloží.

Na vratech

Na Plešivci a Komorsku sídlili kdysi obři. Plešivecký obr unesl komorskému dceru, a proto mezi nimi došlo k válce. Dcera komorského obra se však vrhla mezi voje a oba obry usmířila. Místu, odkud se obě usmířené strany vrátily do svých domovů, se říká Na vratech.

Fabiánova zahrada

Zjevuje se tu vládce brdských lesů, zdejší obdoba Krakonoše, nazývaný Fabián. Ozývá se táhlým houkáním, které se nedoporučuje napodobovat. Má zde i svou zahrádku, v místech zvaných V zahrádce. (viz [Hostomic](#))

Čertova kazatelna

Plešivec prý byl proslaveným shromaždištěm brdských čarodějnic, miřících sem ke svým sletům na skalách. Je zde i tzv. Čertova kazatelna, skalní útvar, o němž se říká, že tu kdysi d'áběl čaroval a proměnil výstavné město ve skály a suť.

Krkavčí skály a Zlatý stůl

Na Krkavčích skalách sídlila hadí královna, proměňující se občas v pannu.

Podle jiné pověsti je v útrokách Plešivce ukryt zlatý stůl.

PLUMLOV

(Prostějov)

8 km Z od Prostějova

Stuha jako oprátka

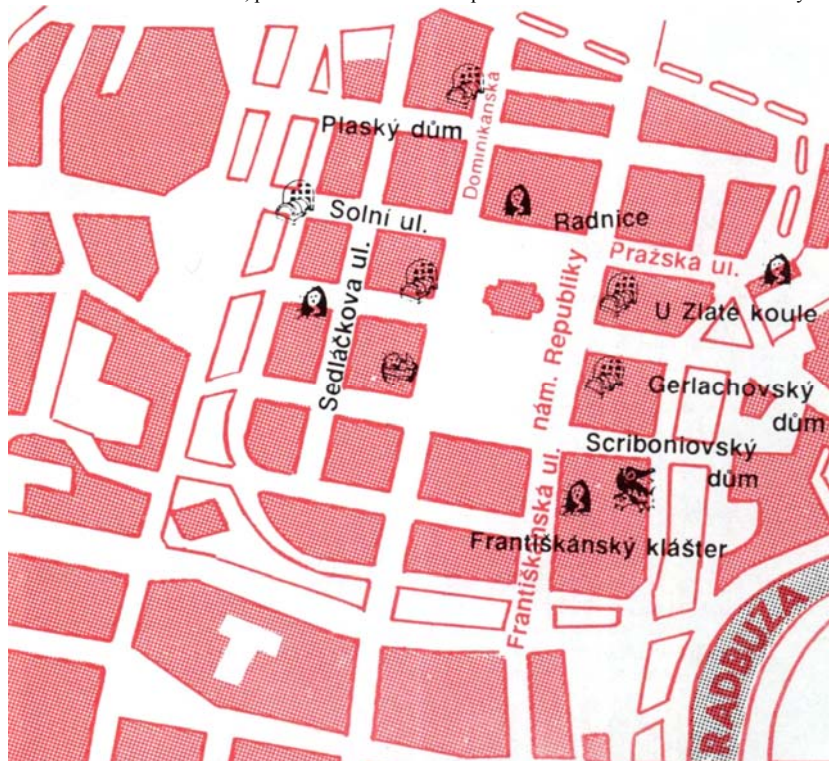
Pod zdejším mohutným zámekem, na němž měli podle některých starších pramenů v 13. století své sídlo templářští rytíři, sedí zkamenělá paní s jehlou v ruce. Podle pověsti byla prokleta svou služkou, kterou utýrala k smrti. Dala jí vyšít dlouhou stuhu, na které se nakonec panna oběsila.

PLZEŇ

Podle starých pověstí téměř v každém plzeňském domě strašilo, přihodilo se něco neobyčejného, anebo tam byl uschován poklad. Následující přehled proto podává jen výběr těch nejtypičtějších a nejzajímavějších lokalit. Mnoho pověstí se vztahuje také k předměstím, dnes však již zcela urbanisticky změněným.

Mnich ve františkánském klášteře

Ve františkánském klášteře a poblíž něho se zjevoval o polednách přízrak bezhlavého mnicha. Údajně to byl jeden z bratrů františkánů, jemuž urazila při kterémisi obléhání Plzně dělová koule hlavu. Zjevoval se v tmném zákoutí u sakristie, prošel ambitem kolem kaple a zmizel za rohem do druhé chodby.

Bezhlavý muž s trakařem

V místech, kde dnes stojí soudní budova, stál kdysi dominikánský klášter a na sever od něho se táhlo městské opevnění, podle kterého vedla vozová cesta. Na ní se v noci zjevoval přízrak bezhlavého muže s trakařem, za nímž běžel velký černý pes s ohnivýma očima.

Strašidlo na radnici

Na radnici straší přízrak mansfeldovského oficíra, jenž tu byl kdysi zabit, když se chtěl zmocnit peněz z obecní pokladnice.

Přízrak panny s kyticí růží

V domě U bílé růže, stojícím na severní straně náměstí Republiky (č.p. 2), se údajně zjevoval v noci přízrak krásné panny s kyticí bílých růží v náručí. Od tohoto zjevení prý dostal dům i své jméno.

Bílá paní od Černého orla

V domě U černého orla (čp. 97), stojícím na východní straně náměstí Republiky, se kdysi dlouho zjevoval přízrak Bílé paní. Údajně zešlela žalem nad ztrátou dítěte a skončila sebevraždou. Teprve když byl dům přestavěn, zjevení zmizelo.

Zazděný poklad

V domě zvaném U Gutwilligů (čp. 98) na východní straně náměstí, na rohu Dřevěné ulice, je prý zazděn poklad, který dodnes čeká na svého objevitele.

Tajemství Scriboniovského domu

Památné stavení (čp. 105) na východní straně náměstí Republiky, v němž za svého plzeňského pobytu bydlel Valdštejn, bylo proslulé jako strašidelný dům. Zjevoval se tam přízrak černého psa, jemuž z tlamy šlehal mocný plamen. V prvním patře obcházel v noci duch důstojníka z dávných dob, hledající zvláště ve starém krbu nějaké spisy a peníze. Byl tu prý také ukryt Valdštejnův poklad, jeho válečná pokladna. Dále v tomto domě strašila tzv. Černá paní, jakoby od sazí umazaná. Zjevoval se tu též přízrak záhadného starce a v noci tu bylo slyšet tajemné klepání.

Dům ve znamení templářů a alchymie

Na místě dnešních domů čp. 338-339, na západní straně náměstí na rohu Prešovské ulice stával do minulého století jeden z nejpamátnějších plzeňských domů, zvaný Řihovský. Byl prý postaven řádem templářských rytířů. Po půlnoci se tam zjevovala Bílá paní a bylo tu údajně ukryto několik pokladů.

Jeden čas tam bydlel a laboroval alchymista, jenž s údajnou pomocí ďábla vyráběl zlato. Jednoho dne byl nalezen mezi svými křivulemi mrtev, s ožehnutým pruhem kolem krku.

V téže domě byl údajně ukryt také poklad, hlídáný důmyslně sestrojeným mechanickým kostlivcem s kosou. Aparát měl odstrašovat případné lupiče.

Až budou stěny potit zlato

V domě U zlaté lodí (čp. 206), též na západní straně náměstí, spočívá ukrytý poklad. Říká se, že je v zapsané studni. Prozradí se tomu, kdo je předurčen se ho zmocnit, podivným znamením: v místě, kde je uložen, budou stěny „potit zlato“.

V jednom z velkých pokojů se tu zjevovala ženská postava ve starodávném bílém rouše, s černým závojem zakrývajícím celou hlavu.

Zlatí andělé

V tzv. Plaském domě v Dominikánské ulici, zvaném též V staré obaldě (čp. 281/3), za třicetileté války údajně mniši zazdili tři zlaté sochy andělů v životní velikosti. Postupně všichni zasvěcení zemřeli, a tak nikdo už

nevěděl, kde se vlastně poklad nalézá. V 19. století tu byl na základě pověsti zřízen hostinec U zlatého anděla.

Duch jeptišky v baště

Ve Františkánské ulici (čp. 123) se zachoval zbytek bašty z městského opevnění. Zjevoval se tu přízrak jeptišky hlídající poklad. Vlastní bratr ji prý kdysi zavleč do choťešovského kláštera, aby se zmocnil jejího jmění.

Bezhlavý rytíř

Jeho přízrak bloudil po tzv. Gerlachovském domě (čp. 344) a přilehlé zahrádce. Kdysi se pod tento dům prokopali oblehatelé města, byli však vyvrazeni a prvním, který se ve výkopu objevil, byla useknutá hlava. Jeho tělo zahrabali a hlavu pochovali na hřbitově františkánského kostela. Teprve mnohem později, když ve strašidelném domě nechtěl nikdo bydlet, se majitel rozhodl kostru vykopat a pochovat spolu s hlavou u františkánského kostela.

Ve sklepě domu byla studna, kde se nad hladinou vody občas vznášelo modré světýlko. Říká se, že když husité obléhali Plzeň, uschoval majitel, bohatý měšťan, do studně velký poklad.

V dnešní době je Gerlachovský dům (čp. 344) v Dřevěné ulici spojen s čp. 106/13 na náměstí Republiky.

Odlesk zhrzené lásky

V domě U zlaté koule (Pražská ul. čp. 77) se zjevuje přelud paní s krásným bledým obličejem a velkýma tmavýma očima. O půlnoci bývala viděna na chodbě prvního patra. Prý je to duch obyvatelky domu, která se kdysi ze zhrzené lásky oběsila na půdě.

Plzeňský přítel astrologů a alchymistů

Plzeňský měšťan Stehlík z Čeňkova, žijící za doby Rudolfa II., byl horlivým pěstitelem astrologie. Byl ve spojení s Tychonem Brahe, který sem za ním několikrát přijel. Měl svou hvězdárnu v bývalé Saské ulici (dnes Rooseveltova), kde si také zřídil alchymistickou laboratoř. Pracoval v ní s alchymistou Skotem (snad Alessandro Scotta).

Jeroným Alessandro Scotta pocházel z Parmy a navštěvoval v mládí některé italské university. Stal se toulavým alchymistou, působil v Kolíně n. Rýnem a v Norimberku. 14. srpna 1590 přijel do Prahy a ubytoval se v hostinci na Starém Městě. S Rudolfem II. konzultoval spíše o astrologii. Ale již v r. 1593 pořádal v dřevěné boudě na Staroměstském náměstí kejklířské kousky. Poté odešel do Německa, tam v Koburgu svedl ženu vévody Jana Kazimíra. Zemřel neznámo kde.

Když přitáhl do města Valdštejn a usídlil se zde k delšímu pobytu, přivedl s sebou také svého hvězdáře Zéna (Seni), jenž se záhy se Stehlíkem z Čeňkova spřátelil. Ten zřídil pro večerní pozorování Senimu hvězdárnu na dřevěné pavlači domu, stojícího po pravé straně Saské brány. Tato pavlač byla zachována ještě do posledních let 19. století. (viz [Třebíč](#))

Upsal duši své dcery d'áblu

Ve starém domě čp. 249 v Sedláčkově ulici obcházel po půlnoci přízrak muže s dlouhým vousem v černém taláru. Za svého života býval prý hvězdářem a hledal též Kámen mudrců. Upsal kdysi duši své dcery d'áblu za to, že mu zlý duch slibil pomoc při jeho pracích. Nakonec se oběsila a neměl v hrobě pokoj.

Ropucha hlídá poklad

V domě rodiny Portů na konci Solní ulice (čp. 256) při šancích byly hluboké, ve skále vytesané sklepy. V nejspodnějším z nich v jednom výklenku seděla ropucha, hlídající poklad zakopaný sem před nepřáteli jedním z dřívějších majitelů.

Studánka a poustevník

Nad lochotínskými lomy bývala studánka, která prý měla zázračnou moc. Hlídal ji ďábel v podobě draka. Jednou sem přišel zbožný poustevník, jenž svými modlitbami draka vyhnal. Lidé pak k němu zdaleka chodili pro radu a léčivou vodu ze zázračného pramene.

Poklad pod Lochotínským pramenem

U Lochotínského pramene stojí kaplička, o níž se říká, že stíny vedle stojících topolů mají v určitý den označovat místo, kde je v zemi zakopán francouzský válečný poklad. V okolí bylo už často bezvýsledně hledáno.

Poklad v domě U zvonu

Na dvoře domu U zvonu (čp.I) na Pražském předměstí bývala v noci vidět postava kněze sedícího na starém kameni a čtoucího breviář. Vypravovalo se, že hlídá poklad, který tu byl zakopán, když se k Plzni blížil nepřítel.

Zjevení v kostele U Ježíška

Kdysi se každou středu o půlnoci zjevoval před vraty kostelíka U Ježíška na Pražském předměstí přízrak Bílé paní. Vešla dovnitř, aniž se vrata otevřela, a okna svatyně se rázem osvětlila. Asi po jedné hodině zjevení opět zavřenými dveřmi vyšlo, zároveň světlo uvnitř zhaslo a vše zmizelo.

Jíkalka

Na cestě ze středu města do Skvrňan strašil duch jistého pohanského velmože. Když tudy někdo v noci šel, volal na něho: „Hej, hej, kampak?“ Když pocestný neuctivě odpověděl, začal kolem něho strašlivě křepčit, až jej svedl z cesty. Měl ohnivé oči, vlasy rozpuštěné v čůpkách na ramena, na rukou drápy a na nohou kopyta. V těch místech se začalo říkat Hejkalka, později zkomoleno na Jíkalka.

Průvod zjevení

V Koterově, dnes součásti Plzně, se vypravuje o mnoha různých zjeveních. U božkovského strážného domku státní dráhy se zjevovala Bílá paní. U Hradiště pobíhal černý pes s ohnivou mordou a se zhavým řetězem na obojku. Procházel-li někdo těmito místy, běžel za ním až za kapličku pod Homolkou, tam však vždy náhle zmizel.

Zlatá kachna

Na Hůrce nad Starým Plzencem, v místech nejstaršího osídlení, je prý zakopána kachna s dvanácti káčaty z ryzího zlata. Mají tu být též tajné podzemní chodby vedoucí až do hradu Radyně.

POCINOVICE

(Domažlice)

9 km JV od Kdyně

Duch „rychtáře se šňůrkama“

Po smrti se tu zjevoval přízrak nepoctivého rychtáře Závěského. Lidé se ho báli a říkali mu „rychtář se šňůrkama“, poněvadž zaživa nosil samou parádu ze šňůrek. Nakonec byl jedním knězem zaklet do vrchu Kravaře u Kdyně a od té doby se prý zde už nezjevil.

Zlatá jáma

Za Pocinovicemi je tzv. Zlatá jáma, o níž se v okolí vypráví, že se na Velký pátek při čtení pašijí otvírá a uvnitř jsou ukryty poklady.

POCOUCOV

(Třebíč)

3 km S od Třebíče

Zkamenělá baba

U vsi stojí kámen, o němž se říká, že je zkamenělou bábou kořenářkou, která se dala zlákat zlatem a zabíjela lidi, přicházející se k ní léčit.

POČÁTKY

(Pelhřimov)

23 km SV od Jindřichova Hradce

Balkovo peklo

Na jižní straně městečka leží romantické údolí se strmou skálou. Říká se tu Balkovo peklo, podle nedalekého Balkova mlýna. Na rulových vrstevnatých skalách lze vidět otisk čertova zadku a kopyta. Podle jedné pověsti šel kdysi údolím mlynář z nedalekého mlýna a polekal se čerta sedícího na skále. Čert se smál: „Ty si se leknul?“ Mlynář odpověděl: „Ba, lek.“ A to jméno mlynáři pak už zůstalo. Jiná pověst vypravuje, že v dávných časech zde bývalo pohanské modloslužebné místo. Jeden z křesťanských kněží modly zaklel a přivolal tak ďábla, jenž se vrhl na skálu pokropenou svčecnou vodou. Od té doby se tu ukazují jeho stopy.

Obětiště

Na vrchu Lisku nad městem je skála zvaná Obětiště. Je to plochý balvan vyvýšený asi metr nad okolí, velikosti 6x8 metrů. Uprostřed na něm spočívá druhý trojúhelníkový kámen jako jakýsi pomník. Údajně se tu konaly pohanské obřady.

Na témže vrchu je pramen léčivé vody, jemuž byla připisována zázračná moc. Byla zde proto zřízena kaple sv. Kateřiny s poustevnou, postaveny lázně a kostelík. Konaly se sem slavné pouti. Na prahu kostela se jednou údajně objevily krvavé stopy v podobě kříže.

Bílá paní a černý pes

U úvozu cesty z Počátek do Kaliště se zjevovala Bílá paní. Často tam bylo slyšet šelest jejích šatů, ja-ko by byly silně naškrobeny. V témže úvozu se lidem zjevoval i přízrak černého psa.

Podzemní chodby

Z Balkova pekla a od tzv. Dunivého křížku vedou údajně podzemní chodby do žirovnického zámku. Pověsti snad byly vyvolány objevem pozůstatku podzemní štolý z pokusů o dolování v 16. století.

PODĚBRADY

(Nymburk)

48 km V od Prahy

Obrazotvorný dub

Roku 1496 byli Na zámostí popraveni vůdci hornické vzpoury z Kutné Hory. Oběsili je na dubu, jenž prý od té doby nesl poznamenané žaludy, v nichž byla spatřována podoba popravených. Lidé v nich rozeznávali krk, kápi a pás, svírající na bedrech bílou řízu havířů. Pověst o tom se rychle rozšířila a putovala sem četná procesí. Zbudovali tu kostel Nanebevzetí Panny Marie, kde je nade dvěma nápis o této události. Sídliili zde poustevníci, kteří opatrovali kostel i dub. Jejich povinností bylo odvádět královské komoře ročně 12 pěkných žaludů, jimiž byly pak podělovány vzácné osoby a panovníci. Dodnes se zachovaly některé ze žaludů, dub ale vzal za své již koncem 18. století. Na místě však roste skupina dnes již také starých dubů, snad potomků proslaveného stromu.

Strašící auditor

Na břehu řeky stojí zámek (bývalý hrad), který je podle pověsti spojen podzemní chodbou s Libicí. V okolí se zjevoval přízrak místního auditora, jezdící na ohnivém voze.

PODHRADNÍ LHOTA (Kroměříž)

5 km J od Kunovic

Legenda poutního místa

V poutním kostele sv. Anny v Podhradní Lhotě je oltář, kde ve skleněném příkrovu nad tabernáklem jsou vidět ze dřeva vyřezané postavy Ježíše, Panny Marie a sv. Anny, před nimiž klečí rytíř. Byl odedávna považován za templáře. Podle pověsti vlastnil blízký hrad Šaumburk, zvedající se nad Podhradní Lhotou, řád templářských rytířů. Po r. 1312 zde byli přeпадeni a pobiti. Pouze jediný z nich se zachránil útekem do kostela sv. Anny a jako poustevník u něho žil až do své smrti.

Ke kostelu se konaly čtyřikrát do roka pouti a poblíž, na úpatí hory Klince (667 m), je studánka sv. Anny, kdysi navštěvovaná procesími. (viz [Kunovice](#))

PODLAŽICE (Chrudim)

Ďáblova kniha

V bývalém benediktinském klášteře zbořeném husity r. 1421, na jehož místě dnes stojí kostel sv. Markéty, vznikl slavný *Codex giganticus*. Říkalo se mu také *Ďáblova kniha*, podle vyobrazení ďábla s dvojitým jazykem a dlouhými drápy na rukou a nohou. Byla to kniha jeden metr vysoká a půl metru široká. Za třicetileté války byla odvezena do Stockholmu.

Přízrak jeptišky

Vypráví se, že před každým neštěstím, které se přihodilo v podlažickém dvoře, bylo v noci vidět přízrak jeptišky přecházející po dlažbě u chléva anebo jinde poblíž dvora. Mizela nehlučně v řečišti.

PODMOKLY (Klatovy)

Ohnivý kůň u kříže

Při cestě z Podmokel do Chmelně, na tzv. Šlechtově poli, byl postaven starý kříž. Před lety se tu našly kosti, podkovy a zbytky koňských postrojů. Prý zde straší. Po půlnoci se tu zjevuje ohnivý kůň, jemuž z nozder srší oheň. Pokaždé oběhne kus pole, la němž se snad kdysi bojovalo, a pak se propadne do země.

PODOLÍ (Olomouc)

3 km V od Bouzova

Palouk satanových kněžek

Na jižním konci vesnice Podolí je louka Veselská s malou studánkou. V noci na den sv. Jana Křtitele se tu vždy konal slet čarodějnic z celého Bouzovska. Zjevovala se tu též světélka. Vypráví se o místním chalupníkovi, který sem jel vysypat popel a kvůli přízrakům byl nucen strávit celou noc pod neckami. Čarodějnice se prý scházely také přímo v Podolí, ve stavení U Blechtů za komínem.

1 km JV od Chrasti

5 km SV od Sušice

POLEŇ (Klatovy)

10 km JZ od Klatov

Zázračná studánka s kamenem sv. Vojtěcha

U starobylé kapličky, vystavěné Blažejem z Poleně nad zázračnou studánkou, stojí kámen, na němž je možno spatřit stopy sv. Vojtěcha, který se tu kdysi zastavil. Podle pověsti dával divotvorný kámen místnímu pasáčkovi každý den peníz, objevující se v jeho mělké prohlubni. Když pasáček z darů zbohatl, bylo mu už zatěžko chodit pro peníze až ke studánce, a tak odvezl kámen na hřbitov v Poleni. Od té doby však jeho divotvorná moc zmizela. Za čas lidé převezli zázračný kámen znovu ke kapličce.

POLEPY (Litoměřice)

15 km JV od Litoměřic

Mince pod kamenem

Na návsi nedaleko kaple stojí nepravidelný čedičový balvan přibližně čtyřbokého tvaru, vysoký asi 80 cm, zvaný „Dorfstein“ nebo „Kladenstein“, který snad kdysi sloužil jako pranýř. Podle místních pověstí je pod ním uložen poklad složený ze starých mincí.

POLEŠOVICE (Uherské Hradiště)

9 km SV od Bzence

Čertův kopec

Malý homolovitý vršek nad Skalou při cestě na Divoška je nazýván Čertův kopec. Je údajně pozůstatkem po ďábově námaze, když chtěl za jedinou noc zatopit Moravu a nosil z Osvětimanských hor k Napajedlům do řeky Moravy obrovské kameny. K ránu, překvapen kokrhajícím kohoutem, na tomto místě poslední břemeno.

Ohnivý kočár a bílý koníček

V Polešovicích jezdil v noci přízrak ořechovského hraběte Magniho ve zlatém plamenném kočáře taženém dvěma ohnivými koulemi. U lesa Kladíkova (jižně od vsi) se zase zjevoval přízrak bílého koníčka v oslepující záři, ukazující prý k ukrytým pokladům.

POLICE NAD METUJÍ (Náchod)

14 km S od Náchoda

Zjevení opata hledá poklad

V noci tu po chodbách bývalého kláštera bloudí žalostně naříkající duch dávného opata Martina Korýtky. Když na věži kostela odbije půlnoc, jeho černá postava táhne klášterními chodbami, nahlédne do všech koutů a smutně kvílí. Za svého života to byl prý lakotný člověk, který shromáždil velký poklad vydřený z poddaných. Jeden z pozdějších opatů prý poklad našel, ale Korýtkův duch bohatství dosud marně hledá.

Kovářova rokle

Nedaleko Police se táhne severovýchodním směrem skalní skupina zvaná Stěny. Pískovec zde vytváří bludiště, sluje a balvany. Jednomu skalnímu komplexu se říká Kovářova rokle, prý podle kováře, který tu jako jediný zbyl z dopadené loupežnické bandy. Je tu po loupežnicích uschován poklad, otvírající se prý na Květnou neděli o pašijích.

Bájně podzemní bohatství

Za oltářem v klášterním kostele Nanebevzetí Panny Marie začíná údajně tajná podzemní chodba, ústící až v blízkosti Kočičího Hrádku na vrchu Ostaši. Má v ní být ukryt bájný klášterní poklad. (viz [Ostaš](#))

Poličky zázrak původcem pašijových her

Podle pověsti se zde kolem r. 1500 u kříže na vrchu Ostaši udal zázrak. Při modlitbách tu prohlédla od narození slepá dívka. Později se sem konaly slavné pouti, při kterých bývaly předváděny pašijové hry. Podobně jako ve Vambeřích v Kladsku vyšel muž převlečený za Krista v průvodu z chrámu a vlek l za sebou těžký kříž. Musel s ním ujit více než čtyři kilometry, přerušuje cestu předepsanými zastávkami. Vedle něho kráčeli čtyři pochopové, jejichž úkolem bylo Krista mrskat. Deset dalších mužů pomáhalo nést kříž. Za nimi šlo dvanáct bíle oděných flagelantů, kteří se kajicně dokrvava rozdírali důtkami. Závěr průvodu tvořil obrovský zástup diváků, kteří pak na Ostaši přihlíželi ukřizování Krista (podobně jako na známých pašijových hrách v Ammergau). Hry se naposled konaly v r. 1771.

Čertova skála

Severovýchodně od města se zvedá vrch Kluček (614 m). Na okraji lesa, v jihovýchodním ukončení jeho hřbetu ční do výše šesti metrů mohutná kyjovitá skála, jejíž užíší spodní část je tvořena méně odolnými, tence vrstvenými pískovci, kdežto horní partie je složena z masivnější horniny. Nápadné skalisko bylo v minulosti kultovním místem, stával na něm prý železný kalich a pod ním kamenný oltář. Konaly se tu husitské pobožnosti a po Bílé hoře se zde loučili s vlastní protestanti. Kdesi v okolí jsou údajně zakopány jejich poklady.

Protireformační legenda skálu spojuje s ďáblem. Nesl ji prý z blízkého Ostaše a chtěl ji hodit ze msty na hrádek (bývalý Ticháčekův statek). Po kohoutím zakokrhání však skálu upustil. Od té doby je tu na stráni hluboko zaryta v zemi a nazvali ji Čertovou skálou.

Okolí :

Zjevení v moderní době

K blízké obci Suchý Důl se váží vzrušující události z konce minulého století, známé jako „suchodolská zjevení“. 10. srpna 1892 měla ve zdějším lese své prvé vidění čtrnáctiletá Kristina Ringlová, bydlící v Suchém dole v čp. 99. Tvrdila, že se jí zjevila vysoká štíhlá postava v černém, až na zem dlouhém šatě a potíkrát jí zdravila: „Pozdrav Pán Bůh.“ Děvče ze strachu uteklo domů a vše vyprávělo. Po čtrnácti dnech se zjevení opakovalo. Zpráva o události se bleskově rozšířila a mnoho lidí sem přicházelo, aby bylo přítomno jejímu vidění.

Po roce od prvního zjevení se opět sešel velký zástup a čekal na Kristinu, již se opět měla zjevit Panna Marie. Četnictvo ji však zatkl a okresní hejtman nařídil, aby se lid rozešel. Dav však nechtěl uposlechnout a začal hejtmana kamenovat. Četníci museli lidi rozehnat. Nastalo vyšetřování, viníci byli odvezeni do Hradce Králové a potrestáni vězením. Spolu se světskou mocí vyšetřovala případ i hradecká biskupská konsistoř a prohlásila ho za blud.

Nicméně v r. 1893 byla postavena kolem lesa křížová cesta a o dva roky později i kaple, která dosud stojí. V zápisech se uvádí, že některý den přišlo do Police až 1200 lidí. Církevní kruhy však toto hnutí odsoudily, ba dokonce je zakázaly. Když zákazy nepomáhaly, zakročily i světské úřady a četnictvo. Tak došlo dne 2. ledna 1895 dopoledne, kdy se zase tisícový zástup poutníků chystal k cestě do Suchého Dolu, na polickém náměstí ke krvavé srážce s četnictvem. Několik poutníků bylo zatčeno, děvče bylo odvezeno do Broumova, a pak byli všichni postaveni před soud v Hradci Králové. Poslední vidění měla Kristina Ringlová 8. ledna 1895. Podle jejích zápisků se v průběhu necelých tří let zjevení opakovalo celkem třiaadvacetkrát. Šestému bylo přítomno 7000 osob, desátému a jedenáctému v lednu 1893 vždy na 10 000 osob.

Kristina později prožila pohnutý život. Byla žalářována, onemocněla tuberkulózou, ale přesto se dožila vysokého věku a zemřela v Hořicích v Podkrkonoší v r. 1957. Je pochována na tamním hřbitově.

POLIČKA

(Svitavy)

16 km JZ od Svitav

Korouhvička smrti

Vrchol věže michalského kostela nese plechovou figuru Smrti s napjatým lukem a šípem. Byla tam zasazena pro výstrahu hříšným lidem. Říkalo se, že míří v tu stranu, kde má právě někdo zemřít. Poněvadž je otočná, může mířit kterýmkoliv směrem.

Tajemné místo Na Hátkách

Piaristický kněz J. M. Drašar v *Dějínách Poličky* připomíná, že pod vrchem (pod osadou Jelínek) leží pole, „jemuž od hádků Na Hátkách říkají, zbytek to pohanského kostela." V tajemném místě, jehož název se dosud udržuje, snad bývalo pohanské obě-tišťe a zjevovala se tu řada příznaků.

Černá svatá Trojice

Černá sv. Trojice, ikonograficky pozoruhodný obraz místního malíře Ondřeje Andršta pocházející z 18. století, je umístěna v poličském muzeu.

Zakopané poklady

V okolí Poličky se vypráví o mnoha zakopaných pokladech. Na Tillově roli. Pod kopcem je v zemi údajně ukryt zlatý buben, schovaný sem francouzským vojskem počátkem 19. století. Po válce ho tu však vojáci marně hledali. Na Velký pátek bývá vidět nad místem jeho uložení ohýnek.

Ve stodole u starohradské silnice se též objevoval plamínek nad místem pokladu. Vypráví se, že tu jednoho poledne kopali mlatici a podařilo se jim na sochorech vyzvednout ze země velký železný kotel. Přišla však hospodyně a křikla: „Taková spousta peněz!" Nato se kotel s hřmotem propadl do země.

Podobná pověst se vypráví i o roli Barvířce, kde v pašijovém týdnu bývalo vidět plamínek. Jedna služka jej mlčky přehodila drobtý chleba, aby nezhasí. Druhá však nedočkavostí promluvila a poklad se propadl. Zbýla po něm prý jen „plechová příkrývka", kterou potom v rodině dlouho opatrovali na památku.

Také na ruchtě v Korouhvi byl zakopaný poklad: „Peníze za černého býka dali navrch, ale zapomněli přidat obrázek Panny Marie. Později se lidé pokoušeli poklad vykopat. Byli však vyrušeni pokřikem: „Jen se pojdte podívat, kozy táhnou řůru sena!" Kopáči vyšli ven a poklad se mezitím ztratil. Kozi povoz byl jen čertovým mámením," píše regionální sběratel pověstí Jaroslav Vorlíček z Poličky.

Zlatý pramen

Poblíž Poličky u Jedlové leží lázeňské místo Balda se Zlatým pramenem, jemuž byla v minulosti přisobována zázračná moc a konaly se sem četné poutí.

Hrst neuvěřitelností z Poličky...

Pod městem prý rozlévá své vody podzemní moře. Jeho šumot je slyšet zvláště poblíž sochy sv. Antoina na náměstí. Říká se, že jednou podzemní moře Poličku zatopí, nepropadne-li se sama.

Poblíž cesty z Poličky do Sádku se v noci objevoval přízrak příšerného psa se svítícíma očima. V těchto místech se také zjevoval ohnivý muž. V letech 1813 - 1814, kdy bylo v okolí ruské vojsko, šel s vojáky z Poličky do Sádku „čarodějný muž". Říkal, že střílí po ohnivci, který se právě tam zdržoval. Střelil, a spadl kapr.

... a okolí

V Lubné byl kdysi divný oběšenec. Když ho odřízli, jen se řehal. Přivolaný kat z Litomyšle zval oběšence k jídlu, ale marně. Kat tedy překlopil talíř a muž zůstal ztuhlý, jak má mrtvola být. Potom jej kat vytáhl na střechu a shodil dolů. Nakonec mrtvolu zakopali za vsí. Tam strašil a zjevoval se jako hříbě, až ho jeden odvážný souseď zavedl ke křížku, zaklel a hříbě se ztratilo.

Kopec Skalka (619 m) nad obcí Svatou Kateřinou býval prý sídlem ukrutného loupežného rytíře a jeho hrubé čeledi. Rytíř miloval jen svoji dceru. Děvče se však utopilo v Manině studni, když chtělo utrhout z hladiny stulíky. Rytíř ze žalu v okolí zle řádil. Jeho čeled' za bouře odehlnala poustevníka prosícího o přístřeší. Poutník tajemnými slovy hrozil lupičskému hrádku zkázou. Rozpoutala se bouře, a když ráno vyšlo slunce, tvrz zmizela. Na Skalce pak sídlil Houkálek, děsil lidi a v noci na mokřinách v lese Královci rejdlý bludičky. To prý byl zakletý rytíř a jeho zločinní druhové, za trest tu v noci bloudící.

Ohnivci či ohniví muži se zjevovali v lesa Ruláka za Lezníkem a u Rohozně. Měli podobu hořícího snopu slámy nebo ohnivého hada. Lidé se jim vyhýbali, poněvadž způsobovali na kůži obličje i na jiných částech těla „oheň". Oslňovali svým prudkým svítem pozdní chodce, kteří pak sešli z cesty. Ohnivci se zjevovali i jako bezhlavý muž a žárem dusil. Světlohoši končili své rejdy na Svobodníkově louce u Lezníka, anebo se ztráceli v rybníce Prostředním.

K okolí se váže i řada pověstí o fextech, divoženkách, čarodějnicích, vodnicích, zakletých zvířatech

atd. (viz **Sebranice, Bystré, Rohozná, Svatka, Svojanov**)

Že čáry nejsou jen vzdálenou minulostí, o tom svědčí i těžko vysvětlitelné úkazy, k nimž došlo ve dvacátých letech tohoto století v Poličce u hospodáře a ševče Říhy v čp. 166 v Hegrově ulici. Za dne se tam ořásal stůl a poskakovaly židle ve světnici, ze stolu padaly talíře. Špalky a ševcovská kopyta prudce vylétaly z místnosti smetené neznámou silou. Svědkem těchto neobvyčejných úkazů byla celá ševcova rodina.

Na místě po zbouraných starších domech stojí dnes činžák, dokončený v šedesátých letech.

POLKOVICE

(Přerov)

5 km SZ od Kojetína

Lichvářův bezprstý přízrak

Na polkovickém zámku se v noci zjevoval přízrak lichváře, jemuž byly kdysi za trest useknuty dva prsty. Zámek býval osvěcen a v jedné z komnat sedělo zjevení ve starodávném šatě. Později se tu údajně našla tajná schránka s dvěma useknutými prsty v neporušeném stavu. Když ji zakopali na klenovském hřbitově, zjevení už se neobjevilo.

POLNÁ

(Jihlava)

16 km SV od Jihlavy

Poklad na zámku

Vypráví se, že kdesi na polenském zámku je zazděn poklad ve velké železné truhlici. Podle pověsti jej zazdívali dva synové hluchého zámeckého klíčníka. Pán je dal později odstranit jako nepohodlné svědky. Poklad má být na zámku dodnes.

Hloupý ďábel

Správce zdejšího panství Kašpar Khauc podepsal smlouvu s ďáblem. Po deseti letech měl být odveden do pekla, ale zachránil se, když položil otázku, kterou ďábel nedokázal zodpovědět. Je pochován ve šlechtické hrobce ve velkém kostele v Polné a tabulka s jeho jménem je umístěna v tajné kobce pod kapličkou, v zámku vedle arkýře, kde Khauc vyvolával ďábla.

POŘEŠÍN- hrad

(Český Krumlov)

4 km S od Kaplice

Zakleté přízraky s pokladem

Ve skrovných zbytcích středověkého hradu sídlí duch zakleté paní. Občas se zjevuje a prosí o vysvození. Má se tak stát kouzelným proutkem, který drží. Je třeba jím udeřit strašidelného černého psa, jenž spolu s dalšími obludami hlídá ukryté hradní poklady.

POSTOLOPRTY

(Louny)

8 km Z od Loun

Etymologické spory

Kdysi zde stával lucký hrad Drahuš. Kolem r. 1120 tu byl založen benediktinský klášter Porta Apostolorum. Název města byl dlouho vykládán z lidového zkomolení tohoto názvu. Dnes se ujal výklad (podává ho již Hájek z Libočan), že šlo o ves lidí, kteří „postoly prtali“, tj. opravovali škorně.

Tajnosti Porty Apostolorum

Při nízkém stavu vody v Ohři je prý možno pozorovat klenbu podzemní chodby na dně řeky, vedoucí z bývalého kláštera pod Ohří až ke Skupicím, kde vychází na povrch pod skupickým kostelem. V této chodbě mniši schovali stříbrné sochy dvanácti apoštolů (podle jiné verze byly z ryzího zlata). Mnozí lidé se už pokoušeli dostat do tajné chodby, ale nikomu se to prozatím nepodařilo.

POSTŘEKOV

(Domažlice)

13 km SZ od Domažlic

Tajné únikové chodby

Mnoho chodských vsí mělo tajné chodby, jimiž obyvatelstvo mohlo utéci před nepřátelským vpádem. Z Postřekova prý vedla chodba z usedlosti od Brychtů až ke Klenčí, kde byla spojena s chodbami z [Klenčí](#) a z [Chodova](#) (viz).

Křivopřísežník

Na místě zvaném „V Šindelářouc koutě“ se zjevovala světýlka spolu s ohnivým mužem. Na tomto místě byla kdysi spáchána vražda kvůli dívce. Děvče tušilo, kdo je vrahem, a udalo to. Všichni muži museli před mrtvým přísahat nevinu. Během vrahovy křivé přísahy však náhle z mrtvého vystříkla krev a označila viníka.

Kamenování obrů

Na vrchu u Postřekova stávaly v řadě kulovité, jakoby opracované kameny, o nichž se říkalo, že jimi po sobě házeli obři.

POSTŘELMOV

(Šumperk)

4 km SV od Zábřehu

Orající Tunkl

Na hrázi zdejšího rybníka se po smrti zjevoval přízrak krutého zemana Tunkla, pána na Zábřehu a Brničku. Býval zapražen v dřevěném pluhu a d'ábel s ním oral hráz rybníka. Když málo táhl, pekelník ho mrskal bičem. Místní sedláci se obávali, že jim přízrak rozorá hráz a vypustí rybník. Jednomu pastýři se ho podařilo zaklít na pustou Kaní horu.

POŠNÁ

(Pelhřimov)

4 km JV od Pacova

Zajímavá výzdoba kostela

V kostele sv. Bartoloměje jsou raně gotické nástěnné malby s astronomickým obsahem: Slunce, Měsíc a zvláště zatmění Slunce. V podezdívce schodiště u věže je zazděn kámen s reliéfem lebky se zkříženými hnáty, asi ze 16. či 17. století.

POTŠTÁT

(Přerov)

14 km SZ od Hranic

Potštátská démonologie

Jeden z bývalých správců potštátského panství byl vlkodlakem. Tehdy se v okolí množily vraždy dětí a posléze se přišlo na to, že správce se v noci mění ve vlka. Přeměna spočívala ve zvláštním obratu, jímž se převrhl přes kládu. Vlk byl chycen a zabít, ale ve chvíli smrti se opět proměnil v člověka. Říkalo se, že po smrti ho země nechtěla přijmout, museli mu oddělit hlavu od těla, useknout končetiny a zavézt na proklaté pohřebiště Smolnou.

Kdysi zde také žila žena, která se v noci měnila v můru (succuba) a sála ve spánku krev mužům. Mohla na sebe přijmout různé podoby, dokázala se protáhnout i klíčovou dírkou v podobě obilného klasu. (viz [Velký Újezd](#))

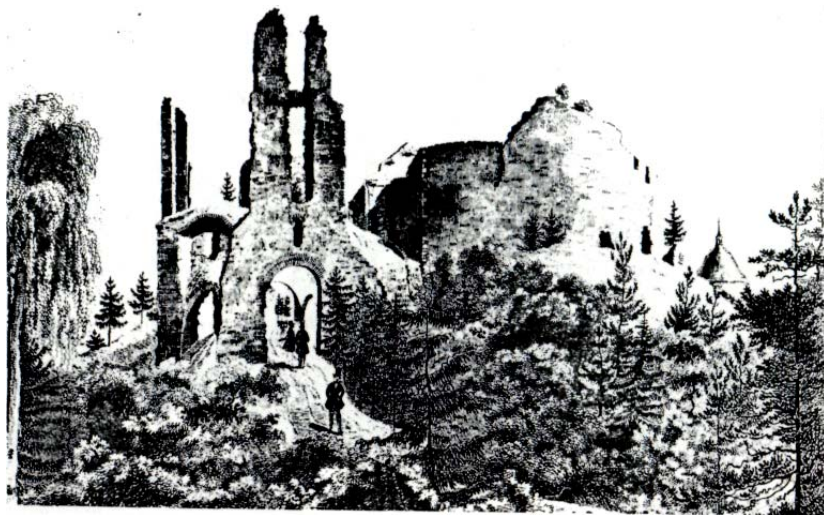
Báje skalního města

Na levém břehu Veličky, 4 km jižně od města leží tzv. Potštátské skalní město. Vyprávělo se tu o skřítkovi Zlatém Apellovi, který tu měl jeskyni s množstvím zlata a drahých kamenů.

Nedaleko od Skřítkova domečku, severně od cesty při Boškovském potoce leží mohutný skalní blok,

známý jako Čertovo zastavení. Souvisí s pověstí o Pustém zámku (Puchartu), jehož majitele odnesl po prohrané sázce ďábel. Na tomto bloku s ním odpočíval.

Jiná pověst vypráví o Ďáblově zdi s otiskem jeho vidlí, která se tu rovněž ukazuje. (viz [Puchart](#))

POTŠTEJN - hrad **(Rychnov nad Kněžnou)**

10 km J od Rychnova nad Kněžnou

Život zasvěcený pokladu

V rozvalinách hradu byly už podle starých pověstí ukryty poklady. B. Balbín zde viděl v hradní studni husy, které později vypluly dole na Orlici. Jeden z dřívějších majitelů hradu, hrabě J. A. Harbuval - Chamaré, už jako chlapec slyšel o pokladu zde ukrytém. V jeho zanícení jej utvrdily i zprávy okolních venkovanů a vidění potštejnského kostelníka. Mylně si vyložil i latinský nápis na jednom ze stavebních kamenů, když jej četl takto: signata instes, caritas extirpat hostes (Na poznamenaném začni hledati). Jednalo se však zřejmě o latinský verš obsahující zbožnou průpovídku. Dnes je nápis již nečitelný a kámen není na svém původním místě. V bývalém hradě tvořil pravděpodobně hořejší příčnou část kamenného portálu. Hrabě začal v onom místě kopat. Na své úsilí věnoval mnoho tisíc zlatých a kopal od r. 1744 až do r. 1782! Nakonec vykopal jen starou železnou, zcela prázdnou truhlu, klíče, ostruby a podobné věci. Když dělníci, kteří v hradě stavěli kapli, narazili na podzemní chodby, jal se je znovu prokopávat, většinu z nich učinil prostupnou a prozkoumal je. Občas narazil na kámen s tajemnými značkami, o nichž byl přesvědčen, že jsou to znamení vedoucí k pokladu dávného zemského škůdce a lupiče Mikuláše z Potštejna. Podle pověsti se jeho dělníci dostali až ke dveřím, na nichž svítil ohnivý nápis: Ještě není čas. Zaslechli za dveřmi žalostné nářikání, a tak odhodili nářadí a utekli. Hrabě prý dal později přístup k pokladu zazdít.

Ve skutečnosti jeho marné dlouholeté bourání a kopání mělo za následek, že starý hrad se místy sesul, někde byl i úmyslně pobořen. Pak už byla jeho zkáza neodvratná. Hrabě Harbuval dal však pořídit podrobný plán zdejších tajných chodeb, což z hradu učinilo názorný model podzemí ostatních středověkých hradů. Jeho nálezy spolu s mapou chodeb jsou chovány v místním muzeu. Jeden ze vstupů do podzemních chodeb byl z věže nad pátou branou, která měla sloužit jako poslední útočiště zbytků posádky.

Příběh věčně neukojeného hledače zpracoval A. Jirásek v románu *Poklad*.

Okolí:

Neúnavný Chamaré

Vysoký vrch vedle potštejského hradu porostlý hustým lesem se nazývá Velešov, prý podle pohanského boha stád Velese. Podle pověsti tu kdysi dávno stával hrad, později přeměněný na templářský klášter, jehož obyvatelé chovali v tehdy četných rybnících v okolí ryby, které prodávali okolnímu lidu. Podle historických pramenů byl však hrad založen až kolem poloviny 14. století dědici zemského škůdce Mikuláše z Potštejna. Také zde hledal později hrabě J. A. Harbuval - Chamaré poklad a v průběhu prací byly definitivně zničeny poslední zbytky budov.

Hraběňin duch na Svatých schodech

Jihozápadně od Potštejna při silnici k Brandýsu nad Orlicí stojí na kuželovitém vrchu Homoli mariánský barokní kostel. Dlouhé kamenné schodiště vede k místu, kam se kdysi konaly četné pouti z okolí. Kostel a schody dala postavit Teresie Eleonora z Ugartu v letech 1692-96. Byla to namáhavá práce vykonávaná robotníky a není divu, že sedláci hraběňku proklínali. Její duch tu prý straší, za měsíčních nocí ji ďábel vozí po těchto kamenných schodech dolů.

PRÁČOV

(Chrudim)

6 km J od Statířan

Bílý kůň stavitelem

Gotický kostel sv. Jakuba byl několikrát přestavován. Stojí na vysoké skále nad Chrudimkou a vypráví se o něm, že byl prý nejprve stavěn ve Svidnici. Co lidé ve dne vystavěli, v noci přenesl bílý kůň na Práčov. Chtěli ho zaplašit, ale jak přišla jedenáctá hodina v noci, všichni usnuli. Když se to opakovalo, nezbylo jim než stavět na tajemně předurčeném místě.

Verze pověstí Jan za chrta dán

V tomto kostele měli kdysi zvon zasvěcený sv. Janovi. Chrudimský pán jej chtěl mermomocí vyměnit za svého chrta. Když zvon spouštěli, vysmekl se jim a po skalách padal do Chrudimky. Přitom bylo slyšet vyzvánění: „Zvon svatý Jan, za chrta dán.“ Spadl do hlubiny a je prý tam dodnes.

Obě tyto práčovské pověsti se jen s nepatrnými odchylkami vypravují na mnoha místech v Čechách.

PRADĚD- hora

(Bruntál)

12 km od Vrbna pod Pradědem

Horský duch Jeseníků

Praděd je nejvyšším vrcholem Hrubého Jeseníku a celé Moravy (1492 m), s kamennou rozhlednou. Leží na bývalých hranicích Moravy a Slezska. Nedaleko odtud je Petrova skála, opředená pověstmi o čarodějnicích.

Jeho jméno personifikuje horského ducha v podobě starce. Je jeseníckou obdobou Rýbrcoula (Krakonoše). Vyprávějí se o něm četné pověsti, je dobrodějnou a spravedlivou postavou hor a uvnitř svého nejvyššího sídla hlídá ukryté poklady. (viz [Petrova skála](#), [Jeseník](#) atd.)

PRAHA

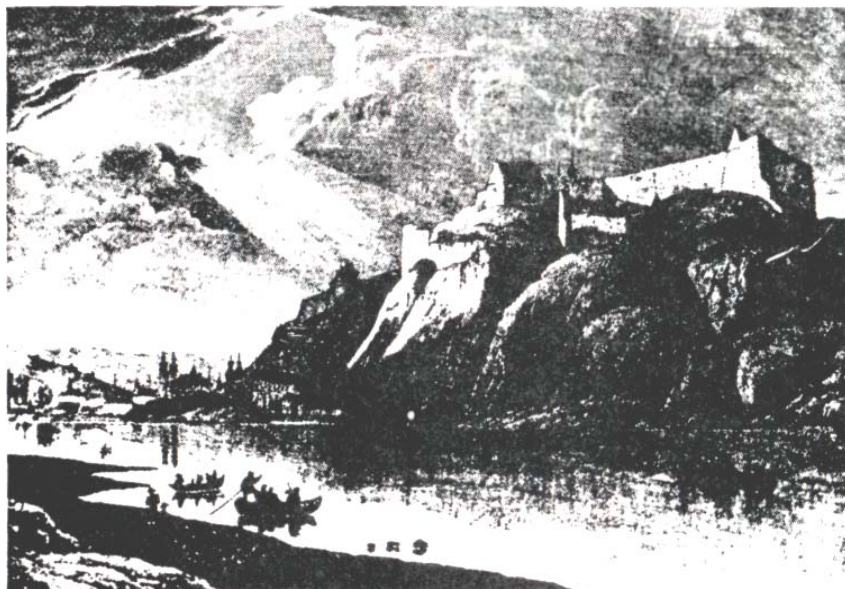
„Praha je magickou metropolí Evropy.“ A. Breton

Vyšehrad

Za pohanskými poklady

Podle dávné tradice je uvnitř Vyšehradu jeskyně, v níž je uschován stříbrný kůň, věnovaný kdysi knížeti Nezamyslovi horníky z Lipnice. Jsou zde uloženy i další zemské poklady - Libušina zlatá žabka a zlatá kvočna s dvanácti zlatými vejci. Poklad v podzemí hlídá bájný český lev se dvanácti lvíčaty. Čas od času se některé ze lvíčat probeře a ptá se: „Už je čas, bratříčkové?“ Doposud se mu dostává odpovědi: „Ne, ještě ne.“

O pokladech se říká, že jednou za sto let kvetou. Jeden voják na stráž si je prý kdysi spletl s bodlákem a rozsekal je. Ráno mu zůstala jen zlatá snítka v klopě.

Strašidelná zjevení psů

Od kaple sv. Martina běhá v noci dolů k bráně přízrak černého psa se žhavým řetězem. Ztrácí se v rohu bašty, kde je zazděna Jeruzalémská brána, dosud zvenčí patrná v koutě nad Přemyslovkou. Od této zazděné brány se v noci černý pes v podobě velkého kotouče valí až dolů k silnici.

I v bývalém kanovníckém sídle (u Fastrů) ve stráni se zjevuje strašidelný přízrak černého psa s ohnivými očima. Hlídá zde poklad. O půlnoci obchází kolem a nakonec mizí ve stráni.

Na Vyšehradě byl vidán též ohnivý pes bez hlavy. Zjevuje se spolu s pekelným kočárem taženým bezhlavými koňmi s bezhlavým kočím na kozlíku. Zjevení se prohání po vyšehradských hradbách.

Zakleté přízraky vyšehradských žen

U někdejší Myší díry, průchodu z Vyšehradu, se v noci zjevuje přízrak Bílé paní. Pod Vyšehradem se říkalo, že Bílá paní vychází Myší dírou z nitra skály, v níž má velkou jeskyni plnou pokladů, které hlídá černý ohnivý pes. Bílá paní prý střeží své poklady bez hlavy: až vyprší určený čas a poklady budou nalezeny, dostane nazpět svou hlavu a bude vysvobozena.

Na vyšehradské skále stojí zříceniny hrádku zvaného Libušina lázeň. Podle pověsti se zde Libuše koupala s milenci, které pak shazovala do Vltavy. I zde se zjevuje přízrak Bílé paní. Když měsíční světlo prochází zříceninou a padá na řeku některým z oken, říká se, že se Bílá paní „dívá oknem“. Pro obyvatele Podskalí to bývalo špatné znamení: tvrdilo se, že se brzy někdo ve Vltavě utopí.

V kostele sv. Petra a Pavla při mši i mimo ni se zjevoval přízrak tzv. Hannewaldské paní. Zjevení vycházelo vždy z Hannewaldské kaple.

Kostlivci u rotundy sv. Martina

Románská rotunda sv. Martina na Vyšehradě je místem, o němž koluje snad nejvíce strašidelných pověstí. Kromě černého ohnivého psa se zde prý v noci skládají z kostí kostlivci. Také se tu zjevuje studený oheň. Poblíž se v noci procházel duch francouzského majora, který strašil vojáky vyšehradské posádky.

Sloup čerta Zardana

Ve vyšehradském parku před postranním vchodem do hřbitova leží na tři kusy rozbítý sloup, snad nejznámější d'áblův „corpus delicti“, o němž se zmiňují i francouzské démonologické slovníky. Podle staré

pověsti poručil kdysi sv. Petr d'áblu nosit kamení na stavbu nového vyšehradského kostela. Čert se vsadil s vyšehradským knězem, že přinese sloup z římského svatopetrského chrámu, dříve než kněz doslouží mši. Pekelník letěl se sloupem a byl třikrát svržen svatým Petrem u Benátek do moře, aby se jeho cesta protáhla (odtud prý sloup přelomený na tři kusy). Odpočíval s břemenem v jižních Čechách, kde lze vidět jeho stopy (viz *Novosedly nad Nežárkou*). Po návratu do Prahy poznal, že přišel pozdě („Však bych vyhrál, kdyby mne ten rybář do louže nebyl srazil!“), a vztekle mrštil sloupem na vyšehradskou skálu. Roku 1665 při jednom vymítání d'ábel ústy posedlého přiznal, že se jmenuje Zardan. Od té doby byl sloup zván také Zardanovým sloupem.

V této souvislosti je zajímavé připomenout, že francouzský historik magie É. Grillo de Givry se zmiňuje ve své knize *Le musée des sorcères, mages et alchimistes* z r. 1929 o někdejším vyšehradském knězi Václavu Králíčkovi (Wazlaga Kralizzec) jako o proslulém zaklínači démonů.

Hradčany

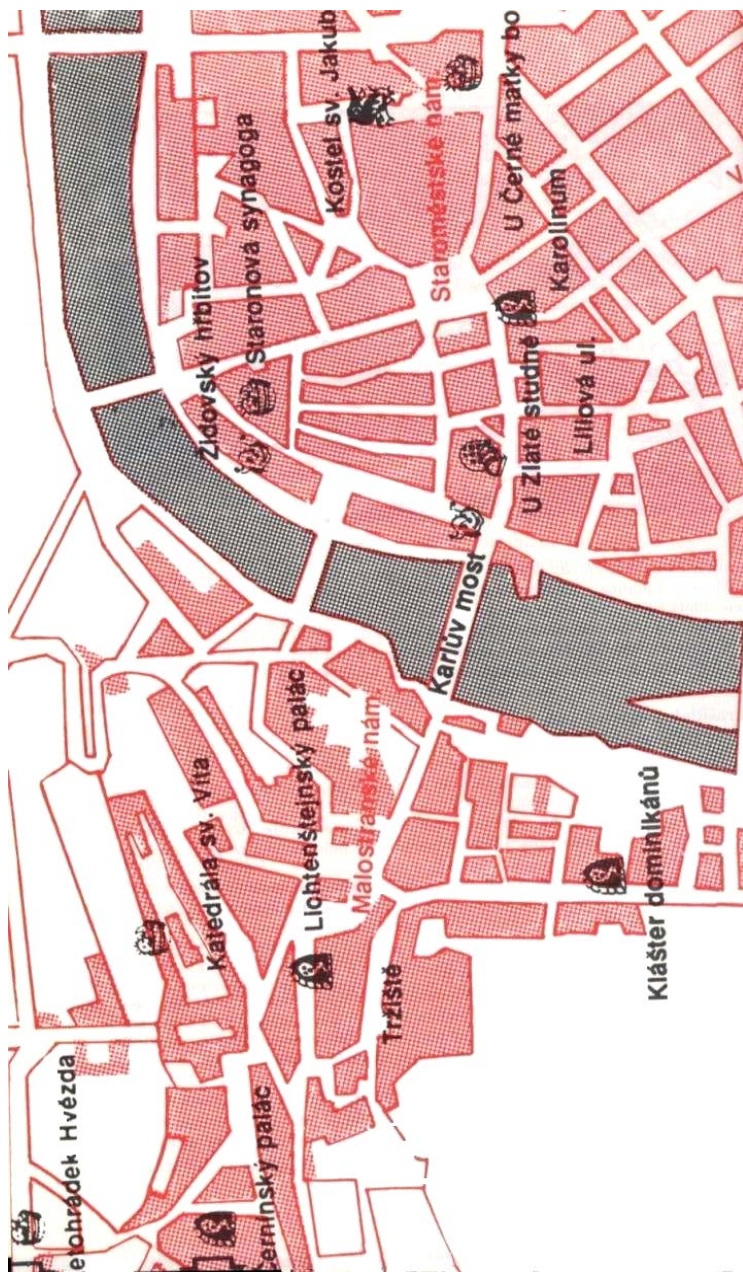
Paměť „kamenné knihy“

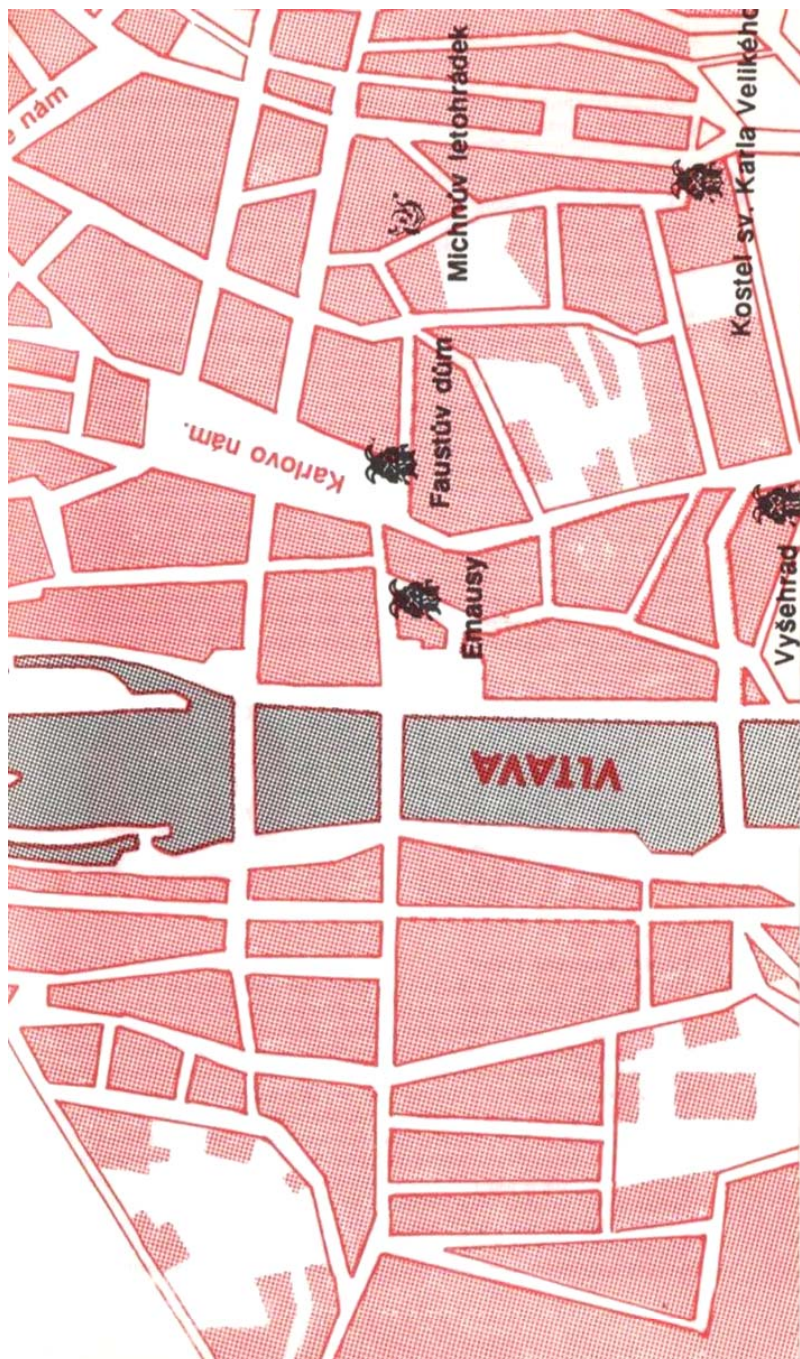
Katedrála sv. Víta byla založena na základech staré baziliky Karlem IV. r. 1344. Císař, zasvěcený ve svém mládí stráveném ve Francii do principů esoterismu, se snažil budovat širší urbanistický celek Prahy podle svého kosmologického kréda, jako velký kalendář, v němž nebeské události mají svůj protějšek v pozemském uspořádání. K tomuto účelu si pozval význačné architekty spojené se západní tradicí stavebních bratrstev. Matyáš z Arrasu založil na Pražském hradě stavební hut', v níž byly opatrovány plány stavby, na kterých pracoval již před svým příchodem do Prahy. Později císař povolal ze švábského Gmündu Petra Parléfe, architekta spjatého se stavebními cechy v Kolíně nad Rýnem a Ulmu. Jméno tohoto mistra lze chápat ve významu mluvící kámen (pierre parlante), což je jistě přílehavé označení umělce nechávajícího promlouvat „kamenné knihy“ katedrál. Není náhodou, že jeho přízvisko odkazuje na francouzský původ, v jehož základu stojí *parleur*, tj. mluvka, ironický slangový výraz pro představitele *Art gothique*, gotiky. Neboť, řečeno s Fulcanellim, katedrála stejně tak je dílem *art goth*, jako *argotu*. Tajný jazyk spolu se symboly a obřady byl společným utajovaným vlastnictvím stavebních bratrstev. Vycházíme-li z těchto údajů, jeví se nám příznačně, že těsně před přerušením stavby v r. 1418 se tu ještě jednou připomíná jméno Petra, tentokrát už jen malého, Petrlika, jež jako by už samo v sobě ztělesňovalo úpadek, do něhož se stavba dostala za husitských válek, a charakterizovalo práce spíše udržovací než tvůrčí.

V chrámu sv. Víta měly být umístěny korunovační a katedrální klenoty. Krom toho byl zamýšlen též jako místo posledního odpočinku českých světců (sv. Jan Nepomucký je pochován ve stejnojmenné kapli a sv. Vít za hlavním oltářem) a králů v čele s Karlem IV. (je pochován v kapli sv. Kříže, kde spolu s ním odpočívá mj. též Rudolf II.).

Pátou boční kaplí vpravo na jižní straně katedrály sv. Víta je Svatováclavská kaple s výjevy ze života tohoto světce. Místa mezi obrazy jsou vykládána českými acháty a chrysoprasy, zasazenými do zlacené malty. Dominantní význam této kaple je podtržen tím, že přesně nad ní se zdvihá velká věž. Ta byla umístěna ve vztahu ke staroměstské věži Karlova mostu tak, že zapadající slunce o letním slunovratu, pozorované od osy Mostecké věže, září přesně v lanterně věže sv. Víta nad touto kaplí, kde na lebce sv. Václava, patrona Čech, spočívá královská koruna.

Francouzský básník Guillaume Apollinaire zde ve Svatováclavské kapli během svého pražského pobytu našel svou podobu v jednom z achátů poblíž kruhu, jehož se údajně přidržoval sv. Václav, když v Boleslavi umíral.

Přízračná Brigita

Románský kostel sv. Jiří byl založen již před r. 920.

Z kláštera při tomto kostele pochází vzácný *Pasionál abatyše Kunhuty*, v němž jeho tvůrci vyjadřují středověké alchymistické krédo. Podle pověsti se v chrámu potil krucifix při Kunhutině modlitbě právě ve chvíli, kdy její muž, král Přemysl Otakar II., umíral na Moravském poli.

V kapli sv. Martina je socha ležící ženy, zvaná odedávna Brigita. Představuje mrtvolu ženy v částečném rozkladu, po které lezou žáby, hadi a ještěrky. Podle pověsti to byla dcera chudé vdovy z Malé Strany, do níž se zamiloval vlašský kameník pracující na Hradě. Měli slavit svatbu, když musel znenadáni odjet za prací na venkov. Po návratu se vyptával, jak se mezitím chovala jeho snoubenka. Sousedky ji popluly, ženich tomu uvěřil, v prchlivosti dívku zabil a mrtvolu odvekl do křoví. Tam byla také po čase už zohavená mrtvola nalezena. Na kameníka padlo podezření, a když byl přiveden k mrtvole, zhroutil se jí a k vraždě se přiznal. Byl odsouzen k smrti, litoval však svého zločinu a vyžádal si, aby nebyl popraven dřívě, než by z kamene vytesal podobu zavražděné. Bylo mu to dovoleno a v žaláři provedl sochu tak, jak ji lze dodnes v šerém koutě spatřit.

Alchymisté na Hradě

Hrad, toto město ve městě, nespadal pod zákony, které platily pro zbytek Prahy. Proto se sem houfně hrmuli různí řemeslníci, ale i šarlatáni, a usazovali se podél jeho hradeb. Zvláště za císaře Rudolfa II., zvaného novým Hermem Trismegistem, nastal příliv alchymistů, ale i všemožných šejdů. Jejich útočištěm bylo podhradí, a i když se tvrdí, že ve světoznámé Zlaté uličce alchymisté nikdy nežili, všemocná imaginace jí přisoudila v tomto smyslu kromobyčejnou důležitost. V domech přilepených k hradbám prý bydleli zvláště zlatotepci, od nichž ulička odvodila svůj původní název Zlatnická. Podle pověsti zde císař Rudolf II. na alchymisty přísně dohlížel. Každý z nich měl za obydli jeden z malinkých domečků, a když bylo zevnitř zavřeno, byla to známka, že se věnuje transmutacím. Ve dne i v noci procházel uličkou nahoru a dolů zoldněř s halapartnou v ruce. Jednoho dne se údajně někteří z alchymistů vzbouřili a žádali, aby se mohli nadýchat čerstvého vzduchu v Jelením příkopu. Příkop však byl vyhrazen pro císařovy urozené hosty a bylo nemyslitelné, aby se hrubí destilátoři smíchali s tak vznešenou společností. Císař jejich prosbu zamítl. Na protest proti tomuto rozhodnutí si alchymisté ostříhali vlasy, rozbili své nádoby, pece a dmyhadla a vše naházeli dolů, do Jeleního příkopu, na hlavy urozených lovců. Zahájili stávkou s tím, že od této chvíle na císařský dvůr už nedodají ani zrnko zlata. Tehdy se prý Rudolf II. rozhodl po svém: dal je přivést do Jeleního příkopu, kde je uvrhl do železných klecí zavěšených na stromech a nechal je bídně zahynout hladem a žízni. Byla to výstraha a připomenutí posvátného alchymistova úkolu, že své Velké dílo nesmí opustit v čase zrání. Ostatně Gustav Meyrink ve svém románu *Anděl západního okna* přímo říká, že medvědi v Jelením příkopu „žili z masa zsvěcenů“.

Existují také dva příběhy vycházející z pražské legendy o alchymistech, kteří se koncem 18. či začátkem 19. století usadili ve Zlaté uličce a laborovali tam, údajně i vyrobili zlato, ale pak tragicky zemřeli. Jeden byl jihočeským baronem, druhý, jakýsi Uhle, býval původně profesorem filosofie.

Říká se také, že ve Zlaté uličce u hradební zdi stojí dům „U poslední lucerny“, je ho však možno spat-

řit jen za některých nocí. Podle staré tradice je v něm ukryt základní kámen neviditelné Prahy, „práh“ mezi viditelným a neviditelným světem. Tuto sféru neviditelného města vytvořil podle téhož podání esoterní řád Asijských bratří (Sad-bayů).

V domku číslo 22 bydlel v r. 1916 Franz Kafka, zatímco Stanislavu Przybyszewskému se to nikdy nepodařilo, ač o to velmi usiloval. V číslu 4 pobývala před druhou světovou válkou proslulá věštkyně Madame de Thèbes.

Je ověřeno, že dvorní alchymistické laboratoře bývaly ve věži Mihulce, kde je dnes soustředěn skrovný pozůstatek někdejší bohaté sbírky Rudolfa II. a rekonstrukce alchymistické laboratoře. Rudolfinská Praha hostila snad všechny světově významné alchymisty své doby, snad jen s výjimkou skotského Adepta Sethona. Bylo mezi nimi mnoho podvodníků, kteří se snažili přizvít na císařské konjunktře. Proto byl pražský vědec Tadeáš Hájek z Hájku císařem pověřen funkcí examinátora, aby zabránil jejich pronikání až na královský dvůr. Jaký asi magnetismus vyzařovala Praha té doby, když přitahovala tak rozdílné osobnosti, jako byl John Dee (viz **Třeboň**), Edward Kelley (viz **Jilové u Prahy**), Michal Sendivoj (viz **Kravaře**), Tycho Brahe (viz **Benátky nad Jizerou**), Jan Kepler (viz **Jičín**)! Filosof Giordano Bruno, později v Římě upálený pro své astronomické názory, byl v Praze na návštěvě u Rudolfa II. a vydal zde r. 1585 knihu o nauce španělského středověkého mystika a alchymisty Raimonda Lullia. Pobýval zde nějaký čas i slavný francouzský alchymista z Toulouse Denis Zachaire a jeho krajan Nicolas Barnaud. Prahu několikrát navštívil i chemik a paracelsista Oswald Crollius, známý svou knihou o drahokamech, o němž se však tvrdí, že zde pobýval s výzvednými úmysly politického charakteru. Osobními lékaři císaře byli dva renomovaní alchymisté: Michel Mayer, jenž měl rozsáhlé styky s Bratrstvem Růžového kříže a sám byl jeho tajným členem, autor stěžejního díla *Atalanta fugiens (Přehající Atalanta, 1618)*; druhým byl Martin Ruland, který se podrobně zabýval Paracelsovými spisy. Roku 1612 vydal svůj *Alchymistický lexikon*.

Seskupení alchymistů na Hradě, ať už ve službách císaře, či pánů z Rožmberka, nebo Václava Vřesovce, se tehdy říkalo „pražská alchymistická akademie“. Dvorní básník Mardocheus de Delle, Ital z Vitri u Milána, zde sepsal svůj *Fegefeuer (Očistec)*, v němž popisuje osudy jednotlivých alchymistů na císařském dvoře. Z dalších magistrů a pomocníků transmutačního umění na Hradě se ještě připomínají: Claudius Syrrus, matematik Bartoloměj Reisacher, Fridrich Holzschuher z Norimberka, Bohumil Hanuš, Ambrož Zígler, Jakub Strautz, Pavel Fabricius, Remus Cysatus, Vilém Rechberger a další.

Také báňští úředníci, kteří už z titulu své funkce měli blízko ke drahým kovům, se věnovali Hermově vědě. Laboroval již Lazar Ercker, proslavený *Knihou o prubírství (viz Kutná Hora)*, Petr Hlavsa z Liboslavi, sesazený za Ferdinanda I. z úřadu báňského mincmistra za to, že nemírně holdoval alchymii. Taktéž Šebestián Essen, který zemřel v Bílé věži na Pražském hradě (viz **Kutná Hora**). Rudolfem II. byl povolán Sebald Schwertzer, který předtím působil jako báňský hejtman v Jáchymově. Později získal v Praze císařovu přízeň a zůstal u dvora až do své smrti (1601). Sepsal též několik alchymistických pojednání, z nichž některá se nalézají v Národním muzeu.

Z nejvýznačnějších českých alchymistů té doby zde působil Šimon Tadeáš Budek, císařem jmenovaný inkvizitorem všech, kdo přicházeli do Čech hledat vzácné kameny a kovy. Je autorem obsáhlého alchymistického pojednání, částečně psaného tajným písmem. Dnes je rukopis ve Vídni (viz **Rovensko pod Troskami**). Ve službách Rožmberků působili v jejich paláci na Hradčanech Bavor mladší Rodovský z Hustiřan (viz **Budyně nad Ohří**) a Václav Lavin (Vincelas Lavinius de Moravie z francouzského vydání jeho nejproslulejší knihy *Pozemské nebe*), tělesný lékař Viléma z Rožmberka (viz **Český Krumlov**). V posledních letech Rudolfova života byl v jeho alchymistické laboratoři zaměstnán Jakub Hořčický (Sinapius) z Tepence. Hledal životní elixír. Roku 1608 byl povýšen do šlechtického stavu, když úspěšně vyléčil císaře. Z různých druhů léčivých rostlin destiloval tzv. sinapické vody, které se pod tímto názvem v českých lékárnách prodávaly ještě dlouho po jeho smrti. Byl horlivým přívržencem jezuitů, jimž odkázal značné jmění.

Přehledka suflerů

Na císařský dvůr se slétali jako mýry ke světlu také mnozí podvodníci, zvaní též posměšně sufléři (z franc. souffleurs - foukači). Toužili využít Rudolfovy slabosti ke kuriozitám a zázrakům.

Tak se zde jednoho dne zjevil podivný Řek Mamugna (Marco Bragadino) vyhlašující se za Adepta (viz **Most**). Působil zde kejklíř Jeroným Alessandro Scotta, toulavý alchymista, s nímž císař konzultoval o astrologii (viz **Plzeň**). Roku 1591 přišel do Prahy Filip Jakub Gústenhofer, jenž s tinkturou, získanou pry

od Adepta Sethona, provedl před císařem několik transmutací. Když mu tinktura došla, dal jej Rudolf II. vsadit do Bílé věže. Podařilo se mu uprchnout zpět do Štrasburku, tam ale byl dostižen a znovu přiveden na Pražský hrad. Teprve pak císaři upřímně doznal, že mu tinktura došla a novou vyrobit neumí.

Jan Jindřich Müller z Mühlenfelsu nejprve působil ve Švábsku. Později přiváben císařským věhlasem dal na sebe na dvoře Rudolfa II. vystřelit z bambitky kulí z amalgamu. Konal též před císařem transmutaci olova, za což se mu dostalo titulu „z Mühlenfelsu“. Později odešel zpět do Německa, kde byl u vévody Würtberského jmenován dvorním alchymistou. Tam odcizil Sendivojovi Sethonův „velký elixír“. Když loupež vyšla najevo a byly odhaleny i jiné jeho zločiny, dal jej vévoda odsoudit k smrti. Přestože se dovolával šlechtického původu, aby byl popraven mečem, skončil nakonec na železné šibenici.

Rok před Rudolfovou smrtí jiný císařův alchymista, Hauser, byl z rozkazu krále Matyáše žalářován a mučen, poněvadž vyšlo najevo, že chtěl králi tajným uměním škodit. Později byl z Čech vypovězen.

Dalibor na skřípci

Věž Daliborka na Pražském hradě byla nazvána, jak známo, po vladykovi Daliborovi z Kozojed, který zde byl žalářován pro podněcování vzpoury sedláků na Litoměřicku. Říkalo se: „Nouze ho naučila housť!“ a celá Praha jej prý chodívala poslouchat. Skončil popravou r. 1498. Je možné, že ve skutečnosti byla smutná hudba křikem Dalibora mučeného na skřípci, jemuž se v katovské hantýřce přezdívalo housle.

Ohnivě tajemství Drahomířina sloupu

Na Loretánském náměstí stával tzv. Drahomířin sloup, za nařízení magistrátu odstraněný r. 1788, k němuž se vztahovala legenda o Drahomířině pohlcení plameny. Nalézal se na opačném konci náměstí, než stojí nynější křížek, k němuž se legenda „upnula“ později. Pohanka Drahomíra byla snachou sv. Ludmily, v pohnutých dobách přijímání křesťanství v Čechách. Říkalo se o ní, že křesťanům všemožně škodila a byla ve spolku s ďáblem. Podle pověsti se na tomto místě propadla i se svým vozem, když se v tehdy zde stojícím kostele sv. Matouše konala mše. Její křesťanský kočí vběhl do kostela a modlil se, zatímco ona klela. Říká se, že se v okolí v noci zjevuje v ohnivém voze a křičí: „Zle bude!“ Hodinu po půlnoci mizí ohnivě spřežení v propasti. Její pád vymaloval K. Škréta na jedné z lunet pro bosácký klášter na Zderaze (dnes na mělnickém zámku). (viz [Bezno](#))

Podle jiné verze zde odnesl ďábel z Černínského paláce do podzemí hraběnkou Černínovou, poněvadž nosila střevíčky z bílého těsta. (viz [Vinoř](#))

Stavitel dostal zaplaceno od Černínova ducha

Stavitel Černínského paláce měl s hrabětem dohodu, že dostane, zaplaceno až po dodání hotové stavby. Stalo se však, že hrabě zemřel, právě když byl palác dokončen. Stavitel neměl žádnou písemnou smlouvu, a proto mu hraběnka odmítla zaplatit. Bratr stavitelův, člen tajné pražské společnosti, jej pozval na zasedání a slíbil, že mu bude pomoci. Zavázali mu oči a odvedli ho kamsi za Prahu. Dostal se do společnosti lidí se škraboškami na tvářích. Když tajemní zakuklenci vyslechli stavitelův příběh, sepsal jeden z nich právnicky formulovanou smlouvu. Následovala kolektivní evokace hraběcího přízraku. Po chvíli se ozvaly kroky a do místnosti vstoupil Černín. Přečetl si pozorně smlouvu - a podepsal, ale v téměř okamžiku zmizel. Na základě této smlouvy musela být staviteli vyplacena dlužná částka.

Zjevení černého ohnivého psa na Hradčanech

U staré radnice proti Toskánskému domu se v noci mezi jedenáctou a půlnocí zjevuje přízrak černého ohnivého psa, který doprovází chodce. Bývá jej vidět od kopečku u kláštera barnabitů až k Loretě, kde mizí u sochy sv. Barbory.

Původně barnabitský klášter na Hradčanském náměstí č.p. 184-IV byl později útočištěm řádu tzv. bosých karmelitánek, které žily v nejpřísnější klauzuře. Údajně prý každá novicka musela před složením slibu sejmout o půlnoci prsten z žehnajících ruky hrozivé mumie blahoslavené Elekty. Za bohoslužeb naslouchali Pražané zpěvu žalmů zažíva pohřbených dívek jako hlasům ozývajícím se z propasti.

Bezhlavý jezdec v Úvoze

V Úvoze, horním prodloužení Nerudovy ulice, se každý pátek od půlnoci do jedné zjevuje přízrak bezhlavého muže v bílém šatu. Vyjíždí na koni a svou hlavu nese v rukou.

Vypráví se, že je to duch kněze, který odmítl přijít s posledním pomazáním k umírajícímu kvůli radovánkám ve Strahovském klášteře. Když se konečně dostavil, bylo pozdě. Jeho kůň se nato splašil, shodil ho a kněz si srazil hlavu.

Malá Strana

V pátek pozor na Jánském vršku!

Každý pátek o půlnoci se projíždí po Jánském vršku hrůzostrašný ohnivý vůz a na něm sedí zjevení kostlivce bez lebky.

Bílá paní lichtenštejnská

Lichtenštejnský palác (vlastně dům U bílého medvěda, 258—III) v horní části Malostranského náměstí vlastnil kat českých stavů, kníže Karel Lichtenštejn. Vypráví se, že po jeho smrti zde prováděla jeho žena Lidvína orgie, za což ji ďábel odnesl do pekla. Občas se zde zjevuje její přízrak v podobě Bílé paní.

Zjevení v klášteře dominikánů

V bývalém klášteře dominikánů u sv. Maří Magdalény v Karmelitské ulici čp. 388 (dnes Státní ústřední archiv) se zjevují dva ženské přízraky. Po chodbách bloudí v noci duch bezhlavé paní, kterou kdysi manžel ze žárlivosti zabil a milenci poslal její hlavu.

Vypravuje se také, že se zde zjevuje Bílá paní, jeptiška magdalenitka zdejšího kláštera z předhusitské doby, a unášející děti.

Černý kočár s bezhlavým koněm

Na Újezdě stával kdysi před kostelem sv. Jana Na prádle starý dřevěný kříž. Na tomto místě se občas v noci vynoří ze země černý kočár s bezhlavým koněm, vsedne do něho přízrak kněze a strašidelný povoz drkotá Všehrdovou ulicí.

Když mine hodina duchů, kočár se vrací Říční ulicí a u kříže se zjevení rozplývá.

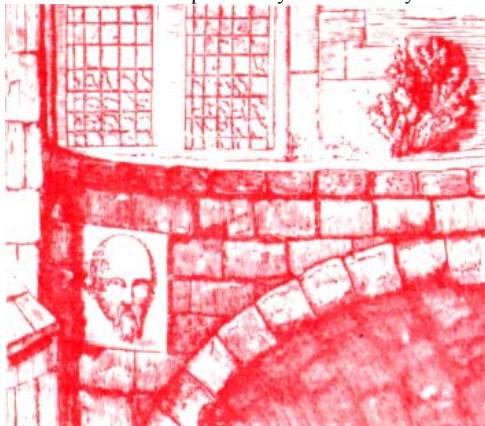
Červený muž na Tržišti

V domě čp. 367/III na malostranském Tržišti bývalo prý kdysi vězení. Ve dvou pokojích v patrech nad sebou se zde občas zjevuje přízrak muže v červených přiléhavých šatech s kapuci a starodávnými trepkami na nohou. Byl tu vidán dokonce i několika nájemníků najednou a zjevuje se prý už po několika generacích až dodnes. Nejčastěji se objevuje za ranního šera.

Staré Město

Z pohnuté historie a legend Kamenného mostu

Karlův most vystavěný Petrem Parléřem byl jedinečnou stavbou své doby. Spojuje Hrad a Malou Stranu se Starým Městem a byl koncipován jako spojnice tzv. královské cesty. Při malostranském břehu stávala socha Brunclíka s ležícím lvem. Byla obdoba tzv. Rolandových soch v městech západní Evropy, vnějším symbolem městského práva. (Roland, palatin Karla Velikého, měl zázračný meč, s nímž konal divy, a před smrtí jej zakopal do země.) Také Brunclík svůj meč skryl; odpočívá údajně v mostním oblouku. Vypráví se, že až bude v Čechách nejhůř, z Blaníku přijede sv. Václav se svými rytíři, vytrhne Brunclíkův meč a zbaví zemi nepřátel. Socha byla těžce poškozena Švédy a zachovala se jen polovina těla (dnes v lapidáriu NM). Na místě byla koncem 19. století vztyčena nová socha, která však v jednotlivostech nezachovává původní výzdobné motivy.

Při staroměstském břehu lze spatřit vytesanou podobiznu muže zvanou Bradáč. Podle staré tradice zobrazuje podobu stavitele bývalého Juditina mostu, na jehož místě a s použitím části základů byl Karlův most vystavěn. K podivuhodné galerii soch svatých po obou stranách mostu se pojí četné pověsti.

Na příkaz krále Václava IV. byl z Karlova mostu svržen později svatořečený Jan Nepomucký. K jeho ostatkům se váže legenda o jazyku, který nepodlehl rozkladu. K jeho hrobu ve svatovítské katedrále se kdysi konaly mohutné pouti. V době baroka se konaly také pouti po vodě - od kláštera Na Františku vyjžděly lodi s hudbou a zpěváky (tzv. vodní hudba), za zpěvu a modliteb dopluly k mostnímu oblouku, kde byl Jan Nepomucký hozen do vody, a opět se vracely ke klášteru.

Vypráví se, že v místě, kde byl svržen do vody, se později zřítíl mostní oblouk. Všeobecně se soudilo, že to bylo ďáblovo dílo. Podle pověsti se stavitel, jenž měl tento oblouk opravit, upsal ďáblovi. Pekelník za to chtěl prvního, kdo po spraveném mostě přejde. Ďáblovým uskokem to byla stavitelova žena. Říká se také, že jim zemřelo dítě, jehož duch se projevoval na mostě kýčáním a čekal na zdvořilou odpověď: „Pozdrav Pán Bůh.“

Keplerova observatoř

V budově Klementina (dnes Národní knihovna) měl svou observatoř Johannes Kepler. Do Prahy přijel na pozvání Tychona Brahe a bydlel v Karlově ulici (1607 - 1612). Po Tychonově smrti byl Rudolfem II. jmenován císařským matematikem. (viz Jičín)

V matematickém sále Klementina lze také spatřit na nástrojných freskách podobu Tychona Brahe. Ve čtverhranném uzavřeném dvoře uvnitř stavby je řada kuriózních slunečních hodin.

Ve zlaté studni hoří zlato

Jeden z nejkrásnějších pražských domů (dům Ve zlaté studni) na nároží Karlova a Seminářské ulice nese na svém průčelí bohatou štukovou výzdobu s podobami mnoha svatých, mj. sv. Šebestiána a sv. Rocha. Sv. Roch je zde znázorněn se svým symbolem - svatojakubskou mušlí, znakem poutníků ke hrobu sv. Jakuba do Compostelly. Dům má tak úzké schody, že se zde museli nebožtíci v rakvích spouštět okny. Říká se, že ve zdejší studni bylo vidět hořet zlato. Zjevují se tu také přízraky bezhlavého španělského rytíře a jeho ženy, kteří zde byli kdysi zavražděni.

Do domu Ve zlaté studni umísťuje děj svého černého románu *Pražská čarodějka* anglický autor F.M. Crawford. V knize tvrdí mág Kevork Arabian, že česká metropole má stejnou klikatost uliček jako závitý lidského mozku.

Zjevení bezhlavého templáře z Liliové ulice

U kostela sv. Vavřince v Liliové ulici, který kdysi patřil templářskému řádu, se každý pátek o půlnoci zjevuje bezhlavý přízrak templářského rytíře v řádovém rouchu sedící na koni, jemuž z nozder srší oheň. Svou hlavu drží v ruce při sedle a projíždí Liliovou ulicí. Úderem jedné zjevení zmizí.

Kláster s kostelem u sv. Laurencia (Vavřince), jemuž se říkalo V Jeruzalémě, byl v 13. století v držení templářského řádu. Později byl přejmenován na kostel sv. Anny. V 18. století byl odsvěcen a v jeho vysokých prostorách zřízena několikapatrová tiskárna. Ještě začátkem 20. století se údajně zachovala v jeho pěti severních oknech vyobrazení 36 templářských symbolů (je známa jejich věrná kopie). Dnes po nich není ani památka.

Železný muž v Platněřské ulici

Gotické domovní znamení budovy U železného muže patří k nejstarším v Praze a je dnes chováno v Městském muzeu. Pověst vypráví, že rytíř, který zabil svou milenkou, se za trest proměnil v tuto sošku. Ze zakletí jej mohla vysvobodit jen jednou za sto let mladá dívka. Když jednou bydlela v domě vdova s krásnou dcerou, měl naději na spásu. Zmařila jí však opatrná matka, jež v rozhodné chvíli zavřela dceru a sama se ukázala rytíři, odsouzenému tak čekat na své vysvobození dalších sto let.

Hermetikův hrob

V Týnském chrámu je pochován slavný dánský astronom *Tycho Brahe* (1546 -1601).

Do Prahy přicestoval na pozvání císaře Rudolfa II. už jako uznávaný vědec. Na své observatoři Uraniborgu měl vybudovanou i vlastní alchymistickou laboratoř a Hermova věda byla jeho druhou láskou.

Do Prahy dorazil v červnu 1599. Byl velkoryse přijat a přislíben mu plat ve výši 3000 zlatých ročně. Císař mu nabídl na vybranou několik svých zámků v okolí Prahy. Tycho si vybral **Benátky nad Jizerou** (viz) pro jejich polohu příznivou k pozorování hvězd. Později císař naléhal, aby mu Brahe byl co nejbližší, a požádal jej o přesídlení do Prahy. Velkoryse mu zakoupil na Pohořelci dům po vícekancléři Curtiovi. (Dům byl zbourán při opevňovacích pracích v 17. století. Jeho zbytky jsou dnes vyznačeny na nádvoří Keplerova gymnasia v Parléřově ulici na Pohořelci.) Mezitím se Brahe ubytoval v hostinci U zlatého Noha na Novém Světě, dnes dům čp. 76 v sousedství vinárny U zlaté hrušky.

V říjnu 1601 se zúčastnil hostiny u Petra Voka z Rožmberka. Podle pověsti mu zde praskl močový měchýř. Pravděpodobnější je, že dostal uremií, na kterou po několika dnech ve svém domě na Pohořelci zemřel (24. října 1601).

Je pochován u prvního chrámového pilíře vpravo od oltáře. Místo je označeno náhrobním kamenem ze sliveneckého mramoru.

Zvonek zlé šlechtičny

Na věži Týnského chrámu je tzv. zvonek zlé šlechtičny. Vypráví se, že zabila služku. Občas v podvečer a v noci na zvonek zvoní duch vražednice. Podle jiné verze na něj zvoní duch jeptišky.

Přízraky popravených českých pánů

Kdesi v kostele sv. Salvátora odpočívají prý lebky sedmadvaceti popravených českých pánů. Každoročně ve výroční den popravky odtud vystupují jejich přízraky a společně se ubírají na rynek, na místo, kde 21. 6. 1621 stálo popravicí lešení. Odtud se jdou podívat, zdali jde dobře orloj, což prý je pro ně znamením, že se českému národu daří dobře.

Tajuplná atmosféra Židovského hřbitova

Za vysokými zdmi pulzuje město, ale zde je neuvěřitelný klid. Stromy s pokroucenými kořeny srůstají s náhrobky a nadzvedávají je. Některé náhrobní kameny jsou omšelé, se setřenými nápisy, zapadlé do země, jiné nahnuté do všech stran po bouři času, obložené s pietou přikládanými kamínky. Nejstarší je náhrobek patřící Abigdoru Karrovi (†1439).

Je zde pochován i slavný rabbi Jehuda Löw ben Bezalel, jeden z nejvýznamnějších kabalistů, tvůrce Golema a laterny magiky. Narodil se někdy mezi lety 1512 - 1525 v Poznani. V letech 1553 - 1573 byl

zemským rabínem a dozorcem židovských škol na Moravě, se sídlem v [Mikulově](#) (viz). Roku 1573 se přestěhoval do Prahy. Zde také napsal většinu svých závažných náboženských a pedagogických prací. V Praze žil, s výjimkou několikaletého pobytu v Poznani, po celý svůj další život. V pražském ghettu založil vysokou školu talmudu zvanou bethamidraš, byl rabínem a současně i vrchním soudcem. Přezdívalo se mu Maharal mi Prag - Veliký Mistr pražský. Vypráví se, že zkonstruoval laternu magiku, pomocí níž ukázal císaři Rudolfovi II. obraz Hradčan. K jeho životu a magickým schopnostem se vztahuje řada pověstí, z nichž nejznámější je legenda o vytvoření umělého člověka - Golema (viz [Přehledka tajemna - Golem](#)).

Rabbi Löw jednou vyvolával pro Rudolfa II. starozákonní proroky. Vyhradil si však předem, že se císař nesmí zasmát. Když se před nimi zjevil fantom ryšavého a pajdavého Neftalihu, císař se nezdržel a zasmál se. Hned nato zpozorovali, že strop nad nimi začal nebezpečně klesat. Duchapřítomný rabbi jej zastavil magickou formulí.

Ghetto zachvátil kdysi epidemický dětský mor. Aby se dozvěděl jeho skrytou příčinu, poslal rabbi na hřbitov svého fámula pro jedno tachrichim, rubáš zemřelého dítěte. Věděl totiž, že duch dítěte si pro rubáš bude muset přijít. Následující noc duch skutečně přišel a výměnou za tachrichim musel sdělit tajný důvod moru. Rabbi se tehdy dozvěděl, že epidemie je trestem za to, že dvě ženy z ghetta tajně zabily svá novorozeňata. Zjednal průchod spravedlnosti a mor ustal.

Vypráví se též o potyčkách rabbiho Löwa se zosobněnou Smrtí. Jeho dlouhý život byl přičítán tomu, že kdysi na hřbitově vytrhl duchapřítomně Smrti z ruky list, na němž bylo napsáno i jeho jméno. Rabbi miloval růže a jednou, když se těšil jejich vůní, přemohla jej Smrt ukrytá v květu.

Kostlivec přenáší kněze přes Vltavu

Na Židovském hřbitově odpočívá také katolický kněz, jenž si přál být pohřben vedle Židovky, kterou miloval. Každou noc ho přízrak kostlivce přenáší přes Vltavu, aby mohl v chrámu sv. Víta hrát na varhany kajicně žalmy.

Enigma Staronové synagógy

Raně gotická Staronová synagóga z r. 1270, zosobňující židovskou moudrost a mysticismus, je opředena mnoha pověstmi. Kabalisté říkají, že ji vystavěli andělé, kteří přinesli kameny na stavbu z rozbitého Šalamounova chrámu v Jeruzalémě s podmínkou, že budou vráceny, kdyby se jeruzalémský chrám znovu stavěl. Název Staronová synagóga, německy alt-neu, vznikl totiž zkomolením původně hebrejského alnai, tj. podmíněná.

S touto svatyní je také nerozlučně spojena pověst o umělém chrámovém sluhovi rabbiho Löwa Golemovi. Podle dávné tradice měly jeho pozůstatky odpočívat v podkroví synagógy, kde je ve třicátých letech našeho století bezúspěšně hledal „zuřivý reportér“ Egon Ervin Kisch. Okénko, kterým lze vstoupit na půdu, je vidět vysoko ve štitu stavby, obráceném do Pařížské ulice. Toto okno hraje také důležitou roli ve slavném románu Gustava Meyrinka *Golem*.

Poslední ze starých pražských alchymistů

V Kozí ulici v domě U tří červených lvů (čp. 920) bydlel na konci 18. století „poslední ze starých českých alchymistů“, jak na něho vzpomíná historik alchymie Otakar Zachar. Jmenoval se Krištof Bergner (1721-93), byl měšťanem Starého Města a majitelem zmíněného domu. Původně pracoval v laboratoři pražského alchymistického spolku hraběte Vrby z Freudenthalu. Později jako první sestrojil domácí kamna na uhlí.

Ohnivě zjevení na Kozím plácku

Říká se, že se zde v noci zjevuje ohnivý vůz tažený ohnivými kozly, jimž z tlam šlehají plameny. Strašidelný přízrak jezdí z bývalého židovského ghetta a mizí u čp. 794 v Haštalské ulici.

Đábel pokoušel procesí

V chrámu sv. Jakuba na Starém Městě je chován podle pověsti divotvorný mariánský obraz. Kdysi k němu chodila četná procesí. Byly při nich zaznamenány hromadné vidiny d'áblů, s nimiž lidé zlomyslně bojovali, až padli vysílení. Vidiny zmizely se zákazem jezuitského řádu.

Uschlá ruka zlodějova

V chrámové předsíni kostela sv. Jakuba, vpravo od vchodu, visí na řetízku mumifikovaná ruka se zá-
pěstím. Poblíž lze spatřit i obraz, popisující legendu. Do chrámu se kdysi vloupal zloděj a když vztáhl
ruku na vzácný obraz, chytila jej za ni Panna Marie. Držela ho tak pevně, že ruku museli zloději posléze
useknout.

Přízrak zjizveného Lotyše

Z kostela sv. Jakuba vychází o půlnoci němý přízrak lotyšského vojáka s rudou jizvou uprostřed čela.
Na hlavě nosí červený klobouk, obličej má samý šrám a na jeho tváři tkví ďábelský úšklebek.

Drak v Krčmě čertově

Dům čp. 647/b ve Štupartské ulici byl několikrát přestavován. Vypráví se, že v domě kdysi řádili
ďáblové. Hospodě v přízemí domu se říkalo Krčma čertova. Podle pověsti, létal z tohoto domu v noci
drak směrem k svatojakubskému kostelu.

Důležitý bod Prahy

Na rohu Ovocného trhu a Celené ulice, poblíž Templu, údajně bývalého sídla templářů, stojí dům U
Černé Matky boží (čp. 569). V průčelí ostrého úhlu, do něhož je dům postaven, je umístěna raně barokní
socha černé P. Marie za mříží. Toto dílo ze 17. století bylo r. 1911 přeneseno na nový dům, vystavěný
podle návrhu architekta J. Gočára na místě domu starého. Symbolika Černých madon odkazuje k teluric-
kým charakteristikám míst a lze proto důvodně soudit, že její umístění na tomto exponovaném místě
rozhodně není náhodné. Nevíme, zda byla socha vždy umístěna za mříží, jak ji lze spatřit dnes (ujal se
dokonce název domu U zlaté mříže). Můžeme však v ní vidět křížení důležitých silokřivek města. (viz
[Černá madona](#))

Přízrak kostlivce v Karolinu

V Karolinu, komplexu budov Karlovy university založené císařem Karlem IV. r. 1348 se v noci zje-
vuje přízrak kostlivce s holí v ruce. Vypráví se, že je to bývalý portýr University, jenž prodal svou kostru
k vědeckým účelům.

Zkamenělý chlapec

Na pilíři kostela sv. Martina ve zdi (je zde pochován F. M. Brokoff) lze spatřit chlič ve tvaru ležící
chlapecké postavy. Podle pověsti to byl nezvedený chlapec, jenž ve výškách vybíral holubi vejce. Jednou
byl proklet: „Bodejž bys, nezbedníku, zkameněl!“ Od těch dob jej lze spatřit ve výšce na pilíři.

Společné vyústění podzemních chodeb

Říká se, že v domě U dvou zlatých medvěďů v Kozné ulici čp. 475 vyústovaly všechny podzemní
chodby celé Prahy.

Nové Město

Poříčská zjevení

V kostele sv. Petra Na poříčí je v jednom ze starých hrobů ukryt poklad. V noci se nad ním občas
rozzihá tajemné žluté světélko. Na poříčí se v noci také zjevuje přízrak ohnivého muže. Zjevení prý už
staletí marně čeká na své vysvobození.

Černý Španěl z Hyberské ulice

Z bývalého kláštera v Hyberské ulici (dnes dům U Hybernů) vyjíždí každou noc na sešle třínohé her-
ce fantomatický přízrak Černého Španěla. Je to jednooký válečník se špičatou bradou vystrčenou nad
přehozený plášť, v sombreru přitazeném do čela a s vlasy, které mu zakrývají celý zátylek.

Dávná zednářská tradice

Podle pověsti byl kostel Božího těla na Karlově náměstí (u kostela sv. Ignáce z Loyoly) stavěn z pří-

spěvků Bratrstva Božího těla se znamením obruče s kladivem uprostřed visícím. Král Václav IV. byl jedním z prvních korunovaných členů tohoto zednářského spolku. Známí svobodní zednáři prohlašovali zakládací list tohoto kostelíka za první dokument svého spolku.

Enigma Faustova domu

Tzv. Faustův dům na jižním okraji Karlova náměstí (dnes lékárna hl. m. Prahy čp. 502 a 503) je od začátku své existence opředen tajemnými pověstmi. Bezesporu k nim přispěli i všichni ti podivní majitelé, kteří dům zvláštní náhodou po sobě vlastnili. V rudolfínské době jej obýval anglický alchymista Edward Kelley (viz [Jílové u Prahy](#)). Kolem r. 1724 jej vlastnila rodina Mladotů ze Solopysk, z nichž Josef Petr pěstoval alchymii a byl znám svými fyzikálními a chemickými pokusy. Snad zvláště díky jemu získal dům svůj věhlas.

Podle pověsti zde ovšem kdysi bydlel legendární doktor Faust. V severozápadním nároží se zvedá mohutný dvoupatrový arkýř, ve druhém patře zaklenutý kupolí. Tudy údajně odnesl doktora Fausta ďábel Mefistofeles po uplynutí krví zpečetěné smlouvy. Je zajímavé, že v místech údajné díry se vždy znovu objevují záhadné skvrny.

Skutečný doktor *Johannes* (či *Georgius*) *Faust* se narodil kolem r. 1480. Vedl dobrodružný život: počátkem 16. století se toulal po středním Německu, byl učitelem v porýnském Kreuznachu, poté působil v Erfurtu a v Bambergu sestavoval pro biskupa horoskop. Věnoval se černé magii, r. 1528 byl vypovězen z Ingolstadtu a r. 1532 z Norimberka. Zemřel kolem r. 1536. Jeho osobnost byla natolik nevšední, že již za jeho života se kolem něho začala vytvářet legenda, že se upsal ďáblu. Zosobňuje prototyp člověka věčně hledajícího, jehož vnitřní vývoj jde cestou od zklamaného intelektu k exaltovanému prožívání. Literaturu o Faustovi lze zhruba rozdělit do dvou skupin: prvou tvoří „Faustiana“ z různých pozic líčící jeho pohnutý život a vzpuru proti Bohu. Na počátku této řady stojí *Historie doktora Fausta* vydaná J. Spiessem r. 1587, dále Christopher Marlowe se svým dramatem, pokračováním jsou pak různá lidová vydání jeho příběhů až k Lessingovi a J. W. Goethovi a dále až do současnosti. Druhou skupinou jsou různá vydání tzv. Höllenzwangů, magických grimoárů popisujících praxi obřadné magie a připisovaných - zřejmě neprávem - doktoru Faustovi samému. Mezi nejznámější díla „faustovského magického rituálu“ patří *Magia naturalis et innaturalis*, vydaná poprvé v Pasově v 16. století.

K nám se jeho legenda dostala nejspíše s anglickými komedianty na přelomu 16. a 17. století a byla zde obohacena o některé prvky spojené s jeho starším bližencem, kouzelníkem Žitem žijícím na dvoře krále Václava IV. Roku 1611 vydal staroměstský radní písař Martin Karchesius svou *Historii doktora Fausta* a zahájil tím sérii lidových vydání vinoucí se až ke *Komedii o doktoru Faustovi* loutkáře Matěje Kopeckého z minulého století.

Kolem tajemné osoby doktora Fausta bývalo vždy mnoho nejasného a značnou měrou k dalším dohadům přispívají české příspěvky k bádání, opírající se o osobu středověkého bakaláře Šťastného z Příbrami, jenž prý v Německu přijal tehdy obvyklou latinskou transkripci svého jména Faustus.

Ďábel v Emauzích

Na místě kláštera Na Slovanech (Emauzy) stával za starých dob pohanský háj, kde se obětovalo bohyni Moraně. Odtud údajně pochází název lokality Na Moráni.

Mnichy zdejšího kláštera pokoušel kdysi ďábel, jenž se sem vetřel v podobě kuchaře. Trvalo dlouho, než byl odhalen a zařikán magickou formulí: „Apage, Satanas!“ Tato pověst je rozšířena v menších obměnách na mnoha místech, kde stávaly v minulosti kláštery. (viz [Zátek](#))

Prochází se tu bezhlavý mnich

V noci se v Emauzích zjevuje přízrak bezhlavého mnicha. Vypráví se, že kdysi prohrál peníze, a ukradl proto z klášterního kostela posvěcenou hostii, kterou prodal Židovi. (Podle pověry Židé zvláště hanlivě zacházeli s hostiemi.) Byl proto zkrácen o hlavu a jeho éterický přízrak zde straší dosud.

Hučící klášterní poklad

Pod klášterním kostelem v Emauzích je údajně zakopán velký poklad. Říká se, že na Velký pátek hoří modrým plamenem a skála „hučí“.

Přízraky Horské ulice

Zastrčené Horské ulici, táhnoucí se do kopce ke Karlovu podél starých hradeb, se kdysi říkalo Na ztracené vartě. Podle vypravování místních usedlíků zde kdysi v noci procházelo škrtící strašidlo. V nehoštinném místě se v noci zjevoval též přízrak černého ohnivého psa.

Stavitel se upsal ďáblu

Kostel sv. Karla Velikého na Karlově dal zbudovat císař Karel IV. ve třetí čtvrtině 14. století. Byl zaklenut až r. 1575 a jeho smělá klenba patří k nejširším u nás. V 18. století pak byl barokně přestavěn.

K jeho podivuhodné klenbě se váže pověst o staviteli (někdy vztažená k osobě Víta Hedvábného), jenž se upsal ďáblu. Je zajímavé, kolik podobných pověstí koluje právě o zednících. Po dohotovení klenby dal stavitel podpálit lešení a v tom okamžiku mnoho malověrných čekalo, že se kopule zřítí. V nastalém kouři a ohni mnozí viděli ďáblův úšklebek. Údajně i sám stavitel podlehl sugesci, prchal a na útěku se zabil. Ďábel tak o svou oběť nepřišel, ale kostel zůstal stát.

Probodené srdce

V barokním Michnově letohrádku zvaném Amerika, postaveném K. I. Dientzenhoferem v zahradě při ulici Ke Karlovu (dnes Muzeum A. Dvořáka), bývala začátkem minulého století údajně zednářská lóže. Podle pověsti sem přišla prosit žena jednoho zednáře, aby ho řádový velmistr propustil ze svazku. Po dlouhém váhání jí velmistr ukázal knihu, v níž na každém listě bylo napsáno jméno jednoho člena a mezi dvěma listy vždy vložena zlatá jehlice. Vybídl ji, aby jehlicí probodla srdce, nakreslené pod jménem jejího muže, potom že přestane být zednářem. Když žena bodla, z nakresleného srdce vytryskla kapka krve. Po návratu domů našla muže mrtvého, se srdcem proboděným zlatou jehlicí.

Královské Vinohrady

Paseka v háji české literatury

V tajuplných končinách, přímo vedle Divadla na Vinohradech, v přízemí domu čp. 1207 v Ibsenově ulici nalézá se sídlo nakladatelství *Paseka*. Zde nejprve všemožní gajsti, strašidla a jiní tajemní jevové byvše shromáždění, oslze přinuceni byli zjevit se na stránkách této knihy široké obci čtenářské. Z tohoto domu též další obluzeniny národa českého vycházejí."

Další čtvrti a pražské okolí

Pečeť Hvězdy

Kuriózní letohrádek Hvězda u Bílé Hory postavil uprostřed bývalé královské obory r. 1555 podle vlastního návrhu arcivévoda Ferdinand Tyrolský na půdorysu šesticípé hvězdy. V jeho dispozici a vnitřním uspořádání lze najít obraz, staré hermetické ideje, podle níž hvězda představuje pečeť a příslib. Letohrádek je filosofickým přibýtkem, k němuž v různých dobách vzhlíželi nepředpojatí umělci a badate-

lé.

Jeho umístění na Bílé Hoře (Mons Albis) je z tohoto hlediska stejně významné. 8. listopadu 1620 zde byla svedena osudná bitva, v níž vojsko odbojných českých stavů, složené většinou ze žoldnérů a vedené Kristianem z Anhaltu, bylo poraženo císařskou armádou pod vedením hraběte Buquoye. Poslední zbytky moravských pánů se bránily a byly zmasakrovány u zdi letohrádku. Osudný následek v podobě „doby temna“ nadlouho promítly svůj saturnský stín nad tuto zem. Nad tímto přísně příčinným historickým děním však nikdy nepřestal zářit obraz hvězdy. Nezapomínejme, že Bílou Horou též definitivně končí významná rudolfínská éra. Hlubinnou symboliku této látky podivuhodně zhmotnil Mikoláš Aleš ve svém oleji *Po bitvě* (v letohrádku je dnes shodou okolností právě Alšovo a Jiráskovo muzeum). Na ponurém obraze krouží a usedají v popředí havrani, zatímco v dálce září jakoby z mlh vystupující Hvězda.

Neumdlévající stopař zázračná ve všech koutech světa, francouzský surrealistický básník André Breton, rozpoznal za svého pražského pobytu ve Hvězdě její vzácnou kvalitu: „Na okraji propasti se otvírá zámek postavený z Kamene mudrců, zámek ve tvaru hvězdy.“ (*Šílená láska*, přel. Z. Havlíček)

Výmluvný symbol provázel básníkovy kroky i nadále. Mnohem později nalezl Breton hvězdu v podivuhodném polyedru z Dordogne, který nyní stojí u jeho hrobu a jako by dovršoval jeho filosofické krédo: „Hledám zlato času.“

Pekelníci pokoušeli světce

V Dalejském, nebo také Prokopském údolí v Hlubočepích bývala jedna z největších jeskyní v Čechách. Měřila 120 metrů. Kvůli těžbě vápence před časem zmizela. Říkalo se jí Svatoprokopská jeskyně. Vypráví se, že v ní sv. Prokop překládal bibli, ale ďáblové mu zhasínali kahanec a všemožně ho pokoušeli. Když se naplnila míra jeho trpělivosti, zažehnal je křížem. Východ z jeskyně však byl zatarasen, a tak pekelníkům nezbylo, než hlavami vyrazit skalní strop, a tudy uprchli. Tato devět metrů vysoká prostora byla nazývána Čertova síň. Údolí bylo nazváno po světci a k jeskyni se konaly velké Prokopské pouti.

Templářský komtur

Obec Čakovice (dnes Praha 9) se připomíná již k r. 1088. Bylo zde sídlo templářského řádu akr. 1290 je zde zmiňován Otto, komtur uhříněveský a čakovický. V Uhříněvsi bývala řádová komenda, na jejímž místě byl koncem 16. století postaven zámek.

Zkamenělý slouha v Chabrech

V Ládevské ulici v Dolních Chabrech (ulice paralelní s hlavní silnicí E 15) se nachází jeden z nejznámějších českých menhirů, nazývaný Zkamenělý slouha. Jde o vztyčený, asi 120 cm vysoký kámen. Na počátku tohoto století stával ještě v polích, dnes je obklopen vilkovou zástavbou a oklikou se mu vyhýbá betonový plot zahrady rodinného domku.

Đíra po hraběnce

V původně románském kostele ve Vinohř (součást Prahy od r. 1974) bývala dlouhá díra, později zadlážděná, do níž se údajně propadla pyšná hraběnka. Paní z Černínů, které patřil zdejší zámek, si kdysi dala udělat střevice z bílého těsta. Šla v nich na mši a při pozdvihování se v kostelní podlaze rozevřela propast, v níž hraběnka zmizela. Je to varianta pověsti rozšířená na mnoha místech v Čechách.

Bílá paní v záběhlickém zámku

J. V. Grohmann uvádí, že podle četných svědectví v minulosti bývala na záběhlickém zámku vidět Bílá paní. Jednou obcházel správce v jasné měsíční noci zámek a uviděl v oknech kaple bledou postavu. Jeho pes neštěkal, jen vrtěl ocasem. Přelud vzápětí zmizel a ozval se hluk tříštěného skla. Přízrak prý také často klepal na okno. Říkalo se, že do té doby, než se na zámku začalo zvonit na zvony, bývalo zde Bílou paní vidět často.

Taje města

Pod prachatickým náměstím se prý nalézají zčásti zachovalé podzemní chodby. V okresním vlastivědném muzeu ve Žďárském domě je umístěn menhir o výšce zhruba 130 cm. Podrobnosti kolem jeho původu a určení nejsou známy.

Poklad pod Libínem

Jižně od města na svahu hory Libín se zvedá vysoká skála, do níž bylo vytesáno znamení IHS (Jesus Homini Salvator); říkalo se jí také Ježíšova skála. Uvnitř jsou údajně skryty poklady. Podle pověsti o velikonočním týdnu poblíž oral mladík. Před skálou sáhl do vykotlaného stromu a vytáhl starý klíč. Když se jím dotkl skály, ta se rozestoupila a bylo vidět dlouhou chodbu do jejího nitra. Uvnitř spočíval poklad, který hlídali tři spící starci. Mladík si nabral zlata a odešel. Poklad mu však prý nepřinesl štěstí. Mladík do roka zemřel.

PRÁCHEŇ- hrad

(Klatovy)

2 km JZ od Horažďovic

Zlatá sova

Pod troskami slavného hradu Prácheň, zvláště na straně u kostelíka se hřbitovem, se nalézají báječné poklady. Je možné je spatřit jen jednou v roce na Štědrý večer, když se slouží půlnoční mše. Říká se, že bohatství střeží zlatá sova s rubínovými očima.

Mrskání přízraku

V kostele sv. Klimenta v areálu bývalého hradiště na Prácheňské hoře chovali kdysi pod sklem kus opotřebované metly. Touto metlou kdysi bilo dítě svou matku v blízkých Velkých Hydčicích. Když zemřelo, vystrkovalo prý ruce z hrobu, ale matka je metlou tak dlouho mrskala, až se opět stáhlo pod zem. V kostele byla metla chována prý pro výstrahu dětem.

Prácheňská zjevení

Hájem porostlý východní svah Prácheň patlil odedávna za rejdiště duchů. Zjevoval se tu přízrak pana Půty Švihovského, jenž se ještě po čtyřech stoletích nevlídně chová k tomu, kdo jej uctivě nepozdraví. Říká se, že ví o ukrytých pokladech, ale ještě k nim nikomu nepomohl.

Prácheň má i svou Bílou paní bloudící kolem vrchu, u osady Svaté Pole i nad Otavou. Bývala viděna, jak tiše kráčí nad vodou, anebo nehnuté stojí na lukách.

PRACHOVSKÉ SKÁLY

(Jičín)

7 km SZ od Jičína

Poklad lupiče Babinského a záhadné nápisy

V romantickém skalním městě, kde imaginace je neustále jítrena mnoha antropomorfními pískovcovými útvary, bývalo kdysi prehistorické hradiště. Vypráví se, že ve skalní soutěsce Ve fortně, anebo někde poblíž, je ukryt poklad loupežníka Babinského.

V této soutěsce je vyryt záhadný nápis, deset tajemně vyhlížejících „nebeských“ znaků, pokládaných v minulém století některými badateli za runy. Dosud se nápis nikomu nepodařilo rozluštit. Podobné značky vyryté do skály se ojediněle vyskytují i na jiných místech Prachovských skal.

Činnost Babinského v Prachovských skalách pověst vztahuje ke skalní skupině zvané Babinec.

PRAVDA - hrad

(Louny)

14 km JZ od Loun

Pravda přízraků

Na lesnatém vrchu (491 m) se nacházejí trosky gotického hradu z konce 15. století. Na zříceninách se prý v noci zjevuje přízrak Bílé paní a kutálejí se z něho ohnivé sudy.

Čertův kámen

Pod hradem na cestě k Pnětlukám vyčnívá zčernalá pískovcová skála zvaná Čertův kámen. Shodil ji tu prý ďábel, když prohrál sázku se sv. Petrem, že do rána zasype studnu v nedalekých Pnětlukách.

PRAVÍKOV

(Pelhřimov)

5 km SV od Kamenice nad Lipou

Jak se zmocnit pokladu

Severně od vsi v lese zvaném Koblížek má být ukryt poklad, hlídáný velkým psem. Jen jednou v roce, o pašijích, se pes vzdálí. Tehdy je možné se k pokladu přiblížit, ale je třeba mít při sobě ještě květ kapradiny.

PROTIVÍN

(Písek) 7 km SV od Vodňan

Přízrak zlého správce

Podle záznamu v pamětní knize fary v Protivíně (sv. 1., leden 1718) byla místnímu šenkýři uložena pokuta za to, že vedl mezi lidmi „bezbožné řeči“ o místním správci panství Záhorkovi.

Zlý správce protivínského panství za Schwarzenberků V. A. J. Záhorka byl po své smrti údajně vídán na hrázi rybníka Švarcenberka, při jehož stavbě utiskoval robotníky. Spolu s jeho přízrakem se tu zjevoval též černý pes.

Tajná chodba z pivovaru

Pod starým zámeckým pivovarem bývaly dva velké sklepy ve svahu parku u zámku. Jeden z nich má čtyři části, poslední z nich je lednice. V ní je zazděný otvor, odkud prý vede asi 2 km dlouhá podzemní chodba na vrch Radováni. Chodba dosud nebyla prozkoumána.

PROVODOV

(Zlín) 12 km JV od Zlína

Čertův kámen

Jižně od vsi se vypíná příkrý vrch Rýsov, dnes zvaný také Čertův kámen (536 m). Na něm je skála, podobající se trojhrannému komolému jehlanci, vysokému asi šest metrů. Ve skalisku jsou vidět rýhy, důlky a trhliny, jimž se říká Čertovy pece nebo Čertovy vidličky, protože některé z nich jsou jakoby do červena vypáleny. Vypravuje se, že na kameni ďábel pojídal jalovice, ovce a drůbež.

Údajně zde stával také dřevěný zámek, v němž se zdržoval černý kůň, jehož řehtání je tu občas slyšet.

Ríká se také, že v Rýsově je tolik zlata, že se nikdy nedá vyčerpat.

Poutní místo se Svatou vodou

Naproti Čertovu kameni, jihovýchodně od Provodova na Malenisku, stojí poutní kostel Panny Marie, k němuž se konaly četné pouti. Pod kopcem vyvěrá pramen Svatá voda a v kostele se uctívá stará soška Panny Marie, podle tradice sem donesená sv. Metodějem.

PRUSINOVICE

(Kroměříž)

5 km S od Holešova

Černý pes hlídá na Bílém kopci poklad

Při cestě z Prusinovic do Pacetluk se zdvihá pahorek zvaný Bílý kopec. Podle pověsti v něm kdysi místní obyvatelé zakopávali obilí a své cennosti před nepřítelem. Bývala tu i velická jáma, do níž se prý jednou propadl orající sedlák i s koněm. Zakopané poklady zde hlídá přízrak černého psa, jehož je možno občas o půlnoci spatřit.

PRYSK

(Česká Lípa)

3 km JV od České Kamenice

Dvouhlavá příšera

V místě zvaném U hrnčířského kamene se v noci zjevovala černá příšera, která měla po každé straně těla jednu ježatou psí hlavu.

Poklad z Frývaldu

Nad řekou Kamenicí stával hrad Frývald, zvaný též Pustý zámek, kde byl prý ukryt poklad. Podle místní pověsti jej dostala darem chudá plátenice od čarovného ovčáka.

PŘEDSLAV

(Klatovy)

7 km SV od Klatov

Světlé přízraky zazzděných sester

Kdysi zde stávala zemanská tvrz, z níž se zachovaly jen nepatrné zbytky. Vypráví se, že se tu kdysi daly zazit dvě sestry před nepřáteli. Ve svém dobrovolném vězení však zahynuly, poněvadž jejich bratr, který je měl osvobodit, padl v bitvě. Od té doby se tu zjevují jejich světlé přízraky.

PŘELÍC

(Kladno)

4 km JZ od Slaného

Přelické menhiry

O osamělém kameni u vsi se vypravuje, že je to zkamenělý ovčák, potrestaný za strašlivé klení při bouřce. Znenadání se u něho zjevila neznámá stařenka a švihla ho proutkem, čímž se proměnil v kámen.

V polích mezi Přelící a Řisuty stojí jiné dva velké kameny. Od dávných dob se tu říká U dvou kameňů. Byly prý vztyčeny na paměť bitky dvou kočí, kteří se tu vzájemně utloukli k smrti kvůli společné milence.

Paní a dítě ve zvonu

V místním kostele je zvon s jedním z nejstarších známých českých nápisů z r. 1386. Říká se, že ho objednal pán smečenského zámku u poustevnického zvonáře Petra. Na jeho práci se přišla podívat smečenská paní se synem a přes varování se přiblížila k lící pánvi. Omámena výparý spadla i se synem do rozžhavené zvonoviny.

PŘEMYSLOVICE

(Prostějov)

14 km SZ od Prostějova

Bílá paní vábila poutníky

Na východ od vsi se vypíná kopec Strážná, kde prý kdysi stála mohutná strážní tvrz. Její obyvatelé byli však povražďeni a od té doby se zde zjevoval přízrak zlé Bílé paní, jež k sobě vábila poutníky, aby je pak zahubila. V noci bývalo v okolí vidět černý kočár tažený dvěma bělouši, v němž obávané zjevení jezdilo.

PŘEMYŠLENÍ

(Praha-východ)

4 km S od Prahy

Zlatá kachna s kachňaty

Podle Hájka z Libočan stával zde slovanský hrad Přemyšlen, založený knížetem Přemyslem r. 726 na počest narození syna Nezamysla, který tu byl i vychováván. Traduje se, že v těchto místech je ukryta zlatá kachna s kachňaty.

PŘEROV

22 km JV od Olomouce

Tajné chodby pod Přerovem

Z přerovského zámku vedly tajné podzemní chodby. Ústily prý na pravém břehu Bečvy, v domě zvaném Brabantsko (dnes turistická ubytovna). Podle tradice bývala v tomto domě kdysi škola, v níž učil J.A. Komenský.

PŘEROVEC- hrad

(Opava)

8 km JV od Opavy

Chlebové střevíčky zkázou hradu

Poblíž Nové Sedlice na Opavsku stával hrad Přerovec, který se prý propadl do země kvůli rozmaru hradní slečny. Dala si zhotovit střevíce z chlebového těsta, v nichž nevázaně tancovala.

Dnes se místu říká Skleněné hradisko. Zvláštní stavební metoda středověkého stavitelství, při níž se po dokončení zdíva údajně kolem zapálil oheň, zde způsobila, že se jednotlivé kameny spolu slily, tvořice pevný sklovitý povlak.

PŘEŠTICE

(Plzeň-jih)

20 km J od Plzně

Ticholovec

Jihovýchodně od města nad vsí Přichovicemi se vypíná vrch Ticholovec (483 m).

Pověst vypráví, že se tudy ubíral sv. Vojtěch, když se vracel z Říma přes Řezno do vlasti a vedl s sebou dvanáct benediktinských mnichů, kteří později založili klášter v Praze-Břevnově. Stopy jeho pouti lze v pověstech sledovat již od hranic a poblíž se též dochovaly domnělé památky na jeho pobyt.

Podle legendy tu chudá žena s dětmi sbírala dříví v lese. Když zaslechla praskot větví, ohlédla se a spatřila poutníky. Tehdy prý zvolala: „Děti, ticho, lovec jde!“ Poté sv. Vojtěch rozhodl, že místo se bude napříště nazývat Ticholovec. Pak odešel od zdejších skal, ale stín jeho podoby zůstal na skalní stěně. Později byl na skále namalován obraz sv. Vojtěcha. Počátkem tohoto století byly skály vesměs vystříleny, zbyla jen skála se světcovým obrazem. (viz [Chudenice](#), [Polen](#), [Nepomuk](#))

PŘÍBĚNICE- hrad

(Tábor)

8 km JZ od Tábora

Přehlídka strašidel

Prý jich zde bývalo tolik, že se občas v noci objevovala až na přiběnickém rynku. O pašijích se tu zjevuje černá ovce, která zavádí k pokladu. Hlídkají jej dva černí muži v širokých kloboucích, kteří lopatami přehrabují hromadu peněz. U nich stojí černý pes, který všechny zakutálené mince přináší zpět.

Zjevuje se tu také šedá obluda se dvěma tupými růžky a dlouhým ocasem, podobná shrbenému člověku.

Poslední lázeň

Při velké mši se tu zjevoval průvod duchů jeptišek z příběnického klášteřa. Sestupovaly v zástupu za hlasitého kvílení ze skály dolů do řeky, po jejíž hladině se pak procházely, jako by to byla pevná půda. Prý to byly přízraky nešťastných řeholnic, které se při táboritském dobývání Příběnic r. 1420 vrhly ze zdejší skály do Lužnice, kde našly „poslední lázeň“.

PŘÍBOR (Nový Jičín)

12 km SV od Nového Jičína

Sestup do hlubin

Traduje se, že pod bývalou piaristickou kolejí v Příboru je rozsáhlá síť podzemních chodeb.

Poklad ve Frývaldu

O blízkém lese Frývaldu se vypravuje, že si do něho Příborští ve válečných dobách schovávali své šperky a zlato. Tento poklad se prý na Velký pátek otvírá a už se prý uskutečnilo mnoho pokusů jej vyzvednout.

PŘÍBRAM

59 km JZ od Prahy

Symbolické reliéfy

V průjezdu domu čp. 156/1 (dnes okresní knihovna) na náměstí T. G. Masaryka je zazděn starý kámen s reliéfy. Pod ozdobnou rúžicí, která je sestavena ze sedmi okrášlených kruhů, kráčí jelen. Vpravo od rúžice je rytíř v oděvu ze 14. nebo 15. století s oštěpem nachystaným k boji (pravděpodobně sv. Jiří), nad nímž je vyobrazen sedící pták, proštípující si peří na prsou.

Tajnosti domu Na hrádku

V místech dnešního kruhového objezdu na konci Plzeňské ulice stával dům čp. 55/1, lidově zvaný Na hrádku. Byl starým panským sídlem příbramské šlechty. V podzemí mají být tajné chodby, z nichž jedna směřuje pod rybník zvaný Dolejší obora.

O domě se vyprávělo mnoho strašidelných pověstí. Zjevoval se zde mj. přízrak prvního svatohorského probošta V. A. Jana Ungara z Rabu, jenž později zemřel v pražském ústavu choromyslných. Dům byl bohužel v padesátých letech zbořen.

Příbramské podzemí

Pod starou částí města, zvláště pod náměstím, jsou dnes zavalené několikapatrové podzemní chodby. Mnoho z nich je pozůstatkem po někdejší dolování stříbra. Ta-jemná podzemní chodba vede také z Mariánského údolí středem celého města a vyúsťuje za bývalými masnými krámy nad potokem. Snad je to nějaká zapomenutá štola z 18. století. Je prý dokonce přístupná po odvalení kamenné desky zhruba uprostřed Mariánského údolí.

Permoni v dolech

Ke zdejším rudným dolům se váže řada pověstí o permonících. Byli to hodní skřítkci, hlídající podzemní poklady. Lidem často pomáhali, anebo je varovali před nebezpečím závalu a výbuchem podzemních plynů.

Proslulé poutní místo

Na vrchu jihovýchodně od města stojí komplex církevních staveb Svatá Hora, proslulé poutní místo, jedno z nejrozsáhlejších a nejcennějších děl českého raného baroka.

Vypráví se, že zdejší svatohorská soška Panny Marie, podle pověsti vyřezaná arcibiskupem pražským Arnoštem z Pardubic, měla záračnou moc. Ukazovala i blížící se velké nebezpečí, a to tehdy, když se prasklina na levé tváři sošky, obvykle úzká jako vlásek, viditelně rozšířila.

Svatá hora a Čertova hora

Podle pověsti vznikly oba vrchy při soutěži d'ábla s Pannou Marií, kdo z nich vystaví vyšší kopec. Když pekelník prohrál, na vrcholu vztekle zadupal a od té doby tu zbyla hluboká jáma. Říká se, že o půlnoci sedává čert na svém pahorku a hraje na violinu.

Okolí:

U červeného psa

V Černých jamách v Podlesí, pod svahy Třemošné, se zjevuje přízrak červeného psa. Má ohnivé oči a tlamu, z níž mu šlehá plamen. Proto místo též nazývají U červeného psa.

Pobyt sv. Ivana v Bytízu

U Bytízu lze vidět kameny s otisky, patřícími prý sv. Ivanovi, který se tu zdržoval. Je to původně staroslovanské kultovní místo s obětními kameny, k němuž se později vztáhly pověsti o sv. Ivanovi. Na místě byl v minulém století vztýčen kříž.

Zlatý kůň

Jdeme-li z Dubna k Bytízu, po pravé straně leží tzv. Kostelní cesta. Nad ní je vrch, na němž prý stával kdysi hrad. Říká se, že je tam zakopán velký poklad, mj. i zlatý kůň.

PTENÍ

(Prostějov)

12 km SZ od Prostějova

Přikovaný d'ábel

Po polovině 18. století nebyl ptený zámek opravován a hrozil sesutím. Bylo proto sneseno první patro a zámek tak nabyl své dnešní podoby. Říkalo se, že v něm straší.

Jednou v něm prý strávil noc neohrožený potulný zámečník. O půlnoci se zjevil d'ábel a zámečník mu přikoval prsty ke stolu. Teprve když pekelník slíbil, že tu už nebude strašit, dal mu k ránu svobodu.

Bílá paní bílovského hradu

V okolí prý kdysi stávalo dvanáct hradů loupeživých rytířů. Bílovský hrad se propadl do skal. Od té doby se tu zjevuje Bílá paní, původně dcera bílovského pána. Bývá opásána zlatým pásem, na němž visí dvanáct klíčů od všech loupežnických sídel.

PUCHART (PUSTÝ ZÁMEK) - hrad

(Přerov)

9 km SZ od Hranic

Poklady na Puchartu

Nad obcí Olšovec v Potštátském skalním městě, v místě dnes zvaném Pustý zámek, jsou skrovné zbytky středověkého hradu Potštátu či Puchartu. Vypráví se, že poslední majitel Pustého zámku byl loupeživým rytířem a v hlubokých sklepeních uschoval své poklady, dříve než byl hrad vypálen a rozbořen. Bohatství tu hlídá černý pes spolu s kočkou a kohoutem. Vypráví se i varianta známé pověsti o pasáčkovi, jemuž do sklepení spadla bota a on ji vynesl plnou zlatáků. (viz [Potštát](#))

PULČÍN- hrad (Vsetín)

8 km SV od Valašských Klobouk

Slunce svítí na tajné dveře

U vsi na stráni se kupí dvě řady ohromných balvanů, kterým se zde říká Schody. Vytvářejí jakési zdi. Místo, kde se spojují, se nazývá Hradisko či Zámčisko a jsou to zbytky středověkého hradu. Pod Zámčiskem býval ještě v minulém století viditelný sklep.

Jsou tu údajně zakopány poklady loupeživého rytíře Bočkaje. Na den sv. Jana Křtitele prý slunce svítí přesně na dveře, které vedou do podzemí. Klíček od nich nosí na prostředním prstě Bílá paní, zjevující se zde se dvěma páry bílých koní. Ukazovali se tu prý také černokněžníci, zavádějící chudáse k pokladům.

Nedaleko Zámčiska je tzv. Kravský krchov, skupina rozpukaných skal, kam prý zbojníci odváděli nakradený dobytek. Leží tam veliký kámen, pod nímž jsou údajně také skryty zbojnické poklady.

PUSTÁ POLOM (Opava)

11 km JV od Opavy

Fantomatické spřežení z močálu

Zde a kolem raduňského zámku se zjevoval přízrak někdejšího zlého správce. V pátek o půlnoci vyjížděl vždy se svým strašidelným spřežením, v kočáře se dvěma koňmi, a děsil noční chodce.

RABÍ- hrad (Klatovy)

10 km SV od Sušice

Půta a d'áblové

Zdejší majitel Půta Švihovský z Rýzemberka tu prý kdysi nechal zaživa zazdít tři chůvy, které mu škodily a naváděly jeho ženu proti Půtovým bratrům. Přišel si pro něho d'ábel a odnesl ho dírou ve stropě. Na hradě se pak zjevovaly příznaky d'áblů na černých kozlech, prasatech a kohoutech.

Poklady a vzdušné mosty

V pověstech o hradu Rabí jsou vedle Půtových kousků nejrozšířenějšími tématy hradní poklady a vzdušné mosty. Vypravovalo se, že je tu kdesi ukryt velký poklad, a skutečně byl ve zpuslém hradě hledán s takovým úsilím, že byly až vyvráceny některé zdi.

Také se bájilo, že Rabí bylo kdysi spojeno vzdušnými mosty s hrady Práchní a bájnou Labutí.

Alchymistická legenda

I Rabí má svou - i když anonymní - alchymistickou legendu. O čtverhranné věži s dvěma vystupujícími krakorci se vypráví, že zde za Půty Švihovského sídlil německý alchymista, který se pokoušel vyrobit Kámen mudrců. Uvedl se panu Půtovy tvrzením, že postihl tajemství přírody. Po marných pokusech jej dal Půta přivést na hrad a zavřít do této věže, kde laboroval. Nakonec, když se pokoušel o útek, dal jej hradní pán vrhnout do vězení a později vyštval z hradu.

Tajná chodba s přízrakem

Jako vnější opevnění hradu náležela k Rabí i malá tvrz na vrchu Džbánu, z níž se zachovaly pouze rozvaliny. Traduje se, že zdejší stavby jsou s hradem spojeny tajnou podzemní chodbou. V ní se prý zjevuje přízrak rytíře Půty Švihovského z Rýzemberka.

RABŠTEJN NAD STŘELOU

(Plzeň-sever)

15 km SZ od Plas

Havraní kámen

Podle pověsti tu kdysi lovil kníže a jeho družina našla v útrokách uloveného havrana zázračný prsten. Po čase se sem dostavil cizinec, jenž se prohlásil za majitele prstenu, a prosil knížete, aby mu jej vydal, neboť jenom v jeho rukou má tajnou moc. Na důkaz svých slov pomoci kamene z prstenu nejprve usmrtil hejno havranů a potom magicky zbudoval hrad a věnoval jej knížeti. Protože havran byl původcem vzniku hradu, nazvali jej Havraním kamenem (něm. Rabenstein).

RAČICE- zámek

(Vyškov)

9 km Z od Vyškova

Fridušův hrad

Dnešní renesanční podoba račického zámku vznikla přestavbou starého hradu, jenž byl jeden čas sídlem loupeživého rytíře Friduše z Linavy, jak o tom vypráví *Zbraslavská kronika*. Podle J.H. Gallaše náležel račický hrad kdysi templářskému řádu.

RAČINĚVES

(Litoměřice)

8 km od Roudnice nad Labem

Bazilišek ve studni

Podle staré a u nás ojedinělé pověsti, zachycené Krolmusem, se ve studni račiněveského dvora zdržoval kdysi jedovatý bazilišek, od jehož pohledu a ofouknutí každý člověk ještě týž den zemřel. Lidé se jeho pohledu obávali a jen velice neradi chodili pro vodu. Místního vesničana později napadlo rozestavit v noci po obrubní studny zrcadla, aby ráno, až se na sebe netvor podívá, sám sebe jedovatým pohledem zahubil.

RADEČ - vrch

(Rokycany)

7 km JZ od Zbirohu

Nedobytý poklad

Na příkrém vrcholu kopce (680 m), asi 2 km na západ od vesnice Lhoty pod Radčem stával v lese nevelký hrad. Zachovaly se z něho jen roztroušené kameny ve stráni. V okolí se vypráví, že v zasypávaných sklepeních jsou dodnes ukryty poklady hlídané zlými duchy. Je zaznamenáno několik údajných příhod lovců pokladů, z nichž však ani jedna neskončila úspěchem.

K hradu se pojí také varianta známé pověsti o pokladu, zpracované v Erbenově *Kytici*.

Jiná pověst vypráví, že uvnitř, pod zříceninami hradu, odpočívají tři zakleté panny.

Bílá paní suší prádlo

Za jasného poledne se tu zjevuje přízrak Bílé paní. Pere se třemi služkami prádlo a věší je po stro-mech.

Zápis o zázraku

V prvním dílu obecní kroniky vsi Lhoty pod Radčem z r. 1881 (str. 77) se uvádí: „Dne 7. června t.r., když se vraceli poutníci ze Svaté Hory, odpočívali vedle cesty vedoucí ze Lhoty do Siré. Mezi nimi byl hošík čtyři a půl roku starý, jménem Josef Stieler z Chodové, okresu loketského, hejtmanství falknovské-ho. Tento byl od šesti neděl slepý na obě oči. Když poutníci seděli na trávě, zdvihl se hošík, šel opodál a počal trhat květiny, vrátil se a ukazoval je matce, která se tomu divila a s ní celý zástup poutníků, že se stal zázrak a chlapec zraku nabyl.“

Na tomto místě byla r. 1899 vystavěna kaplička a zpočátku udržována lhoteckými věřícími, kteří k ní pořádali pouti.

RADĚTICE

(Tábor)

4 km SZ od Bechyně

Zkamenělé stádo

V okolních lesích jsou roztroušeny mohyly z halštatské doby i mladší slovanské ze 7. a 8. století. Pod vsí nad říčkou Smutnou se táhne malý lesík zvaný Poušť, v němž je rozseto mnoho kamenů, podobajících se zkamenělému stádu i s pastýřem. Podle pověsti je tu zaklela místní selka, když se pastýř opozdil na pastvě.

RADHOŠŤ - hora

(Vsetín)

7 km J od Frenštátu pod Radhoštěm

Radegast a sabaty čarodějnic

Hora (1129 m) opředená mnoha pověstmi a dávné kultovní místo starých Slovanů se později stala i cílem poutí. Roku 1931 tu byla instalována socha staroslovanského boha Radegasta od frenštátského rodáka Albína Poláška, kterou vytvořil ve Spojených státech. Radhošť byl kdysi znám též jako proslulé místo sabatů čarodějnic. Slétaly se sem, na Skalíkovu louku, o filipojakubské noci a prováděly tu své reje.

Stříbrné střechýle

Vrch Radhošť byl stálým objektem zájmu nejrůznějších „čermokněžníků“ (podobně jako tomu bylo s Vlasy v Krkonoších). Vypráví se o nich mnoho místních pověstí. Přicházeli zkoumat radhošťské poklady, většinou však za pomoci místních usedlíků. Podle jedné z nejznámějších pověstí jsou uvnitř hory stříbrné střechýle, ze kterých tu kdysi část uloupal siretek. Na několika místech jsou prý ukryty i zbojnické poklady.

Na Radhošti jsou také troje „ďury“, o nichž se vypráví, že první vedou až k Velehradu, druhé k Jablunkovu a třetí až k Turci.

Okolí:

Čertův mlýn

Kněhyně (1257 m), hora sousedící s Radhoštěm, je zvána také Čertův mlýn. Jsou tam veliké balvany a jakoby ve skále vytesaná strouha. Podle pověsti je to pozůstatek po čertově sázce, že za noc postaví mlýn. Sázku prohrál a upustil velikou skálu, na které jsou dodnes znatelné otisky jeho zad a řetězů, jimiž měl skálu k sobě připoutánu.

RADÍKOVICE

(Hradec Králové)

9 km Z od Hradce Králové

Poklad Na valech

Na severozápadním okraji vsi směrem k Nechanicím, za domem čp. 1, jsou v lukách části pahorku a

zbytky příkopů zaplněné vodou. Stávala tam kdysi stará tvrz a dosud se používá označení Na valech. Podle pověsti je tu pod zemí ukryt poklad hlídáný dvěma ohnivými psy, kterým z tlam šlehá oheň. V noci je nad místem schovaného pokladu možno spatřit modrý plamínek. Říká se, že „poklad hoří“, anebo se „čistí zlato“.

RÁDLO

(Jablonec nad Nisou)

5 km JZ od Jablonce nad Nisou

U velkého kamene

V místě zvaném U velkého kamene v Rádle leží prý zakopán poklad. Otvírá se na Květnou neděli o pašijích. Uvidí jej však jen „nevinná osoba“. Starší pamětníci tvrdili, že onoho dne tam hoří modrý plamínek na místech, kde byl poklad zakopán.

RADNICE

(Rokycany)

13 km S od Rokycan

Duch rytíře Boryně

Roku 1673 koupil Radnici se zámek a několik okolních vesnic rytíř Maxmilián František Boryně ze Lhoty. Byl dobrým pánem a netýral poddané. Po jeho smrti vdova Jana Maxmiliána rozená z Věžník velmi brzy začala pořádat nákladné maškarní zábavy. V tu dobu se tu začal v noci zjevovat rytířův přízrak, až jednou prý vtrhnul do zámku, rozbíjel nábytek a strhával hodovníkům masky. Vdova proto už v r. 1682 zámek prodala.

RADNICE

(Šumperk)

10 km JZ od Mohelnice

Čertovo kopyto na modrém kameni

Na západ od vsi je kopec zvaný prostě Skála, na jehož vrcholu je spousta roztroušených kamenů. Jeden z nich je zvláště nápadný svým zbarvením a lidé tomuto místu říkají U modrého kamene. Vypráví se, že zde ďábel kdysi prohrál sázku s chytrou čarodějnici, když měl za úkol do rána vystavět z okolního kamení. Čarodějnice však vypustila svého cvičeného kohouta, ten třikrát zakokrhal a ďábel s klením zmizel. Dodnes je na kameni patrný otisk čertova kopyta.

RADOBYL - vrch

(Litoměřice)

3 km Z od Litoměřic

Černá paní

Každý rok o Štědrém večeru je možno na Radobýlu (498 m) vidět tajemnou Černou paní s dítětem, mizící v jeskyni na svahu hory. Podle jiné pověsti jsou v hoře též ukryty poklady.

Za druhé světové války byla uvnitř hory vybudována podzemní továrna Dora, v níž Němci údajně vyráběli některé ze svých tajných raketových zbraní.

RADSLAVICE

(Přerov)

8 km SV od Přerova

Strašidla na Katové

Při silnici vedoucí ze vsi do Pavlovic u Přerova stojí osamělá skupina křovin a stromů, kde se říká Katová. Údajně se zde kdysi popravovalo. K místu se váže řada strašidelných jevů. Zjevoval se zde přízrak bílé postavy, ohnivý pes a světýlka.

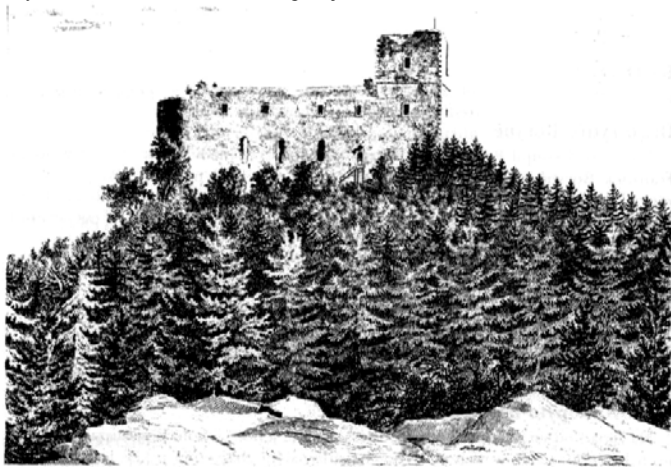
RADVANICE

(Přerov)

10 km S od Přerova

Čudové

Podle lokálních pověstí se v radvanických lomech vyskytovali skřítkové, kterým lamači říkali Čudové. Když prý byli vyrušeni z klidu, trestali lamače padajícími kamením.

RADYNĚ- hrad

(Plzeň-jih)

7 km JV od Plzně

Ušatý Radouš

Proti historickým zprávám o založení hradu Karlem IV. kolem r. 1356 se zde houževnatě udržují legendy o založení Ušatým Radoušem. Do literatury jej uvedl Hájek z Libočan, neví se však odkud. Byl prý to syn Hrozislavův z vesnice Radouše, jenž se spolu se svým lidem vydal na západ hledat místo pro založení nového sídla. Byl to nevzhledný a všemi opovrhovaný zeman. Měl dlouhé oslí uši a v ústech kančí zuby. Zabil šest svých manželek i s dětmi, které se mu podobaly. Sedmá manželka od něho s dítětem utekla. Na Radyni se zjevuje jeho přízrak a v pravé poledne jezdí s kolečkem plným kolomazi. Po každé se prý při jeho zjevení přizene silná bouřka. Na hradě jsou dosud schované jeho poklady, které spolu s ním hlídá černý pes (viz heslo [Radouš](#) v I. oddílu).

Černý Hanuš

Zjevuje se tu také přízrak násilnického mouřenína zvaného Černý Hanuš, jehož podle pověstí zaklel sám Ušatý Radouš. Objíždí s trakařem, v poledne skrytě a o půlnoci viditelně, zříceniny hradu po nejvyšším cimbuří a nesmí pronést jiná slova než: „Kupte, kupte kolomaz!“

Podle jedné verze byl Černý Hanuš synem černocho a bělošky. Žil v lesích, kácel stromy a vařil v kotli kolomaz, kterou rozvážel po vsích a vyměňoval ji za jídlo.

O strašidlech na Radyni se zmiňuje již Beckovský ve své *Poselkyni starých příběhů českých*: „V hradu se všelijací duchové zdržují, od kterých kdokoliv do něho vejde, nějakou nesnázi trpěti musí. Jest také v tom hradu veliký poklad; neboť častěji časův předešlých vídán byl černý pes na železný truhle ležící.“

Šestnáct tajných chodeb

Z hradu vedlo šestnáct tajných podzemních chodeb. Některé z nich do Plzně, kde ústily v kláštere a ve starém Řihově domě. Jedna z chodeb vedla do Radobšic, do statku čp. 1, kde u studny bývala dřive i malba Radouše. Podle pověsti byly právě v chodbách uschovány Radoušovy poklady.

Zkamenělý Vydřiduch

Pod Radyní byl ukryt velký poklad. Hlídal ho zakletý přízrak lakomého lichváře v podobě psa. Jednou se mu prý podařilo utéci a běžel k Rokycanům. Tam však zkameněl a je z něho vrch Vydřiduch na cestě z Rokycan do Holoubkova.

RAKOVÁ U KONICE

(Prostějov)

12 km Z od Náměští na Hané

Divoká honba na Zabité

Na jih od vsi vede lesem zvaným Žleb cesta, které zdejší lidé říkají Zabítá. Údajně se tu kdysi zabil pán zámku v Krakovci, a od té doby tam v noci straší. Objevuje se Divoká honba a přízrak mrtvého černého lovce na koni.

RAKOVNÍK

50 km Z od Prahy

Kamenná panna

Lidově je tak nazýván menhir, v němž se protíná několik pomyslných přímek astronomické orientace, vycházejících ze spojnic mnohdy vzdálených kamenů. Stojí při levém silničním příkopu z Rakovníka do Lišan, asi 2 km severně od města.

Podle pověsti se v těchto místech hádaly dvě dívky, jedna křesťanka a druhá pohanka, o pravosti svých bohů. Pohanka se vsadila, že s koněm přeskočí starce, který k nim právě přicházel. Muž ji zaklel, a od té doby tu dívka stojí v kamenné podobě.

Začátkem 80. let tohoto století byl menhir odvezen, a teprve když v místním tisku vyšla zpráva o jeho zmizení, byl tajně vrácen na své místo.

Zjevy padlých Na Kokrdech

Kolem bývalého dvora Na Kokrdech, severním směrem od města, se údajně zjevují přízraky padlých bojovníků z bitvy, která se tu strhla mezi 29. říjnem a 5. listopadem 1620. Zprávy o zdejších zjeveních pocházejí ještě z konce 19. století.

RALSKO- hrad

(Česká Lípa)

4 km SV od Mimoně

Poklady na Ralsku

Podle pověsti i zde, na jednom z nejstarších severočeských hradů, byly zakopány poklady, hlídané velkým psem. Jejich hledači přispěli značnou měrou k devastaci hradu. Existuje tu varianta pověsti o ženě, která kvůli pokladu zapomněla na své dítě v hoře a shledala se s ním až po roce.

Spící vojsko

Ve vrchu spí, podobně jako je tomu v Bláníku a mnoha jiných místech, bájně vojsko, které přijde Čechům na pomoc, až bude nejhůře. Obdoba těchto pověstí se zmiňuje o templářských rytířích, kteří ve zbroji sedí vedle hromady zlata uvnitř hory.

RAMZOVÁ (Šumperk)

10 km JZ od Jeseníku

Praděd nechal zkamenět vozku

Cestou na Jeseníky přicházíme od Ramzové na Šerák a na Vysoký Láz či Keprník. Odtud je možno odbočit k blízkému skalisku, zvanému Vozka či Forman (1377 m).

Podle jedné verze pověsti si kdysi vyjel na lov rytíř Ulrich, pán na Kolštejně (Branné), a v zápase s kancem málem podlehl. Zjevil se mu pán zdejších hor Praděd a zachránil ho. Na oplátku se rytíř zavázal, že se místním chudákům postará o potravu. Pověřil úkolem svého správce, jenž však ze zlomyslnosti dláždil cestu před vozy chlebem. V tu chvíli se zjevil pán hor a správce i s povozem a koňmi zaklel do kamene. (viz [Branná](#))

RAŠKOV (Šumperk)

10 km SZ od Šumperka

Děšivé zjevení písařovo

V raškovském dvoře se po své smrti zjevoval přízrak krutého písaře Hartschlägla. Objevoval se v noci se spřežením vraniků a za hrozného klení projel raškovský dvůr. Nakonec prý byl zaklet do Krkonoš, kde musí dřevěnými nástroji kácet stromy.

RATKOVÁ (Rimavská Sobota)

21 km V od Hnúště

Zkamenělá pastýřka

Mezi obcemi Ratkovou a Suchou je kopec, na němž stojí skupina kamenů, údajně zkamenělá pastýřka se stádem ovcí. Stojí tu tak, jak kdysi zkameněly, když je proklel unavený stařec, jemuž pastýřka nedovolila, aby se napil vody z jejího pramene. Říká se, že jednou do roka, v noci přede dnem Nanebevzetí Panny Marie, pastýřka ožívá a běhá po kopci, hledajíc svou studánku.

REJŠTEJN (Klatovy)

11 km J od Sušice

Škrtiči

V osamělém stavení mezi Rejštejnem a Kašperskými Horami sídlili Škrtiči či Huckaufové. Byli to škrtíkové, staří muzíci, kteří se mstili lidem. Často se s nimi shledáváme ve starých německých pověstech tohoto kraje. (viz [Mikulov](#))

REJVÍZ (Bruntál)

7 km V od Jeseníku

Potopené město

Vypráví se, že v blízkosti Rejvízu stávalo kdysi bohaté pohanské město Hunstadt (Hunské město), které se pro hříšnost svých obyvatel propadlo. Ještě dnes je údajně možno vidět v obou mechových jezírkách (Státní přírodní rezervace) za jasného slunečního svitu zdi a věž kostela. Z Velkého mechového jezírka je někdy slyšet značný hřmot. Jsou v něm uschovány poklady propadlého města. Hlídáje duch Hohohé. (viz [Jeseník](#))

ROHOZNÁ (Jihlava)

16 km JZ od Jihlavy

Pokladna švédského vojska

Mezi Rohoznou a Novým Rychnovem je les zvaný Kuš. Na místě bývalých zákopů z třicetileté války byla postavena osada Šance. Kdysi se tu strhla bitva mezi Švédy a císařským vojskem. U blízké studánky je údajně zakopána pokladna švédského vojska. V okolí bývá v noci slyšet vojenskou hudbu, dusot koní a zjevují se tam přízraky tehdejších vojáků.

Čertův hrádek

Severně od Rohozné se zvedá vrch Čertův hrádek (714 m) s rozeklanými skalnatými partiemi, připomínajícími rozvalinu hradu. Vypráví se, že zde chtěl kdysi ďábel vybudovat svůj hrad. Na stavbu nosil kameny ze skalnatého vršku u Batelova. Byl však vyrušen kohoutím zakokrháním, a tak jen kameny roztroušené od Batelova až ke Hrádku svědčí o jeho námaze. Jiná varianta pověsti vypráví o tom, že čert měl zbudovat svůj hrad dřive, než kněz v kostele v Dolní Cerekvi přečte mši. (viz [Batelov](#))

ROHOZNÁ (Svitavy)

13 km JZ od Svitav

Strašící Bernádek

V noci se tu zjevuje přízrak někdejšího chalupníka Bernádka. Byl to zprvu zbožný člověk. Každou neděli chodil do kostela a modlil se. Když přišel domů, svlékl se a hodil šaty na stěnu, kde prý zůstaly viset. Jednou uviděl v kostele na okně ďábla, zapisujícího, co se tam povídá. Chalupník se tomu zasmál. Když přišel domů a jako obvykle hodil šaty na stěnu, už tam nezůstaly. Dopálil se a chtěl se co nejdříve rouhat. Zhotovil si z chleba stěvíce a obul je. Sotva učinil první krok, podjela jej ohnivá svině. Od té doby na ní sedí a straší.

Třínohý zajíc hledá poklad

Vyprávělo se zde, že k tzv. Palovu gruntu v Rohozné patřilo pole, na jehož okraj byly sneseny posbírané kameny a složeny tam na hromadu. V ní byl podle pověsti poklad zakopaný majitelem za jakési války. Hlídá ho prý ďábel, jenž se zjevuje v podobě třínohého černého zajíce. (viz [Polička](#))

ROHOZNICE (Pardubice)

7 km SZ od Bohdanč

Kotel plný peněz

Severozápadně od vsi v lese je bývalé tvrziště, jemuž se zde říká Hradý nebo též Na kotli. Je tu prý hluboko v zemi ukryt veliký kotel s penězi. Pokoušelo se ho najít už mnoho hledačů, jak o tom svědčí četné doliky ve valu.

ROKYCANY

16 km V od Plzně

Domy, ve kterých strašilo

V měšťánském domě čp. 50/I ve Smetanově ulici, připomínaném již r. 1445 (hrál zde kdysi sedmnáctiletý B. Smetana), strašilo. Na schodech a v chodbách řinčely řetězy a bylo slyšet nevysvětlitelné zvuky jako od padající koule.

V sousední bývalé Anichobrově, dnes Gottliebově ulici v domě čp. 38/I s kamenným ostěním a latinským nápisem, se zjevoval ve sklepech přízrak jeptišky.

Také v domě U Pangrlů na Malém náměstí byly v prvním patře vidány přízraky dvanácti mrtvých konšelů rozsazených uprostřed pokoje ve starodávných oblecích. Dům byl bohužel zbořen koncem 70. let a na jeho místě stojí budova okresního podniku Hotely a restaurace.

Okolí:

Velké poutní místo na Vršíčku

Na zalesněném kopci Vršíčku ležícím 3 km severozápadně od města bývalo známé poutní místo u poutního kostela Navštívení Panny Marie (1744). První červencovou nedělí se sem konala četná procesí.

Poklady obrů na Žďáru

Severovýchodně od Rokycan se zdvihá památný vrch Žďár (630 m), opředený mnoha pověstmi. Vypráví se, že na temeni vrchu leží veliký kámen v podobě mohutného stolu. Pod ním je ukryt poklad obrů, kteří tu kdysi sídlili. Říká se, že kámen může spatřit vždy jen jediný člověk. Kolem skalnaté plošiny na vrcholu jsou valy pradávného původu. V těchto místech je ukryt onen poklad, hlídáný velkým černým ohnivým psem.

Vydřiduch

Vrch Vydřiduch se vypíná nedaleko Žďáru, nad cestou z Rokycan k Holoubkovu. O podivném názvu kopce se vypráví mnoho pověstí, které se snaží vysvětlit původ jména. Podle jedné z nich název souvisí s loupežníky, kteří zde kdysi „vydírali“ pocestné. Říká se, že tu kdysi stál hrad, jehož pán zde chtěl ukryt poklad. Nakonec vyloupnul obě oči dělníkovi, který poklad zakopával, a tím mu „vydřel ducha“. (viz [Radyně](#))

ROKYTNICE V ORLICKÝCH HORÁCH

(Rychnov nad Kněžnou)

9 km S od Vamberka

Bezhlavý jezdec a dvě ohnivé koule

V Rokytnici u bývalého pivovaru stála veliká lípa. Každou noc od dvanácté do jedné hodiny se tam projíždí na koni bezhlavý jezdec, před nímž se valí dvě ohnivé koule.

RONOV- hrad

(Česká Lípa)

11 km JZ od České Lípy

Hlídači ronovských pokladů

O zříceninách starého hradu na nápadném kuželovém kopci (553 m) koluje mnoho pověstí, zvláště o nesmírných pokladech ukrytých uvnitř hory, které se otvírají pouze na Květnou neděli. Podle jedné verze je hlídá obr s ohnivými očima, podle jiné Bílá paní.

Vypráví se tu varianta pověsti o matce, která šla s dítětem o velikonocích k úpatí hory a tam spatřila otevřené železné dveře, za nimiž ležely hromady uhlí. Nabrala si ho, ale zapomněla přitom na dítě. Uhlí se později proměnilo ve zlato, ale dítě strávilo rely rok v hoře, kde je hlídala Bílá paní.

Přízrak ronovského pána

V troskách hradu a v jejich okolí se zjevuje přízrak bývalého ronovského pána. Kdysi sídlila pod hradem hadí královna se zlatou korunkou na hlavě. Hradní pán chtěl tento klenot získat, ale přišel při tom málem o život a korunku musel nakonec oželeť. Po smrti tu začal strašit jeho duch.

Jáma krivopřísežníka

V lese pod Ronovem je patrná hluboká jáma jako jediný zbytek po krivopřísežném šafáři. Lstivě přísahal, že půda pod ním patří vrchnosti. Nasypal si totiž do bot hlínu z panského pole. Jakmile vykřikl přísahu, pohltila ho země.

RONOVEC- hrad (Havlíčkův Brod)

6 km SV od Havlíčkova Brodu

Hradní mámení

Severozápadně od obce Jilemník leží v lesích zřícenina hradu Ronovce, nazývaného původně Sommerburg (Letní hrad), založeného ve 13. století. Od r. 1554 je v troskách. V okolí se vyprávělo, že pod zříceninami leží velké poklady. Občas se prý zde zjevila nádherná otevřená rakev, v níž ležela mrtvola muže v generálské uniformě s kordem po boku. Kromě ní tu bylo vidět velkou bednu plnou zlata, stříbra a drahocenných skvostů.

Podle pověsti byla kdysi těmto zjevením přítomna žena, která sem náhodou zabloudila. V náhlém popudu probodla mrtvolu kordem a poklady v té chvíli zmizely v zemi. Říká se, že musí uplynout ještě mnoho let, než se znovu ukáží.

Poklad zde byl hledán po celé 18. a 19. století. V r. 1871 byl jeho vidinouzlákán i majitel břevnického statku Wels. Přes usilovné kopání však nic nenalezl, naopak byla takto jen urychlena zkáza hradu.

ROPRACTICE (Semily)

3 km J od Vysokého nad Jizerou

Jenom vtíp?

Podle staré škádlivky se říká, že v ropractickém kostele Nejsvětější Trojice za oltářem zcepeněla kobyla. Mezi Roprachtickými se nesmělo vyslovit slovo kobyla nebo Kobyláči.

Poklady ukryté čertem

V tzv. Jindrových boučínách (vrch Čertovka, 609 m) straší, jsou zde poklady ukryté čertem a hlídané černým psem. Před lety se na tomto místě lidé „modlili ke sv. Kryštofovi“.

ROŠTEJN- hrad (Jihlava)

7 km S od Telče

Ďáblový stopy

Podle pověsti vystavěl zdejší hrad ďábel. Měl však nařizeno, aby byl hotov, dříve než kohout k ránu poprvé zakokrhá. Kameny nosil až od Telče, z tzv. Oslednice. Právě když zdvihal poslední balvan, ozval se kohout. Čert ze vzteku mrštil kamenem do blízkého rybníka, kde je balvan dodnes, a vyryl velkou šlápotu v podobě koňského kopyta do skály, které se od té doby říká Čertova šlápotu.

Bílá paní rožmberská

Hrad založili a dlouho jej drželi páni z Hradce. Podle pověsti se také zde zjevovala Bílá paní rožmberská, zvláště před důležitými událostmi týkajícími se celého rodu.

Díra po propadlé paní

Kdysi býval správcem hradu jistý Stembach. Když se jednou po dlouhé cestě vrátil na hrad, zaslechl z půdy silný hřmot. Svolał hradní čeládku a společně vyběhli na půdu, kde spatřili hlubokou propast. Údajně se tu propadla jakási hříšná paní. Od té doby prý díru nelze zazdíť.

Vypravuje se také, že se na hradě zjevují strašidelné stíny vysokých bot.

ROTAVA

(Sokolov)

14 km S od Sokolova

Lesní střelec

V okolí Rotavy se vyprávělo o přízraku, který se o půlnoci objevoval v lesích, bušil velkou silou do stromů a tropil hluk. Zároveň pronásledoval pytláky a honil je tak dlouho, dokud neskončila hodina duchů. Přitom bývalo slyšet, jak pobízí psy. Říkalo se mu lesní střelec. Byl i zlomyslný, proměnil prý jakéhosi ubožáka v pahýl stromu. Vysvobodil ho až uhlíř, který do pahýlu náhodně řízl nožem. Tak to alespoň vypráví známý sběratel českých pověstí z minulého století J. V. Grohmann.

ROTŠTEJN- hrad

(Semily)

5 km V od Turnova

Rok strávený s pokladem

V hloubi pod zříceninami skalního hrádku je údajně ukryt velký poklad loupežníků. Místní usedlík se na Velký pátek vypravil poklad hledat. Byl pohlcen skálou a strávil pod zemí celý rok, aniž to tušil.

ROUDNICE NAD LABEM

(Litoměřice)

15 km JV od Litoměřic

Dvojí rozkvět alchymie

Roudnický zámek, svým založením biskupská fale s prvky francouzských donjonů, má bohatou minulost a svá tajemství. Patří k alchymistickým příbytkům podobně jako Pražský hrad, nejméně ve dvou časově odlehklých epochách.

Pobývali tu, a snad i laborovali pražští arcibiskupové Albík z Uničova (1412 -1413) a Konrád z Vechty (1413 - 1431), oba horliví titelé Hermovy vědy.

Druhý rozkvět zde alchymie prožila pod panem Vilémem z Rožmberka, který roudnické panství získal v r. 1577. Podle vzoru svých jihočeských laboratoří zde vybudoval alchymistickou dílnu. Z cizinců v ní pracoval Claudius Syrrus, jehož pan Vilém povolal z Anglie.

Za pozdějšího panství roudnických Lobkoviců zde byla shromážděna obrovská knihovna o 100 000 svazcích a unikátní obrazárna.

Zlatá kvočna

Pod kostelem Narození Panny Marie při augustiniánském klášteře je podle pověsti ukryta zlatá kvočna s dvanácti kuřaty (či zlatými vejci). Říká se, že až bude proboštem roudnický rodák, bude ji moci chytit.

ROUCHOVANY

(Třebíč)

23 km JV od Třebíče

Lochy - doupence

Sklepy téměř každého staršího stavení v Rouchovanech jsou ve spojení s podzemními chodbami. Vedou daleko pod městečko, k podzemním úkrytům - lochům (doupencům), v nichž se skrývalo obyvatelstvo ve zlých válečných dobách. Roku 1920 se dokonce na jednom místě propadlo náměstí do hloubky tři metrů.

ROVENSKO POD TROSKAMI

(Semily)

9 km JV od Turnova

Alchymistický farář

Jako evangelický farář zde působil kolem r. 1600 *Tadeáš Budechius* či *Šimon Tadeáš Budek*, kterého císař Rudolf II. povýšil na šlechtice „z Lešína a Falkenberka“. Budek byl totiž předtím deset let císařovým dvořanem a předním alchymistou, dopisoval si s mnoha západoevropskými alchymisty a některé z nich přilákal k Rudolfovu dvoru. Byl ustanoven inkvizitorem nad Vlachy, kteří přicházeli do Krkonoš hledat drahokamy a „materiam secretam“. Pochází od něho alchymistický spis, psaný částečně tajným písmem, uschovaný dnes ve vídeňské knihovně.

Budek v Rovensku a později i v Bydžově prováděl alchymistické pokusy. Navštěvoval sídla okolních pánů, kteří této činnosti byli nakloněni. V r. 1606 byl např. u pana Jiřího Mírka se Solopysk ve Chvalovicích. Jeho patronem byl Zikmund Smiřický ze Smiřic.

Roku 1603 mu byl do Rovenska adresován dopis z císařské kanceláře, který na něm vymáhá starý dluh.

ROŽMBERK- hrad

(Český Krumlov)

18 km J od Českého Krumlova

Poslední zjevení Bílé paní

I v tomto rodovém sídle pánů z Růže se objevovala Bílá paní rožmberská. Je zde dodnes pokoj Bílé paní a zachoval se obraz Perchty zobrazené jako kouzelnice, ukazující hůlkou na zvěrokruh. V sálech jsou manýristické malby a grotesky s alegorickými náměty.

Traduje se, že se zde zjevení vyskytlo ještě za druhé světové války. Hrad byl za okupace zabrán nacistickou mládežnickou organizací „Bund deutscher Mädeln“, která tu měla svůj letní tábor. Jsou známy dvě zhruba podobné verze této události. Jedna z nich, která byla zachycena i v propagační brožuře o hradu z r. 1970, praví: „Dvě z děvčat každý den ráno vyťahovala na hradní věži vlajku, zatímco ostatní nastoupila k rannímu apelu. Jednoho dne vyběhly holky z věže s hrozným jekotem. Tvrdily, že nahoře uviděly bílou postavu a ta jim hrozila. Vedoucí se s dobrovolnicemi vydala nahoru sama. Vrátily se úprkem.

Na ochozu prý opravdu stojí bílá postava a prstem na ně kývá. Správce hradu pak musel nahoru sám. Při návratu prohlásil, že zjevení uviděl, ale že si neví jiné rady, než počkat, až samo zmizí. Vedoucí volala gestapo, ale to mělo zrovna jinou práci. Tak se stalo, že se vlajka na věži už nikdy neobjevila.“

Druhá verze, zachycená a zprostředkovaná regionálním badatelem J. Kočnarem, se s prvou v obecných rysech shoduje, pouze některé detaily jsou odlišné. Podle ní byla dívka, pověřená vztýčením vlajky, po spatření jakéhosi fantomu postižena srdeční slabostí. (Vlajka byla vztýčována na hranatou věž na tzv. Dolním hradě.) Fantom bílé hrozící postavy pak byl více děvčaty, včetně vedoucí, spatřen na nejvyšší části nejstarší kulaté věže Jakobinky, která se zachovala z původního tzv. Horního hradu. Podle této verze gestapo k vyšetřování dorazilo, ale nic nakonec nezjistilo. Kuriózní bylo, že uvnitř Jakobinky neexistovalo schodiště ani žebřík, takže bylo vyloučeno, aby se běžná fyzická osoba dostala nepozorovaně na vrchol věže.

ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM

(Příbram)

15 km JZ od Příbrami

Tajemné prostory pod branou

V zámecké bráně existuje otvor zakrytý kovovým poklopem, který údajně vede do podzemní chodby. Podle místní pověsti vede tato chodba až na Třemšín. Tímto otvorem lze sestoupit do klenuté podzemní místnosti pod branou, která snad kdysi sloužila jako temnice, kam bývali nakrátko spouštěni provinilci. (viz Třemšín)

ROŽNOV POD RADHOŠTĚM

(Vsetín)

12 km V od Valašského Meziříčí

Loupežnický poklad

Na vrchu Hradisku asi 2 km západně od Rožnova stál raně gotický hrad, který byl z úředního nařízení r. 1539 zbořen, poněvadž byl vyhledávaným sídlem loupežníků. Vypráví se, že pod hradem byl ukryt jejich velký poklad.

RUDA NAD MORAVOU

(Šumperk)

7 km Z od Šumperka

Zakletá panna ve skále

Na návrší u Hrabenova nad řekou Moravou stával kdysi hrad rytíře Klapky. Pod hradem sídlili jeho poddaní v osadě zvané Klaprštat. Dodnes se tak nazývá jedna část Rudy. Rozsáhlý les, rozprostírající se mezi hradem a Bohdíkovem, se nazývá Klapuše. V něm rytíř Klapka kdysi zastřelil milence své dcery právě v okamžiku, kdy se s ní měl tajně sejít. Svou dceru pak ve vzteku zaklel do zdejší vysoké skály. Jednou za rok, ve výroční den této události, se tu zjevuje její přízrak s klíči v ruce. Vysvobodit ji prý může jen ten, kdo se nebude bát vzít si od zjevení klíče.

RUDNÁ

(Beroun)

5 km JZ od Prahy

Zасыpaný vojevůdce

V místní části Dušníky byl postaven na vrchu Homole kostel sv. Jiří, k němuž vede 52 schodů. Podle legendy byl v dávné bitvě u Loděnice zabit nepřátelský vůdce Helich z Úpice, rytíř obrovité postavy. Na tomto místě jeho mrtvolu vztýčili a podepřeli na koni a kníže Soběslav poručil svým vojákům, aby každý z nich naplnil helmici zemí a vysypal ji kolem. Tak prý vznikla mohyla, údajně dnešní kopec Homole.

Podle jiné verze tu byl i se svým koněm vzbouřenými poddanými zasypán ukrutný majitel zdejšího panství. Jeho duch nemá ve zvláštním hrobě pokoj, a kdo prý v noci přiloží k Homoli ucho, může slyšet smutné vzdechy a koňské řehání. Je však třeba, aby předtím třikrát oběhl kolem vršku se zatajeným dechem.

RUDOLFOV

(České Budějovice)

4 km SV od Českých Budějovic

Apoštolové ve štole

V časech, kdy osada Velké Hory byla známa svými doly na stříbro, které svou těžbou převýšily Jáchymov i Kutnou Horu, byla v r. 1575 povýšena na horní město a nazvána podle císaře Rudolfa II. Místní horníci nechali tehdy pro kostel v Rudolfově zhotovit sochy dvanácti stříbrných apoštolů v životní velikosti a zlatého velikonočního beránka. Ale v nejistých časech pozdějších válek byl poklad uschován v jedné staré štole. Od té doby ho nikdo nespasil a pravděpodobně tam leží dodnes.

RUKŠTEJN- hrad (Jihlava)

11 km JV od Jihlavy

Zřícenina s pokladem

Obtížně přístupný hrad stával nad potokem Brtnicí a byl nazýván také Rokštejn nebo Rutenštejn. Ve zříceninách hradu je údajně ukryt velký poklad. Hlídá ho veliký černý pes a je možno jej vydobýt jen o Květné neděli nebo na Velký pátek.

Vypráví se zde pověst o děvečce, která se o velikonocích dostala k pokladu a potříkrát si z něho nabrala. Později se mnoho hledačů pokoušelo poklad marně vyzvednout, a ti také přispěli značnou měrou ke zkáze hradu.

RUMBURK (Děčín)

15 km SZ od Varnsdorfu

Zakopaná truhla

Při silnici z Rumburka jižním směrem do Studánky, se po levé straně zdvihá vrch Frenzelsberg (474 m), jehož vrchol už leží na německém území. Na jeho západním svahu (na našem území) jsou skály, o nichž pověst vypráví, že tam leží zakopána truhla naplněná pokladem. Lze ji však vyzvednout jen před východem slunce.

RUSAVA (Kroměříž)

5 km J od Bystřice pod Hostýnem

Čertovy skály

Nalézají se na vrchu Skalný (722 m) severozápadně od obce a jsou pozůstatkem po ďáblovi, který se tu vsadil, že za noc přehradí rusavský potok. Úkol ve stanoveném limitu nesplnil, když byl vyrušen zakokrháním kohouta.

RVÁČOV (Chrudim)

4 km Z od Hlinska

Ďáblův zápas

Při budování zdejšího kostela sv. Mikuláše se snažil ďábel překazit započaté dílo. Odnášel zdivo a rozhazoval je po okolí. Zahnal ho sv. Mikuláš, patron kostela, který mu kámen vyrazil z pařátů. Kámen tam dosud vedle kostela leží a je rozpolcen vedví.

RYCHLEBY- hrad (Šumperk)

4 km JZ od Javorníka

Zelený rytíř Modrovousem

Kdysi zde řádil zlý duch v podobě rytíře v zeleném brnění. Měl spadeno hlavně na mladé dívky, které lákal do hradu a pak je nechával zahynout v hladomorně. Jednu z dívek si chtěl vzít za ženu, ale ta ho odmítla, i když jí ukázal kosti obětí v hladomorně. Přivolaného kněze, jenž je odmítl oddat, zabil sekerou. Mezitím se okolní lid vzbouřil a dobyl hradu. Zelený rytíř díky své kouzelné moci uprchl, předtím však proměnil stále vzdorující dívku v hada.

Poklad hlídáný hadem

Podle jiné pověsti zelený rytíř nashromáždil velké bohatství, které je dodnes ukryto ve zřícenině hradu. Lze je dobýt jen o Květné neděli, když se v javornickém kostele čtou pašije. Sřeží ho obrovský zelený had, držící v tlamě zlatý klíč. Poklad vydá pouze tomu, kdo bez hlesu vydrží, aby se mu obtočil kolem těla a do úst vložil zlatý klíč.

RYCHMBURK- hrad (Chrudim)

3 km JV od Skutče

Zazděná dcera

Blízko věže hlásky, ve výklenku jedné z komůrek, se našly lidské kosti. Jsou to prý pozůstatky dcery hradního pána, kterou dal otec zaživa zazdít nejprve v kostele v blízkých Janovičkách. Z vězení zazníval žalostný zpěv písně, kterou oběť sama složila. Na nátlak lidu z okolí krutý otec dceru osvobodil, aby ji pak definitivně nechal zazdít v prostorách hradu. Píseň se zpívala ještě dlouho potom při procesí ke kostelu v Janovičkách. Pověst je českou obdobou příběhu o Abélardovi a Héléoise.

RYCHNOV NAD KNĚŽNOU

31 km JV od Náchoda

Vlkodlak zabíjel ponocné

O půlnoci vycházel z hrobu u kostela sv. Havla vlkodlak, v něhož se po smrti proměňoval místní měšťan Dejmek. Vdechoval ponocným do trubky svůj jedovatý dech a tím je usmrcoval. Jednou se našel odvážlivce, který se odhodlal ponocné vlkodlaka zbavit. Vzal z hrobu jeho zpuchřelý šaty a prchal s nimi na kostelní věž. Vlkodlak běžel za ním, ale neohrožený člověk začal silně vyzvánět. V tu chvíli vlkodlak spadl s velkým hlukem na kostelní dlažbu. Ráno mu byla srýpnuta hlava rýcem a mrtvola pochována na hřbitově.

Bezhlavá jízda

V Nových domech se každou noc zjevovaly přízraky dvanácti bezhlavých rytířů. Po projetí vždy stejné cesty se nakonec ztrácely ve studni.

Uzlíky duchů

V kostele sv. Havla se v noci samy od sebe rozsvěcovaly na oltáři svíce a objevoval se přízrak kněze, jenž modle se, dotýkal se čelem oltáře. Jednoho rána našel kostelník před oltářem tělo dávno zemřelého kněze. Byla mu lopatou srýpnuta hlava, dána pod levou paži a tělo vyneseno z kostela otvorem, vybouraným vedle dveří. (Podle démonologických praktik nesmělo být takové tělo odneseno ani dveřmi, ani oknem.)

Když byl hřbitov u sv. Havla zrušen a ostatky zemřelých přeneseny na nový hřbitov, objevily se duše těch, které opomněli nově pohřbit, v podobě malých uzlíčků a sedaly po nocích kolem chrámu.

RYCHTÁŘOV (Vyškov)

8 km SZ od Vyškova

Bohatství pod hrady

Nad vsí jsou zbytky dvou starých hradů - Kuchlova a Steglova (Hrádku). V obou jsou prý zakopané poklady, hlídané pekelnými mocnostmi.

RÝZMBERK - hrad (Domažlice)

2 km SZ od Kdyně

Zakletý rytíř

Za kterési války schoval pán hradu své klenoty a peníze kdesi na hradě. V nastávající válce padl a poklad tam zůstal skryt. Údajně ho hlídá rytíř zakletý čarodějem do podoby draka. Drží v zubech zlatý klíč od truhlice s poklady. Rytíře by mohl vysvobodit jen neohrožený a bezúhonný člověk. Zatím se to nikomu nepodařilo a poklad i rytíř tu stále čekají.

ŘAKOM (Klatovy)

7 km Z od Klatov

Kosti obrů

Poblíž si kdysi vystavěli gigantickou stavbu obří. Dnes z ní zbyly jen základy. Když obři zemřeli, lidé se rozhodli pohřbit je v lese. Hrob však byl příliš mělký, takže dlouho potom se tu nalézaly kosti. Pověst se vztahuje ke hradišti Lísek.

ŘEPCICE (Litoměřice)

9 km SV od Litoměřic

Zkamenělá panna

Na svahu Panny pod zbytky hradu kdysi obléhaného Žižkou je skála, kterou zde nazývají Zkamenělá panna. Je to prý jedna z panen, která se tu kdysi odmítla modlit a za trest zkameněla.

ŘEPIČE (Strakonice)

4 km SV od Strakonice

Zlaté sedlo

Na vrchu Jaslově nad obcí se nalézají kamenné prehistorické valy. Podle pověsti tu kdysi stával hrad, v němž sídlil divoký rytíř, který nashromáždil loupežemi obrovský poklad. Později si dokonce dal zhotovit zlaté sedlo. Po jedné z výprav byl jeho hrad vypálen a on sám i se svými druhy zabit. V rozvalinách však zůstalo sedlo i poklad. Hlídáje velký černý pes. Lze se k nim dostat jen na Štědrý den o půlnoci. Kdysi prý to jistý člověk zkusil a vnikl otevřenou chodbou až k pokladu, kde dva myslivci přehrabovali lopatami zlato v neckách. Chtěl si nabrat, ale popálil se a utekl.

Vyústění tajných chodeb

Do místního rybníka se vlévá potůček, na němž stával můstek. Na obou stranách jeho klenutí měla být podlouhlá čtverhranná okénka, prý východ ze dvou tajných chodeb. Jedna vedla na řepickou tvrz, druhá na hrad na vrchu Hradci (512 m).

ŘEPIŠTĚ (Frýdek-Místek)

6 km S od Frýdku-Místku

Skvosty nemravné hraběnky

Mezi Řepištět a Paskovem se táhne řada kopečků. Na jednom z nich, po levé straně v zatáčce silnice, kdysi stával hrádek, který se propadl do země pro nezřízené mravy místní hraběnky. Místu se dodnes říká Zapadlisko. Na Velký pátek se vrch otvírá a uvnitř jsou ukryty poklady nemravné hraběnky.

ŘÍMOV (České Budějovice)

14 km J od Českých Budějovic

Zjevení d'áblů

V tomto slavném poutním místě se připomíná též d'ábelské zjevení. V jednom ze starých domů bývalo vidět přízrak ženy, jak rozpouští máslo. Vtom vletli do místnosti dva d'ábové, popadli ji za krk, násilím rozevřeli ústa a začali do ní lít horký tuk. Nakonec do ženy kopli a zmizeli.

ŘÍP - hora (Litoměřice)

5 km J od Roudnice

Poutní hora Čechů

Dominující poloha hory (456 m), nápadně a osamoceně vystupující z polabské roviny, předznamenala její základní roli v české mytologii. Již kronikář Kosmas zaznamenal příchod Čechů vedených praotcem Čechem na tato místa. Hora se stala významným poutním místem.

Pověst o pokladu

Na Květnou neděli se hora otvírá a uvnitř je možno spatřit velký palouk, na němž se pasou koně se zlatými podkovami. Opodál je rybník, na němž plavou hejna hus a kachen se zlatým peřím. Je zde též kvočna s dvanácti zlatými vejci.

Poblíž stojí Čertův vrch

Výjimečné postavení Řípu v české mytologii vyplývá i z pověstí o Čertově vrchu, stojícím nedaleko Řípu. Oba vrchy vznikly současně, když se vsadil sv. Petr s ďáblem, kdo z nich postaví vyšší kopec. Říp samozřejmě postavil světec, jeho nižší karikaturu ďábel. V jiné verzi pověsti soutěžila s čertem Panna Maria. (viz [Straškov](#), [Ctiněves](#))

ŘITONICE (Mladá Boleslav)

12 km V od Mladé Boleslavi

Tajemná jízda

Poblíž vsi se jedenkrát do roka o půlnoci zjevuje dvanáct černých rytířů na koních. Vozí s sebou okovanou truhlici plnou zlaťáků. Místní sedlák kdysi tajemně jezdecke spatřil a pokřížoval se. Vtom před něho spadla truhlice plná peněz.

SADSKÁ (Nymburk)

7 km JZ od Nymburka

Divotvorná studánka

Na Sadce, pod vrchem v Sadské, je divotvorná studánka s léčivou vodou, při níž byla postavena centrální barokní kaple Panny Marie Bolestné. Podle lidového podání byl ve vodě vidět obraz Panny Marie. K zázračnému prameni se konaly četné pouti.

SÁZAVA (Kutná Hora)

18 km SV od Benešova

Legenda o sv. Prokopovi

Zdejší benediktinský klášter založil kníže Oldřich na podnět sv. Prokopa. Ten zde žil již předtím a k jeho pobytu se víže mnoho pověstí. Navracel zázračně zdraví lidem v okolí, vyháněl ďáblы z posedlých, požehnával vodě a proměňoval ji ve víno. Mezi Vlkancicemi a Sázavou hrál v kuželky, čert je musel stavět a běhat pro zaběhnuté koule až dolů k řece na louku Trapilku. Sv. Prokop také vyoral s ďáblem Čertovu brázdu, terénní útvar táhnoucí se jako rokle od Černých Bud na východ, pak na sever přes Lipany až do Chotouně (Prokopova rodiště). S čertem také vyoral řečiště Sázavy. Ďábel se vzpouzel, a proto je brázda tak nerovná a řeka se klikatí.

Roku 1033 byl sv. Prokop jmenován opatem sázavského kláštera, kde r. 1053 zemřel. Vytvořil zde významné kulturní středisko, užívající slovanské liturgie. Roku 1204 byl prohlášen za svatého a jeho ostatky přeneseny na Pražský hrad do kaple Všech svatých. Patří ke čtyřem hlavním národním světcům Čech, jeho atributem je mitra a řetěz s čertem.

SÁZAVKA (Havlíčkův Brod)

7 km SV od Světlé nad Sázavou

Čertův kámen

V osadě Kunemil (dnes místní částí Sázavky) leží v potoce veliký kámen s patrnými stopami po řetězu. Upustil ho zde ďábel, když se chtěl pomstít místnímu chalupníkoví. Snažil se hodit kámen do vody tak, aby mu voda vyplavila chalupu.

SEBRANICE (Svitavy)

9 km S od Poličky

Šestnáct fextů

V kostnici tu stávalo 16 fextů. Jeden z nich býval za třicetileté války myslivcem. Podle pověsti přimrazil v sebranické krčmě několik švédských žoldněrů.

Místní odvážlivec se chtěl zmocnit palce z pravé fextovy ruky, podle pověry přinášejícího štěstí. Ve chvíli, kdy chtěl prst odříznout, fext mu skočil na záda a pevně ho svíral. Nešťastník se s příšerným břemenem odebral na faru, kde ho kaplan marně zaklínal. Nakonec mu poradil, aby odešel zpátky do kostnice, a tam ho fext teprve pustil.

Ke konci 19. století vyzdvihli na místním hřbitově z hrobů tři mužské a dvě ženské mrtvoly. Tělo měly tvrdé, popelavé, vlasy na hlavě a oblečení dosti zachovalé. Nález vyvolal nové úvahy o fextech.

Studánka Obročnice

Nad pramenem pod Sebranicemi stojí kaplička sv. Mikuláše. Říká se tu Údolí u Mikuláše. Ve farním archívu je o prameni zápis, že před dávnými lety si jeho vodou uzdravil jakýsi obroční své churavé oči. Jako poděkování dal nad pramenem vystavět kapličku. Proto se jí říkalo Obročnice. Později tu prý došlo k dalším zázračným uzdravením. Zdejší pramen je zván také Fialová voda stejně jako pramen v blízkém Dolním Újezdě, v údolí Desinky. Říká se, že oba prameny jsou spojeny a jsou léčivé.

SEČ (Chrudim)

15 km JZ od Chrudimi

Přízrak v podobě vepře

V sečském zámku se zjevoval přízrak zlého správce Relingera, který za svého života krutě utiskoval poddaný lid. Přízrak sedal za psacím stolem ve svém bývalém pokoji. Jindy se objevoval v podobě vepře, táhnoucího za sebou kolem zámku vozík.

Černý muž s ohnivými ústy

Při cestě ze Seče do Proseče, v místech, kde se říká U křížku, prý odedávna straší. Zjevuje se tu přízrak černého muže, jemuž z úst šlehá plamen.

Čertova zastávka

Jednou šel ďábel s pytlek peněz z hradu Ohebu na Lichnici, ale musel si pro velkou tíži odpočinout. Kámen, na němž seděl, se zde dosud nachází po levé straně silnice a jsou na něm vidět vysezená místa a otisky kopyt.

SEDLČANY (Příbram)

30 km V od Příbrami

Slavnost rosy

Podle pověsti se prý kdysi Jan Žižka pokoušel o dobytí města ještě za ranní rosy, avšak neuspěl, a tak musel i s vojskem odtáhnout. Na paměť této události se zde každoročně konala Slavnost rosy. Byla to nevázaná veselice, jakási zdejší obdoba středověkého Svátku bláznů. Později byla zakázána.

Bílá paní u Božích muk

Poblíž Sedlčan, u Božích muk mezi dvěma horami, se v noci zjevuje přízrak Bílé paní. Chodí prostolasá v bílém šatě. Objevuje se tu též oblduný černý pes.

SEMLEC-PRČICE (Benešov)

12 km JZ od Votic

Podzemí města

Místní tradice mluví o podzemní chodbě se studánkou v dnešním domě čp. 88 v Prčici. Stěny chodeb i strop tohoto domu jsou vytesány ve skále.

SEDLO - hora (Litoměřice)

8 km SZ od Úštěku

Čertova rokle

Nejvyšší vrch východní části Českého středohoří (726 m) nad vsí Liběšicemi obšrně popisuje už B. Balbín ve svých *Miscellaneich*. Na vrcholu Sedla je možno vidět tzv. Čertovu roklí. Vznikla, když odtud ďábel nosil kameny na západ, aby za noc postavil most přes Labe. Do kuropení se mu to nepodařilo, most se zřítil a zůstal stát jen pilíř v masívu Bukové hory nad Těchlovicemi. (viz [Buková](#))

SEHRADICE- hrad (Zlín)

8 km JZ od Vizovic

Strážkyně pokladu

Stával zde hrad nazývaný Tetov. V místech jeho založení se zjevoval přízrak Bílé paní, hlídající ukrytý poklad. Dnes se již z hradu nedochovaly žádné pozůstatky, a tak i přesné určení místa, kde se přízrak zjevoval, není jisté.

SELIBICE

(Louny)

6 km SV od Žatce

Kamenný svědek

V údolí západně od obce leží menhir, podobný svým tvarem známé keltské stéle z Libenic u Kutné Hory. Je z ruly, vyskytující se nejbliže v Krušných horách, tedy nejméně ve vzdálenosti 20 km. Podle zjištění dr. Špürka zdejší menhir tvoří bod na hlavní slunovratové ose menhírového uskupení ve slánsko-velvarské oblasti.

SENEC

(Plzeň-sever)

5 km S od Plzně

Zakletá jeptiška u Kačí louže

V noci se tu zjevuje přízrak zakleté jeptišky. Vypráví se o ní, že se za svého života zamilovala a ve zdejším lese se oběsila.

SENETÁŘOV

(Blansko)

12 km V od Blanska

Zmizelý poklad

Ve zříceninách hrádku nad vsí je ukryt poklad. Podle pověsti jej už jednou vykopali tři chlapi, ale protože přitom promluvili, poklad se znovu propadl do země.

SENICE NA HANĚ

(Olomouc)

9 km J od Litvle

Dva kostlivci-ministranti

Při cestě do Olomouce, kde nyní stojí socha sv. Isidora, stával černý kříž, u něhož se zjevovaly přízraky dvou kostlivců-ministrantů, přísluhujících při fantomatické mši.

Mích a jeho následovník

V osadě Odrlici, směrem k Seničce, se zjevovalo strašidlo zvané Mích. Jeden místní odvážlivec se vsadil, že strašidlu ujede na koni. Skočil do sedla, přijel k tomuto místu a dráždil ducha. Strašidlo mělo ohnivé ruce, a jak pláclo koně po zadku, vypálilo mu na něm stopu své ruky. Jezdec s koněm se dosud nezastavil, straší tam dodnes.

SENOŽATY

(Pelhřimov)

13 km SZ od Humpolce

Zjevení vrchního

V okolních lesích, a zvláště u hájovny na Borkovech se údajně zjevoval přízrak zlého vrchního správce želivského panství. V prudkém větru se tudy řítit ohnivý kočár, v němž zlý vrchní seděl.

SEPEKOV

(Písek)

5 km JV od Milevska

Slavné poutní místo

Ve známém místě jihočeských poutí stojí barokní poutní kostel s ambity zasvěcený Panně Marii. Tříkrát ročně se sem konala velká pouť. Na hlavním oltáři je pozdně gotický deskový obraz údajně zázračné Panny Marie Sepekovské.

SION- hrad (Kutná Hora)

8 km JZ od Kutné Hory

Poklad Roháče z Dubé

Na skalnatém návrší nad potokem Vrchlice a obci Chlístovice stával hrad Sion. V jeho rozvalinách jsou údajně ukryty poklady jeho zakladatele Jana Roháče z Dubé. Hrad byl po obléhání r. 1437 dobyt a vypálen a Jan Roháč byl popraven v Praze na Staroměstském náměstí.

Kdo se chce zmocnit jeho bohatství, musí sem přijít na Květnou neděli. Spatří-li zde tři postavy, má naději na dobré pořízení. Znovu sem musí přijít na Zelený čtvrtek, a uvidí-li dva duchy, je to opět dobré znamení. Na Velký pátek tu pak uvidí kráčet jediného ducha, jenž se po chvíli zastaví, ukáže před sebe a zamává rukou. Je nutno dát pozor na to, kam ukáže a kolikrát mávne. Podle toho je třeba jít naznačeným směrem udaný počet kroků a tam začít kopat. Tak to alespoň tvrdí stará tradice.

SIROTČÍ HRAD - hrad (Břeclav)

4 km S od Mikulova

Duch templářského rytíře

Pověst vypráví o templářském rytíři, jenž porušil řádový slib celibátu a žil na hradě se ženou. Byl odsouzen řádovým soudem a sťat. Zjevuje se tu spolu s přízrakem svého syna, taktéž templářského rytíře.

Přízrak černého psa

Na Sirotěm hradě, zvaném též Červený hrádek, se zjevoval také přízrak černého ohnivého psa. Bylo ho možno potkat v noci, ale někdy i ve dne. Poskakoval po cestičkách vedoucích strmou stráň od zřícenin dolů ke Klentnici. Proto se poblíž zřícenin nedoporučovalo v noci setrávat.

SITNO - vrch (Žiar nad Hronom)

6 km od Banské Štiavnice

Podzemní husaři

Magický vrch (1009 m) Slovenska, nejvyšší bod Štiavnických vrchů jižně od Banské Štiavnice, opředený mnoha pověstmi. Uvnitř je prý velká jeskyně, ve které čeká vojsko husarů s osedlanými koňmi na rozkaz přijít na pomoc Slovensku, až mu bude nejhůře.

Divy a poklady

Uvnitř vrchu jsou uschovány kádě s penězi a různé jiné poklady. V noci se tu zjevuje vůz s ohnivými koly, rychle mizící v dálce. Na úpatí vrchu je močál, kde kdysi stával mlýn, který se propadl. Dodnes je tam prý ze země slyšet klapot kola a dětský pláč.

SKÁLA- hrad (Plzeň-jih)

6 km J od Přeštice

Zakletá

Na zříceninách hradu Skála, zvaného též Černý zámek, a v okolních lesích se zjevuje duch zámecké panny zakleté místním hajným, jenž ji nešťastně miloval. Poblíž je skulina ve skále, v níž Bílá paní pokaždé zmizí.

Černý sud a zlatá kniha

U studně nedaleko hradu je v určité dobu možno spatřit černý sud, jenž se s rachotem svalí do studny, kdykoliv někdo přichází. V otvoru hlubokého sklepa bylo také možno vidat zlatou knihu.

Duch Hlehlehel a dlouhý Bárta

Podle pověsti zde chtěl kdysi Jan Žižka sedřít kůži z jistého Bárty, jenž zradil zdejší hrad. Bárta byl však vysvobozen strážným duchem hradu Hlehlehelem, ale jen proto, aby ho duch sám potrestal. Zaklel ho do hradního sklepení, kde musí ustavičně pít pivo. Jen jednou v roce - o masopustu - smí vyjít ven. Obchází pak s korbelem piva hradní zříceniny a stále volá: „Pít, pít, pít!“ Za této obchůzky po něm hází kameny Bílá pani doprovázená černým psem. Nebude prý vysvobozen dříve, dokud nevypije poslední pivo v hradním sklepení. Po pašijích vychází Bártův duch ze sklepení a lehá si pod hradem přes cestu, po níž se chodilo ze Zálesí do horšického kostela. Je prý tak veliký, jak je cesta široká. Kdo jej překročí cestou z pašjí, do roka zemře.

Kolem zámku spolu se strážným duchem Hlehlehelem běhá i jeho přítel Vzehlehel. Ukazují se v různých podobách, jednou jako kněží, jindy jako trpaslíci s vysokou čepicí na hlavě, jako medvědi i jinak.

SKALICE

(Hradec Králové)

7 km S od Hradce Králové

Zlatá labuť s mlád'aty

U vsi stojí příkrá vyvýšenina Skála, na které prý kdysi stával hrad. Uvnitř masívu je ukryt velký zlatý poklad. Jednomu místnímu chalupníkovi se kdysi z něho podařilo odnést zlatou labuť s dvanácti mlád'aty, ale znovu už poklad nenašel.

SKALKA (VLASTISLAV) - hrad

(Litoměřice)

7 km Z od Lovosic

Poklad na hradě

Kosmas na tomto místě zmiňuje hrad lučanského knížete Vlastislava a vypráví o jeho výbojích. Podle staré pověsti je pod věží, jediným pozůstatkem hradu, ukryt poklad.

SKALSKO

(Mladá Boleslav)

10 km Z od Mladé Boleslavi

Přízrak faráře

Část zdejší vsi patřila kdysi faře u sv. Michala v Praze. O jejím faráři z řádu servitů, přísném páterovi Pacifikovi - Kratochvílovi, se zde vypravuje řada pověrečných pověstí. Jeho přízrak se tu v noci zjevoval sedící na vozíku taženém párem černých psů se žhavými očima. Také v blízkém okolí se mnohokrát zjevil jeho přízrak sloužící mši.

SKÁLY (ŠTARKOV) - hrad

(Žďár nad Sázavou)

4 km Z od Jimramova

Poklady loupežníků

Na zpustlém hradě zvaném též Stařechovice se kdysi usadila tlupa loupežníků. Vysychala jim však voda ve studni, a proto jejich vůdce podepsal smlouvu s ďáblem, který jim měl vodu opatřit. Při podpisu paktu však vůdce spadl do studny, loupežníci se polekali, hrad byl poté snadno dobyt, zapálen a loupežníci pobiti. Naloupené poklady se při požáru propadly do sklepů a byly zasuty padajícím zdivem. Občas se prý ve zříceninách objevují přízraky pobitých loupežníků, hlídajících své poklady.

SKŮRY

(Kladno)

6 km Z od Velvar

Menhir v hřbitovní zdi

Stával zde menhir, spadající do slánsko-velvarské oblasti jejich nejvyššího výskytu na našem území. Tento menhir spolu s chaberským vytvářel přesný, i když pomyslný slunovratový směr. Podle názoru dr.

Spůrka je totožný s kamenem zazděným dnes ve vnější straně jižní zdi hřbitova v obci. Je to dva metry dlouhá pískovcová stéla se starými rytinami Slunce a dvou křížů.

SKUTEČ (Chrudim)

22 km JV od Chrudimi

Ras fextem

Nedaleko Skutče bydlel v chalupě ras, o němž se vědělo, že je fextem. Míval prý zvláštní tušení na sebevrahy, které dokázal snadno nalézt. Dodnes údajně odpočívá neporušený na hřbitově ve Skutči.

SLANÝ (Kladno)

10 km S od Kladna

Město - Hvězda

Slaný je střediskem oblasti výskytu menhirů. V blízkém okolí, těsně pod vrcholem Slánské hory (330 m) na jejím severním svahu, leží při stezce stéla z dinasového křemence, považovaná za povalený menhir. Další jsou vztyčeny u Ledců, Jamníků a v Kamenném Mostě.

Podle pověsti město založil Holot z družiny krále Nezamysla. Nalezl zde pramen slané vody, z které vařili sůl.

Slaný byl Hvězdou v urbanisticko-chiliastickém pojetí husitů. Přizpůsobili si Danielovo prorockví, a věřili, že jen pět měst unikne předpokládanému konci světa: Plzeň -Slunce (vlásti), Žatec - Ségor, Louny - Měsíc, Slaný - Hvězda a Klatovy - Zář.

Trpaslík v klášteře

Ve františkánském klášteře se ve druhé polovině 17. století ukazovala podivná zjevení. O půlnoci se klášter tajemně osvítil a bývalo slyšet velký hřmot. Po klášterních chodbách procházel přízrak v podobě trpaslíka a dlouhým prutem bil každého františkána, jehož potkal.

O tomto zjevení se zachoval zápis v klášterní pamětní knize, založené r. 1750. Podle ní byl povolán exorcista, jenž přízrak zažehnal.

Okolí:

Baron bílým koněm

V osadě Otruby (2 km severně) na úpatí straně byl postaven dřevěný kříž, vztyčený kvůli zjevení bývalého majitele vsi barona Rieseho. Necita vztekale vzkazoval v čase hladomoru svým poddaným z blahotického panství, aby se chodili napájet na otrub-skou stráň. Po jeho smrti se tu zjevoval přízrak v podobě pasoucího se bílého koně, hledícího smutně k Blahoticím. Baronovi dědicové tu později dali postavit kříž a od té doby se tu zjevení prý už neukázalo.

SLATINA

(Klatovy)

10 km S od Horažďovic

Gertův náramek

V polích nedaleko vsi osaměle leží tři veliké balvany, kterým místní lidé říkají Čertův náramek. Kdysi je tu prý upustil ďábel, když je svázané nesl na ramenou. Pověst vypráví o dvou bratřích, kteří se hádali o pole, a jeden z nich si nakonec na pomoc proti druhému přibral čerta.

SLATINICE

(Olomouc)

12 km JZ od Olomouce

Hanačka s dítětem

Z jednoho slatinického statku kdysi vedla podzemní chodba, ze které pravidelně vycházel přízrak Hanačky s dítětem, jak mu zde říkali. Postavu vidělo mnoho svědků a později byla vymalována na průčelí továrny Hanačky, postavené na místě statku. Kdo ví, možná že to proběhlo v opačném sledu, ale z hlediska lidské obrazotvornosti to vyjde nastejno.

Zjevovali se zde také fajermoni i přízrak muže bez hlavy, nesoucí rozsvícenou lucernu.

SLAVĚTÍN

(Louny)

8 km V od Loun

Baba

Stojí tu menhir, který spolu s lounským kamenem (na Glásrově poli) a někdejšími hořinským na Mělnicku (u Brozáněk) sleduje rovnoběžkový směr. Dnes na svém vrcholu nese stopy násilného odlomení dodatečně zasazeného dvouramenného železného kříže.

SLAVÍKOVICE

(Třebíč)

4 km JV od Jemnice

Poklady jeptišek v loších

Pod domy čp. 12 a 13 jsou prostorné lochy, spojené podzemními chodbami. Jemničtí horníci se tu prý kdysi pokoušeli o dolování zlata. Podle jiné verze zde stával kdysi klášter, v němž žily jeptišky a v tajných chodbách a úkrytech pod klášterem schovávaly své poklady.

SLAVKOV U BRNA

(Vyškov)

20 km V od Brna

Slavkovské slunce

1. prosince 1805, v noci před slavnou bitvou, zde měl francouzský císař Napoleon Bonaparte věštecký sen o rudě planoucím slunci, s nímž spájel své naděje na vítězství. Druhý den se skutečně nad Slavkovem z ranních mlh vyhouplo rudé slunce. Císař tomuto úkazu připisoval až mystický význam, spojil jej se svým vítězstvím a i později se k němu mnohokrát vracel.

SLAVONICE

(Jindřichův Hradec)

25 km JZ od Telče

Poklad v Máselnicové studánce

Západně od Slavonic stávala vesnice Pfaffenschlag, kterou podle pověsti rozbořili Švédové během třicetileté války, avšak zanikla už za husitských válek. Když se tehdy nepřítel blížil ke vsi, ukryli vesničané své cennosti do máselnice a spustili ji do obecní studny.

Každý den o půlnoci vyjíždí ze starého domu na Dolním rynku přízrak formanského vozu, jede ke kostelu, kde se obrací kolem morového sloupu a Dačickou bránou vyjede ven z města. Dojede až k

Másešnicové studánce a tam zmizí. Bude sem prý jezdit tak dlouho, dokud poklad ze studánky nevyzvedne na Květnou neděli poctivý slavonický občan. Musí však znát staré zaříkadlo, které je třeba nad studánkou pronést. Nikomu se to dosud nepodařilo.

SLEZSKÉ RUDOLTICE

(Bruntál)

12 km S od Krnova

Zámek kuriozit

V 18. století za Alberta z Hodic zde vládl rušný život. V r. 1758 navštívil zámek Bedřich II. Pruský. Členem jeho doprovodu byl též Voltaire. Byly tu zajímavé sbírky minerálů, bohatá knihovna, v parku pak na 4000 různých vodních hříček a romantických staveb. Na zámku bylo také mnoho kuriozit, propadla a tajné dveře. Hrály se tu mj. též lidské šachy. Dodnes se z tohoto bizarního světa dochovaly jen skrovné zbytky.

SLOUP

(Blansko)

10 km SV od Blanska

Hřebenáč

Ve městě stojí dříve hojně navštěvovaný poutní kostel zasvěcený Panně Marii. Podle místní pověsti se ďábel nechtěl smířit se zdejší kultem Panny Marie. Uzavřel proto s kostelníkem sázku, že přinese z Krkonoš obrovský balvan ke sloupskému kostelu dřívě, než kněz odslouží mši. Nakonec sázku prohrál, ve vzteku mřtil kámen na zem a ten se do ní hluboko zaryl. Je to dnešní Hřebenáč, zvaný také Čertův kámen.

Bílé jeskyňky

V čase adventu se zjevovaly mezi Sloupem a Šošůvkou přízraky krkavčích matek v bílém rouše. Říkalo se jim tu jeskyňky. Obývaly hluboké krasové sluje Sloupsko-šošůvských jeskyní, za trest musely pobíhat po kraji a děsit lidi.

SLOUP- hrad

(Česká Lípa)

3 km JV od Nového Boru

Pozoruhodností skalního hradu

Dodnes se z něho zachovaly pouze prostory vytesané v pískovci. Zajímavostí je hladomorna hruškovitého tvaru vyhloubená do skály. Stěny tohoto vězení jsou pokryty nápisy a reliéfy, které tu kdysi vyryli vězni. Po r. 1680 obývali Sloup poustevníci. Ti, ale zejména první z nich, Konstantin, vyhloubili a upravili skalní kobky a dali jim jejich dnešní vzhled. Vysekali mj. též niky pro křížovou cestu. Poustevníci byli na hradě až do r. 1785.

V tzv. Zbrojnici, kobce zcela vytesané ve skále, lze spatřit staré ploché řezby, představující vpravo lva za mříží, vlevo číhajícího lva. Tyto řezby bývaly různě vykládány, dokonce bývaly připisovány i templářům.

SLOVENSKÁ LUPČA - hrad

(Banská Bystrica)

10 km SV od Banské Bystrice

Templářský hrad s podzemní chodbou

Nad stejnojmenným městečkem na břehu Hronu stojí hrad, o němž jsou první zprávy ze 13. století, kdy byl královským hradem spravovaným templářskými rytíři.

Z rytířské síně se vchází do sklepa, kde je 72 metrů hluboká studna, z níž vede podzemní chodba do lesa.

Přízrak mrtvé

V noci se zde zjevuje duch dívky, jež byla kdysi zavřená v hradní věži a v sebevražedném úmyslu z ní vyskočila. Dodnes prý obchází hradem a hledá svého milého.

SMEČNO

(Kladno)

6 km SZ od Kladna

Zazděný drak

Ve věži zámku je zazděn černý drak, který zde údajně zkameněl, když mu odvážná panna ukradla zlatou korunku z hlavy. Podle pověsti byl smečenský zámek postaven z peněz stržených za dračí korunu. Dračí brloh byl vymýcen a na jeho místě založena tvrz, kterou nazvali Martinice.

Nově objevený menhir?

Na Muclavské louce, asi 2,5 km jihozápadně od kostela v obci a asi 150 m severně od silnice Smečno - Kačice, stojí v severozápadním rohu nynějšího zahradnictví plochá stěla z hrubozrnného pískovce. Je na ní téměř setřený latinský kříž, hrubě vytesaný v pozitivním reliéfu. Podle místní pověsti jde o označení místa, kde byl kdysi při staré formanské cestě do Nového Strašecí přepaden a zabit jakýsi obchodník (podle dr. Špůrka).

SMIŘICE

(Hradec Králové)

10 km S od Hradce Králové

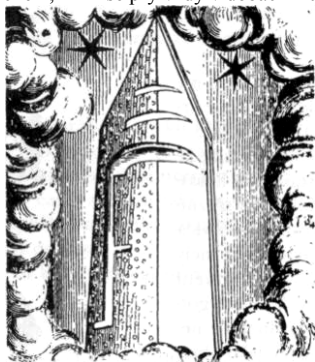
Smiřická Bílá paní

Ve čtyřkřídlém barokním zámku s arkádami se o každé půlnoci zjevoval přízrak Bílé paní. Objevovala se obklopená světelným přísvitem v přízemí za portálem a jako starostlivá hospodyně prošla všemi prostory zámku. Bývala zahalena v bílý, dlouhý a řasnatý šat a hlavu jí kryl hustý bílý závoj. Všeobecně se mělo za to, že pochází z nešťastného rodu Smiřických ze Smiřic. Nemá prý v hrobě pokoj, poněvadž za svého života nedbala o krásné a výnosné panství. Co zanedbala zaživa, musí napravit po smrti. Prochází všemi prostory zámku a pátrá, nehrozí-li mu nějaké nebezpečí.

Vypráví se, že mnohý ze zde bydlicího úřednictva se chtěl Bílé paní postavit do cesty a překazit její strašidelné pochůzky, ale pokaždé byl jat takovým děsem, že zůstal jako přimrazen. Také se tu věřilo, že Bílá paní ochrání zámek i lidi v něm od nebezpečí, které by Smiřicím hrozilo.

Zemní mouka

Nedaleko, na Chloumku u Habřiny založili prý Cyril s Metodějem kapli. Později byl na jejím místě postaven kostel sv. Václava. Udržela se tu podivuhodná pověst o „zemní mouce“, těžené pod tímto vrchem, z níž se prý vždy v dobách hladu pekli výborný chléb. Tato hlína je zvláště na jaře svou barvou nápadná - chléb z ní však už zřejmě dlouho nikdo nedělal.

O podobném případě mluví J. Beckovský ve své *Poselkyni starých příběhů českých* (k r. 1623): „Blíž Čáslavě mouka z země udělaná a v zemi nalezena byla, z níž lidé chléb pekli a jej bezškodně jedli.“

Pod Chloumkem prý také vedou podzemní chodby, v nichž jsou uschovány poklady.

Zázračná studánka ve Smržově

V blízkém Smržově se připomíná tzv. zázračná studánka, kde se podle pověsti zjevila Panna Marie. Je zde vystavěna mariánská kaplička a konaly se sem kdysi pouti z okolí.

SMOLOTELY

(Příbram)

8 km V od Milevska

Pronásledující přízrak

V barokním zámku z počátku 18. století se zjevoval přízrak Bílé paní. Kdysi měl zdejší dvůr pronajat lakomý nájemce. Nedovolil na své louce nikomu sekat trávu. Jednou na ni zastřelil chalupníka z Cetyně. Od té doby prý v zámku strašilo. Bílá paní byla vidána zvenčí okny pokojů, když se však do komnaty vstoupilo, nikdo tam nebyl. Nájemce se musel odstěhovat, ale přízrak se prý zjevoval i v jeho novém obydli.

SMRŽOVKA

(Jablonec nad Nisou)

6 km V od Jablonce nad Nisou

Sídlo skřítky Sklenaříka

Nad městem se vypíná vrch Vyhlička (Finkenstein, 693 m). K vrcholu, na němž je skupina balvanů, je od nádraží ve Smržovce asi čtvrt hodiny chůze. Na prostřední skále je prohlubeň se žlábkem, o níž se soudilo, že sloužila kdysi k pohanským obřadům. Na těchto skalách měl kdysi své sídlo místní skřítek zvaný Sklenařík.

Zlatý kámen

V Dolní Smržovce v místech, kde se říká V boudách (horská bystřina tam přetíná vozovou cestu), stojí tzv. Zlatý kámen. Je to bludný balvan, jakých je tu kolem mnoho. Pod mostem přes potok se prý zdržoval had se zlatou korunkou na hlavě a hlídal tam ukrytý poklad.

SNĚŽKA- hora

(Trutnov)

4 km S od Pece pod Sněžkou

Krakonošovo sídlo

Nejvyšší hora Čech a Moravy (1602 m) byla odedávna uznávaným sídlem vládce krkonošských hor Krakonoše (Rýbrcoula).

B. Balbín ve svých *Miscellaneích* uvádí, že na vrcholu Sněžky se dává strašidlo v lidské podobě, klátí nohama visícíma přes srázné stěny a jednotvárně křičí. Někdy mu bývala přisuzována dábelská přirozenost, což měly nepřímo dosvědčit zprávy, že po dostavění kaple na Sněžce hrabětem K. L. Schaffgotschem v r. 1667 se tam horský duch už nezjevoval. Také si ho představovali jako obra, jenž měl v Obřím dole pod Sněžkou svou zahrádku plnou léčivého koření a magických rostlin. Jeho obrovité vzezření bývá vysvětlováno zvláštním horským úkazem, při němž zvětšené stíny postav na vrcholcích se promítají na mlžný opar nad údolím. V Rýbrcoulově zahradě jsou podle pověsti v zemi ukryté zlaté sloupky.

Rýbrcoul jako uznávaný vládce se zjevoval na mnoha místech Krakonoše, ba i v Podkrkonoší, a v nejrůznějších podobách. (viz [Rýbrcoul](#) v I. oddílu)

SNĚŽNÍK- hora

(Děčín)

5 km S od Jílového

Bílá paní

Na východním svahu mohutného děčínského Sněžníku (726 m), v lesích nad Prostředním Žlebem, se zjevoval přízrak Bílé paní.

Poklad Pod stěnami

Uvnitř Sněžníku, v místech Pod stěnami, leží obrovský poklad. Je odtud známa obměna pověsti o ženě (z Nové Vsi u Bynova), která se svým dítětem přišla ve správný den, v pravou hodinu a na pravé místo. Tam pod skalními stěnami se před ní otevřela

skalní brána, za níž viděla kupu zlata. Rychle vběhla i s dítětem dovnitř a začala si plnit zástěru zlatem a vynášet je z hory ven. Zapomněla přitom na dítě, a když se skála s rachotem zavřela, musela čekat celý rok, než je znovu spatřila.

SOBĚSLAV

(Tábor)

18 km J od Tábora

Alchymista na útěku

V únoru r. 1591 tu byl zadržen anglický alchymista *Edward Kelley*. Utíkal z Prahy před hněvem císaře Rudolfa II. Podle císařova nařízení byl zde jat a dopraven do vězení v Praze. (viz [Jílové u Prahy](#))

Přízrak Zuzany Vojířové

V Rožmberském domě (dnes muzeum) se v noci zjevuje Bílá paní. Je to údajně přízrak krásné milostnice pana Petra Voka z Rožmberka Zuzany Vojířové, která dům od něho získala darem v r. 1609. Za třicetileté války, když do Soběslavi přitáhli Švédové, prý Bílá paní tak naříkala a hlomozila, že se zde mnoho nocí nikdo nevyspal.

Další zjevení Bílé paní

Na Dračí hoře (též Račí hora), pahorku jihovýchodně od města, v místech, kde bývala kdysi šibenice, se také zjevoval přízrak Bílé paní. Objevovala se tu i další strašidla. Kdysi o tom byla složena dokonce kramářská píseň.

Přízrak Bílé paní se prý často zjevoval také ve skleníku v zahradě hotelu U zvonu. Chodívala často kolem kapličky na Veselském předměstí. Jiným místem úkazů byl malý lesík při cestě ze Soběslavi do Vesce.

Také se traduje, že se tu kdysi zjevoval přízrak jistě macechy jako upír v červeném.

Poklady - pouti

Severozápadně od Soběslavi leží rozsáhlé valy, zbytek prehistorického hradiště, se zmizelou vsí Svákovem. V okolí se vypráví, že jsou tu zakopány velké poklady.

Při kapli Panny Marie je studánka, k níž se konaly pouti. Její voda byla považována za léčivou.

SOBÍN

(Rakovník)

18 km V od Rakovníka

Loupežníci-kouzelníci

Údajně tu bývalo sídlo loupeživých rytířů-kouzelníků, kteří měli ve zdejší tvrzi velkou knihovnu. Počází z ní prý i stochovský misál.

V sousedním Vašírově u Lán stávala hláska zvaná Sobínek, odkud prý vedla do tvrze Sobina tajná podzemní chodba.

SOBOTKA

(Jičín)

13 km Z od Jičína

Ohnivý pes v kryptě

V kryptě pod hlavním oltářem kostela sv. Maří Magdaleny se objevoval přízrak černého psa, jemuž z očí a tlamy šlehal plamen. Zjevoval se pouze zlému člověku.

Poklad na Humprechu

V humprechtské oboře při cestě z hájovny ke kostecké silnici je roubená studánka. Na jejím dně leží v olovených truhlicích poklad, který sem ukryla humprechtská paní po smrti svého muže.

Od té doby se tu občas vyhřívá had se zlatou korunkou na hlavě. Málokdo ho však uvidí, protože při prvním zvuku lidských kroků mizí ve studánce. Až prý přijde pravý potomek, jemuž bude celé tajemství studánky známo, a vykřikne na hada správné zaklínadlo, tomu had položí korunku k nohám a studánka vydá poklad.

SOLÁŇ- vrch **(Vsetín)**

11 km JV od Rožnova pod Radhoštěm

Zjevení černého býka

Holý vrch Soláň (861 m) má podle pověsti své jméno od soli, kterou tu v zemi kdysi nalezl pasoucí se býk. Později už nalezena nebyla, jen občas se tu prý zjevuje přízrak černého býka, hledající slané krystaliky.

SOLNICE **(Rychnov nad Kněžnou)**

5 km SZ od Rychnova nad Kněžnou

Bezhlavý

Podle staré pověsti se tu zjevoval bezhlavý, kterému říkali Tisovec. Byl to prý duch bývalého vrchního z pivovaru. Když ho pohřbili, z hrobu neustále kynuly pivovarské kvasnice. Nakonec mrtvole museli useknout hlavu a zahrabat ji v lese, aby zjevení přestalo znepokojovat okolí.

Podle jiného pramene tímto bezhlavým byl majitel solnického panství Jindřich, purkrabí z Donína. Dvakrát do roka musel vstát z hrobu a bez hlavy se projíždět na ohnivém oři po řece Bělé.

SOUSEDOVICE **(Strakonice)**

4 km JZ od Strakonice

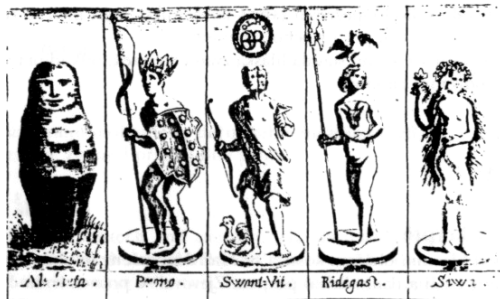
Alžběta a její kamenní druhové

Kdysi zde stávaly dva žulové menhiry. Jeden z nich, nazývaný Zkamenělá žena nebo Alžběta, s antropomorfními rysy, k němuž se vázalo i mnoho místních pověstí, byl odstraněn již v r. 1659 (místo dnes zvané Kamenná baba, 555 m). Legenda vysvětlující jeho původ vypráví o těhotné ženě, která se neuctivě zachovala ke knězi, jenž nesl svátost umírajícímu. Farář ženu proklel, a ta se proměnila v kámen.

Vyobrazení tohoto kamene se objevuje v knize M. B. Boleluckého *Rosa Boëmica (Česká růže, 1668)* s latinským textem, jenž v překladu zní: „Město Strakonice před nemnoha lety vidělo a obdivovalo jakousi modlu... Při cestě vedoucí do Volyně, u lesa zvaného Hole (Hůl) stával po mnoho let hrubě opracovaný podlouhlý balvan o něco vyšší než člověk... Břicho převeliké má onen kámen, jako by choval plod, z čehož vyrostla pověra. Domnívali se totiž, že tato bohyně je pomocnicí rodiček, a prostý lid ji v domácím jazyce pojmenoval Alžbětou... Tento blud přetrvával mezi nevzdělanými venkovany až do roku 1659 a po celou tu dobu zůstal vrchnostem neznám... Já sám, když jsem byl administrátorem té fary, častěji jsem vídal ten ohavný zjev..." (podle Sklenáře). Kuriózní je, že naivisticky podaný obrázek v knize sousedí s domnělými podobami staroslovanských bohů.

Druhý kámen stával na severním svahu sousedního vrchu Hradiště (605 m) nad Volyňkou, pod vnějším valem starobylého hradiště. Víra v jeho zázračnou moc vedla kdysi dokonce k rozsáhlému vyšetřování. Ze svého stanoviště byl odstraněn v r. 1913, kdy byl použit ke kamenickým účelům.

Poblíž na kopci Kbílu (664 m) nad Smiradicemi se nachází dolmen. V souvislosti se zmíněnými kameny lze uvažovat i o jejich možné příbuznosti s menhirem, jenž se nyní nachází v blízkém prachatickém muzeu.

SOVINEC- hrad (Bruntál)

15 km SZ od Šternberka

Sedm strážců

Sovinec býval kdysi mocným a nedobytným hradem. Pod ním bylo ve vsi sedm domků, do nichž z hradu vedly tajné chodby. Tudy se zásobovala obležená posádka potravinami a střílivem. Domkům se říkalo „sedm strážců“ a Němci je nazývali „die sieben Kurfürsten“. Po jejich vyzrazení místním kovářem a dlouhém obléhání r. 1643 se obránci hradu vzdali Švédům.

Kraj přízraků

O hradu a okolních kopcích koluje mnoho strašidelných historek. Žijí tam rusalky, trpaslíci a skřítkové. Za starých časů museli poddaní sovineckého hradu střídavě hlídkovat na věži. Při takové hlídce viděl jeden sedlák v protějším Karlovském kopci a v Tvarožné hoře osvětlenou síň vil a bylo odtud slyšet záhadný šum. Jedna žena tu v zimě našla v lese pohozené malé dítě a vzala ho domů. Zvenčí se později ozvalo volání: „Hilar, Hilar“, po kterém se dítě zdvihlo a uprchlo. Byl to prý skřítek ze síně vil jménem Hilar. (Je třeba vědět, že místním světcem a ochráncem kraje je sv. Hilarius.)

SPÁLENÉ POŘÍČÍ (Plzeň-jih)

6 km SV od Bílovic

Zednářské symboly

Ve zdejším kostele sv. Mikuláše jsou chovány dřevěné barokní svícny se zednářskými znaky (koruna, kružidlo, krokvice se závažím a úhelnice).

Poklad na Žižkově hradě

Nedaleko Spáleného Poříčí směrem k Mýtovu je místo, na němž údajně stával Žižkův hrad. Jiní nazývají místo Liškův hrad. Je tu prý uschován poklad sřežený černým psem s ohnivým jazykem.

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

25 km JV od Popradu

Propadlý zámek

Na místě, kudy se vychází z města směrem na Smižany, stál kdysi zámek se zvonící. Na zvon však někdy zvonili o půlnoci páni, kteří se tak bavili po flámu. Jednou prý rozzlobený sluha zámek proklel, a hned nato se celá stavba i se zvonící a zvonem propadla do země.

Na tomto místě vždy ve výroční den a hodinu této události je slyšet ze země zvonění. Mohou ho však slyšet pouze malé, nevinné děti.

SRBICE (Domažlice)

2 km S od Kolovče

Ohnivý sloup

Na vrchu Hůrce severně od obce stojí raně gotický kostel sv. Víta z poloviny 13. století. Zjevoval se tu ohnivý sloup. Vznášel se od Močerad ke kostelíku sv. Víta a odtud do Těšovic, kde jej bývalo vidět kolem zahrad. Nikdy však nikomu neuškodil.

STADICE (Ústí nad Labem)

7 km JZ od Ústí nad Labem

Kolébka českých králů

Ze vsi pocházel Přemysl, zakladatel první české královské dynastie. Podle známé pověsti byl povolán od pluhu, jímž oral dnešní tzv. Královské pole. Zatkl do země otku a líska z ní vyrostlá se zde dlouho ukazovala. Povinností Stadických bylo již od dob Karla IV. dodávat její oříšky na královskou tabuli. Nedaleko leží Volská hora, v níž prý zmizela dvojice Přemyslových volů, což neodolatelně zobrazují některé staré rytiny. Říká se, že z hory vytéká močůvka a ze skály je občas slyšet volské bučení.

Po velikonicích r. 1445 se zde objevil neznámý muž. Vylezl na strom, kde si upletl jakousi chýši. Prohlašoval o sobě, že měl vidění, v němž jej Bůh ustanovil Čechům za krále. Shromáždil kolem sebe početné stoupence. Byl zajat a v poutech předveden do Roudnice. Ukázalo se, že jde o pomatence. Dožil pak v samotě a tichu jednoho pražského kláštera.

STAŇKOV (Domažlice)

15 km SV od Domažlic

Střevíce z těsta na Lacemboku

Východně od Staňkova na okraji výtuňského polesí leží na vrchu Hrádku zbytky středověkého hradu Lacemboku. Vztahuje se k němu pověst o dvou marnivých kněžnách, které odtud měly postavenu dlouhou dřevěnou pavlač, vedoucí až k hlohovskému kostelíku, kam chodily na mši. Jednou si z marnivosti obuly střevičky z pšeničného těsta. Došly však pavlači jen před kostel. Tam je zasáhl blesk a obě zabil. Zdejší pověst patří k jedné z nejstarších verzí a zaznamenali ji odtud bratři Grimmové.

Také se říkalo, že Lacembok byl spojen podzemní chodbou s hlohovským kostelíkem, případně se starou hospodou v Hlohové.

Hradní poklad

Na dně hluboké hradní studně, dnes naplněné kamennou tříští, jsou údajně uschovány poklady, které lze vidět jen jednou v roce o velikonicích, když se v staňkovském

kostele čtou pašije. V té době se studna otvírá a očisťuje. Na jejím dně lze prý spatřit nesmírný poklad.

STAŇKOVICE (Litoměřice)

8 km SV od Litoměřic

Kamenný pan vrchní

Západně od Staňkovic směrem k Dlouhému vrchu stojí téměř čtyři metry vysoký skalní sloup, připomínající mužský obličej. Podle pověstí je to zkamenělý vrchní velkostatku, jenž se kdysi na tomto místě rouhal.

STARÉ HRADY

(Jičín)

2 km S od Libáně

Templářský poklad

Podle pověsti zdejší hrad, z něhož se dodnes zachoval jen gotický hradní kostel, vlastnili templáři rytíři, kteří v jeho podzemí zazdili poklad. Z východních zemí prý kdysi přivezli sochy dvanácti zlatých apoštolů, přinutili několik robotníků zakopat je v hradním sklepení a nakonec dělníky i s pokladem zazdili. Duše zazděných nemají ve sklepení pokoj a musí skryté zlato hlídat. Později chtěli templáři poklad přemístit, ale skončili hroznou smrtí, když prchali před rozruženými dušemi zazděných robotníků.

Podle jiné verze byly tyto sochy později přeneseny jezuity do podzemí valdického kláštera, kde byly zakopány. (viz [Valdice](#))

STARÉ SPLAVY

(Česká Lípa)

4 km SZ od Doks

Čertova rokle

Jihovýchodně od Starých Splavů se táhne mezi pískovcovými skalami romantické údolí Selská rokle, zužující se do Černé rokle a končící tzv. Braniborskou jeskyní. Dříve se tu říkalo V čertově rokli. K místu se vztahuje varianta pověsti o zápasu ševce s ďáblem. Švec ušil ďáblovi boty, ten mu však za ně odmítl zaplatit. Prali se potom spolu tak dlouho, až vyváleli tuto rokli. Po týdnu se prý čertovi podařilo prchnout do pekla i s botami.

STARÝ BERNŠTEJN - hrad

(Česká Lípa)

6 km Z od Doks

Vyvolávání duchů

V troskách hradu na vysokém čedičovém kopci (482 m) nad vsí Vrchovany jsou prý ukryty poklady. Zachoval se zápis o jejich hledání. Při vyvolávání duchů uvnitř svíceného kruhu v bernštejském sklepení se prý strhla vichřice, ozvaly se strašidelné zvuky a poděšily zaklínače tak, že nedočetl příslušnou pasáž z čarodějnické knížky. Zatmělo se a probudil se až ráno potlučený pod zříceninami.

Pověst se zakládá na skutečné události: Aby našel poklad, dne 21. prosince 1718 zde vyvolával duchy francouzský dobrodruh Jorius Vietz, který tu se svými pomocníky okradl lidi a byl později zadržen. Cestou do kosmonoského vězení však uprchl.

STARÝ BYDŽOV

(Hradec Králové)

3 km SZ od Nového Bydžova

Bílá paní a dvě saně

Na kopci ve vsi stávala hospoda, z jejíhož sklepa prý vedla dlouhá podzemní chodba. Mají v ní být uloženy poklady, které se už hodně odvážlivců snažilo dobýt. Sřeží je dvě ohnivé saně a Bílá paní.

STARÝ HRÁDEK (HLAVAČOV) - hrad

(Rakovník)

3 km S od Rakovníka

Poklad pod žulovým balvanem

Na protáhlém vrchu Hlavačov u Rakovníka, asi jeden kilometr pod jeho vrcholem, stával starý hrad, z něhož zbyly sotva patrné stopy valů a příkopů. Býval znám pod názvem Starý Hrádek (Castellum vetus). V jeho zasypaných podzemních sklepeních jsou prý ukryté poklady. Také zde bývala tůň krytá velkým žulovým kamenem, odkud byla podle pověsti část pokladu vynesena milencekou dvojicí.

STARÝ JIČÍN- hrad (Nový Jičín)

5 km JZ od Nového Jičína

Rozdělení bohatství

Nad obcí na Starojičském (jak se zde říká) kopci jsou zříceniny mohutného raně gotického hradu. Pod ním byl ukryt poklad hlídáný přízraky lakomého majitele a čtyř černých postav. Nakonec jej prý získal kolovrátkář, který peníze spravedlivě rozdělil. Polovinu rozdal chudým a druhá připadla jemu. Podle jiné verze tam poklad spočívá dodnes.

Starojičinská Bílá paní

Na hradních zříceninách se občas zjevuje přízrak dobrodějně Bílé paní. Vypráví se, že tu před smrtí v ruinách zachránila mnoho lidí.

Otisk čertovy hlavy a kopyta

Na kamenné cestě vedoucí ke starojičinskému hradu byl postaven kříž. Nedaleko od tohoto místa jsou ve skalnaté cestě dva vyhloubené otisky. Říká se, že to jsou stopy čertovy hlavy a jeho kopyta.

Zanechal je tu, když prchal z hradu, poté co se dvořil dceři hradního pána. Byl však poznán a musel zmizet. Když uviděl kříž u cesty, spadl z koně a nechal tu své stopy.

STARÝ ŠACHOV (Děčín)

10 km V od Benešova nad Ploučnicí

Zjevení

Severně od Starého Šachová se zvedá kopec Kotel (393 m). V Kotelně jámě při kopci se prý zjevuje přízrak Bílé paní. Ženské zjevení kdysi nazývali Bremerova žena (Bremerfrau). Je nepochybně totožná s manželkou bývalého majitele panství Johan na von Bremera Annou Polixenou, zemřelou r. 1703 a pochovanou na hřbitově v Horní Polici. (viz [Horní Police](#))

STATENICE (Praha-západ)

5 km JV od Roztok u Prahy

Studánka, ze které se věštilo

Mezi Statenicemi a Kamýkem, v místech, kde se říká U hory Hajnice, je u cesty v lese studánka, o níž se věřilo, že je divotvorná. Když silně přetékala, soudilo se na neúrodu, když se ale její hladina udržovala na nízké úrovni, říkalo se, že bude dobrá sklizeň. Poblíž prý také straší, v noci se tu zjevují přízraky divých psů a koček.

STĚŽERY (Hradec Králové)

5 km Z od Hradce Králové

Bohatství pod svatojánskou sochou

U vsi na Červeném kopci nedaleko lesa stojí socha sv. Jana. Je tam údajně ukryt poklad, který se prý na Velký pátek zjevil už mnohému kolemjdoucímu.

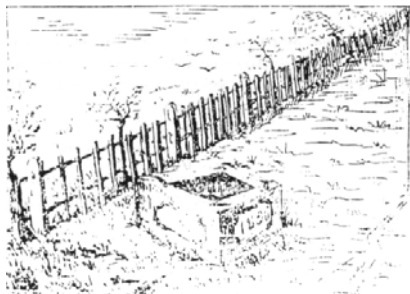
STOCHOV (Kladno)

5 km V od Nového Strašecí

Stochovská mystéria

Při cestě ze Stochova do Nového Strašecí stojí kamenná kaplička se studánkou sv. Václava, ohrazenou železnou mříží. Její voda je považována za léčivou, což potvrzuje řada zde vyprávěných příhod.

U kapličky se zjevuje přízrak Bílé paní zahalený sloupem mlhy. Kdysi tu bylo pozorováno také zjevení velkého ohnivého vozu taženého plamennými koňmi.

Zlatá kachní rodinka

Na místě bývalého pohanského bojiště ve Stochově je údajně ukryt zlatý kačer s kachnou a pěti sty dvanácti kachňaty. Zlatá kachna nese zlatá vejce. Bývala viděna zvláště na jaře, jak pluje po vodě. Tak o tom alespoň vypravuje V. Krolmus.

STRADOV- hrad (Chrudim)

12 km J od Chrudimi

Varianta Dívčího kamene

Existuje zde varianta pověsti známé především z hradu Lichnice. Krutá dcera hradního pána žádala na svých nápadnících, aby se s koněm otočili na úzkém kameni nad propastí. Všichni zahynuli až na poslední, který podmínku splnil, ale nakonec krutou dívku zabil šípem. (viz [Lichnice](#))

STRAKONICE

25 km SZ od Vodňan

Divotvorné dudy

K městu a Šibeničnímu vrchu nad ním se váže pověst, která se stala volnou inspirací Tylova *Švandy dudáka*. Místní mladík Švanda byl vynikajícím dudákem. Jednou v noci, když se vracel z tanečnické v Dražejově, zastavil ho v lese černě oděný pán a nabídl mu slušný výdělek, když zahráje jeho společnost. Dovedl ho k osvětlenému domu, v němž hráli další černě odění pánové karty. Švanda jim hrál, karbaníci tancovali okolo a házeli mu zlatáky do čepice. Když ji měl plnou, porušil slib mlčení a poděkoval jim. V tu chvíli vše zmizelo. Ráno našli Švanda spícího pod Káním či Šibeničním vrchem a okolo něho se houpalo několik viselců. Tak si Švanda uvědomil, že vlastně hrál nebožtíkům. Poradili mu, aby dudy dal do kostela na zámku. Tam za oltářem prý ještě dlouho potom ležely a vždy ve výroční den, kdy hrál ďáblům a umrlcům, se samy od sebe rozezněly.

Bílá paní strakonická

Na hradě se zjevoval přízrak Bílé paní. I zde se prý kdysi zachovával zvyk podávat kaši chudým. Když páni přestali kaši dávat, tu Bílá paní vždy v jedenáct hodin v noci bouřila na zámku, dokud zvyk znovu nezavedli.

Na jižní straně druhého nádvoří strakonického hradu stojí kamenný stůl, na němž do r. 1784, vždy před 15. srpem, byla kaše rozdávána. Roku 1784 se panství vykoupilo z této povinnosti založením nadace z pozemků pod nádražím, kde se dodnes říká Na medové kaši.

V domě na druhém nádvoří strakonického hradu bydlel kdysi vrchní úředník, který měl pyšnou ženu. Ta se jednou objevila v kostele ve střešicích z těsta. Podle pověsti se země rozestoupila a pohltila ji. Od té doby tu prý straší a její přízrak bývá někdy spojován s Bílou paní.

Jelen a poklad

V zámeckém sklepe byl vymalován běžící jelen a při něm tento nápis: Kam ten jelen běží - tam ten poklad leží. Zakopané poklady tu dosud marně hledalo mnoho lidí, mj. bývalý majitel Václav z Michalovic.

Přízraky ve městě

Na předměstí v Bezděkově bývalo vidět v čas adventu od jedenácté do půlnoci světlo, tajemný přízrak v podobě lucerny s dvěma velkými rozžatými svícemi. Světlo vycházelo ze Svatováclavského rybníka. Je to zakletý duch zlého písaře, který tu kdysi v dobách hladu krutě vydíral poddané.

Na stínadlech (tj. na bývalém popravčím místě) dlouho strašil duch nevinně popraveného mládence. Jedné dívce, která se sem zatoulala, se prý strašidlo dokonce pověsilo na záda.

STRAŠICE

(Rokycany)

11 km V od Rokycan

Památka na strašidelného františkána

Ve strašických lesích na vrchu Lipovsko se po smrti zjevoval přízrak zlého františkána, který škodil uhlířům a vůbec všem lidem, kteří přišli do lesa. Zažehnal jej prý starý uhlíř pomocí magické knížky, kterou měl z kláštera Svaté Dobrotivé. Františkán byl zaklet do studánky, již se dodnes říká Františkánská.

Pramenu u obce dala prý vytrysknout Matka boží, když se na tomto tehdy pustém místě zjevila svému cititeli (podle B. Balbína, *Miscellanea Regni Bohemiae*). Stalo se tak dotykem jejího prutu. Pramen vytéká z neobyčejně tvrdé skály.

STRAŠÍN

(Klatovy)

10 km JV od Sušice

Hadí korunka na Jezulátku

Ve vsi, známém poutním místě, mají v kostele starou sošku Panny Marie s Jezulátkem. Jezulátko mělo kdysi na hlavě korunkou, byla to však prý známá hadí korunka z pověstí. O jejím získání se tu vypráví verze rozšířená i jinde: Kdo chtěl získat korunkou hadího krále (nebo královny), musel nejprve zjistit, kam se plaz chodí koupat. Na tom místě pak rozprostřel bílý neposkvřený šátek, na který had korunkou odložil. Když pak vlezl do vody, šátek i s korunkou bylo třeba rychle sbalit a co nejrychleji z místa uprchnout. Toto dobrodružství podstoupil prý místní chlapec a ukořistěnou korunkou věnoval sošce svěřice.

STRAŠKOV

(Litoměřice)

8 km J od Roudnice nad Labem

Čertův vrch

Nalevo od silnice mezi Straškovem a Vražkovem se zdvihá vrch Vínek (244 m). Vznikl prací ďáblů, kteří soutěžili s Pannou Marií, kdo z nich postaví vyšší kopec. Čerti vozili na vrch v kolečkách písek a stavěli zde, zatímco Panna Marie nosila prý jen v klíně hlínu, z níž vznikla hora Říp. Kdo vyhrál, je vidět na první pohled. Podle V. Krolmuse jsou pověsti tohoto typu dávným svědectvím sváru mezi ustupujícím pohanstvím a vítězícím křesťanstvím. (viz [Říp](#))

STRAŽISKO (Prostějov)

6 km JV od Konic

Zlatá podkova z Krumperku

Nad vsí se z údolí zvedá strmý kopec, na jehož vrcholu stojí bílý kostel Andělů strážných. Kdysi zde stával hrad Krumperk, zvaný také Stražisko. Podle místní pověsti jsou tam dodnes ukryty poklady. Kdysi tu prý byla vykopána zlatá podkova.

STRÁŽNICE (Hodonín)

13 km SV od Hodonína

Bezhlavý rytíř

Strážnice patřila v 16. století k žerotínskému panství. Žerotínové tehdy sídlili v zámku, přestavěném ze staršího strážního hradu, o němž se dodnes vypráví, že jsou tam zakopány poklady.

Ulicemi města se v noci projížděl bezhlavý rytíř v černém voze. Vysvobodila ho chudá dívka, která se podzemní chodbou dostala do sklepení zbylého po starém hradu, kde připojila jeho hlavu k tělu. Odesla si prý odtud část pokladu.

STREČNO- hrad (Žilina)

12 km V od Žiliny

Povážské víly

Pod hradem se pocestným ukazují víly, o nichž se hovoří i v básni J. Kollára: „Tam okolo Strečna cesta nebezpečná...“

Vzpomínané víly totiž lákaly pocestné do Váhu a tam je topily.

Margita a Běsná

Nazývají se tak dvě skály poblíž hradu. Nahánějí strach, protože jsou prý sídlem duchů dvou žen, které našly svou smrt ve Váhu a nemají dosud pokoj.

Vypráví se tu o mladé vdově z hradu Strečna, která do vody nejprve shodila sokyni v lásce Margitu a nakonec sama skočila do Váhu ze skály zvané Běsná.

STRUŽINEC (Semily)

5 km S od Lomnice nad Popelkou

Štvaní v Tuhani

Na tuhaňských vrších bývala každý podzim slyšet Divoká honba, které se tu říkalo Štvaní. Pohybovala se směrem od západu k východu a zjevení se tu v nočních hodinách pravidelně opakovalo. V bezprostřední blízkosti prý nebylo nic vidět, pouze bylo slyšet podivné šelesty ve větvích.

STRUŽNÁ (KYSIBL) – zámek (Karlový Vary)

10 km JV od Karlových Varů

Z kuriózní historie

Ke konci 16. století postavil zdejší renesanční zámek Linhart Colonna z Felsu a přenesl sem z Andělské Hory sídlo svého panství. Je o něm známo, že podporoval alchymii, a je proto pravděpodobné, že se zde i laborovalo.

Od r. 1734 tu sídlil hrabě Leopold Hartig a později jeho podivný syn téhož jména, který zámek značně rozšířil. Nakupoval velká benátská zrcadla a dal je rozvést po stěnách slavnostní síně, takže vypadala jako křišťálový palác. Z rozmaru sem dal později přivést býka, který když spatřil svůj tolikrát se opakující obraz, útočil na zrcadla, až je všechna rozbil. Podobných kousků prý hrabě provedl více. Nakonec mu byly statky zabaveny, r. 1794 prodány v dražbě a on sám skončil v chudobě.

STŘELA- hrad (Strakonice)

5 km Z od Strakonice

Apoštolově v hradní studni

Po r. 1654 Střela patřila jezuitské koleji. Ve zříceninách je prý ukryt velký poklad, zvláště pak dvanáct stříbrných soch apoštolů, které byly při dobývání hradu spuštěny do hluboké hradní studně. Zmiňuje se o nich i kupní smlouva z r. 1809, podle níž budou-li poklady nalezeny, měly připadnout prodávajícímu.

Bývala zde i tajná podzemní chodba. Vedla až na Podskalí, skalnatou stráň nad řekou Otavou asi půl hodiny cesty odtud. Jsou tam dosud dva otvory, lidově nazývané Žížkův průchod.

STŘELSKÉ HOŠTICE (Strakonice)

6 km JV od Horažďovic

Bezhlavý myslivec

V lesích kolem Horního Poříčí, dnes místní části Střelských Hoštic, se zjevoval lidem přízrak bezhlavého myslivce obklopený smečkou bezhlavých psů. Místo hlavy mu svítilo světélko.

STŘÍBRO (Tachov)

30 km Z od Plzně

Strašidelná radnice

Na stříbrské radnici, pocházející z r. 1543 a přestavěné v r. 1589, se občas ozývá podivné kvílení a hluk. Straší tu duše popravených lotrů, kteří za morové nákazy kolem r. 1725 po městě loupili, sami před nákazou chráněni hubkou s kořeněným octem.

Pozůstatek po čertovi

Šest kilometrů severně od Stříbra se tyčí vrch Stelka (543 m) s nápadně vystupujícím balvanem na vrcholu, zvaným Čertův kámen. Podle pověsti ho tam kdysi upustil ďábel.

STUDENÁ NA MORAVĚ (Jindřichův Hradec)

13 km Z od Telče

Klimbort

Poblíž je tzv. Čertovo sídlo či Klimbort. Je to skupina balvanů, ve kterých je vyhlouben otisk ďáblova zadku a jeho dvou nohou. Kdysi tu odpočíval čert, když pronásledoval duši zlého telčského měšťana. (viz [Mrákotín](#))

SUČANY (Martin)

7 km SV od Martina

Poklady červených mnichů

Na hrádku Skále žili prý kdysi červení mniši a razili tu falešné dukáty. Královské vojsko proto začalo hrádek obléhat. Mniši však své poklady naházeli do hluboké studně, jiné zakopali do země nebo schovali do sklepů a hrádek zapálili. Jejich poklady zůstaly v původních skrýších a jsou tam dodnes. Hlídá je kocour s ohnivýma očima.

SUDOMĚŘ (Mladá Boleslav)

15 km SZ od Mladé Boleslavi

Schůzky čarodějnic

Na poli u Valovického mlýna se slétaly čarodějnice z okolí ke svým rejům a odtud společně létaly na Hrádek, na tamější skálu.

SUDSIAVA

(Rychnov nad Kněžnou)

10 km SV od Chocně

Fext okradený o vlastní kost

Ze zdejší márnice prý kdysi kradl a prodával kosti jistý člověk z blízké Malé Skrovnice. Jednou vzal nevědomky kost patřící fextovi. Rozlícený fext pronásledoval zloděje až ke skalce při cestě do Skrovnice. U té skalky pak dlouho strašilo.

SUCHDOL

(Prostějov)

18 km SZ od Prostějova

Svaté vidění v ledu

Pramen jednovské vody, zvaný též Svatá voda, byl předmětem uctívání lidu z širokého okolí (Jednov je dnes osadou obce Suchdol). Údajně zde došlo k několika zázračným uzdravením. Vypráví se, že zmrzne-li zdejší voda ve sklenici a podívá-li se věřící skrze ni proti východu, spatří obraz Panny Marie.

SUŠICE

(Klatovy)

32 km JV od Klatov

Rytíř Hoří

Po své nešťastné smrti se zde zjevoval rytíř z Rumelskirchenu, pán zámku pod Volšovskou Stráží. Zabil se pádem ze splašeného koně na sušickém náměstí před Šifnerovským domem, což tu dodnes připomíná velký plochý kámen v dlažbě. Za tmy se jeho přízrak procházel ulicemi a výkřiky „Hoří!“ děsil sušické měšťany. Město prý zbavil nepříjemného zjevení až neohrožený zvoník, který mu vzal pohřební rubáš. Rytířův přízrak zvoníka pronásledoval, ale nakonec, po uplynutí hodiny duchů, se rozpadl na prach.

Mše duchů podle místních pamětí

Podle rukopisu chovaného v sušickém muzeu, sebraného ze starších pamětí váženého sušického měšťana Jana Řešátka, v kostele Panny Marie se na den Dušiček konaly mše duchů. Uvádí variantu pověsti o místní vdově, která omylem přišla na pobožnost v noci a byla jednou dobrou duší upozorněna, aby se co nejrychleji vzdálila a odhodila svůj kabát. Tak si zachránila život a kabát byl druhého dne nalezen na hřbitově roztrhaný.

Svatoborská Odolenka

Na severním úpatí kopce Svatoboru je proslulý léčivý pramen, jemuž byla připisována zázračná moc. Nazývá se Odolenka, údajně podle slovanské panny, dcery Klata, zakladatele Klatov, jež zde byla pohřbena. Nejprve tu byly konány pohanské modloslužby, později pouti k jejímu hrobu. Za bouřlivých nocí se zde zjevuje její přízrak zpívající pohanské písně, poté nasedá do povozu taženého bílými voly, kteří ji dovezou zpět ke hrobu.

Věčná honba

Severně od města v polích, v lese na Záluží a v osadě Roku bývá občas v noci slyšet strašidelné zvuky štvání, kterému se tu říká též Věčná honba. Po pláních se nese štěkot loveckých psů a šum lovců, přízraky letí severním směrem k Chmelně, kde vše umlká.

SVATÝ JAN POD SKALOU

(Beroun)

4 km V od Berouna

Jeskyně sv. Ivana

Sídlil zde sv. Ivan, první poustevník v Čechách, jehož domnělé pozůstatky spočívají v barokním sarkofágu v klášterním kostele sv. Jana Křtitele a sv. Jana Poustevníka. Tento světec byl podle pověsti

charvátským velmožem, žil na konci 9. a začátku 10. století jako poustevník ve zdejší jeskyni a byl objeven při lovu knížetem Bořivojem. (V srbochorvatštině Ivan = Jan, odtud název místa.) Ivanova jeskyně se stala již v 10. století předmětem kultu. Ten vyvrcholil v 17. a 18. století a jeho hrob se stal velmi navštěvovaným poutním místem.

Minerálnímu prameni Ivanka, vyvěrajícímu z poustevníkovy jeskyně, byla připisována zázračná moc.

V jeskyni je několik vytesaných chodeb, v nichž byly odedávna ukazovány památky na světce. Je zde lůžko sv. Ivana, jež vytesali na památku Charváti, kámen s vytačenými stupňovitými dolíky, prý od horlivého klečení světce, a kámen, jímž byl u Hodyně ztýrán. Dále jsou zde dva otvory ve skále. Jeden vznikal tím, že se zde sv. Ivan opeřel a skála ustoupila, aby ho neranila, druhý je ve stropu jeskyně, kudy vyhnal poustevník zlé duchy.

Zjevení na Prelátské cestě

Na cestě zvané Prelátská, jež vede od kapličky, obchází v noci přízrak preláta v hábitu. V rukou nosí lidskou hlavu.

SVĚTNOV

(Žďár nad Sázavou)

10 km S od Žďáru nad Sázavou

Památka na škodolibého čerta

Severně od Světnova na hoře Tisúvce (792 m) stojí uprostřed rozštípnutý balvan, zvaný Čertův kámen. Obě poloviny jsou spolu spojeny dřevěným můstkem. Vedou k němu i vytesané schůdky se zábradlím. Je pozůstatkem po ďáblovi, který ho tu upustil, když Světnovským mařil práci na stavbě kostelíka.

SVOJANOV- hrad

(Svitavy)

5 km V od Bystrého

Zlatá přilbice

Vně hradu pod černou hradbou je palouk, kde podle pověsti sedávala ve stínu plané hrůšky Bílá paní, držíc na klíně hrnc se zlatem. V noci k sobě lákala náhodné poutníky zpěvem, vždy jim však zmizela. V tomto místě je prý také zakopána zlatá přilbice. Ještě v r. 1833 při prodeji svojanovského majetku si prodávající vymínil polovinu z ceny, kdyby se náhodou tato helma našla.

Rašínův duch na ohnivém býku

Každou noc se. tu zjevoval přízrak hradního pána Rašína, jemuž hrad patřil v druhé polovině 17. století. O půlnoci se otevřel jeho hrob na blízkém hřbitově, z něho vyjelo jedenáct vozů do hradu a za nimi Rašín celý v černém na ohnivém býku. V ruce držel býčí ocas jako uzdu.

Poklad v lidomorně

V paláci na hradě je místnost, do které se lze dostat jedině úzkým průvlakem vleže. Je to tzv. lidomorňa. Údajně tu byl zakopán poklad. Ještě v 19. století ho hledalo několik majitelů hradu. Svobodný pán Rüdiger ze Stieľfriedu dal v těchto místech kopat pod podlahou a dělníci po několika dnech skutečně narazili na železnou truhlici. Ta se však po ohlušující ráně propadla do propasti. Baron se této příhody zalekl a další práce zastavil.

Pohřbený obr

Tentýž šlechtic vypátral v paláci hrobový výklenek, ve kterém byl pohřben neobyčejně velký muž. Podle pověsti to byl obr, jehož duch v noci na hradě strašil.

Sříbrná kachna v podzemí

Feudalové kdysi věřili, že nedobytnost svých sídel zajistí tím, že do nich zazdí lidi. Tak na Svojanově přiměla šilená a žárlivá rytířova žena svého muže, aby zazdil mladé děvče. Dívčina duše se vtělila do sříbrné kachny, která plula v podzemí hradu v mramorové kašně. Rytíř se dozvěděl o podzemní síni po vykopání chodby. Chtěl se sříbrné kachny zmocnit, ale celé podzemí se zhroutilo a rytíře zasypalo.

Kachna prý vyplavala tajným otvorem ven a vmísila se mezi hejno obyčejných kachen, takže ji nikdo nerozeznal.

Podobné pověsti byly podporovány nálezy kostí v mnoha částech hradu. Tak u třetí bašty, v tzv. Vypadní brance bylo nalezeno mnoho lidských kostí. V tzv. Novém domě při hradu našel zedník v druhém poschodí zazděnou stojící lidskou kostru, jinde v základech se našly pozůstatky dětských kostříček.

Žalostné hlasy skalníků

Z hradu Svojanova byla vylámana tajná chodba ve skalním masívu Juračky. Po dohotovení chodby ve skále byli tamní dělníci zabiti, aby nezradili tajemství. V noci se chodba otvírá a šest duchů skalníků hledá na okolních cestách osvoboditele. Ozývá se jejich žalostné volání o pomoc. Nakonec se vždy vracejí do svého tvrdého hrobu. Vchod do podzemní chodby byl zasypan, ale okolí zůstalo ponuré a děsivé.

Okolí :

Zakleté stádo ovcí s pastýřem

Nedaleko Svojanova na úbočí Velkého Čihadla se skrývá v lese šedé moře balvanů. Je to prý zakleté stádo ovcí se svým pastýřem. Zlý hradní pán spolčený se Satanem se kdysi přiblížil k ovčákovi na pastvě, ten se ze strachu pokřížoval a utíkal. Ukruťníka to rozzlobilo a zaklel chlapce i jeho ovce v kameny. Lidé v okolí za to nelidského rytíře prokleli a přáli mu hroznou smrt. Jedné bouřlivé noci odnesl Satan z úmrtní komory jeho zsinalé tělo do pekla.

SVOJŠICE

(Kolín)

5 km V od Kouřimi

Bohaté podzemí Vinného vrchu

Severně nad Svojšicemi u místní části Bošic se zvedá tzv. Vinný vrch (311 m). V jeho nitru jsou ukryty poklady. Vypráví se tu varianta pověsti o místním ševci, který na Velký pátek vstoupil do hory a vyšel až za rok, obtížen stříbrem.

SVOR

(Česká Lípa)

4 km S od Nového Boru

Poklad na Klíči

Město Svor je obklopeno několika mohutnými vrchy, z nichž nejvyšší je Klíč (755 m). Tento výrazný znělcový kužel je opředen mnoha tajemnými pověstmi. Např. byla na Klíči jeskyně, uzavřená těžkými železnými vraty. Byl v ní ukryt poklad hlídáný velkým černým psem. Jeskyně se otvírala jen jednou v roce, o velikonoční neděli.

SVRATKA

(Žďár nad Sázavou)

17 km S od Nového Města na Moravě

Tajnosti Starého i Nového Karlštejna

Půl druhého kilometru na jihovýchod od Svatky se tyčí žulová skaliska, podobající se zříceninám hradu. Bývalo tu kdysi slovanské pomezí hradiště. Místu se říká Zkamenělý zámek nebo Starý Karlštejn. Vypráví se o něm, že jsou zde ukryty velké poklady, které na Velký pátek hoří, a okolí je oživeno mnoha fantastickými příšerami. Kdysi se tu prý dva chtiví vesničané pustili do kopání a hledání pokladu. Třetí den vyvalili truhlici plnou dukátů, když tu u ní spatřili sedět ďábla hlídajícího poklad. Velký větrný vír vynesl muže do výše a hnal je nad krajinou až k Hlinsku, kde je ve vesničce Babáky čert shodil na zem.

Severně od Zkamenělého zámku, oddělen roklinou, stojí lovecký zámček Kinských Nový Karlštejn. Zámek býval často opuštěn a vznikla pověst, že v jeho zdech žijí ďáblové a pořádají tam své reje. Místní lidé se mu proto kdysi raději vyhýbali.

SVRČOV- hrad (Přerov)

2 km J od Hranic

Magie ohnivého klíče

Na místech, kde stával gotický hrad, se údajně zjevuje zakletý přízrak bývalé svrčovské paní. Je možno ji vysvobodit jen na Velký pátek a jen jednou za století. Tehdy se zjeví obrovský ohnivý pes se žhavým klíčem v tlamě. Tím je třeba nebojácně otevřít sklepení s ukrytým pokladem.

Ďáblův muž

Zdejší hradní pán zabil svého přítele zemana a jeho manželku si vzal za ženu. Za to si pro něho přišel ďábel.

ŠEBETOV (Blansko)

9 km SV od Boskovic

Přízraky propadlé karbanu

Obec patřila v letech 1201 až 1784 premonstrátskému klášteru v Hradisku u Olomouce a byla středem jejich zdejšího panství. Vybudovali si zde renesanční zámek, v 19. století značně přestavěný.

V okolí se udržely pověsti o zakopaných pokladech a zjeveních bývalých prelátů, zvláště v místě Na hradě. Je tu prý zakopáno jejich zlaté nádoby a přibory. Občas se odtud ozývá podivný zpěv žalmů. Byly spatřeny i přízraky prelátů hrající karty.

ŠEBÍN- hrad (Litoměřice)

12 km V od Loun

Tajnosti podzemních chodeb

Hrad Šebín ležel východně od obce Levousy na výběžku stejnojmenného lesa ve svahu. Pod jeho troskami jsou prý rozsáhlé tajné chodby plné zbraní, drahých kovů a starého vína. Vedou údajně až na hrad Házmburk. Ve zříceninách žily divé ženy.

ŠEMNICE (Karlovy Vary)

8 km V od Karlových Varů

Jeskyňky skřítků

Severovýchodně od vsi směrem ke staré osadě Svatoboru se nalézají tzv. Skalky skřítků. Jsou to romantické malé jeskyně, dnes chráněné jako Státní přírodní rezervace. V nich žili kdysi skřítkci a hlídali tu svůj poklad. Ještě dále severovýchodním směrem, v oblasti Doupovských hor nad Zakšovem, se zvedá hora Pustý zámek (928 m). Ve skalách na jejím západním svahu jsou až třímetrové díry, tzv. Jeskyňky trpaslíků (Zwerklöcher) obydlené bájnými bytostmi. V lokálních německých pověstech splývají s vírou u úslušného mužíčka zvaného Heinzelmannchen, objevujícího se hlavně na Velký pátek, kdy se hora otvírá spolu se všemi svými poklady, které jsou v ní ukryty. Zjevuje se tu též Bílá paní.

Panenský skok

Nad vsí se vypíná Šemnická skála, kdysi nazývaná Panenský skok. Vypráví se, že v dávných časech sem pronásledoval loupežný rytíř dívku, která nakonec ze skály skočila, a rytíř spadl za ní.

ŠIŠMA (Přerov)

9 km SZ od Bystřice pod Hostýnem

Poklad pod lípou

Pod mohutnou lípou v Obranech byl zakopán poklad. Na Velký pátek prý z něho šlehají modré plamínky. Kdysi už jej někdo vykopával, ale promluvil při tom a poklad se propadl do země. Od té doby je tam studánka.

O fajermonech

V okolí vzniklo mnoho pověstí o fajermonech (ohnivých mužích), bydlících na různých místech šíšenského údolí. Občas je bývá vidět, jak se perou, jeden z nich se také měnil v ohnivou bečku.

ŠKVOREC

(Praha-východ)

8 km SV od Říčan

Bílá paní Cajojka

Na místě starší tvrze a renesančního zámku stojí barokně přestavěný starý zámek. Zjevuje se v něm Bílá paní. Je to přízrak lidumilné kněžny a majitelky zdejšího panství Marie Terezie Savojské, které se tu lidově říkalo Cajojka. V okolí se k ní váže několik dalších pověstí. Její duch se prý zjevuje také ve starém barokním zájezdním hostinci U Iva v Úvalech.

Drak v zámku

V komíně starého zámku sídlil kdysi drak. Létal nad škvorečnými zahradami a zanechával za sebou ohnivou stopu.

Tajná chodba ve valech

Ve valech pod zámkem je starý otvor. Odtud vede údajně tajná chodba až do Tuklat.

ŠLUKNOV

(Děčín)

10 km SZ od Rumburka

Svržené dračí břímě

Poblíž Šluknova se zdvihá vrch Botzenberg (543 m), nápadný svým kamenným mořem a čedičovými odloučenými bloky. Kolem jeho úpatí se táhne dlouhý val prastarého původu. Říká se, že tu drak kdysi svrhl své břímě, nesmírnou spoustu balvanů, z čehož povstal vrch.

Vypravuje se zde také o takzvaném Kostelu sv. Michala, osamělé skále uprostřed lesa na temeni vrchu, kde má být údajně zakopán velký poklad.

Noční lovec

Poblíž Šluknova při českosaské hranici se zjevuje Noční lovec. O půlnoci jezdí z hory Taubenbergu ke Guttelsbergu na kozlu s ohnivou hlavou a píská na své dva psy.

Na úpatí Taubenbergu stávala po mnoho let myslivna. Bydlel v ní myslivec se psem, jenž si v čase velikého hladu dopřával bohaté stravy. O vánocích k němu přišli místní chudí prosit o almužnu, ale myslivec je vyhnal ze dvora bičem. Na Štědrý den se tu pořádal hon, jehož se zúčastnil také myslivec se svým psem. Tehdy se po něm ztratily všechny stopy a od té doby se tu za temných a větrných nocí za trest zjevuje.

Poklad ve Vlčici

V hoře Vlčici (512 m) jižně od Šluknova spočívá poklad. Kdysi se několik vesničanů pokusilo poklad vykopat. Nedodrželi však příkaz mlčení a poklad se jim vyzvednout nepodařilo.

ŠPRÁNEK (BRÁNY) - hrad (Olomouc)

9 km SV od Konice

Zkamenělý zámek

Na jih od Bouzova stál prý kdysi na vysoké skále menší hrádek zvaný Brány nebo Špránek - podle zakladatele Sprana. Jeho majitel se upsal ďáblu, a když nastal čas splacení dluhu, celý hrad zkameněl. Je to krásový útvar podobný bráně, dnes s okolím prohlášený za přírodní rezervaci. V noci tu občas obíhá dvanáct černých koní a hlídá ukryté poklady loupeživého rytíře. Zjevuje se tu také strašlivý černý pes, nosící v mordě lidské údy. (viz [Bouzov](#))

ŠTAMBERK (ŠTERNBERK) - hrad (Jihlava)

5 km SZ od Telče

Poklad?

Pod skrovnými zbytky zřícenin tohoto dávnou zbořeného hradu je prý zakopán poklad. Je to obří sud dobrého moravského vína, který napojí svatováclavské vojsko z Blaníku, až se na své výpravě proti nepříteli zastaví ve starobylém kostelíku v Mrákotíně. Sud se sám vyvalí ze sklepů a zakutálí se až před kostel. (viz [Mrákotín](#))

Templářské sídlo

Podobně jako o blízké Telči, i o hradu Štamberku praví místní pověsti, že byl ve 13. století sídlem templářského řádu.

ŠTERNBERK (Olomouc)

16 km S od Olomouce

S modrým kvítkem

Na hradě má být ukryt velký poklad, který se však dá nalézt jedině s pomocí zázračného modrého či zlatého kvítku.

Moravský alchymista

Pocházel odtud alchymistický spisovatel, známý v německých kruzích jako *N. Barcius* nebo *Jan ze Šternberka*, medicinae doctor z Moravy. Napsal dílo *Gloria Mundi, malý stolní průvodce, neboli popis dávné vědy o Lapidis Philosophorum* (Kamení mudrců).

ŠTÍTY (Šumperk)

13 km SZ od Zábřehu

Tři spojené zámky

Město Šilperk (jak se mu dříve říkalo) stávalo prý pod třemi zámky, které byly navzájem spojeny tajnými podzemními chodbami. V jednom z nich, ležícím na pravém břehu říčky Březné (místo se říká V zámčích), se zjevuje přízrak obrněného rytíře, jenž prý žádá vytržení svého jazyka, aby byl vysvobozen.

ŠTRAMBERK (Nový Jičín)

8 km V od Nového Jičína

Trúba

Z mohutného hradu, který tu kdysi stával, zbývá jen masivní věž Trúba, kterou je zdaleka vidět. Podle některých pověstí zde měl ve 12. století sídlo templářský řád.

Polohu hradu prý určili skřítci. Sídliili na vrchu Kotouči, kde měl být hrad původně stavěn. Tam však jeho stavbu nechtěli dovolit a v noci zbořili, co se ve dne vystavělo. Teprve když bylo zvoleno místo, které skřítkům nevadilo, mohla být stavba dokončena.

Vznik a tajnosti Kotouč

K blízkému vápencovému vrchu Kotouč (532 m) s jeskyní Šípkou a prastarým osídlením se váže mnoho pověstí. Jeho vznik se pokouší vysvětlit několik zkazek, připisujících jej d'áblovi. Podle jedné d'ábel chtěl za ženu dceru místního mlynáře. Poslední mlynářovo přání se mu nepodařilo provést do úsvitu, a tak tu dodnes pod vrchem spočívají peníze, které mlynář zanesl již předtím. Jiná verze vypráví, že pekelník tu chtěl kdysi za noc zasypat Štramberskou kotlinu a nesl až od Brna obrovskou bílou skálu. Zakokrhal však kohout a on ji musel kus před Štramberkem pustit. Je tu tzv. Čertova d'úra, ve které jsou údajně ukryty poklady hlídané skřítky. Na pravé straně jeskyně je otvor, který prý vede až do Radhoště, k jeho pokladům. Nad vchodem do Čertovy d'úry je v klenbě otisk čertova hřbetu a vedle ve skále jsou vyznačena jeho kopyta. Když chtěl kdysi okolní hornatinu zarovnat, přenášel skály z hor sem do roviny. Čertovu skálu, čníci na severní straně Štramberka, nesl tehdy na malíčku. Byl však vyrušen kohoutem a musel ji pustit.

Tatarské uši

V den před Nanebevstoupením Páně se zde koná velká slavnost připomínající události z doby tatarských vpádů. Místní obyvatelé utekli před Tatary na horu Kotouč, byli oblehnuti, ale prudký lijavec nájezdníky utopil. Na památku této události a faktu, že Tataři uřežávali zajatým nebo zabítým bojovníkům uši a ruce, se zde peče a prodává kuriózní pečivo „tatarské uši“ a „tatarské ruce“.

ŠUMAVA - pohoří

Očarovaná Šumava

Přílehlavě tak nazývá svou knihu inspirovanou šumavskými pověstmi Josef Váchal. Řetěz vrcholů, náhorních planin a rašelinišť se svým zádumčivým charakterem se odráží ve zvláštnosti místních pověstí a demonologií. Šumavské pohoří nemá svého nadpřirozeného vládce, jako je tomu např. v Krkonoších. Zato galerie jeho démonů je rozmanitá, jako snad u nás málokde. Temný charakter a krutost je zřetelně odlišují od jejich příbuzných z rovin.

Najdeme zde, jako je tomu všude na horách, permoníky, ochránce pokladů nebo zlatých žil. V pověstech se to jen hemží můrami, vodními ženami, smrtičími ptáky, svěťlky či zosobněnou smrtí.

Šumavskou raritou jsou škrtiči (huckaufové), skřítci skákající lidem na záda a škrtící je až k smrti (viz [Rejstejn](#)). Často se tu prohání Divoká honba, fantastická skupina divokých černých koní a černě oděných mužských přízraků se psi smečkou, provázená práskáním biče a troubením loveckých trubek. V noci horda létá vzduchem, vrhá se na pocestné, přenášá je povětrím a usmrčuje. Jinou krajeovou zvláštností jsou pověsti o wildkanzlech, šumavských upírech.

Setkáváme se tu s animistickými zosobněními v postavách tzv. stromových mužíčků, bytostí sídlících ve stromech a závislých na jejich existenci. Brání porážení stromu, mstí se dřevařům, působí jim těžké úrazy nebo smrt.

Šedivý mužík zase přivolává hustou mlhu, působí neštěstí, strádání a úzkost pocestným i jejich smrt.

Lesní matka je fantastický přízrak ženy, který se nečekaně zjevuje a překvapuje spící či odpočívající dřevaře. Do hloubi lesů zavádí lidi, kteří se už pak nikdy nevrátí.

Dobyčtí děs je zvláštní démon v podobě zvířete podobného ještěrce sršící jiskrami. Plaší dobytek, jenž se rozuteče a často se i smrtelně poraní.

Na Šumavě se vypráví také o obrech, tak jako i jinde, většinou v místech prastarého osídlení. V okolí Kašperských Hor obývali vrch Sedlo a Obří hrad u Popelné (dnes Valy), kde bylo zjištěno prehistorické sídliště. Říká se, že obří Šumavu opustili kvůli rušivému lidskému živlu a přestěhovali se do Alp.

V Prášílském jezeře o půlnoci pláčou duše sebevrahů, ležících na dně jezera. D'áblové (nebo Černo-boh) sídlili na nejvyšších šumavských vrcholcích, pálili tam ohně (*Tristolčnick*, Plechý) a byli též původci

jezer (Čertovo jezero).

Vypráví se též mnoho o magických schopnostech místních lidí, ať už černokněžníků (Žídek z Boubína), anebo pytláků a pašeráků bavorského šňupavého tabáku. Ti měli schopnost přimrazit člověka na libovolně dlouhou dobu. Čarodějnice létaly na své slety obvykle na Třístoličnick.

Lid izolovaný kdysi v horských údolích a na planinách žil životem plným strachu z neznáma a vytvořil ve své zjitřené obrazotvornosti i zvláštní zvyky, tabu a funerální symboly (umrlčí prkna). (viz [Boubín](#), [Horní Planá](#), [Kašperské Hory](#), [Sušice](#), [Železná Ruda](#) atd.)

ŠUMBURK (ŠUMNÁ) - hrad

(Chomutov)

2 km Z od Klášterce nad Ohří

Zvuky skřítků

Ve skalách okolo hradu je prý slyšet tukaní permonických kladívek. Skřítkci tu ze země dobývají zlato a stříbro a jiní hlídají veliké poklady, které šumburský pán ukryl kdysi v podzemí.

ŠVIHOV- hrad

(Klatovy)

10 km S od Klatov

Ohnivý Půta

V noci se na zdejší hradě zjevuje přízrak krutého pana Půty Švihovského, kterého prý odnesl ďábel do pekla. Od těch dob se na střeše velké věže švihovského hradu objevoval otvor, kterým pekelník proleť se svou obětí. Tento otvor se nesměl nikdy zakrýt a déšť ani sníh jím nepadal. Přízrak se zjevuje i na cestách vedoucích k Horažďovicím, u Sušice a někdy až na vrcholu Březníku. Je nesmírně zlý, zamklý a zamračený. V ruce třímá ohnivě dýtky, jimiž trestá ty, kdo ho nepozdraví. (viz [Rábi](#))

TÁBOR

88 km J od Prahy

Groteskní výzdoba radnice

Na tábořské radnici čp. 1 jsou v radní síni pozoruhodně svobodomyšlné groteskní figury s antropomorfními a zoomorfními motivy na svornících.

Poutní místo v Klokotech

V Klokotech, obci těsně přiléhající k městu, dal r. 1420 Jan Žižka upálit adamyty.

Je tu barokní poutní kostel Panny Marie s ambity, od něhož vede cesta k Dobré vodě, studánce, již byla kdysi přisuzována zázračná moc. K místu se konaly velké pouti z okolí.

Václav Krolmus zaznamenal následující pověst: U Dobré vody pásl kdysi pasáci krávy a byli svědky, jak ze studánky potříkrát vyšla bílá ženská postava a procházela se mezi stádem. Po nějaké době se vrátila ke studánce a zmizela v ní.

TACHOV

54 km Z od Plzně

Baronův přízrak

V 17. století vlastnil tachovské panství mocný a krutý pán, baron Jan Filip Hussmann (vystavěl mj. pro pavlány klášter v Tachově). Jezdil po panství na koni a týral poddané. Když zemřel, začal se jeho duch zjevovat (zvláště na Štědrý večer) v ohnivém kočáře taženém čtyřmi koňmi. Za každým kopytem prý běžel malý černý pes. Jiní ho viděli naopak s velkým černým psem po boku. Baron Hussmann je pohřben uprostřed lesa a nad jeho hrobem stojí kaple.

Legenda dávného kláštera

Dva kilometry severozápadně od města v tzv. Aglajině údolí je už od pohanských dob ctěné a poutníky navštěvované místo. Stojí tu komplex částečně zřícených staveb. Je to zámek Světce (Heiligen), který zdědil své jméno po původním pavlánském klášteře Čtrnácti svatých pomocníků. Dříve na tom místě stávala kaple zasvěcená týmž svatým, k níž se váže stará pověst.

V lese tu ležel velký kámen, na němž se v noci objevovalo vždy 14 světýlek. Okolní lid je považoval za znamení Čtrnácti svatých pomocníků a konal u kamene pobožnosti. Jednou byl obřadu přítomen pohanský šlechtic, který se před věřícími rouhal. Aby zaplašil světla, vrhl se s koněm proti kamenu s výkřikem, že chce být patnáctým pomocníkem. Vtom se však otevřela země a rouhače pohltila. Zůstala po něm jen přílba a ostruha, které prý na doklad události byly uschovávány až do časů, kdy byla nad místem vystavěna kaple. Při jejím založení byl odstraněn zázračný balvan, ale po třech nocích se objevil na původním místě, a proto tam byl nakonec ponechán.

TALMBERK- hrad (Kutná Hora)

3 km S od Rataji nad Sázavou

Poklady pánů z Talmberka

Na skalnatém ostrohu chráněném rybníkem jsou zříceniny hradu, postaveného na začátku 14. století (patří k obci Samopše). Traduje se, že v ruinách jsou ukryty poklady nashromážděné pány z Talmberka.

TANVALD (Jablonec nad Nisou)

9 km V od Jablonce nad Nisou

Obr ve Špičáku

Severozápadně nad Tanvaldem se vypíná mohutný vrch Špičák (831 m) s rozhlednou. Sběratelský klasik našich pověstí z minulého století Virgil Grohmann uvádí, že zde má své sídlo obr. Jeho příbytek je přímo uvnitř hory a hlídá tam nesmírný poklad. Někdy jej dokonce vynáší na denní světlo, kde ho potom počítá a těší se jím. Častěji se však objevuje v noci.

TATOBITY (Semily)

8 km JZ od Semil

Karbunkulus

Ve vsi se z míst, kde stávala bývalá fořtovna, v noci valil ohnivý sud. Když prý se dokulil z kopce až k silnici, zmizel. Říkalo se, že to je Karbunkulus, který v sobě obsahuje mnoho zlata. Koho prý dohoni a je mu předurčen, před tím se zastaví a promění se v hroudu zlata. Komu však nepatří, tomu se vyhne a kulí se dál.

TELČ (Jihlava)

25 km J od Jihlavy

Vnitřní město založili templáři?

Podle místní pověsti a názoru některých starších historiků byla Telč ve 13. století majetkem templářů, kteří údajně založili vnitřní město jako vodní pevnost a u horní brány postavili mohutnou strážní věž.

Vystrašený Švéd

Tak jako i na jiných rožmberských panstvích, zjevovala se na zdejším zámku Bílá paní. V květnu 1645 obsadili město Švédové a jejich velitel, jemuž se Bílá paní v noci zjevila, byl tak vystrašen, že druhého dne dal vystrojit hostinu chudým. Na telčském zámku se ukazuje obraz Perchty, Bílé paní, v životní velikosti.

Pozdní lítost

V zámecké zahradě na zdi je obraz jezdce se zježenými vlasy a kopím, kterým bodá v šileném cvalu koně. Podle pověsti tento muž dal nespravedlivě zazdít svou ženu. Jeho paní mu mezitím zhotovila košili ze svých vlasů. Když se muž umoudřil a dal ženu vysvobodit z krutého vězení, byla už mrtva.

Čertova šlápotá

Đábel kdysi stavěl hrad Roštejn (severně od Telče) a kameny na stavbu tahal z vrchu Oslednice (557 m) nad Telčí. Podmínkou však bylo, aby byl s prací hotov dřív, než zakokrhá první kohout. Zpozdl se, a právě když táhl poslední balvan, bylo slyšet ranní kuropění. Čert mrštil kamenem ze vzteku do blízkého Staroměstského rybníka, kde dodnes leží. Na kameni je velká stopa v podobě koňského kopyta. Říká se jí Čertova šlápotá. (viz [Roštejn](#))

TEMATÍN (Trenčín)

21 km SV od Piešťan

Chycený šarkan

Nad Tematínem stojí zříceniny gotického hradu Bezovce, který prý v dávných dobách navštěvoval šarkan a jeho obyvatelům naháněl hrůzu. Jednou mu postavili past, do které se chytil. Vážil prý pět metráků a tak se házel, že ho sotva mohli spoutat. Na jeho odvezení potřebovali dva páry volů a dalo velkou námahu, než ho střelami a holemi ubili.

TEMELÍN (České Budějovice)

8 km JZ od Týna nad Vltavou

Osada Seton

K Temelínu se kdysi počítaly dvě osady: Kaliště a Seton. V okolí se těžilo zlato a osada patřící k panství Schwarzenberků a hrabat z Nezdašova byla v 16. století pojmenována - prý žertovně - podle slavného a mysteriózního skotského Adepta, alchymisty *Alexandra Sethona*. Tento muž, zvaný též *Kosmopolita*, autor knihy *Novum Lumen Chymicum*, byl nejprve vězněn saským kurfiřtem a později se mu podařilo uprchnout do Krakova, kde předal svá tajemství alchymistovi Sendivojovi. A tak, i když slavný Adept na našem území nikdy nepobýval, zbyla tu na něho nepřímá a kuriózní vzpomínka.

TEMPLŠTEJN (Znojmo)

8 km SZ od Moravského Krumlova

Templářské sídlo

Hrad byl založen na konci 13. století templářským řádem. Byl i sídlem jejich komendy. První zmínka o zdejší komendě je z r. 1281, kdy zde měl sídlo komtur Dětrich. Poslední zprávy sahají do prvních let 14. století.

Sláva legend

Ve zříceninách hradu strašilo, zjevovaly se tam přízraky mrtvých templářů a celé slavné minulosti hradu. Jednou prý svým pokladem pomohly k výstavbě nového kostela v Brně.

Bývala tu velice hluboká studně, ve které byl prý ukryt poklad.

TEPENEC (KARLSPURG) - hrad

(Olomouc)

7 km JV od Šternberka

Stopa loupeživého rytíře

Na začátku Nízkého Jeseníku, na hoře stejného jména, jsou zbytky mohutného hradu, jehož vnější zeď přesahuje jeden kilometr délky. Vypráví se, že o pašijích se hora otvírá a v hradních sklepeních jsou k spatření velké poklady loupeživého rytíře Jindřicha z Nevojcic.

Na hradě býval prý vzácný zlatý zvon, jenž byl obleženými obránci hradu vhozen do studně a zasypan. Někteří hledači pokladů znali umístění studny a kopali tam, leč marně.

Ve skále pod hradem se dosud ukazuje jakoby vytesaný otisk podkovy, který tu údajně zanechal loupeživý pán, když prchal na koni z obleženého hradu.

TEPLICE

24 km SZ od Lovosic

Ohniště zlatnické

Do historie zámku i města se zapsal od začátku 17. století rod Vchynských (Kinských). V okrasné zahradě u zámku byl mj. vystavěn letohrádek zvaný Kolostujovy věžičky, byla zde voliéra s ptáky, krytá chodba a obdoba grotty z Valdštejnského paláce v Praze. V podkroví zámku byl pokojíček zvaný Zlatnictví, k němuž patřilo zlatnické ohniště. Na starém zámku byla další zlatnická dílna, čemuž je třeba rozumět tak, že v obou případech šlo o alchymistické laboratoře. Už v 16. století údajně existovalo alchymistické laboratorium v domě zvaném Morava na Zámeckém náměstí, který postavil Jakoubek z Vřesovic. Zdejší laboranti však nejsou podle jmen známi.

Obři na Slepčím vrchu

Nad Trnovany, místní částí Teplic, se zvedá tzv. Slepčí vrch (Hünenberg). Sídliili na něm kdysi obři, kteří byli postrachem okolí.

V pravěku tu bývalo sídliště. Byly zde vykopány bronzové předměty.

Sedmispáči

Na Zámeckém vrchu v Teplicích se prý už osm set let zjevuje přízrak rytíře, jednoho z těch, kteří jsou ve vrchu ukryti. Potůček vytékající z vrchu bývá žlutě zbarven; lidová obraznost v něm viděla močůvku vytékající z podzemních stájí spících rytířů. Říkalo se jim Sedmispáči.

Mezi dvanáctou a jednou hodinou v noci se tu také zjevuje přízrak velkého silného muže bez hlavy.

TEREŠOV

(Rokyčany)

10 km SZ od Zbirohu

Černý správce

Byl tak už za svého života nazýván zdejší krutý správce panství. Když bylo jednou třeba vytáhnout na pasece velký kámen a správce poháněl robotníky zuřivým bitím, zjevil se tu ďábel v podobě myslivce, připjal správce k popruhům a nařídil mu kámen vytáhnout. Průrva, která tím vznikla v zemi, se dodnes nazývá Peklo nebo Pekelná jáma, Pekelný luh nebo Lhotecká jáma. Jednoho dne správce zmizel a od té doby se zde o půlnoci zjevovál jeho bezhlavý přízrak v kočáře taženém černými koňmi.

Je to místo mezi starou terešovskou hutí a Ostrovcem, od ostroveckého potoka ke Lhotce. Na tomto místě se zjevují též zakletí duchové v podobách bezhlavé ženy, bílé kachny, černého psa, prasete, zajíce nebo bezhlavého koně. Přízraky se objevují nejvíce mezi jedenáctou a půlnocí, doprovázejí pocestné a mizí v blízkém jezírku.

TEREZÍN (Litoměřice)

3 km J od Litoměřic

Jeden z posledních alchymistů

V sedmdesátých letech tohoto století tu na sklonku života bydlil a zemřel (22.12.1975) jeden z posledních českých alchymistů, známý pod pseudonymem *Theofanus Abba*. (Ve třicátých letech vydal pod názvem *Transmutace fyzická a Zjevení Jana Theologa* dvě části z projektovaného triptychu *Z odkazu proroků*. Třetí část věnovaná Tarotu, po mnoho let neustále přepracovávaná a doplňovaná, zůstala v rukopise.)

TĚŠANY (Brno-venkov)

11 km V od Židlochovic

Zlato dominikánů

V jednoposchoďovém barokním zámku, založeném brněnskými dominikány, je údajně ukryt jejich zlatý poklad. Zvláště se tu připomíná nádherný zlatý kříž, jenž má být jeho součástí. Poklad je zakopán v zámecké zahradě.

Pod zámkem jsou prý dosud zachovány tajné chodby, vedoucí ke dvěma starým hostincům.

TETÍN (Beroun)

3 km JV od Berouna

Socha bohyně Klimby

Podle pověsti tu stával hrad druhý z Krokových dcer, Tety či Tetky. Tato žena, zběhlá v čarodějnických praktikách, tu prý dala postavit modlu bohyně Klimby, kterou vzývala a nutila k jejímu uctívání i své poddané. Modla údajně stála na hoře ležící na západ od Tetína, zvané Pohled.

Zázraky sv. Ludmily

Mučednickou smrtí zde skonala sv. Ludmila. Byla pochována vedle hradní zdi a nad jejím hrobem docházelo k četným zázrakům. Její snacha kněžna Drahomíra prý dala dům, kde Ludmila zemřela, přeměnit v kostel sv. Michala (dnes sv. Jana Nepomuckého), aby zázračné skutky mohly být připsány tomuto svěťci, a ne sv. Ludmile.

Tajná chodba a Turecké maštale

Ve skále, na níž stával tetínský hrad, je otvor asi 1 m vysoký. Je to prý chodba, která vede pod řeku a dál až ke Sv. Janovi pod Skalou. Bývala tu prý i rozsáhlá jeskyně nazývaná Turecké maštale. Zjevoval se zde ďábel, který vozil na trakaři místní čarodějnici.

Bílá paní

V noci se na zbytcích tetínských hradeb zjevuje Bílá paní a prý varuje, aby se tu více nebouralo (opravdě není už téměř co).

Zlaté tele v Damilu

Nad Tetínem směrem k západu leží vrch Damil (355 m), v němž je uloženo zlaté tele. Zmocnit se ho může jen poctivý člověk, který přijde na Velký pátek v čase, kdy se v okolních kostelích čtou pašije. Jakmile spatří vžde těchto kostelů, tu se s velkým hlukem otevře temeno Damilu a na dně zazáří zlaté tele.

Pták Kuhán

Ve skalách pod Tetínem a nad Srbskem sídlí fantastický pták Kuhán. Večer vylétá ze skal a ozývá se strašidelným houkáním. (Sídlí také na Týřově a Kouřimské skále.)

Stopy posvátného bělouše

Východně od Tetína na pravém břehu Berounky jsou vidět na horních vápencových skalách vytlačena kopyta, prý posvátného bělouše Svantovítova, kterého tu podle pověsti vodila kněžka Baba.

TIS

(Havlíčkův Brod)

14 km SZ od Havlíčkova Brodu

Krvavá valtošská paní

Na severozápad od vsi ležela samota Valtoch (prý od Waldhof = lesní dvůr). Zjevuje se tu krvavá valtošská paní. Zabíjela prý kdysi své dvě dcery a v jejich krvi se vykoukala. Neměla pak klid a utekla se na samotu Valtoch. Také zde ji však pronásledovalo zlé svědomí, a tak se utopila. Po smrti se tu zjevoval její krvavý přízrak. Kračel dlouhou alejí na křižovatku k lipě, kde vždy na lavičce odpočíval.

TISÁ

(Ústí nad Labem)

13 km Z od Děčína

Bohatství francouzského šlechtice

Kdesi v Tiských stěnách „pod převisem“ je ukryt poklad, který si tam zakopal francouzský šlechtic Charles Louis Leduquin, prchající z vlasti po revoluci. Od té doby už jej ani sám, ani nikdo jiný nenašel. Tato ztráta na něho tak zapůsobila, že upadl v tiché blouznění a potuloval se po okolních dědinách. Léčil sedláckům dobytek za stravu. Zemřel ve vysokém věku u sedláka v Chudeřově.

Skřítkové s bludným kořením

Francouzův poklad prý sřeží skřítkové. Lákají chodce modrým plamínkem a do kapsy jim strkají bludné koření. Člověk pak bloudí v Tiských stěnách, dokud nezemře únavou anebo jej někdo bludného koření nezabaví.

TISMICE

(Kolín)

7 km JZ od Českého Brodu

Kamenný slouha na Klepci

Nedaleko Límuz (osada obce Tismice) je vrch Klepec (356 m). Na jeho vrcholu stojí vysoký žulový balvan zužující se do výše, obklopený menšími kameny. Podle místní pověsti je to zkamenělý ovčák se svými ovci, jehož zde kletbou proměnila v kámen zlá selka.

Kromě toho je tu další skupina v těchto místech nečekaně velkých balvanů, z nichž dva podle podoby dostaly jména Fůra sena a Šplíchalův kočár.

TISOVEC

(Rimavská Sobotka)

36 km SZ od Rimavské Soboty

Čertova Skalica

Mezi Tisovcem a Pilou leží v řece Rimavě ohromný balvan zvaný Skalica. Podle pověsti jej sem svrhl čert, když ho nesl na malíčku z Gralichova, a postavil jej do řeky Rimavy tak těsně ke břehu, že voda tudý sotva proteče. V noci se tu prý objevují příšery.

Jeskyňě vylízaná drakem

V místě zvaném Borová je tu do bílé skály vytesána jeskyňe, která vede až do tisovských Suchých Dolů. Podle pověsti ji jazykem vylízal šarkan (slovenský název pro draka), který sužoval okolní kraj. Nakonec ho místní obyvatelé otrávil jedem, zašitým do volské kůže.

TLUMAČOV (Domažlice)

4 km J od Domažlic

Černý duch rychtáře

Stával zde kamenný sloup na památku nevinně potrestaných vojáků. Kdysi se jim ztratila pokladnice, kterou jim vzal místní rychtář Zdanovec. Důstojník nechal vojáky tak dlouho skákat se zavazanýma, očima přes vápenici, až tam všichni popadali. Na tomto místě se později zjevoval černý duch Zdanovce, požírající živá prasata. Přízrak prý zmizel až po vysvěcení statku.

TMÁŇ (Kladno)

8 km SV od Slaného

Zlato místo piva

Pod starou školou ve Tmáni je prý vyhlouben dlouhý sklep, používaný kdysi na uskladnění piva. Podle místní pověsti je v něm kdesi ukryt zlatý poklad.

TOČNÍK- hrad (Beroun)

5 km S od Hořovic

Poklad a Bílá paní

Pod hradem je ukryt poklad, který hlídá Bílá paní. (Jedna pověst uvádí, že už ji vysvobodil jistý Kořínek, který podnikl ve sněhu zbožnou pouť bos do Prahy, kde za ni dal sloužit mši ve Svatovítském chrámu.)

Bázlivý císař

Roku 1600 sem zavítal císař Rudolf II. Podle legendy se při cestě na hrad doslechl, že tam straší, a bál se vstoupit. Kolonu vozidel na úzké cestě už nebylo možno otočit, a tak musel císař na hradě zůstat.

Vězeň alchymista

Byl zde vězněn *Jeroným Makovský z Makové*, původem ze Soběslavi, alchymista a nejvyšší komorník císaře Rudolfa II., protože ukradl jisté důležité listiny. Krátce předtím byl propuštěn na svobodu z Křivokláta.

TOLŠTEJN- hrad (Děčín)

2 km J od Jiřetína

Poklad v Tolštejně

V blízkém Jiřetíně, jako ostatně na mnoha místech v našem pohraničí, se kdysi potloukaly skupiny Vlachů hledající drahé kameny a poklady. Vypráví se, že jeden z nich vlastnil starý pergamen, podle něhož měl být velký poklad uschován ve sklepení tolštejnského hradu. Vypravil se proto se svými kumpány do hradních ruin. Po několik nocí bezúspěšně hledali. Poslední noc objevili tajnou chodbu, avšak zlý démon hlídající poklad bleskem zapálil zříceniny a zabil jednoho z Vlachů. Ostatní v hrůze utekli, a tak tam poklad odpočívá dodnes.

Bílá paní tolštejnská

K romantické zřícenině starého hradu, postaveného na znělcové skále, se upíná také pověst o zdejší Bílé paní. Podle jedné verze to byla pramáti tolštejnského rodu. Jiná verze praví, že se jmenovala Svanhild a připravila právoplatné dědice o velký poklad a tolštejnský majetek. Po smrti se tu zjevuje v ruinách a čeká na vysvobození neohroženým mladíkem. Je střežena černým psem, který ji všude doprovází. Za světlých nocí a za jasných dnů se čas od času ukazuje v některém z okenních otvorů zřícenin krásná ženská postava s mladistvým a přátelským obličejem, oslňující svým bílým rouchem.

Zakletý pták

V tichých měsíčních nocích přilétá na hradní zříceniny mohutný pták, usedá tam a naříká. Poté se prý vždy část dosud stojících stěn sesune. Tento pták je prokletým duchem bývalého majitele hradu.

Divoká honba a jiné přízraky

Vesničané v okolí vyprávěli kdysi o krvavých stínech bloudících rozpadlými zdmi, jimiž byli zahnáni, když vylamovali kameny ze starého hradu. Občas se tu zjevovala také Divoká honba, horda nočních přízraků letící a kvilející nad zříceninou. Divoká honba se prý také prohání na Popelčnické středě na blízké hoře Jedlové (774 m) západně od Tolštejna.

TOULOVCOVY MAŠTALE - skalní město (Chrudim)

2 km SV od Proseče

Poklady rytíře Toulovce

V pískovcových kaňonovitých skalách a roklicích měl podle pověstí loupeživý rytíř Vavřinec Toulovec z Třemošné své stáje pro koně. Toulovcova tvrz stávala údajně v Jarošově. Dosud se tam stavení čp. 75 říká Na tvrzi či Na zámku. Z něho býval průchod hlubokými sklepy do skal.

Pod místem zvaným Hůry na tzv. Máselné pasece mají být údajně zakopány poklady tohoto loupeživého rytíře, který je sem svázel až z Moravy a Uher. Když na něho byla uspořádána trestná výprava, stáhl se se svou družinou u Budislavi do skal a poklady zůstaly pod Hůrami dodnes.

Ve skutečnosti byl Vavřinec Toulovec váženým a bohatým litomyšlským měšťanem, který městu velice pomohl k rozkvětu.

TRHANOV (Domažlice)

6 km JZ od Domažlic

Lomikare, Lomikare!

Trhanovský zámek byl sídlem Wolfa Maxmiliána Lamingena z Albenreuthu (1634 - 1696), pověstného Lomikara, který se neslavně zapsal do historie boje Chodů za jejich stará práva. Podle nejznámější pověsti jej vůdce Chodů Jan Sladký Kozina při své popravě v Plzni vyzval „na Boží soud, do roka a do dne“. Lamingen přibližně za rok opravdu zemřel. Je pochován v kostele sv. Martina v Klenčipod Čerchovem.

Vliv jeho zdejšího působení byl tak silný, že místní lidová tradice udržela množství pověstí o jeho záhrobním zjevování, jež nemají jak svým místopisným výskytem, tak četností nejroztodivnějších verzí u nás obdobu.

Nejvíce pověstí o strašícím Lomikarovi je soustředěno přímo k trhanovskému zámku, k jeho místnostem a vchodu, kde jsou na vysokých podstavcích dvě kohoutí hlavy. Velmi často prý jeho přízrak projíždí

děl lipovou alejí vedoucí k osadě Novému Hamru, buď jako bezhlavý jezdec na koni, anebo v ohnivém kočáře. Jindy se zjevoval jako postava v panském oblečení a třírohém klobouku. Každé půlnoci se dále proměnil v černého ohnivého psa a běhal z krypty kostela v Klenci po silnici až k Trhanovu a zpět. Měl velké svítivé oči a ohnivý jazyk. Jeho chlupy sahaly až na zem, z mordy mu vytékala bílá pěna a někdy ho bylo vidět jen se třema nohama. Takto se zjevoval také u rybníků Mejkosovce, Pařezová a Černého. Kdo ho potkal, tomu si lehl přes cestu, vyplazoval ohnivý jazyk a děsil ho až do rána. Mohl však nabýt mnoha dalších strašidelných podob. Bývalo jej vidět jako černou kočku, králíka, krávu, býka, ohnivého koně anebo ohnivou svinu. Někdy se zjevoval v podobě ohnivého sudu, otepi slámy anebo dvou plamených jazyků. Mnoho pověstí je také o Lomikarových světlých. Zvláštní a typickou proměnou byla jeho zjevení v podobě zdi, španělské stěny anebo mlhy. (viz [Klenčí pod Čerchovem](#))

TRHOVÁ KAMENICE **(Chrudim)**

20 km J od Chrudimi

Ukrutný duch kněze

V noci tu vycházel z hrobky kostela sv. Filipa a Jakuba duch černého kněze ve starodávném úboru a s misálem v ruce. Obešel kostel a faru a došel až za ves, kde zmizel. Někdy s sebou míval i ministranta, jehož po modlitbě škrtil.

Kýchavý most

Pod mostem v Trhově Kamenici byl zaklet duch, jenž se projevoval tak silným kýčáním, až se mostní oblouky prohýbaly, takže lidé se sem báli chodit. Jednou prý tudy šla jakási žena, a když zaslechla mocné kýchnutí, odvětila: „Pozdrav Pánbůh!“ Zpod mostu vyletěla holubice a poděkovala jí za vysvobození.

Podle bílého koně

K osadě Polomi se váže varianta rozšířené pověsti o zakládání kostela. Majitel Lipky chtěl u své tvrze vystavět kostel, jak mu to ve snu poradila Bílá paní. Začal tedy stavět, ale co se ve dne vybuďovalo, v noci přenesl bílý kůň do vesnice Polomi. Nakonec se pán podvolil a dal tam vystavět kostel sv. Kunhuty.

TROSKY- hrad **(Semily)**

12 km JV od Turnova

Heraldický hrad romantiků

Zřícenina malebného hradu v Českém ráji, postaveného na dvou bizarních skalách zvaných Panna a Baba, nese už od svého vzniku název Trosky. Podle místní pověsti jsou to znesvářené bývalé majitelky hradu, matka a dcera.

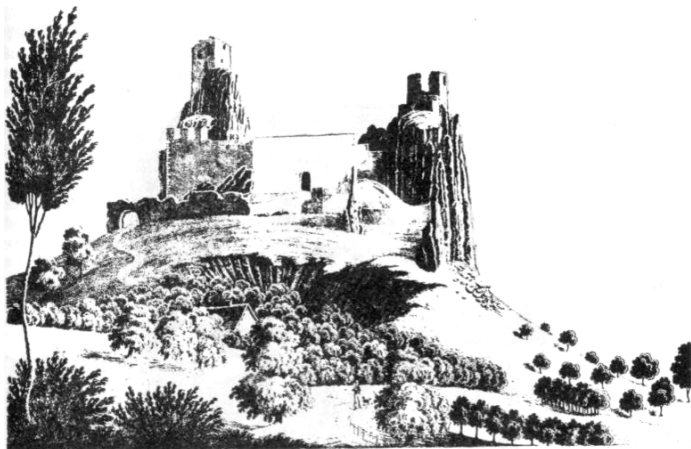
Podzemní chodba z hradu

Jeskyně Sklepy v troskovickém revíru Stařina je prý vyústěním podzemní chodby z hradu. Je vzdálena asi 500 metrů od Panny, na východním svahu směrem k Újezdu. Dosud se jí nepodařilo celou prozkoumat.

Úkryt opatovického pokladu?

Je historickým faktem, že někdejší majitel hradu Ota z Bergova přepadl kdysi opatovický klášter. Na základě této události se spekulovalo a začaly vznikat pověsti, že ve zříceninách hradu je ukryta část proslulého opatovického pokladu. V hradním nádvoří byl ukazován výklenek, v němž prý býval poklad ukryt. Později jej prý objevili kartuziáni a odvezli do valdického kláštera.

Také se vypráví, že ve věži Panny je v zemi zapuštěn těžký kámen zakrývající vchod do nitra tohoto čedičového jehlanu, kde prý se poklad dosud nachází. Mnozí odvážlivci už se k pokladu pokoušeli dostat, ale nemohli pohnout kamenem. Nyní je podlaha světnice vysoko pokryta sutinami zdíva, takže se už ke kameni dostat nelze. (viz [Opatovice nad Labem](#))

TROUBELICE (Olomouc)

7 km SZ od Uničova

Zářivý kopec

Při cestě z Troubelic do Hradečné se zvedá vrch Hůrka. Na jednom místě se prý nachází šípky porostlý pahrbek, který v noci září. Ukrývá poklady hlídané stádem koní, jimž z tlam šlehá oheň.

TRPIŠOVICE (Havlíčkův Brod)

5 km Z od Světlé nad Sázavou

Pekelníkovy vizitky

V blízkém lese leží kámen, na němž je vidět otisk čertových zad. Upustil jej tady kdysi ďábel při klekání, když s ním pospíchal ze Sázavy do Smrčné. Další Čertův kámen je jižně od Trpišovic, pod zalesněným kopcem Melechovem (709 m) poblíž rekreačního střediska Rohule. Je to žulová skála, k níž vede lesní cesta, asi půl kilometru vlevo od úzké silnice z Rohule do Rejčkova. Zvláštní pozornost si zasluhují dvě kamenné mísy na obtížně přístupné vrcholové plošince Čertova kamene.

TRUTNOV

39 km SZ od Náchoda

Město rtuti

Podle staré pověsti se zjevně jinotajným obsahem zde uhlíř Trut (anagram rtuti) mýtil lesy a založil hřbitov. Coši mu však vyvlékalo mrtvolky z hrobů. Uhlíř pátral v lese a havrani mu svým křikem prozradili místo odpočinku obrovského draka. Trut našel draka spícího mezi mrtvolami. Spolu s vesničany zabarikádoval silnými kmeny vstup do dračí jeskyně a pak vše podpálil. Drak se šilným řevem nakonec v křečích zcepeněl. Skála byla zčernalá a kus lesa okolo se musel hlídat, aby neshořel. Pak vynesli drakovy pozůstatky z jeskyně. Trut byl knížetem Oldřichem povýšen do zemanského stavu (v jiné verzi vystupuje místo Truta Albrecht z Trautenberka) a na místě jeskyně založil svoji tvrz Trutnov. Mrtvého draka dal vycpat a dovezl do Brna. Visí tam v brněnské radnici dodnes a byl vytesán do kamenné obrubně trutnovské kašny. Město má už od středověku ve znaku saň a krkavce, obletujícího cimbuří města.

Jakožto pohraniční monstrem se drak objevuje také v [Náchodě](#), [Hředlích](#) (viz).

Duch neklidného stavitele

Na trutnovské radnici kdysi řádil duch neklidného stavitele, místního boháče Šolce, zvaný také Stollstafl. Často se objevoval v podobě koně s třema okovanými nohama. Říkalo se, že kdyby dostal podkovu i na čtvrté kopyto, nebylo by možné se ho zbavit.

Bezhlavý rytíř

Podle starých pověstí se jižně od Trutnova mezi Starým Rokytníkem a Bohuslavice-mi nad Úpou zjevoval v noci přízrak rytíře bez hlavy.

TŘEBENICE

(Litoměřice)

6 km JZ od Lovosic

Bohatství u hřbitovní zdi

Poblíž trebenického mostku je u hřbitovní zdi ukryt ohnivý poklad hlídáný dvěma velkými černými psy.

TŘEBÍČ

20 km JZ od Velkého Meziříčí

Astrologova předpověď

Po třicetileté válce, kdy zámek drželi Valdštejnové, žil zde nějakou dobu známý italský astrolog *Giovanni Battista Zenno*, zvaný *Šeni*. Na třebíčském zámku se podle pověsti splnila jeho předpověď, že jeden ze šlechticů na zámku do tří let zemře prostřednictvím lva. (Lev byl ve znaku Valdštejnů.) Když se blížil konec třetího roku, mladého šlechtice ze strachu před věštbou stále hlídali. Nechránili jej však před ním samým, když se nakonec poranil o erb se lvem, do něhož ve vzteku rukou udeřil. Banálnímu zranění, které však mělo za následek otravu krve, brzy podlehl.

Giovanni Battista Zenno, zvaný Seni, se narodil r. 1600 v Janově a studoval u slavného astrologa Ondřeje Argoliho v Padově. Do Třebíče se uchýlil po smrti Albrechta z Valdštejna, jehož byl osobním astrologem. Jak známo, tvrdil ještě před Valdštejnovým zavražděním, že dosud neminulo nebezpečí oznámené postavením hvězd. Po smrti Valdštejnově byl Seni zatčen a odvezen do Vídně, kde byl vyslýchan. Byla však prokázána jeho nevinna, a proto byl propuštěn. Vrátil se do Janova, kde zemřel r. 1656 na mor. Napsal několik kabalistických knih, které však za jeho života tiskem nevyšly. V době Valdštejnova zavraždění mu bylo pouze třicet tři let a nebyl tedy starcem, jak se zhusta (zvláště na divadle) traduje. (viz [Jičín](#), [Plzeň](#), [Cheb](#))

TŘEBIHOŠŤ (Trutnov)

8 km od Dvora Králové nad Labem

Vánoční Bílá paní

Na Štědrý večer se tu zjevuje Bílá paní. Byla kdysi zakleta a dodnes čeká na své vysvobození.

TŘEBONĚ (Jindřichův Hradec)

28 km JZ od Jindřichova Hradce

Zaslíbené sídlo alchymistů

V Třeboni se laborovalo především v bývalém klášteře. Působili tam *Daniel Prandtner* a *Petr Hlavsa z Liboslaví* spolu s alchymistkou *Salomenou Scheinpflugovou*. Pobývali tady také *Václav Lavin* a *Bavor Rodovský z Hustiřan*. Později, za Ferdinanda II., zde laboroval *Kollart z Pasová* (1627 - 1628).

Podle posměšné poznámky kronikáře Březana zde alchymisté „zasévali zlato do země“. Zde je třeba vysvětlení. Alchymisté se v naprosté většině vyjadřovali symbolickým jazykem a se zvláštní pravidelností používali termínů z okruhu zahradnictví a zemědělství. Jejich matérie v určitém stupni procesu byla zvána „lístková země“, do které bylo třeba „zasít zlato“, tj. červenou barvu. Byla to jedna z klíčových operací Velkého díla. Sít znamená vlastně vařit, pokračovat ve správném režimu ohně. „Zasijte své zlato do bílé lístkové země, dobře připravené“, tj. pracujte tak, aby vaše hmota prošla od bílé k červené barvě.

V r. 1586 zde pobýval a laboroval známý anglický mág a alchymista *John Dee*. Zůstal tu dva roky pod ochranou Viléma z Rožmberka, ačkoliv ho císař Rudolf II. vypověděl ze země. Roku 1588 pracoval v Třeboni také *Edward Kelley*, kterému pan Vilém daroval hrad Libeřice (dnes Liber) se vsí a ještě několik statků a vsí. V Třeboni bydlel v pokojích zámku nad horní branou (naproti bývalému pivovaru).

Doktor *John Dee* se narodil v Londýně 13. června 1527. Studoval v Cambridgi a v Nizozemí. Později vyučoval v Cambridgi a v Paříži. Jeho nejznámějším dílem je *Monas hieroglyphica* z r. 1564. Roku 1581 se seznámil s E. Kelleyem a provedli spolu sérii nekromantických experimentů, o čemž svědčí Deeovy deníky chované na univerzitě v Oxfordu.

Roku 1583 odjeli spolu s knížetem Vojtěchem Laskim nejprve do Polska, později do Čech. J. Dee byl v Praze nejprve zkoušen Tadeášem Hájkem v jeho domě na Staroměstském náměstí, později provedl před císařem Rudolfem II. transmutaci rtuťi ve zlato a věnoval mu svou křišťálovou kouli a magické zrcadlo z antracitu. Tvrdil, že rozumí řeči ptáků. Pro politické pikle byl nakonec císařem vypovězen, ale tajně se vrátil a v té době pobýval v Třeboni, kde se znovu shledal s E. Kelleyem. Roku 1589 ho povolala britská královna Alžběta zpět do Anglie a udělila mu výnosný úřad prefekta manchesterského. Po Alžbětině smrti mu král Jakub nepřál a Dee chtěl Anglii navždy opustit. Onemocněl však a zemřel ještě v Anglii, v Mortlaku r. 1608. (viz [Praha](#), [Jílové u Prahy](#))

Bílá paní

Jako na ostatních sídlech rožmberského panství zjevovala se i zde Bílá paní, přízrak nešťastné Perchty z Rožmberka. Na zámku se zjevovala především v tzv. Dlouhé chodbě. Bohuslav Balbín, který často studoval ve zdejšímu archivu, se o ní zmiňuje ve svých *Miscellaneích*. Uvádí legendu o Bílé paní a dětství Petra Voka situovanou do zdejšího zámku.

Běloš Petra Voka

Dodnes se zde prý v noci občas zjevuje přízrak bílého koně. Cválá s vlající hřívou od zámku až k městské bráně. Býval to nejmilovanější kůň Petra Voka, který si ho dal po smrti vycpat.

Březanův duch

V bývalém třeboňském archivu v přízemí traktu tzv. Dlouhé chodby v noci strašilo. Podle B. Balbína, který tu často pobýval a byl dokonce prímým svědkem zdejšího zjevení, to snad byl duch rožmberského kronikáře Březana, jenž neměl v hrobě pokoj a musel v noci v archivu otvírat zásuvky a hlomozit.

Podzemní chodby pod Světem

Třeboň bývala kdysi opevněným městem a v jejím podzemí vedly četné tajné chodby. Jedna byla údajně pod rybníkem Svět. Zachoval se její zbytek, vedoucí ze Zelenkova mlýna západním směrem pod hráze rybníka.

TREMOŠNÁ

(Plzeň-sever)

8 km S od Plzně

Bezhlavý františkán

U třemošenského rybníka na hrázi se zjevoval v noci přízrak bezhlavého františkána.

TŘEMŠÍN - vrch

(Příbram)

10 km JZ od Rožmitálu pod Třemšínem

Pověsti o obrovi

Ke zdejšímu vrchu (827 m) se váže několik variant pověsti o obrovi. V jedné z nich byl původně hradním pánem, jehož čarodějnice pomocí kouzelného nápoje zaklela v obra. Nikdo ho pak nepoznával a on musel žít v lese. Když zemřel, obrostl mechem a křovím, a tak prý tam někde spí a lidé po lese chodí tiše, aby ho neprobudili.

V jiné pověsti to byl mileneček hradní panny, jehož čarodějnice zaklela stejným způsobem, avšak pomocí panenské krve nabyl své dřívější podoby.

Poklad v třemšínské studni

Na temeni Třemšína byl r. 1862 postaven zděný most přes příkop. V příkopu je jakýsi vchod, který se podle pověsti táhne k hlubokým sklepům plným peněz, z nichž vede tajná chodba na nedalekou Kobylí hlavu. V levé části příkopu je zasypaná hradní studně. I v ní je prý ukryt poklad. Hlídá ho lesní skřítek s červenou čepičkou, sídlící ve staré podzemní chodbě vedoucí z Třemšína až do Rožmitálu. Poklad lze spatřit jen na Velký pátek a nesmí se přítom promluvit.

Jednou se vypravilo několik mužů z blízkého Roželova ke hradní studni na Velký pátek vykopat poklad. Šťastně jej táhli ven, když vtom uslyšeli pokřik: „Roželov hoří!“ Ohlédlí se a poklad jim zatím zmizel.

Třemšínský mužik

Na Třemšíně se zjevoval mužik s obličejem popraskaným jako stromová kůra a s dlouhými vousy, které mu překážely v chůzi. Nejčastěji býval viděn na hradním mostě, jak se skokem vrhá do příkopu. Lidem neškodil.

Třemšínský drak

Na vrcholu žil kdysi drak a dlouho jej nemohl nikdo zahubit. Jednou jakási žena nesla muži pracujícím v lese oběd a měla s sebou srp. Z houštiny se na ni vyřítila obluda a statečná žena jí zasekla srp do hlavy. Drak zařičel a ztratil se i se srpem. Krve prý mu vyteklo tolik, že studně v Hutích měly krvavou vodu.

Ohnivý had

Zjevuje se tu ohnivý had se zlatým tělem, zeleně svítícíma očima a plamenným jazykem.

Jeden chalupník z Hutí kácel kdysi na Třemšíně dříví. Na pařezu uviděl vyhřívát se zlatého hada. Vzal sekyru a rázem jej přesekl. Z rány vyšlehl oheň. Vtom se však rozseknutý had spojil, vložil konec svého ocasu do tlamy, utvořil kolo a pronásledoval chalupníka.

Pozůstatky po d'áblově námaze

Jeden Čertův kámen stával prý kdysi na vrcholu Třemšína. Dnes leží na jeho úpatí, za osadou Planiny. D'ábel jej zde upustil po prohrané sázce.

U silnice z Roželova ke Starému Smolovci je velký balvan vysoký asi jeden a půl metru s křížkem na temeni. Říká se mu Čertův ranec. Ztratil ho tu d'ábel. Důkazem jsou stopy jeho kopyta vytlačené do kamene. O balvanu se též říká, že je pod ním hrob místního poustevníka.

Severně od Třemšína, pod vrchem Kobylou (759 m), se táhne skalní hřbet, zakončený nad lesní silnicí špičatou skálou. Říká se jí Čertovo vřeteno, neboť skála je protažena do výšky špičkou. D'ábel zde ztratil vřeteno, když se tu jednou předháněl s obrem.

V třemšínských lesích v místech zvaných U Nuslovny leží balvan s připevněným křížkem. Říká se tam U čertova kamene.

(Podle teorie dr. J. Peiskera jsou názvy, v nichž se vyskytuje čert nebo kobyla, pozůstatkem slovan-ského pohanského kultu. Místo nazvané po kobyle je prý střediskem uctívání boha dobra, po čertovi boha zla. Mezi oběma lokalitami má být podle této teorie „živá voda“, jako je tomu v tomto případě - pod Kobylou je pramen dobré vody. Ostatně právě Kobylu a Čertovo vřeteno uvádí dr. Peisker jako doklad ke své teorii.) (viz [Provodov](#))

TŘINEC

(Frýdek-Místek)

7 km JV od Českého Těšína

Tajnosti okolních vrchů

Na hoře Velké Čantoryji (995 m) ležící na hranici s Polskem prý kdysi stávaly pohanské modly. Uvnitř jsou ukryty poklady. Odpočívá v ní také vojsko, které má přijít zemi na pomoc, až jí bude nejhůře. (viz [Čantoryje](#))

Na vrchu Godule (738 m) se zdržuje Zlatohlavec, král hadů. O něm a jeho korunce zde existuje obdoba pověsti známé i odjinud. (viz [Godula](#))

TUCHOMĚŘICE

(Praha-západ)

10 km SZ od Prahy

Bestie u sv. Juliána

V obci a jejím okolí se nalézá několik barokních soch z 18. století. U sochy sv. Juliána, stojící poblíž v lese, se zjevuje přízrak černého psa.

Václav Krolmus soudil, že tento typ pověsti odkazuje k místům dávných pohanských modloslužeb, případně k jejich přetrvávání.

TUCHORAZ

(Kolín)

3 km J od Českého Brodu

Dvě Bílé paní ve věži

Na skále nad potokem stojí v hospodářském dvoře mohutná vstupní věž pozdně gotické tvrze. Za časů švédských válek byla většina zámků a věží v okolí zničena, s výjimkou tuchorazské. Ve sklepení této věže přebývají dvě Bílé paní, které za časů švédských válek vycházely o půlnoci mezi Zeleným čtvrtkem a Velkým pátkem ven. Pomalu obcházely ves a zvláštním hlasem zpívaly nábožnou píseň.

Vyloupený poklad Smiřických

V r. 1837 uprostřed žni přijeli v kočáru do Tuchoraze dva muži, v místě si najali zedníka a spolu s ním a šafářem vystoupili do podkroví věže, kde pod trámy dali vylámat otvor a vyzvedli z něho truhlu. Těžké břemeno okamžitě snesli do kočáru a odjeli. Přes veškeré pátrání se je nikdy nepodařilo nalézt. Odvezli pryč část starého rodového pokladu Smiřických.

TUNĚCHODY

(Chrudim)

6 km SV od Chrudimi

Žena vlkodlak

Nedaleko vesnice, na místě zvaném Hyksovo peklo, stával mlýn. Každou noc sem přibíhala vlčice, v komoře svlékla kůži a změnila se v dívku. Jednou se tam nechal na noc zavřít vojenský vysloužilce. Ukryl se, a když zpozoroval, že se vlčice přeměnila, přibíl její kůži na mlýnské kolo. Teprve pak dívku oslovil. Ta se nejprve sháněla po své vlčí kůži, ale když viděla, že už si ji nebude moci znovu navléknout, smířila se s osudem. Nakonec se za vysloužilce i provdala.

TUPADLY

(Kutná Hora)

5 km J od Čáslavi

Čertova brázda

Na břehu u potoka je brázda, kterou vyoral ďábel s pomocí jedné sařeny. Ta po namáhavé práci padla mrtva k zemi. Proto se tam říká: „Tu - padla.“ Ďábel mrštil radlici zlostně do rybníka a babu hodil za ní. Z bahna rybníka dodnes vyčnívá obrovský plochý balvan, podepřený jedním menším kamenem. Vrchní kámen zvaný Radlice je vysoký tři metry a široký přes metr.

TURNOV

(Semily)

31 km SV od Mladé Boleslavi

Zjevení z roku 1567

F. J. Beckovský ve své *Poselkyni starých příběhů českých* píše: „Minulého roku 1567 umřel velký boháč a obyvatel města Turnova Štěpán Hubner a s velkou slávou tělo jeho počestně bylo pohřbeno, jakožto onoho, který, ode všech ctěn a vážen byl, že několika domy krásnými město Turnov okrášlil. V krátkém čase křik se rozmáhal, že to tělo z hrobu vstává, lid honí, je objímá i tak mačká, že jich osob několik od toho objímání umřelo. I bylo poručeno katovi, aby to tělo vykopal, je k šibenici dovezl a hlavu jemu s'al; to když se stalo, vystříkla hojná krev z těla všechna čerstvá, ačkoliv ten boháč před pěti měsíci umřel, z těla kat vytrhl srdce jeho celé čerstvé a to tělo na prach spálil.“

Bílá paní v Hrušticích

Podle místní tradice došlo u zdejšího rybníčka k prvému křtu pohanů v Čechách. V Hrušticích na louce Za vrchy se zjevoval přízrak Bílé paní.

Zelený čert

V nejstarší stavbě v širokém okolí, románském kostelíku ze 13. století v Nudvojovicích, dnes součástí města Turnova, je na obraze Posledního soudu, epitafru rodiny Jiřího Reinolta ze Střířina, hejtmana na Rohozci (z r. 1570), zobrazen podivuhodný zelený čert, srážející hnojnými vidlemi odsouzence do věčného ohně. V kraji o něm kolovaly četné pověsti. (viz [Michalovice](#))

TURŇA NAD BODVOU

(Košice-venkov)

10 km Z od Moldavy nad Bodvou

Přízrak vražednice

Severovýchodně nad obcí se nacházejí zříceniny goticko-renesancního hradu, na nichž se prý za měsíčních nocí zjevuje ženský přízrak.

Kdysi zůstaly po majiteli hradu dvě dcery, Katarína a Kristína. Obě se zamilovaly do pana Kelemena Dessefthyho, avšak on miloval jen jednu z nich, Katarínu. Za to ho. Kristína zahalená prostěradlem propíchla dýkou a svou sestru obvinila z vraždy. Boží soud však dokázal, že vražednicí je Kristína. Když byla usvědčená, vrazila si dýkou clo prsou. Od té doby se na hradních zdech zjevuje její zoufale naříkající přízrak.

TUROV- hora

(Náchod)

5 km S od Hronova

Poklady a spící vojsko

Nad vsí Rokytníkem, dnes místní částí Hronova, se vypíná lesnatá hora Turov (602 m), opředená mnoha pověstmi.

Podobně jako v Blaníku jsou v ní ukryti svatováclavští rytíři. Pod temenem při cestě je možno spatřit sráznou skálu, tzv. Křivdův lom či Turovskou bránu, v níž se údajně rýsuje klenba podzemní chodby. Je to vchod do hory, který se otvírá na Velký pátek. Je zde také ukryt obrovský poklad hlídáný trpaslíky. Existuje tu varianta pověsti o ženě, jež kvůli pokladu zapoměla své dítě v hoře a shledala se s ním až po roce.

Na severovýchodním úpatí Turova je nikdy nezarůstající „kolo víl“, kde prý se scházely okolní bájně bytosti.

TÝN NAD VLTAVOU

(České Budějovice)

7 km J od Bechyně

Procesí přízračných postav

Z původně raně gotického kostela sv. Jakuba (dříve sv. Kryštofa) vycházelo v noci na den Dušiček procesí přízračných postav k soše Panny Marie. Kolem ní se modlily a zpívaly. Potom se vracely za hlaholu zvonů do kostela, jenž se jim celý osvětlený sám otevřel.

Když je švec zaklínačem

Místní švec kdysi spolu se svou ženou zaklínal duchy za pomoci lebek ukradených z místní kostnice a čarodějné knihy. Lidé se jim vyhýbali. Jednou byl švec nalezen roztrhán na kousky uprostřed svých čarodějných pomůcek.

TÝNEC NAD LABEM - tvrz

(Kolín)

12 km V od Kolína

Tajná chodba pod Labem

Součástí dvora zvaného Na hradě, na východní straně městečka, je věžové stavení bývalé tvrze z 15. století. Tato tvrz prý byla spojena tajnou podzemní chodbou vedoucí pod Labem s klášterem v Kojících.

TÝNIŠTĚ NAD ORLICÍ (Rychnov nad Kněžnou)

11 km SZ od Kostelce nad Orlicí

Dopadený vlkodlak

Po smrti se zde zjevoval přízrak místního zlého lichváře Matěje, jehož zabil blesk. Mrtvola měla na čele vypálené znamení ve tvaru rozmazaného kříže. Mnoho lidí v okolí pak v noci začalo potkávat žlutého vlka s podobným znaméním. Byl dokonce spatřen na lichvářově hrobě. U Křivíc našli mrtvou ženu s rozšápaným krkem, prý také oběť vlkodlaka. Říkalo se, že o půlnoci lichvář vychází ze svého hrobu, obíhá po okolí a hledá svůj poklad. Byl dopaden pod vrchem Křivinou a vazovým kulem (vaz - druh jilmu) mu bylo probodeno srdce. Když pak ale za čas kopali hrob vedle místa, kde byl pochován, vyvalila se z boku jámy jeho rakev. Víko prý bylo po celé délce rozštípnuto a vyraženo a rakev byla prázdná.

TÝŘOV- hrad (Rakovník)

2 km SV od Skryjí

Dvanáct bílých panen

Jeden z nejstarších českých hradů, postavený Václavem I. podle vzoru francouzských kastelů, byl pevností unikátní v celé střední Evropě. Jeho zříceniny navštívil kdysi i K. H. Mácha.

Zjevuje se tu dvanáct zakletých panen, které hlídají ukrytý poklad. Je to obdoba pověsti známé z Karlštejna. Tady však jsou zaklety do podoby rybek v hradní studni. (viz [Karlštejn](#))

Pasek

V suchých letech, kdy opadne voda v Berounce, bývá pod hradem vidět z vody vystupující kámen zvaný Pasek. Pod ním údajně vychází z hradu podzemní chodba, kterou kdysi uprchl vězněný rytíř. Balvan nese jeho jméno.

Okolí :

Čertova skála

U Berounky poblíž vsi Týřovic, asi 2 km po proudu naproti vrchu Kouřimci, je skalní útvar zvaný odedávna Čertova skála. Místní rybář upsal svou dceru ďáblovi, aby mu pekelník zbudoval přes řeku most. Čert už byl téměř hotov, když se rybáři podařilo na poslední chvíli vzbudit kohouta, aby předčasně zakorhal. Skála je tedy zbytkem pokusu o pekelný most.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ

72 km JV od Brna

Tajná chodba až na Buchlov

Pod bývalým Schildrovým mlýnem v osadě Staré Město je hluboký sklep, táhnoucí se pod zemí až na Buchlov. Na konci sklepa leží veliký poklad hlídáný obrovským černým psem. Mnoho lidí se pokoušelo poklad získat, ale často zabloudili v nepřehledně rozvětvených chodbách. Když se takové případy množily, byl sklep zazděn.

UHROVEC- hrad

(Topolčany)

14 km SV od Bánovců nad Bebravou

Turkovy krvavé šlépěje

Pod hradem teče potok Radiša, přes který vede dřevěný můstek. Až sem kdysi došli při svém tažení Turci. Tady stanul turecký vůdce, a když vyzval hradní paní, aby se vzdala, naplnila luk a střelila mu šíp přímo do prsou. Poraněný a zkrvavený vůdce ještě přešel můstek a padl do potoka, který jeho mrtvé tělo odnesl. Na můstku však zůstaly jeho krvavé šlépěje, které se prý dodnes při měsíčním svitu zjevují a vrhají do tmy zlaté krvavé lesk.

ÚSOBRNO

(Blansko)

8 km JV od Jevíčka

Pohanský poklad na Duraně

Nad vsí se vypíná kuželovitý kopec Durana (621 m) pojmenovaný prý podle olomoucké kněžny Durancie. Stával zde kdysi důležitý dřevěný hrad, po němž nezbyla ani stopa. Zůstalo jen hradiště s kruhovým valem. Místu se dosud říká Pustý zámek.

Podle pověsti tu byl před Tatary zakopán velký poklad místního župana. V blízké Pekelské roklí je každého dne v poledne slyšet hlas hradního zvonu a o svatojánské noci se zde objevuje přízrak župana na bezhlavém koni. Na Velký pátek vyskakují plamínky v místech, kde je poklad zakopán.

ÚSTÍ NAD LABEM

87 km S od Prahy

Střekovská Bílá paní

Střekov je jedním z nejkrásnějších našich hradů, podobný německým hradům na Rýně. (Střekovský útes býval kdysi zván Českým Lorelei.) Na romantických zříceninách v noci bloudí přízrak Bílé paní mladistvého vzhledu. Říká se, že to byla dcera majitele hradu Vrabince, svržená krutým manželem ze střekovské skály do Labe. Věřilo se také, že v hradě jsou zakopány poklady, a horlivá činnost jejich hledačů značnou měrou přispěla k devastaci objektu.

Podzemní chodba

Do hlubokého sklepa s valenou klenbou v klášteře dominikánů (čp. 4) ústí podzemní chodba, dnes ovšem zazděná.

Trpaslíci na Mariánské skále

Na území města se tyčí vrch Mariánská skála. V dřívějších dobách se na jeho úbočí pěstovalo kdysi známé Podskalské víno. V hoře se prý rozkládá velká jeskyně táhnoucí se až k vesnici Stříbrníku. Ta má své jméno od někdejšího bohatství stříbra. Jednou za rok, na Květnou neděli, se jeskyně otvírá. Je plná ohromných pokladů hlídáných trpaslíky. Existuje tu varianta pověsti o chudé ženě, která na Květnou neděli oslněna pokladem zapomněla v jeskyni své dítě, s nímž se setkala až za rok. Našla je hrájící si v družině šedobradých trpaslíků, kteří bolestně kvíleli, když děčko odváděla.

Zkamenělé Sirény

Jižně od města se nad levým břehem Labe tyčí Vaňovský vrch (561 m), z něhož se nad řeku vypíná příkrý výběžek zvaný Panenská skála. Vyčnívající čedičové sloupy jsou podle místní pověsti postavami tří dívek, které k sobě lákaly svým zpěvem plavce, aby je zahubily. Za trest byly zaklety v kámen.

ÚSTÍ NAD ORLICÍ

10 km SZ od České Třebové

Bezhlavý Dešvenda

Večer po klekání se zde zjevoval (zvláště v bývalé Hylvátské ulici, dnes Třebovské) přízrak lanškrounského hejtmana de Sienne (de Suenne), jehož lid přezval Dešvendou. Obcházel tu jako stín, hlavu nosil pod levou paží a někdy ji před sebou i koulel. Odřízli mu ji od těla až po smrti, protože už předtím, při pohřbu, poskakoval jako přízrak po okolních stromech.

Když vycházel na své potulky, nechával u zvonice ležet svůj kabát. Jednou ho prý statečný místní kantor vzal a prchal s ním. Přízrak Dešvendy jej pronásledoval až do zvonice. Jakmile kantor rozezvučel posvěcený zvon, přízrak se rozpadl na prach. Dlouhá léta potom se zde udrželo úsloví: „Utíká, jako by ho Dešvenda honil.“

ÚVALY

(Praha-východ)

10 km Z od Českého Brodu

Bílá paní v hostinci

Ve starém barokním zájezdním hostinci U lva z konce 18. století se zjevuje Bílá paní. Je to prý duch bývalé majitelky škvoreckého panství kněžny M. T. Savojské, lidově přezdívané Cajojka. (viz [Škvorec](#))

Hostinská podzemní chodba

Ze chorá u Hostina vede údajně tajná chodba až do zvonice poblíž kostela v Tuklatech, která je zbytkem staré tvrze.

VALDEK - hrad

(Beroun)

7 km J od Hořovic

Zlaté posezení

Na hradbách se tu zjevovala Bílá paní. Bývalo ji vidět o půlnoci a v pravé poledne, a kdo prý jí přišel do cesty, na toho se vrhla. Hlídá ukrytý poklad, jehož částí je také zlatý stůl s dvanácti zlatými židlemi. Je to zjevení zámecké paní, kterou tu vedví roztrhli dva zločinní augustiniánští mniši. Podle jiných verzí se

tato příhoda vztahuje k tzv. Studánce paní Lídy u kláštera sv. Dobrotivě.

Říká se také, že poklad hlídá zakletá plačící panna chovající dětskou rakvičku. Zjevuje se jen v jistých dobách a určitým lidem.

Zjevovala se tu také Černá paní. K oběma přízrakům se váží pověsti o jejich možném vysvobození. Bílou paní mohl vysvobodit jen ryšavý kněz z kláštera sv. Dobrotivě.

VALDICE (Jičín)

3 km SV od Jičína

Apoštolově v podzemí

Z kláštera kartuziánů založeného Albrechtem z Valdštejna (dnes věznice) vedly tajné chodby k Zebínu, ke Lháni a ke Rumburku. Řeholníci v nich prý uschovali své poklady, mj. vzácnou Kristovu sochu a dvanáct apoštolů, všechny z ryziho zlata. Poklady jsou tam prý dosud. Tam, kde byly uloženy, prorážela za tmavých nocí z hloubi země jasná záře.

VALEČOV- hrad (Mladá Boleslav)

5 km JV od Mnichova Hradiště

Čertova šlápota

Je na skalním výběžku poblíž troskek hradu. Pochází prý z doby, kdy ďábel putoval světem a zde zanechal otisk svého kopyta. Další jsou v bažině pod klášterním pivovarem a také v lesním revíru zvaném Ve šlapce.

VALKEŘICE (Děčín)

6 km JV od Benešova nad Ploučnicí

Divoký myslivec

Počátkem minulého století se tradovalo, že v okolí Valkeřic se zjevuje přízrak Divokého myslivce. Bývalo prý ho vidět o půlnoci, zvláště v okolí bývalých lisů na olej.

VAMBERK (Rychnov nad Kněžnou)

5 km J od Rychnova nad Kněžnou

Město jednorozce

Při založení města byl prý nalezen roh jednorozce a bájně zvíře bylo dáno do znaku města, zobrazené v plném běhu na červeném poli.

Dvůr Mníšek býval prebendou poblíž usedlých řeholníků. Podle některých pramenů zde měli klášter templářští rytíři, usedlí prý i na blízkém Velešově, jiné však jejich sídlo zde popírají.

Fext na věži

Na radniční věži kdysi uchovávali fexta, mrtvolu muže, jemuž zaživa nikdo nemohl ublížit a po smrti jeho tělo nehnulo. Podle jiné verze stával v kostele, než byl pohřben v kryptě pod ním.

Vamberecké mumie

Pověsti o fextovi vznikly a uchovaly se možná díky mumifikovaným mrtvolám ze 17. a 18. století, které odpočívají v kryptě zaklenuté křížovou klenbou pod kostelem sv. Prokopa. Odpočívá tu prý také onen fext v dubové rakvi. Dříve stál opřen o jeden z pilířů hrobky.

VANOVICE

(Blansko)

10 km SV od Boskovic

Zkamenělá svatba

V lese po pravé straně cesty z Vanovic ke Svárovu stojí řada kamenů připomínajících koně, kočáry a lidi. Říká se jim Zkamenělá svatba. O půlnoci bývá v těchto místech slyšet řehtání koní, práskání bičů a veselý smích svateččanů. Zkameněl tu svatební průvod, když jej v tomto místě proklel stařec, jehož odmítl svézt.

VARNSDORF

(Děčín)

15 km JV od Rumburka

Banadietrich

Ve varnsdorfském okolí žil kdysi zbožný a ctnostný rytíř jménem Banadietrich, o němž se říkalo, že mu anděl nosil jídlo a vítr plášť. Dábel s ním dlouho nemohl nic svést, až jednou v kostele během mše jej rozesmál tím, že se proměnil v hrbatého starce, který kousaje kozlí kůži mlátil hlavou o kostelní bránu. Od té doby Banadietrich nedostával žádnou nadzemskou stravu a čím dál tím více hřešil, nejvíce tak, že nosil v botách chléb. Byl potrestán a dodnes musí lovit v podobě přízračného Divokého lovce.

Jiná verze d'ábelské lsti vypráví, že byl rytíř pokoušen, aby lovil i ve sváteční den, a také odmítl dát chudým almužnu. Když byl sveden k hříchu, ozval se hlas z nebe: „Banadietrichu, jak dlouho budeš lovit?“ Rytíř na to odsekl: „Tak dlouho, jak Bůh chce!“ Poté se ozvala odpověď: „Tak tedy budeš lovit až do soudného dne!“ Dodnes se okolními lesy za novoluní prohání přízrak Divokého lovce, provázený štěkotem lovecké smečky a úderu kopyt jeho koně. (viz [Krásná Lípa](#), [Šluknov](#))

Tajnosti Špičáku

K dominantnímu vrcholu Špičáku (545 m) na německé hranici se váže mnoho pověstí. Např. na ležících kamenných blocích na vrcholu se v postní a adventní čas objevují modravé plameny, ukazující na ukrytý poklad hlídaný skřítky.

Podobný poklad hlídaný skřítky je také na Zámeckém vrchu u Varnsdorfu.

Vzácný obsah Sedmi hald

Vpravo od silnice z Varnsdorfu do Studánky leží skaliska porostlá rozmanitými keři. Dříve se jim říkalo Sedm hald. Na Květnou neděli o pašijích se prý skála otvírá. Uvnitř spočívá poklad hlídaný velkým psem. Vypráví se tu známá verze pověsti o ženě s dítětem.

VČELARY (Uherské Hradiště)

6 km SV od Uherského Hradiště

Zkamenělé bochníky

Jsou zde dva oválné kameny podobné zvětšeným bochníkům, prý zkamenělé chleby, které nepoctivě získal místní sedlák v čase nouze z hradištského kláštera. (viz [Pivoň](#))

VEDROVICE (Znojmo)

5 km JV od Moravského Krumlova

Čertova díra

V blízkém lese je otvor, kde sídlil ďábel. Skály tu sténaly, tlačeny nesmírným tělem pekelníka. Zdejší zakleté duše vysvobodil z moci pekel mlynář, který tady našel vhodný kámen do mlýna. Byly na něm znaky vidliček, nožů a talířů. Když začal tesat, kámen se rozpadl na prach a vyletěly z něj bílé holubice. Současně zmizelo i sténání skal.

VEJPRTY (Chomutov)

20 km SZ od Klášterce nad Ohří

Erbovní pověst

Město v Krušných horách při německé hranici je jedním ze středisek, kde se už ve středověku dolovalo. Královským horním městem se stalo v r. 1607. Ke svému jménu přišlo podle majitele zdejšího hamru Wegbertha (Weyperta).

V době úpadku dolování stříbra vyvrátil vítr jedné bouřlivé noci vysokou jedli, pod níž se obnažila stříbrná žíla. Část městského znaku připomíná tuto pověst. Tehdy se obnovila těžba, „nově se zvolalo," a od té doby nese část města název Nové Zvolání.

Červený Vysokokameník

Na Vysokém kameni (932 m) blízkých skalách u Vejprt sedává jedenkrát za každých pět let od dvanácté do jedné hodiny v poledne mužik s dlouhým rudým vousem a v červeném oděvu, zvaný Vysokokameník (Hohensteiner). Bývá obklopen houfy bojovných koček. Červený skřítek prý už dlouho čeká na své vysvození, které mu může přinést pouze nebojácná dívka.

VELEHRAD (Uherské Hradiště)

8 km SZ od Uherského Hradiště

Svantovitův bělouš

Kdysi zde bývalo hlavní město Velkomoravské říše a sídlo arcibiskupa a slovanského věrozvěsta Metoděje (†885).

Pohanskému bohu Svantovitovi tu byl zasvěcený bělouš, kterého žreci museli každého rána omývat a hřebelcovat, neboť podle všeobecné víry konal na něm bůh každou noc dalekou cestu, aby bojoval proti nepřítelům. Bělouš byl chován v nedalekém dvoře Svatově, dnes Nedakonicích. Sv. Metoděj tu kdysi potkal ženu, ubírající se obětovat posvátnému Svantovitovu běloušovi. Tehdy prý řekl: „Nedá kůň víc!" Z čehož údajně vznikl nový název vsi a obec přistoupila ke křesťanství.

Crhův důl

Místo nedaleko Velehradu se studánkou Cyrilkou, kterou zde podle pověsti vyhloubil sám věrozvěst, který tu křtil. Podle něho se údolí nazývá Crhův, tj. Cyrilův důl.

VELHARTICE- hrad (Klatovy)

17 km Z od Sušice

Podzemní chodby

Traduje se, že z tohoto mohutného hradu vedly tajné podzemní chodby až k říčce Ostružné. (viz [Kašperk](#))

VELICHOVKY (Náchod)

6 km Z od Jaroměře

Čertova sázka

V lese poblíž lázní Velichovek bývalo dříve vidět nepatrné rozvaliny starého stavení, dnes pohlcené vegetací. Říká se tam V kumbálku. Stavbu zbudoval ďábel, když se vsadil s místním sedlákem o jeho duši. Každý, kdo sem náhodou zabloudil, cítil nevyslovitelnou tíseň, a tak se lidé podivné stavbě raději vyhýbali. Sedlákovi se sázka sice podařilo vyhrát, ale po smrti se tu po celých devadesát let zjevoval jeho přízrak.

VELINY (Pardubice)

5 km V od Holic

Zakletý rytíř

V obci stávala kdysi tvrz, z níž se dodnes zachovala jen nevýrazná terénní vlna v sousedství domu čp. 1. Podle pověstí jsou tam dosud zachovány podzemní chodby a sluje a zjevuje se tu přízrak zakletého rytíře.

VELIŠ- hrad (Jičín)

6 km JZ od Jičína

Královský poklad

Nad stejnojmennou obcí se kdysi tyčil mohutný hrad, založený kolem r. 1300. V polovině 17. století byl na císařský rozkaz zbořen a od 19. století byl i sám vrch ničen čedičovým lomem. Z hradu se dodnes zachovaly nepatrné zbytky. Uvnitř vrchu je prý dosud uschován královský poklad, který sem kdysi dopravil mladý rytíř Trčka. Veliš byl údajně spojen tajnou chodbou s Jičínem a tudíž Trčka unikl, když hrad obléhalo královské vojsko. Odtáhlo však s nepořízenou a poklad tu dodnes někde leží.

Mají tu být také sochy stříbrných apoštolů a zlatý Kristus. Skvosty však hlídá ohnivý pes, který nikomu nedovolí tyto poklady získat.

VELKÁ ČERMNÁ NAD ORLICÍ (Rychnov nad Kněžnou)

10 km SZ od Chocně

Záhadný jezdec

Na tzv. Velké louce mezi Velkou a Malou Čermnou se v nevlídných podzimmích dnech zjevoval přízrak záhadného jezdce. Jezdil na koni, jemuž z tlamy sršel oheň a svými kopyty se nedotýkal země. Jezdec byl bezhlavý a tělo měl zahaleno v bílý, krví potřísněný plášť. V ruce držel meč a z něho sršely ohnivé jiskry. Strašlivé zjevení několikrát objelo Velkou louku a zmizelo zase tak záhadně, jako se objevilo.

VELKÁ CHMELIŠTNÁ

(Rakovník)

15 km JZ od Rakovníka

Trpasličí díra

U vsi je dosud možno vidět tzv. Trpasličí díru. Kdysi tu měli svůj domov trpasličí, než byli rušeni lidmi a vystěhovali se. Chodili dům od domu a prosili o skývu chleba pythickou říkankou: Jdeme si pro dárek. Dostanem-li něco, je dobře, nedostane-li, také dobře. Dejte nám dárek, nedejte nám dárek!"

VELKÁ CHÝŠKA

(Pelhřimov)

5 km SV od Pacova

Zázračný pramen

Na hoře Strážišti (744 m) severozápadně od vsi byl v r. 1673 objeven údajně zázračný pramen. Byla tu zřízena kaple sv. Jana Křtitele a konaly se sem pouti.

VELKÁ LOSENICE

(Žďár Sázavou)

10 km V od Přibyslavi

Čertův kámen

Kdysi žil v Borové kaplan, jehož pokoušel ďábel. Vsadil se s ním o duši, že odslouží ranní mši dříve, než čert přinese z Nížkova do Borové obrovský balvan. Pekelníkovi bylo břímě příliš těžké, často musel odpočívat a nakonec prohrál. Ze vzteku kámen zahodil. Ten dopadl na vrch Peperek (675 m) východně od Velké Losenice. Dosud se mu zde tak říká a před časem bývaly na jednom ze zdejších balvanů ještě vidět stopy ďáblova řetězu.

Večeře s fextem

Kuriózní bajka z Velké Losenice vypráví, že na zdejším hřbitově v kostnici byla postava fexta, mezi jehož vyschlé končetiny zanášela vejce slepice místního hospodáře. Když hospodář vajíčka vybíral, fext ožil a pozval se na večeři. Hospodář se zachránil jen díky své mimořádné rozvaze. Kostnice s pietně poskládanými ostatky mrtvých do dvou hranolů tu existuje dodnes. (viz [Honbice](#))

VELKÉ HAMRY (Jablonec nad Nisou)

3 km J od Tanvaldu

Muhu, duch Muchovských skal

Západně od Velkých Hamrů nad obcí Zásadou se tyčí hora Muchov (787 m) se skupinou skalisek. Podle pověsti souvisí její jméno se zdejším skalním duchem Muhu (Mugu), jehož prý kdysi předkové uctívali jako jednoho ze svých bohů. Podobně jako Rýbrcoul měl schopnost zjevovat se v mnoha podobách. Někdy ho vídali jako poustevníka, jindy jako rytíře, ukázal se taky jako mnich. Jezdil na dvoukolem vozíku taženém čtyřmi jeleny. Jindy se zjevoval jako sněžný vír. Hluboko v hoře hlídá v podobě obra svůj poklad. Sedí na kamenné lavičce s hlavou podepřenou dlaněmi, s lokty na stole a dříme. Jeho stále rostoucí šedivý vous je už třikrát obtočen kolem kamenného stolku.

V Muchově je prý také ukryt poklad loupežníků. I odtud je známa varianta pověsti o zapomětlivé ženě s děckem. Šla na Velký pátek kolem, když tu...

VELKÉ HOSTĚRÁDKY (Břeclav)

4 km S od Klobouk

Romanův kout

Mezi Velkými Hostěrádkami a dvorem Časkovcem se v lese nalézá zajímavé návrší známé jako Romanův kout. Podle pověsti tu kdysi dávno stávala tvrz a jsou tam zakopány poklady.

VELKÉ KARLOVICE (Vsetín)

22 km V od Vsetína

Tajnosti podivuhodného jezera

Severně nad Velkými Karlovicemi se rozkládá jezero, dříve prý ještě větší než dnes, k němuž se váže mnoho místních pověstí. V jezeře se např. rodili a žili draci. Jednomu černokněžníkovi se s pomocí místního chalupníka podařilo je z jezera vyvést a odletět s nimi do vzdálených krajín. U jezera je také velká strouha, kterou vyhloubil ďábel, když se pokoušel odvést vodu nahoru na mlýn postavený na Radhošti. Balvany roztroušené kolem nesou stopy čertových drápů a otisky řetězů, jimiž je vázal.

Poklady v blízkých dolínách

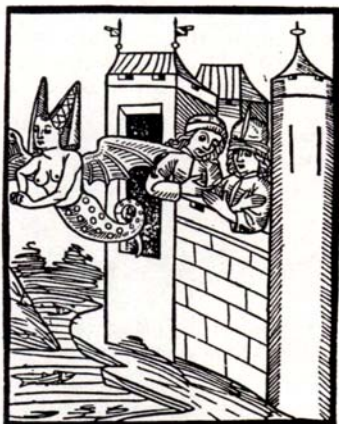
V osadě Podřatém v jednom místě nad potokem jsou zakopány dva vozy zlata. Zanechali je tu prý kdysi vojáci, když táhli do Polska. Z tažení se nevrátili a peníze tu zůstaly. Nad nimi se objevuje modrý plamínek, hlavně na podzim v adventním čase. Jiný poklad má být zakopán v Bzovém, na kopci v břehu potoka. Další pak ve skále pod Kopečkem podle cesty do Babské, kde je prý ukryt velký kotel plný dukátů. V jeskyni v hoře Baraní, ležící severně od vsi Karolinky, je taktéž ukryt velký poklad. Váže se k němu varianta pověsti o ženě, která tu pro zlato zanechala své dítě, s nímž se mohla setkat až po roce. Jiné poklady zbojníků jsou údajně schovány v Liščích dírách za Žihlavnou a další hlídá na Strunžiskách příznak bezhlavého černého muže, jenž zde v noci obchází se zapálenou fajfkou.

VELKÉ LOSINY- zámek (Šumperk)

10 km SV od Šumperka

Bílá paní žerotínská

Na zdejším zámku se zjevoval příznak žerotínské Bílé paní. Podle této pověsti prý napsal rakouský básník F. Grillparzer, který tu též pobýval, truchlohu *Praměti* (Ahnfrau). Portrét této strážkyně žerotínského rodu se nalézá v tzv. Grillparzerově pokoji v druhém patře zámku. (Podle jiných pramenů se však Grillparzerova hra odehrává spíše na hradě Borotíně v jižních Čechách a vztahuje se k tamějšímu rodu Landštejnů.) (viz [Borotín](#))

Meluzína

Do zdejšího zámku je situována i pověst o Meluzíně, vile s napůl rybím a napůl ženským tělem, tak jak je známa z francouzských pramenů o zámku Lusignan. Dodnes je tu světnice, jejímž oknem měla Meluzína odletět.

Hekatomby čarodějnic

V r. 1687 zde začaly inkviziční procesy proti čarodějnicím. V tzv. soudním pokoji v druhém patře zámku zasedal inkviziční tribunál v čele s neblaze proslulým F. J. Bobligem z Edlštadu (Zlaté Hory). Nakonec zde bylo upáleno celkem 56 obětí. Losinský zámek v té době spravovala bigotní Angela Sybila Galle, rozená Žerotínová. Mimo Frývaldova (Jeseníku) to byly jediné masové čarodějnické procesy v českých zemích.

Kubínova rokle

Poblíž zámku leží tzv. Kubínova rokle, kterou protéká Štolnavský potok. Je tu pochován zlý úředník z losinského zámku, jenž za svého života zle sužoval poddané. Po smrti se jeho přízrak objevoval na hřbitově a pokoj tu nastal, až když jeho ostatky byly přeneseny a pochovány v rokli. Zjevoval se bezhlavý, sedící na bezhlavém koni.

VELKÉ MEZIRŮČÍ (Žďár nad Sázavou)

25 km JV od Žďáru nad Sázavou

Bič boží

Vznik původního hradu je v tradici spojován s hunským vojevůdcem Attilou (v l. 434 - 453). Později prý hrad obnovil Samo (r. 638) a nazval jej Samohradem. Údajně tu zemřel devátý mytický moravský král Hormidor, který pak byl pohřben na brněnském Špilberku.

Čertova skála a jeho studně

Jižním směrem od Velkého Meziříčí, nad Čechovými sady stával osamocený balvan, ve kterém bylo otištěno kopyto, prý otisk ďáblovy nohy. Čert se tu kdysi vsadil, že vykope zámeckou studnu, ve které bude prýštit voda dřívě, než kněz přečte při mši evangelium (podle jiné verze než zakokrhá kohout). Namáhal se celou noc a ráno, když kněz začal číst Písmo svaté, čertovi se studni podařilo vykopat. Voda v ní však nebyla, a tak vzal poslední vydobytý kámen, ve vzteku na něj dupl a mrštil jím za město. Kámen byl prý užito do základů nedaleké továrny.

VELKÉ OPATOVICE

(Blansko)

5 km JZ od Jevíčka

Mikulášské d'áblový sudy

Nedaleko obce leží Velká Roudka s hradiskem, na němž kdysi stával hrad. Je tu prý zakopán poklad strážení dvěma ohnivými psy. Kolem hradiska bloudí duše posádky zbořeného hradu.

Poblíž je les zvaný Spalisko. Před Mikulášem se tu z hlubin země vyvalují obrovské sudy. Srážejí se a pukají, z každého z nich vyskočí d'ábel.

Obrovo srdce

Říká se tak skále v lese poblíž obce Velká Roudka. Žil zde kdysi obr pojídající lidské maso. Jednou kolem šlo deset dětí, z nichž obr devět snědl, jen jedno se stačilo schovat za strom. Spolknuté děti tak škrábaly obra v břiše, až zahynul. Dodnes je na tom místě vidět zkamenělé obří srdce a kolem něho devět malých dětských srdcí z kamene.

VELKÉ SVATOŇOVICE

(Trutnov)

6 km SV od Úpice

Umrlec na Brátově skále

Nedaleko od Velkých Svatoňovic stojí skála, která prý ukrývá poklad. Říká se jí Brátova skála. Zjevuje se tu přízrak bílého muže vystupující z rakve s rukama plnými peněz. Nabízí je za své vysvobození.

VELKÝ MALAHOV

(Domažlice)

10 km S od Horšovského Týna

Ďáblovo posezení

V lese nedaleko vesnice je skála, v níž je ve výšce vytesáno sedátko. Nechal si je vytesat d'ábel. Nedoporučovalo se tudy procházet ani o polednách, natož pak o půlnoci. U této skály také strašilo. Bývala tu slyšet Divoká honba, jindy zde pobíhaly malé ohnivé postavíčky.

VELKÝ ŠENOV

(Děčín)

4 km JZ od Šluknova

Noční lovec

Jižně od Velkého Senová směrem k Mikulášovicím leží údolí s Lesním rybníkem. V okolí se po nocích prohání Divoký lovec. Je to přízrak bývalého loupežníka, který nashromáždil veliké bohatství z lupů. Poklad má být údajně uložen v Lesním rybníku.

VELKÝ ÚJEZD

(Olomouc)

16 km V od Olomouce

Prokletá půda Smolné

Mezi Olomoucí a Lipníkem nad Bečvou po obou stranách staré silnice se rozkládá městečko Velký Újezd. Nad ním se tyčí hradba Oderských vrchů. Tam je také vyhlášené místo zvané Smolno či Smolná, kam z celé Moravy pochovávali sebevrahy a lidi, kteří „neměli v hrobě pokoj“. Nachází se na východ od pramenů Odry na hranicích tří panství: lipnického, veselského a potštátského. Tvoří je trojúhelníková paseka. Kdysi tu stála též osada, která však už dávno zanikla. Zjevují se zde d'ábelské přízraky. Lidé se místu širokým obloukem vyhýbali. O Smolně, jehož lokalizace většínu nebyla vypravěčům známa, se zmiňuje řada moravských pověstí i ze zeměpisné vzdálených míst.

VELKÝ VŘEŠŤOV - hrad (Trutnov)

8 km V od Hořic

Poklad pod Vřešťovem

V lese východně nad Malým Vřešťovem se zachovaly zbytky valů hradu Vřešťova. Poblíž stávala ještě původní tvrz Mutiny Vřešťovského, o němž je zmínka v *Dalimilově kronice*. Obě pevnosti byly prý spojeny tajnými chodbami. Bývalé tvrziště stojí na místě, kde se dosud říká Na hradě. Ve sklepení je údajně zakopán poklad, a jdeme-li těmito místy, duní nám země pod nohama.

VELTRUSY (Mělník)

4 km S od Kralup nad Vltavou

Přízrak koňské hlavy

Cesta ze železniční zastávky do Starých Ouholic vede místy, kde se říká Kalíška. V těchto místech straší. V létě se tu zjevovalo znamení ohnivě koňské hlavy, prý na paměť klejícího kočího z Podbořan, který zde byl v noci zabit bleskem.

VERNEŘICE (Děčín)

18 km V od Ústí nad Labem

Trpaslíci vyhnaní z poutního místa

Na tzv. Boží hoře (554 m) západně nad Verneřicemi jsou zarostlé zbytky barokního poutního kostela sv. Trojice z r. 1731, kdysi cíl každoročních poutí z okolí.

Pahorek býval hlavním sídlem trpaslíků. Chovali se k lidem přívětivě a za služby se jim bohatě odměňovali. K jedné pasače přišla trpaslice s prosbou o učesání. Děvče jí vyhovělo a za odměnu dostalo hrst listů, které se později proměnily ve zlato. Když byl na kopci vystavěn kostel, trpaslíci se odtud vystěhovali, poněvadž prý nemohli snést zvuk zvonů.

VĚTRNÝ JENÍKOV (Jihlava)

13 km SZ od Jihlavy

Hrad ďáblů na Pekle

Jihovýchodně od Větrného Jeníkova, na Zálesí, podle silnice ze vsi k Jihlavě je kopec Peklo (699 m). Čerti tam kdysi stavěli svůj hrad, s nímž měli být do kuropění hotovi. Avšak ještě před svítáním šly tudy dvě místní hospodyně s drůbeží do Jihlavy na trh. Jeden z kohoutů zakokrhal, právě když procházely okolo rozestavěného pekelného sídla. Ďáblové byli nuceni práci skončit a prchnout. Od té doby je na kopci spousta rozvaleného kamení a zbyl jen název kopce - Peklo. U lesíka Bláhovska je dosud kámen s vytlačeným čertovým kopytem, když se jeden z rozzloubených ďáblů chtěl pomstít městečku, ale našťáště šlápl vedle.

Vrchní Lábor v pluhu

V polích Na rychtě se zjevoval přízrak bývalého zlého vrchního správce panství Láboru zapražený do pluhu, s nímž orali dva čerti.

VEVERŤÍ- hrad (Brno-město)

13 km SZ od Brna

Templářský poklad

V podzemí starého hradu je údajně zazděn poklad templářských rytířů, kteří sídlo vlastnili v době krále Václava II.

Roku 1304 předsedal prý generálnímu řádovému sjezdu templářů na zdejším hradě sám jeho velmistr Jakub de Molay (podle J. Gallaše). Vypráví se, že z jeho popudu se templáři uskokem zmocnili pokladu

knížete Břetislava, dvanácti stříbrných soch přivezených z Polska a chovaných do té doby v tišnovském klášteře. Na Veveří poklad uložili kdesi v podzemí hradu a po zániku řádu upadl v zapomenutí.

Roku 1782 udeřil blesk do hradní věže naproti kostelu Matky boží a srazil kovovou makovicí v podobě páva. V ní se našly údajně templářské dokumenty, potvrzující umístění pokladu na hradě. Na konci seznamu stálo toto čtyřverší: „Nyní ale chová poklad páv./ když den nejmiň délkou práv./ když na celém patnácti je orloji./ ohon páva na pokladě stojí.“

Vysvětluje se, že stín ocasu plechového páva v den zimního slunovratu, tj. 21. prosince po východu slunce směřuje k místu, kde je uschován poklad. Staří Čechové totiž počítali hodiny od západu slunce.

Tehdejší majitel hradu Prosper ze Sinzendorfu dal podle údajů v rukopisu poklad hledat. Dělníci naražili na podzemní sklepení s kovovými rakvemi údajných templářů, poklad však tam nebyl.

Přízrak zlého správce

Každou noc jezdíval v okolí hradu lesem ohnivý kočár s bezhlavým kočím a za spřežením běžel pes s ohnivým jazykem. Byl to přízrak zlého správce z hradu, který neměl po smrti klid v hrobě. Byl původně pochován na hřbitově ve Veverské Bítýšce, ale jeho hrob byl potříknut nalezen prázdný a mrtvola pohozená u hřbitovní zdi. Nakonec jej pohřbili na vrcholu skály proti hradu a místo označili železným křížem.

VĚŽKA- hrad **(Plzeň-sever)**

7 km SV od Plzně

Složitý postup

Pod zříceninami hradu Věžky poblíž vsi Druztové je prý tajná chodba, kterou se přijde k podzemnímu rybníku (asi v polovině této chodby). Sedí tam kachna na zlatých vejcích. Návod k získání vajíček udává, že nejprve se mají vyslechnout tři mše, pak se vykoupat v podzemním jezírku a nakonec, za neustálého hlasitého zařikávání, jít přímo ke kachnímu hnízdu. Kachna vstane a dovolí vejce odnést. Později prý naklade jiná.

Jsou tu ovšem i jiné zakopané poklady, ale kdo prý by je chtěl vykopat, ten třetí den zemře, poněvadž ho ofoukne škodlivý zelený plamínek.

VÍCEMĚŘICE - zámek **(Prostějov)**

9 km Z od Kojetína

Nařikající přízrak

Na zdejším zámku se zjevovala Bílá paní s hůlkou a se svazkem klíčů u pasu. Někdy se zjevovala též v černých šatech. Na hlavě měla nasazen starý čepec s pštrosími péry. Zjevovala se pouze v noci, kdy přecházela z jedné komnaty do druhé, žalostně nařikala a tůkala hůlkou do kamenných dlaždic. Podle jedné verze to byl duch lakotné majitelky zámku. Zjevení ustala, když byl její majetek rozdan chudým. Jiná verze připisuje zjevení ženě, která měla zámek kdysi zdědit. Její duch dosud marně hledá testament, ukrytý kdesi pod podlahou.

VÍCEMILICE **(Vyškov)**

1 km JV od Bučovic

Pokladna ruského vojska

Na poli zvaném Žleby byla údajně zakopána pokladna ruského vojska před bitvou u Slavkova. V bitvě všichni, kdo o pokladně věděli, padli a neměl ji kdo vyzvednout. Nad tímto místem bývalo vidět na Velký pátek hořet oheň. Spatřil jej však jen ten, kdo zachovával mlčení.

Spíte-li pak?

Majitelé vícemilického zámku se často střídali a o vedení hospodářství se příliš nestarali. Proto se prý občas na zámku objevovala Bílá paní, která svým varovným voláním „Spíte-li pak?!“ nabádala čeleď k větší péli a svědomitosti v práci.

VÍCOV- hrad (Prostějov)

12 km Z od Prostějova

Kohout střeží

Zřícenina tradičně zvaná Ježův hrad prý ukrývá poklad. Hlídá ho kohout se žhnoucím očima a kornoukou na hlavě. Kdo by sem vešel mimo pašijový týden, toho kohout oslepi, takže by nenalezl cestu ven.

Sražena bleskem do podzemí

Zjevuje se tu také přízrak rozmarné rytířovy dcery, která byla za svou pýchu sražena bleskem do podzemí spolu s hradem. Jen jednou za století smí vystoupit na povrch země, a tehdy se uchází o ženicha.

Zvony pohřbeného města

Nedaleko, pod pahorkem zvaným Babylón, údajně leží propadlé město. Dodnes je tam prý na Dušičky slyšet jeho vyzvánějící zvony.

VIKŠTEJN- hrad (Opava)

16 km JZ od Opavy

Minnesänger na hradě

Kdysi tu pobýval slavný německý minnesänger Walter von der Vogelweide, jemuž zde byl později postaven pomník.

Hrůzná historie

Na hradě se našla kostra zazděné ženy. V noci se tu zjevuje vikštejnská Bílá paní a hlídá poklady zakopané pod věží.

Kdysi sem prý vtrhl za nepřítomnosti pána hradu Vítka z Kravař jeho dávný nepřítel rytíř Tunkl. Vítkovu ženu vytáhl na cimbuří, kde ji rozsekal a shodil do Moravice. Její přízrak se objevuje každoročně v noci výročního dne v bílém oděvu potřísněném krví.

VILÉMOV (Havlíčkův Brod)

15 km SZ od Chotěboře

Klášterní poklad

Před r. 1130 zde byl založen klášter benediktinů na místě dnešní jihovýchodní části Vilémova zvané Klášter. Bohatí mniši zde prý ukryli velký poklad. Má to být mj. dvanáct stříbrných soch apoštolů a zlatá Kristova socha. Za dřívějších majitelů, hrabat Millesimo, byly činěny marné pokusy poklad vyhlednout. Na místě kláštera stojí zámek a část tradice lokalizuje umístění pokladu do něho, část do zámeckého parku. Poklad může získat jen nejmravnější člověk z okolí.

Nedaleko Kláštera stojí obrovský strom vaz (jilm). Také pod něj situují pověsti bájný klášterní poklad, prý druhý největší v Čechách po pokladu v chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře.

VILÉMOV (Chomutov)

10 km J od Kadaně

Černý Vilém

Kdysi vlastnil zdejší tvrz Vilém z Doupova, pán velmi bezohledný ke svým poddaným. Srazil ho prý blesk a Vilém zčernal na uhel. Opíral se zrovna o zeď a zůstal tam stát i po smrti. Lidé se ho proto báli pochovat. Zčernalý rytíř se pomalu propadal do země, až po čase zmizel docela. Prý ho stáhl ďábel za nohy do pekla.

V kostele sv. Mikuláše je jeho náhrobek z r. 1568 ve tvaru vysoké hranolovité tumby, na níž leží postava vousatého muže v brnění.

VIMPERK

(Prachatice)

29 km J od Strakonice

Aktuár v oslí podobě

Každé půlnoci se na jedné z chodeb vimperského zámku zjevuje přízrak bývalého místního aktuára v podobě osla.

Dva sedláci z osady Kosmo kdysi křivě přísahali, že na nich vimperský aktuár vydíral peníze. Úředník byl obžalován a měl být souzen. Ze strachu se odvolal k ďáblovi, jenž na zdíkovské silnici žalobníky zardousil, ale aktuára současně proměnil ve strašičího osla.

Takto alespoň pověst reprodukuje Josef Váchal ve své *Očarované Šumavě*.

Zemní zrcadlo

Ještě na počátku tohoto století zde bydlel sedlák, poslední majitel magického, tzv. zemního zrcadla na Šumavě a jediný člověk, který s ním uměl zacházet. Bylo to na pohled obyčejné, asi jako dlaň velké skleněné zrcadlo, ale jen zasvěcený prý v něm mohl spatřit dávné i současné děje.

VINAŘICE

(Kladno)

3 km S od Kladna

Bohatství hory

Ve Vinařické hoře (413 m) severozápadně od vsi je prý ukryt poklad. Hora se otvírá na Velký pátek a jen tehdy lze poklad získat.

VINAŘICE - zámek

(Mladá Boleslav)

5 km J od Mladé Boleslavi

Tajemný dárc

Na vinařickém zámku, zvaném také Nový Valdštejn (byl přestavěn z renesanční tvrze r. 1650 Adamem z Valdštejna), je údajně ukryt poklad. Pod zámeckými sklepy jsou prý ještě jiné, hlubší, kde je bohatství uschováno. Jakási dívka jednou přišla do zámku v době, kdy tu nebylo panstvo, a tajemný mladý muž ji zavedl k pokladu a obdaroval ji.

VIŠŇOVÁ

(Liberec)

7 km SZ od Frýdlantu

Ďáblův kočár

Říká se tak skupině kamenů na návrší (297 m) dva kilometry severozápadně od obce. Jsou známy také jako Čertovy, Obětní nebo Pohanské kameny. Kdysi za silného větru najížděl ďábel v kočáře na kameny, aby mohl sebrat obětiny, které sem pověřiví lidé pokládali. Od té doby jsou znát na kamenech rýhy od kol jeho kočáru.

V blízkosti Ďáblůva kočáru má být také zakopán poklad, který se jednou za století, o svatojánské noci, objevuje na povrchu.

Přízrak bývalé tvrze

V areálu statku v obci Předlánce stávala kdysi tvrz, v níž se zjevoval přízrak smutné Bílé paní. Vycházela ze sklepa, prošla nádvořím, vystoupila vzhůru po schodech a bloudila pokoji, jako by někoho hledala. O půlnoci se vracela hořce plačíc do sklepení. Bývala to dívka, kterou krutý hradní pán unesl z blízkého hradu. Jeho loupežní pomocníci zavraždili její rodiče a hrad podpálili. Dívku uvěznil ve sklepení a jen občas se směla projít po dvoře. Zamiloval se do ní rytířův pacholek a chtěli spolu prchnout. O jejich plánech se však dozvěděl krutý hradní pán; chlapci dal vypíchnout oči a dívku mučil.

Dosud ve výroční den smrti milého bloudí dívčín duch mezi zdmi hospodářské budovy nynějšího statku a nádvořím tvrziště.

VÍTKŮV HRÁDEK - hrad (Český Krumlov)

22 km JZ od Českého Krumlova

Mše za trest

V noci za úpěnlivého volání a nářků se na romantických zříceninách hradu nad Lipenskou přehradou zjevuje přízrak malého bezhlavého mužíka sloužícího mši. Za svého života byl knězem a svedl ženu. Za trest musí tisíc let sloužit mši.

VIZMBURK- hrad (Trutnov)

5 km J od Úpice

Poklad ve zříceninách

Nad údolím Úpy nedaleko obce Havlovic leží skrovné zbytky hradu vybudovaného z bílého pískovce. V hlubokých, dosud zasutých sklepeních je prý uschován velký poklad. Jistá místní žena našla o velikonocích sklepení otevřené a v něm poklad. Zůstala v podzemí i se svým dítětem celý rok, než mohla znovu vyjít na denní světlo a odnést si s sebou část pokladu.

Polední zjevení

V právě poledne se prý u hradních zřícenin zjevuje přízrak dávného vizmburského pána v černém plášti se širákem na hlavě. Zjevení pomalu kráčí k hradní bráně, kde mizí.

VLACHOVO BŘEZÍ

(Prachatice)

8 km SZ od Prachatic

Přízrak Červeného

Na chodbách raně barokního zámku a také v místě zvaném U Matulkoc kříže se poté, co zemřel na cholera, zjevoval přízrak zlého vrchního správce panství. Za jeho života se mu zde říkalo Červený. Jednalo se s největší pravděpodobností o vrchního Truxese, který tu působil kolem r. 1830.

VLAŠIM- zámek

(Benešov)

18 km JV od Benešova

Bizarní stavby

Stojí zde zámek s rozlehlým anglickým parkem, v němž bývalo množství bizarních staveb (Měsíční ostrov s gloriem, Kanárčí ostrov), z nichž se zachoval tzv. Čínský pavilón.

Na zámku je prý zakopán poklad.

Propadlé zámecké slečny

K místu se váže varianta pověsti známé z mnoha míst v Čechách. Dvě slečny ze zámku si daly kdysi zhotovit střevice z těsta. Jednou šel proti nim žebrák a žádal o almužnu, ale ony jej hrubě odbyly. Chudák je proklel a obě sestry se naráz propadly do země. (viz [Staňkov](#), [Kravaře](#))

Had se zlatou korunkou

K vlašiskému zámku se vztahuje i pověst o hadovi se zlatou korunkou na hlavě, jak ji uvádí ve svých *Českých pověstech* J.V. Grohmann. Kdo prý přijde v den sv. Petra a Pavla před východem slunce k velkému dubu uprostřed zámeckého parku, aniž se cestou ohlédl, může korunku posetou zářivými brilianty získat. Musí ale s lupem běžet přes devět mezí, aby ho hadi nedohonili.

VLČINEC- hrad

(Náchod)

5 km S od Hronova

Tajemné bubnování

Nedaleko vsi Petrovice při soutoku Metuje s Hlavňovským potokem stojí zříceniny hradu Vlčince. V husitských dobách prý na Vlčinci sídlili loupežníci. Jan Žižka hrad zapálil a vůdci loupeživých rytířů byla setnuta hlava, když se nešťastně vklínil do skalní průrvy, hledaje únik. Občas je ze zříceniny slyšet tajemné bubnování, hudbu a jiné zvuky. Pověst o dobytí hradu husity zpracoval také A. Jirásek a zahrnul ji do *Starých pověstí českých*.

Z Vlčince údajně vede tajná chodba až na vrch Ostaš. Ve sklepení hradu jsou prý ukryty velké poklady, které na Květnou neděli (nebo o filipojakubské noci) hoří modravými plamínky.

VODICE- zámek

(Tábor)

8 km Z od Pacova

Kotel tureckých dukátů

Roku 1636 tu byl vystavěn zámek s kaplí sv. Vavřince. Tato kaple byla r. 1785 pobořena na příkaz hraběnky Dejmové, která zde hledala poklad. Podle staré pověsti tam totiž má být ukryt kotel tureckých dukátů. Kdo však poklad najde, musí postavit kostel sv. Antonínka na místě, kde stojí obyčejná kaplička.

Sochy v opuštěné škole

V okolí Vodňan, např. ve Svobodných Horách, se kdysi dobývalo stříbro. Ruda se pražila před lesem, na místě, kde později vznikla osada Pražák. Vodňanští údajně dali ze stříbra ulít dvanáct soch apoštolů a umístili je v kostele. Ve válečných časech je pak ukryli v opuštěné škole, kde mají být dosud.

Z nárožního domu na konci Hrnčířské (Heritesovy) ulice vede prý ze sklepa podzemní chodba až na Pražák, kde jsou sochy zakopány.

Ptačí muž

Asi před dvěma sty lety žil na samotě Klus u Vodňan všeměl Vít Fučík. Zhotovil si křídla z plechu a napíchal do nich husí brka. Na šaty si připevnil měchýře naplněné bahenním plynem. Vylétal z vikýře svého domu nebo ze seřiznutého stromu. Létal po okolí, prý i do Vodňan a Pisku. Zemřel r. 1804. Je pohřben v bývalé osadě Bílé Hůrce u Týna nad Vltavou.

Pouti k zázračnému obrazu

Ve vsi Skočicích u Vodňan je v kostele Navštívení Panny Marie chován obraz Panny Marie Pomocné, k němuž se první neděli v červenci konají pouti. Obraz je variantou nebo kopií Madony Pasovské z počátku 17. století.

Do Skočic se po r. 1662 přistěhovala paní Polyxena Ludmila Švihovská ze Žďáru a přivezla tento obraz s sebou z Nalžov, kde byl předtím Švédý propíchán. Od té doby jej chovala u sebe v jednom ze zámeckých pokojů, protože zde nebyvala kaple. Roku 1672 zámek zcela vyhořel, jen obraz prý zůstal neporušený. Hraběnka pro něj zřídila malou kapli, a

když k němu lidé začali putovat, vystavěla r. 1678 zdejší kostel. Na postranních polích oltáře jsou vypsány zázraky, které se tu na přímluvu Panny Marie udály.

VOLARY (Prachatice)

16 km JZ od Prachatic

Černý pes hlídá

Východně od Volar je skála, v níž je zakopán velký poklad hlídáný silným černým psem. Často se nad místem pokladu zjevoval plamen. Jiný poklad je údajně zakopán na jihozápadním konci města na mírném návrší, pod nímž stával kdysi mlýn.

VOLETICE (Chrudim)

10 km SV od Skutče

Fexti v kostnici

Traduje se, že ve zdejší staré kostnici stávali dva fexti, tj. mrtvolky lidí za života nezranitelných a po smrti odolávajících rozkladu. Později byly pochovány na místním hřbitově. (viz [Honbice](#))

VOLŠOVY- zámek (Klatovy)

4 km JZ od Sušice

Poklad

O zámku ve Volšovech, dnes po dvou recentních přestavbách jednoduché jednopatrové budově se traduje, že je v něm uschován poklad.

VOTICE

(Benešov)

17 km J od Benešova

Čerti ve skalách

Nedaleko od města v lese je kaplička sv. Vojtěcha. Poblíž ve skalních rozsedlinách sídlí čerti. Mok, který prýští z některých skalních otvorů na jaře, údajně pochází od nich. Lákají děti, aby do otvorů lezly, a pak je tam zadržují až do příštího svátku sv. Vojtěcha.

VRABINEC- hrad

(Děčín)

9 km J od Děčína

Duch pohanského šlechtice

Členitá a málo vzhledná stavba dala pravděpodobně hradu jméno po vrabčím hnízdě. Pověst připisuje tomuto místu v dávnověku kultovní význam. Zjevuje se tu příznak pohanského šlechtice s hejnem havranů. Byl na hradě obléhán a zabit, protože se nechtěl vzdát pohanských zvyků. Jeho zjevení ohlašuje blízkou smrt.

Vrabinecká Bílá paní

Kdysi byla majitelka Vrabince přepadena, spoutána a uvržena do hlubokého sklepení. Hrad byl hned nato zapálen. Od té doby vždy ve vánočním čase až do Tří králů bloudí po zříceninách lkající Bílá paní. Sestupuje potom do kraje a mihá se podél pravého břehu Labe. Kam vkročí, tam se prý sníh zbarví různými květy.

Dívčí skok

Nedaleko, u vsi Jakuby se nad Labem zdvihá skála zvaná Dívčí skok. Sem prý kdysi podzemní chodbou z vypáleného hradu Vrabince prchly tři dcery hradního pána a v zoufalství skočily do řeky.

VRANOV- hrad

(Jablonec nad Nisou)

6 km Z od Železného Brodu

Studně pokladů

Nad obcí Malá Skála na strmém ostrohu jsou zbytky gotického hradu Vranova. Byl opuštěn už v 15. století. Roku 1820 v areálu zřídil tehdejší majitel panství F. Z. Řömisch galerii slavných postav vytesaných z kamene, tzv. Panteon, s letohrádkem, obelisky a nápisy. Jednou z postav, které tento projev raného romantismu připomíná, je bájný keltský pěvec Ossian, jemuž je tu věnována celá jeskyně. V této jeskyni je studně, o níž se dřívější majitelé Desfoursovové domnívali, že je skrýš pokladů. Říkalo se také, že je spojena s Jizerou. Husa do ní hozená prý vypluje v řece pod hradem.

VRANOVÁ LHOTA

(Svitavy)

13 km SV od Jevíčka

Krutá kletba

Ve starém zámku jsou údajně uschovány poklady. V noci se tu zjevovala Bílá paní, kdysi rozmařilá dívka, kterou vlastní matka zaklela. Vycházela vždy z podzemních sklepení, kde byly hrobky dřívějších majitelů zámku, a širokým schodištěm vystupovala do poschodí. Procházela jako bleďý stín komnatami, držíc v jedné ruce hořící svíčku a v druhé stříbrnou misku. Slzy, které jí kanuly z tváří, padaly na dno misky. Až prý se miska naplní, bude vysvobozená. Krutá kletba ji však stále pronásleduje. Kdykoliv má již misku téměř plnou, objeví se neznámý duch, který jí nádobku vyrazí z rukou.

Tajnosti Vraní Hory

Asi jeden kilometr na západ od Vranové Lhoty nad řekou Třebůvkou, na kopci zvaném Hradisko, stával hrad Vraní Hora. Podle pověstí byl spojen podzemními chodbami přes zámeček ve Vranové Lhotě s hrady Bouzovem a Cimburkem. Svědčí prý o tom četné propadliny v obou směrech. Zjevuje se zde přízrak hradního pána s hrozivě vztyčeným prstem.

Bílá paní s černým pantoflíčkem

Při silnici z Vranové Lhoty do Veselí se zvedá kopec zvaný Čermákova stráž. Zde se o půlnoci zjevoval přízrak Bílé paní jako mlžný fantom s černým pantoflíčkem. Jakýsi odvážlivce jí prý střevoček ukradl a zpeněžil, ale byl za to brzy krutě potrestán. Od té doby se tu Bílá paní už neukázala.

Přízrak poháněný d'áblem

Na hrázi u Třebůvky se zjevoval přízrak bývalého majitele panství poháněný čertem. Kdysi zde muse-li robotníci budovat hráz proti záplavám a pán je stále nemilosrdně poháněl do práce. Po smrti musí snášet stejně kruté zacházení od d'ábla.

VRANOVICE

(Příbram)

13 km JZ od Příbrami

Tvrziště s modravými plamínky

Na Vranovské hůrce mezi Sedlicemi a Vranovicemi je zachovalé tvrziště, v němž je prý zakopán poklad. Na Velký pátek se nad místem jeho uložení zjevují modravé plamínky. V minulosti tu bylo již několikrát bezvysledně kopáno.

VRÁŽ

(Beroun)

4 km SV od Berouna

Poustevníkova smrt

Podle legendy zde byl pohanskými pastevcí ubit poustevník sv. Ivan. Krůpěje jeho potu a krve padaly na kámen. Později se na něm prý začaly krvavé krůpěje objevovat samy od sebe. (viz [Svatý Jan pod Skalou](#))

Býk s ohnivýma očima

V noci po třídvacáté hodině se tu zjevoval přízrak bývalého zlého vrchního správce panství Beneše v podobě býka s ohnivýma očima.

VRAŽKOV

(Litoměřice)

6 km J od Roudnice nad Labem

Čertův vrch

Kdysi soutěžil d'ábel se sv. Jiřím, kdo z nich nanosí kamení na větší vrch. Vyhrál světec, který vystavěl horu Říp, d'áblovi se podařil jen vršek blízko vesnice, zvaný od té doby jeho jménem. Dnes se mu říká také Vínek (244 m). (Viz [Straškov](#))

VRÁŽNÉ

(Svitavy)

9 km SV od Jevíčka

Pekelný důkaz

Do zdejšího mlýna chodil kdysi hrát karty d'ábel. Jednou se rozhněval a slíbil, že mlýn zasype kamením. Utrhl velký kámen na Hradisku a hnal se s ním až nad ves. Zakokrhal však kohout a d'ábel musel kámen pustit. Červenavý šterkový kopec je rozpadlým zbytkem Čertova kamene.

VRBČANY (Kolín)

3 km Z od Platan

Korouhev sv. Vojtěcha

Kolem r. 990 založil na kopci na původním slavníkovském hradišti sv. Vojtěch kostel sv. Václava.

Byla zde chována korouhev tvořená kopím sv. Václava a praporem sv. Vojtěcha. Za velkých bitev ji čeští králové nosili do boje. Praporec byl od polovice rozdělen ve dva užší pruhy s vyšitým znamením hvězdy. Za různých bojů praporec zmizel. Korouhev je prý však zazděna ve sklepení kostela pod sakristií na mramorovém stole, odkud si ji sv. Václav odnese, až jednou vyjede české zemi na pomoc.

VRBNO POD PRADĚDEM (Bruntál)

17 km SZ od Bruntálu

Prokletí

Na místě bývalého hradu Fürstenwalde obchází přízrak Bílé paní vrbenké. Kdysi zapříchla zkázu hradu a za trest tu musí věčně obcházet s hořící loučí a klíčem od tajné chodby.

Bílý přízrak bývá též vidět běhat na louce pod zříceninami. Objevuje se také v podobě hořící otýpky sena, létající po blízkém lese.

VRCHLABÍ (Trutnov)

20 km Z od Trutnova

Dokumenty o Rýbrcoulovi

V místním krkonošském muzeu jsou soustředěny zápisy a všechna dostupná literatura o horském duchu Rýbrcoulovi-Krakoňšovi. V Krkonoších se o něm vypravuje mnoho příběhů, z nichž jen některé jsou lokalizovány do Čech. Rýbrcoul byl místní horský duch, zjevující se v mnoha podobách, vládnoucí živlům a s mnoha magickými schopnostmi. (viz [Sněžka](#), [Rýbrcoul](#) v I. oddíle)

VRCHY (Nový Jičín)

5 km SZ od Fulneku

Čertova kaplička

Poblíž obce na okraji lesa Nadějkova stojí drobná barokní stavba, které se zde odedávna říká Čertova kaplička. Byla vystavěna v polovině 18. století místním usedlíkem Janem Kašparem jako dík za zázračnou záchranu z ďáblova pokušení.

Zjevil se mu ďábel v podobě mysliveckého mládence a sliboval bohatství, skočí-li z vrcholu nejvyšší jedle v lese. Kašpar na podmínku přistoupil, ale v poslední chvíli se mu zjevila Panna Marie a varovala ho. Teprve potom poznal dřevorubec v myslivci ďábla.

V kapli byl vymalován i obraz s nápisem o této kuriózní události.

VRŠOVICE - zámek (Louny)

2 km SV od Loun

Tajná chodba

Z vršovického zámku údajně vede tajná chodba až ke stráni Velkého vrchu (303 m), kde už bylo mnohokrát pátráno po jejím vyústění.

VSETÍN

25 km SV od Zlína

Černý býk

Severozápadně od Vsetína je údolí lemované několika horskými pásmy. Jedním z nich je Velký Skalník. Uprostřed něho je srázná skála, zvaná podle bývalého majitele Valova nebo též Jasenická skála. Má v

ní být veliký sklep, v němž je ukryt nesmírný poklad. Když se na skálu zaduže, opravdu zní, jako by byla dutá. Poklad hlídá obrovský černý býk.

Také na Čupě je údajně ukryt poklad hlídáný černým býkem. Kdo prý tam s podobným býkem zorá pole, ten poklad vyoře.

Černá paní

Nad vsí Lhotou u Vsetína je vrch Kopná s jámou, v níž prý spočívá propadlý zámek. Někdy odtud bývají slyšet zvony. Zjevuje se tu přízrak Černé paní jezdící v ohnivém kočáře i s přízraky svých dětí a čeká na vysvobození.

Poklady zbojníků v Semetíně

V kopci nad Semetínem je skála, kde před lety zbojníci zakopali své poklady. Skálou prý vede dlouhá podzemní chodba. Jednou do ní dali kačenu a vchod ucpali. Kačena vyšla až u Lázků ve Vsetíně. V chodbě sedí pes uvázaný u mýdlové lávky a hlídá poklady. Někdy bývalo vidět kouř valící se z díry.

VŠEMINA

(Zlín)

7 km S od Vizovic

Přízrak Benýška

Za Všeminou se vypíná kopec Tábor. Dříve zde bývalo rozhraní tří hejtmanství, a proto se místu říká Hranice.

V těchto místech se zjevuje přízrak v podobě bezhlavého muže, jenž svou hlavu s červenými očima nese pod paží. Říkalo se mu Benýšek. Jindy se zjevoval v podobě chlapce anebo jako zajíc se třema nohama. Je prý to duch kněze popraveného v těchto místech.

VŠERUBY

(Plzeň-sever)

13 km SZ od Plzně

Hadovka

Jmenuje se tak studánka západně od Všerub. Sv. Vojtěch kdysi seslal do vsi mračna kobylek za trest, že se zdejší obyvatelé odvrátili od křesťanství. Po nich přišla druhá pohroma, hordy žab. Když zoufalí osadníci sv. Vojtěchovi slíbili, že setrvají v křesťanské víře, sňal z nich kletbu. Ze studánky se vyrojil velký počet hadů a ti žabí plemeno vyhubili. Studánka obdržela jméno od nich a má je odnes.

Nad hlavním vchodem do farního chrámu sv. Ducha (z r. 1384) byla v upomínku na tuto událost vytesána vyobrazení hadů a jiných plazů.

VŠESTARY

(Hradec Králové)

4 km SZ od Hradce Králové

Žižkův stůl

Blízko Všestar v lese Boru je nevysoký chlum zvaný Homole. Nejvyššímu místu se říká Žižkův stůl. Kdysi tu prý Žižka zastavil a pojedl na zlatém stole ze stříbrných nádob. Po jídle byl stůl i nádoby zakopány a spočívají tam dosud.

VŠETATY (Rakovník)

7 km J od Rakovníka

Pohanská kvočna v bývalé vsi

Východně od Všetat při silnici ke Křivoklátu je místo, kde stávala ves Protivná. Údajně zde přetrvávaly pohanské obřady i po zavedení křesťanství v Čechách. Pohanští kněží tu chovali zlatou kvočnu s dvanácti vejci, kterou později hodili do místní studny, v čase, kdy jim hrozilo nebezpečí. Dnes je studna zasypaná a jen zbytky zdíva připomínají starou ves. Vždy jednou za století se zlatá kvočna objeví nad zemí, třikrát zakdáká a opět zmizí v zasypané studni. Nikomu se ji dosud nepodařilo chytit.

V sousedství v lese je návrší zvané Na zámečku, kde je údajně také ukryt poklad.

VYKÁŇ (Nymburk)

7 km JV od Čelákovice

Poklad hlídaný zlatou kachnou

Pod historickým stavením čp. 5 ve Vykáni jsou údajně prostorná sklepení a tajné chodby, z nichž jedna vede ke dvoru Týnici a druhá pod kostel sv. Havla. V těchto chodbách má být ukryt poklad hlídaný zlatou kachnou s dvanácti káčaty. Za napoleonských válek prý viděl poklad voják, který zde byl ubytovaný. Byl však narychlo odvelen a nemohl poklad odnést.

VYSKYTNÁ (Pelhřimov)

9 km V od Pelhřimova

Templářský hrad?

Na nejvyšším místě vsi, uprostřed hřbitova stojí gotický kostel Panny Marie, který je podle pověsti postaven na místě bývalého templářského hradu, osídleného dlouho do středověku. Na jeho místě stojí též památná zvonice. Pod ní vede údajně tajná chodba až do vsi a končí na jednom palouku. Až tam se prý kdysi lidé chodbou prokopali. Nalezli železné dveře, za nimiž je snad ukryt templářský poklad. Když se o počínání místních lidí dozvěděli páni z Pelhřimova, zakázali jim dále kopat a chodbu nařídili zasypat.

VÝSLUNÍ (Chomutov)

15 km Z od Chomutova

Mařebyla

V okolních lesích se zdržuje ženský lesní duch Mařebyla (Marzevilla). Bývala to prý rytířská dcera z údajného zdejšího hradu Sonnenbergu. Podle jedné verze se měla na příkaz otce stát jeptiškou, zamilovala se však, utekla z rodného hradu a raději zemřela v bídě. Od těch dob bloudí její přízrak lesy s kovovou rukavicí na levé ruce. Někdy škádlí dřevaře, na nichž loudí jídlo. Za mlhavých dnů se honí houštinami i přízrak bezhlavého jezdece, jejího muže. Podle jiné verze ji připravil o ženicha pán hradu na blízké Jelení hoře.

Ohněm sršící oči

Mezi Výsluním a Měděncem se vypíná holý skalní vrch Lysá hora (875 m). Říká se, že o půlnoci se z jeho nitra vynořují ohněm sršící oči. Uvnitř hory je prý ukryt poklad hlídaný skřítky.

VYSOKÁ LÍPA (Děčín)

8 km SZ od České Kamenice

Přízrak Šaunštejnu

Severně od Vysoké Lípy si vystavěl svůj hrad Šaunštejn (Loupežný zámek) cizí, d'áblu upsaný rytíř. Po smrti tu strašil jeho přízrak a mluvilo se též o pokladu, ukrytém kdesi v rozvalinách skalního hradu.

Pověst spojuje osudy tohoto hradu i s dřevěným loveckým záměčkem, který si později vybudoval bo-

hatý kupec východně od Vysoké Lípy. Ten byl zničen požárem a také hrad zcela zpustl a zbylo z něho jen opracované pískovcové podloží.

Propadlé cennosti

Jižně od Vysoké Lípy se zdvihá Růžový vrch (610 m), dominanta této oblasti. Na úpatí vrchu prý býval léčivý pramen. Místní hamižný zeman u něho chtěl vybírat Dopletek, pramen vyschl a zeman pak postavil na Růžovém vrchu kapli Panny Marie a věnoval jí drahocennosti, které se však při zemětřesení propadly i s kaplí do nitra hory. Poklad je tam dodnes, jak dodává J.V. Grohmann ve svých *Českých pověstech*.

VYSOKÁ NAD LABEM

(Hradec Králové)

4 km J od Hradce Králové

Cesta k pokladu

Mniši z opatovického kláštera nechali prý kdysi prokopat tajnou podzemní chodbu až do Podzámčí. Zde je prý dodnes její vyústění, i když už zasypané a zarostlé. Cesta vábí k ohromnému pokladu. (viz [Opatovice nad Labem, Hradec Králové](#))

VYSOKÉ MÝTO

(Ústí nad Orlicí)

19 km Z od Ústí nad Orlicí

Nebeské vojsko

Východně od Vysokého Mýta leží tzv. Drábský les. Uprostřed něho má být údolí, v němž se prý na Štědrý večer o půlnoci zjevují „nebeští vojáci“. Po hlasu trubky se objevují jejich tančící přízraky, které po několika minutách mizí.

Regionální sběratel pověstí Popelka uvádí také pověst o svatováclavském vojsku, připraveném pomoci zemi, až jí bude nejhůře.

VYSOKÉ NAD JIZEROU

(Semily)

12 km SV od Semil

Bezhlaví kněží u Boží vody

Poblíž města ve vsi Tříčí je místo zvané Poustka se zázračnou studánkou. Kdysi se sem konala četná procesí. Zjevoval se tu také průvod bezhlavých kněží.

VYSOKÉ TATRY- pohoří

Vznik mořských ok

Podle pověsti tu žila kdysi krásná panna („zemědcera“), kterou miloval král moře („vodokráľ“). Z touhy po ní prohloubil podzemní chodbu od moře až do Tater. Tam, kde se prodral na povrch, vznikla jezera - mořská oka.

Devino pleso prý vzniklo ze slz dívky, která tu oplakávala smrt svého milého a nakonec zde zkameněla.

Bohyňky

V celé oblasti Vysokých Tater žily zlé démonické bytosti **bohyňky** zvané též bogyně, indžibaby apod. (viz). Škodily lidem, např. proměnily zlatonosné jeskyně Pod písanou na jalové. Jejich zásluhou mizely ze země zlaté poklady.

VYŠEHOŘOVICE

(Praha-východ)

8 km SZ od Českého Brodu

Poklad v Kněžské stráni

V Kněžské stráni ve Vyšehořovicích je ukryt poklad. Často se tu prý objevovala jáma s truhlou, na níž seděl velký černý pes.

VYŠŠÍ BROD- klášter

(Český Krumlov)

23 km J od Českého Krumlova

Poslední odpočinek Rožmberků

Podle legendy založil zdejší kostel s klášteřem cisterciáků Vok z Rožmberka (1259) jako dík za své zachránění ze zdejšího brodu. V kostele Nanebevstoupení Panny Marie v severní boční lodi je pozdně gotický oltář sv. Rocha z r. 1524, na jehož vnitřních stranách křídel lze spatřit mj. reliéf sv. Kryštofa. V presbytáři je i náhrobník Petra Voka z Rožmberka ze začátku 17. století a v kapli sv. Benedikta náhrobník jeho příbuzného Jana Zrinského, iniciátora hermetických maleb z Bechyně z r. 1612.

Podle pověsti se v chrámu Nanebevstoupení Panny Marie nalézá podzemní hrobka; má být pod presbytářem. Téměř pět set let prý do ní nevstoupila lidská noha.

Podle Balbína nejsou rožmberští vladáři pohřbeni v rakvích, ale sedí na drahocenných křeslech postavených do kruhu. Jednou v roce, na svátek Všech svatých o půlnoci obživnou a odeberou se v plné zbroji do chrámu, kde naslouchají mši. Poté se vrátí zpět a rokují spolu až do rána.

Okolí:

Čertova stěna čili Strašidelník

Na sever od Vyššího Brodu jsou ve vltavském řečišti mohutná skaliska s přejemi zvanými Čertovy proudy. Podle pověsti zde chtěli ďáblové zbudovat přehradu a naráz tak vodou zatopit právě budovaný klášter ve Vyšším Brodě. Stavbu nestačili za noc dokončit, kameny je však dodnes připomínají. Strmým skalám, nad proudy se říká Čertova stěna a nejvyššímu místu Čertova kazatelna. Těto skále se přezdívá také Strašidelník, své jméno má však od strážářiště, jímž při zemských hranicích bývala.

ZADOV

(Prachatice)

4 km JZ od Stach

Zjevení zlatého kočáru

V Zadově bývá na svazích hory Churáňov občas v noci slyšet zvláštní podzemní dunění. Údajně se tu zjevuje přízrak zlatého kočáru.

ZAHOŘANY- zámek

(Litoměřice)

6 km V od Litoměřic

Šaty zvěstují smrt

Podle dávné tradice se na zámku zjevovala zahořanská Bílá paní. Chodívala v noci kolem zámecké galerie se svazkem klíčů za pasem. Měl-li někdo z panstva zemřít, objevovala se v černých šatech.

Pes ve studni

Uprostřed dvora zahořanského zámku bývala kamenná kašna. Každé půlnoci z ní vybíhal černý pes a po hodině se do ní znovu vracel.

ZACHOTÍN

(Pelhřimov)

10 km V od Pelhřimova

Orající čert mezi Kladinami

U vsí jsou dva velké rybníky zvané Kladiny (Horní a Dolní). Mezi nimi je mohutná hráze. Každou noc mezi jedenáctou a půlnocí je na ní slyšet nářek a řinčení řetězů. Orář zde ďábel s rychnovským správcem zapraženým do pluhu a pohání ho řetězem. Správce dal kdysi do hráze zasypat chudého kramáře s celou rodinou, z pověry, aby se hráze neprotřhla. Kvůli tomuto zločinu zde straší dodnes.

ZÁLEZLY

(Prachatice)

7 km J od Volyně

Valy na Věnci

Ves leží na severovýchodním úpatí hory Věnce (765 m), na níž jsou dodnes patrné prehistorické valy. Podle tradice je zde ukryt velký poklad. Dobýt ho lze pouze na Velký pátek v době, kdy se čtou v kostele pašije. Podle jiné verze je prý na Věnci ukryta pokladna a klíče od ní občas v noci poletují lesem jako ohnivá světýlka. Jeden z klíčů se údajně podařilo chytit staré ženě z Budilova a tam byl také dlouhá léta chován (ve stavení čp. 7).

Jiná pověst tvrdí, že poklad na Věnci zmizel a nenajde ho nikdo jiný než mládenec, který zorá celý vrch dřevěným pluhem, do něhož budou zapraženi dva černí voli s bílou lysinou na hlavě. Obě zvířata nadto musí být od jedné stejně zbarvené krávy.

ZÁSADA

(Jablonec nad Nisou)

8 km JV od Jablonce nad Nisou

Posvátný háj

Nad Zásadou směrem k hoře Černé studnici (869 m) býval údajně posvátný pohanský háj, kde se konaly modloslužby. Ve zdejších skalních rozsedinách jsou prý uloženy pohanské poklady. (viz [Velké Hamry](#))

ZBIROH

(Rokycany)

18 km SV od Rokycan

Podzemní pláč

Na planině nad Zbirohem zvané Na ječništi jsou údajně pochovány mrtvolky Švédů zabitých za třicetileté války. O půlnoci je tam možno slyšet žalostný podzemní pláč a sténání padlých vojáků.

Okolí :

Průvod bílých postav

Nedaleko Drahoňova Újezdu je studánka zvaná Křtitelna. K ní za třicetileté války nosil protestantský kněz nalezené děti a křtil je. Za jasných měsíčních nocí se zde zjevuje průvod bílých postav, vystupujících ze studánky a znovu v ní mizejících. Někdy je v tomto průvodu vidět i postavy živých lidí, a ti pak prý do roka zemřou.

Poklady v Matčině hoře

Uvnitř hory jsou prý zasypané zlaté doly. Střeží je muž namáčeající zlaté pero ve zlatém kalamáři a zapisující osudy Matčiny hory do zlaté knihy. Podle jiné pověsti je v hoře ukryt zlatý býk.

ZBIROH- hrad (Semily)

5 km SV od Turnova

Černý rytíř

Hrad stával vysoko nad Jizerou u vsi Rakous. Dochovaly se z něho jen skrovné zbytky. V 15. století byl dobyt loupeživými rytíři v čele s Černým rytířem. Proto byl hrad v r. 1422 vypálen. Příznak Černého rytíře se tu dlouho potom zjevoval jako téměř neviditelný, chvějivý fantom.

ZBUDOV (České Budějovice)

10 km SZ od Hluboké nad Vltavou

Kubátovy kameny na Blatech

Poblíž pomníku známého hrdiny zdejších Blat stojí v louce dva kameny. Na místě většího z nich prý bývalo popravečů lešení, na němž skončil r. 1581 svůj život zbudovský rychtář Jakub Kubáta. Hájil svobodu zbudovských Blat a na rozkaz Adama z Hradce byl zde s'tat. Jakmile hlava odskočila od těla, bylo prý zřetelně slyšet, jak volala: „Sedlák Kubáta dal hlavu za Blata." Nato se strhla prudká bouře a zděšení páni se rozutekli z místa popravky. Hlava se zakutálela až k místu, kde je zasazen menší kámen. Tento kámen má prý magickou moc. Jednou ho jeden sedlák odtáhl do statku a použil k dláždění dvora. V noci se strhl hrozný hřmot a vše se uklidnilo až poté, co byl kámen vrácen na své původní místo.

ZDECHOVICE (Pardubice)

7 km JZ od Přelouče

Skála zvaná Vraždy

V místní části Spytovicích po levé straně silnice od Lhoty ke Zdechovicím je skála zvaná Vraždy, na které podle pověsti stával hrad. Jeho obyvatelé byli popraveni pány z Lichnice a jejich přízraky se dodnes zjevují v rozsledině pod skálou a hledají své hlavy.

Lidé osvobodili čerta

Poblíž, při stejné silnici stojí i další osamělé skalisko, jemuž se tu říká Čertova skála. Kdysi jistý zámožný měšťan upsal duši čertu s tou podmínkou, že pekelník dopraví polovinu Kunětické hory v povříslé až ke chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře. Čert se uvolil podivnou podmínku splnit. Nesl tedy skálu, ale mezi Spytovicemi a Lhotou se mu povřísllo zachytilo o vršky dubů a přetrhlo se. Dábel zde uvázl, kámen s rachotem zapadl do země a jen část vyčnívá dodnes nad povrch. Čert zůstal uvázan na povříslé a celé peklo se mu smálo. Nakonec jej osvobodili místní lidé, když se zavázal, že jim nebude škodit.

Skála má dosud na povrchu znatelnou rýhu podobnou vyorané brázdě. V tomto místě byl čert uvázan, a jak sebou tloukl, skálu otřískal a místy uhladil.

Přízraky sektářů

Koncem 18. století vznikla ve Zdechovicích náboženská sekta Ariánů či Adamitů (očemž svědčila mnohá vyobrazení Adama a Evy v obci). Zemřelí členové zbožné sekty nebyli pohřbíváni na místním hřbitově, ale v malém borku na Katovci, což je skála po pravé straně od Zdechovic. Několik jich údajně leží také u silnice před lomem. Tito pohřbení prý všichni vždy o půlnoci vstanou, jednoho vezmou na máry a nesou dolů, k místům V obickách či k Zabitě ženě. Tam se přízraky společně pomodlí a potom se pokojně rozcházejí ke svým hrobům. Říká se, že tuto noční mši budou muset sloužit tak dlouho, dokud nevinný člověk jejich kosti nevyzvedne a neuloží do posvátné země. Také se tvrdilo, že kdo tento průvod duchů v noci uvidí, do roka zemře.

Postele obrů

V západních výběžcích Železných hor, v litošickém polesí jsou na vrcholcích nakupeny velké žulové balvany, jimž se říká Postele obrů. Jednou vznikl spor mezi d'ábly a obry. Žádná strana nechtěla ustoupit, došlo k boji a obě strany po sobě házely velkými balvany až do úplné tmy. Obři si připravili další hromady kamenů a přespali na nich. Ráno však d'ábové zmizeli, a tak obři postele jsou tam dodnes.

Petrova šlápota Na babách

V místě zvaném Na babách bývalo prý pohanské obětiště, které rozmetali sedlečtí mniši. Je zde též kámen zvaný Petrova šlápota, údajně se stopou sv. Petra.

ZDIBY- zámek

(Praha-východ)

8 km S od Prahy

Bílá paní míchá zlatou kaši

Vpravo od silnice z Prahy stojí uprostřed parku barokní zámek, dnes silně poškozený. Mezi několika vlastníky se na rozhraní 18. a 19. století připomíná i výstřední ruská hraběnka Asbassová. Její chování zavdalo později podnět k pověstem, že se tu po smrti zjevuje její přízrak jako Bílá paní. Za bouřlivých nocí, kdy vítr hvízdá v komínech, vstupuje do všech pokojů a velkého sálu v prvním patře a potom temnými chodbami a širokým schodištěm schází do přízemí, do míst, kde bývala kdysi prádelna. Do ohromného kotle plného zlaté kaše noří za pronikavého sykotu rozžhavený pohrabáč. Míchá zlatou směsí až do chvíle, kdy zámecké hodiny odbijí půlnoc. Poté se její zjevení rozplývá.

Bývala viděna i v parku, vždy na protilehlém břehu rybníka, nehybně stojící v temnotě mezi stromy.

ZDÍKOV

(Prachatice)

10 km SZ od Vimperka

Dědek a Bába

Dva z vrchů nad malebným zdíkovským údolím se nazývají Dědek a Bába. Jsou to prý zkamenělé pozůstatky lidí. Bába byla zakleta, když se opozdila se svačinou sekáčům. Zkameněla a po čase se propadla do země. Dnes už ční nad zemí jen její kamenná hlava. Až zapadne pod zem docela, bude konec světa.

Dědek je zkamenělým uhlířem, který pod kopcem páčil v milířii uhlí.

Slet čarodějnic

Vlevo od cesty z Masákovy Lhoty do Nového Dvora je kopec Hrbek (897 m), jemuž zde říkají Hrbeček. Stávalo na něm kdysi několik chalup, v nichž prý bydlely čarodějnice. Za Kočičovem bývala opuštěná chalupa, do níž se o štědrovečerní noci slétaly čarodějnice na svůj slet. Proto zde bývalo zvykem střílet na Štědrý večer a v noci „na čarodějnice“, aby se jim překazila jejich kouzla.

ZDOBNICE

(Rychnov nad Kněžnou)

14 km SV od Rychnova nad Kněžnou

Zbytky d'áblova mostu

V hluboké zdobnické rokli zvané Čertův důl jsou černé amfibolitové balvany, přemístěné sem kdysi postupujícím ledovcem ze severu. Pověst však vypráví, že tu d'ábel neúspěšně stavěl most ke Kunštátu a kameny jsou jeho pozůstatkem. Říká se jim Čertovy skály.

ZEBÍN - vrch (Jičín)

3 km SV od Jičína

Písek z čertovy boty

Ďábel zde kdysi prohrál sázku s místním mlynářem. Při závodě v běhu z Krkonoš si musel na tomto místě vyklepat z boty písek, a tím se zdržel. Kamínky z ďáblovy boty navršily nápadnou homoli Zebínu (406 m).

Jiná varianta této pověsti místo o ďábloví mluví o Krakonošovi. Uzavřel s mladým mlynářem sázku, kdo dříve doběhne na Veliš. Krakonoš běžel až ze Sněžky, mlynář jen ze Soběrazí.

Švejdova holinka

O Zebínu vypravuje podivnou pověst i J. V. Grohmann. Kdysi tu měl ztratit svou holinku švédský vojevůdce. Ta se prý nyní nachází uvnitř vrchu. V době, kdy bude hora zelená, Švejda tu bude holinku opět hledat, nato se objeví velký zástup rytířů na bílých koních a strhne se veliká bitva.

ZELENÁ HORA- zámek (Plzeň-jih)

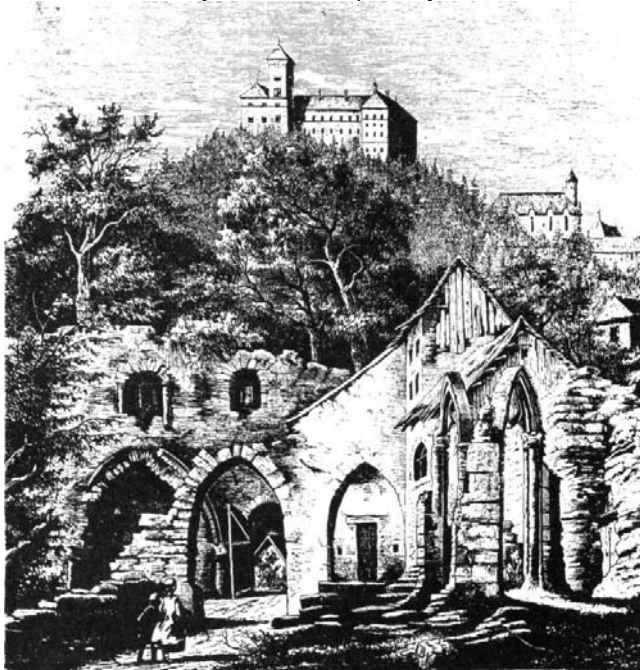
1 km S nad Nepomukem

Zelenající se hora

Kdysi se prý sv. Vojtěch rozhněval na Čechy a odešel do ciziny. Po jeho odchodu stíhalo zemi jedno neštěstí za druhým. Bylo také veliké sucho. Když se o tom biskup dozvěděl, pospíchal zpět. Nedaleko Nepomuku spatřil pustý vrch. Vystoupil nahoru a modlil se tam. Přivolał déšť, a poněvadž se kopec prvý zazelenal, dostal jméno Zelená hora.

V hradním kostele Nanebevzetí Panny Marie je za oltářem kus holé skály, od vlhkosti zelené. Podle legendy na ní stál sv. Vojtěch, než se ze své zdejší poustevny vrátil do Prahy. Je tu také vidět jeho vytlačenou stopu.

Podle pověstí měli na Zelené hoře kdysi své sídlo i templářští rytíři.

Zkamenělý pastýř se stádem

Sestupujeme-li strmou cestou od zelenohorského zámku k vesnici Klásteru, spatříme velké množství porůznu roztroušených balvanů a skalisek, z nichž jedno je vztyčeno. To je údajně zkamenělý pastýř a jeho stádo. Kamenné ovce jsou rozsety téměř od samé paty vlastního zámeckého stavení až nad Kláster. Vždy ve výročí dne, kdy tito živí tvorové byli proměněni v kámen, ožívá na chvíli pastýř i jeho stádo v původní podobě a ozývají se ovčákovy srdceryvné výkřiky.

ZEMĚCHY

(Louny)

6 km JZ od Loun

Nebezpečná křižovatka

Na křižovatce cest za vsí se o filipojakubské noci scházely všechny čarodějnice ze širokého okolí ke svému rejům.

ZEMIANSKÉ PODHRADIE

(Trenčín)

9 km S od Nového Města nad Váhom

Předměty po obrech

Blízko vsi leží dolina, v níž jedna část zvaná Sedliščá byla známá tím, že tam orači často nacházeli různé železné předměty. Pocházely údajně od obrů, kteří tam kdysi žili.

Zakleté Městečko

Východně od Lopeníku je hora Poloma a na ní se nachází místo zvané Městečko. Nad ním je hřbitov a ještě výše stával hrad, z něhož jsou dnes už jen nepatrné zbytky. V pravé poledne zde prý vyzvánějí zvony a zjevuje se tu přízrak Černého mnicha.

Těž se traduje, že kdo se nedokáže chránit před vílami a bosorkami, ten nemá v poledne a o půlnoci skrze Městečko chodit.

ZHOŘEC

(Pelhřimov)

6 km SZ od Pacova

Pekelné kalhoty

Nad osadou Zhoří (což je osada obce Zhořec) leží hluboká Čertova rokle. V jednom místě se rozbíhá ve dvě samostatná údolí a svým tvarem připomíná obrovské kalhoty.

Její podobu vysvětluje pověst o krejčím, který tudy kdysi šel ze Stříteže. Cestou se k němu přidal čert a požádal ho, aby mu ušil kalhoty. Druhý den mu krejčí kalhoty donesl, ale pekelník odmítl zaplatit. Začali se prát, čert hrabal nohama a tloukl sebou na všechny strany, až země lítala vysoko do povětří. Při tom zápasu vyhloubili roklí, která má dosud podobu kalhot. Když čert viděl, že krejčího nepremůže, zarval a navždy v této rokli zmizel.

ZLATÁ KORUNA - klášter

(Český Krumlov)

7 km SV od Českého Krumlova

Lípa Kapucínka

Cisterciácký klášter s původním názvem Zlatá Svatá Trnová Koruna (jako relikvie tu byl chován trn z Kristovy koruny) založil r. 1263 Přemysl Otakar II. na paměť bitvy u Kresenbrunnu a jako protiváhu vzrůstající moci Vítkovců v jižních Čechách. Roku 1420 byl klášter dobyt husity, spálen a pobořen. Mniši se chtěli zachránit útekem, ale podařilo se to jen nemnohým.

Pověst vypráví o třech mniších, kteří se spustili dřevěnou odpadní rourou z druhého poschodí dolů a za šera unikli. Většina ostatních zahynula v plamenech a sedm z nich, spolu s opatem Rudgenem, bylo pověšeno na lípě, která stávala mezi hlavním chrámem Nanebevzetí Panny Marie a kostelem sv. Markéty (dnes byty). Jejich těla byla později pochována v klášterním ambitu. V těch místech prý po dvě stě let prýštila ze země krev. Na lípě, na níž byli kdysi mniši pověšeni, rostly od té doby některé listy srostlé do kornoutků podobných mnišským kápím.

Zpěv popravených mnichů

U kostela sv. Markéty vždy o půlnoci zaplanul tajemný oheň a nočním tichem se odtud nesl nábožný zpěv popravených mnichů.

Pověsti o klášterních pokladech

Kláster kdysi býval velice bohatý a vlastnil i kuriózní náboženské ostatky (zachoval se dlouhý soupis, mj. zde byly „třísky z Noemovy archy“). Až donedávna kolovaly fantastické báje o pokladech, které přes několikrát vyplnění zůstaly pod klášterem zakopány. Vyprávělo se, že je lze vydobýt na Květnou neděli a hlídati je skřítki.

ZLATÉ HORY

(Bruntál)

15 km SV od Jeseníku

Zkamenění zlostného syna

V blízkosti města stojí skála mající podobu pastýře s kloboukem a holí. Je to prý zkamenělý zlostný syn místního pastýře.

ZLÍN

85 km V od Brna

Rytíři hlídají zlínský poklad

Nad Zlínem na vrchu Hradištko směrem ke Kudlovu stával kdysi hrad s dvěma mohutnými válcovitými věžemi a tajnou podzemní chodbou ústící až v Provodově. V jeho zasypaných sklepích jsou prý ukryty poklady hlídané přízraky rytířů v brnění.

Ohnivý přízrak rytíře Miloše

Na Hradištku býval kdysi pánem rytíř Miloš. Byl proklet a po smrti se tu zjevoval jeho duch v ohnivém kočáře bez koní. Jezdil v noci dolů Zlínem, přes Prstně až k Loukám. Na klíně držel useknutou hlavu panny, kterou kdysi připravil o život. Hledá prý místo, kam by ji i sebe na věky uložil. Ale země ho nechce přijmout, a tak zde musí věčně bloudit. Podle jiné verze se tu objeví jen jednou za padesát let. Bývalo ho možno potkat i v místním zámku. Existuje mnoho příběhů, posuzujících vždy určitý aspekt jeho strašidelného zjevu. Tak prý jeho kočár mohl jezdit po vodě i létat povětřím, a dokonce prý se místní lidé v ohnivém povozu několikrát svezli.

Růžový žlábek

Nad Zlínem cestou ke Kudlovu je úžlabina, kde se říkalo V růžovém žlábků. Bývalo to vyhlášené místo sletů čarodějnic.

Okolí:

Kudlovský drak

Kdysi žil v kudlovských kopcích drak. Pravidelně létal kamsi k Vizovicím a až na Slovensko, kde požíral lidi. Odtud se vždy vracel vypasený do své díry v kopcích.

Poutní místo se Svatou vodou

V Malenovicích, pod zaniklou osadou Penkovem, v zalesněném údolí se nachází pramen Svatá voda, podle lidové tradice posvěcený od věrozvěstů Cyrila a Metoděje. Vodě byla připisována léčivá moc a každoročně se sem konaly velké pouti.

Mužský přízrak piše, vůl míchá penězi

V Tečovicích západně od Zlína je vrch, jemuž se říká Hradištěk. Jeho povrch se stále propadá. Je zde slyšet podzemní ozvěny. Prý na něm stávala kdysi tvrz.

V podzemním sklepení sedí přízrak písíciho muže. Také je tam prý obrovský vůl zapražený k oji, kterou ustavičně míchá penězi.

ZLONICE

(Kladno)

7 km S od Slaného

Pohyblivá socha

Jihovýchodně od Zlonic stojí v poli asi dva až tři metry vysoká barokní pískovcová socha sv. Onufria. Údajně od ní vede tajná chodba na zlonickou faru. Socha se prý pohybuje. Za rok urazí vzdálenost rovnou šířce špendlíkové hlavičky. Až dojde ke kostelu, bude konec světa. V cestě jí však dnes stojí železniční trať Zlonice - Roudnice.

Podle pověsti dal sochu postavit bohatý kupec, jemuž tento světec zachránil život. Ve skutečnosti jde o sochu, která dříve už jednou u zlonického kostela stávala.

Truchlivé tajemství hrobky

Na oratoři zlonického kostela visí obraz Maxmiliány Alžběty rozené Kanické z Čachrova, manželky zdejšího pána Bohuchvala Bernarda Valkouna z Adlaru, jenž zemřel r. 1693. Jeho manželka ho přežila jen o tři dny a byla pochována do valkounské hrobky pod podlahou kostela. Byla však pohřbena jen zdánlivě mrtvá, v hrobce přišla k vědomí a pokoušela se dostat ven. Tehdy prý bylo v kostele slyšet podivné zvuky, ale pověřiví lidé spojovali volání z podzemí s naříkajícími dušemi z očiště.

Teprve po 34 letech při bourání starého kostela, kolem r. 1727, byla její kostra nalezena sedící na nejhořejším stupni hrobky pod mohutným mramorovým příklopem.

Zázračná Isidorská studna

Severně od Zlonic je dosud zachována tzv. zázračná Isidorská studna, z níž vedl vodovod do bývalého zámku Kinských v Budeníčkách. Nedaleko ní byl postaven kostelík sv. Isidora s rodinnou hrobkou Kinských. V půli dubna se kolem kostela koná slavná pouť, na níž se schází mnoho lidí z okolí.

ZNOJMO

60 km JZ od Brna

Zkamenělý loupežník

Moravský obrozenecký spisovatel J. H. A. Gallaš se ve svých *Romantických povídkách* zmiňuje o skalisku, které je podle tamní tradice zkamenělým loupežníkem. Stojí poblíž Znojma u tzv. Havraní skály. Je to prý bývalý vůdce lupičů, jenž zkameněl, když tu vraždil poustevníka a rytíře i s jeho synem. Poustevník ho před smrtí proklel.

ZUBŠTEJN- hrad (Žďár nad Sázavou)

7 km V od Bystřice pod Pernštejnem

Poklady hlídané skřítky

Ve zdejších zříceninách hradu, zvaného též Lapis (Kámen), jsou zakopané poklady hlídané skřítky. Otevírají se na Velký pátek v době pašijí. Vztahuje se k nim i varianta rozšířené pověsti o matce, která na Velký pátek vstoupila do zasypaných sklepů spolu se svým dítětem a kvůli bohatství na ně zapomněla. Během vynášení pokladu se skála uzavřela a žena musela čekat celý rok, než se se svým dítětem shledala.

Podzemní chodby

Z hradního nádvoří vedly tři mezi sebou propojené podzemní chodby: k hrádkům Aueršperku, Pyšolci a Štěpánovu. Koncem 19. století byl vstup do nich zazděn.

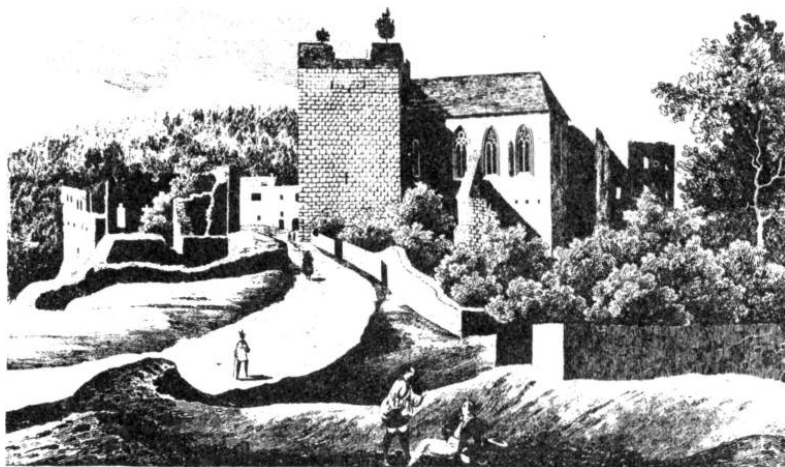
ZVÍKOV- hrad (Písek)

15 km S od Písku

Bizarní značky

Zvíkovský hrad, založený Václavem I. na místě staršího keltského obětního místa, je zejména dílem královské stavební huti z doby Přemysla Otakara II. K nejstarší části hradu patří tzv. Hlízová věž, jejíž kvádry jsou pokryty bizarními kamenickými značkami. Lidová obrazotvornost v nich viděla tajemné písmo. Věži se dříve říkalo Markomanka, poněvadž se věřilo, že byla dílem Římanů či jejich severních sousedů, germánských Markomanů. Téměř každý kvádr na sobě nese znamení podobné runám, z nichž některá se opakují i na zdivu paláce.

Podle pověsti tu měli své sídlo (klášter) templářští rytíři. V hradní kapli jsou zachovány velké nástěnné gotické malby, mj. obraz sv. Kryštofa.

Zvíkovský rarášek

Za tajemnou „svatební síň“, v níž je slavná malba svatebního průvodu, leží výše položená klenutá jízba sloužící kdysi jako pohostinská místnost. Sem klade báje působení Zvíkovského raráška, který tu o půlnoci strašil odpočívající. Podle místní pověsti vznikla v r. 1883 i stejnojmenná hra L. Stroupežnického.

ZVÍKOVSKÉ PODHRADÍ

(Písek)

4 km Z od Zvíkova

Vidění otavských plavců

Nad Otavou se tyčí raně gotický kostelík sv. Anny z druhé poloviny 13. století. Na den sv. Anny se sem kdysi konaly pouti. Ze Zvíkova prý pod něj vede tajná chodba sloužící k úniku z obleženého hradu. V ní jsou ukryty poklady strážené dvěma psy s ohnivýma očima.

Jednou zpozorovali plavci z Otavy ve skále pod kostelíkem osvětlenou jeskyni. Přistáli a vydali se ji hledat. Jeden z nich přitom uklouzl a zaklel. Náhle se objevil velký černý pes s vyceněnými zuby a jeskyně zmizela. Vystrašení plavci utekli k vorům a odpluli. Od těch dob se prý jeskyně neotevřela.

Podle jiné pověsti je zdejší poklad důležitý pro vlast. Až bude v Čechách nejhůře, blaničtí rytíři pobijí nepřátele a potom zdejší bohatství vyzvednou.

ZVÍŘETICE - hrad

(Mladá Boleslav)

2 km JZ od Bakova nad Jizerou

Tajná chodba

Na svahu nad údolím Jizery stojí zřícenina mohutného gotického hradu, později několikrát přestavovaného. Ze starého zvířetického paláce vede údajně tajná podzemní chodba ústící až ve zvířetickém poplužním dvoře vzdáleném čtvrt hodiny chůze.

ZVOLEN

20 km J od Banské Bystrice

Pustý hrad s přízraky

Na jih od Zvolena při ústí Slatiny do Hronu leží zbytky Pustého hradu. Na zříceninách se prý zjevují přízraky starce a jeho dcery, vždy ve výroční den jejich smrti.

Kdysi žil na hradě krutý kastelán Zuzor, který se zamiloval do dcery starého rybáře. Chtěl si ji vzít za ženu, ale rybář byl proti sňatku. Kastelán se proto rozhodl, že rybáře zabije. Vystřelený šíp však smrtelně zasáhl jeho dceru. Když to krutý pán viděl, spadl z koně do Slatiny a utopil se. V týž den zemřel žalem i starý rybář. Od té doby se tu každý rok objevují jejich přízraky. Říká se, že čeho se dotknou, všechno zbledne, a kudy projde dívčin přízrak, tam vyrostou konvalinky. Pod hradem je dodnes osada Rybáře a kolem ní louky plné konvalinek.

ZVOLENĚVES

(Kladno)

8 km V od Slaného

Noční zjevení

Podle poznámek Václava Krolmuse se na hřbitově nad kostelem u kaple Panny Marie zjevoval přízrak Bílé paní. Vycházela odtud mezi jedenáctou a dvanáctou v noci k studánkám Zrzavce a Syrovátce. Býval tu viděn také průvod přízraků. Bílá paní se zjevovala i v místech, kde se říká U panina háje. Panin háj leží na návrší mezi Zvoleněvsi a Slatinou.

ŽÁKAVA

(Plzeň-jih)

17 km JV od Plzně

Drak a Světýlko

Nedaleko Žákavy je skála, v níž sídlí Světýlko. Každý večer vychází ze svého úkrytu a zavádí pocestné. Je prý to duch vysloužilého vojáka, který tu kdysi ze zpučnosti zaklínal slunce.

V této skále také kdysi sídlil sedmihlavý drak a plnil krajinu v širokém okolí.

ŽÁKOVA HORA- hora (Žďár nad Sázavou)

13 km SV od Žďáru nad Sázavou

Kouzelné středisko

Vrch (810 m) v oblasti Žďárských vrchů nad vsí Cikháj je opředen mnoha pověstmi o pokladech, lesních skřítcích a hejkalech. V nitru hory jsou prý schovány tři kádě plné zlatáků. Na úbočí je tzv. Stříbrná studánka, což má být vchod do podzemního města plného pokladů. Kdysi sem prý šel chlapec pro vodu a přinesl domů zlatý kužel.

ŽAMBERK (Ústí nad Orlicí)

18 km V od Kostelce nad Orlicí

Upír Micohlav

Kdysi tu zemřel člověk, jemuž zde říkali Micohlav. Už při pohřbu se údajně zjevil jeho přízrak smutečním hostům. Později prý vstával v noci z hrobu, vyhrabával mrtvolu a ohryzoval je. V okolí se o něm vyprávělo několik fantastických historek. Když se zpráva o vampýrském řádní roznesla, vykopali jeho mrtvolu a kat mu na rozcestí srýpl hlavu. Teprve od té doby byl od neblahého Micohlava pokoj.

ŽAMPACH- hrad (Ústí nad Orlicí)

8 km J od Vamberka

Naloupené poklady

Raně gotický hrad Žampach (pův. něm. Sandbach-Písečná) byl založen na srázném homolovitém návrší a v průběhu let byl několikrát přestavován.

V době Karla IV. byl jeho majitelem Jan ze Smojna, loupežný rytíř. Císař hrad oblehl, dobvl a Jana ze Smojna dal popravit. Pod starými zříceninami jsou prý ukryty jeho naloupené poklady.

K hradu se vztahuje také pověst o stavbě Gertova mostu mezi Žampachem a Lanšperkem. (viz [Lanšperk](#))

ŽAROŠICE (Hodonín)

14 km JV od Slavkova u Brna

Poutní místo

Konaly se tu proslavené pouť do kostela sv. Anny k soše Matky boží žarošické. Podle pověsti zde věrozvěstové Cyril s Metodějem posvětili pramen Svaté vody pod kostelem.

Paní louka

Jihovýchodně od Žarošic mezi Násedlovicemi a Archlebovem je údolí, jímž protéká spálený potok. Rozkládá se tam velký lučinatý pozemek zvaný Paní louka. O půlnoci se tu zjevoval přízrak Bílé paní.

ŽATEC (Louny)

16 km Z od Loun

Město Slunce

Kolem r. 1400 vládlo všeobecné přesvědčení o blízkém konci světa. Žatec byl jedním z nemnoha míst, které měly být ušetřeny všeobecné zkázy. Husity byl zván Sluncem (nebo také Sěgor, podle biblického města), Louny Měsícem a Slaný Hvězdou. V této chiliastické symbolice lze rozeznat hermetický podtext. (viz [Louny](#), [Slaný](#))

Vojsko duchů

Kdysi zde v noci bývalo vidět průvody duchů s rozžatými světýlky. Protože prý jim někteří ze žateckých měšťanů ublížili, chystali se zaútočit na město. Žatec zachránil ponočný, který duchy odčaroval,

takže se mohli vrátit ke svému věčnému spánku na hřbitov. Ponocnému Boršovi měšťané z vděčnosti postavili vedle kašny pomník.

Čert kuchařem

Mezi bohabojné mnichy kapucínského kláštera se kdysi vmísil ďábel a nastoupil službu jako kuchtík. Po smrti starého kuchaře byl ustanoven vrchním kuchařem a začal mnichy svádět k pití a prostopášnostem. Když za ním jednou přilétl jeho druh, aby se vyptal, jak se mu vede, vyslechl je náhodou opat a oba je zaklínal. Pekelníci se proměnili v hady a se sykotem se vyplazili ven. Od těch dob se mniši zbavili ďábelských úkladů a byli pak dvojnásob pobožní.

Zakletá dívka v muzeu

Do areálu muzea byl r. 1986 převezen menhir z Března, známý z pověstí pod označením Zakletá dívka. (viz [Březno](#))

ŽDÁNICE

(Hodonín)

10 km J od Bučovic

Draci na Palánku

Na kopci Palánku nad Ždánicemi stával kdysi hrad, srovnaný dnes se zemí. Občas se zde nacházejí jednotlivé mince ze 14. a 15. století. Traduje se, že v jeho zasypaných sklepeních je ukryt velký poklad. Hlídáji ho dva draci.

ŽĎÁR NAD SÁZAVOU

62 km SZ od Brna

Duchové v klášteře

Žďárský cisterciácký klášter Fons Sanctae Mariae byl založen r. 1252. Měl pohnutou historii, mj. byl za husitských dob vypálen. Kdysi prý byli cisterciáci přesídleni a klášter osazen františkány. V klášterních prostorách se jim později zjevovaly přízraky cis-terciáků se zvoláním: „Cedite nostris!“ (Ustupte našim!) a všemožně je sužovaly. Mniši se z toho roznemohli a jeden po druhém umírali. Trvalo to prý do té doby, než byl klášter znovu vrácen cisterciáckému řádu.

Tuto pověst zaznamenal jeden z posledních mnichů Placidus Nejedlý, který po zrušení kláštera Josefem II. r. 1784 žil na odpočinku v Novém Městě na Moravě.

Vrchní Ulrich

Vrchní správce zdejšího panství Alois Ulrich utiskoval své poddané a velmi nespravedlivě s nimi nakládal. Po jeho smrti (22. 2. 1817) se tu začal v noci zjevovat jeho přízrak. Jezdil na „obrněném“ koni, který měl bílou hlavu podobnou teleti a nepřírozeně velká kopyta. Každý den bylo vidět bezhlavého jezdce, jedoucího krásnou lipovou alejí od zámku Žďáru až k dnešním Bouchalkám.

Zjevoval se také v krytém kočáře taženém ohnivými oři a číhal na lidi. Kam přízrak šlápl, tam nic nevyrostlo. Vypráví se také o několika jeho potyčkách s lidmi. Nakonec museli povolát kata z Jihlavy, jenž otevřel hrob a mrtvole rýčem usekl hlavu. Od té doby se tu přestal zjevovat a obyvatelé města znepokojoval.

Stánek křesťanské kabaly

Z podnětu žďárského opata Václava Vejmluvy byl v letech 1719 až 1722 v sousedství kláštera na Strmě hoře neboli Černém lese vystavěn poutní kostel sv. Jana Nepomuckého podle plánů J. Santiniho. V uměleckém plánu se jedná o nejcennější středoevropský doklad tzv. barokní gotiky. Idea stavby vychází ze světova symbolu, neboť legenda o něm praví, že nad jeho utonulým tělem se zjevila ve Vltavě koruna pěti hvězd, a hvězda podle tradice vyznačila místo jeho narození a také se v pravé poledne objevila nad pahorkem upravovaným pro stavbu chrámu. Od té doby se mu říkalo Zelená hora, podle vrchu nad Nepomukem. Kostel je postaven na půdorysu pěticípé hvězdy s vyznačením zázračného světova jazyka. Posvátný pentagram byl vložen do deseticípé hvězdice ambítů, často se tu objevuje i hvězdice šesticípá a

další světčův symbol, písmeno X. V hermetickém smyslu zjevení hvězdy znamená kanonické potvrzení správné cesty, příslib zdárného dovršení Díla a v souvztažnosti s plamenným jazykem (pojímaným zde ve smyslu plodivého orgánu) odkazuje k logogenesi, plození slovem.

V tomto středově symetrickém agregátu, v jeho vzájemných poměrech jak v celcích, tak i v detailech, hraje důležitou roli číselná symbolika, jejíž úloha dodnes není bezezbytku vysvětlena. Významným vodítkem k jejímu odhalení a pochopení se stalo slavnostní kázání měřínského faráře J. F. J. Pachera při slavnostním vysvěcení kostela, které zanedlouho poté vyšlo tiskem.

ŽEBERK - hrad

(Most)

13 km SV od Chomutova

Přízrak Černé pani

Hrad Žeberk podlehl pohromám náboženských válek v 15. století. Dnes je z něho zachován jen kus zdi s malou brankou a přístupové cesty k němu. Vzpomínka na něj se zachovala v černých pověstech o zakletém a propadlém zámku na strmém vrcholu hory.

Na zříceninách tohoto nejvýše položeného hradu českého Krušnohoří se zjevuje přízrak Černé pani ve starobylém kroji, se závojem a svazkem klíčů.

Mořská panna

V hradních sklepeních má být ukryta bečka ryzího zlata hlídaná mořskou pannou, přivezl si ji prý kdysi pán hradu Albrecht ze Žeberku. Po jeho smrti odnesla mořská panna poklad do sklepení a dosud jej tam hlídá.

ŽEBRÁK - hrad

(Beroun)

5 km S od Hořovic

Žebrák s poklady

Na hradě, z něhož se zachovala mohutná válcová věž s nepatrnými zbytky hradních staveb, jsou prý zakopány poklady podobně jako na blízkém Točnicku. Na den sv. Rufa je prý možno bohatství spatřit a o půlnoci si z něho i nabrat. Ten den se tu také zjevují přízraky krále Václava IV. a jeho družiny. Zabloudí-li sem někdo v ten čas, chce na něm král vědět, co si o něm lidé vypravují, a žádá úplnou pravdu.

ŽEHUŇ

(Nymburk)

12 km V od Poděbrad

Zlatá drůbež

Severně od obce je bývalé středověké tvrziště, které se však objevuje jen při vypuštění rybníka. Stával tu blatný hrádek jako součást obranného systému kmenového hradiště v Libici nad Cidlinou. V podzemí je prý ukryta zlatá kvočna s dvanácti zlatými vejci.

Zbytky tvrže zanikly pod vodou Žehuňského rybníka, založeného králem Vladislavem II. před r. 1499.

ŽELEZNÁ RUDA

(Klatovy)

39 km J od Klatov

Vznik Čertova jezera

Utopil se tu ďábel s kamenem na ocase. Přivázala mu ho tam dívka, kterou se snažil svrhnout do pekla a přitom svými drápy vyrýval dolinu. Prohlubeň se později naplnila vodou a byla nazvána Čertovým jezerem.

Okolí :

Ďáblovo kopyto

Asi 12 km západně od Železné Rudy, u Rodrovského Dvorce leží hladký kámen, na němž je vidět otisk ďáblova kopyta. Tady se kdysi scházely sněmy pekelných knížat.

ŽELEZNICE

(Jičín)

6 km SV od Jičína

Bílá ruka v chodbě

Na vrchu Železném či Těšině v místě dnešního lomu stával kdysi hrad Železný (Isenberg). Byl prý spojen tajnými chodbami s hrady v okolí (Kozlov, Levín, Bradlec). Kdysi při opravě stavení čp. 61 na místě bývalé tvrze, pod níž se dochovaly hluboké a rozsáhlé klenuté sklepy, vlezli zvědaví zedníci do pozemní chodby vedoucí ke hradu Bradleci. Uvnitř se jim však po nějaké době zjevila tajemná bílá ruka a zhasila jim pochodně. Jen s námahou se prý dostali zpátky. V této chodbě je údajně ukryt poklad.

ŽELEZNÝ BROD

(Jablonec nad Nisou)

12 km SV od Turnova

Tajné podzemí

Z kostela sv. Jakuba Většího vedla prý pod potokem Žernovníkem tajná chodba až k nynějšímu mostu přes Jizeru, do sklepa nově postaveného domu, kde ústila ještě další chodba. Ve sklepě tohoto domu se skutečně našly části podzemní chodby v předem naznačených směrech, ale byly zazděné.

ŽELIV- klášter

(Pelhřimov)

4 km SV od Červené Řečice

Poklady v Trčkově hradě

Zdejší klášter patří k nejdůležitějším zachovaným centrům raně středověké civilizace. V r. 1144 tu byl založen benediktinský klášter, i. 1149 sem byli uvedeni premonstráti. V klášterním kostele Narození Panny Marie je na jižní straně presbytáře oltářík s rokokovou kopií obrazu Starobrněnské Černé Panny Marie, vzniklý kolem r. 1750.

S klášterem souvisí renesanční tzv. Trčkův hrad, postavený za krále Jiřího z Poděbrad. Podle pověsti ve sklepeních pod ním odpočívá dvanáct stříbrných soch apoštolů a zlatá socha Vykupitele. Později tu bylo mnohokrát hledáno, ale zprávy o umístění pokladu se různí: některé tvrdí, že je uložen pod kostelem, jiné jej umísťují do konventní zahrady a další do Trčkova hradu.

S pokladem souvisí i humorná škádlivka. Nalezli zde prý jen sochu sv. Matěje. Ten měl v ruce cedulku s tímto nápisem: „O ostatních nevim, zeptejte se Filipa.“ Ale tohoto apoštola už nenašli. Od té doby se smějí Želivským, že „nemají Filipa.“

ŽINKOVY

(Plzeň-jih)

6 km Z od Nepomuku

Obrovo hradiště

Nad městem na kopci se rozkládá tzv. Obrovo hradiště, staré slovanské sídliště se zříceninami gotického hradu Potenštejna ze 13. století, kolem něhož jsou bizarní seskupení obrovských žulových balvanů. K těmto místům se váže mnoho zdejších pověstí o čertových kamenech a o ukrytých pokladech.

Zkamenělá panna

V místech malešovského lesíka u osady Kokořov stávala údajně tvrz, na níž sídlil loupeživý rytíř. Svou dceru chtěl dát za ženu jen tomu, kdo splní tři nesnadné úkoly. Rytířovu podmínku splnil ďábel a odnášel si pannu do pekla. Ta hrůzou a žalem zkameněla a čert ji svrhl nad vsí Osobový, kde je dodnes k vidění.

Hadí vojsko

Pod výraznou Osobovskou, též Černou skálou čekají hadi se svým králem (místo svatováclavského vojska), aby pomohli zemi osvobodit od nepřátel.

Na vrcholu skály je vyhloubená asi 1 metr hluboká mísa, již se říká Čertův kamnovec.

ŽITENICE

(Litoměřice)

3 km SV od Litoměřice

Ohnivý sud

Žitenický zámek býval v minulosti sídlem vysehradského proboštství. Na dvoře zámku kdysi strašilo. Denně se tu v noci po zemi koulel ohnivý sud.

Zkamenělá panna

Kámen nalézající se mezi Žitenicemi a Dlouhým vrchem (místo zvané Panenský kámen) je prý zkamenělou pannou, kterou kdysi pro její lenost zaklela vlastní matka.

Otevírací kořínek

Pod Křížovou horou (590 m) u Žitenic jsou uschovány poklady, které se dají nalézt jen s pomocí tzv. otevíracího kořínku. Podle tradice se dá získat složitým postupem: Do otvoru prázdného datlova hnízda se nejprve zatluče klín. Když pták přiletí a vidí, že hnízdo je uzavřeno, letí vyhledat otevírací kořínek. Čekající rozprostře pod hnízdem červený nebo bílý šátek, a když datel i kořínkem přilétne, rychle třikrát zatleská. Pták se lekne a kořínek upustí. Stačí jej opatrně vzít do šátku, protože rukama se ho dotýkat nesmí, ztratil by prý kouzelnou moc.

ŽIVOHOŠŤ

(Příbram)

22 km V od Dobříše

Psané skály

Tři kilometry jižně od Živohoště se nad Slapskou přehradou zdvihají příkré skály, na nichž jsou nápisy heretické sekty Mikulášenců či Pecinovských bratří ze 17. století, kteří se tu tajně scházeli. Jsou známé pod názvem Psané skály.

ŽIŽELICE

(Kolín)

6 km JZ od Chlumce nad Cidlinou

Hrůzné spřežení

Nad Hradištěm II, dnes osadou obce Žiželice, se prostírá les zvaný Sokol, v němž stávala zemanská tvrz. Kdysi tam sídlily poslední příslušnice rodu, dvě kruté a lakomé sestry. Po smrti se každou noc jejich přízraky zjevovaly na louce U splávku. Zvláště za tmavých nocí na ně byla hrůzná podívaná. Jak odbila dvanáctá, vyskočili z Cidliny a dva dlouhohříví bělouši, vytáhli z vody ohnivý kočár, v němž seděly obě lakomé sestry s vytřeštěnými očima, a celé spřežení se hodinu projíždělo po louce. Úderem jedné tajemný kočár mizel znovu v Cidlině.

ŽLEBY

(Kutná Hora)

7 km V od Čáslavi

Templářské sídlo?

Hrad Žleby byl založen v druhé polovině 13. století Jindřichem z Lichtenburka. dle některých pověstí zde krátce sídlil řád templářských rytířů.

Bílá paní vede k pokladu

V místech, kde na žlebském kopci stojí kaplička obklopená vzrostlými stromy, je prý zakopán poklad. Místním lidem se tu kdysi zjevil přízrak Bílé paní a označil jí místo jeho umístění. Mužům se podařilo vykopat bednu plnou zlaťáků, ale poněvadž jeden z nich přestoupil zákaz mlčení, poklad se propadl.

Ohnivý meč

Nedaleko Žleb je pustý vrch zvaný Šibeničník nebo Šibeňák. Kdysi tu bývalo popraviště. Po popravě jednoho (snad nevinného) člověka se tu v noci objevovalo planoucí zjevení ohnivého meče. Lidé se pak tomuto místu dlouho vyhýbali.

ŽLUTICE

(Karlovy Vary)

14 km SV od Toužimi

Dvanáct zlatých apoštolů

Na velikonoční neděli r. 1422 žlutičtí občané zakopali před husity dvanáct zlatých soch apoštolů. Ve dvacátých letech našeho století je marně hledal jeden žlutický občan. Díry po jeho kopání jsou tu dodnes.

Đábel v podzemí

V podzemí města jsou rozsáhlá několikapatrová sklepení, chodby a kanály. Pod bývalou městskou branou prý býval kamenný stůl a lavice. V místech, kde se kdysi scházel ďábel s nevěrou kovářkou, byly ve skále otisky dlaní. Dnes je tato část podzemí nepřístupná.

Černá poutní madona

V kostele sv. Petra a Pavla je na západním pilíři hlavní lodi umístěna kopie Černé poutní madony z r. 1692 s monogramem CCVR.

Hrad Nevděk

Své jméno údajně získal, když jej Karel IV. dobyl a vyvrátil, aby potrestal zdejší pány Rýzmburky, kteří odmítali platit lenní poplatky. Paní hradu Agáta, vědoma si zásluh Rýzmburků o českou korunu, prý lkala nad ztrátou majetku tak hlasitě, že to bylo slyšet až do Žlutic: „...to je nevděk!“

Zbytky hradu stojícího na Zámeckém vrchu na vysoké čedičové skále jsou opředeny mnoha pověstmi o pokladech a rozsáhlé rumiště bylo mnohokrát překopáváno jejich hledači.

ŽULOVÁ

(Šumperk)

13 km SZ od Jeseníku

Venušin nárůdek

K nejpozoruhodnějším žulovým útvarům v oblasti tzv. židovského plutonia patří skalní mísy. Je známo třicet lokalit, největší jsou na okolních vrších Smolný, Borový vrch a na skalce u židovského nádraží. Říká se jim Venušiny mísy (Venusnappla).

Podle starých německých pověstí žulové skály a prostory pod nimi zabydloval pohádkový nárůdek zvaný Venušin lid (Venusleute). Postavou byli jen o málo větší než trpaslíci, avšak úpravní, a zvláště ženušky (Venusweibla) velmi půvabného vzhledu. Byli dobromyslní a lidem jen zřídka škodili. Dětem, které z neopatrnosti do těchto míst zabloudily, dávali jíst a všemožně jim pomáhali. Ve skalních mísách prý vařili, vyvarovali prádlo a za jasných nocí se v nich koupali. Podobně jako jiní hrdinové německých bájí měli též čepičku neviditelnosti.

VÝBĚR Z LITERATURY

Souhrnná díla:

- Alleau R.* : Guide de la France mystérieuse, Paris 1965
Figuier L. : Alchimie et alchimistes, Paris 1971
Givry G. : Le musée des sorciers, mages et alchimistes, Paris 1929
Heber F.A. : Böhmens Burgen, Vesten und Burgenschlösser, Praha 1833
Jahn J.V. : Alchemie v Čechách, České Budějovice 1880
Janota D. : Slovenské hrady I.-III., Bratislava 1973
Krejčí J. : Čarodějnické procesy, Praha 1970
Lešehrad E. : Tajné společnosti v Čechách, Praha 1922
 Pokus o historii R + C, Praha 1924
Nakonečný M. : Dějiny českého hermetismu (ined. rkp.), Tábor 1976
Podlaha A. : Posvátná místa království českého, Praha 1907-13
Šeligmann K. : Histoire de la magie, Paris 1965
Šindelář B. : Hon na čarodějnice, Praha 1986
Tondriau J., Villeneuve R. : Dictionnaire du Diable et de la Démonologie, Paris 1968
Zachar O. : Z dějin alchymie v Čechách, Praha 1900

Speciální díla:

- Altrichter A.* : Aus dem Schatzberg Sagen, Liberec 1931
 Sagen aus dem Iglauer Sprachinsel, Jihlava 1920
Amort V. : Báčorky a pověsti města Berouna a okolí, Beroun 1894
 Pověsti král. města Berouna a okolí, Beroun 1913
Baar J.Š. : Pověsti z Chodska, Praha 1930
Balbín B. : Krásy a bohatství české země, Praha 1986
 Staré pověsti třeboňské, Třeboň 1935
Bayer F. : Valašské národní pohádky a pověsti z okolí rožnovského. Přerov 1874
Beckovský J.F. : Poselkyně starých příběhů českých, Praha 1879-80
Benyovszky C. : Segenhafte aus Alt Pressburg, Bratislava 1873
 Galgen und Henker in Alten Pressburg, Bratislava 1873
Bilianová P. : Z tajů pražských pověstí, Praha 1904
Biskup J. : Pověsti ze stříbrného kraje, Příbram 1944
 Z šera minulosti, Bezděkov 1936
Blažek A. : Pověsti a bytosti báječné. Chrudimsko a Nasavrcko, Chrudim 1912-33
Böhm W. : Sagen aus Budweis und Umgebung, Prachatice (b.d.)
Březan V. : Životy posledních Rožmberků, Praha 1985
Bajková K. : Moravské pohádky a pověsti, Praha 1920
Bukovanský K. J. : Slezské báje a pověsti národní, Ostrava 1877
Cajthaml-Liberté F. : Staré pověsti ze Středohoří a Podkrušnohoří, Ústí n.L. 1923
Cifka, S., Pecka J. : Pověsti Českokrumlovska a Kaplička, Český Krumlov 1969
Cikhart R. : Pověsti a zkazky z Táborska, Tábor (b.d.)
Capal J.A. : Poličské pověsti, Polička 1926
Czerny A. : Sagen aus der Schönhengster Land, Lanškroun 1906
Černaj K. M. : Sagen aus Krummrau und Umgebung, Český Krumlov 1907
Černovický L. : Pohádky a báje z Českého ráje, Vysoké Mýto 1937-40
Červenka V. : Pověsti z Hlavitce a okolí, Tábor 1939
Číp F. : Pověsti, pohádky a lidový- humor na Novopacku, Nová Paka 1935
Daněk A. : Báje českého Pošumaví, Praha 1912
 Báje ze Šumavy, Praha 1930
 Pověsti o hradech a tvrzích v jižních Čechách, Praha 1933
Dietrich E.Ch. V. : Die Vorzeit der Volks- und Rittersagen Böhmens, Míšeň 1827
Dolenský A., Jaša A. : Staré hrady v nár. pověstech, Praha 1934

- Dörre R., Mauder E.* : Sagenkranz aus dem Tetschner Gau, Děčín 1921
- Dvořák S.* : Pověsti Rychnovská, Rychnov nad Kněžnou 1939
- Eckert F.* : Posvátná místa hl. m. Prahy, Praha 1884
- Endt J.* : Sagen aus dem Erzgebirge, Praha 1909
- Erben K. J.* : Kytice pověstí národních, Železný Brod 1944
- Fišer B.* : Třemšinský poklad a jiné pověsti, Praha 1976
- Fröhlich A.* : Pověsti našeho kraje, Dolní Újezd 1939
- Galiat A.* : Chrudim z doby kouzel a strašidel, Chrudim 1889
- Gnirs A.* : Alte Sagen aus dem Elbogener Ländchen, Karlovy Vary 1930
- Götz F.* : Sagen des Bezirkes Mähr. Weisskirchen, Lipník 1932
- Gradl H.* : Sagenbuch des Egergau, Cheb 1892
- Grohmann J. V.* : Sagenbuch aus Böhmen und Mähren, Praha 1863
- Hackenschmied V. Z.* : Na besedě. Pověsti z Lanškrounská a Ústecká, Ústí n. Or. 1928
- Halas J.* : Sagenbuch der Heimat, Loket 1912
- Hajný A.* : Pověsti z Novostrašicka, Nové Strašecí 1976
- Hbovštiak A.* : Oravské pověsti, Bratislava (b.d.)
- Hlinecký A.* : V mlhách. Pověsti z Žamberka a Lanškrouna, Žamberk 1912
- Hofmanu J.* : Sagen der Karlsbader Landschaft, Karlovy Vary 1926
- Hossner J.* : Sagen aus dem Pressnitzer Bezirke, Přísečnice 1927
- Hraše J. K.* : Babiččino vyprávění. Pověsti z Náchodska, Praha 1880
České pověsti, pohádky a báchorky, Praha 1897
- Hulínský J.* : Zkazky ze Slaného a ze Slánska, Slaný 1931
- Hurdálek J.* : Turov. Pověsti Jiráskova kraje, Náchod 1935
- Hutter T.* : Nordböhmische sagen, Varnsdorf 1883
- Jandl F. J.* : Sagen aus dem deutschen Teilen der Bez. Landskron, Litomyšl 1905
- Janoušek F.* : Hředské pověsti a upomínky, Praha 1904
Pověsti z Rakovnicka, Praha 1907
- Jetelina J.* : Pověsti a zkazky z Chřibů, Přerov 1944
- Jungbauer G.* : Die Růbezahlsage, Liberec 1923
Sagen aus dem Sudetengau, Berlín 1943
- Kalláb K.* : Pověsti hradů moravských a slezských, Praha 1937
- Kaným J.* : Helštýnské pověsti, Olomouc 1959
- Karell V.* : Sagen, Chomutov 1930
Sudetendeutsches Sagenbuch für das Erzgebirge und Egertal, Cheb 1939
- Kárník F.* : Pověsti z českého Podkrkonoší, Praha 1939
- Kazda K.* : Pověsti. Podbrdsko, Beroun 1923
- Kern J.* : Schlesische Sagen Kronik, Vratislav 1840
- Köhler E.* : Sagenbuch des Erzgebirges, Sněžník 1886
- Königsmark J.* : Rokycansko v pověstech, Plzeň 1920
- Kollibabe H.* : Sagen und Märchen aus dem Böhmerwald, Liberec 1925
- Košinář J.* : Poutní místa a památné svatyně v Čechách, Praha (b.d.)
Staropražské pověsti a legendy, Praha 1933-47
- Koštál J.* : Drobné pověsti a báje, Praha 1920
Pohádky, pověsti a báchorky, Praha 1919
- Koudelák J., Vaca J., Vrbka J.* : Pověsti z kraje básníka F. S. Procházky, Olomouc 1940
- Král F. J.* : Paměti Vamberka, Praha 1927
- Kramařík J.* : Chodské pohádky a pověsti, Praha 1956
- Kratochvíl K.* : Heimatbuch der Berg- und Kreisstadt Böhmisches-Budweis, České Budějovice 1930
- Kraus A.* : Pověsti z východních Čech, Praha 1906
- Krejčí K.* : Praha legend a skutečností, Praha 1982
- Krolmus V.* : Staročeské pověsti, Praha 1845-51
- Krtička A.* : Báje a pověsti z kraje Jiráskova, Trutnov 1925
- Kubín J. Š.* : Lidové povídky z čs. Podkrkonoší, Praha 1971
- Kulda B. M.* : Moravské nár. pohádky a pověsti, Brno 1874-92
- Lang M.* : Aus miener Heimat. Sagen aus dem Iglauer Sprachinsel, Jihlava 1906
- Ljederer I.* : Sagen und Geschichten aus Böhmen, Plzeň 1869

- Malá-Vidláková A.* : Pověsti z Horácka-Dolácka, Moravský Krumlov 1932
- Mally L.H.* : Der alte Böhmerwald, Praha 1943
- Malý J.J.D.* : Sebrané báchorky a pověsti národní, Praha 1845-46
- Masur L.* : Alte Brünnner Sagen, Brno (b.d.)
- Mencl J.* : Pověsti jičínského kraje, Jičín 1938
- Menšík J. S.* : Pověsti, Brno 1862
Moravské nár. pověsti a pohádky, Brno 1862
- Mentberger V.* : Kasejovické pověsti, písně a říkanky, Blatná 1938
- Merhaut C.* : Malostranské pověsti, Praha 1941
- Mikšíček M.* : Pohádky a pověsti lidu moravského, Brno 1847
Sbírka pověstí moravských a slezských, Brno 1843-44
- Mrasek K.N.* : Histörchen aus dem alten Brünn, Brno (b.d.)
- Mrštík J.* : Pověsti Jičínska, Jičín (b.d.)
- Mrštík J., Prchal J.* : Kytička pověstí, Čáslav 1936
- Muck J.* : Pověsti jilovské, Praha 1948
- Mulin V.* : Sagen und Geschichten des Stadt Olmütz, Olomouc 1892
- Ormisová M.* : Marina Ormisová spomína, Martin 1979
- Ošmera J.* : Pověsti z kraje Mrštíků a Herbenova, Klobouky u Brna 1940
- Palivec V.* : Křivoklátské pověsti, Praha 1971
Pověsti karlíštejnského podhradí, Praha 1970 Pověsti Zlatého koně, Praha 1964
- Pavel J.* : Pověsti českých hradů a zámků, Praha 1935
- Pavlík R.* : Valašské pověsti ze vsetínského okresu, Vsetín 1956
- Peisker J.* : Kdo byli naši předkové, Praha 1921
- Pekárek K.* : Starozlínské pověsti a lidové povídky, Zlín 1942
- Pinc K.* : Kytička pověstí jihočeských, České Budějovice 1945
- Pleskač J.* : Moravské nár. pohádky a pověsti z okolí olešnického, Praha 1892
- Polanek K.* : Kytice bájí, pověstí a příběhů z okresu kladenského, Kladno 1941
Kytice pověstí, bájí a příběhů z kraje Lučanů, Královice 1925
- Polt J. J.* : Sagen und Geschichten aus der Vorzeit Böhmens, Praha 1839
- Popelář B.* : Urbář pověstí brněnských, Brno 1946
- Popelka F.L.* : Pohádky a pověsti, Polička 1888
- Praetorius J. P.* : Krakonoš, Hradec Králové 1970
- Procházka A.* : Pověsti z Bučovska, Slavkovská a Vyškovská, Brno 1940
- Prikryl F.* : Hora sv. Klimenta v pověstech, Olomouc 1884
Pohádky a pověsti ze Záhoří, Holešov 1892
- Práček A.* : Kutnohorské pověsti, Kutná Hora 1911
- Raichl P.* : Maternice, Rokytník u Hronova 1948
Turov. Pověsti Jiráskova kraje, Červený Kostelec (b.d.)
- Randa H.* : Denkwürdigkeiten aus dem westlichen Böhmerwalde, Domažlice 1873
- Renner J.* : Rakovnicko a Křivoklátsko v pověstech, Rakovník 1933
- Resl V.* : Pověsti Máchova kraje, Liberec 1957
- Richter O.* : Olmützer Sagenbuch, Olomouc 1931
- Richter V.* : Pověsti z Mikulovská, Mikulov 1967
- Ripellino A. M.* : Praha magická, Köln a.R. 1978
- Rosůlek F. K.* : Pověsti z Pardubicka, Pardubice 1890 a 1914-32
- Sál F.* : Černá hodinka, Velké Meziříčí 1932
Pověsti královéhradeckého kraje, Hradec Králové 1919
- Sedláček A.* : Sbírka pověstí historických v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Praha 1894
- Seifert I.R.* : Sagen aus Nikolsburg und Umgebung, Mikulov 1936
- Schaefer J.* : Pohádky a pověsti, Brno 1943
- Schiebl J.* : Hrad Radyně. Pověsti a staré tradice, Plzeň 1924
Plzeň v pověsti, legendě, tradici a škádlivce, Plzeň 1933
- Schiffner A.* : Historický soupis zázračných míst Království českého, Praha 1807
- Schlegel L.* : Im Sagenkranze der Heimat, Rumburk 1928
- Schmitt A.P.* : Sagen, Märchen... von Elbogen, Loket 1864
- Schneider J.* : Staré pověsti a báje zlické, Kolín 1934

- Schütz R.* : Sagen und Schilderwengen des Erz- und Mittelgebirges, Chomutov 1911
- Sláma F.* : Slezské pohádky a pověsti, Opava 1893
- Sonnwend F.* : Sagen von der Elbe, Praha 1842
- Stambergová S., Lorenzová S.* : Dobříšské pověsti, Příbram 1941
- Stejskal M.* : La Prague des alchimistes, in Prague, secrets et métamorphoses, Paris 1990
- Stoklas E.* : Kytička pověstí z Litovelska, Litovel 1929
- Strouhal M.* : Báje a pověsti, Loštice 1944 Kytice pověstí, Zábřeh 1947
- Svátek J.* : Pražské pověsti a legendy, Praha 1883
Ze staré Prahy, Praha 1899
- Světlá K.* : Pověsti z Ještěda, Praha 1903
- Svoboda J.F.* : Horácké pohádky a pověsti, Velké Meziříčí 1938
- Šafařík A.* : Pověsti Holic, Holice 1920
- Šacha V.* : U vyhaslých milířů. Báje a pověsti ze Žďárska, Havlíčkův Brod 1954
- Šála V. S.* : Pověsti Plzně a okolí, Plzeň 1877
- Šilhavý F.* : Národní báje a pověsti, Praha 1894
Pohádky a pověsti ze západní Moravy, Třebíč 1894
- Šmejc V.* : Lichnická paní a jiné pověsti, Čáslav 1941
Šibal Kacafírek a jiné pověsti, Čáslav 1942
- Šorm A.* : Pověsti o čs. zvonech, Praha 1926
Z českých pověstí o kříži, České Budějovice 1934
- Špůrek M.* : Menhiry v Čechách, in: Památky a příroda 1984-1987 Praha
- Štěpánková H.* : Zkazky lidu na Kdyňsku a Domažlicku, Praha 1931
- Šubrt J.* : Pověsti, Louny 1920
Pověsti a příběhy okresu lounského, Louny 1930
- Teller M.* : Sagen der Herrschaft Nachod in Böhmen, Praha 1839
- Tesař J. R.* : 100 pověstí z Litoměřická, Lovosice 1926
- Tomek V. V.* : Šumavské pověsti lidu českého, Praha 1927
- Továrek F.* : Zašlými stezkami. Pověsti a zkazky z Malé Hané, Jevíčko 1972
- Trébský-Sovadina F.* : Kytička pověstí, Holešov 1936
- Tůma-Patry A. M.* : Báje o Rybrcoulovi ve svém historickém vývoji..., Praha 1931
- Tykač J.* : Staré pověsti české, Praha 1883
- Urban J.F.* : Severočeské pověsti, Praha 1923
- Vacina L.* : Pověsti Náchodská (souis), Náchod 1972
- Václavek M.* : Několik pohádek a pověstí z moravského Valaška, Vsetín 1897
- Výhlídal J.* : Pohádky a pověsti z Hané, Drahotuše 1917
- Watzlik H.* : Böhmerwaldsagen, Praha 1944
- Wenig A.* : Blaník. Věvec pověstí, Praha 1928
- Wenig A.* : České pověsti, Praha 1932
Moravskoslezské pověsti, Praha 1933
Staré pověsti pražské, Praha 1937
- Wenig F., Lábková M.* : Kytice plzeňských pověstí, Plzeň (b.d.)
- Wenisch E.* : Sagen aus dem Joachimsthaler Bezirke, Jáchymov 1882
- Winter Z. (Levý F.)* : Rakovnické pověsti, Rakovník 1886
- Zelinka F. V.* : Kytice pověstí z Podbrdí, Praha (b.d.)
- Zlatuš M.* : Naše staré pověsti, Letovice 1930

Uvedený soupis se zaměřuje na starší díla, novější kompilace nejsou téměř zmiňovány, stejně jako seznam regionálních vlastivědných sborníků a etnografických časopisu (např. *Český lid*)

Martin Stejskal

LABYRINTEM TAJEMNA
aneb
Průvodce po magických místech
Československa

Slovenskou část zpracoval
Albert Mareňin

Grafická úprava a návrh vazby autor
Lektorovala PhDr. Vladimíra Hradecká
Vydalo nakladatelství Paseka, Ibsenova 3, Praha 2, tel. 02/25 53 27
jako svou 9. publikaci

Cena 89,- Kčs

Reedice (2006) podle:
Vydání první
Praha 1991

Odpovědní redaktoři Jana Kašová a Ivan Beránek
Technická redakce Jarmila Mašková
Sazbu z písma Baskerville vyrobil AMOS Praha
Vytiskly Obchodní tiskárny, s.p., Kolín, závod 3, Hořovice
Vazba Typografie, tiskařské závody Praha
Náklad 30 000 výtisků
Tem. skup. 11
59-599-91

ISBN 80-85192-08-X

